

**T.C.
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI**

**2019
FAALİYET RAPORU**

BAKAN SUNUŐU

Çalışma ve hizmetlerimizi gerçekleőtirirken; küresel ve bölgesel imkanları en iyi Şekilde değerlendirecek stratejileri hayata geçirmenin gayreti içerisindeyiz. Biyolojik eőtillilięin korunması, toprak ve su kaynaklarının sũrdũrũlebilirlięinin sağlanması, tarımsal ũretimde verimliliğin artırılması, gıda gũvenlięi ile gũvenilirlięinin teminat altına alınması, yenilikçi ũrũn ve biliőtim uygulamalarının hayata geçirilmesi, markalaőtmanın ve pazar payının geniőtletilmesi için kurumsal sorumluluk bilinciyle uzun vadeli politikalar ũretmekteyiz.

Sahip olduğumuz kaynakları en iyi Şekilde yũneterek Tarım ve Orman sektũrũnde küresel aktũrlerden biri olmayı hedefliyoruz.

Tecrũbeli ve nitelikli personeli, kaliteli hizmet sunumu, yaygın teőtiklat yapısı, Ar-Ge ve teknoloji yũnetimi, dıőt iliőtlerinin etkin bir Şekilde yũrũtũlmesi, bundan ũnce olduğu gibi bundan sonraki dũnemde de Kurum baőtarisının en ũnemli faktũrleri olacaktır.

Gerçekleőtirdięimiz 2019 yılı hizmet ve faaliyetlerimizin yer aldığı İdare Faaliyet Raporunu kamuoyunun bilgisine sunmaktayım. Bundan sonra da vatandaőtlarımıza en iyi hizmeti sunacağımıza olan inancımı sizlerle paylaőtırken, emeği geçen tũm alıőtma arkadaőtlarıma teőtakkũr ederim.

Dr. Bekir PAKDEMİRLİ
Tarım ve Orman Bakanı

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR.....	6
ŞEKİLLER	8
KISALTMALAR.....	9
I) GENEL BİLGİLER.....	12
A. MİSYON VE VİZYON.....	12
B. YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR	12
C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER	18
1. FİZİKSEL YAPI	29
2. ÖRGÜT YAPISI	30
3. BİLGİ VE TEKNOLOJİK KAYNAKLAR.....	31
4. İNSAN KAYNAKLARI.....	32
5. SUNULAN HİZMETLER.....	34
6. YÖNETİM VE İÇ KONTROL SİSTEMİ	197
D. DİĞER HUSUSLAR.....	198
II) AMAÇ VE HEDEFLER.....	199
A. İDARENİN AMAÇ VE HEDEFLERİ	199
B. TEMEL POLİTİKALAR VE ÖNCELİKLER	200
C. DİĞER HUSUSLAR	202
III) FAALİYETE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER	203
A. MALİ BİLGİLER	203
1. BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI	203
2. TEMEL MALİ TABLOLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR	219
3. MALİ DENETİM SONUÇLARI.....	219
B. PERFORMANS BİLGİLERİ	220
1. FAALİYET VE PROJE BİLGİLERİ	220
2. PERFORMANS SONUÇLARI	230
3. PERFORMANS SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ	245
4. PERFORMANS BİLGİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	246
IV) KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ	247
A. ÜSTÜNLÜKLER.....	247
B. ZAYIFLIKLAR	247
C. DEĞERLENDİRME.....	248
V) ÖNERİ VE TEDBİRLER.....	250

TABLULAR

Tablo 1: Taşınmazlar	29
Tablo 2: Araç Durumu.....	29
Tablo 3: Teknolojik Kaynaklar	31
Tablo 4: Merkez ve Taşra Teşkilatı Personel Durumu	32
Tablo 5: Bakanlık Merkez Hizmet Birimleri Personel Durumu.....	33
Tablo 6: Destekleme Birim Miktarları.....	54
Tablo 7: 2019 Yılı Gerçekleşen Yayım Faaliyetleri	72
Tablo 8: 2019 Yılında Yürütülen Yayım Çalışmaları ve Katılımcı Sayıları	73
Tablo 9: 2019 Yılı Gerçekleşen Kooperatifçilik Eğitimleri.....	74
Tablo 10: 2019 Yılı Stajer Sayısı	79
Tablo 11: Hayvan Hastalıkları İle Mücadele	87
Tablo 12: Sertifikasyon Çalışmaları.....	88
Tablo 13: Hayvan, Hayvansal Ürün ve Yan Ürün İhracat Kontrolleri	89
Tablo 14: Veteriner Kontrollerine Tabi Ürünlerin Ülkeye Girişinde Yürütülen Kontrollere İlişkin Veriler	91
Tablo 15: Hayvanların Ülkeye Girişinde Yürütülen Veteriner Kontrollerine İlişkin Veriler	91
Tablo 16: İlaç Takip Sistemi Verileri	92
Tablo 17: Veteriner Tıbbi Ürün Denetim Faaliyetleri	93
Tablo 18: 2019 Yılı Sürvey Çalışması Yürütülen Zararlı Organizmalar	97
Tablo 19: 2019 Yılında Verilen Bitki Koruma Ürünleri ve Zirai Mücadele Alet ve Makineleri İzin ve Ruhsatları	100
Tablo 20: Bitki Koruma Ürünleri ile Zirai Mücadele Alet ve Makine Denetimleri	100
Tablo 21: 2019 Yılı İthalat İzinleri	101
Tablo 22: Onay/Şartlı Onay Almış Gıda İşletme Sayıları	102
Tablo 23: 2019 Yılı Yem İşletmeleri Sayısı	102
Tablo 24: 2018-2019 Yılları Karma Yem Üretim Miktarı	102
Tablo 25: Yurtiçi Gıda Resmi Kontrol Sayısı	103
Tablo 26: Gıda İşletmeleri Faaliyet Alanına Göre Yurtiçi Gıda Resmi Kontrol Sayısı.....	103
Tablo 27: ALO 174 Gıda Hattına Yapılan Başvuru Sayısı ve İdari Yaptırım Sayısı.....	103
Tablo 28: Kamu ve Özel Laboratuvar Denetimleri	104
Tablo 29: Yem Denetimleri ve Yasal İşlemler	104
Tablo 30: Denetlenen İşletmeler.....	104
Tablo 31: Projeler	108
Tablo 32: 2018 ve 2019 Yıllarında Takip Edilen Dava Türü ve Hukuki Konulardaki Görüş Sayısı.....	111
Tablo 33: 2018 ve 2019 Yılı Mevzuat Türü ve Sayısı.....	111
Tablo 34: Alınan Eğitimler	112
Tablo 35: 2019 Yılı Rapor Sayıları	115
Tablo 36: PŞ ve NBŞ Kota Bilgisi	137
Tablo 37: Türkiye Şeker Pancarı Ekim, Üretim ve Verim Miktarları ile Pancar Fiyatları	138
Tablo 38: Pancar Şeker Üretim ve Satış Durumu	139
Tablo 39: NBŞ Üretim ve Satış Durumu	139
Tablo 40: Dünya Şeker (Sakarov) Dengesi Ekim/Eylül Dönemi	139

Tablo 41: 2006 - 2019 Ekonomik Yatırımlar (Biten + Devam eden).....	148
Tablo 42: 2006 – 2019 Bireysel Basınçlı Sulama Sistemleri ve Makine Ekipman Yatırımları	148
Tablo 43: Bakanlığımıza Bağlı Tarımsal Örgütler	152
Tablo 44: Tescil Edilen Tarla Bitkileri Grubuna Ait Çeşit Sayıları	160
Tablo 45: Bitki Sağlığı Faaliyetleri	165
Tablo 46: 2019 Yılı Salımı Yapılan Biyolojik Mücadele Etmenlerine Ait Bazı Bilgiler	165
Tablo 47: Projede Yer Alan Enstitüler ve Çalışacakları Bitkiler.....	177
Tablo 48: Türkiye Genelinde 2018 Ürünü Tütünlerin Alım Durumu	183
Tablo 49: Türkiye Tütün Stokları	184
Tablo 50: S.D.G.R. Kapsamında Yapılan İhracatın Sektöre Göre Dağılımı.....	184
Tablo 51: D.İ.R. Kapsamında Yapılan İhracatın Sektöre Göre Dağılımı.....	184
Tablo 52: Toplam İhracatın Sektöre Göre Dağılımı.....	184
Tablo 53: 2019 Yılı Tütün İthalatının Rejim Bazında Dağılımı	185
Tablo 54: 2019 yılı Dağıtım Yetki Belgesini Haiz Üretici ve İthalatçı Firma Sayısı	191
Tablo 55: 2019 yılı Üretime Yönelik Belgelendirme ve İzinler	191
Tablo 56: 2019 yılı Alkollü İçki Üretim Tesisleri Sayıları	192
Tablo 57: 2019 yılı Alkollü İçki Üretim Tesisleri Kapasiteleri	192
Tablo 58: Piyasa Arz Bilgileri.....	193
Tablo 59: 2019 Yılında Piyasada Faaliyet Gösteren Firma Sayısı.....	193
Tablo 60: Etil Alkolün Piyasaya Arz Verileri	194
Tablo 61: Metanolün Piyasaya Arz Verileri	194
Tablo 62: 2018-2019 Yılları Bakanlığımız Bütçesi	203
Tablo 63: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik Sınıflandırma	203
Tablo 64: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik İkinci Düzey Sınıflandırma	204
Tablo 65: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Fonksiyonel Sınıflandırma	205
Tablo 66: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Finansal Sınıflandırma	205
Tablo 67: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Kurumsal Sınıflandırma	205
Tablo 68: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler	206
Tablo 69: 2019 Yılı Yatırım Ödenekleri	206
Tablo 70: 2019 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Hariç)	207
Tablo 71: 2019 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Dahil)	211
Tablo 72: 2019 Yılı YİKOB Ödenekleri	216
Tablo 73: 2019 Yılı Sermaye Giderleri, Dış Proje Kredileri	217
Tablo 74: 2019 Yılı Sermaye Transferleri	218
Tablo 75: 2019 Yılı Sermaye Transferleri, Dış Proje Kredileri	218
Tablo 76: 2019 Yılı Borç Verme	218
Tablo 77: Faaliyet ve Projeler.....	220
Tablo 78: İdare Toplam Kaynak İhtiyacı	227
Tablo 79: Performans Sonuçları ve Açıklamaları	230

ŞEKİLLER

Şekil 1: Memur Personel Öğrenim Durumu.....	32
Şekil 2: 2019 Yılı Performans Sonuçları.....	245

KISALTMALAR

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
ABDGM	Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
AÇA	Avrupa Çevre Ajansı
AGRIS	Tarım Bilimi ve Teknolojisi Bilgi Sistemi
AGROVOC	Tarım, orman, balıkçılık, hayvancılık, gıda gibi konuların bütün alanlarını ve bunlarla ilişkili olan alanları (çevre, beslenme vb.) kapsayan çok dilli özelliğe sahip bir Tesarus
AKAKDO	Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık
Ar-Ge	Araştırma Geliştirme
ATD	Arazi Tahribatının Dengelenmesi
BAGİS	Balıkçı Gemilerini İzleme Sistemi
BİDB	Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
BMÇMS	Birleşmiş Milletler Çölleşme İle Mücadele Sözleşmesi
BSGM	Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
BÜGEM	Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
CACILM	Orta Asya Ülkeleri Arazi Yönetimi Girişimi
CGIAR	Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Danışma Grubu
CITES	Nesli Tehlikede Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticareti Sözleşme
CİMER	Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi
ÇMVA	Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sistemi
COP	Taraflar Konferansı
ÇATAK	Çevre Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunması
ÇEM	Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü
ÇHC	Çin Halk Cumhuriyeti
ÇKS	Çiftçi Kayıt Sistemi
DAP	Doğu Anadolu Projesi
DG SANTE	The Directorate-General for Health and Food Safety
DHDB	Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
DİİB	Dâhilde İşleme İzin Belgesi
DKMP	Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DNA	Deoksiribo Nükleik Asit
DOKAP	Doğu Karadeniz Projesi
DSİ	Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
DTÖ	Dünya Ticaret Örgütü
EIONET	Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağı
EİT	Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
EPANET	Application for Modeling Drinking Water Distribution Systems (İçme Suyu Dağıtım Sistemlerinin Modellenmesi Uygulaması)
EYDB	Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı
FAO	Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (The Food and Agriculture Organization)
GAP	Güney Doğu Anadolu Projesi
GEF	Global Environment Facility (Birleşmiş Milletler Küresel Çevre Fonu)
GFCM	Akdeniz Genel Balıkçılık Komisyonu
GKGM	Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü
GMP	İyi Üretim Uygulamaları
GPS	Global Positioning System (Küresel Konumlama Sistemi)
GSM	Global System for Mobile Communications (Mobil İletişim İçin Küresel Sistem)
HAYGEM	Hayvancılık Genel Müdürlüğü
HİEBİS	Hizmetiçi Eğitim Bilgi Sistemi
IACS	Entegre İdare ve Kontrol Sistemi
ICCAT	Atlantik Tunas'ın Korunması Uluslararası Komisyonu
ICT-AGRI	Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Tarımda Uygulanması
IFAD	Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu
IPA	Katılım Öncesi Yardım Aracı
IPCC	Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli
IWWIP	Uluslararası Kışlık Buğday Geliştirme Programı
İİT	İslam İşbirliği Teşkilatı
İSEDAK	İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü
İVA	İstatistik Veri Ağı
KBÖ	Kesintili Başlangıç Ödeneği

KEİ	Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı
KHK	Kanun Hükmünde Kararname
KKYDP	Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı
KOP	Konya Ovası Projesi
KOSGEB	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme İdaresi Başkanlığı
LEADER	Liaison Entre Actions pour le Developpement de l'Economie Rurale (Kırsal Ekonominin Kalkındırılması için Faaliyetler Arasındaki Bağlantılar)
LSD	Lumpy Skin Disease (Nodüler Ekzantem Hastalığı)
MAYZEM	Milletlerarası Akdeniz Yüksek Ziraî Etütler Merkezi
NBŞ	Nişasta Bazlı Şeker
OECD	Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
OGM	Orman Genel Müdürlüğü
OIE	Dünya Hayvan Sağlığı Teşkilatı
OSB	Organize Sanayi Bölgesi
PERGEM	Personel Genel Müdürlüğü
PPR	Koyun Keçi Vebası Hastalığı
PY	pazarlama yılı
RTB	Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı
SCADA	Supervisory Control And Data Acquisition (Merkezi Denetleme Kontrol ve Veri Toplama)
S.D.G.R.	Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi
SGB	Strateji Geliştirme Başkanlığı
SOYBİS	Soy Kütüğü ve Ön Soy kütüğü
SPS	Sağlık ve Bitki Sağlığı
STA	Serbest Ticaret Anlaşmaları
SUBİS	Su Ürünleri Bilgi Sistemi
SubisCBS	Su Ürünleri Coğrafi Bilgi Sistemi
SYGM	Su Yönetimi Genel Müdürlüğü
TADB	Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı
TAGEM	Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
TAİEX	Avrupa Komisyonu Teknik Yardım ve Bilgi Değişim Ofisi
TAMİS	Tarımsal Ürünler Maliyet Sistemi
TARBİL	Tarımsal İzleme ve Bilgi Sistemleri
TBS	Tarım Bilgi Sistemi
TDİOSB	Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgesi
TİGEM	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
TİGH	Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri
TİMES	Entegre Markal Efom sistemi
TKDK	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
TMO	Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü
TRGM	Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
TSÜAB	Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği
TTYB	Tütün Ticareti Yetki Belgesi
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TÜBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜFİS	Tarım Ürünleri Fiyat İzleme Sistemi
TÜKAS	Tarımsal Üretim Kayıt Sistemi
TÜRKVET	Hayvan Kayıt Sistemi
ULAKBİM	Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
UNDP	Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
YİKOB	İçişleri Bakanlığı- Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarınca
YYT	Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcı

I) GENEL BİLGİLER

A. MİSYON VE VİZYON

2019-2023 Stratejik Planının misyonu “Ülkemizdeki ekolojik kaynakların kalkınma modeli perspektifiyle etkin, verimli ve sürdürülebilir bir şekilde harekete geçirilip ekolojik, bitkisel ve hayvansal katma değer vasıtasıyla ekonomik güvenliği, gıda arz güvenliğini ve insan sağlığını güvence altına almak” ve vizyonu “Küresel ölçekte model bir ekolojik kaynak yönetimi” dir.

B. YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR

10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenen Tarım ve Orman Bakanlığı’nın görevleri:

- Güvenilir gıda ve yem arzını sağlamak, bu amaçla politikalar oluşturulması amacıyla çalışmalar yapmak ve uygulamayı denetlemek
- Gıda, gıda katkı maddeleri ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerin üretim, işleme ve pazarlama ile ilgili süreçlerin her aşamasındaki izlenebilirliğine yönelik esasları belirlemek
- Gıda, gıda katkı maddeleri ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemeleri üreten işyerlerinin niteliklerini ve bunlara ilişkin izin ve kayıt esaslarını belirlemek, bunların izin ve kayıt işlemlerini yapmak, bu işyerlerini gıda siciline kaydetmek, üretim ve satış yerlerinin kontrol ve denetimlerini yapmak veya yaptırmak
- Gıda, gıda katkı maddeleri ve yemler ile gıdayla temasta bulunan madde ve malzemelerin giriş ve çıkış gümrük kapılarını, ilgili kurumların görüşlerini alarak tespit ve ilan etmek; veteriner sınır kontrol noktalarını ve bunların çalışma esaslarını belirlemek
- Yem ve yem katkı maddelerinin tescili, satışı ve denetimi ile ilgili esasları belirlemek ve denetlemek
- Yem ve yem katkı maddelerinin üretimini ve satışını yapan işletmelerin onay verme esaslarını belirlemek ve onay verme işlemlerini yapmak
- Hayvan kimlik sistemini kurmak ve hayvan hareketlerini kontrol etmek
- Canlı hayvan, bitki, hayvansal ve bitkisel ürünler ile gıda ve yemin dış ticareti ile ilgili sağlık şartlarını belirlemek, sınır kontrol noktalarını ve bunların çalışma esaslarını belirlemek ve yürütmek
- Bitki, hayvan, gıda ve yem güvenliğini gözeterek tüketiciyi ve halk sağlığını korumak amacıyla tedbirler almak
- Hayvan refahını sağlamaya yönelik çalışmalar yapmak
- Hayvan ve bitki sağlığı ile gıda ve yem konusunda faaliyet gösteren laboratuvarların belgelendirilmesine yönelik esasları belirlemek ve bunları denetlemek
- Hayvansal ürünlerin işlenmesi ve pazarlanmasına ilişkin kontrol ve takip işlemlerini yapmak ve buna ilişkin esasları belirlemek
- Hayvan hastalıkları ile mücadele ve hayvan sağlığı hizmetlerini yürütmek ve buna ilişkin esasları belirlemek
- Hayvan sağlığında kullanılan tedavi edici ve koruyucu maddeler ile bunların etken ve yardımcı maddelerinin imal, satış, taşıma ve muhafaza şartlarını tespit ve ilan etmek
- Hayvan sağlığı, teşhis ve tedavi hizmetleri ile ilgili faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlar ile hayvan satış, kesim ve eğitim yerleri ve barınaklara ilişkin esasları belirlemek
- Bitki sağlığını korumak, bitki hastalıkları ve zararlıları ile mücadele etmek ve buna ilişkin esasları belirlemek
- Bitki pasaport sistemini kurmak, bitki ve bitkisel ürün hareketlerini kontrol etmek, bitkisel korumada kullanılan ürünlerin norm ve özellikleri ile onay verilmesine ilişkin esasları belirlemek, onay verme ve kontrol işlemlerini yapmak
- Bitki ve hayvan sağlığı ile gıda ve yem güvenliğini sağlamak amacıyla risk yönetimi esaslarını belirlemek, risk değerlendirmesi yapmak ve risk iletişimini sağlamak
- Hayvan ve bitki sağlığının korunması ile gıda ve yem kontrolünde görevlendirilecek personelin niteliklerini, çalışma usul ve esaslarını belirlemek

- Bitkisel ürünlerde üretimi, verimliliği ve çeşitliliği artırmak
- Bitkisel üretimde kullanılan girdilerin ve üretim teknolojilerinin kullanımının uygunluğunu ve standartlarını belirlemek ve denetlemek
- Bitkisel üretimi, tarım ve sanayi sektörü ile entegrasyonunu sağlayacak şekilde yönlendirmek
- İnsan sağlığını ve ekolojik dengeyi gözeterek yeni üretim şekilleri belirlemek, bunları desteklemek, yaygınlaştırmak ve görev alanına giren faaliyetler sonucu ortaya çıkabilecek kirliliğin önlenmesine yönelik ilgili kurumlarla koordinasyonu sağlamak
- Çayır, mera, yaylaklar ve kışlakların ıslah ve muhafazasını sağlamak, korumak ve gerekli tedbirleri almak
- Bitkisel üretim ile ilgili bilgi sistemlerini kurmak ve kullanılmasını sağlamak
- Tarım havzalarının faaliyet ve işleyişi ile ilgili hizmetleri yürütmek
- Hayvancılığı geliştirmek, teşvik etmek ve teşvik esaslarını belirlemek
- Hayvansal üretim girdileri ile hayvancılık işletmelerinin niteliklerini ve bunlara ilişkin izin ve onay esaslarını belirlemek, izin ve her türlü onay işlemlerini yürütmek
- Yüksek vasıflı hayvan ırklarını yaygınlaştırmak
- Hayvansal üretimin insan sağlığı ve ekolojik dengeyi koruyucu yöntemlerle yapılmasına ilişkin çalışmalar yapmak ve bunları denetlemek
- Hayvansal üretimin artırılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmak
- Hayvansal üretim ve geliştirme projeleri ile ilgili çalışmalar yapmak
- Hayvan ıslah programları uygulamak ve uygulatmak
- Damızlık hayvan ithalat ve ihracatında teknik kriterleri belirlemek ve yürütmek
- Hayvancılıkla ilgili bilgi sistemi oluşturmak
- Hayvansal ürünlerin pazarlanması ile ilgili çalışmalar yapmak
- Denizlerde ve iç sularda sürdürülebilir balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliği ile avcılığının esaslarını belirlemek ve bunları teşvik etmek
- Balıkçı barınakları ve balıkçılık altyapı tesisleri kurulması, işletilmesi ve denetlenmesine ilişkin usûl ve esasları belirlemek ve denetimini yapmak
- Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını korumak, koruma, üretim ve yetiştiricilik alanlarını belirlemek ve bu alanları zararlardan koruyacak tedbirleri almak
- İthal ve ihraç edilecek balıkçılık ve su ürünleri ile girdilerine ilişkin esasları belirlemek
- Balıkçılık ve su ürünleri üretim kaynaklarının geliştirilmesi ve verimliliğin artırılması ile ilgili faaliyetlerde bulunmak, kontrol ve denetimleri yapmak ve yaptırmak
- Balıkçılık ve su ürünleri üretiminin ve verimliliğin artırılması için gerekli girdilerin tedarikine ilişkin tedbirleri almak
- Balıkçılık ve su ürünleri yetiştiriciliğine uygun istihlal sahalarına ilişkin esasları belirlemek, istihlal vasıtalarının asgari vasıf ve şartlarını, kiralama ve kullanıma esaslarını belirlemek
- Balıkçılık ve su ürünleri üretim, geliştirme ve araştırma projeleri ile ilgili çalışmalar yapmak
- Balıkçılık ve su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliği ile ilgili bilgi sistemi oluşturmak
- Rekabetçi bir tarım sektörünün oluşturulması, fiziki potansiyelin, çevre ve arazinin geliştirilmesi, kırsal alanlardaki yaşam kalitesinin ve ekonomik çeşitliliğin iyileştirilmesi, yerel kırsal kalkınma kapasitesinin oluşturulması için programlar hazırlamak, uygulamak ve izlemek
- Tarımsal ve kırsal kalkınma desteklerinin uygulanmasına ilişkin gerekli işlemleri yapmak, kontrol etmek ve ödemeler arasındaki uyumu sağlamak
- Üreticilerin bilgi düzeyini yükseltmek; kooperatif, birlik ve diğer üretici örgütlerinin kurulmasına izin vermek; kooperatif, birlik, oda, üretici örgütleri ve bunların iştiraklerini denetlemek, desteklemek; bunların eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olarak sonuçlandırılması için gerekli tedbirleri almak
- Toprak ve sulama suyu analiz laboratuvarlarının kuruluş esaslarını belirlemek; arazi, toprak, su kaynakları ile ilgili analizleri ve toprak, arazi ve su sınıflandırması yapmak
- Arazi edindirme işlemlerini yapmak, tarımsal arazilerin parçalanmasını önlemek

- Tarımsal mekanizasyon konusunda politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak, plan ve projeler hazırlamak ve uygulamaya aktarılmasını sağlamak, tarımsal mekanizasyon düzeyinin yükseltilmesi için gerekli çalışmaları yapmak
- Çiftlik muhasebe veri ağını kurmak ve işletmek
- Tarımsal verileri toplamak ve istatistikleri oluşturmak
- Entegre idare ve kontrol sistemi dâhil olmak üzere, görev alanına giren konularda bilgi sistemleri kurmak, işletmek ve güncel tutmak
- Tarımsal sulamada verimliliği artırmak, uygun sulama tekniklerinin kullanılmasını sağlamak, toprak kaynaklarını korumak
- Küresel iklim değişiklikleri, tarımsal çevre, kuraklık, çölleşme, diğer tarımsal afetler ve tarım sigortası ile ilgili hizmetleri yürütmek, tabii afetlerden zarar gören çiftçilere özel mevzuatında yer alan esaslar çerçevesinde yardım yapmak
- El sanatlarını geliştirmek
- Tarımsal ürünlerin pazarlanması ile ilgili çalışmalar yapmak
- Avrupa Birliği kaynakları ve diğer uluslararası kaynaklarla yürütülen kırsal kalkınma programlarına ilişkin koordinasyonu sağlamak
- 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile verilen görevleri yapmak
- 5648 sayılı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun uyarınca kurulan İzleme Komitesinin sekretarya işlemlerini yürütmek
- Tarım sektörüne ve kırsal kesimlere verilecek desteklere ilişkin çalışmalar yapmak, teklifte bulunmak
- Ulusal kalkınma planları doğrultusunda tarımsal araştırma ve geliştirme stratejilerini ve önceliklerini belirlemek amacıyla çalışmalar yapmak, projeler hazırlamak, hazırlatmak, uygulamak ve uygulatmak
- Çeşit ve ırk geliştirmek, tescil ettirmek ve bunların nüve materyallerini üretmek
- Yerli gen kaynaklarını korumak ve geliştirmek, gen kaynaklarına erişim ve bunların yararının paylaşımını sağlamak; yetkilendirme, izleme ve denetleme çalışmalarını yapmak
- Tarımsal ürün piyasalarındaki ulusal ve uluslararası gelişmeleri izlemek, Bakanlığın görev alanına giren konularda araştırmalar yapmak ve yaptırmak
- Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve rasyonel kullanımı amacıyla araştırmalar yapmak
- Bakanlığa bağlı araştırma kuruluşlarının araştırma hedeflerini belirlemek ve bu kuruluşları denetlemek
- Hayvan ve bitki hastalıklarında kullanılan aşı, serum, biyolojik ve kimyasal maddeler ile koruma ilaçları hakkında ve bunların bileşimine giren etkili ve yardımcı maddeler konusunda araştırmalar yapmak
- Denizlerde ve iç sularda su ürünlerine ilişkin bilimsel araştırmalar yapmak ve yapılmasını desteklemek
- Gıda, yem ve mekanizasyon konusunda araştırmalar yapmak
- Ulusal ve uluslararası alanda araştırma-geliştirme faaliyetleri yürütmek ve bu kapsamdaki projeleri desteklemek
- Toprağın korunması ve tabii kaynakların geliştirilmesi amacıyla; havza bütünlüğü esas alınarak, çölleşme ve erozyonla mücadele, çığ, heyelan ve sel kontrolü ile entegre havza ıslahı plan ve projelerini yapmak, yaptırmak, uygulanmasını izlemek, bu faaliyetlere proje bazında destek sağlamak, bu iş ve işlemlerle ilgili politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak, ilgili kurum ve kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyon sağlamak
- Su havzalarının geliştirilmesine yönelik ulusal ve bölgesel düzeyde planlama yapmak, politika ve stratejilerin belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak
- Üniversiteler ve Ar-Ge kuruluşlarıyla birlikte araştırma ve geliştirme faaliyetleri yürütmek, eğitim, yayın ve tanıtım faaliyetlerinde bulunmak
- Görev alanına giren konularda etüt, araştırma, iş tanımı, analiz ve birim fiyat tespiti yapmak, yaptırmak, onaylamak, uygulama esaslarını tespit etmek

- Milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları ve sulak alanların tespiti, bunlardan Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca tescil edilenlerin korunması, geliştirilmesi, tanıtılması, yönetilmesi, işletilmesi ve işlettilmesi ile ilgili işleri yürütmek ve denetlemek
- 9/8/1983 tarihli ve 2873 sayılı Millî Parklar Kanunu ile verilen görevleri yürütmek
- Yaban hayatı ve kara av kaynakları ile orman içi su kaynakları, dere, göl, gölet ve sulak alanların ve hassas bölgelerin korunması, geliştirilmesi, kara avcılığının düzenlenmesi, av kaynaklarının işletilmesi ve kontrolü ile ilgili her türlü etüt, envanter, planlama, projelendirme, uygulama ve izlemeye ilişkin iş ve işlemleri yapmak veya yaptırmak, bu hizmetlerle ilgili tesisleri kurmak veya kurdurmak
- Kara avcılığını düzenleyen mevzuat ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek
- Uluslararası koruma sözleşmeleri ile belirlenen yörelerdeki koruma ve kullanma esaslarını belirlemek
- Uluslararası sözleşmeler ile koruma altına alınan bitki ve hayvan türleri ile alanların korunması konusunda tedbirler almak, ilgili kuruluşlarla işbirliği yapmak
- Hayvanların korunmasına yönelik çalışmaları, ilgili bakanlık, kurum ve kuruluşlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla işbirliği içinde yapmak, yaptırmak, bu konuda yürütülen faaliyetleri desteklemek, denetlemek veya denetlenmesini sağlamak
- Görev alanıyla ilgili olarak bitki ve hayvan türü genetik kaynaklarının muhafazası ve iyileştirilmesi ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek
- Orman ve orman rejimine tabi yerlerde tabiat parkı, tabiat anıtı ve tabiatı koruma alanları ile sulak alanların ve benzeri koruma alanlarının tescil ve ilanını yapmak
- Su kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi ve kullanılmasına ilişkin politikaların belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak
- Su kaynaklarının kıyı suları dahil olmak üzere koruma-kullanma dengesi gözetilerek, sucul çevrenin ekolojik ve kimyasal kalitesinin korunması ve geliştirilmesini sağlamak amacıyla havza bazında nehir havza yönetim planları hazırlamak, hazırlatmak, bütüncül nehir havzaları yönetimi ile ilgili mevzuat çalışmalarını yürütmek
- Su kaynaklarının korunması ve yönetimi ile ilgili uluslararası sözleşmeler ve diğer mevzuattan kaynaklanan süreçleri takip etmek, sınır aşan ve sınır oluşturan sulara ilişkin işleri ilgili kurumlarla işbirliği içinde yürütmek
- Ulusal su veri tabanı oluşturmak
- Su kirliliği açısından hassas alanları ve nitrate duyarlı hassas alanları tespit etmek ve izlemek
- İçme ve kullanma suyu arıtma tesislerinin tasarım esaslarını, normlarını ve kriterlerini belirlemek, projeleri onaylamaya yetkili kurum ve kuruluşları tespit etmek, tesisleri işletecek elemanların eğitimlerini temin etmek, sertifikalarını vermek
- İklim değişikliğinin su kaynaklarına etkisi ile ilgili çalışmalar yapmak
- Havza bazında kirliliğin önlenmesi ile ilgili tedbirleri ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte belirlemek, değerlendirmek, güncellemek ve uygulamaların takibini yapmak
- Yer üstü ve yer altı sularının kalite ve miktarının korunmasına yönelik hedef, ilke ve alıcı ortam standartlarını ilgili kurum ve kuruluşlarla birlikte belirlemek, su kalitesini izlemek veya izletmek
- Taşkınlarla ilgili strateji ve politikaların belirlenmesi amacıyla çalışmalar yapmak ve ilgili mevzuatı ve taşkın yönetim planlarını hazırlamak
- Nehir havza yönetim planlarına uygun olarak sektörel bazda su kaynaklarının tahsislerine ilişkin gerekli koordinasyonu yapmak
- Bakanlığın görev ve faaliyet alanına giren, Avrupa Birliği ile ilgili konularda; müzakerelere ilişkin hazırlıkları yapmak, toplantılara katılmak, Avrupa Birliği-Türkiye ortaklık organlarında alınan kararlarla ilgili olarak uyum ve uygulama çalışmalarını yürütmek, Bakanlık birimleri arasında koordinasyonu sağlamak
- Bakanlığın yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile ilişkilerini yürütmek, koordinasyonu sağlamak, ikili ve çok taraflı bilimsel, sınai ve teknik işbirliği anlaşmaları ile bölgesel işbirliği anlaşmaları ve protokollerinin hazırlanmasına yardımcı olmak

- Bakanlığın Avrupa Birliği, diğer yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlarla yürüttüğü projelerin ve programların hazırlanmasını, koordinasyonunu, yürütülmesini ve kontrolünü sağlamak
- Bakanlığın görev ve faaliyet alanına giren dış ilişkilerle ilgili konularda protokol faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek
- Bakanlığın görev ve faaliyet alanına giren dış ilişkilerle ilgili konularda kongre, konferans ve toplantılar düzenlemek veya düzenlenmesini sağlamak, Bakanlıkça düzenlenecek uluslararası organizasyonları koordine etmek
- Bakanlığın personel politikası ve planlaması ile personel sisteminin geliştirilmesi ve performans ölçütlerinin oluşturulması konusunda çalışmalar yapmak ve tekliflerde bulunmak
- Bakanlık personelinin atama, nakil, terfi, emeklilik ve benzeri özlük işlemlerini yürütmek
- Bakanlık teşkilatının her türlü faaliyet ve işlemlerinin teftiş, inceleme ve soruşturma işlerini yürütmek
- Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plan ve programa uygun çalışmasını temin etmek üzere gerekli teklifleri hazırlamak ve Bakanlara sunmak
- 10/12/2003 tarihli ve 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 22/12/2005 tarihli ve 5436 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 15 inci maddesi, Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve diğer mevzuatla strateji geliştirme ve malî hizmetler birimlerine verilen görevleri yapmak
- 3/1/2002 tarihli ve 4733 sayılı Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkol Piyasasının Düzenlenmesine Dair Kanunla Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek
- 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İspirto ve İspirtole İçkiler İnhisarı Kanunu ile Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek
- 7/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun ile Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek
- 4/4/2001 tarihli ve 4634 sayılı Şeker Kanununda Bakanlığa verilen görevleri yerine getirmek
- 5018 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde, kiralama ve satın alma işlerini yürütmek, temizlik, güvenlik, aydınlatma, ısınma, onarım, taşıma ve benzeri hizmetleri yapmak veya yaptırmak
- Bakanlığın taşınır ve taşınmazlarına ilişkin işlemleri ilgili mevzuat çerçevesinde yürütmek,
- Bakanlığın genel evrak ve arşiv faaliyetlerini düzenlemek ve yürütmek
- Bakanlığın görev alanına giren konularda görsel, işitsel ve yazılı dokümanların basım ve yayımını yapmak veya yaptırmak
- Eğitim amacıyla Bakanlığın görev alanıyla ilgili her türlü bilgi ve belgeyi toplamak, değerlendirmek, yayımlamak, film, slayt, fotoğraf ve benzeri belgeleri hazırlamak veya hazırlatmak, bu konulara ilişkin arşiv, dokümantasyon ve kütüphane hizmetlerini yürütmek
- Bakanlığın görev alanına giren konularda her türlü eğitim faaliyetini yapmak veya yaptırmak
- Bakanlığın görev alanına giren alanlarda yapılacak yayınlar hakkında ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile özel kuruluşlarla işbirliği yapmak
- Çiftçi eğitimi, tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerini yürütmek
- Bakanlık projelerinin Bakanlık bilişim altyapısına uygun olarak tasarlanmasını ve uygulanmasını sağlamak, teknolojik gelişmeleri takip etmek, bilgi güvenliği ve güvenilirliği konusunun gerektirdiği önlemleri almak, politikaları ve ilkeleri belirlemek, kamu bilişim standartlarına uygun çözümler üretmek
- Bakanlığın bilgi işlem hizmetlerini yürütmek
- Bakanlığın internet sayfaları, elektronik imza ve elektronik belge uygulamaları ile ilgili teknik çalışmaları yapmak
- Bakanlık hizmetleriyle ilgili bilgileri toplamak ve ilgili birimlerle işbirliği içinde veri tabanları oluşturmak

- Bakanlığın mevcut bilişim altyapısının kurulumu, bakımı, ikmali, geliştirilmesi ve güncellenmesi ile ilgili işleri yürütmek, haberleşme güvenliğini sağlamak ve bu konularda görev üstlenen personelin bilgi teknolojilerindeki gelişmelere paralel olarak düzenli şekilde hizmet içi eğitim almalarını sağlamak
- 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre hukuk birimlerine verilen görevleri yapmak
- Bakanlığın basın ve halkla ilişkilerle ilgili faaliyetlerini planlamak ve bu faaliyetlerin belirlenecek usûl ve esaslara göre yürütülmesini sağlamak
- 9/10/2003 tarihli ve 4982 sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanununa göre yapılacak bilgi edinme başvurularını etkin, süratli ve doğru bir şekilde sonuçlandırmak üzere gerekli tedbirleri almak
- Bakanın çalışma programını düzenlemek
- Bakanın resmî ve özel yazışmalarını, protokol ve tören işlerini düzenlemek ve yürütmek

C. İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER

KURUMSAL TARİHÇE

1838 Ziraat ve Sanayi Meclisi; İlk yapı, Meclis şeklinde kurularak tarım hizmetlerini Dışişleri Bakanlığı'na bağlı olarak yürütmüştür.

1839 Meclisi Umuru Nafia; Meclis, tarım hizmetlerini Ticaret Bakanlığına bağlı olarak yürütmüştür. Ticaret Nezaretine bağlı Orman Müdürlüğü kurulmuştur.

1843 Ziraat Meclisi; Meclis, Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmuştur. Her Eyalet, Sancak ve Kaymakamlığa birer Ziraat Müdürü, İlçe ve Bucaklarla büyük Karyelere birer Ziraat Müdür Vekili atanmıştır. 1845 yılında tekrar Ticaret Bakanlığına bağlanmıştır.

1846 Ziraat Nezareti; Tanzimat Fermanı'nı izleyen yıllarda Batı örnek alınarak Tarım Bakanlığı kurulmuştur. Tarım Bakanlığı'nın bağımsız yapısı 4 ay devam etmiştir.

1846-1891 Ticaret ve Nafia Nezareti, Ticaret Nezareti, Ticaret ve Ziraat Nezareti, Orman ve Maadin Nezareti; Tarım Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı birleştirildikten sonra tarım hizmetleri değişik adlar altında yürütülmüştür. Ziraat Bankası 1889'da Bakanlığa bağlanmıştır. 1869 yılında Maliye Nezaretine bağlı olarak Orman Umum Müdürlüğü kurulmuştur.

1891-1911 Orman, Maadin ve Ziraat Nezareti; Ziraat Fen Heyeti ve Hayvan Sağlık Zabıtası Komisyonu adı altında yeni bir kuruluşa gidildiği görülmektedir. Bu dönemde, tarım hizmetleri Ziraat ve Veteriner Genel Müdürlükleriyle yerine getirilmiştir.

1920 İktisat Vekâleti; "3 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi ve İcra Vekillerinin Sureti İntihabına Dair Kanun"la ticaret, ziraat, orman, sanayi ve madenlerle ilgili işler İktisat Vekaletince yürütülmüştür.

1924-1928 Ziraat Vekaleti; "432 sayılı Ziraat ve Ticaret Vekaletleri Teşkili Hakkında Kanun"la Tarım Bakanlığı kurulmuştur.

1929-1931 "1200 sayılı Ticaret ve Ziraat Vekâletlerinin Tevhidi ve İktisat Vekaleti Teşkili Hakkında Kanun"la Ziraat Vekaleti tekrar İktisat Vekaleti'ne bağlanmıştır.

1931-1937 Ziraat Vekaleti; "1910 sayılı Ziraat Vekaleti Teşkiline Dair Kanun"la İktisat Vekaleti'nden ayrılarak, birimlerin görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiş, Tarım, Veteriner ve Orman Genel Müdürlükleri Bakanlığa dahil olmuştur.

1937 Orman Umum Müdürlüğü; 3116 sayılı Orman Kanunu ve 3204 sayılı Orman Umum Müdürlüğü Teşkilat Kanunuyla Orman Umum Müdürlüğü faaliyete başlamıştır.

1937-1951 Ziraat Vekâleti; 3203 sayılı "Ziraat Vekâleti Vazife ve Selahiyat Kanunu" ile 1937 yılında merkez ve taşra teşkilatının görev ve sorumlulukları ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

1951-1974 Ziraat Vekâleti, Orman Bakanlığı; Bu dönemde Ziraat Vekaleti teşkilat yapısındaki çeşitli değişiklikler ile faaliyetlerini yürütmüştür. 1969 yılında 1595 sayılı "Orman Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanun" ile "Orman Bakanlığı" kurulmuş ve 1980 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiştir.

1974-1981 Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı; Bakanlık adı Cumhurbaşkanlığının 26.01.1974 tarih ve 4/92 sayılı Onayları ile değiştirilmiştir.

1981-1983 Tarım ve Orman Bakanlığı; "2384 sayılı Orman Bakanlığının Tarım Bakanlığına Devri Hakkında Kanun"la Orman Bakanlığı ve hizmetleri devralınmış ve Bakanlığın ismi Tarım ve Orman Bakanlığı olmuştur.

1983-1991 Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı; 1983 yılında Tarım ve Orman Bakanlığı ile Köyişleri ve Kooperatifler Bakanlığı birleştirilmiş adı Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı olmuştur.

1991-2011 Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Çevre ve Orman Bakanlığı; 1991 yılından itibaren 2011 yılına kadar tarım hizmetleri Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülmüştür. 1991 tarihinde Orman Bakanlığı yeniden teşkilatlanmıştır. 1991 tarihinde Orman Bakanlığı yeniden teşkilatlanmıştır. 2003 yılında ise Çevre ve Orman Bakanlığı kurulmuş 2011 yılına kadar faaliyetlerine devam etmiştir.

2011-2018 Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı; Bu tarihler arası tarım hizmetleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, orman hizmetleri ise Orman ve Su İşleri Bakanlığı tarafından yürütülmüştür.

2018-.....Tarım ve Orman Bakanlığı; 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı 1 No.lu karnamesi ile GTHB ile OSB tek çatı altında bir araya getirilerek Tarım ve Orman Bakanlığı kurulmuştur.

2019 YILINDA YAYIMLANMIŞ MEVZUAT

Kanunlar

1. 7161 sayılı Vergi Kanunları ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 18/1/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. 7164 sayılı Maden Kanunu ile Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 28/2/2019 tarihli ve 30700 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3. 7174 sayılı Kapadokya Alanı Hakkında Kanun 1/6/2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

4. 7175 sayılı Turizmi Teşvik Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 1/6/2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

5. 7176 sayılı Bazı Kanunlar İle 635 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 12/6/2019 tarihli ve 30799 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

6. 7181 sayılı Tapu Kanunu Ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 10/7/2019 tarihli ve 30827 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

7. 7191 Sayılı Su Ürünleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 22/11/2019 tarihli ve 30956 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Milletlerarası Antlaşmalar/Sözleşmeler

1. Uluslararası Bitki Koruma Sözleşmesinin Yeniden Gözden Geçirilmiş Metnine Katılmamız Hakkında Sözleşme (Karar Sayısı: 1291) 5/7/2019 tarihli ve 30822 (1. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri

1. Bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 27) 10/1/2019 tarihli ve 30651 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Genel Kadro ve Usulü Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 30) 5/2/2019 tarihli ve 30677 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3. 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Kararname (Kararname Numarası: 32) 18/4/2019 tarihli ve 30749 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

4. Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik (Veteriner Sınır Kontrol Noktası ve Ziraî Karantina Müdürlükleri Kurulması) (Kararname Numarası: 32) 18/4/2019 tarihli ve 30749 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

5. Kapadokya Alan Başkanlığı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 38) 1/6/2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

6. Bakanlıklara Bağlı, İlgili, İlişkili Kurum ve Kuruluşlar ile Diğer Kurum ve Kuruluşların Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Üst Kademe Kamu Yöneticileri ile Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Atama Usûllerine Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 39) 19/6/2019 tarihli ve 30806 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

7. Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kadro İhdas Edilmesine İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi (Kararname Numarası: 42) 12/7/2019 tarihli ve 30829 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Cumhurbaşkanlığı Genelgeleri

1. Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Koordinasyon Kurulu ile İlgili 2019/15 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi 2/8/2019 tarihli ve 30850 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. 11 Kasım Ağaçlandırma Seferberliği ile İlgili 2019/24 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi 7/11/2019 tarihli ve 30941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Yönetmelikler

1. Yerel Çeşitlerin Kayıt Altına Alınması, Üretilmesi ve Pazarlamasına Dair Yönetmelik 3/9/2019 tarihli ve 30877 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. İçme Suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 31/8/2019 tarihli ve 30874 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3. Türk Gıda Kodeksi Aroma Vericiler ve Aroma Verme Özelliği Taşıyan Gıda Bileşenleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 27/8/2019 tarihli ve 30871 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

4. Ürünlerin Ülkeye Girişinde Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 10/8/2019 tarihli ve 30858 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

5. Kırsal Kalkınma Programı İzleme Komitesinin Teşekkülü ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 23/7/2019 tarihli ve 30840 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

6. Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşmenin Uygulanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 20/7/2019 tarihli ve 30837 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

7. Türk Gıda Kodeksi Hayvansal Gıdalarda Bulunabilecek Farmakolojik Aktif Maddelerin Sınıflandırılması ve Maksimum Kalıntı Limitleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 13/7/2019 tarihli ve 30830 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

8. Haşhaşın Ekimi, Kontrolü, Toplanması, Değerlendirilmesi, İmhası, Satın alınması, Satılması, İhracı ve İthalı Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 1303) 10/7/2019 tarihli ve 30827 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

9. El Sanatları Eğitim Merkezi Müdürlükleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

10. Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

11. Gübrelerin Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

12. Tarım Arazilerinin Korunması, Kullanılması ve Planlanmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

13. Bitki Koruma Ürünlerinin Önerilmesi, Uygulanması ve Kayıt İşlemleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

14. Hayvan Hastaneleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

15. Deneysel ve Diğer Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Hayvanların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

16. Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

17. Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

18. Tarımda Kullanılan Organik, Mineral ve Mikrobiyal Kaynaklı Gübrelere Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

19. Doğal Çiçek Soğanlarının Doğadan Toplanması, Üretimi ve İhracatına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

20. Bitki Pasaportu Sistemi ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

21. Organik Tarımın Esasları ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

22. Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

23. Veteriner Teşhis ve Analiz Laboratuvarları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

24. İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

25. Veteriner Hekim Muayenehane ve Poliklinik Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

26. Takviye Edici Gıdaların İthalatı, Üretimi, İşlenmesi ve Piyasaya Arzına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

27. İçme Suyu Temin Edilen Suların Kalitesi ve Arıtılması Hakkında Yönetmelik 6/7/2019 tarihli ve 30823 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

28. Türk Gıda Kodeksi Bebek ve Küçük Çocuklara Yönelik Gıdalar ile Vücut Ağırlığı Kontrolü İçin Diyetin Yerini Alan Gıdalar Yönetmeliği 2/7/2019 tarihli ve 30819 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

29. Sulama Alanlarında Arazi Düzenlenmesine Dair Tarım Reformu Kanunu Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 1239) 27/6/2019 tarihli ve 30814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

30. Tütün Mamullerinin Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 27/6/2019 tarihli ve 30814 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

31. Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik 15/6/2019 tarihli ve 30802 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

32. Elektrik Piyasasında Üretim Faaliyetinde Bulunmak Üzere Su Kullanım Hakkı Anlaşması İmzalanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 15/6/2019 tarihli ve 30802 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

33. Ahşap Ambalaj Malzemelerinin Isıl İşleme Tabi Tutulması ve İşaretlenmesine Dair Yönetmelik 25/5/2019 tarihli ve 30784 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

34. Tarım Şûrası Yönetmeliği 17/5/2019 tarihli ve 30777 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

35. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik 13/5/2019 tarihli ve 30773 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

36. Orman ve Su İşleri Bakanlığı Personelinin Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik 13/5/2019 tarihli ve 30773 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

37. Ürünlerin Ülkeye Girişinde Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/5/2019 tarihli ve 30768 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

38. Belirli Canlı Tırnaklı Hayvanların İthalatı ve Transit Geçişine İlişkin Hayvan Sağlığı Kurallarının Belirlenmesine Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 07.05.2019 tarihli ve 30767 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

39. Tarım Alet ve Makine Test Merkezi Müdürlüğü Kuruluş, Görev, Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarının Belirlenmesine Dair Yönetmelik 2/5/2019 tarihli ve 30762 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

40. Bilimsel Amaçlar İçin Kullanılan Sucul Omurgalı Canlıların Refah ve Korunmasına Dair Yönetmelik 20/4/2019 tarihli ve 30751 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

41. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Yatırımlarında İhtiyaç Duyulan Su ve Su Alanları ile Deniz ve İç Sulardaki Su Ürünleri İstihsal Hakkının Kiraya Verilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 29/3/2019 tarihli ve 30729 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

42. Tütün Mamullerinin Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik 1/3/2019 tarihli ve 30701 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

43. Türk Gıda Kodeksi Gıda Katkı Maddeleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 27/2/2019 tarihli ve 30699 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

44. Türk Gıda Kodeksi Gıda Katkı Maddelerinin Spesifikasyonları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 27/2/2019 tarihli ve 30699 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

45. Türk Gıda Kodeksi Hayvansal Gıdalarda Bulunabilecek Farmakolojik Aktif Maddelerin Sınıflandırılması ve Maksimum Kalıntı Limitleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 21/2/2019 tarihli ve 30693 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

46. Türk Gıda Kodeksi Gıda ile Temas Eden Madde ve Malzemelere Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 8/2/2019 tarihli ve 30680 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

47. Arazi Toplulaştırması ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Uygulama Yönetmeliği (23/2/2019 Tarihli ve 30695 Sayılı Resmî Gazete'de Düzeltmesi Vardır.) 7/2/2019 tarihli ve 30679 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

48. Xylella Yaprak Yanıklığı ile Mücadele Hakkında Yönetmelik 19/1/2019 tarihli ve 30660 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

49. Havza Yönetim Planlarının Hazırlanması, Uygulanması ve Takibi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11/1/2019 tarihli ve 30652 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

50. Tarım Sigortaları Havuzu Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 4/1/2019 tarihli ve 30645 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

51. Et ve Süt Kurumu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinde Değişiklik 21/6/2019 tarihli ve 30808 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

52. Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü Alım Satım ve İhale Yönetmeliğinde Değişiklik 6/3/2019 tarihli ve 30706 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

53. Orman Yangınlarıyla Mücadelede Görev Yapan Gönüllüler Hakkında Yönetmelik 11/09/2019 tarihli ve 30885 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

54. Su Yapıları Denetim Hizmetleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 24/09/2019 tarihli ve 30898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

55. Yüzme Suyu Kalitesinin Yönetimine Dair Yönetmelik 25/09/2019 tarihli ve 30899 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

56. Gıda Işınlama Yönetmeliği 3/10/2019 tarihli ve 30907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

57. At Yarışları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 9/10/2019 tarihli ve 30913 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

58. Orman Muhafaza Memurlarının Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 11/10/2019 tarihli ve 30915 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

59. Orman Yangınlarıyla Mücadele Hizmetlerinde Görevli İşçi Personelin Çalışma Esasları ile İlgili Yönetmelik 12/10/2019 tarihli ve 30916 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

60. Sulak Alanların Korunması Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 23/10/2019 tarihli ve 30927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

61. Ağaçlandırma Yönetmeliği 23/10/2019 tarihli ve 30927 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

62. Orman Genel Müdürlüğü Personelinin Atama ve Yer Değiştirme Esaslarına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 31/10/2019 tarihli ve 30934 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

63. Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Su Yapıları Koruyucu Güvenlik Tedbirleri Yönetmeliği 7/11/2019 tarihli ve 30941 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

64. Ulusal Gıda Referans Laboratuvar Müdürlüğü Görev Yetki ve Sorumlulukları ile Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik 11/12/2019 tarihli ve 30975 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

65. Doğal Çiçek Soğanlarının Doğadan Toplanması, Üretimi ve İhracatına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 19/12/2019 tarihli ve 30983 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

66. Hayvanların Nakilleri Sırasında Refahı Ve Korunması Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 31/12/2019 tarihli ve 30995 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

67. Hayvansal Gıdalar İçin Özel Hijyen Kuralları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik 31/12/2019 tarihli ve 30995 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Tebliğler

1. Açık Artırma Yöntemi ile Alım Satımı Yapılacak 2018 Ürünü Üretici Tütünlerine İlişkin Açık Artırma Başlangıç Fiyatları Hakkında Tebliğ (No:2019/37) 20/8/2019 tarihli ve 30864 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

2. Sığır Eti İthalatında Sağlık ve Teknik Şartların Belirlenmesine İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2017/43)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/38) 10/8/2019 tarihli ve 30858 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/37)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/36) 3/8/2019 tarihli ve 30851 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

4. Kırsal Kalkınma Destekleri 13. Etap Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (No: 2019/30) 2/8/2019 tarihli ve 30850 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

5. Damızlık Harici Hayvanların İthalatında Kontrol Belgesi Düzenlenmesi İçin Aranacak Belgeler Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2012/8)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

6. Rüzgâr ve Güneş Enerjisine Dayalı Önlisans Başvuruları İçin Yapılacak Rüzgâr ve Güneş Ölçümleri Uygulamalarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

7. Hayvansal Ürün İthalatında Kontrol Belgesi Onaylanması ve İthalat Aşamasında Sunulması Gereken Belgeler Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2012/12)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 8/7/2019 tarihli ve 30825-1 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

8. 2018 Ürün Yılında Sözleşme Dışı Üretilen Tütünlerin Açık Artırma Yöntemi ile Alım Satımına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Tebliğ (No: 2019/33) 4/7/2019 tarihli ve 30821 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

9. Türk Gıda Kodeksi Bebek Formülleri ve Devam Formülleri Tebliği (No: 2019/14) 2/7/2019 tarihli ve 30819 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

10. Türk Gıda Kodeksi Vücut Ağırlığı Kontrolü İçin Diyetin Yerini Alan Gıdalar Tebliği (No: 2019/15) 2/7/2019 tarihli ve 30819 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

11. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2017/22)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/32) 24/6/2019 tarihli ve 30811 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

12. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/37)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/31) 24/6/2019 tarihli ve 30811 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

13. Biyolojik İzleme Tebliği 21/6/2019 tarihli ve 30808 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

14. Okul Gıdası Logosu Uygulaması Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ (No: 2019/29) 20/6/2019 tarihli ve 30807 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

15. Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018/17)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/28) 1/6/2019 tarihli ve 30791 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

16. 4/1 Numaralı Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/35)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/27) 15/5/2019 tarihli ve 30775 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

17. Serbest Bölgelere veya Gümrük Antrepolarına Giriş İçin veya Gemi Kumanyacılığı İçin Gönderilen Ürünlerin Veteriner Kontrollerine İlişkin Kurallar Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/31)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/20) 8/5/2019 tarihli 30768 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

18. Et Piyasasının Düzenlenmesi Uygulama Tebliği (No: 2019/26) 7/5/2019 tarihli ve 30767 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

19. Gübre Analizlerinin Yaptırılacağı Analiz ve Referans Kurum Laboratuvarları ile Analiz Ücretleri Hakkında Tebliğ (No: 2019/24) 5/5/2019 tarihli ve 30765 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

20. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/37)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/25) 30/3/2019 tarihli ve 30730 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

21. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2017/22)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/24) 29/3/2019 tarihli ve 30729 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

22. Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018/17)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/23) 26/3/2019 tarihli ve 30726 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

23. Çiğ Süt Desteği ve Süt Piyasasının Düzenlenmesi Uygulama Tebliği (No: 2019/22) 14/3/2019 tarihli ve 30714 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

24. Lisans Alarak Faaliyet Gösteren Depolarda Muhafaza Edilen Tarımsal Ürünler İçin Kira, İlave Kira, Nakliye ve Analiz Ücreti Destekleme Ödemesi Yapılması Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2018/38)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/18) 1/3/2019 tarihli ve 30701 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

25. Türk Gıda Kodeksi İçme Sütleri Tebliği (No: 2019/12) 27/2/2019 tarihli ve 30699 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

26. Doku Kültürü Yöntemleri ile Üretilen Meyve/Asma Fidanı/Üretim Materyali ve Çilek Fidesi Üretimi, Sertifikasyonu ile Pazarlaması Tebliği (Tebliğ No: 2010/47)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/17) 26/2/2019 tarihli ve 30698 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

27. Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Konya Ovası Projeleri Kapsamındaki İllerde Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Uygulama Esasları Tebliği (No: 2019/16) 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

28. İçme - Kullanma Suyu Havzası Koruma Planı Hazırlanmasına Dair Usul ve Esaslar Tebliği 20/2/2019 tarihli ve 30692 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

29. Su Ürünleri Yetiştiriciliğinde İyi Tarım Uygulamaları Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ 10/2/2019 tarihli ve 30682 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

30. Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre Yaş Çay Üreticilerine 2018 Yılı Yaş Çay Ürünü İçin Fark Ödemesi Desteği Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2018/53) 29/1/2019 tarihli ve 30670 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

31. Türk Gıda Kodeksi Et, Hazırlanmış Et Karışımları ve Et Ürünleri Tebliği (No: 2018/52) 29/1/2019 tarihli ve 30670 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

32. Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2018/21)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/8) 25/1/2019 tarihli ve 30666 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

33. Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2018/17)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/9) 19/1/2019 tarihli ve 30660 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

34. Havza Yönetimi Merkez Kurulu, Havza Yönetim Heyetleri ve İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurullarının Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Tebliğ 18/1/2019 tarihli ve 30659 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

35. Türk Gıda Kodeksi Sporcu Gıdaları Tebliği (Tebliğ No: 2003/42)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2018/50) 17/1/2019 tarihli ve 30658 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

36. Alkol ve Alkollü İçkilerin İç ve Dış Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 14 üncü ve Geçici 5 inci Maddelerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ (No: 2019/7) 9/1/2019 tarihli ve 30650 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

37. Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 15 inci Maddesinin Uygulanması ile İlgili Tebliğ (No: 2019/3) 9/1/2019 tarihli ve 30650 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

38. Etil Alkol ve Metanolün Üretimi ile İç ve Dış Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 25 inci ve 26 ncı Maddelerinin Uygulanması ile İlgili Tebliğ (No: 2019/4) 9/1/2019 tarihli ve 30650 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

39. Alkol ve Alkollü İçki Tesislerinin Haiz Olmaları Gereken Teknik Şartlar, Kurulmaları, İşletilmeleri ve Denetlenmelerine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 21 inci Maddesinin Uygulanmasına Dair Tebliğ (No: 2019/6) 9/1/2019 tarihli ve 30650 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

40. Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti ile İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 22 nci, 23 üncü ve 26 ncı Maddelerinin Uygulanması ile İlgili Tebliğ (No: 2019/5) 9/1/2019 tarihli ve 30650 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

41. Tütün Mamullerinin Üretim ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 23 üncü Maddesinin, Puro ve Sigarillo İthalatı, Fiyatının Belirlenmesi ve Yurt İçinde Pazarlanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Kararın 6 ncı Maddesinin, Makaron Üretimi ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 23 üncü Maddesinin, Yaprak Sigara Kağıdı Üretimi ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 23 üncü Maddesinin Uygulanması ile İlgili Tebliğ (No: 2019/2) 09/01/2019 tarihli ve 30650 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

42. Balıkçı Gemilerini İzleme Sistemi Tebliği (Tebliğ No: 2016/18)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 47) 5/1/2019 tarihli ve 30646 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

43. Okul Gıdası Logosu Uygulaması Usul Ve Esasları Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2019/29)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2019/40) 15/9/2019 tarihli ve 30889 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

44. Kırsal Kalkınma Destekleri 13. Etap Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2019/30)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/41) 26/09/2019 tarihli ve 30900 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

45. 4/1 Numaralı Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2016/35)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/39) 27/09/2019 tarihli ve 30901 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

46. Türk Gıda Kodeksi Bebek Formülleri ve Devam Formülleri Tebliği (Tebliğ No: 2019/14)'nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/42) 19/10/2019 tarihli ve 30923 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

47. Bitkisel Üretimde Biyolojik ve/veya Biyoteknik Mücadele Destekleme Ödemesi Uygulama Tebliği (No: 2019/50) 8/11/2019 tarihli ve 30942 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

48. Geleneksel Kıyı Balıkçılığının Kayıt Altına Alınması ve Desteklenmesi Tebliği (No: 2019/47) 8/11/2019 tarihli ve 30942 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

49. Bitkisel Üretime Destekleme Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2019/46) 9/11/2019 tarihli ve 30943 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
50. Patates Siğilli Görülen Alanlar ile Güvenlik Kuşağında Uygulanacak Desteğe İlişkin Tebliğ (No: 2019/51) 14/11/2019 tarihli ve 30948 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
51. ÇMVA Sistemine Dahil Olan Tarımsal İşletmelere Katılım Desteği Ödemesi Tebliği 14/11/2019 tarihli ve 30948 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
52. Bitki Karantinası Tazminatı Desteği Uygulama Tebliği (No: 2019/52) 15/11/2019 tarihli ve 30949 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
53. Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (No: 2019/54) 20/11/2019 tarihli ve 30954 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
54. Yaş Çay Üreticilerine 2019 Yılı Fark Ödemesi Desteği Yapılmasına Dair Tebliğ (No:2019/55) 21/11/2019 tarihli ve 30955 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
55. Su Ürünleri Yetiştiriciliği Destekleme Tebliği (No:2019/56) 22/11/2019 tarihli ve 30956 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
56. Hastalıktan Ari Alabalık Kuluçkahanelerinde Damızlık Alabalık Desteğine İlişkin Tebliğ (No:2019/57) 22/11/2016 tarihli ve 30956 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
57. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No:2017/22)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No:2019/58) 22/11/2019 tarihli ve 30956 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
58. Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerine Destekleme Ödemesi yapılması Hakkında Tebliğ (Tebliğ No:2019/49) 23/11/2019 tarihli ve 30957 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
59. Dondurulmuş Spermadan Numune Alma Esasları Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2013/63)’de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2019/35) 27/11/2019 tarihli ve 30961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
60. Bitkisel Üretimde Biyolojik ve/veya Biyoteknik Mücadele Destekleme Ödemesi Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2019/50)’nde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2019/62) 3/12/2019 tarihli ve 30967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
61. Organik Arıcılık Yapan Yetiştiricilerin Desteklenmesine Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2019/60) 5/12/2019 tarihli ve 30969 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
62. Gıda ve Yem İşletmelerinde Çalıştırılması Zorunlu Meslek Mensuplarının Belirlenmesine Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2019/48) 6/12/2019 tarihli ve 30970 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
63. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projelerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ no: 2019/61) 17/12/2019 tarihli ve 30981 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
64. Türk Gıda Kodeksi İle Temas Eden Plastik Madde ve Malzemelerin Bileşenlerinin Migrasyon Testinde Kullanılan Gıda benzerleri Listesi Tebliği (Tebliğ No:2019/43) 25/12/2019 tarihli ve 30989 (1.Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
65. Türk Gıda Kodeksi İle Temas Eden Plastik Madde ve Malzemeler Tebliği (Tebliğ No:2019/44) 25/12/2019 tarihli ve 30989 (1.Mükerrer) sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
66. Doğal Çiçek Soğanlarının 2020 Yılı İhracat Listesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No:2019/63) 27/12/2019 tarihli ve 30991 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

Yönerge

1. Tarım ve Orman Bakanlığı Merkez Teşkilatında Yer Alan Bazı Hizmet Birimlerinin Görevlerinin Düzenlenmesine İlişkin Yönerge 13.06.2019 tarih ve E.1612498 sayı ile yürürlüğe girmiştir.

İkincil Düzey Mevzuatlar

1. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Uzman Ellerin Desteklenmesine İlişkin Karar (Karar Sayısı:1310) 12/7/2019 tarihli ve 30829 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.
2. Bazı Ovaların Büyük Ova Koruma Alanı Olarak Belirlenmesine İlişkin Karar 22/2/2019 tarihli ve 30694 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır.

3. Et Piyasasının Düzenlenmesine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı 25/4/2019 tarihli ve 30755 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
4. 2019 Yılında Yapılacak Çiğ Süt Desteği ve Süt Piyasasının Düzenlenmesine İlişkin Cumhurbaşkanı Kararı 14/3/2019 tarihli ve 30714 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
5. Tarım Sigortaları Havuzuna Devlet Tarafından Taahhüt Edilecek Hasar Fazlası Desteğine İlişkin Karar 18/4/2019 tarihli ve 30749 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
6. 2019-2020 Pazarlama Yılı Şeker Kotalarının Belirlenmesine İlişkin Karar 5/2/2019 tarihli ve 30677 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
7. Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Yurtdışı Teşkilatını Oluşturan Birimlerin Nitelik, Kurulduğu Şehir ve Ülke, Görev Alanı, Akredite Edildiği Ülkeler ve Bağlı Bulunduğu Misyonlar Hakkındaki 13/4/1999 Tarihli ve 99/12770 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararında Değişiklik Yapılmasına Dair Karar (Karar Sayısı: 1308) 12/7/2019 tarihli ve 30829 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
8. Hayvanların Uluslararası Nakliyat Sırasında Korunmasına Dair Avrupa Sözleşmesi'nin Feshedilme Tarihi ile Gözden Geçirilen Uluslararası Taşımacılıkta Hayvanların Korunmasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi'nin Yürürlük Tarihinin Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1398) 3/8/2019 tarihli ve 30851 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
9. 2019 Yılı Sulama ve Tahliye Tesisleri İşletme ve Bakım Ücret Tarifelerine İlişkin Karar (Karar Sayısı: 1411) 10/8/2019 tarihli ve 30858 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
10. Bazı Yerlerde Arazi Toplulaştırması ve Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1417) 15/8/2019 tarihli ve 30859 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
11. Siirt İli, Merkez, Aydınlar ve Eruh İlçeleri Sınırları İçerisinde Bulunan Bazı Alanın "Botan Vadisi Milli Parkı" Olarak Belirlenmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1421)(16/08/2019 Tarihli ve 30860 Sayılı Resmî Gazete'de Düzeltmesi Vardır.) 15/8/2019 tarihli ve 30859 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
12. Bazı Anlaşmaların Yürürlüğe Girdiği Tarihlerin Tespit Edilmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1494) 31/8/2019 tarihli ve 30874 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
13. Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar 13/09/2019 tarihli ve 30887 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
14. Göreme Vadisi ve Çevresindeki Alanın Milli Park Olarak Belirlenmesi Hakkındaki 30/10/1986 Tarihli ve 86/11135 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Yürürlükten Kaldırılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1673) 22/10/2019 tarihli ve 30926 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
15. Meteoroloji Genel Müdürlüğü Döner Sermaye İşletmesine Tahsis Edilen Sermayenin 120.000.000 Türk Lirasına Çıkarılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1674) 22/10/2019 tarihli ve 30926 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
16. 2019 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar (Karar Sayısı: 1691) 24/10/2019 tarihli ve 30928 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
17. Orman Genel Müdürlüğü'nün Taşra Teşkilatında Düzenleme Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1772) 11/11/2019 tarihli ve 30945 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
18. Tarımsal Ürünlerin, 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu Çerçevesinde Lisans Alarak Faaliyet Gösteren Depolarda Muhafaza Edilmesi Halinde Destekleme Ödemesi Yapılmasına İlişkin Karar 24/12/2019 tarihli ve 30988 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
19. 2020/2021 Pazarlama Yılı Şeker Kotalarının Belirlenmesi Hakkında Karar 25/12/2019 tarihli ve 30989 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
20. Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından 2020 Yılında Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin Karar (25/12/2019 tarihli ve 30989 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır).

Komite Kararları

1. Su Ürünleri Tescil Komitesi Kararları 16/5/2019 tarihli ve 30776 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.
2. Evcil Hayvan Genetik Kaynakları Tescil Komitesi Kararı 16/5/2019 tarihli ve 30776 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

1. FİZİKSEL YAPI

Bakanlığımız Merkezde 23, Taşrada 1.395 adet olmak üzere toplam 1.418 adet hizmet binası bulunmaktadır. Ayrıca lokal, eğitim ve dinlenme tesisi, misafirhane, kreş, çocuk kulübü ve lojmanlardan oluşan 5.557 adet sosyal tesisi bulunmaktadır.

Ayrıca Taşrada; İl, İlçe ve Müessese Müdürlüklerinden 107 tanesi hizmetlerini kiralık binada yürütmektedir.

Tablo 1: Taşınmazlar

Cinsi	Merkez	Taşra	Toplam
<i>Hizmet Binası</i>	23	1.395	1.418
<i>Lojman</i>	641	3.432	4.073
<i>Misafirhane</i>	1	54	55
<i>Eğitim ve Dinlenme Tesisi</i>	-	5	5
<i>Kreş ve Gündüz Bakımevi</i>	2	2	4
<i>Çocuk Kulübü</i>	1	-	1
<i>Lokal</i>	-	1	1
Toplam	668	4.889	5.557

Tablo 2: Araç Durumu

Araç Çeşidi	Adet
<i>Otomobiller</i>	1.146
<i>Yolcu Taşıma Araçları</i>	481
<i>Yük Taşıma Araçları</i>	1.362
<i>Arazi Taşıtları</i>	156
<i>Özel Amaçlı Taşıtlar</i>	86
<i>Mopet ve Motosikletler</i>	508
<i>Motorsuz Kara Araçları</i>	305
<i>Deniz Araçları</i>	289
Toplam	4.333

Kaynak : (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi 22.01.2020)

2. ÖRGÜT YAPISI

BAKAN

ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ

BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER MÜŞAVİRLİĞİ

HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

REHBERLİK ve TEFTİŞ BAŞKANLIĞI

İÇ DENETİM BİRİMİ BAŞKANLIĞI

PERSONEL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BAKAN YARDIMCILARI

HİZMET BİRİMLERİ

- Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü
- Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü
- Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı
- Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü
- Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü
- Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı
- Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
- Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı
- Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü
- Hayvancılık Genel Müdürlüğü
- Strateji Geliştirme Başkanlığı
- Su Yönetimi Genel Müdürlüğü
- Şeker Dairesi Başkanlığı
- Tarım Reformu Genel Müdürlüğü
- Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
- Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı
- Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü

BAĞLI KURULUŞLAR

- Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğü
- Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü
- Meteoroloji Genel Müdürlüğü
- Orman Genel Müdürlüğü
- Türkiye Su Enstitüsü

İLGİLİ KURULUŞLAR

- Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü
- Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü
- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu
- Toprak Mahsulleri Ofisi Genel Müdürlüğü

TAŞRA BİRİMLERİ

- Araştırma Enstitüleri
- Bölge Müdürlükleri
- Eğitim Merkezi Müdürlükleri
- Fidan, Fide Test Merkezi Müdürlüğü
- Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlükleri
- İl Müdürlükleri
- İlçe Müdürlükleri
- Kafkas Arı Üretim Eğitim ve Gen Merkezi Müdürlüğü
- Merkez İkmal Müdürlüğü
- Şap Enstitü Müdürlüğü
- Tarım Alet ve Makine Test Müdürlüğü
- Tohum Sertifikasyon Test Müdürlükleri
- Tohum Tescil ve Sertifikasyon Merkez Müdürlüğü
- Ulusal Gıda Referans Laboratuvar Müdürlüğü
- Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlükleri
- Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü
- Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlükleri
- Zeytincilik Üretim İstasyonu Müdürlüğü
- Zirai Karantina Müdürlükleri

KURULLAR, KOMİSYONLAR, KONSEYLER

- Yüksek Komiserler Kurulu
- Hayvan Deneyleri Merkezi Etik Kurulu
- Merkez Av Komisyonu
- Tarım ve Orman Şurası
- Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu
- Ulusal Sulak Alan Komisyonu
- Tarımsal Kuraklık Yönetimi Koordinasyon Kurulu
- Etik Komisyonu

KOORDİNE KURULUŞLAR

- Expo 2016 Antalya Ajansı Genel Sekreterliği
- Tarım Sigortaları Havuz İşletmesi Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü
- Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğü

3. BİLGİ VE TEKNOLOJİK KAYNAKLAR

Bakanlığımızın Bilgi ve Teknoloji Altyapısına Yönelik ;

- Mevcut bilişim altyapısı kesintisiz hizmet verebilecek şekilde yedekli yapıya kavuşturulmuştur.
- Bakanlık İl Müdürlükleri, İlçe Müdürlükleri ve Bakanlık diğer taşra teşkilatında (yaklaşık 1.200 lokasyon) konumlandırılan güvenlik duvarı ürünleri ile merkezi yönetim sağlanmış olup; kullanıcıların internete çıkışları 5651 Sayılı Yasaya uygun hale getirilmiştir.
- Birimlerimizin Bakanlık dışında barındırdığı sunucu ve depolama ürünleri Bakanlık Veri Merkezlerinde konumlandırılmıştır.
- Bakanlık veri merkezinin, ilave trafo ve jeneratör bağlantısı ile yedekli enerji beslemesi bulunmakta olup, konumlandırılan otomatik transfer switch ile minimum kesinti ile hizmet verecek alt yapısı bulunmaktadır.
- Bakanlık veri merkezindeki dağıtık data kabloları düzenlenmiş, kabinetlere konumlandırılan kabin üstü toplama switch ile güvenli ve kesintisiz bir altyapıya kavuşturulmuştur.

Tablo 3: Teknolojik Kaynaklar

Malzemenin Adı	Adet
<i>Masaüstü Bilgisayar</i>	39.467
<i>Dizüstü Bilgisayar</i>	13.113
<i>Tablet Bilgisayar</i>	1.698
<i>Yazıcı</i>	23.589
<i>Faks</i>	1.045
<i>Fotokopi Makinesi</i>	3.272
<i>Projeksiyon Cihazı</i>	1.605
<i>Tarayıcı</i>	2.325
<i>Telefon</i>	25.006
<i>Modem (Erişim Cihazları)</i>	473
<i>Fotoğraf Makinesi</i>	2.062
<i>Kamera</i>	5.916
<i>Video</i>	142

Kaynak : (Taşınır Kayıt ve Yönetim Sistemi) (22.01.2020)

4. İNSAN KAYNAKLARI

Bakanlığımız bünyesinde memur, işçi ve sözleşmeli olmak üzere üç farklı statüde personel istihdam edilmektedir. Memur statülü personel Genel İdare Hizmetleri, Teknik Hizmetler, Sağlık Hizmetleri, Avukatlık Hizmetleri ve Yardımcı Hizmetler sınıfından oluşmaktadır.

Tablo 4: Merkez ve Taşra Teşkilatı Personel Durumu

BİRİMLER	GİH		Teknik Hizm.			Sağlık Hizm.			Avukatlık Hizmetleri	Yardımcı Hizmetler Sınıfı	4/B Sözleşmeli	İŞÇİ PERSONEL		TOPLAM
	GİH İdareci*	GİH diğer ünv.(1)	Mühendis (2)	Tekniker- Teknisyen	Diğer Teknik Ünv.(3)	Veteriner Hekim	Vs Tekniker / Vs Teknisyen	Diğer Sağlık Ünv.(4)				İşçi	Geçici İşçi	
Merkez	149	1.729	1.564	330	172	232	0	54	22	65	27	1.376	9	5.729
Yurtdışı teşkilatı	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bölge Müdürlüğü	132	962	662	227	58	44	0	40	14	53	153	1.484	294	4.123
İl ve İlçe Müd.	747	2.773	14.411	5.325	194	6.044	1.284	360	113	1.121	4.976	5.868	7	43.223
Kuruluş Müd. (Lab, Arş. Ens.Müd.)	93	972	3.280	823	186	880	135	528	0	132	286	2.751	1.209	11.275
Döner Sermaye İşletme Müd.	1	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	0	14
TOPLAM	1.122	6.442	19.917	6.705	610	7.200	1.419	982	149	1.371	5.442	11.486	1.519	64.364

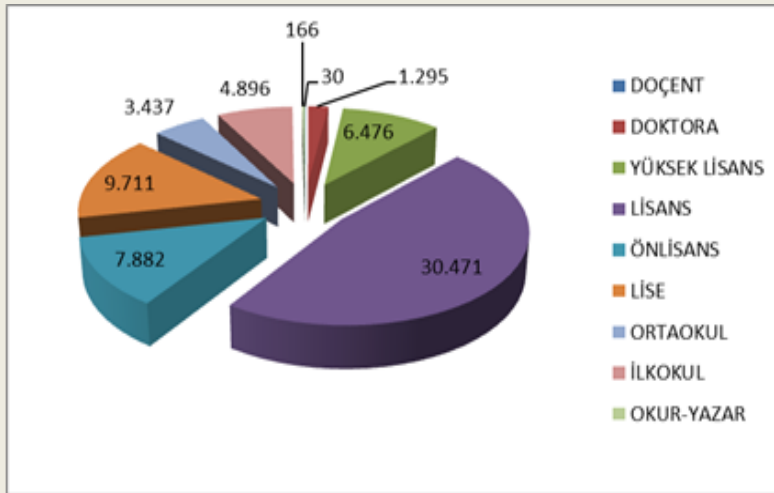
(1) AB Uzmanı ve Uzman Yardımcısı, Mali Hiz. Uzm., İç Denetçi, Baş Müfettiş/Müfettiş Yrd., Hukuk Müşaviri, Baş Kontrolör/Kontrolör ve diğer ünvanlar

(2) MÜHENDİS (Ziraat, Gıda, Su Ürünleri ve diğer ünvanlı Mühendisler)

(3) DİĞERLERİ (Kimyager, Tekniker, Ekonomist, İstatistikçi, Tabib, Jeolog, Sosyolog ve benzeri ünvanlar ile Teknisyen v.s ünvanlar)

(4) Veteriner Hekim, VST Teknisyeni/VST Teknikeri, haricinde Sağlık Hizmetleri Sınıfındaki ünvanlar (Daire Tabibi, Psikolog, Biyolog, Diyetisyen, Hemşire v.s. ünvanlar)

Şekil 1: Memur Personel Öğrenim Durumu

Tablo 5: Bakanlık Merkez Hizmet Birimleri Personel Durumu

BİRİMLER	GİH		TEKNİK HİZMETLER			SAĞLIK HİZMETLERİ			GİH (Özel Kadro)														
	Bakan Yardımcısı	GİH İdareci	GİH Diğer Ünvanlar(1)	Mühendis (2)	Tekniker- Teknisyen	Diğer Teknik Ün.v. (3)	Veteriner Hekim	Diğer Sağlık Hizm. (4)	Avukatlık Hizmetleri	Tarım ve Orman Uzmanı	AB Uzm.	Mali Hizmetler Uzmanı	İç Denetçi	Baş Müfettiş	Müfettiş	Hukuk Müşaviri	Baş Kontrolör	Kontrolör	4 B Sözleşmeli Personel	İşçi	Geçici İşçi	TOPLAM	
Özel Kalem Müdürlüğü	4	7	27		1																		72
Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği			3	1	4		1																9
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı			19		6								70	113									208
Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü	1	18	3	5	2			22	13							25							89
Personel Genel Müdürlüğü	7	150	2	16	15														1				191
Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü	5	31	41	7	3	3			18	109													217
Balıkçılık ve Su Ürünleri Genel Müdürlüğü	6	20	95	18	2	16	3		17														177
Bitkisel Üretim Genel Müdürlüğü	5	21	207	15	4	1			25										3				281
Çölleşme ve Erezyonla Mücadele Genel Müdürlüğü	12	11	57	1	1				25														107
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü	11	34	78	6	19	5	15		67														235
Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü	10	22	182	12	5	91	3		17														342
Hayvancılık Genel Müdürlüğü	6	18	60	8	2	68			12														174
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü	8	15	87	2	1	12	1		5														131
Tarım Reformu Genel Müdürlüğü	20	64	370	61	35	12	2		29							42	3	1	1				640
Su Yönetimi Genel Müdürlüğü	11	25	62		4		10		79														191
Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı	2	12	42	10	16	1			5										22	4			114
Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı	3	120	44	97	16	2	19													1.364	9		1.739
Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı	4	103	92	51	27	9			5														291
Strateji Geliştirme Başkanlığı	13	91	119	9	16	11	1		63	16													339
Şeker Dairesi Başkanlığı	3	12	14						19														48
Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı	7	29	8		4				72														120
Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü	1	6																		7			14
TOPLAM	4	142	851	1.564	329	172	232	54	22	471	109	16	33	70	113	25	42	3	27	1.376	9	5.729	

(1) Şef, Veri Hazırlama Kontrol İşletmeni, Bilgisayar İşletmeni, Memur ve Diğer ünvanlı kadrolar (2) Mühendis (Ziraat, Gıda, Su Ürünleri ve diğer ünvanlı mühendisler) (3) Tekniker ve Teknisyen ünvanı dışında kalan tüm teknik ünvanlar (Kimyager, Jeomorfoloğ, Sosyolog vb.) (4) Veteriner Hekim, Veteriner Sağlık Teknikeri, Veteriner Sağlık Teknisyeni dışında kalan tüm sağlık hizmetleri sınıfı ünvanları (Daire Tabibi, Psikolog, Diyetisyen Hemşire, Biyolog vb.)

5. SUNULAN HİZMETLER

5.1. AVRUPA BİRLİĞİ VE DIŞ İLİŞKİLER

5.1.1. İkili İlişkiler

Ülkemizin diğer ülkelerle tarımsal ikili ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik olarak, Bakan ve Üst Düzey Makam tarafından gerçekleştirilen yurtdışı ziyaretler;

- (Almanya/Berlin) 17-20 Ocak 2019 tarihlerinde Bakanımız Sayın Dr. Bekir PAKDEMİRLİ tarafından, Küresel Gıda ve Tarım Forumu ile Berlin Tarım Bakanları Zirvesi kapsamında Almanya'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Rusya/Moskova) 23 Ocak 2019 tarihinde Bakanımız Sayın Bakanımız tarafından, Sayın Cumhurbaşkanımızın Rusya Ziyaretine refakat edilmiştir.
- (Katar/Doha) 18-20 Mart 2019 tarihinde Sayın Bakanımız tarafından 7. Uluslararası Tarım Fuarı kapsamında Katar'a bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Japonya) 11-12 Mayıs 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız tarafından, G20 Tarım Bakanları Toplantısına katılım sağlamak üzere Japonya'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Bosna Hersek) 17 Mayıs 2019 tarihinde Sayın Bakanımız tarafından Saraybosna'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Amerika) 22-25 Mayıs 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız tarafından, Florida'da gerçekleştirilen "Florida INC 2019" toplantısına katılım sağlamak üzere Amerika Birleşik Devletleri'ne bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Sırbistan) 05.07.2019 tarihinde Sayın Bakanımız ve beraberindeki Bakanlığımız heyetince Sırbistan Bakanı ile görüşmek üzere Sırbistan'a bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Bosna Hersek) 8-9 Temmuz 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız tarafından, Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci Zirve Toplantısı'na iştirak eden Sayın Cumhurbaşkanımıza refakat etmek üzere Bosna Hersek'e bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Rusya) 9-12 Temmuz 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız tarafından "3. Küresel Balıkçılık Forumu ve Deniz Mahsulleri Fuarı"na katılım sağlamak üzere Rusya'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Slovenya) 22-24 Ağustos 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız tarafından Slovenya'da gerçekleştirilen 57. Tarımsal Ürünler ve Gıda Fuarı ile Bakanlar Toplantısına katılım sağlamak üzere Slovenya'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Rusya) 09 Eylül 2019 Sayın Bakanımız tarafından Rusya'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Burkina Faso/Vagadugu) 03-04 Ekim 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız tarafından, Burkina Faso'ya bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Macaristan/Budapeşte) 15-17 Ekim 2019 tarihinde Sayın Bakanımız tarafından "Budapeşte 2019 Su Zirvesi"ne katılım sağlamak üzere Macaristan'a bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Belarus) 30 Ekim 2019 tarihinde Sayın Bakanımız tarafından Türkiye-Belarus Karma Ekonomik Komisyon (KEK) toplantısına katılım sağlamak üzere Belarus'a bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Azerbaycan/Bakü) 4 Aralık 2019 tarihinde Sayın Bakanımız tarafından "Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 6. Dönem Tarım Bakanları Toplantısı"na katılım sağlamak üzere Azerbaycan Cumhuriyetine bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizin diğer ülkelerle tarımsal ikili ilişkilerinin geliştirilmesine yönelik olarak, Bakan ve Üst Düzey Makam tarafından gerçekleştirilen kabul ve ziyaretler;

- (Irak) 03.01.2019 Sayın Bakanımız, Irak Su Kaynakları Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (Malta) 24.01.2019 Sayın Bakanımız, Malta Enerji ve Su Yönetimi Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.

- 7- 9 Şubat 2019 tarihleri arasında Sayın Bakanımız, İzmir’de gerçekleştirilen Agroexpo 14. Uluslararası Tarım ve Hayvancılık Fuarı kapsamında 12 Şubat 2019 tarihinde Somali Tarım ve Sulama Bakanı, Gürcistan Çevre Koruma ve Tarım Bakanı, Sırbistan Tarım, Orman ve Su İşleri Bakanı, Slovenya Tarım, Orman ve Gıda Bakanı, Azerbaycan Gıda Güvenliği Ajansı Başkanı, KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanı, FAO Orta Asya Alt Bölge Ofisi (FAO-SEC) Koordinatörü ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- (Bosna Hersek) 21.02.2019 Sayın Bakanımız, Bosna Hersek’in Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Makedonya) 21.02.2019 Sayın Bakanımız, Makedonya’nın Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Özbekistan) 27.02.2019 Özbekistan Cumhuriyeti Devlet Ormanlık Komitesi Başkanı ve heyetini kabul etmiştir.
- (İrlanda) 07.03.2019 Sayın Bakanımız, İrlanda Tarım, Gıda ve Denizcilik Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (Katar) 19 Mart 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız Katar 7. Uluslararası Tarım Fuarı kapsamında Katar’a bir ziyaret gerçekleştirmiş olup, ziyaret sırasında Katar Belediye ve Çevre Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (Belarus)15-16 Nisan 2019 Sayın Bakanımız, Türkiye-Belarus 10. Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Toplantısına katılım sağlamak üzere Belarus’a bir resmi ziyaret gerçekleştirmiş olup, bahse konu ziyaret kapsamında Belarus Tarım ve Gıda Bakanı, Başbakan Yardımcısı ve KEK Eşbaşkanı ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- (Kazakistan) 19.04.2019 Sayın Bakanımız, Kazakistan’ın Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Cibuti) 24.04.2019 Sayın Bakanımız Cibuti Tarım, Su, Balıkçılık, Hayvancılık ve Deniz Kaynakları Bakanı ve heyetini kabul etmiştir.
- (Azerbaycan) 27-30 Nisan 2019 Sayın Bakanımız Azerbaycan Cumhuriyeti Tarım Bakanı ve heyetini kabul etmiştir.
- 11-12 Mayıs 2019 tarihlerinde Japonya’da gerçekleşen G20 Tarım Bakanları Toplantısı kapsamında Sayın Bakanımız; 11 Mayıs 2019 tarihinde Hindistan Ulusal Dönüşüm Enstitüsü Üyesi ve FAO Başkan Adayı, Hollanda Tarım, Doğa ve Gıda Kalitesi Bakanı, ÇHC Tarım ve Köy İşleri Bakanı, Birleşik Krallık Tarım, Balıkçılık ve Gıda Bakanı, Japonya Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanı ve AB Tarım ve Kırsal Kalkınma Komiseri Phil HOGAN ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- (Irak) 15.05.2019 Sayın Bakanımız Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde Irak Başbakanı, Irak Su Kaynakları Bakanı ve Irak Tarım Bakanı ile görüşmeler gerçekleştirmiştir.
- (Rusya Federasyonu) 27-28 Mayıs 2019 Sayın Bakanımız Rusya Federasyonu Tarım Bakanı ve beraberindeki heyeti kabul etmiştir.
- 17 Haziran 2019 tarihinde Sayın Bakanımız, ülkemiz ev sahipliğinde ve Bakanlığımızca gerçekleştirilen Dünya Çölleşme ile Mücadele Günü kapsamında, Birleşmiş Milletler Çölleşme İle Mücadele Sözleşmesi Genel Sekreteri, Somali Başbakan Yardımcısı, Nikaragua Çevre ve Tabii Kaynaklar Bakanı, KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanı, Çad Çevre, Su ve Balıkçılık Bakanı ve Liberya Tarım Bakanı ile görüşmüştür.
- (Macaristan) 22.07.2019 Sayın Bakanımız, Macaristan’ın Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (İran) 31.07.2019 Sayın Bakanımız, İran’ın Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Çin Halk Cumhuriyeti) 31.07.2019 Sayın Bakanımız, Çin Halk Cumhuriyeti’nin Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Azerbaycan-Gürcistan) 05-07 Ağustos 2019 tarihleri arasında Sayın Bakanımız Ordu’da gerçekleştirilen “Fındık Hasat Şenliği” vesilesiyle, Azerbaycan ve Gürcistan Bakanları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir.
- (Slovenya) 22-24 Ağustos 2019 tarihlerinde Sayın Bakanımız tarafından Slovenya’da gerçekleştirilen 57. Tarımsal Ürünler ve Gıda Fuarı ile Bakanlar Toplantısına katılım sağlamak üzere Slovenya’ya bir ziyaret gerçekleştirilmiş olup, bahse konu ziyaret

kapsamında 22 Ağustos 2019 tarihinde Slovenya Tarım, Orman ve Gıda Bakanı ile görüşmüştür.

- (Bosna Hersek) 4 Eylül 2019 tarihinde Sayın Bakanımız Bosna Hersek Ekonomi Bakanı ile görüşmüştür.
- (İran) 16 Eylül 2019 Sayın Bakanımız, Türkiye-İran 27. Dönem Karma Ekonomik Komisyon Toplantısı kapsamında İran İslam Cumhuriyeti Tarımsal Seferberlik Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (KKTC) 23 Eylül 2019 tarihinde Sayın Bakanımız, İstanbul'da gerçekleştirilen "IDF Dünya Süt Zirvesi" kapsamında KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (Kırgızistan) 27 Eylül 2019 Sayın Bakanımız Kırgızistan'ın Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Gürcistan) 27 Eylül 2019 tarihinde Sayın Bakanımız Gürcistan'ın Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Belarus) 30 Ekim 2019 tarihinde Sayın Bakanımız Belarus Tarım Bakanı ve Başbakan Yardımcısı bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (KKTC) 11 Kasım 2019 tarihinde Sayın Bakanımız KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanı ve heyeti ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (Gabon) 27 Kasım 2019 tarihinde Sayın Bakanımız ISEDAK vesilesiyle, Gabon Tarım Bakanı ile bir görüşme gerçekleştirmiştir.
- (Kanada) 23.01.2019 Sayın Bakan Yardımcımız, Kanada'nın Ankara Büyükelçisini, Kanada Tarım ve Tarımsal Gıda Bakanlığı ve Gıda Kontrol Ajansı Bakan Yardımcısını ve beraberindeki heyeti kabul etmiştir.
- (Özbekistan) 27-29 Şubat 2019 Sayın Bakan Yardımcımız, Özbekistan Cumhuriyeti Devlet Ormancılık Komitesi Başkanı ve heyetini kabul etmiştir.
- (ABD) 1-4 Nisan 2019 Sayın Bakan Yardımcımız başkanlığındaki heyet tarafından "Water Week" kapsamında ABD'ye bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Moğolistan) 02.05.2019 Sayın Bakan Yardımcımız, Moğolistan'ın Ankara Büyükelçisi ve heyetini kabul etmiştir.
- (Çin Halk Cumhuriyeti) 14-17 Mayıs 2019 Sayın Bakan Yardımcımız Başkanlığındaki heyet tarafından Hangzhou- Çay Fuarı'na katılım sağlamak üzere Pekin'e bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir. Bahse konu ziyaret kapsamında Sayın Bakan Yardımcımız tarafından, Gümrük Genel İdaresi ve Tarım ve Köy İşleri Bakan Yardımcıları ile görüşülmüştür.
- (Tacikistan) 28.05.2019 Sayın Bakan Yardımcımız, Tacikistan Tarım Bakan Yardımcısı ve heyetini kabul etmiştir.
- (Özbekistan) 23-26 Haziran 2019 Sayın Bakan Yardımcımız Başkanlığındaki Heyet tarafından Özbekistan Cumhuriyeti Devlet Ormancılık Komitesi Başkanlığına bir çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir.
- (Özbekistan) 22.07.2019 Sayın Bakan Yardımcımız, Özbekistan Tarım Bakan Yardımcısı ve heyetini kabul etmiştir.
- (Suudi Arabistan) 26-29 Ağustos 2019 tarihlerinde Sayın Bakan Yardımcımız ve beraberindeki heyet tarafından, "İslam İşbirliği Gıda Güvenliği 2. Genel Toplantısı"na katılım sağlamak üzere Suudi Arabistan'a bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (İran) 28.08.2019 Sayın Bakan Yardımcımız Başkanlığındaki Heyet İran heyetini kabul etmiştir.
- (Çin Halk Cumhuriyeti) 09.09.2019 Sayın Bakan Yardımcımız, ÇHC Gümrük Genel İdaresi Bakan Yardımcısı, Serbest Ticaret Bölgesi ve Özel Kontrol Bölgeleri Departmanı Genel Müdürü heyetini kabul etmiştir.
- (Sudan) 12.09.2019 tarihinde Sayın Bakan Yardımcımız Sudan Dışişleri Bakan Vekilini kabul etmiştir.
- (Rusya) 17.09.2019 Sayın Bakan Yardımcımız Başkanlığındaki Heyet tarafından İstanbul'da gerçekleştirilen Teknofest vesilesiyle; Rusya Sanayi ve Ticaret Bakan Yardımcısı ve heyeti ile görüşme gerçekleştirilmiştir.

- (Bosna Hersek) 10-11 Ekim 2019 Sayın Bakan Yardımcımız ve beraberindeki heyet tarafından Bosna Hersek'e bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Katar) 21 Ekim 2019 tarihinde Sayın Bakan Yardımcımız Katar Sanayi ve Ticaret Bakan Yardımcısını kabul etmiştir.
- (Küba) 6 Kasım 2019 tarihinde Sayın Bakan Yardımcımız Küba'nın Ankara Büyükelçisini kabul etmiştir.
- (Katar) 25.11.2019 Sayın Bakan Yardımcımız Başkanlığındaki heyet tarafından Doha'da Katar Emiri ve Heyeti arasında bir görüşme gerçekleştirilmiştir.
- (İngiltere) 25-29 Kasım 2019 Sayın Bakan Yardımcımız Başkanlığındaki heyet tarafından Uluslararası Şeker Örgütü Toplantısına katılım sağlamak üzere İngiltere'ye bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (İran) 4-6 Aralık 2019 tarihinde Sayın Bakan Yardımcımız ve beraberindeki heyet tarafından "Tahran Bölgesel Su Yönetimi Toplantısına (RCUWM)" katılım sağlamak üzere İran'a bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.
- (Almanya) 09.12.2019 Sayın Bakan Yardımcımız Almanya Federal Gıda ve Tarım Devlet Sekreterini kabul etmiştir.
- (ABD) 17-19 Aralık 2019 Sayın Bakan Yardımcımız Başkanlığındaki heyet tarafından "Dünya Bankası 57. Küresel Çevre Fonu Konseyi Toplantısı"na katılım sağlamak üzere Washington'a bir resmi ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Yapılan Toplantılar

Tarım Yürütme Komitesi Tarım İş Toplantıları

- 25 Nisan 2019 Türkiye- Macaristan 7. Dönem (Budapeşte)
- 28 Nisan 2019 Türkiye-Azerbaycan 9.Dönem (İzmir)
- 20 Haziran 2019 Türkiye-Kanada 3.Dönem (Ottawa)
- 21 Ağustos 2019 Türkiye-Slovenya 2. Dönem (Slovenya)
- 25 Kasım 2019 Türkiye-Ürdün 3.Dönem (Amman)
- 09 Aralık 2019 Türkiye-Almanya 23. Dönem (Ankara)

Karma Ekonomik Komisyonu (KEK) Toplantıları

- 15-16 Nisan 2019 Türkiye-Belarus 10. Dönem (Belarus)
- 25-26 Haziran 2019 Türkiye-Macaristan 6.Dönem (Budapeşte)
- 22-23 Temmuz 2019 Türkiye-Namibya 1.Dönem (Windhoek)
- 22-23 Temmuz 2019 Türkiye-Özbekistan 5.Dönem (Ankara)
- 24-26 Temmuz 2019 Türkiye-Rusya16. Dönem (Antalya)
- 05-06 Ağustos 2019 Türkiye-Tacikistan10. Dönem (Ankara)
- 14-16 Eylül 2019 Türkiye- Azerbaycan 8.Dönem (Bakü)
- 17-18 Eylül 2019 Türkiye-İran 27. Dönem (Ankara)
- 03-04 Ekim 2019 Türkiye-Karadağ 5. Dönem (Karadağ)
- 04 Ekim 2019 Türkiye-Burkina Faso 2. Dönem (Vagadugu)
- 10 Kasım 2019 Türkiye-Kazakistan11. Dönem (İstanbul)
- 19-20 Kasım 2019 Türkiye-Bangladeş 5. Dönem (Ankara)
- 20-22 Kasım 2019 Türkiye-Kırgızistan 9. Dönem (Ankara)
- 21-22 Kasım 2019 Türkiye-Slovenya 8. Dönem (Lübllyana)

Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Komisyonu (YDSK) Toplantıları ve Diğerler

- 08.03.2019, Türkiye-Rusya Türkiye-Rusya Ortak Gümrük Komitesi 3. Toplantısı Hazırlıkları
- 08.04.2019, Türkiye-Rusya Türkiye-Rusya VIII. Dönem Üst Düzey İşbirliği Konseyi Toplantısı
- 14.06.2019, Türkiye-Rusya Türkiye-Rusya Demir-Çelik, Gübre ve Dijital Ürünler Ticareti Konulu Toplantı
- 07.10.2019, Türkiye-Sırbistan Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi 2. Dönem Toplantısı

- 25.11.2019, Türkiye-Katar Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi 5. Dönem Toplantısı
- 30.12.2019, Türkiye-Moldova Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi 1. Dönem Toplantısı

2019 Yılı İtibari İle İmzalanan Uluslararası Anlaşmalar

- 02 Nisan 2019 Türkiye-Azerbaycan Azerbaycan Pamuk Üretimini Geliştirilmesi Projesi, Ankara
- 24 Nisan 2019 Türkiye-Cibuti Meteoroloji Alanında İşbirliği Anlaşması, Ankara
- 29 Nisan 2019 Türkiye-Azerbaycan Pamukçuluğun Geliştirilmesi Projesinin Hazırlanmasına Dair Niyet Beyanı, İzmir
- 12 Temmuz 2019 Türkiye-Azerbaycan Tarım Alanında Bilimsel ve Teknik İşbirliği Yapılmasına Dair Niyet Beyanı, Ankara
- 12 Temmuz 2019 Türkiye-Azerbaycan Araştırma Enstitüleri Arasında İşbirliği Mutabakat Zaptı, Ankara
- 5-7 Ağustos 2019 Türkiye-Azerbaycan-Gürcistan Fındık Alanında İşbirliğine Dair Deklarasyon, Ordu
- 09 Eylül 2019 Türkiye-ÇHC Türkiye'den ÇHC İhraç Edilecek Su Ürünlerinin Denetim, Karantina ve Veterinerlik Hijyen Şartları Hakkında Protokol, Ankara
- 04 Ekim 2019 Türkiye-Burkina Faso Tarım Alanında İşbirliği Mutabakat Zaptı, Vagadugu
- 11 Kasım 2019 Türkiye-Azerbaycan Tarım Bakanlıkları Arasında Şap Aşısı Satışına Dair Sözleşme, Ankara
- 22 Kasım 2019 Türkiye-Slovenya Tarım ve Ormancılık Eylem Planı, Slovenya
- 28 Kasım 2019 Türkiye-Moğolistan Türkiye Cumhuriyeti Orman Genel Müdürlüğü ile Moğolistan Acil Durum Yönetimi Kurumu arasında Orman Yangınlarıyla Mücadele Alanında İşbirliği Niyet Beyanı, Ankara

5.1.2. Uluslararası Kuruluşlar ile İlişkiler

Türkiye'de gerçekleştirilen iyi uygulama örneklerini uluslararası arenada rol model haline getirmek amacıyla FAO işbirliğinde Bakanlığımızca yakın bir gelecekte başlatılması planlanan Gıdanı Koru Kampanyası kapsamında FAO işbirliğinde Sıfır Atık Sıfır Açlık: Gıda Kayıpları ve Atıklarını Azaltmak için Destek Projesi uygulanmıştır. GIDANI KORU kampanyasının hazırlıkları kapsamında, gerçekleştirilecek faaliyetlerin planlanması ve hayata geçirilmesi sürecinde katkı vermek üzere Bakanlığımız merkez hizmet birimleri ve İl Tarım ve Orman Müdürlüğü temsilcileri ve FAO Orta Asya Alt Bölge Ofisi temsilcilerinin katılımıyla ilk çalıştay, 19 Şubat 2019 Salı günü Ankara'da, ikinci etkinliği ise STK, meslek odaları, üniversiteler ve kamu kurumlarının üst/teknik düzey temsilcilerinin katılımıyla 4 Nisan 2019 Perşembe günü Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

İslam İşbirliği Teşkilatı Ekonomik ve Ticari İşbirliği Daimi Komitesi (İSEDAK) Tarım Çalışma Grubu 13. Toplantısı, İİT İçi Tarımsal Ticareti Geliştirmek İçin Tarımsal Ticaret Politikalarını Gözden Geçirme temasıyla 21 Şubat 2019 tarihinde, İSEDAK Tarım Çalışma Grubu 14. Toplantısı ise Gelecekteki Gıda Krizleri Karşısında İslam Ülkelerinde Gıda Sistemlerinin Esnekliğinin Artırılması temasıyla 9-10 Ekim 2019 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirilmiş olup, konuyla ilgili ülkemiz sunumları Bakanlığımız tarafından yapılmıştır.

FAO-Türkiye Ortaklık Programı Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının (SKA) Uyumlaştırılması ve Uygulanmasında Tarım ve Orman Bakanlığına Destek Projesi kapsamında 5-8 Mart 2019 tarihlerinde çalıştaylar gerçekleştirilmiştir.

EİT Gıda Güvenliği Bölgesel Koordinasyon Merkezi 3. Yürütme Komite Toplantısı 13-14 Mart 2019 tarihlerinde, Antalya, Türkiye'de gerçekleştirilmiştir. Afganistan, Azerbaycan, İran, Kazakistan, Kırgızistan, Pakistan, Tacikistan, Türkiye, Özbekistan ve gözlemci ülke olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin katılım sağladığı toplantıda, Sekretarya'nın gerçekleştirdiği ve 2019-2020 döneminde hayata geçirmeyi planladığı faaliyetlerin yanı sıra üye ülkelerde gıda güvenliğinin mevcut durumu tartışılmıştır.

Uluslararası Tarımsal Araştırma Danışma Grubu (CGIAR) kapsamında gerekli koordinasyon çalışmaları ve Ev Sahibi Anlaşma hazırlık çalışmaları koordine edilmiştir.

FAO'nun 2016-2020 Ülke Program Çerçevesi (CPF)'nin 1. Yönlendirme Komitesi Toplantısı 8 Nisan 2019 tarihinde FAO ve Bakanlığımız katılımlarıyla Antalya'da gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımız, FAO, BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR), Japon Hükümeti ve BM Kalkınma Programı (UNDP) işbirliğinde Geçici Koruma Altındaki Suriyeli Sığınmacılar ve Yerel Halka Yönelik gerçekleştirilen dış kaynaklı projelerin çalıştaylarına, paydaş toplantılarına, saha ziyaretlerine katılım sağlanmıştır.

İSEDAK Proje Finansmanı 6. Çağrı döneminde tarım işbirliği alanında desteklenmesine karar verilen ve Malezya Tarım Bakanlığı Tarımsal Araştırma ve Kalkınma Enstitüsü tarafından uygulanan ve ülkemizin de paydaş olduğu "Antrepo ve Depolama Yönetimi Konusunda Kapasite Geliştirme" projesinin çalışma ziyareti etkinliği 29 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihlerinde İzmir'de İzmir İl Tarım ve Orman Müdürlüğü'nün desteği ile ilgili program organize edilmiştir. 22-26 Temmuz 2019 tarihlerinde "Antrepo ve Depo Yönetimi Konusunda Kapasite Geliştirme Eğitim Kursu ve Çalıştay" konulu programda ülke sunumu yapılmıştır (Putrajaya ve Kuala Lumpur/Malezya).

24-25 Nisan 2019 Ankara'da İSEDAK İzleme Komitesi 35. Toplantısı ile 15-17 Temmuz 2019 İstanbul'da İSEDAK Yıllık Odak Noktaları 7. Toplantısına katılım sağlanmıştır.

Sayın Bakanımız ve FAO Türkiye Temsilcisi ve Orta Asya Alt Bölge Ofisi Koordinatörü Dr. Viorel GUTU'nun ev sahipliğinde 29 Nisan 2019-İzmir'de, Türkiye'de Biyoçeşitlilik Özel Etkinliği düzenlenmiştir. Etkinliğe yurtiçi ve yurtdışından konukların, milletvekillerinin ve akademisyenlerin de içinde bulunduğu 600'ü aşkın kişi katılım sağlamıştır. Etkinlikte "Türkiye'nin Biyoçeşitliliği: Genetik Kaynakların Sürdürülebilir Tarım ve Gıda Sistemlerine Katkısı" isimli kitabın tanıtımı ve "Biyoçeşitlilik ve Doğa Fotoğrafçılığı" konulu bir panel gerçekleştirilmiştir.

16-17 Mayıs 2019 tarihlerinde Budapeşte'de Macaristan Tarım Bakanlığı binasında gerçekleştirilen FAO Gayri resmi İstişare Toplantısı; 34 üye ülkeden temsilcileri ve 14 STK ve özel sektör temsilcilerinden oluşan toplam 76 kişi katılım sağlamıştır.

10 Mayıs 2019 tarihinde KEİ Sekretaryası ve FAO-SEC Ofisi yetkilileriyle FAO Türkiye Ortaklık Programı II. Fazı (FTPP-II) çerçevesinde Bakanlığımız tarafından teklif edilen "Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Sürdürülebilir Gıda Sistemleri Bölgesel İşbirliği Merkezi" projesinin formülasyon aşamasında bir istişare ve işbirliği toplantısı gerçekleştirilmiştir.

18-19 Haziran 2019 tarihlerinde "Sıfır Atık Sıfır Açlık: Gıda Kayıpları ve Atıklarının Azaltmak için Destek Projesi kapsamında Uluslararası Politika / Gıda Atığı Uzmanı tarafından eğitim ve istişare toplantısı gerçekleştirilmiştir.

İSEDAK 6. Teklif Çağrısı döneminde teklif edilen "İslam İşbirliği Teşkilatı (İİT) Ülkelerinde Gıda Kayıp ve İsrafının Azaltılması" projesi kabul edilmiştir. Projenin 2019 yılında uygulaması tamamlanmıştır. Bu kapsamda 2019 yılı Haziran ayında Endonezya'ya çalışma ziyareti ve Temmuz ayında İzmir'de paydaş ülkelerin katılımıyla çalıştay ve eğitim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. İSEDAK'a "İİT Ülkelerinde Gıda Bankacılığı Ağının Geliştirilmesi" isimli halen değerlendirme aşamasında bulunan bir proje teklifi yapılmıştır.

İSEDAK Proje Finansmanı 6. Çağrı Dönemi'nde "İİT Piyasalarına Erişimlerini Artırmak Amacıyla Kooperatiflerin Desteklenmesi" projesi kapsamında 13-15 Kasım 2019 tarihlerinde Beyrut/Lübnan'da düzenlenen "Gıda İşleme Kooperatiflerinde Güvenilirlik ve Kalkınma/Pazarlama" konusunda eğitim ve çalıştay faaliyetinde ülke sunumu yapılmıştır. Lübnanlı heyet için 16-17 Eylül 2019 tarihlerinde Ankara'da çalışma ziyareti organizasyonu yapılmıştır.

Uluslararası Kurak Alanlarda Tarımsal Araştırma Merkezi (ICARDA) ile Afganistan'ın yürütmüş olduğu proje kapsamında, Afganistan üst düzey heyetinin Türkiye'de pamuk araştırmaları ve üretimi konusunda fikir alışverişinde bulunmak üzere 2018 yılı sonunda yaptıkları resmi görüşme taleplerine istinaden, 16 Ekim 2019 tarihinde Bakanlıkta gerçekleştirilen toplantıya katılım sağlanmış ve işbirliği olanakları görüşülmüştür.

IFAD Yakın Doğu, Kuzey Afrika, Avrupa ve Orta Asya Birimi tarafından 21-24 Ekim 2019 tarihleri arasında İstanbul'da düzenlenen "Yakın Doğu, Kuzey Afrika, Avrupa ve Orta Asya Bölgesi'nde Kırsal Dönüşümün Hızlandırılması" temalı "Bölgesel Çalıştay ve Stratejik Forum"a Bakan Yardımcımız Sayın Akif ÖZKALDI ile birlikte katılım sağlanmıştır.

04-08 Kasım 2019 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Mücavir Atlantik Deniz Bölgesi, Akdeniz ve Karadeniz'deki Deniz Memelilerinin Korunmasına Dair Anlaşma 7. Taraflar Toplantısına katılım sağlanmıştır.

8-9 Kasım 2019 tarihinde ülkemiz ev sahipliğinde gerçekleşen, Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (EİT) Bakanlar Konseyi Toplantısına sunulmak üzere EİT Gıda Güvenliği Bölgesel Koordinasyon Merkezine (ECO-RCC) ilişkin yıllık rapor hazırlanmıştır.

20-21 Kasım 2019 tarihlerinde Paris'te OECD Tarım Komitesi Toplantısına katılım sağlanmıştır.

21-22 Kasım 2019 tarihlerinde Brüksel'de Avrupa Atlantik Ortaklık Konseyi Sivil Olağanüstü Hal Planlama Komitesi ve Birleşik Sağlık/Tarım ve Gıda/Su Grubu Sonbahar Mutad Toplantısına katılım sağlanmıştır.

28 Kasım 2019 tarihinde İzmir'de Gıda Kayıpları Çalıştayı gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda taslak Ulusal Strateji ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

27 Kasım 2019 tarihinde düzenlenen Bakanlar Görüş Alışverişi Oturumunun teması "İİT Üyesi Ülkelerde Sürdürülebilir Gıda Sistemlerinin Teşviki" olarak belirlenmiş olup, Sayın Bakanımızca "Sürdürülebilir Gıda Sistemleri Ülke Raporu" sunulmuştur.

Bakanlığımız Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı (KEİ) Tarım ve Tarımsal Sanayi Çalışma Grubu Ülke Koordinatörlüğü'nü 1 Temmuz 2019 ve 30 Haziran 2021 tarihleri arasında üstlenmiştir. 2 Aralık 2019 tarihinde İstanbul'da Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Tarım ve Tarımsal Sanayi Çalışma Grubu Toplantısına katılım sağlanmış ve hazırlanan eylem planı kabul edilmiştir.

3-4 Aralık 2019 tarihlerinde Bakü/Azerbaycan'da gerçekleşmiş olan EİT 6. Tarım Bakanları Toplantısına katılım sağlanmıştır.

Küresel Mülteci Forumu 17-19 Aralık 2019 tarihleri arasında Cenevre/İsviçre'de BM Mülteciler Yüksek Komiserliği (UNHCR) ile birlikte Türkiye, Almanya, Etiyopya ve Kostarika'nın eş-başkanlıklarında gerçekleştirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) ve KEİ arasındaki Mutabakat Zaptına ilişkin ülke görüşü oluşturulmuştur.

İslam Gıda Güvenliği Örgütü ile ilgili personel mevzuatı, Sekretarya Organizasyon Şeması gibi konularda görüş bildirilmiştir. Ayrıca, 27-29 Ağustos 2019 tarihleri arasında Cidde/Suudi Arabistan'da gerçekleştirilen İslam Gıda Güvenliği Örgütü 2. Genel Kurulu Toplantısına ve 10-12 Aralık 2019 tarihleri arasında Kazakistan'da gerçekleştirilen İslam Gıda Güvenliği Teşkilatı 4. Yönetim Kurulu Toplantısına katılım sağlanmıştır.

Gelişmekte Olan 8 Ülke Ekonomik İşbirliği Örgütü kapsamında gerekli koordinasyon çalışmaları yürütülmüştür.

Bakanlık internet sitesinin (www.tarimorman.gov.tr) İngilizce sayfası için haber metinlerinin çevirileri yapılmıştır.

Bakanlığın yabancı kuruluşlar ve uluslararası kuruluşlarla yürüttüğü projelerin ve programların hazırlanması, koordinasyonu, yürütülmesi ve koordinasyonu ile ilgili kapasite güçlendirme ve altyapı geliştirme çalışmalarına devam edilmiştir.

AB ve Tarım Alanında Faaliyet Gösteren Uluslararası Kuruluşlar Kitabı güncellenmiş, internet sitesinde yayımlanmıştır.

Uluslararası kuruluşlara Bakanlığımız birimlerinin üyelik aidatları ile ilgili gerekli koordinasyon çalışmaları yapılmıştır.

5.1.3. Avrupa Birliği ile İlişkiler ve Müzakere Süreci

Fasıl 11 Tarım ve Kırsal Kalkınma Faslı

Ek Protokolün (Kıbrıs Şartı) tam olarak uygulanması Şartına bağlı olarak askıya alınan fasıllardan biridir. Fasıl 11'in fiili müzakerelere açılabilmesi için "Ek Protokolün Uygulanması" dışında beş tane kriter belirlenmiştir. Fasıldaki çalışmalar temel olarak bu kriterler bazında yürütülmektedir.

11. Fasıl kapsamına giren konularda AB müktesebatı ve uyum politikalarımız izlenmiş, bunların uyumu ve uygulanması için gerekli idari ve kurumsal tedbirlerin alınmasını sağlamak yönünde çalışmalar yürütülmüştür. Ortak Piyasa Düzeni Strateji Belgesi onaylanmıştır. Tarım

İstatistikleri Strateji Belgesi'nin revizyonuna ilişkin çalışmalara başlanmıştır. 19-20 Kasım 2019 tarihlerinde EIPA tarafından düzenlenen Avrupa Birliği Katılım Politikası ve Genişleme Müzakereleri Eğitimi'ne katılım sağlanmıştır. AB Komisyonu tarafından her yıl yayınlanan Türkiye Raporu'na katkı niteliğinde, ilgili Bakanlık birimlerimizden 2019 yılına ilişkin olarak alınan tüm faaliyet ve ilerlemeler değerlendirilerek Dışişleri Bakanlığı AB Başkanlığı'na iletilmiştir.

Fasıl 12- Gıda Güvenliği, Veterinerlik, Bitki Sağlığı Faslı

30 Haziran 2010 tarihinde Brüksel'de düzenlenen 9. Hükümetlerarası Katılım Konferansında 12. Fasıl fiili müzakerelere açılmıştır. Bu konferansta tarafımıza sunulan Avrupa Birliği Ortak Tutum Belgesi'nde biri siyasi, diğerleri teknik olmak üzere yedi adet kapanış kriteri belirlenmiştir. 12. Fasıl kapsamına giren konularda AB müktesebatı ve uyum politikalarımız izlenmiş, bunların uyumu ve uygulanması için gerekli idari ve kurumsal tedbirlerin alınmasını sağlamak yönünde çalışmalar yürütülmüştür. 12 Mart 2019 tarihinde Brüksel'de; 12-13 Kasım 2019 tarihinde Ankara'da düzenlenen "Hayvan Sağlığı" ile "Hayvan ve Bitki Sağlığı Kaynaklı Ticari Sorunlar" toplantılara katılım sağlanmıştır. 8-9 Temmuz 2019 tarihlerinde, Brüksel'de düzenlenen 36. Dönem AB-Türkiye Gümrük Birliği Ortak Komitesi Toplantısı'na katılım sağlanmıştır. Avrupa Komisyonu Sağlık ve Gıda Güvenilirliği Genel Müdürlüğü'nün "Daha Güvenilir Gıda için Daha İyi Eğitim " inisiyatifi kapsamında, 25-29 Kasım 2019 tarihlerinde, İspanya'da gerçekleştirilen "Gıda ve Yemlerde Bulaşanlara İlişkin Kontroller" konulu eğitime katılım sağlanmıştır. 28-29 Kasım 2019 tarihlerinde Brüksel'de düzenlenen 1 No'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi 14'üncü Toplantısı'nın Fasıl 12 kapsamındaki toplantıya katılım sağlanmıştır. 2020 yılı Türkiye Raporu'na esas teşkil edecek ülke katkımızın hazırlıkları çerçevesinde Fasıl 12 kapsamında Bakanlık görüşümüz oluşturulmuştur.

Fasıl 13- Balıkçılık Faslı

Ek Protokolün Uygulanması şartı nedeniyle müzakerelere açılması askıya alınan fasıllardan biri olan ve açılış kriterleri henüz ülkemize bildirilmemiş olan Balıkçılık faslı kapsamında çalışmalara devam edilmiştir. Bu kapsamdaki faaliyetler: Avrupa Birliği balıkçılık müktesebatı, Ortak Balıkçılık Politikası'ndaki gelişmeler ve Bakanlığımızdaki uyum çalışmaları izlenmiş; AB'deki ilerlemeler ve Bakanlığımız çalışmaları ile ilgili hususlarda bilgi notları ve raporlar hazırlanmıştır. İlgili Genel Müdürlüklerden talep edilen Fasıl 13 ilerleme raporu katkısı gözden geçirilerek Dışişleri Bakanlığı'na iletilmiştir. 22-23 Ocak 2019 tarihinde Tunus'ta gerçekleştirilen Malta MedFish4Ever Deklarasyonu'nun Uygulanması konulu Çok Ülkeli TAİEX Çalıştayı'na ve 11-12 Haziran 2019 tarihinde Fas'ın Marakeş kentinde gerçekleştirilen MedFish4Ever Deklarasyonu Hakkında Üst Düzey Konferansına katılım sağlanmıştır. Türkiye-AB Balıkçılık Diyalog Çalışma Grubu toplantısı 21 Ekim 2019 tarihinde Ankara'da gerçekleştirmiştir. 1 No'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesi Toplantısı 28-29 Kasım 2019 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilmiştir.

Avrupa Birliği Projeleri

Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) II. dönemi kapsamında yer alan Tarım ve Kırsal Kalkınma Sektörü - Kurumsal Kapasite Geliştirme Alt Sektörü'nün 6. ve 7. Sektörel İzleme Komitesi toplantısı Bakanlığımızda gerçekleştirilmiştir.

Ortak Piyasa Düzenine Uyum İçin Bir Stratejinin Hazırlanması, Türkiye'de IPARD II Programının Danışmanlık Hizmetleri Tedbiri İçin Kapasite Oluşturma, Türkiye'de Çiftlik Danışmanlık Sistemi'nin Kurulması, Yumrulu Deri Hastalığı'nın (LSD) Kontrolü ve Önlenmesi, Türkiye'de Kuduz'a Karşı Ağızdan Aşılama, Balıkçılık Faaliyetlerinde Stok Değerlendirmenin Uygulanması, AB Çevre ve Hijyen Standartları ve IPARD Desteği Konusunda Gıda İşleme Sektörü ve Çiftçilerin Farkındalığının Artırılması, Ortak Balıkçılık Politikasının Ortak Piyasa Düzeni Bileşeni Kapsamında İl Tarım Müdürlükleri ve Üretici Örgütleri için Kurumsal Kapasite Oluşturulması, TKDK'nın Risk Yönetimi ve Kontrol Faaliyetlerini Uygulama Kapasitesinin Güçlendirilmesi, Çiftlik Muhasebe Veri Ağı: Hedef

2020 isimli projelerin uygulama ve ihaleleri ile ilgili süreçleri izlenmiş, ihale belgeleri hazırlama süreçlerine katkıda bulunulmuştur.

Avrupa Birliği Başkanlığı'nın yürütmekte olduğu Step Projesi kapsamında düzenlenen proje yönetim süreçlerine ilişkin eğitimlere katılım sağlanmıştır.

Fasıl 27- Çevre ve İklim Değişikliği Faslı

İlgili Genel Müdürlüklerden talep edilen Fasıl 27 ilerleme raporu katkısı gözden geçirilerek Dışişleri Bakanlığına iletilmiştir. Avrupa Birliği'ne katılım müzakereleri kapsamında Su Kalitesi ve Doğa Koruma Alt Sektöründeki gelişmeler ve uyum çalışmaları izlenmiş, AB'deki ilerlemeler ve Bakanlığımız çalışmaları ile ilgili konularında bilgi notları hazırlanmıştır. 16-17 Ekim 2019 tarihlerinde, Brüksel'de düzenlenen 6 No'lu Ulaştırma, Çevre, Enerji ve Trans-Avrupa Ağları Alt Komitesi Toplantısına katılım sağlanmıştır. 29 Mayıs 2019 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nda gerçekleştirilen Çevre ve İklim Eylemi Sektör Operasyonel Programı toplantısına katılım sağlanmıştır. 30 Mayıs 2019 tarihinde AB Başkanlığında gerçekleştirilen Katılım Öncesi Yardım Aracı IPA II dönemi proje hazırlıkları kapsamında Deniz Koruma Alanları Proje Teklifleri İstişare Toplantısına katılım sağlanmıştır.

Avrupa Komisyonu Teknik Destek ve Bilgi Değişim Mekanizması (TAIEX)

TAIEX faaliyetlerinin planlanması ve koordinasyonunu sağlayan Eğitim İrtibat Yetkilisi görevi kapsamında; yıl içerisinde ilgili Genel Müdürlük/Daire Başkanlıklarından alınan bireysel başvurular; AB müktesebatı, strateji belgeleri ve uyum durumu gözetilerek değerlendirilmekte ve TAIEX ofisine iletilmek üzere Dışişleri Bakanlığı'na (AB Başkanlığı) iletilmektedir. Bireysel başvuruların dışında her yılın sonbahar döneminde Tarım ve Kırsal Kalkınma ile Balıkçılık, Veterinerlik, Gıda Güvenilirliği ve Bitki Sağlığı konularında o yıla ait eğitim haritaları hazırlık çalışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 28-29 Ekim 2019 tarihinde Brüksel'de düzenlenen Eğitim İrtibat Yetkilisi Toplantısına katılım sağlanmıştır.

5.1.4. Ekonomik ve Ticari Konular

Serbest Ticaret Anlaşmaları, Tercihli Ticaret Anlaşmaları, Ekonomik ve Ticari Ortaklık Anlaşmaları (JETCO)

STA'lar çerçevesinde 2019 yılında bu görevler yerine getirilmesi amacıyla takip edilen Anlaşmalar şunlardır:

- 21 Ocak 2019 tarihinde Arnavutluk/Tiran'da Türkiye-Arnavutluk Ortak Komite 3. Toplantısı
- 24-26 Ocak 2019 tarihleri arasında Türkiye-Endonezya Kapsamlı Ekonomik Ortaklık Anlaşması Müzakereleri
- 1-15 Şubat 2019 Japonya/Tokyo'da Türkiye-Japonya STA 13.Tur Müzakereleri,
- 21-24 Mayıs 2019 tarihlerinde Japonya/Tokyo'da Türkiye-Japonya STA Ara Tur Müzakereleri
- 17-21 Haziran 2019 tarihlerinde Japonya/Tokyo'da Türkiye-Japonya STA Müzakereleri XV. Turu
- 6-9 Ağustos 2019 tarihlerinde Ankara'da Türkiye-Japonya STA Müzakereleri XVI.Turu
- 30 Eylül – 3 Ekim 2019 tarihlerinde Tokyo/Japonya'da gerçekleştirilen Türkiye-Japonya STA Müzakereleri XVII.Turu
- 12-13 Aralık 2019 tarihlerinde Kore/Seul'de Türkiye-Kore STA 4. Ortak Komite ve SPS Toplantıları

Dünya Ticaret Örgütü

Çok taraflı ticaret sisteminin yasal ve kurumsal temeli olan DTÖ ile TOB görev ve yetki alanına giren hususlardaki diplomatik ilişkilerimiz, yılda 3 kez gerçekleştirilen, SPS Anlaşmasının gözden geçirildiği ve Sağlık ve Bitki Sağlığına dair ticari sorunların görüşüldüğü SPS Komite Toplantıları, yılda 4 kez düzenlenen, serbest işleyen bir uluslararası ticaret sisteminin oluşturulması amaçları çerçevesinde, tarım alanında düzenlemeler, tarım desteklemeleri, ihracat sübvansiyonlarının tartışıldığı Tarım Komite Toplantıları ve DTÖ 2019 Bakanlar Konferansına kadar müzakere metninin tamamlanması

öngörülen, balıkçılık desteklerinin düzenlenmesinin amaçlandığı Balıkçılık Sübvansiyonları Müzakereleri aracılığıyla yürütülmektedir. Cenevre/İSVİÇRE'de gerçekleştirilmekte olan DTÖ Balıkçılık Sübvansiyonları Müzakerelerine katılım sağlanmıştır.

Tarım ve Orman Bakanlığı personeline, uluslararası kurum ve kuruluşların mekanizmalarının tanıtılması amacıyla 2019 yılı içerisinde "Uluslararası Tarımsal Diploması Akademisi Kurulması Projesi" yürütülmüştür. Proje kapsamında farkındalık yaratılarak gerekli insan kaynağı kapasitesinin oluşturulması, çevre ülkelere yönelik eğitim modülleri geliştirilmesi, bu kurumların uygulamalarına ilişkin eğitimler düzenlenmesi ve çalışma ziyaretleri organize edilmesi gibi faaliyetler bulunmaktadır.

DTÖ Tarım Anlaşması

İsviçre'de düzenlenen DTÖ Tarım Komitesi'nin 90, 91 ve 92. Toplantısı'na katılım sağlanarak DTÖ üyeleri tarafından ülkemize yöneltilen sorular yanıtlanmıştır. 24-26 Nisan 2019 tarihlerinde Ankara'da Uluslararası Tarımsal Diploması Akademisi Projesi kapsamında komşu ve çevre ülkelerin Tarım Bakanlığı personeline yönelik eğitim organize edilmiştir. 1-5 Aralık 2019 tarihlerinde Antalya'da Uluslararası Tarımsal Diploması Akademisi Eğitimi organize edilmiştir. 20-22 Kasım 2019 tarihlerinde Cenevre/İsviçre'de DTÖ Anlaşmazlıkların Halli Eğitimine katılım sağlanmıştır.

DTÖ Sağlık ve Bitki Sağlığı (SPS) Önlemlerinin Uygulanmasına İlişkin Anlaşma

DTÖ Komitesi altında yer alan "SPS Alt Komitesi" çeşitli tarihlere toplanmış ve gerçekleşecek SPS toplantılarında gündeme getirilecek konular tartışılmıştır. DTÖ SPS Önlemleri Komitesi'nin 20-22 Mart 2019 tarihlerinde Cenevre'de gerçekleştirilen 74. Olağan Toplantısına katılım sağlanmıştır. 2-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında DTÖ SPS bildirim sistemi E-Ping eğitim organize edilmiştir. DTÖ SPS Önlemleri Komitesi'nin 17-19 Temmuz 2019 tarihlerinde Cenevre'de gerçekleştirilen 75. Olağan Toplantısına katılım sağlanmıştır. 26 Ağustos 2019 tarihinde İzmir'de özel sektöre yönelik e-Ping eğitimi organize edilmiştir. 2019 yılında Cenevre'de 76. SPS Komitesi marjında 5 Kasım Onay Prosedürleri Tematik Oturumuna, 6 Kasım SPS Anlaşması'nın 5. Gözden Geçirilmesi konulu gayri resmi oturumuna, 7-8 Kasım DTÖ SPS Önlemleri Komitesi'nin 76. Olağan Toplantısına katkı ve katılım sağlanmıştır. Ayrıca toplantı vesilesiyle ABD, Rusya, Ukrayna ve Suudi Arabistan ile Batı Afrika Ülkeleri Ekonomik Topluluğu yetkilileriyle gayri resmi görüşmeler gerçekleştirilmiştir. 29 Ekim- 22 Kasım 2019 tarihlerinde Cenevre/İsviçre'de gerçekleştirilen 15. İleri Seviye Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemleri Kursuna katılım sağlanmıştır.

5.1.5. Eğitim ve Bilgilendirme

AB tarafından finanse edilen Jean Monnet Burs Programı'na 2018-2019 Akademik Yılı için Bakanlığımız Merkez ve Taşra Teşkilatından 4 personel farklı konularda ve farklı ülkelere 1 yıl süre ile görevlendirilmiştir. Bakanlığımız Merkez ve Taşra Teşkilatlarında görev yapan personelin, Yurtdışında eğitim, seminer, çalıştay, toplantı v.b. konularda görevlendirilmesi için 780 adet Bakanlık ve Bakan Yardımcısı Makamından Yurtdışı Görevlendirme Olurları Hazırlanarak Makam Onay'ı alınmıştır.

5.2. BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ

5.2.1. Su Ürünleri Üretimini Geliştirme Projesi

Su Ürünleri Yetiştiriciliği: İç su ve deniz alanlarında su ürünleri yetiştiriciliği yapmaya uygun potansiyel kaynaklar değerlendirilmiştir. Çevresel sürdürülebilirlik ilkeleri doğrultusunda yetiştiricilik faaliyetlerine ilişkin hizmetler mevzuat çerçevesinde yürütülmüştür. Yeni türlerin deneme çalışmalarına devam edilmiş; kurbağa, tıbbi sülük, salyangoz ve karabalık gibi yeni türlerin yetiştiriciliğine izin verilmiştir. Yetiştiricilikte yeni üretim tekniklerinin uygulama çalışmalarına devam edilmiştir. Kapalı devre yetiştiricilik sistemi teşvik edilmiştir.

Yapay Resif İzleme Projesi: Su Ürünleri Üretimi Geliştirilmesi Projesi alt başlığında yer alan İstanbul Yapay Resif Projesi 2019 yılında başlamıştır. Projede, Mart ayında ilk etapta 60 adet yapay resif bloğu imal edilmiş, Kınalıada'da belirlenen iki noktaya atılmış, ön etüt çalışması yürütülmüş olup resif bloğu ile resif tarlaları oluşturulma çalışmaları halen devam etmektedir.

Su Kaynaklarının Balıklandırılması Projesi: Su Kaynaklarının Balıklandırılması Projesi ve balıklandırma programı kapsamında 2019 yılında üretimi gerçekleştirilen 6.168.000 adet sazan, 20.000 adet yayın 66 ilde 787 adet göl ve göletlere, 5.000 adet granyöz, 45.000 adet çipura, 45.000 adet levrek ve 1.000 adet lahoz yavrusu denizlerimize bırakılmıştır. Bu çalışmalarda son on yılda toplam 48.148.000 adet sazan balığı, 10.000 adet mersin, 120.000 adet kalkan, 5000 adet karadeniz alabalığı, 718.000 adet çipura-levrek, 35.000 adet granyöz, 20.000 adet yayın ve 1000 adet lahoz balığı ile su ürünleri kaynaklarına balıklandırma yapılmıştır.

Su Ürünleri İstihsal Hakkı Kiralaması

Ülkemiz göl ve baraj göllerinde sürdürülebilir su ürünleri avcılık faaliyetinin yürütülmesinin sağlanması amacıyla su ürünleri istihsal hakkı kiraya verilmekte olup 2019 yılı sonu itibariyle kiraya verilen istihsal sahası sayısı 167 adete ulaşmıştır. 16 adet lagünde su ürünleri istihsal hakkı kiralanmıştır.

Alıcı Ortam Su Kalitesi İzlemesi

Su kaynaklarının korunması ve su ürünlerinin sürdürülebilir kullanımının temini amacıyla alıcı ortamlarda su kalitesi izlemesi yapılmaktadır. 2019 yılında 1 inci dönem 69 il, 2 inci dönem 57 il, 3 üncü dönem 56 il, 4 üncü dönem 45 ile ait su numunesinin analizleri gerçekleştirildi.

5.2.2. Su Ürünleri Sektöründe Kaynak Yönetiminin Geliştirilmesi Projesi

Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu uyarınca su ürünleri avcılığına ilişkin düzenleme ve denetim yapma yetki ve sorumluluğu Bakanlığımıza verilmiştir. Getirilen bu düzenlemelerin amacına ulaşması için; denizler, iç sular, karaya çıkış noktaları, nakil güzergâhları, depolar, balıkçı gemileri, balık halleri, balık unu-yağı fabrikaları ve perakende satış yerlerinde denetimler yapılmaktadır. Denetimler il müdürlüklerince hazırlanan Yıllık Denetim Programı çerçevesinde yapılmakta ayrıca ihbar ve şikâyetlere dayalı olarak anlık denetimlerde yapılmaktadır. Her yıl ayda 1-2 kez olmak üzere eş zamanlı çapraz denetimler de yapılmaktadır. Bu denetimler farklı il Müdürlüklerinde su ürünleri kontrol görevi yapan personelden oluşmakta ve denetim yapılan ilin su ürünleri potansiyeli ve avcılık faaliyetleri dikkate alınarak 15-40 personelin katılımı ile gerçekleştirilmektedir.

Denetim hizmetlerinin yanı sıra gerek personele gerekse balıkçı ve balıkçı esnafına su ürünleri mevzuatı ve denetimler konusunda eğitim ve bilgilendirme yapılmaktadır. Çapraz denetimler esnasında denetime katılacak personel ile balıkçı ve balıkçı esnafına yönelik eğitim çalışması yapılmaktadır.

2019 yılında toplam 109.339 adet denetim yapılmış olup, 800 ton su ürününe ve 2039 adet av aracına el konulmuştur. Bunlardan dolayı 4365 işyeri/kişiyeye idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca 42 balıkçı gemisine vizesizlikten, 6 balıkçı gemisine ise aynı suçu 2 yıl içerisinde 3'üncü kez işlemekten ruhsatları iptal edilmiştir. Kamuoyunda farkındalık yaratmak amacıyla balık boy afişleri hazırlanmış ve bunlar başta okullar olmak üzere balıkçılardan tüketicilere kadar dağıtımı yapılmıştır. İl/ilçe Müdürlüklerinde Denetim ve Kontrol

Hizmetlerinde çalışan 78 personele eğitimler verilmiştir. Denetim ve Kontrol Hizmetlerinin daha bilinçli olarak yapılmasını sağlanmıştır. İş sağlığı ve güvenliği kapsamında deniz ve içsularda su ürünleri kontrol görevi yapan personelin kullanması amacıyla toplam 150 adet can yeleği alınmıştır.

Kontrol Teknesi Alımı Projesi

Denizlerimizde ve iç sularımızda her türlü hava koşulunda yılın 12 ayında 24 saat görev yapabilecek nitelikte ve donanımına sahip kontrol ve araştırma gemileri alımı planlanmıştır. 2019 yılında Ordu İl Müdürlüğüne kontrol teknesi alımı tamamlanmıştır. Adana, Bursa ve Sinop illeri için alınması planlanan gemilerin ihale işlemleri devam etmektedir. Kontrol Teknesi Alımı Alt Projesi kapsamında tasarruf tedbirlerinden dolayı ödenek ayrılmamıştır.

İdari Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi

Su ürünleri sektörünün ihtiyaçlarına cevap vermek ve AB mevzuatına uyum ve balıkçılık kontrolü ve denetimi amacıyla avcılık sonrası balıkçı gemilerinin ürünlerini boşaltacağı, avcılığa ilişkin verilerin kayıt altına alınacağı ve balıkçılara doğrudan resmi hizmetlerin verileceği, karaya çıkış noktalarına yeni balıkçılık idari binalarının yapılması etkin balıkçılık yönetimi kapsamında 2019 yılı içerisinde Hatay-Dörtyol, Trabzon-Akçakale balıkçı barınaklarında 2 adet yeni Balıkçılık İdari Binası yapılmıştır. Bunun yanında Bursa İli, Kurşunlu Balıkçı Barınağı içerisinde yer alan binanın Balıkçılık İdari Binası olarak kullanılmak üzere tahsis edilmiştir. 2019 yılı sonu itibariyle ülkemiz balıkçılık idari binalarının sayısı 53'e ulaşmıştır. Ayrıca Kastamonu İli, İnebolu Balıkçı Barınağı Özelleştirme Dairesi Başkanlığınca özelleştirme kapsamına alındığından, barınakta bulunan Balıkçılık İdari Binası Kasım ayı içerisinde Cide Balıkçı Barınağına taşınmıştır.

Su Ürünleri Bilgi Sistemi (SUBİS): Gemi ruhsatlarına ait işlemler, ticari ve amatör ruhsatlara ilişkin işlemler SUBİS üzerinden gerçekleştirilmiştir. Su kaynaklarının korunması ve su ürünlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla alıcı ortamda 14 parametrede SUBİS üzerinde izlemesi yapılmaktadır. Avcılık faaliyetlerine ilişkin seyir defteri, nakil belgesi, kota uygulamaları, özel avcılık izinlerine ilişkin işlemler sistem üzerinden yürütülmüştür. ICCAT kapsamında kotaya tabi olarak avcılığı yapılan orkinos balığı av verilerinin sistemden takip ve kontrolü yapılmıştır. Orkinos yetiştiriciliği yapan firmaların, akaryakıt dağıtımı yapan şirketlerin ve gemi sahiplerinin ihtiyaç duydukları bilgilere sisteme erişim imkânı sağlanmıştır. TBS kapsamında yeniden yazılan SUBİS alt yapısında sorgulama ve raporlama işlemlerinin geliştirilmesi çalışmaları yürütülmüştür. Yetiştiricilik, iç su avcılığı, deniz avcılığı ile ilgili anket formları ile illerden toplanan su ürünleri istatistiklerinin üçer aylık periyotlar halinde SUBİS'e kayıt edilmesine ve veri toplanmasına devam edilmiştir. Avcılık kontrol formu girişleri SUBİS üzerinden yapılmış, raporlamalar geliştirilmiştir. İhtiyaçlar doğrultusunda SUBİS üzerindeki modüller güncellenerek yeni modül eklenmiştir. SUBİS kullanımına yönelik illerde çalışan personele eğitim verilmiştir.

Balıkçı Gemilerinin İzlenmesi: Balıkçı Gemilerini İzleme Sistemi (BAGİS) kapsamında bulunan 12 metre ve üzeri boylardaki deniz balıkçı gemilerinin av faaliyetleri izlenmekte ve avcılıkla ilgili veriler toplanmaktadır. Sistemin izleme yazılımında iyileştirme ve güncellemeler yapılmıştır. Elektronik Seyir Defteri (ESD) yazılımı güncellenmiş ve balıkçılar tarafından daha kolay kullanılabilir hale getirilmiştir. ICCAT kapsamında Orkinos avcılığı ve taşımacılığı yapan gemilerin faaliyetleri izlenmiştir.

Su Ürünleri Coğrafi Bilgi Sistemi (SubisCBS): Su ürünleri üretim kaynaklarının haritalanması için geliştirilen SubisCBS, Tarım Bilgi Sistemi'ne (TBS) aktarılarak geliştirilmesi çalışmalarına devam edilmiştir.

Su Ürünleri Veri Toplama: Su ürünleri yetiştiriciliği, iç su ürünleri avcılığı ve deniz ürünleri avcılığı üretim miktar ve fiyat verileri üçer aylık dönemler halinde illerden toplanarak veri tabanına kaydedilmiştir. Toplanan su ürünleri istatistikleri değerlendirilerek raporlanmıştır. "Ulusal Balıkçılık Veri Toplama Programı" kapsamında deniz avcılığına yönelik verilerin aylık toplanması amacıyla başlatılan veri toplama çalışmalarına devam edilmiştir. Hamsi ve lüfer avcılığına ilişkin biyolojik ölçüm çalışması yapılarak veriler toplanmıştır. Sardalya avcılığına ilişkin biyolojik ölçüm çalışması başlatılmıştır. Kılıç balıkları avcılığına ilişkin aylık veri

toplama çalışması başlatılmıştır. Deniz balıkçılığı istatistiklerinin toplanması çalışmasında TÜİK ile işbirliği yapılarak anket çalışmaları sezonluk ve aylık periyotlarda ve iki kurum personeli tarafından yürütülmüştür. Balıkçı gemilerinin seyir defteri ve nakil belgelerinde yer alan üretim ve satış miktarları il müdürlükleri tarafından SUBİS'e girilmiş ve çeşitli raporlamalar yapılmıştır. Bakanlığımız ve SÜRKOOP işbirliğinde su ürünleri avcılığının sosyoekonomik durumunun tespitine yönelik GFCM projesi başlatılmıştır.

Su Ürünleri Ticaretine İlişkin İşlemler: CITES kapsamında takibi yapılan nesli tehlike altında olan türlerin ticaretiyle ilgili ithalat-ihracat belgelerine ilişkin iş ve işlemler yürütülmüştür. CITES kapsamında yer alan türler için 2019 yılında toplam 100 adet ithalat, 63 adet ihracat belgesi düzenlenmiştir. Yılan balığı ihracat kotası belirlenerek Bakanlık web sayfasında yayımlanmıştır. Balık hallerinde satılan su ürünlerinin miktarı ve fiyatları düzenli olarak takip edilmiştir. Balık yemi fiyatları haftalık olarak takip edilmiştir. Ülkemizin diğer ülkelerle ilişkilerine ilişkin hazırlanan raporlarda kullanılmak üzere FAO kayıtlarından diğer ülkelerin su ürünleri üretim ve ticaret verileri sürekli takip edilerek raporlanmıştır.

Diğer İşlemler

Ulusal ve uluslararası kuruluşların yayınladığı su ürünleri istatistikleri düzenli olarak toplanarak veri tabanları güncellenmiştir. Yürütülen hizmetlerle ilgili illerde su ürünleri hizmetlerinde görev yapan personele yönelik bilgilendirme toplantıları düzenlenmiştir. Çeşitli ülkeler ile ülkemiz arasında yürütülen serbest ticaret antlaşmaları ve hükümetler arası karma ekonomik toplantılarına ilişkin hazırlık çalışmaları için ülke raporları hazırlanmıştır. Su ürünleri ile ilgili olarak basında çıkan haberler takip edilerek, haberlerin konusuna ilişkin raporlar ve cevaplar hazırlanmıştır. TÜİK, FAO, GFCM, ICCAT ve OECD gibi kuruluşlarca gönderilen su ürünlerine ilişkin çeşitli formlar doldurularak ilgili kurumlara iletilmiştir.

5.2.3. Denizlerin Terkedilmiş Av Araçlarından Temizlenmesi Projesi

Proje kapsamında 2019 yılında farkındalık çalışmaları yürütülmüştür. 28 denize kıyısı il ve ilçelerde su ürünleri avcılığının yoğun yürütüldüğü Isparta, Konya, Elazığ, Van illerinde balıkçılarımıza terk edilmiş av araçlarına ilişkin anket çalışması yapılmış ve 500.000 m² ağ av aracının olduğu bildirilmiştir.

5.2.4. Su Ürünleri Desteklemeleri

Su Ürünleri Yetiştiricilerine Verilen Desteklemeler

2019 yılı su ürünleri yetiştiriciliği desteklemeleri kapsamında Su ürünleri yetiştiriciliği yapan üreticilere; alabalık 0,75 TL/kg, yeni türler, kapalı sistem üretim ve kilogram üstü alabalık 1,5 TL/kg, toprak havuzlarda balık yetiştiriciliği 1 TL/kg, sazan 0,50 TL/kg ve midye 0,10 TL/kg destekleme ödemesi yapılmaktadır. Bir işletmenin desteklemeden faydalanabileceği en fazla miktar toprak havuzlarda balık yetiştiriciliği için 30.000 kg, diğerlerinde 350.000 kg ile sınırlıdır. Ayrıca hastalıktan arı kuluçkahane damızlık alabalık desteği kapsamında alabalık kuluçkahanelerine 10.000 adete kadar damızlık başına 60 TL destekleme verilmektedir.

Geleneksel Kıyı Balıkçılığının Kayıt Altına Alınmasına Verilen Desteklemeler

Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar (2019) gereğince içsullarda faaliyet gösteren balıkçı gemilerinin tamamı ile denizlerde faaliyet gösteren 10 m'den küçük balıkçı gemileri destekleme kapsamına alınmıştır. Geleneksel Kıyı Balıkçılığının Kayıt Altına Alınması ve Desteklenmesi Tebliği kapsamında 0-4,9 m boya sahip gemiler için 750 TL, 5-7,9 m gemiler için 1.000 TL, 8-9,9 m deniz gemileri ile 8 m'den büyük içsu gemileri için 1.250 TL gemi başına destekleme ödemesi yapılmaktadır.

5.3. BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER

- Bakanlığımız faaliyetleri ile ilgili olarak 152 adet basın duyurusu, basın yayın kuruluşlarına servis edilmiştir.
- Bakanlığımız web sitesindeki haberler bölümünde 540 adet haber yer almıştır.
- 250 adet özel haber ve açıklama, , basın yayın kuruluşlarıyla paylaşılmıştır.
- Sayın Bakanımızın ve Bakanlığımızın gündemine ilişkin konuları 7/24 esasına dayanarak görsel, yazılı ve sosyal medya unsurlarıyla takip edilmektedir.
- Basın yasin kuruluşlarından gelen 574 talep değerlendirmeye alınarak, uygun görülenler hakkında gerekli işlem yapılmıştır.
 - Bu kapsamda gazete ve dergilerden gelen talepler üzerine Sayın Bakanımız adına 35 adet röportaj metni ve makale hazırlanmıştır.
 - Sayın Bakanımız 28 adet televizyon programına katılım sağlamıştır.
 - 15 adet dergi için ilgili birim amirlerimizce makale ve röportaj şeklinde yazıların hazırlattırılması sağlanmıştır.
- Sayın Bakanımızın katılmış olduğu yurtiçi, yurtdışı ve Ankara’da 308 adet program takip edilerek haber metinleri oluşturulmuş, fotoğraf ve video kayıtları, programları takip edemeyen basın yayın kuruluşlarına servis edilmiştir.
- Bakanlığın resmi sosyal medya hesaplarından paylaşımlarda bulunmaktadır.Bu kapsamda facebook’ta 682, twiter’da 951 ve instagram’da 796 haber paylaşılmış ve ayrıca Sayın Bakanımızın resmi sosyal medya hesaplarından da facebook’ta 513, twiter’da 637 ve instagram’da 552 paylaşımında bulunulmuştur.
- Bakanlığımız faaliyetleri ve Sayın Bakanımızın programlarıyla ilgili 388 video hazırlanmış, bu içerikler Bakanlığımız web sitesi ve sosyal medya hesaplarından paylaşılmıştır.
 - Bakanlığımız faaliyetleri ve Sayın Bakanımız’ın programlarıyla ilgili “ Haftanın Özeti” adı altında 52 video
 - Bakanlığımız destekleriyle işletme kuran veya geliştiren üreticilerimizin hikayelerinin derlendiği “Çiftçimiz Anlatıyor” adı altında 32 video
 - Bakanlığımız faaliyetleri ve Sayın Bakanımız’ın kamuoyundaki algısını desteklemek maksadıyla 86 video
 - Bakanlığımız tesislerinde bulunan LED ekranlarda yayınlanmak üzere 78 video
 - 3.Tarım ve Orman Şurası hazırlık sürecine katılarak fikirlerini sunun üreticilerimizin hikayelerini konu alan “Şura’ya Doğru” adı altında 16 video
 - Sayın Bakanımız’ın yurt içi programlarıyla ilgili 143 haber videosu
 - Sayın Bakanımız’ın yurt içi programlarıyla ilgili 16 özel video
- Merkez ilgili ve bağlı tüm Bakanlığımız kuruluşlarının medyaya yapacakları haberler web sayfalarına koyacakları haberler ile tv/radyo programlarına katılım ve röportaj verme konularıyla ilgili olarak yapmış oldukları 4.734 adet izin talebi değerlendirilmiştir.
- 4982 Sayılı “Bilgi Edinme Hakkı Kanunu” gereğince Bakanlığımıza CİMER, e-posta ve faks yoluyla gelen 69.952 adet bilgi edinme başvurusu ile ilgili işlem yapılmıştır.

5.4. BİLGİ İŞLEM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

- İç kaynaklar kullanılarak dışa bağımlılıktan kurtularak talepleri karşılayacak kaliteli hizmet sunmak ve maliyetleri azaltmak amacıyla geliştirilen İnternet Yönetim Sisteminin %80'ni tamamlanmıştır ve kodlama çalışmaları devam etmektedir. Tasarlanan 5 (beş) proje sitesi İYS üzerinden yayına alınmıştır.
- Bakanlık personelleri için geliştirilen Kurumsal Portal içeriği geliştirme çalışmaları devam etmektedir.
- Bakanlığımız bünyesinde yer alan web sitelerine mobil uygulama üzerinden erişim hizmeti
- Tüm veriler, merkezi bir yapı üzerinden konsolide edilerek bir veri ambarında (DataWareHouse) toplanmaya başlanmış olup, süreç hızlandırılmıştır.
- CBS CORINE Arazi Örtüsü Projesi ile yaklaşık 5,8 milyon km²'lik alanda, Türkiye'nin de içinde bulunduğu 39 ülkede gerçekleştirilmektedir.
- Açık Veri Portalı Uygulaması (Geoportal) içerisinde korunan alanlar ve 24 adet veri seti bulunmaktadır. Uygulama açık kaynaklı teknolojiler kullanılarak geliştirilmiş olup, veriler güncellenmektedir.
- Tarladan Sofraya, Ulusal Tarım Su Orman Veri Ağı (UTSOVA) çalışmaları devam edecek, uygulamalar tasarlanacaktır.
- Bilişim Teknik Kurulunda; Bakanlığımız bilişim sistemlerinin sürdürülebilirliği ve mükemmeliğin önlenmesi amacıyla merkez ve taşra teşkilatıyla, bağlı ve ilgili kuruluşların bilişim konusundaki 652 adet yazılı talebi değerlendirilmiştir.
- BelgeNet Elektronik Belge Yönetim Sistemi Faaliyetleri ile; 31.12.2019 tarihi itibarı ile 35.956.733 adet evrak üretilmiş, mobil versiyonu kullanıma açılmış, Belgenet ve Bakanlığımızın diğer uygulamaları web servis aracılığıyla entegre edilmiş, uygulaması olmayan evraklar için Beyaz Projesi gerçekleştirilmiş, UETS (Ulusal Elektronik Tebligat Sistemi) Bakanlık Merkez ve Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nde devreye alınmış, <https://kisi.tarim.gov.tr> sayfası açılarak Bakanlık, merkez ve taşra kuruluşları dahil gerçek ve tüzel kişi kayıtları disipline edilmiştir. Tarım Bulut Projesi ile belgenet sistemi üzerinde hazırlanan ve ekinde 104 Mb ve üstü ek veya ilgi dosyası bulunan evraklar için bu yükleme alanı geliştirilmiştir
- Bilgi güvenliği ile ilgili Sektörel Siber Olaylara Müdahale Ekipleri faaliyetleri kapsamında; 22 bilgi işlem personeline teknik eğitim verilmiş, çalışma grupları oluşturulmuş, taslak yönetmelikler hazırlanmıştır. 2019 yılı içerisinde 30 adet web uygulamasının güvenlik testi yapılmıştır. Bilgi Güvenliği Farkındalık faaliyetleri kapsamında; 240 yöneticiye ve merkez biriminden 277 personele Bilgi Güvenliği ve Kişisel Verileri Korunmasına yönelik farkındalık eğitimi düzenlenmiştir.
- Bakanlık taşra teşkilatının merkezle entegre ve standart yapıya kavuşturulmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir.
- Bilgisayar ağları ve ağ güvenliği ile ilgili hizmetler yürütülmekte, arıza durumunda gerekli müdahaleler gerçekleştirilmekte, tüm cihazların güncellemeleri yapılmaktadır.
- 2019 yılında devam eden bilgi sistemi uygulamaları ile ilgili iş ve işlemler devam etmektedir.
- Bürokrasinin azaltılması ve dijital Türkiye çalışmaları kapsamında gerekli koordinasyon çalışmaları yürütülmektedir.
- KKTC Entegre Bilgi Sistemi Kurulması Projesi kapsamında bilişim alt yapısı, bilişim sistem bütünlüğü, işin hız ve sürekliliği dikkate alınarak çalışma grupları oluşturulmuştur.
- Bakanlık tarafından kendi bilgi sistemlerinde yer alan verilerin kullanıcılara kolay ve etkin yoldan hızlı, güvenli, kesintisiz ve kaliteli ulaştırılmasını sağlamak ve tek bir merkezden sunulması amacıyla e-Devlet sistemi üzerinden hizmet sunulmakta, elektronik ortamda sunulan hizmet sayısının artırılması çalışmaları devam etmektedir.

5.5. BİTKİSEL ÜRETİM

5.5.1. Bitkisel Üretimi Geliştirme

Çevre Amaçlı Tarım Arazilerinin Korunması (ÇATAK) Projesi

ÇATAK Programı 2019 yılı Aralık ayı itibarıyla 12.250 üreticiye 613.834 da alanda, 58 ilde (Adana, Adıyaman, Afyonkarahisar, Aksaray, Amasya, Ankara, Aydın, Balıkesir, Bayburt, Bilecik, Bingöl, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Diyarbakır, Denizli, Edirne, Elazığ, Erzurum, Erzincan, Eskişehir, Giresun, Gümüşhane, Hatay, Isparta, İzmir, Kahramanmaraş, Karaman, Kars, Kastamonu, Kayseri, Kırıkkale, Kırklareli, Kırşehir, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mersin, Muğla, Niğde, Nevşehir, Ordu, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Şanlıurfa, Tekirdağ, Tokat, Trabzon, Uşak, Yalova, Yozgat ve Zonguldak) uygulanmıştır. Proje kapsamında üreticiler, minimum toprak işlemeli tarım, toprak ve su yapısının korunması ile erozyonun engellenmesi, çevre dostu tarım teknikleri ve kültürel uygulamalar olmak üzere 3 kategoride desteklenmektedir.

İtrî ve Tıbbî Bitkiler ile Boya Bitkileri Üretimini Geliştirilmesi Projesi

Araştırma, yayım ve çiftçi bağının güçlendirilmesi, üretimin iç ve dış talebe uygun olarak geliştirilmesi, uluslararası piyasaların istediği kalite ve miktarda tıbbi ve aromatik bitkilerin üretilmesi, kayıt ve izlenebilirliğin sağlanması, üretim havzalarının oluşturulması amacıyla proje kapsamında 2019 yılında 40 ilde (Ağrı, Afyonkarahisar, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bingöl, Bitlis, Bursa, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Eskişehir, Hakkari, Hatay, Isparta, İzmir, Karabük, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kayseri, Kırklareli, Konya, Kütahya, Malatya, Muğla, Niğde, Samsun, Tokat, Tekirdağ, Trabzon Tunceli, Van, Uşak, Şanlıurfa, Ankara ve Çanakkale) uygulanmıştır. Projenin 81 ilde uygulanması hedeflenmektedir. Mevcut durum analizine yönelik çalışmalar; Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Strateji Belgesi tamamlanmıştır. Yüksek katma değerli tıbbi ve aromatik bitkilerde, ürün güvenilirliği, çeşitliliği ve üretimi artırmak amacıyla, iyi tarım uygulamaları, organik tarım, sözleşmeli üretim, değer zinciri analizi, kümelenme, araştırma, pazarlama ve markalaşma faaliyetleri desteklenmesi amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Kekik ve gül alanlarında yapılan çalışmalarla ilgili Denizli ve Isparta illerine teknik ziyaretlerde bulunulmuştur. TBMM Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Komisyonunda çalışmalarda bulunmak üzere 7 ay süreyle 1 teknik personel görevlendirilmiştir. Proje kapsamında eğitim alan teknik ekip üyeleri, çalışma yürüttükleri illerde çalışan diğer teknik personele ve çiftçilere yönelik eğitim çalışmaları sürdürmüş olup bu kapsamda 40 ilde 1.002 teknik personele hizmetiçi eğitim, 9.874 çiftçiye eğitim programı düzenlenmiştir. Proje süresince 40 ilde 40 ayrı tür ve çeşitte 2.825 dekar alanda demonstrasyon çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

Nadas Alanlarının Değerlendirilmesi Projesi

Proje kapsamında 2018 yılında İç Anadolu Bölgesinde yer alan 9 ilde nadas olarak beyan edilen ve Tarım Bilgi Sistemine kayıt olan parsellerde pilot uygulama başlatılmış olup devam etmektedir. 2019 yılı güz döneminde uygulama alanı 5 ilde artırılmış ve 1 il ilk kez proje kapsamına alınmıştır. Bu doğrultuda eklenen 55.000 da alan ile toplam proje alanı 166.580 dekara, üretici sayısı 3.639 a yükseltilmiştir. Bu kapsamda 1.099.900 kg arpa tohumu %100 hibe destekli dağıtımı gerçekleştirmiştir. Proje ile 14.685 ton Arpa arzı gerçekleşeceği, projenin ülke ekonomisine katkısının 20.559.000 TL olacağı tahmin edilmektedir.

Proje ile; 3 yıl süresince nadasa bırakmadan münavebeli olarak baklagil ve hububat ekmeği taahhüt eden çiftçilerimiz ile hibe sözleşmesi yapılmıştır. Hibe sözleşmesi imzalayan çiftçilerin sertifikalı baklagil tohumlarının %50'si, hububat tohumlarının %100'ü aynı olarak karşılanmıştır.

Tarım Kredi Kooperatifleri tohum teslim ettiği çiftçilere, alım garantisi (sözleşmeli üretim) vermektedir.

- 2018 Bahar Dönemi 42.873 da alanda 9 ilde baklagil,
- 2018-2019 sezonu 111.580 da alanda 12 ilde tahıl,
- 2019 Güz dönemi 54.995 da alanda 6 ilde tahıl,
- 2020 Bahar dönemi 111.580 dekar alanda 12 ilde baklagil,

- 2020 Güz dönemi 68.990 dekar alanda 3 ilde tahıl,
- 2021 Bahar dönemi 54.995 dekar alanda 6 ilde baklagil,
- 2021 Güz dönemi 54.995 dekar alanda 6 ilde tahıl olmak üzere ekilişler %50 ve ya %100 hibe tohum dağıtımı yapılarak gerçekleştirilecektir.

Projenin ülke ekonomisine toplam 190.000.000 TL katma değer oluşturacağı tahmin edilmektedir.

Bitkisel Üretimin Geliştirilmesi Projesi

Proje kapsamında 81 İl Müdürlüğü ile 8 Bakanlık kuruluşuna ödenek gönderilmektedir. Ayrıca İl Müdürlüklerinin hazırlamış oldukları projeler değerlendirilerek ödenek aktarılmaktadır. Bu projeler:

- Sebzeçiliği istenilen seviyeye ulaştırmak, birim alandan alınan verimi yükseltmek ve sulu tarım alanlarının daha verimli kullanılmasını sağlayarak üreticilerin refah seviyelerini artırmak amacıyla Örtü Altı Sebze Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesi, Erzincan Toplam Bütçesi 12.000.000 TL
- Kuru Fasulye yetiştiriciliği yapılan Behramaz ovasında son yıllarda üretimi azalan Fasulye yetiştiriciliğinin canlandırılması ile ülkemiz ekonomisine katkı sunmak amacıyla Kuru Fasulye Yetiştiriciliği Projesi (Elazığ) Toplam Bütçesi 110.000 TL
- Fasulye yetiştiriciliğinin canlandırılması ile ülkemiz ekonomisine katkı sunmak amacıyla Kuru Fasulye Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi, Niğde Toplam Bütçesi 120.000 TL
- Fasulye yetiştiriciliğinin canlandırılması ile ülkemiz ekonomisine katkı sunmak amacıyla Soya Yetiştiriciliğini Geliştirme Projesi, Samsun Toplam Bütçesi 300.000 TL
- Fasulye yetiştiriciliğinin canlandırılması ile ülkemiz ekonomisine katkı sunmak amacıyla Kuru Fasulye Yetiştiriciliği Projesi, Konya Toplam Bütçe 120.000 TL
- Fasulye yetiştiriciliğinin canlandırılması ile ülkemiz ekonomisine katkı sunmak amacıyla Kuru Fasulye Yetiştiriciliği Projesi, Nevşehir Toplam Bütçe 150.000 TL
- Fasulye yetiştiriciliğinin canlandırılması ile ülkemiz ekonomisine katkı sunmak amacıyla Kuru Fasulye Yetiştiriciliği Projesi, Bitlis Toplam Bütçesi 100.000 TL
- Yem bitkileri üretiminin geliştirilmesi amacıyla silajlık mısır ve soya fasulyesi tohumu alımı amacıyla Yem Bitkileri Üretiminin Geliştirilmesi Projesi, Aydın Toplam Bütçesi 300.000
- Serada sebze yetiştiriciliğini modern tekniklerle yapılmasını sağlamak amacıyla Örtü altı (sera) Sebze Yetiştiriciliği Projesi, Çankırı Toplam Bütçesi 694.400 TL

Alternatif Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi Projesi

Bitlis ili Ceviz Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesi, Aydın ili Erkenci Kayısı ve Nektarin Çeşitlerinin Yaygınlaştırılması Projesi, Kahramanmaraş ili Alternatif Ürünler Yetiştirilmesi Projesi ve Tunceli İli ceviz yetiştiriciliği projesi için ödenek gönderilmiştir.

Seracılık Altyapısı Geliştirme Projesi

2019 yılında 14 ilde (Adana, Afyonkarahisar, Aydın, Balıkesir, Bitlis, Elazığ, İzmir, Kayseri, Kütahya, Malatya, Manisa, Nevşehir, Tokat, Zonguldak) belirlenen seracılığa elverişli alanlarda fizibilite etütlerinin yapılması, altyapı projelerinin hazırlanması amacıyla İl Özel İdareleri ve Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarına ödenek aktarılmıştır. Çalışmalara 2020 yılında başlanacaktır.

5.5.2. Tohumculuğun Geliştirilmesi

Tohumculuğun Geliştirilmesi Projesi

Proje ile Antalya, Adana ve Samsun illerinde kurulan Tohum Sertifikasyon Test Müdürlükleri ile birlikte toplamda 7 adet sertifikasyon test müdürlüğünün altyapı eksikliklerinin giderilmesi, personel, alet ve ekipman ihtiyaçlarının karşılanması, personel eğitiminin sağlanması, tohumculuk ile ilgili bütün işlemlerin kayıt altına alındığı bir veri tabanının oluşturulması vb. çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Bitki Çeşidi Tescili

Tarla bitkileri, sebze ve meyvede 2019 yılında tescil edilen toplam çeşit sayısı 557 adet olup; bunun 447 adedi özel sektöre, 94 adedi kamu sektörüne ve 16 adedi üniversitelere aittir. Üretim izni verilen 580 çeşidin ise, 548 adedi özel sektöre, 32 adedi kamu sektörüne aittir. Tescilli çeşitlerin toplamı 12.385 adet olup; bunun 9.400 adedi özel sektöre, 2.783 adedi kamu sektörüne, 202 adedi ise üniversitelere aittir. Söz konusu çeşitlerin 8.483 adedi Milli Çeşit Listesinde yer almaktadır. Üretim iznli çeşitlerin toplamı 1.626 adet olup, bunun 1.549 adedi özel sektöre, 76 adedi kamu sektörüne, 1 adedi ise üniversitelere aittir. 5042 sayılı kanun çerçevesinde ıslahçı hakkı tescil edilen çeşit sayısı, 2019 yılında 140 adet olup; bunun 54 adedi yerli firmalar, 86 adedi ise yabancı firmalar tarafından tescil ettirilmiştir.

Bölgesel Çeşit Tavsiye Listesi Oluşturulması Projesi

Tohumculuk Kanunu kapsamında "Tavsiye Listeleri" oluşturulması amacıyla "Bölgesel Çeşit Tavsiye Listesi Oluşturulması Projesi" 2017 yılında başlatılmıştır. Yürütülmekte olan bu proje için aktif rol alacağı düşünülen kurumların projede üstlenecekleri görevlerin kısıtlı olması ayrıca bu konuda yeni bir kurumsal yapılanma, alt yapı kurulması ihtiyacı sebebi ve bu projede çeşitleri sınırlamak yerine çeşitliliğin daha önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bir bölgede yaşanan kuraklık, dolu sel gibi doğal afetler sonucu yaşanan üretim azalışları diğer bir bölgemizde üretim artışıyla karşılanabilmektedir. Bu sebeple çeşit sayısının sınırlanması veya azaltılması olumsuz çevresel etmenler karşısında yaşanacak olumsuzlukların etkisi arttırabilmektedir. Bahsedilen bu çekinceler nedeniyle proje bütçesinin ülkemiz tohumculuk altyapısının güçlendirilmesi sebebiyle "Tohumculuğun Geliştirme Projesine" aktarılması, gereklilik duyulması halinde böyle bir tavsiye listesinin kamu eliyle değil, kendi iç dinamikleri ile yürütülmesinin daha uygun olduğu değerlendirilmiştir.

Doğal Çiçek Soğanlı Bitkileri Koruma Projesi

BÜGEM, TAGEM, bazı İl Müdürlüklerini (Mersin, Antalya, Giresun, Balıkesir, Samsun, Manisa, Artvin, Aydın, Çankırı, Trabzon, Yalova, Ordu, Muğla, Tokat, İzmir, Adıyaman, Uşak, Elazığ, Malatya ve Erzincan) kapsayan projenin bütçesi 5.000.000 TL olup proje 2016-2019 yıllarında yürütülmüştür. Proje ile ülkemizde üretime ve pazarlamaya konu olan doğal çiçek soğanları için ilgili araştırma enstitülerinde deneme ve demonstrasyonlar kurulmuş, projeye dâhil edilen illerde, üreticiler, firmalar, belediyeler ve sivil toplum örgütleri belirlenerek üretim çalışmalarının yürütülmüş, konu ile ilgili toplantı ve konferanslar gerçekleştirilmiş ve belirlenen illerde doğal çiçek soğanlarının üretim ve yurt içi pazarlamasının yapılması sağlanmıştır. Yapılan çalışmalar ile doğal sökümün azaltılarak üretim yapılması çalışmaları yürütülmüştür.

Destekler

Sertifikalı Tohum ve Fidan Kullanım Desteği: Yurtiçinde üretilip sertifikalandırılan sertifikalı buğday, arpa, tritikale, yulaf, çavdar, çeltik, nohut, kuru fasulye, mercimek, susam, yerfıstığı, kanola, aspir, patates, yonca, korunga, soya fasulyesi, fiğ ve yem bezelyesi tohumluklarını bitkisel üretim faaliyetinde kullanan Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı çiftçilere dekar başına destekleme ödemesi yapılmaktadır. Sertifikalı Tohum Kullanım Desteği için 2019 yılında çiftçilere ödeme yapılmıştır. Sertifikalı sınıfında ismine doğru, hastalık ve zararlılardan arı çilek fidesi/fidan kullanımını teşvik etmek ve artırmak amacıyla Sertifikalı Fidan Kullanım Desteği çerçevesinde 2019 yılında 90 bin dekar alan için ödeme yapılmıştır.

Sertifikalı Tohum ve Fidan Üretim Desteği: Destekleme kapsamında yurt içinde üretilip sertifikalandırılan ve yurt içinde satışı gerçekleşen buğday, arpa, tritikale, çavdar, yulaf, çeltik, nohut, mercimek, kuru fasulye, patates, soya, susam, aspir, kanola, yerfıstığı, yonca, korunga, fiğ ve yem bezelyesi tohumlukları için kilogram başına destekleme ödemesi yapılmaktadır. Ayrıca orijinal/temel ve üstü kademede üretilen tohumluklara %100 ilave destek verilmektedir. Sertifikalı Tohum Üretim Desteklemesi kapsamında 2019 yılında üreticilere destekleme ödemesi yapılmıştır. Sertifikalı sınıfında ismine doğru, hastalık ve zararlılardan arı fidan üretimini teşvik etmek ve artırmak amacıyla 2019 yılında destekleme ödemesi yapılmıştır.

5.5.3. Organik Tarımı Geliştirme ve Yaygınlaştırma

Kontrol ve Sertifikasyon Hizmetleri/ Denetim

Organik tarıma ilişkin kontrol ve sertifikasyon faaliyetleri Bakanlık tarafından yetkilendirilen 35 kuruluş tarafından yürütülmektedir. Organik ürünlere sertifika düzenleyen kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarının yıl içerisinde yapmış oldukları faaliyetlerin denetimi Bakanlık merkez teşkilatı tarafından, organik ürün üreten, işleyen ve ticaretini yapan müteşebbislerin denetimleri ise, Bakanlık taşra teşkilatı tarafından yürütülmektedir.

Kontrolör Eğitimleri

Bakanlığımız ile Türk Standartları Enstitüsü arasında düzenlenen protokol hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilen Organik Tarım Kontrolör Eğitimine 2019 yılında 2 eğitim düzenlenmiş olup toplam 160 kişi katılmıştır. 145 kursiyer Organik Tarım Kontrolörü Sertifikası almaya hak kazanmıştır.

Eğitim ve Yayım

2019 yılında organik tarım birimlerince 488 eğitim çalışması düzenlenmiş ve bu eğitimler sonucunda 14.671 kişi organik tarım konusunda eğitim almıştır.

Destekler

Organik tarım yapan üreticilere destekler verilmektedir. Bu destekler 2018 yılı üretimi için organik bitkisel üretimde ürünler 4 kategoriye ayrılarak verilmiş olup Birinci kategoride meyve sebze ve tıbbi bitkiler 100 TL/da, İkinci kategoride, Zeytin ve Antep fıstığı 70TL/da, Üçüncü kategoride olan endüstri ve tarla bitkilerine 30TL/da, Dördüncü kategoride ise diğer kategoride olmayan ürünler, nadas alanları ve orman emvali ürünler yer almakta olup 10 TL/da olarak verilmiştir. 2018 yılı üretimi için 2019 yılında, organik bitkisel üretim yapan 55.849 üreticiye destekleme ödemesi yapılmıştır. Hayvancılıkta ise 2018 yılı üretimi için organik arıcılık yapanlara kovan başına 10 TL. destek verilmiş olup 2019 yılında toplam destekleme ödemesi yapılmıştır.

Destekler, 2019 yılı üretimi için organik bitkisel üretimde ürünler 3 kategoriye ayrılarak düzenlenen ürün sertifikasına (Bireysel ve Üretici Grubu) göre, Birinci Kategoride ürünlere ait düzenlenen ürün sertifikası (Bireysel) ise 70 TL/da, Ürün Sertifikası (Üretici Grubu) ise 35 TL/da; İkinci kategoride ürünlere ait düzenlenen Ürün Sertifikası (Bireysel) ise 40 TL/da, Ürün Sertifikası (Üretici Grubu) ise 20 TL/da; Üçüncü kategoride ürünlere ait düzenlenen ürün sertifikası (Bireysel) ise 10 TL/da, Ürün Sertifikası (Üretici Grubu) ise 5 TL/da olarak verilecektir. 2019 yılı üretimi için 2020 yılında yapılacak olan destekleme başvuruları devam etmektedir. Hayvancılıkta ise 2019 yılı üretimi için organik arıcılık yapanlara kovan başına 10 TL destek verilecek olup 2019 yılı üretim dönemi destekleme işlemlerine ait iş ve işlemler devam etmektedir.

Organik Tarımın Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi: Söz konusu proje, 24 Tarım ve Orman İl Müdürlüğünde ve 9 Araştırma Enstitüsünde yürütülmüştür. Bu kapsamda proje yürüten il müdürlükleri tarafından organik tarım yapan üreticilerin ve satış yerlerinin denetimi çiftçilere yönelik eğitim yayım faaliyetleri, numune alma ve eğitim yayım demonstrasyon faaliyetleri ile organik tarım konusunda öncelikli konularda yürütülen AR-GE faaliyetleri desteklenmektedir.

Gökçeada ve Bozcaada Tarımsal Kalkınma ve İskân Projesi: Gökçeada ve Bozcaada ilçelerinde mevcut doğal kaynakların en iyi şekilde değerlendirilerek tarımsal üretimin artırılması, adalarda iskâna tabi tutulan ailelere tarımsal destek sağlanarak tarımın sürdürülebilir geçim kaynağı olması, faal ve yerleşik bir nüfusun oluşturulması amacına yönelik olarak adalarda organik tarımın yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

5.5.4. İyi Tarım Uygulamalarını Geliştirme

Kontrol ve Sertifikasyon

İyi Tarım Uygulamaları konusunda kontrol ve sertifikasyon hizmetlerini yürütmek üzere 26 kuruluş Bakanlığımızca yetkilendirilmiştir. Kuruluşların büro denetimleri Bakanlık teknik elemanlarınca, KSK tarafından gerçekleştirilen kontrol ve sertifikasyon faaliyetlerinin yerinde denetimleri ve İyi Tarım Uygulamaları mevzuatına uygun üretilen ürünlerin satış yerlerinde, piyasa denetimleri İl Müdürlüklerince yapılmaktadır.

Kontrolör Eğitimleri

Bakanlığımız ile Türk Standartları Enstitüsü arasında düzenlenen protokol hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilen 2019 yılında 2 defa yapılan İyi Tarım Uygulamaları Kontrolör Eğitimine 73 kişi katılmış ve katılımcıların hepsi kontrolör belgesi almaya hak kazanmıştır.

İç Kontrolör Eğitimleri

Ayrıca TSE ile yapılan protokol çerçevesinde iyi tarım uygulamaları iç kontrolör eğitimi düzenlenmektedir. 2019 yılında 2 eğitim düzenlenmiş, eğitime 50 kişi katılmış ve katılımcıların hepsi iç kontrolör belgesi almaya hak kazanmıştır.

Eğitim Yayım

İyi tarım uygulamaları eğitimine katılan teknik elemanlarca illerde 2006-2019 yılları arasında düzenlenen 37 eğitim çalışmasında 195.361 çiftçimize iyi tarım uygulamalarının yaygınlaşması için eğitim verilmiştir.

Destekler

2018 yılı üretimi için iyi tarım uygulamaları faaliyetinde bulunan meyve sebze üreticilerine bireysel sertifikasyonda 50 TL/da grup sertifikasyonunda 40TL/da, örtü altında üretim yapan üreticilere 150 TL/da, süs bitkileri ve tıbbi aromatik bitkilerde bireysel sertifikasyonda 100 TL/da grup sertifikasyonunda 50TL/da, çeltik bireysel ve grup sertifikasyonunda 10 TL/da, su ürünlerinde (levrek, alabalık, çipura) (250.000 kg'a kadar) bireysel ve grup sertifikasyonunda 0.25 TL destekleme ödemesi yapılmıştır. 2019 yılı içinde İyi Tarım Uygulamaları kapsamında 67.455 üreticiye 4.825.659 da alanda destekleme ödemesi yapılmıştır.

2019 üretim yılında iyi tarım uygulamaları 4 kategoriye ayrılarak desteklenecektir. Birinci Kategoride yer alan ürünler örtü altında bireysel ve grup sertifikasyonuna 150-75 TL/da, açıkta üretimde ise 50-25 TL/da ,2. Kategoride yer alan ürünler bireysel ve grup sertifikasyonu olmak üzere 40-20 TL/da , 3. Kategoride yer alan ürünler bireysel ve grup sertifikasyonu olmak üzere 30-15 TL/da, 4. Kategoride yer alan ürüne bireysel ve grup sertifikasyonu olmak üzere 10 TL/da destek verilecektir. 2019 yılı üretim dönemi destekleme işlemlerine ait iş ve işlemler devam etmektedir.

Özel Çevre Koruma Alanlarında İyi Tarım Uygulamaları: Çevre, insan ve hayvan sağlığına zarar vermeyen bir tarımsal üretimin yapılması ve doğal kaynakların korunması amacıyla yönelik Tarım ve Orman Bakanlığı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yürütülen çalışmalarda eş güdümü sağlamak amacıyla Özel Çevre Koruma Bölgelerinde işbirliğine gidilmesine karar verilmiş ve bu amaçla bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. İlk olarak Mersin İli Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Bölgesinde gerçekleştirilmiş olup, Denizli İli Pamukkale Özel Çevre Koruma alanı, Mersin-Silifke Göksu Deltası Özel Çevre Koruma Alanı, Saroz Körfezi Özel Çevre Koruma Alanı, Belek Özel Çevre Koruma Alanı ve Köyceğiz Dalyan Özel Çevre Koruma Alanı Proje toplantıları gerçekleştirilmiştir.

İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi: İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi 2019 yılında 40 ilde yürütülmüş olup projenin 2019 yılı bütçesi 1.000.000 TL dir. Bu proje ile proje illerinde demonstrasyonlar kurulmuş, iyi tarım uygulamalarını tanıtılması amacıyla tarla günleri ve teknik geziler düzenlenmekte, eğitim ve

yayım çalışmalarında bulunmaktadır. Üreticilere entegre mücadele, bitki koruma ürünlerinin kullanımı, hijyen, ilk yardım vb. konularda eğitim verilmektedir. Tüketicilerde iyi tarım uygulaması ile üretilmiş ürünlerin kullanımının artırılması amacıyla logo ve tanıtım faaliyetlerinde bulunmaktadır. Proje kapsamında İTU konularında çalıştay, eğitim ve paneller düzenlenmekte ve fuarlara katılım sağlanmaktadır.

5.5.5. Çayır Mera ve Yem Bitkileri

2018 yılı ekilişi yapılarak, 2019 yılında ödemesi yapılan Yem Bitkileri Desteklemeleri kapsamında; 244.742 çiftçi 994.687 ha alanda desteklemeye tabi yem bitkisi ekiminde bulunmuş olup, bu kapsamda ödeme yapılmıştır. Yem Bitkileri Destekleme çalışmaları halen devam etmektedir. Mera Hizmetlerinde kullanılmak üzere 2019 yılında İl Müdürlüklerine ödenek gönderilmiştir. Mera yaz okulunda şimdiye kadar 2.414 kişiye eğitim verilmiştir. 2019 yılı itibari ile toplamda 1. Dönem 11.696.494 ha mera alanının tespiti, 8.039.170 ha alanın tahdidi yapılmıştır. Tespit ve tahdit çalışmaları tamamlanmış olan mera, yaylak ve kışlaklarda, Mera Islahı ve Amenajmanı projeleri uygulanmaktadır. Mera Islah ve Amenajman Projesi uygulaması yürütülen mera alanı 10.080.609 da, proje sayısı 1.685 'a yükselmiştir. Çayır Mera ve Yem Bitkileri Üretimini Geliştirme Projesi, 37 ilde uygulanmaktadır.

5.5.6. Bitki Besleme

Kimyevi ve Organik Gübre Yönetmeliği

Kimyevi Gübre 2019 Ocak-Kasım istatistiklerine göre 4.262.967 Ton üretim, 5.596.131 Ton tüketim, 4.403.578 Ton ithalat, 1.201.838 Ton ihracat gerçekleşmiştir. Kimyevi Gübre Yönetmeliği çerçevesinde; Lisans Belgesi 352 adet ve Tescil Belgesi 3.018 adet düzenlenmiştir. Organik Gübre Yönetmeliği çerçevesinde; Üretim İzni 73 adet, Lisans Belgesi 353 adet, Tescil Belgesi 1.122 adet düzenlenmiştir. Gübre Denetim Faaliyetleri çerçevesinde; 1.686 kişi denetçi ile yapılan 44.789 (ürün) denetimden 995 adet numune analize gönderilmiştir. Uygun olmayan ürün 146 adet, güvensiz ürün 8 adettir. Geçici satışı durdurulan yedd-i emine alınan katı gübre: 200.719 kg, sıvı gübre: 15.603 ltr'dir. Üreticisine (firmasına) iade edilen katı gübre: 67.622 kg, sıvı gübre 4.450 lt, Toplatılan bertaraf edilen katı gübre 41.025 kg, sıvı gübre 40 lt'dir. Eğitim Faaliyetleri çerçevesinde; gübre denetçisi eğitimi kapsamında 24 ilde toplam 371 personel belgelendirilmiştir.

Mazot- Gübre Ve Toprak Analizi Alanı

2018/11460 sayılı Bakanlar Kurulu kararı gereğince 2019 yılında mazot ve gübre destekleme ödemesi yapılmıştır. 2019 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin 27.03.2018 tarih ve 30373 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 2018/11460 sayılı Bakanlar Kurulu kararına göre; Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı tüm çiftçilere, tabloda belirtilen birim miktarlar üzerinden 2019 yılı içerisinde mazot ve gübre destekleme ödemesi yapılmıştır.

Tablo 6: Destekleme Birim Miktarları

Sıra No	Ürünler	Mazot (TL/da)	Gübre (TL/da)	Toplam Destek (TL/da)
1	Buğday, Arpa, Çavdar, Yulaf, Triticale	17,03	4	21,03
2	Çeltik, Pamuk	45,4	4	49,4
3	Nohut, Kuru Fasulye, Mercimek	15,89	4	19,89
4	Aspir	13,62	4	17,62
5	Yağlık Ayçiçeği, Soya Fasulyesi, Dane Mısır, Patates	21,57	4	25,57
6	Fındık, Yem Bitkileri, Çay, Kuru Soğan, Kanola, Diğer Ürünler	11,35	4	15,35
7	Nadas	6,81	-	6,81

2019 yılında Bakanlığımızca yetkilendirilmiş 41 toprak analiz laboratuvarına 131.666 analiz için ödeme yapılmıştır.

5.5.7. Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli

Havza Bazlı Destekleme Modeli kapsamında 2020 yılında 945 havzada desteklenecek ürün desenleri belirlenmiştir. 2019 Yılı Bitkisel Üretim Desteklemelerine dair Bakanlar Kurulu Kararı yayımlanmıştır. 2019 üretim yılında tarımsal yeraltı su kısıtı görülen ilçelerde çok su tüketen bitkilerden olan dane mısır ekilen alanların fark ödemesi desteği damlama sulama şartına bağlanmış, bu alanlarda ekilişi yapılan az su tüketen nohut, mercimek, fiğ, macar fiğ, burçak ve mürdümük için % 50 ilave destek verilmesi uygulaması devam ettirilmiştir. Ekim nöbetinin (münavebe) desteklemelerin bir şartı olması uygulaması devam ettirilmiştir. Havza Bazlı Destekleme Modeli kapsamında yer alan 10 ürünün iklim, toprak, topografya özellikleri açısından ülkesel bazda en uygun yetiştirilme alanlarını belirlemek üzere ürün uygunluk haritaları çıkarılmıştır. 2019 yılı havza ve il sistem sorumluları toplantısı yapılmıştır.

Stratejik öneme sahip arz açığı olan insan ve hayvan beslenmesinde önemli yer tutan ticarete konu bitkisel ürünlerin; ekiliş alanları, üretim, tüketim, stok, maliyet, destekleme, rekolte, verimlilik, ticaret, piyasa takibi, saha değerlendirmesi, tohumluk ve makamca da uygun görülen konuları içerecek şekilde bir bilgi alt yapısı oluşturulup elde edilecek raporların ve verilerin politika oluşturacak makamlara sunulması amacı ile Bakanlığımız bünyesinde 25.01.2019 tarihli ve sayılı Bakan Olur'u ile Ürün Masaları oluşturulmuştur. Ürün masaları çalışmaları kapsamında 40 ile saha ziyaretleri yapılmıştır.

Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeline Göre Fark Ödemesi Destekleri: Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modelindeki 2018 yılı ürününde belirlenen havzalarda desteklenecek ürünler belirlenerek ödemeleri 2019 yılında gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı ürünü fark ödemesi destekleme miktarları belirlenmiştir.

Fındık Desteklemeleri: 2018 yılı ürünü için de 170 TL/da olmak üzere 16 ilde (Artvin, Rize, Trabzon, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Samsun, Sinop, Kastamonu, Bartın, Zonguldak, Düzce, Sakarya Kocaeli, Tokat ve Bolu) alan bazlı destek ödemesi yapılmıştır. 2019 yılı ürünü için de 170 TL/da alan bazlı destek ödemesi yapılacaktır. Ödemelerin 2020 yılı Mart ayı sonunda yapılması planlanmaktadır.

Küçük Aile İşletmesi Desteği: Çiftçi Kayıt Sistemine kayıtlı ve işletme büyüklüğü toplam 5 dekar veya altında olan, açıkta veya örtüaltı ünitelerinde meyve (fındık ve çay üretimi hariç), sebze, süs bitkisi ve itri-tıbbi-aromatik bitki yetiştiriciliği yapan küçük aile işletmelerine küçük aile işletmesi desteği ödemesi yapılmaktadır. 2019 yılı için 100 TL/da destek ödemesi yapılacaktır. Ödemelerin 2020 yılı Mart ayı sonunda yapılması planlanmaktadır.

Çay Budama Tazminatı: 2011/2526 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile çay bahçelerinin her yıl 1/10 oranında verim budamasına tabi tutulması ve çay bahçelerinin budanmasından doğacak gelir kaybının ruhsatlı yaş çay üreticilerine on yıl için ödenmesi planlanmıştır. Bu kapsamda 2019 yılında budama yapılan 74.925 da çay bahçesi için budama tazminatı ödemesi yapılmıştır.

Geleneksel Zeytin Bahçelerinin Rehabilitasyon Desteği: Geleneksel Zeytin Bahçelerinin Rehabilitasyonu Desteği verim ve kaliteden düşmüş, geleneksel olarak tanımlanan zeytinlik alanları rehabilite edilmesi amacıyla gençleştirme budaması yapılacak alanların tespit edilerek budamaları gerçekleştiren çiftçilere yerinde kontrolleri yapılarak dekara 100 TL destekleme ödemesi yapılmaktadır. 2018 yılı uygulamaları için 2019 yılında 413 işletmeye destekleme ödemesi yapılmış olup ödemeler devam etmektedir. 2019 yılı uygulamaları için müracaatlar alınmış olup ödemeler, 2020 yılında 100 TL/da olarak gerçekleştirilecektir.

Bombus Arısı Kullanım Desteği: 2018 üretim yılında Alçak plastik tüneller hariç, örtüaltı ünitelerinde polinasyon amaçlı bombus arısı kullanan Örtüaltı Kayıt Sistemi Yönetmeliği hükümleri kapsamında ÖKS'de kayıtlı üreticilere, Bakanlıkça bombus arısı üretim izni verilmiş işletmelerden veya bu işletmelerin bayilerinden, o yıla ait üretim sezonu boyunca bombus arı kolonisi satın alarak kullanmaları halinde, koloni başına 60 TL destekleme ödemesi yapılmaktadır. 2018 yılı için 2019 yılında 13.502 üreticiye 151.262 adet koloni için ödeme yapılmıştır.

5.6. ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE

5.6.1. Çölleşme ile Mücadele

Türkiye'nin mevcut Ulusal Strateji ve Eylem Planı, Çölleşme ile Mücadele Ulusal Eylem Planı (2019-2030) olarak güncellenmiştir. Bu doğrultuda, Türkiye Çölleşme Modeli ve Risk Haritası projesi kapsamında ülkemizde çölleşme ile ilgili 7 kriter ve 48 gösterge tespit edilmiştir. Ülkemize uygun CBS tabanlı çölleşme modeli oluşturulmuş ve ulusal ölçekte çölleşmeye açısından sıcak noktalar tespit edilerek Türkiye Çölleşme Risk Haritası üretilmiştir. Türkiye Çölleşme Modeli Doğrulama ve Kalibrasyon Projesi 2016 yılında TÜBİTAK işbirliği ile başlatılmıştır. Proje kapsamında; 2019 yılında Ankara-Eskişehir-Kütahya illerini içerisine alan Yukarı Sakarya Havzası'nda saha çalışmaları yapılmıştır. 2019 yılı sonu itibarıyla, saha çalışmaları doğrultusunda Türkiye Çölleşme Modeli kalibrasyon çalışmaları gerçekleştirilmiş ve kalibrasyon raporu hazırlanmıştır.

Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi Raporlama

Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi yükümlülükleri arasında yer alan ve ülkemizin çölleşme ile mücadele kapsamında yapmış olduğu çalışmalar her iki yılda bir ara rapor ve 4 yılda bir ana rapor olarak BMÇMS Sekreteriyasına- Performans Gözden Geçirmesi ve Uygulamanın Değerlendirilmesi Sistemi üzerinden raporlanmaktadır. 2018 yılı ülke raporu hazırlanarak BMÇMS Sekreteriyasına iletilmiştir.

Çölleşme ile Mücadele Ulusal Eylem Planı İlerleme Raporu

Çölleşme ile Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında kurum/kuruluşların yapmış oldukları faaliyetlerin etkin şekilde çevrimiçi toplanması ve raporlanabilmesi için web tabanlı izleme, değerlendirme ve raporlama sistemi hazırlanmış ve hayata geçirilmiştir. Sistem aracılığıyla kurumlar tarafından yapılan raporlamalar ile her yıl düzenli olarak ilerleme raporu hazırlanmaktadır. 2019 yılı içerisinde Çölleşme ile Mücadele Ulusal Stratejisi ve Eylem Planı (2015-2023) 2018 yılı ilerleme raporu hazırlanmış ve yayınlanmıştır.

Türkiye Arazi Tahribatının Dengelenmesi Ulusal Raporu

Türkiye arazi tahribatının dengelenmesi ulusal hedefleri 2030 olarak güncellenmiş olup her yıl raporlanmaktadır. Arazi Tahribatının Dengelenmesi Ulusal Hedefleri arasında; 2030 yılına kadar 1 milyon ha ağaçlandırma, 750. 000 ha mera ıslahı, 2.200.000 ha kuru tarım alanının sulamaya açılması ve 2.000.000 ha tarım alanlarının ıslahı, 2030 yılına kadar orman varlığını %30 düzeyine ulaştırmak başlıca hedefler arasında yer almaktadır.

Arazi Tahribatının Dengelenmesi Yukarı Sakarya Projesi: Proje kapsamında oluşturulacak model ve yazılım ile arazi kullanım trendleri belirlenecek ve izlenecektir. Model arazi uygulamaları ile iklim değişikliği senaryoları, farklı ekosistemlerde; tarım, mera ve ormancılık uygulamalarına dayalı projeksiyonlar oluşturularak, karar vericilere çözüm önerileri sunulacaktır. Proje'nin açılışı 10 Aralık 2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir. 10-13 Aralık tarihleri arasında Proje pilot illeri olan; Ankara, Kütahya ve Eskişehir'de tüm paydaşların bir araya geldiği çalıştaylar düzenlenmiştir.

Orta Asya ve Türkiye'de Kurak Alanlarında Entegre Doğal Kaynak Yönetimi Projesi: Proje ortağı ülkelerin tecrübelerini ve iyi uygulamalarının yaygınlaştırılması, ülkeler arası işbirliği mekanizmalarının geliştirilmesi hedeflenmektedir. Proje ortağı ülkeler: Türkiye, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan ve Özbekistan'dır. 2017-2021 yılları arasında uygulanacak olan projenin toplam bütçesi 75,759,705 dolar olup, Türkiye'nin katkısı: 2.000.000 dolardır. CACILM-II Projesi kapsamında; 17-23 Haziran 2019 ile 21-26 Ekim 2019 tarihlerinde, Konya-Mersin'de düzenlenen Uluslararası Çölleşmeyle Mücadele Eğitimlerine CACILM-II proje ülkeleri de katılım sağlamıştır.

Türkiye Toprak Organik Karbonu Modeli ve Haritalanması Projesi: Türkiye Toprak Organik Karbonu Modeli ve Haritalanması Projesi kapsamında; küresel ve ulusal literatür

araştırmaları ile toprak modellemeye yönelik çalışmalar yapıldı. Karbon biyocoğrafya alanları oluşturuldu. Ülke ölçeğindeki en geniş koordinatlı toprak organik karbon veri tabanı geliştirildi. Boşluk ve belirsizlik analizleri yapıldı. Tüm paydaşların katıldığı Toprak Organik Karbon Çalıştay'ı Afyonkarahisar'da gerçekleştirildi. Türkiye'ye özgü Toprak Organik Karbon modeli ve haritası üretildi. Türkiye Toprak Organik Karbon Modeli ve Haritası oluşturuldu. Türkiye toprakları (0-30 cm) için 3,516 milyon ton organik karbon stoku hesaplanmıştır.

Uluslararası İlişkiler

COP 12 Dönem Başkanlığı, Ankara Girişimi

Türkiye, COP 12 kararlarının uygulanmasına katkı sağlamak üzere COP 12 esnasında Ankara Girişimi adı altında girişim başlatmıştır. 2016-2019 yıllarını kapsayan dört yıllık zaman diliminde Girişim kapsamında, Sekretarya'ya 5 milyon dolar katkı yapılacağı belirlenmiştir. Çalışma planında yer alan faaliyetlerin tamamlanması maksadıyla bu süre resmi olarak 2020 yılına kadar uzatılmıştır ve 2019 yılı itibarıyla 5 milyon dolarlık katkının ilk 3 taksiti olan 3.750.000 dolar'ı Sekretarya'ya aktarılmıştır. Sekretaryayla birlikte hazırlanan yıllık çalışma planları uygulanacaktır. Ankara Girişimi ile ilgili Birleşmiş Milletler Çölleşme İle Mücadele Sözleşmesi ile birlikte Eylem Planı hazırlığına, Afrika Ülkelerine Yönelik ATD Hedef Belirleme Çalıştayına, Orta ve Doğu Avrupa ile Orta Asya Ülkelerine Yönelik Uluslararası Çölleşmeyle Mücadele Eğitimine, Büyük Yeşil Pan Afrika Ajansı Ülkelerine Yönelik Çölleşmeyle Mücadele Eğitimine, Orta ve Doğu Avrupa ile Orta Asya Ülkelerine Yönelik ATD Ulusal Hedefleri Belirleme Çalıştayına, Uluslararası Kum ve Toz Fırtınaları Çalıştayı, Afrika Kuraklık Konferansına, 3S Girişimi'ne (Sürdürülebilirlik, Güvenlik, Kalkınma), arazi mülkiyeti, cinsiyet ve yerel yönetimler konusunda politika oluşturulmasına, Kolombiya'nın kapsamlı kuraklık erken uyarı sistemleri geliştirme çalışmalarına katkı ve katılım sağlanmıştır.

Türkiye'nin Afrika Açılımı, FAO-Türkiye Ormancılık Ortaklık Programı

5 yıllık dönem için toplam 10 Milyon dolar katkı payının, 3 Milyon dolar'ı Türkiye'den Afrika'ya KÖPRÜLER Projesine ayrılmış ve proje dokümanı hazırlanmıştır. Afrika'da PAN Afrika Büyük Yeşil Duvar kapsamında Moritanya, Sudan ve Eritre'de proje uygulanacaktır. Üç yıl sürecek olan proje kapsamında toplam 5.000 ha alanda (Sudan'da 2.000 ha, Moritanya'da 2.000 ha ve Eritre'de 1.000 ha) restorasyon faaliyetleri yapılacak, odun dışı orman ürünlerinin geliştirilmesi, izleme sistemlerinin kurulması, bilgi yönetimi, farkındalık oluşturma/iletişim ve görünürlük faaliyetleri gerçekleştirilecektir. 2 Milyon dolar'ı Orta Asya'da Bozulan Ormanların ve Diğer Alanların Restorasyonu projesine ayrılmış ve proje konsept notu hazırlanmıştır. Hazırlanan taslak proje dokümanına ilişkin paydaşların görüşü alınmıştır. Projenin kalan bütçesi 5 milyon dolar olup, yeni proje önerilerine ilişkin çalışmalar devam etmektedir.

Uluslararası Çölleşme ile Mücadele Eğitimi

Her yıl düzenli olarak düzenlenen uluslararası eğitim programına katılım sağlanmıştır. Her yıl 50'ye yakın ülkeden 100 kadar uzmana eğitim verilmektedir. 2019 programları içerisinde 2 adet Uluslararası Çölleşme ile Mücadele Eğitimi gerçekleştirilmiştir. Bunlardan ilki 17-23 Haziran 2019 tarihleri arasında Dünya Çölleşme ile Mücadele Günü Etkinlikleri kapsamında Ankara-Konya ve Mersin'de 18 ülkeden (Benin, Burkine Faso, Fildişi Sahilleri, Eritre, Etiyopya, Gana, Gine, Nijer, Nijerya, Senegal, Güney Afrika, Sudan, Kazakistan, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan) 38 uzmanın katılımı ile gerçekleştirilmiştir. İkinci uluslararası çölleşme ile mücadele eğitimi 21-26 Ekim tarihleri arasında 11 farklı Orta Asya ve Balkan ülkelerinden (Belarus, Moğolistan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Tacikistan, Gürcistan, Arnavutluk, Bosna Hersek, Moldova, Sırbistan) toplam 23 uzmanın katılımı ile düzenlenmiştir.

Sürdürülebilir Arazi Yönetiminin Yaygınlaştırılması için Karar Destek Sistemi Projesi: Bu projede 15 ülke (Türkiye, Bosna ve Hersek, Arjantin, Bangladeş, Çin, Kolombiya, Ekvator,

Lesoto, Fas, Nijerya, Panama, Filipinler, Tayland, Tunus ve Özbekistan) yer almaktadır. 2019 yılında proje örnek sahası arazi etütleri ve değerlendirmeleri yapılmış; ilgili kurum kuruluş ve sivil toplum kuruluşlarının katılımı ile biri Karaman'da ve diğeri Ankara'da olmak üzere iki adet Ulusal Çalıştay gerçekleştirilmiştir. Arazi çalışmaları ve çalıştaylar sonucunda iyi uygulamalar derlenmiştir. Projenin 3. Küresel Toplantısı Nisan ayında proje paydaşı tüm ülkelerin katılımı Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Projenin uluslararası kapanış çalıştayını ülkemiz heyetinin de katılımı ile Tunus'da gerçekleştirilmiştir.

17 Haziran 2019 Dünya Çölleşmeyle Mücadele Günü Merasimi

Birleşmiş Milletler Çölleşmeyle Mücadele Sözleşmesi'nin kabulünün 25. yılına tekabül eden Merasim ile ilgili olarak iş ve işlemlerin diğerk kamu kurum ve kuruluşları ile hızlı bir şekilde gerçekleşmesi için 2018/16 sayılı "Dünya Çölleşme ve Kuraklıkla Mücadele Günü Cumhurbaşkanlığı Genelgesi" 27.12.2018 tarih ve 30638 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır. Merasim ülkemiz ev sahipliğinde farklı ülkelerden devlet başkanları, bakanlar, üst düzey bürokratlar ile yerli ve yabancı konukların katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Açılış programını müteakip, Bakanlar üst düzey toplantısı, 19. Uluslararası Toprak Kongresi, Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi 25. Yıl Paneli, FAO Etkinliği ve yan etkinlikler ile teknik arazi gezisi düzenlenmiştir. Ayrıca Çocuklar Forumu, Gençlik Forumu, Kadınlar Forumu, STK'lar Forumu gerçekleştirilmiştir. 17 Haziran 2019 dünya çölleşme ile mücadele günü etkinlikleri çerçevesinde "Çölleşme ve Hayat" Konulu Uluslararası Fotoğraf Yarışması düzenlenmiştir.

Erozyon ile Mücadele

Türkiye son 10 yılda yaptığı ağaçlandırma, erozyon kontrolü ve rehabilitasyon çalışmaları ile orman varlığını artırmıştır. 2030 yılına kadar Türkiye yüzölçümünün %30'unun ormanlık alan olması hedeflenmektedir. 1970'li yıllarda Türkiye'de erozyonla taşınan toprak miktarı yılda 500 milyon ton iken yapılan ağaçlandırma ve erozyon kontrolü çalışmaları, baraj havzalarının ağaçlandırılması, meraların iyileştirilmesi, aşırı otlatmanın önüne geçilmesi, zirai alanlarda gelişmiş sulama teknolojilerinin uygulanması neticesinde bu rakam 2018 yılı itibarıyla 154 milyon tona indirilmiştir. 2023 yılı hedefi olarak bu miktarın; Bakanlığımızca geliştirilen erozyon tahmin ve bilgi sistemi sonuçlarına bağlı olarak tarım, orman ve mera alanlarında alınacak tedbirler ile 130 milyon tona indirilmesi hedeflenmektedir.

Erozyonla Mücadele Eylem Planı (2013-2019)

Ülkemizde erozyona maruz alanlarda Bakanlığımızın koordinatörlüğünde ilgili kurum ve kuruluşlar ile birlikte 2013-2019 yıllarını kapsayan Erozyonla Mücadele Eylem Planı hazırlanmıştır. 5 yıllık süre içerisinde 1.400.000 hektar alanda erozyonla mücadele gayesiyle ağaçlandırma, iyileştirme, erozyon kontrolü, mera ıslahı çalışmaları ile geçmişte yapılan ağaçlandırma ve erozyon kontrolü sahalarında 2.287.000 hektar bakım çalışmalarının yapılması planlanmıştır. Bakanlığımızca 2013 yılında uygulamalarına başlanmış olan Erozyonla Mücadele Eylem Planı uygulama süresi 2017 yılı sonunda tamamlanmıştır. Bakanlığımız Gelişim Planlarına da uygun olacak şekilde Bakanlık Makamından alınan Olur ile söz konusu Erozyonla Mücadele Eylem Planı 2019 yılı sonuna kadar uzatılmıştır. Bu kapsamda "Erozyonla Mücadele Eylem Planı" hedefi 1.400.000 hektardan, 1.966.348 hektara revize edilmiştir. Bugüne kadar yapılan çalışmalar ile erozyonla oluşan toprak kayıplarının azaltılmasında çok büyük fayda sağlanmıştır.

5.6.2. İzleme Sistemleri

Türkiye Dinamik Erozyon Modeli ve İzleme Sistemi (DEMİS)

Yazılım ile ülkemizin su erozyonu sonucu kaybettiği toprak miktarının tam olarak hesaplanabilmesi için 2015 yılın Yağışın Aşındırma Gücü Etmeni, 2016 yılında Bitki Örtüsü ve Arazi Kullanım Durumu Etmeni, 2017 yılında Toprağın Erozyona Duyarlılığı Etmeni güncellenerek 2018 yılında ülkemizin su erozyonu haritası elde edilmiştir. Bu çalışmanın sonuçları e-devlet üzerinden kullanıma açılmıştır. Dinamik Erozyon Modeli ve İzleme

Sistemi sonucu elde edilen verilere göre ülkemizde her yıl maksimum 642 milyon ton toprak su erozyonu sonucu harekete geçmektedir. Ortalama hektarda 8,24 ton toprak her yıl su erozyonu sonucu yer değiştirmektedir. Bu miktar ülkemiz yüzölçümünün % 60,28'sinde çok hafif, % 19,13'ünde hafif, % 7,93'ünde orta, % 5,97'sinde şiddetli ve % 6,7'sinde çok şiddetli olarak dağılım göstermektedir.

Ulusal Dinamik Rüzgâr Erozyonu Modeli ve İzleme Sistemi (UDREMİS)

Erozyon kontrol çalışmalarını planlamak, korumalı doğal kaynak kullanımını sağlamak, mühendislik çalışmalarında kullanılmak üzere bilimsel ve model tabanlı çalışmaların yapılması zorunluluk haline gelmiştir. Bu maksatla rüzgâr erozyonu izleme sistemi olan Ulusal Dinamik Rüzgâr Erozyonu Modeli İzleme Sistemi (UDREMİS) kurulmuştur. 2018 yılı sonunda modelin tüm parametreleri güncellenerek ulusal ölçekte rüzgâr erozyonu sonucu taşınan sediment miktarı ve rüzgâr erozyonu potansiyeline sahip alanlar gerçeğe yakın bir şekilde ortaya konulmuş ve kalibrasyon, validasyon çalışmalarına geçilmiştir.

5.6.3. Ar-Ge Projeleri

Ülkemizin %65'ini içeren kurak ve yarı kurak alanların sürdürülebilir yönetimi, sürdürülebilir arazi kullanımı, arazi bozulmasının önlenmesi ve iklim değişikliğine uyum sağlanması için Ar-Ge projeleri yapılmaktadır.

- Farklı Orman Tipleri ve Diğer Arazi Kullanımındaki Alanlarda Yüzeysel Akış Miktarı, Akış Katsayılarının ve Toprak Kayıplarının Belirlenmesi (Çamlıdere, Erdemli ve Kastamonu) Örneği
- Kuraklık ve Ekstrem Şartlara Dayanıklı Türlerin Tespiti Ve Adaptasyonu Projesi
- Humik Asit Yapıştırılmış Klinoptilolit Madenin Rüzgâr Perdelerinde Kullanılabilecek Bazı Bitki Türleri Gelişimi Üzerine Etkisi Projesi
- Burdur, Gediz ve Büyük Menderes Havzalarında Oyuntuların Oluşumu ve Rehabilitasyonu Projesi
- Tuzlu ve Alkali Alanlarda Kullanılabilecek Bazı Bitki Türlerinin Tespiti ve Adaptasyonu Projesi
- Ahlat ve Alıç Genetik Kaynaklarının Korunması, İri Meyveli ve Kuraklığa Dayanıklı Türlerin Tespiti Projeleri
- Yarı Kurak İklim Bölgesinde Farklı Sulama Seviyelerinde, İki Biyogübre ve Mikoriza'nın Bazı Gelir Getirici Türler Üzerine Etkisinin Belirlenmesi Projesi (Ankara-Ayaş)
- Yarı Kurak Yetiştirme Ortamında Farklı Toprak İşleme Metotlarında Toprak Nemi İzlenmesi Projesi
- Marjinal (Tuzlu-Alkali) ve Rüzgâr Erozyonundan Etkilenmiş Alanlarda Bazı Baklagiller ve Buğdaygil Yem Bitkilerinin Adaptasyonu Projesi
- Karapınar Erozyonla Mücadele Sahasında Bitki Türlerinin Tespiti Ve Bitki Müzesinin Oluşturulması Projesi
- Erozyon ve Sel Kontrolü Eğitim Model Uygulama Projeleri

5.6.4. Etüt ve Proje

Baraj Havzaları Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Eylem Planı (2013-2019)

Baraj havzalarının ağaçlandırılması gayesi ile ÇEM, OGM, DSİ Genel Müdürlükleri tarafından işletmede ve proje aşamasında olan 1077 adet baraj ve göletin 400'nde çalışılması planlanmıştır. 2013-2017 yıllarını kapsayan "Baraj Havzaları Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Eylem Planı" 2019 yılı sonuna uzatılmıştır. Bu Eylem Planı kapsamında 2019 yılı sonu itibarıyla 568 adet Baraj ve Gölet Havzasında ağaçlandırma çalışmaları tamamlanacaktır.

2019 yılı Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projeleri:

- Batman Barajı Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Batman
- Ilısu Barajı Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Batman
- Garzan Barajı Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Batman
- Kayser Barajı Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Diyarbakır

- Silvan Barajı Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Diyarbakır
- Uzunova Göleti Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Diyarbakır
- Kızılöz Göleti Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Konya
- Belceğiz Göleti Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Isparta
- Sadak Barajı Yeşil Kuşak Ağaçlandırma Projesi, Gümüşhane
- Altinkaya Göleti Yeşil Kuşak Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Projesi, Aksaray

Yukarı Havza Sel Kontrolü Eylem Planı (2013-2019)

Son yıllarda artan sel ve taşkınlarla mücadele gayesi ile ÇEM, OGM ve DSİ Genel Müdürlükleri tarafından 25 ana nehir havzasında, 227 adet öncelikli çalışılacak sel havzası belirlenmiştir. Buna göre 227 sel havzasında 4.155.201 hektar genel alanda çalışılmak üzere 2013 – 2017 yıllarını kapsayan “Yukarı Havza Sel Kontrolü Eylem Planı” hazırlanmış olup, 2019 yılı sonuna uzatılmıştır. Bu Eylem Planı kapsamında 2019 yılı sonu itibariyle 346 adet sel havzasında çalışma tamamlanmıştır.

2019 yılı Yukarı Havza Sel Kontrolü Uygulama Projesi:

- İhsaniye İlçesi Ayazini Köyü, Afyon
- Sandıklı İlçesi Doğru Dere, Afyon
- Köşk Ketenyeri ve Cumayanı Mahalleleri, Aydın
- Buharkent Kızıldere Yankolu, Aydın
- Bağarası Mahallesi Sarp Deresi, Aydın
- Köşk Çakallar Deresi, Aydın
- Söke Kisir Çayı, Aydın
- Kalecik Hacıköyü, Ankara
- Nallıhan Narlıdere Sol Sahil, Ankara
- Nallıhan Narlıdere Sağ Sahil, Ankara
- Alaplı İlçesi Gümeli Beldesi Bulanık Deresi, Zonguldak
- Taşoluk Mahallesi, Aydın

Heyelan Kontrol, Çığ Kontrolü ve Taş ve Kaya Yuvarlanmaları Kontrol Projeleri

Doğu Karadeniz Bölgesinde yanlış arazi kullanımından kaynaklı sık sık heyelan ve sel olayları yaşanmaktadır. Meydana gelen heyelan, selin tahrip edici gücünü, can ve mal kayıplarını arttırmaktadır. Bu sebeple havzada model olabilecek heyelan kontrol projeleri yapılmaktadır. Heyelan projeleri ile tarım, mera ve yerleşim alanları gibi yerlerin heyelan ve selden korunması hedeflenmektedir.

2019 yılında hazırlanan projeler; Nallıhan İlçesi Heyelan Duyarlılık Haritası (Ankara) ve Çankırı İli Orta İlçesi Güldürcek Barajı Havzası Heyelan Envanter ve Duyarlılık Haritasıdır (Çankırı).

5.6.5. Çığ Kontrolü Projeleri

Ülkemizde çığ afetinin, sosyal etkileri hakkında fikir vermesi açısından; 1968 yılından beri Türkiye’de Ulusal Afet Arşivine göre 219 çığ olayı kayıtlara geçmiş, bu olaylarda 201 kişi hayatını kaybetmiş, 74 kişi yaralanmış 19.757 kişi çığdan etkilenmiştir. Yaşanan ve yaşanması muhtemel çığ afetlerinin sebebiyet verebileceği zararların asgariye indirilmesi amacıyla 2019 yılı sonu itibariyle 4 adet Çığ Kontrol Projesi hazırlanmıştır. 2019 Yılında Hazırlanan Çığ Kontrolü Uygulama Projeleri; Kaplıca Mah. (Ayder) 428 Ada 1 Parsel Kapalı Otopark Çığ Tehlikesinin Değerlendirilmesi Projesi (Rize), Çığ Tehlikesinin Değerlendirme Projesi (Karaman), Kavlatan-2 çığ kontrol Projesi, (Bayburt) ve Erzurum-Ağrı Karayolu Kar Perdesi Projesidir (Erzurum).

Potansiyel Çığ Başlama Bölgelerinin Belirlenmesi

Jandarma Genel Komutanlığı’nın talebi üzerine 2019 yılında 29 İlide (Ordu, Artvin, Giresun, Trabzon, Rize, Ardahan, Kars, Erzurum, Bayburt, Gümüşhane, Tokat, Sivas, Erzincan, Iğdır, Batman, Elazığ, Malatya, Kahramanmaraş, Adana, Adıyaman, Niğde, Kayseri, Yozgat, Diyarbakır) çığ haritalama çalışmaları yapılmıştır. Çalışmalar kapsamında 5x5 m

çözünürlüklü sayısal yükseklik modeli üzerinde belirtilen alanlarda topografik analizler yapılmış ve meteorolojik veriler değerlendirilmiştir. Bu değerlendirmeler neticesinde potansiyel çığ başlama bölgeleri belirlenmiş ve 1/25.000 ölçekli paftalarda gösterimi sağlanmıştır. 2019 yılında hazırlanan Ar-Ge projeleri: Salisilik Asitin Ceviz Fidanlarının donma direnci üzerine etkisi Araştırma Projesi (Ankara) ve Kurak-Yarıkurak Alanlarda Dikim Başarılarının Artırılmasına Yönelik Bitki Destek Üniteleri Projesidir (Konya).

5.6.6. Havza Planlama ve Arazi Islahı Faaliyetleri

Havza Planlama ve Rehabilitasyonu

Su havzası bazında bütün sektörlerin ilgili tüm paydaşların müşterek çabalarıyla ekolojik, sosyal, kültürel ve ekonomik boyutları içeren katılımcı bir anlayışla “Entegre Havza Rehabilitasyonu Plan ve Projeleri” yapılmakta ve uygulayıcılara gönderilmektedir. Bu kapsamda 2019 yılı sonuna kadar 17 adet entegre havza rehabilitasyon projesi hazırlanmıştır. 2019 Yılında Hazırlanan Entegre Havza Rehabilitasyon Projeleri: Kargı Barajı Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesi (Ankara) ve Nasrettin Hoca Entegre Mikrohavza Rehabilitasyon Projesidir (Eskişehir).

Havza İzleme ve Değerlendirme Sistemi

Havza İzleme ve Değerlendirme Sistemi ile; havzaların bütüncül olarak izlenmesine olanak veren “Havza İzleme ve Değerlendirme sistemi Sunum ve Yetkilendirme Modülleri” tamamlanmıştır. Türkiye’de ilk defa Türkiye Çölleşme Modeli tamamlanmış, 7 kriter ve 56 gösterge ile birlikte ulusal ölçekte çölleşmeye duyarlı alanlar tespit edilerek Türkiye Çölleşme Risk Haritası oluşturulmuştur. Türkiye Çölleşme Modülünün güncel veriler ile tekrar çalıştırılmasına ve mevcut veriler ile farklı senaryolar oluşturulmasına olanak sağlayan Analiz Modülü masaüstü yazılımı tamamlanmıştır. Ayrıca proje kapsamında kapsamında Temel CBS eğitimi, İleri Düzey CBS eğitimi ve Sunum, Yetkilendirme ve Analiz Modülleri kullanıcı Eğitimleri yapılmıştır. Türkiye Çölleşme Modelinin; 2017 yılında 2, 2018 yılında 2 olmak üzere toplamda 4 bölgede doğrulama ve kalibrasyon çalışmaları tamamlanmıştır. Sistem temalarından biri olan “Toprak Erozyonu ve Kütle Hareketleri” Teması kapsamında Erozyon Risk Haritası üretilerek sisteme entegrasyonu tamamlanmıştır.

Toprak Bilgi Sistemi

Toprak Bilgi Sistemi aşağıdaki alt sistem ve projelerden oluşmaktadır.

- Toprak Veritabanı
- Mobil Cihazlarla Araziden Veri Toplama Sistemi (ARAZİmobil)
- Laboratuvar Kayıt Sistemi
- Toprak Portalı
- Toprak Harita ve Etüt Karnelerinin Sayısallaştırılması Projesi
- Potansiyel Ormancılık Faaliyet Sahalarının Belirlenmesi
- Yukarı Havzalarda Hidrolojik Sel Modellemesi Projesi
- Murat Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi
- Ulusal Arazi Örtüsü Sınıflandırma ve İzleme Sistemi Projesi
- Arazi Kapalılığı ve Bitki Örtüsünün Değişimi Trendinin İzlenmesi Projesi
- Sürdürülebilir Arazi Yönetimi ve İklim Dostu Tarım Projesi

5.7. DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR

5.7.1. Biyolojik Çeşitliliğin Korunması ve Geliştirilmesi

Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi

Biyolojik çeşitlilik gidişatının izlenmesi ve takibinin sağlanması, envanter eksikliklerin giderilmesi ihtiyacını karşılamak gayesiyle hazırlanmıştır. Proje kapsamında 2013 yılında il bazında biyolojik çeşitlilik envanter çalışmaları başlatılmış olup, 2019 yılı sonu itibarıyla de 81 ilin çalışmaları tamamlanmıştır. Proje kapsamında en önemli kısımlardan biri de Bakanlığımız tarafından 2007 yılında hizmete giren Nuh'un gemisi ulusal biyolojik çeşitlilik veri tabanıdır. Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi ile flora, fauna, habitat ve özellikli alan verileri ile Nuh'un Gemisi Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Veri Tabanında kayıtlı veri sayısı 1 milyon 800 bin'e yaklaşmıştır. Envanter çalışmalarında; toplamda 757.699 konumsal gözlem noktasında, 423.357 adeti fauna ve 334.342 adeti ise flora noktasıdır. Toplamda 13.231 adet takson tespiti yapılmıştır. 11.815 adet flora taksonu, 1.416 adet de fauna taksonu tespit edilmiştir. 539 lokal endemik, 4.305 adet de endemik takson tespit edilmiştir. Endemizm oranı % 30,6 olmuştur. Flora taksonlarının IUCN kategorilerine göre dağılımı incelendiğinde; 717 adeti EN-Tehlikede, 1.399 adeti de VU-Zarar görebilir, 4.174 adeti LR – Az Tehdit Altında statüsündedir. Fauna taksonlarının IUCN kategorilerine göre dağılımı incelendiğinde; 69 adeti EN-Tehlikede, 96 adeti de VU-Zarar görebilir, 120 adeti NT - Çok Tehlikede statüsündedir. Biyolojik çeşitlilik izleme çalışmaları kapsamında her bir il için tür/popülasyon, habitat/ekosistem ve bölgesel düzeyde izleme göstergeleri belirlenmiş ve izleme planları oluşturulmuştur. Proje çalışmaları tamamlanan illerde izleme çalışmalarına başlanmaktadır. İzleme çalışmaları gerek taşra teşkilatımızca gerekse üniversiteler ile protokol aracılığıyla gerçekleştirilmektedir. Bugüne kadar 76 ilde izleme çalışmaları yürütülmekte olup; 292 flora türü, 218 fauna türü ve 263 özellikli alan izlenmektedir.

Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Koordinasyon Kurulu

Küresel biyoçeşitlilik gündemindeki gelişmelerin takibi, biyolojik çeşitliliğin sürdürülebilir bir şekilde ekonomiye kazandırılması, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesinin ve dönem başkanlığının etkin olarak yürütülmesi amacıyla 2019/15 sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Koordinasyon Kurulu kurulmuştur. Kurulun sekretarya hizmetleri Genel Müdürlüğümüz tarafından yürütülmektedir. Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Koordinasyon Kurulu Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik taslağı hazırlanarak kurum görüşlerine sunulmuştur.

Araştırma İzinleri

ARİBS (Araştırma İzinleri Bilgi Sistemi) e-devlet uygulaması ile araştırmacıların başvuru ve izin iş ve işlemlerini kolaylıkla, hızlı ve güvenilir bir şekilde sonuçlandırılmaktadır. 2019 yılı içerisinde Genel Müdürlüğümüze yapılan 643 başvurudan 517 adedi olumlu olarak neticelendirilmiştir.

Biyolojik Çeşitliliğe Dayalı Geleneksel Bilginin Kayıt Altına Alınması Projesi

2017 yılında başlatılan proje kapsamında biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilgi derlenip kayıt edilmekte ve koruma altına alınmaktadır. Proje kapsamında derlenen geleneksel bilgilerin ana kategorileri; Sağlık (halk ilacı veya şifa amaçlı biyoçeşitliliğe dayalı geleneksel bilgi (BGB) içeren uygulamalar), Beslenme (gıda, baharat, içecek, maya, vb.), Endüstriyel (boya, tekstil, yapı malzemesi, yakıt, el sanatları vb.), Tarım-hayvancılık amaçlı geleneksel kullanımlardan oluşmaktadır. Proje sonucunda; ülkemizin biyolojik çeşitliliğine dayalı geleneksel bilgiler kullanılarak ürünlerin patentinin yabancılar tarafından alınması önlenilecek, geleneksel bilgilere dayalı katma değeri yüksek yeni ürünlerin geliştirilmesine yönelik Ar-Ge faaliyetleri için veri ve bilgi sağlanmış olacaktır. Proje kapsamında 2019 yılında 5 ilin (Bursa, Mersin, Kayseri, Gümüşhane, Şanlıurfa) projesi tamamlanmış, aynı zamanda da 9 ilde (İzmir, Kırklareli, Trabzon, Van, Isparta, Sinop, Bartın, Aksaray, Mardin) çalışmalara başlanmıştır. 2020 yılında 20 ilde (Edirne, Tekirdağ, Gaziantep, Kilis, Manisa, Uşak, Adana,

Osmaniye, Nevşehir, Bolu, Düzce, Kastamonu, Giresun, Ardahan, Iğdır, Kars, Hakkari, Malatya, Kahramanmaraş, Sivas) saha çalışmalarına başlanacaktır.

Biyokaçakçılıkla Mücadele Çalışmaları

Biyokaçakçılıkla mücadele kapsamında ülkemizde 2007-2018 yılları arasında 71 vakada 20 farklı ülkeden 130 yabancı kişi hakkında idari para cezası uygulanmıştır. 2019 yılında 12 kişiye idari para cezası uygulanmıştır. Biyokaçakçılıkla Mücadele konusu kolluk kuvvetlerinin eğitim programlarına ders olarak dâhil edilmiştir. Doğa eğitimleri kapsamında okullarda düzenli olarak biyokaçakçılık konusunda eğitim verilmektedir. Kolluk Kuvvetleri ile Bakanlığımız arasında biyokaçakçılık verilerinin paylaşımının ve biyokaçakçılık vakalarının takibinin sağlanması amacıyla Biyokaçakçılıkla Mücadele Bilgi Sistemi kurulmuştur. Sistemde bulunan veriler İçişleri Bakanlığı ile yapılan protokol çerçevesinde Bakanlığımızdan verilen hat üzerinden kolluk birimleri ile paylaşılmaktadır

5.7.2. Korunan Alanlar

Ülkemizin biyolojik çeşitliliğini korumak ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımını sağlamak amacıyla 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu kapsamında, Milli Parklar, Tabiat Parkları, Tabiatı Koruma Alanları ve Tabiat Anıtları ilan edilmektedir. Bugün Ülkemiz genelinde 44 adet Milli Park, 247 adet Tabiat Parkı, 116 adet Tabiat Anıtı ve 30 adet Tabiatı Koruma Alanı bulunmaktadır. Bu kapsamda; korunan alanların sürdürülebilir yönetimi için Uzun Devreli Gelişme Planı, Gelişme Planı ve Yönetim Planları yapılmaktadır. 2019 yılında 58 adet plan onaylanmıştır. 2020 yılında 30 adet plan onaylanması hedeflenmiştir. 2019 yılı içerisinde 60 korunan alanda mimari ve peyzaj projeleri hazırlanmıştır. 2020 yılı içinde 65 adet proje hazırlanması hedeflenmektedir. 2019 yılında 50 korunan alanda Korunan Alan Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi uygulaması yapılmış olup 2020 yılında da yine 50 korunan alanda uygulama yapılması hedeflenmektedir. Korunan alanlarımızda ziyaretçilerin temel ihtiyaçlarını gidermek için gerçekleştirilen alt-üst yapı ve çevre düzenlemeleri neticesinde ziyaretçi sayımız her geçen gün artış göstermiş ve 2018 yılında 35,3 milyona, 2019 yılı sonu itibarıyla da ziyaretçi sayısı 51.832.448 kişiye ulaşmıştır.

Milli Parklar

Artan korunan alan sayısı ile birlikte ilan edilen alanlarda koruma kullanma dengesi içinde kaynak değerlerinin sürdürülebilirliğine yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Bu kapsamda doğal kaynakların sürdürülebilirliğini garanti altına almanın yanı sıra artan ziyaretçi potansiyelinin ihtiyaçlarını karşılamak ve korunan alanların etkin yönetimini sağlamak amacıyla 2019 yılında da çalışmalarımız devam etmiştir.

Küre Dağları Milli Parkı: 2019 yılında Kardere Vadisi Tur Güzergahı, Valla Kanyonu Muratbaşı seyir terası, Mantar mağarası-Ejder Mağarası-Ilgarini Mağarası Yürüyüş Yolu Yapım İş, Kemerli Mağarası Deliklikaya manzara Seyir Noktası ve Bağlantı yolu yapım işi, Çatak Kanyonu Cam Seyir Terası Yolu, yürüyüş yolları ve çevre düzenleme çalışmaları yapılmıştır. 2019 yılında genel bütçeden ve Kuzey Anadolu Kalkınma Ajansı bütçesi kullanılmıştır. Milli Parkı 2019 yılında 112.256 kişi ziyaret etmiştir.

Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkı: Milli Parkta 2019 yılı ziyaretçi sayısı 1.605.299 kişidir. 2018-2019 yılları arasında toplam 3 milyon liralık yatırım ile Lagünlerde su ürünleri üretiminin geliştirilmesi projesi tamamlanmıştır.

Uludağ Milli Parkı: Kapalı Devre Kamera Sistemi yılsonuna kadar tamamlanarak hizmete alınmıştır. Kapalı otopark yanı sıra, yaşam alanları, tenis kortları, voleybol, basketbol, okçuluk sporlarının yapılabileceği 4.315 m² lik spor alanına sahip tesis planlanmaktadır. Milli Parkımızı 2019 yılında 1.961.488 kişi ziyaret etmiştir.

Beyşehir Gölü Milli Parkı: Beyşehir Gölü Milli Parkına gelen ziyaretçiler ve tabiat turizmi faaliyetleri için, İdare ve Ziyaretçi Tanıtım Merkezi yapımı, Kuş Gözlem Kuleleri, Seyir Terasları vb. yapı işleri gerçekleştirilmiş olup 2019 yılında da 2 adet kuş gözlem kulesi ve 1 adet seyir terası yapımı tamamlanmıştır. Beyşehir Gölü Milli Parkının turistik tarihi ve görsel güzelliklerini 2019 yılında 56.028 kişi ziyaret etmiştir.

Aladağlar Milli Parkı: Niğde Demirkazık Aladağlar Milli Parkı İdare ve Ziyaretçi Tanıtım Merkezi ve Çevre Düzenleme çalışmaları, 2019 yılı itibarı ile tamamlanmıştır. Aladağlar Milli Parkı'nın Kayseri İli Yahyalı İlçesi Kapuzbaşı Şelaleleri kısmında ise; Günü Birlik Kullanım Alanı içerisinde geçen Aksu Deresinin 28.03.2018 tarihinde yoğun yağış ve kar erimelerinden dolayı meydana gelen taşkında oluşan sel zararıyla ilgili olarak 2019 yılı yatırım programına ödenek tahsis edilmiştir. Kapuzbaşı Şelalesi Topaktaş Deresi Taşkın Koruma Kanalı Duvar ve Köprü yapım işi ile dere tahkimatının yapılması neticesinde benzer taşkınlar için önemli bir tedbir alınmış olmaktadır. Milli Parkı 2019 yılında 75.554 kişi ziyaret etmiştir.

Tarihi Milli Parklar

Malazgirt Meydan Muharebesi Milli Parkı: 4 etapta tamamlanması planlanan park alanının ilk 2 etabı tamamlanmış olup, 3. Etap ihale aşamasında olup 4. Etap proje çalışmaları devam etmektedir.

Sarıkamış Allahu-Ekber Dağları Tarihi Milli Parkı: 2014 yılında yapımına başlanmış olan projenin %90 oranında genel fiziki gerçekleşmesi sağlanmıştır. Proje ile tarihi farkındalığın ve turizm potansiyelinin artırılması hedeflenmektedir. 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Nenehatun Tarihi Milli Parkı: Milli Parkta yer alan Anıt mezarın 2019 yılında bakım onarımı ve çevre düzenlemesi tamamlanmıştır.

Sakarya Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı: Milli parkın tanıtımı maksadıyla 10.700 m² kullanım alanına sahip Tanıtım Merkezinin yapım işi tamamlanmıştır. 2019 yılı içerisinde toplam 50.000 m² alan jeoradar ile taranarak 4 adet şehitlik tespit edilmiştir. Milli Parkımızın ilanından sonra tespit edilen ve mevcut sınırimızın dışında kalan şehitlik, siper, mevzi ve diğer kaynak değerlerin tespitine ilişkin tespit ve değerlendirme raporu hazırlanmış ve ilgili tarafların katılımıyla bilgilendirme toplantısı yapılmıştır. Haymana Mangal Dağı - Polatlı Duatepe arasında Diriliş Yolu güzergahı belirlendi, bilgilendirme ve yönlendirme tabelaları yapılmış ve 500 kişi ile 5-8 Eylül 2019 tarihleri arasında 100 Km.lik Diriliş Yolu Yürüyüşü gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı içerisinde İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri ile işbirliği halinde, Haymana ve Polatlı ilçeleri Lise 9. ve 10. Sınıflara toplam 3194 öğrenciye ulaşılarak, Sakarya Meydan Muharebesi ve Milli Park çalışmaları hakkında farkındalık, bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri yapılmıştır. 2019 yılı içerisinde öğrenci ağırlıklı olmak üzere alanımızı toplam 825.434 kişi ziyaret etmiştir.

Troya Tarihi Milli Parkı: 2018-2020 "Troya Tarihi Milli Parkı Geliştirme Projesi" Bakanlığımızca onaylanmıştır. Yeniköy bölgesi kıyı düzenlemesi, yürüyüş yolları, kır lokantası ve sıhhi tesis kompleksini içeren imalatlar tamamlanmıştır. Troya Tarihi Milli Parkında 2003-2019 döneminde yapılan yatırım Bakanlığımız ve Özel Sektör tarafından gerçekleştirilmiştir. Proje kapsamında 3 Köyün imar planları hazırlanmış, kalan 2 köyde çalışmalara devam edilmektedir.

Başkomutan Tarihi Milli Parkı: Kütahya ili Zafertepe Çalköy Günü Birlik Kullanım Alanına 1 adet mescit yapımı ve Dumlupınar Şehitliğinin yer döşemesinin Andezit kaplaması tamamlanmıştır. Afyonkarahisar ili Yüzbaşı Agah Efendi Şehitliği Yöresel Ürün Satış Ünitesi yapımı tamamlanmıştır. Afyonkarahisar ve Kütahya ilinde bulunan 17 adet anıt ve şehitlikler, müze ve tanıtım birimleri bakım-onarım ve çevre düzenleme çalışmaları her yıl düzenli olarak yapılmaktadır. Milli Park sorumluluğunda bulunan bilgilendirme ve yönlendirme tabelaları kurumsal kimlik kılavuzuna uygun hale getirilmiştir.

Honaz Dağı Milli Parkı: Milli Park Honaz İdare Ziyaretçi Merkezinin Bakım ve Onarım işleri tamamlanmıştır. Honaz Dağı Milli Parkı'nı 2019 yılında 1.546 kişi ziyaret etmiştir.

Tabiat Parkları

Küçükemmalı Tabiat Parkı: 2019 yılında yürüyüş yolları, kır lokantası ve altyapı için ödenek kullanılmış olup 2020 yılında tabiat parkımızda yatırımların tamamlanması hedeflenmektedir.

Ayvalık Adaları Tabiat Parkı: Ayvalık Adaları Tabiat Parkında 2003-2019 yılları arasında yapılan yatırım tutarı Bakanlığımızca karşılanmıştır.

Akdağ Tabiat Parkı: 2019 yılında Akdağ Tabiat Parkı Tabiat Eğitim Merkezi binası yapımının % 90'ı tamamlanmıştır. Akdağ Tabiat Parkı çevre düzenleme faaliyetleri kapsamında; çadırli kamp alanına su isale hattı yapımı, gölet üzerine seyir terası (iskele) yapımı, yol iyileştirme çalışmaları tamamlanmıştır. Tabiat Parkında bulunan bilgilendirme ve yönlendirme tabelaları kurumsal kimlik kılavuzuna uygun hale getirilmiştir. Çevre Düzenleme faaliyeti kapsamında ayrıca; güvenlik amaçlı Jandarma Karakolu binası yapımı tamamlanmıştır. Akdağ Tabiat Parkı'nı 2019 yılında 224.899 kişi ziyaret etmiştir.

Yedikapı Tabiat Parkı: Yedikapı Tabiat Parkı'na Çevre Düzenleme kapsamında; Seyir Terası (İskele), Büfe, Kamelya, Su İsale Hattı, WC, Yöre Ürünleri Satış Ünitesi, Mescit, Çeşme, Çocuk Oyun Grubu, Enerji Nakil Hattı ve 100 kVA Trafo ile Yönlendirme Levhası yapımı tamamlanmıştır. Yedikapı Tabiat Parkı'nı 2019 yılında 8.110 kişi ziyaret etmiştir.

Yunusemre Tabiat Parkı: Eskişehir - Mihaliççik ilçesinde yer alan 610 dekarlık sahada gelişme planı çalışmaları devam etmektedir. Çevre Düzenleme kapsamında; 1 adet WC, 2 adet Su Deposu, Su İsale Hattı, 1 adet Giriş Kontrol Ünitesi, 7 adet Çeşme, Enerji Nakil Hattı ve 50 kVA Trafo yapımı ve 3 adet Paratöner Alımı gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında 14.496 kişi ziyaret etmiştir.

Topuk Yaylası Tabiat Parkı: Domaniç ilçesinde yer alan 77.9 hektarlık sahada gelişme Planı çalışmaları devam etmektedir. Çevre Düzenleme kapsamında; 1 adet WC + Fosseptik, Su İsale Hattı yapımı ile mevcut 1 WC'nin ahşap kaplaması işi, 2 adet tekli çeşme, 1 adet dörtlü çeşme yapımı işi tamamlanmıştır. 2019 yılında 17.504 kişi ziyaret etmiştir.

Salda Gölü Tabiat Parkı: Park içi peyzaj düzenlemeleri ve ilgili yapılarda teşhir ve tanzim ürünleri alımı ile bakım onarım çalışmaları gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı ziyaretçi sayısı 122.592 dir.

Abant Gölü Tabiat Parkı: Abant meydan düzenleme, yürüyüş ve bisiklet yolu projeleri hazırlanmıştır. Kartal yuvası bahçe düzenlemesi yapılmıştır. Göl çevresi tretuvar, kilitli parke taşı bakım ve onarımları yapılmıştır. Ayrıca 25 adet köy ürünleri satış ünitesi tezgahı projeleri hazırlanmış olup halihazırda imalatları tamamlanmıştır. Güvenliğin sağlanması maksadı ile 5 adet hareketli mobese kamerası olmak üzere toplamda 28 adet kamera kurulumu tamamlanmış olup uzaktan erişimi sağlanmıştır. 2019 yılında toplam ziyaretçi sayısı 910.435 kişidir.

Hamsilos Tabiat Parkı: Mevcut planın revize çalışmaları da devam etmektedir. Mevcut imar planına ilave olarak alanın tüm bölümünün imar planı çalışmaları devam etmektedir. Peyzaj ve uygulama projeleri onaylanmış olup; 2019 yılında Çevre düzenlemesi çalışmaları için harcama yapılmıştır.

Tatlıca Şelaleleri Tabiat Parkı: Gelişme planı, peyzaj ve uygulama projeleri onaylanmıştır. 2019 yılında kır lokantası, tuvalet, büfe, çocuk oyun grubu yapımına İşletmecilik sözleşmesi hükümlerine göre İşletmeci tarafından başlanılmış olup 2020 yılında tamamlanacaktır.

Sıklık Tabiat Parkı: Park bünyesinde piknik üniteleri, oyun grupları gibi yapılar projelendirilmiş ve yapılmıştır. Ayrıca Fauna tanıtım alanıyla ziyaretçilere yaban hayatını tanıma fırsatı tanınmış olup alanda yapılan diğer çalışmalar olan seyir terasları, yaban hayatı gözlem kuleleri ve tur güzergahları ile ziyaretçilerin doğa ile iç içe olması sağlanmıştır.

Balıca Mağarası Tabiat Parkı: Alanda bugüne kadar; mağara içi korkuluklar, mağara içi aydınlatma, jeolojik etüt, giriş takı yapılması, tanıtım ve ikaz levhaları, gelişme planına uygun şekilde peyzaj ve uygulama projesinin hazırlanması, asfalt yol ve bariyer, kır lokantası ve büfe, ahşap yürüyüş yolu, altyapı tesisi, içmesuyu tesisi, çadırli kamp alanı, istinat duvarları, muhtelif peyzaj işleri tamamlanmıştır. 2019 yılında da 64.615 kişi balıca mağarasını ziyaret etmiştir.

Isırlık Tabiat Parkı: 2018-2019 yıllarına sari olarak 2. Etap Çevre Düzenleme/ Alan Düzenleme işi kapsamında, Seyir Terası, Kır Kahvesi, Kır Lokantası, Mescit, Ürün Satış ve Tanıtım Merkezi ile Peyzaj Düzenlemesi çalışmaları tamamlanmıştır.

Köse Tabiat Parkı: 2017 yılında tabiat parkında Peyzaj Projesi hazırlanmış olup bu kapsamda 2018-2019 yıllarına sari olarak ihale edilerek Su İsale Hattı, Su Deposu, Ahşap Korkuluk, Kanalizasyon Hattı, Yol Sanat Yapıları, Otopark, Ahşap Giriş Takı, Çatılı Piknik Masaları Yapımı tamamlanmıştır.

Handüzü Tabiat Parkı: Rize ilimizde yer alan 4,5 ha'lık saha 02.12.2014 tarihinde Handüzü Tabiat Parkı olarak ilan edilmiştir. 14 Adet Orman Köşkü ile Çevre Düzenlemeleri ve 4 Adet Seyir Terası Yapımı 2017-2018 yıllarına sari olarak tamamlanmıştır. 2019 yılında ise Yol Sanat Yapıları ve Su İsale Hattı yapılarak işletmeciliğe verilmiştir.

Dumanlı Tabiat Parkı: Sahanın peyzaj yapım işi çalışmalarına devam edilmektedir. Peyzaj projeleri dahilinde sahada giriş kontrol ünitesi, kır lokantası, mescit, tanıtım birimi, 15 adet orman köşkü, idare konuk evi, Büfe, Hizmet birimleri(1-2), Sıhhi Tesis, WC, Araç ve Yürüyüş Yolu yapılmaktadır. Süre uzatımlı olarak devam eden projenin 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Genel Bütçe ve Döner Sermaye dahilinde yürütülen projenin genel fiziki gerçekleşmesi %82 oranındadır.

Beydağı Tabiat Parkı: Çevre düzenleme çalışmaları tamamlanmış olup 2019 yılında halkın kullanımına açılmıştır. İdarece yaptırılan giriş ünitesi ve çevre düzenleme çalışmaları 31/12/2019 tarihinde tamamlanmıştır. 2019 yılında 68.126 kişi ziyaret etmiştir.

Gölpınar Tabiat Parkı: Şanlıurfa'nın artan nüfusu ve turizm potansiyelinin hızla artması, şehrin tek yeşil alanının Gölpınar Tabiat Parkı olmasından dolayı alana gelen ziyaretçi sayısının artması, halihazırda alanın rekreasyon faaliyetlerine çeşitlilik katma ve tabiat parkımızı cazibe merkezi haline getirmek maksadıyla 2019 yılında piknik üniteleri ve barbekülü çeşmeli piknik birimleri yapılmıştır, 2020 yılında da yatırımlarımız devam edecektir.

Karaekşi Tabiat Parkı: Çevre Düzenleme Projesi ile 2019 yılında peyzaj düzenleme, kameriye yapımı, piknik üniteleri, wc-sıhhi yapılar, bekçi evi yapılmıştır.

Aydıncık Tabiat Parkı: Alanın korunması, ziyaretçilerin alandan daha fazla faydalanması ve kullanım koşullarının iyileştirilmesi bölge turizmi açısından örnek teşkil edecek tabiata uygun tesislerin yapılması maksadıyla, kır lokantası, yöresel ürün satış ünitesi, giriş kontrol birimi ve wc-mescit yapımı için 2019 yılında ödenek kullanılmıştır.

Sarıkayalar Tabiat Parkı: Ekoturizm ve Av Turizmi faaliyetlerinin yoğun olarak yapıldığı alanlara yakın olması (Kadıncık Vadisi ve Cehennemderesi Yaban Hayatı Geliştirme Sahası), Çamlıyayla ilçesi, nüfus yoğunluğunun artması bahar ve yaz aylarının mevsimsel olarak sıcak geçmesinden dolayı halkın dinlenebileceği ve ekoturizm taleplerinin karşılanması amacıyla konaklamaya imkan veren tesisin tamamlanmasıyla birlikte alanın peyzaj değerleri iyileştirilmiştir.

Belen Geçidi Tabiat Parkı: Tabiat Eğitim Merkezinin yapımına 2018 yılında başlanmış olup 2019 yılında tamamlanmıştır. Tabiat Eğitim Merkezinde 1 adet sergi salonu ve 2 adet derslik bulunmaktadır. Bu mekanlarda ziyaretçilere özellikle öğrencilere, ilimizin korunan alanları ve zengin biyolojik çeşitliliği tanıtılacak olup doğa koruma bilinci geliştirilecektir. Ayrıca aynı alanda Kır Lokantası ve Giriş Kontrol Ünitesinin de bulunduğu Tabiat Eğitim Merkezinin etrafında peyzaj düzenleme çalışmaları kapsamında arazi tesviyesi, taş döşeme, bitkilendirme çalışmaları ile 1 adet büyük ahşap kamelya, jeneratörlerin üzerine 2 adet ahşap sundurma, oturma bankları ve ahşap çöp kutuları yaptırılmıştır.

Belemedik Tabiat Parkı: 2019 yılında Belemedik Tabiat Parkı Yaban Hayatı Eğitim Merkezi çevre düzenlemesi olarak parke taşı döşemesi ile yürüyüş yolları, drenaj, kamelya, bahçe aydınlatma ve paratoner sistemleri için ödenek kullanılmıştır. Adana ilinin sahip olduğu yaban hayatı potansiyelinin tanıtımı ve av turizmine yönelik eğitim ve konaklama imkanı sunacak olan merkezin çevre düzenleme çalışmaları ile peyzaj ve estetik değerleri iyileştirilmiştir. 2019 yılında alanı 4.205 kişi ziyaret etmiştir.

Eğil Peygamberler Tabiat Parkı: 2018 yılında sari ihalesi yapılan alanın peyzaj ve uygulama projeleri tamamlanmıştır. 2019 yılında yapılması planlanan Çevre düzenleme ve Hizmet ünitesi (1 adet Giriş Kontrol Ünitesi, 1 adet Büfe, 1 adet Kır Kahvesi, 1 adet Mescit ve 1 adet WC) İnşaat faaliyetleri tamamlanmıştır.

Yakupabdal Tabiat Parkı: 2018 yılında sahada yapımına başlanan "Korunan Alanlarda Altyapı ve Tesis Uygulamaları" projesi kapsamında giriş kontrol ünitesi, kır lokantası, mescit+wc, büfe, sıhhi tesis, WC, yöresel ürün satış birimi, yapısal ve bitkisel peyzaj düzenlemeleri yapılmaktadır. Sâri ihale dönemi 2018-2020 yıllarını kapsayan projenin 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır. %75 fiziki gerçekleşme sağlanmıştır.

Tabiat Anıtları

Nemrut Kalderası Tabiat Anıtı: 2019 yılında planlama çalışmaları yapılmış olup, 2020 yılında alan düzenleme çalışmalarının yapılması hedeflenmektedir.2019 yılında 144.000 kişi alanı ziyaret etmiştir.

Zeytintaşı Mağarası Tabiat Anıtı: Aydınlatma ve Elektrik Tesisatı Revizyonu Yapım İşi ihale edilmiştir. İş kapsamında mağara içine su altı kabloları döşenerek aydınlatma Mağara oluşumlarına en az zarar verecek led aydınlatma sistemine dönüştürülmüştür. 7 adet elektrik panosu ve kontrol panosu yerleştirilmiştir. Isı ve ışık yalıtımını sağlamak üzere mağara giriş kapısı yenilenmiştir. 2019 yılında 11.909 kişi alanı ziyaret etmiştir.

5.7.3. Sulak Alanların Korunması

Ulusal Sulak Alan Envanter Projesi: Projenin ikinci aşaması 2019 yılında tamamlanmıştır. Sisteme veri girişleri devamlı yapılabilecektir. Bugüne kadar sisteme toplam büyüklüğü 1.524.834 ha olan 1252 sulak alanın kaydı yapılmıştır.

Sulak Alan Planları

Sulak alanların etkin yönetimine ilişkin 4 adet (Kocaçay Deltası-Bursa, İznik Gölü-Bursa, Gökçeada Tuzlası-Çanakkale, Azap Gölü- Aydın) sulak alanda plan çalışması yapılmıştır.

Sulak Alan Tescili

2019 yılında 8 adet (Karakuyu Sazlıkları-Afyonkarahisar, Azap Gölü-Aydın, Gökçeada Lagünü-Çanakkale, Balıkdanı Gölü-Eskişehir, Acarlar Longoz Ormanı-Sakarya, Karamuk Sazlıkları-Afyonkarahisar, Metruk Tuzlası-Muğla, Tuzla Palas Gölü-Kayseri) sulak alanın tescil süreçleri tamamlanarak Ulusal Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescil edilmiştir. 2019 yılında 3 adet sulak alan Mahalli Sulak Alan Komisyonlarının teklifleri ile Mahalli Öneme Haiz Sulak Alan olarak tescil edilmiştir.

Sulak Alan Faaliyet İzin ve Denetimleri

Sulak alanların koruma bölgeleri içerisinde yapılması planlanan faaliyetler Bakanlığımızın izni ve denetiminde yapılmaktadır. Bu çerçevede sulak alan çevresinde yapılan her türlü faaliyet kontrol altına alınmaktadır. 2019 yılında sulak alan koruma bölgeleri içerisinde 713 adet faaliyete izin belgesi düzenlenmiştir.

Hassas ve Sulak Alanlarda Yürütülen Projeler

Büyük Menderes Havzası Peyzaj Atlası Projesi (2018-2021): 2018 yılında başlatılan Büyük Menderes Havzası Peyzaj Atlası Projesi ile her bir coğrafi bölgeyi temsil eden diğer havzalarda da yaygınlaştırma projelerine geçilmiştir. Etüd-envanter, ön değerlendirme aşamaları tamamlanmış, uzmanlar grubu çalışma toplantıları ve ilgi grupları 1. çalışma toplantısı gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde ilk defa yapılan Havza Peyzaj Atlası çalışmaları Ulusal Peyzaj Stratejisi ve Eylem Planı'nın hazırlanması ve Peyzaj Bilgi Sisteminin kurulmasına da altlık oluşturacaktır. Ayrıca Hidro Elektrik Santrali, baraj ve gölet projelerine ait Çevresel Etki Değerlendirmesi raporları içerisinde yer alan Peyzaj Onarım Planlarını inceleyerek görüş vermektedir. (Bütçesi 1,7 Milyon TL)

Hersek Lagünü Sulak Alanı Geliştirme Projesi: (2018-2019) Hersek Lagünü Sulak Alanı Geliştirme Projesinin amacı; su kuşları için doğal barınak rolü üstelenen Hersek Lagünün korunması ve ekoturizm potansiyelinin geliştirilmesi olup, tanıtıcı bilgilendirici ve öğretici yapılar ile halkımızın alandan yararlanmasını sağlanacaktır. (Bütçesi 7,7 Milyon TL)

Sulak Alan Envanter Yönetim Planı Hazırlama ve İzleme Projesi: (2011-2020) Tescil edilen sulak alanların yönetim planı, biyolojik çeşitlilik araştırma projesi ve sulak alan envanter projesinin yapımıdır. (Bütçesi 8,5 Milyon TL)

Acarlar Gölü Longoz Ormanı Sulak Alanı Geliştirme Projesi: (2020-2021) Projenin amacı; su kuşları için doğal barınak rolü üstelenen Acarlar Longozunun korunması ve ekoturizm

potansiyelinin geliştirilmesi olup, tanıtıcı bilgilendirici ve öğretici yapılar ile halkımızın alandan yararlanmasını sağlanacaktır. (Bütçesi 12 Milyon TL)

Sulak Alanların Korunması Tanzimi ve Rehabilitasyonu Projesi: (2015-2019) Sulak alanlarda ihtiyaç duyulan tanıtıcı bilgilendirici yapıların yapımı, sulak alanlarda bulunan tesislerine ait altyapı ihtiyaçlarının karşılanması ve alanlarda izleme ve bakım işlerinde kullanılmak üzere gerekli makine, ekipman ve gerekli ihtiyacın karşılanmasıdır. (Bütçesi 11,7 Milyon TL)

Dış Kaynaklı Projeler:

Önemli Denizel Biyolojik Çeşitlilik Alanlarında İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Değerlendirilmesi GEF VI Projesi: (2018-2023) Bu proje ile önemli denizel biyoçeşitlilik alanlarında istilacı yabancı türler belirlenerek etkilerinin azaltılması veya yok edilmesi, doğal türler ve habitatlar üzerinde baskı olmaktan çıkarılması ve izlenmesi hedeflenmektedir. 2020 yılında proje çalışmaları devam edecektir. (Bütçesi 3.344.654 Dolar)

Karasal Ortamda ve İç Sularda İstilacı Yabancı Türlerin Oluşturduğu Tehditlerin Değerlendirilmesi Projesi: (2019-2022) Bu proje ile istilacı yabancı türler konusunda mevzuat eksikliğinin giderilmesi ve AB mevzuatına uyumlaştırılması, halkın bilincinin ve farkındalığının artırılması, yerli türler ve ekosistemler üzerinde istilacı yabancı türlerin neden olduğu baskıların azaltılması ve yok edilmesi hedeflenmektedir. Proje kapsamında, yeşil papağan, İsrail sazanı, su maymunu, Singapur kaplumbağası, sivrisinek balığı ve it dolanbacı (yalancı hıyar) türleri çalışılacaktır. 2020 yılında proje çalışmaları devam edecektir. (Bütçesi 2.089.000 Avro, ulusal iç katkı payı ise 312.900 Avro)

5.7.4. Doğa Turizmi

Doğa Turizmi Master Planları ve Doğa Turizmi Korunan Alanlar Uygulama Eylem Planları hazırlanmıştır. Korunan alanlarda doğa turizmi aktivitelerine rehber olacak şekilde 81 ilde doğa yürüyüşü, bisiklet, dağ bisikleti, dağcılık, jeep ve foto safari, tarih ve kültür rotaları belirlenerek sayısal Doğa Turizm Faaliyet Haritaları hazırlanmıştır. Doğa Turizmi Korunan Alanlar Uygulama Eylem Planlarında tanımlanan etkinlikler bölge müdürlüklerimiz tarafından gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı içerisinde toplamda 350 adet faaliyet gerçekleştirilmiştir.

Doğa turizmi kapsamında sunulan tüm faaliyetlerin son kullanıcıya erişimi gayesiyle, Doğa Turizmi Uygulaması Web Yazılımı Geliştirme Projesi çalışmaları tamamlanmıştır. Bu proje ile 81 ildeki Tabiat Yürüyüşü, Bisiklet, Dağ Bisikleti, Dağcılık, Jeep ve Foto Safari, Tarih ve Kültür rotaları vb. belirlenerek illerimize gelecek ziyaretçilerin web, cep vb. uygulamalardan kolay ulaşabilmesi sağlanacaktır. Bu çalışmaların devamında CBS (Coğrafi Bilgi Sistemi) tabanlı bir yazılımla web, cep vb. uygulamaya geçilecektir. Bu planlarda 81 ildeki yapılacak olan ekoturizm ve alternatif turizm faaliyetlerinin uygulama kuralları, kriterleri ve maliyetleri belirlenmiştir. Bundan sonra sayısal ortamda hazırlanan bu turizm faaliyet haritalarıyla yapacağımız çalışmalar, hem yurtiçi hem de yurtdışından ekoturizm ağına bağlanarak uluslararası platforma taşınacaktır.

5.7.5. Yaban Hayatı Koruma

Koruma Altına Alınan Yaban Hayvanları

150 tür memeli, 481 tür kuş ve 130 tür sürüngen kayıt altına alınmıştır. Yaban hayvanı türleri içinde yer alan 121 memeli, 378 kuş ve 130 sürüngen olmak üzere toplam 629 tür Bakanlığımızca koruma altına alınmıştır. 10 adet memeli ve 103 adet kuş olmak üzere toplam 113 tür ise av hayvanı olarak belirlenmiştir.

Yaban Hayvanları Koruma ve Üretim

2019 yıl sonunda toplam 100 tür için eylem planı tamamlanmıştır. Ağır kış şartlarında yaban hayvanlarının desteklenmesi kapsamında 2018-2019 kış sezonunda tabiata 287.421 kg yem bırakılmıştır. 13 adet yaban hayvanı üretme istasyonunda 2019 yılında 82 Anadolu yaban koyunu, 12 alageyik, 19 kızılgeyik, 65 ceylan ve 5 dağ ceylanı olmak üzere toplam 183 adet büyük memeli hayvanı ile 25 kelaynak üretilmiştir. Bakanlığımızca tescil edilen 82 adet Yaban Hayatı Geliştirme Sahasında nesli tehlike altında olan yaban hayvanları korunmaktadır. Koruma altına alınan yaban hayvanlarına yönelik ilan edilen Yaban Hayatı

Geliştirme Sahalarında her yıl türlerin stok durumunu, alan kullanımlarını tespit etmek ve alanın yönetimine yön vermek amacıyla, hedef türü büyük memeli yaban hayvanı olan 55 adet yaban hayatı geliştirme sahasında envanter çalışması yapılmaktadır. Türkiye genelinde su kuşu popülasyonlarının ve sulak alan ekosistemlerindeki değişimlerin izlenebilmesi için her yıl su kuşu sayımları yapılmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılında 154 alanda 102 kuş türünden 1.982.579 su kuşu sayılmıştır. 2019 yılında GPS-GSM'li tasma takılmış olan 39 yaban hayvanının (yaban keçisi, boz ayı, bozkır kartalı, turna ve yaban domuzu) takibi yapılmaktadır. Büyük memeli yaban hayvanı popülasyonunun doğal yaşam ortamları Ülkemiz genelinde, 2.178 adet fotokapan ile izlenmektedir. Deniz kaplumbağaları izleme ve kuş halkalama çalışmaları kapsamında; 5 il (Muğla, Antalya, Mersin, Adana ve Hatay)sınırları içerisinde 12 deniz kaplumbağası yuvalama kumsalında izleme ve koruma çalışması yapılmaktadır. 2019 yılında 287.424 adet *Caretta caretta* yavrusu ve 250.000 adet Yeşil Kaplumbağa (*Chelonia mydas*) yavrusu denizlerle buluşturulmuştur.

Sokak Hayvanları Bakım ve Rehabilitasyon

Proje kapsamında 2019 yılında geçici bakımevi yapımı ve sahipsiz hayvanların kısırlaştırılması amacıyla 14 adet yerel yönetime ödenek aktarılmıştır. Yerel yönetimler tarafından 2004-2019 yılları arasında 1.636.354 adet sahipsiz hayvan aşılanmış, 1.322.177 adet hayvan kısırlaştırılmış ve 372.536 adet hayvan bakımevlerinden sahiplendirilmiştir. Bakanlığımızca 5199 sayılı Kanun kapsamında denetim çalışmaları kapsamında hayvan hakları ihlalleri ile ilgili olarak 2007-2019 yılları arasında idari para cezası uygulanmıştır.

Yaban Hayvanı Tedavi ve Rehabilitasyon

Doğada çeşitli nedenlerle zarar gören yaban hayvanları, kurtarma ve rehabilitasyon merkezlerimizde tedavi edilerek tekrar doğal yaşam ortamlarına bırakılmaktadır. 2012-2018 yılları arasında zarar gören 37.913 yaban hayvanının 20.418 adedi; 2019 yılı Aralık ayı itibarıyla ise zarar gören 11.124 adet yaban hayvanının 5.434 adedi tedavi edilerek tekrar tabii yaşam alanlarına bırakılmıştır.

Uluslararası Hayvan Ticareti (CITES)

Nesli tehlike altında olan yabani hayvan ve bitki türlerinin neslinin devamını ve gelecek nesillere aktarımını sağlamak amacıyla; türlerin canlı, ölü, parça veya türevlerinin uluslararası ticaretinde, CITES izin belgeleri düzenlenerek özel veya tüzel kişiliklere izin verilmektedir. 2019 yılında toplam 2.032 adet CITES izin belgesi, kapsam dışı türler içinde 1.426 adet uygunluk izin belgesi düzenlenmiştir.

Dış Kaynaklı Proje

Yeni Bir Metodoloji Kapsamında Türkiye'nin Nesli Tehlike Altında Türleri için Tür Eylem Planları Hazırlanması, Uygulanması ve İzlenmesi Projesi: (2020- 2023) Proje ile tür koruma konusundaki mevcut çalışmaların artırılması yoluyla Türkiye'nin Tür Koruma Stratejisinin hazırlanması, AB ülkelerindeki iyi uygulamaların incelenmesi yoluyla eylem planı hazırlanması gereken nesli tehlike altındaki türler için önceliklendirme yönteminin oluşturulması, seçilen taksonomik grupları temsil eden pilot türler için model eylem planları hazırlanması hedeflenmektedir. İhale aşaması devam etmektedir. (Bütçesi 2 500.000 Euro)

5.7.6. Av Yönetimi

Yaban hayatının korunması ve avcılığın sürdürülmesi ile ilgili iş ve işlemler 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve bu Kanun kapsamında yayımlanan yönetmelikler çerçevesinde yürütülmektedir. Yapılan çalışmalar neticesinde, yurdumuzdaki yaban hayvanı sayısı 761 olarak tespit edilmiştir. Bunlardan 150 tür memeli, 481 tür kuş ve 130 tür sürüngen kayıt altına alınmıştır. Yaban hayvanı türleri içinde yer alan 121 memeli, 378 kuş ve 130 sürüngen olmak üzere toplam 629 tür Bakanlığımızca koruma altına alınmış, 10 memeli ve 103 kuş olmak üzere toplam 113 tür av hayvanı olarak belirlenmiştir.

Ülke genelinde sürdürülebilir avcılığın düzenlenmesi amacıyla; 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun 3 üncü maddesi kapsamında yaban hayatı ile ilgili kurum ve kuruluşlar,

üniversiteler, STK'ların da katılımı ile 21 üyeden oluşan Merkez Av Komisyonu her yıl Mayıs Ayı içerisinde toplanarak o av dönemine ait avlanma süreleri, zamanı, avın açılış ve kapanı tarihleri, ava açık/kapalı avlaklar, populasyon durumuna göre avına izin verilecek/yasaklanacak av hayvanı türlerini belirlenmesi ve günlük avcı başına avlanacak av hayvanı limitleri gibi konular karara bağlanmaktadır.

Av koruma, kontrol ve denetim faaliyetleri ile kaçak avcılıkla mücadele edilmekte; Avcılık eğitimi, avcılık belgelerinin düzenlenmesi, vizesi, iptali, avlanma izin ücretleri, av turizmi uygulamaları ve fahri av müfettişleri ile ilgili iş ve işlemler yürütülmektedir.

Av turizmi kapsamında av organizasyonları sonucu elde edilen gelirlere avlaklarda sahası bulunan belde belediyesi ile büyükşehir belediyesi sınırları içinde kalan ilçe belediyelerine katılım payı aktarılmaktadır.

Kanatlı Av Hayvanı ve Alabalık Üretimi

Sürdürülebilir av ve yaban hayatı ile av turizminin geliştirilmesi için 8 kanatlı av hayvanı ve 3 alabalık üretim merkezlerinde her yıl üretilen hayvanlar doğaya salınarak doğal popülasyonları desteklenmektedir. 2019 yılında 95.000 kanatlı (keklik, sülün) ve 3.700.000 alabalık doğaya salınmıştır. 2003-2019 yılları arasında toplam 955.552 kanatlı (keklik, sülün) üretilerek tabiata bırakılmıştır.

Orman içi sulara yaşayan ve nesilleri tehlikede olan alabalık türlerinin doğal popülasyonlarının desteklenerek gen kaynaklarımızın korunması hedeflenmiştir. Doğal alabalık üretimi, yetiştirilmesi ve orman içi suların balıklandırılması çalışmaları devam etmektedir. Bu kapsamda 2019 yılında 3.700.000 adet alabalık yavrusu üretilerek orman içi sulara bırakılmıştır. 2004-2019 yılları arasında bugüne kadar 25.069.420 adet alabalık üretilerek derelere salınmıştır.

Avcı Eğitimi

Sürdürülebilir yaban hayatı ve av yönetimini sağlamak, Kara Avcılığı Kanunu kapsamında tüm avcılarının eğitimi, belgeli ve bilinçli hale getirilerek yasal platforma çekilmesi için eğitimler düzenlenmektedir. 2019 yılında ülke genelinde 917 avcı temel eğitim kursu açılmış ve kursa katılan 21.981 kişiden 20.924 kişi avcı eğitim sertifikası almaya hak kazanmıştır. 2003-2019 döneminde açılan 16.786 avcı eğitim kursu kapsamında 482.386 kişiye avcılık sertifikası verilmiştir.

Yasadışı Avcılıkla Mücadele

4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu kapsamında Planlı ve Kotalı olarak ilan edilen avlaklarda avcılık yönetimi faaliyetleri yürütülmektedir. Bakanlığımızca bugüne kadar 1.132'si Devlet Avlağı, 1.031'i Genel Avlak, 43'ü Örnek Avlak, 2'si Özel Avlak olmak üzere toplam 2.208 adet avlak tesis edilmiştir. Ülkemizde kayıtlı 288.417 avcı bulunmaktadır.

Av Koruma Kontrol

Görevli muhafaza memurları Jandarma ile işbirliği içinde haftanın her günü ve günün her saatinde koruma kontrol çalışmalarını yapmakta ve 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununa muhalif kişilere ilgili ceza-i işlemler uygulamaktadır. 2019 yılında da sürdürülebilir bir av ve yaban hayatı için av koruma faaliyetleri etkin bir şekilde yerine getirilmiştir. 2019 yılı toplam ceza-i işlem sayısı 10.061 kişi, ceza kesilen kişi sayısı 5.224, el konulan sair eşya sayısı 1.895 adettir. Ayrıca; 2019 yılında 151.995 adet avlanma izin kartı (pul) satışı yapılmıştır.

Korunan Alanlardaki Denetim ve Kontrolün Etkinleştirilmesi Projesi: Artvin, Giresun, Afyonkarahisar, Eskişehir, Çanakkale, Adana ve Mersin illerinde toplam 7 adet Yaban Hayatı Eğitim Merkezlerinden 6 adet yapım işleri tamamlanmış, 2020 yılında hizmet vermeye hazır hale getirilmiştir.

5.7.7. Eğitim-Tanıtım ve Koordinasyon

Ülkemizin zengin biyoçeşitliliği ve doğayı koruma konularında çocuklarımızı ve gençlerimizi bilinçlendirmek, tabiat sevgisini aşılacak amacıyla ülke genelinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı ilk ve orta dereceli 1.357 okulda eğitim çalışmaları düzenlenmiştir.

5.8. DESTEK HİZMETLERİ

- 2019 Yılı Bütçesi çerçevesinde ödeme ve takip işlemleri yapılmıştır.
- Bakanlık ve Başkanlığın satın alma işlemleri yapılmıştır.
- Bakanlığımız döner sermaye işletmeleri ile ilgili iş ve işlemler yürütülmüştür.
- Merkez Döner Sermaye Saymanlığı ile ilgili iş ve işlemler yürütülmüştür.
- Merkez ve Taşra Teşkilatları Modernizasyon Projesi Kapsamında iş ve işlemler yapılmıştır.
- Bakanlığımız adına fiziksel ve belge-net ile gelen – giden evrakların kayıtların daha düzenli, zamanında ve kesintisiz yapılabilmesi için evrak kayıt, yedekleme ve arandığında anında ulaşılması için gerekli çalışmalar yapıldı.
- Bakanlık kampüs alanı güvenliği ile kampüs alanına personel ve ziyaretçi giriş çıkışları kontrolü sağlanmıştır.
- “Bakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Merkezi Yönergesi” gereği Bakanlık Afet ve Acil Durum Merkezine ait faaliyet devam etmektedir. Türkiye Afet Müdahale Planlaması dahilinde 81 İl Müdürlüğümüzün Operasyon Planları tamamlanmış olup, Takip ve kontroller yapılmakta olup, Planların güncelleme çalışmaları yapılmaktadır.
- Bakanlık kampüs alanlarında ve lojmanlarda çevre düzenleme ve peyzaj faaliyetlerine devam edilmiştir.
- Sıfır atık projesi kapsamındaki çalışmalar yürütülmüştür.
- İstatistik, Koordinasyon ve idari işler çalışmaları yürütülmüştür.
- Haberleşme ve Telefon Santralleri ile ilgili çalışmalar yürütülmüştür.
- Mekanik Tesisat, Isı Merkezleri Bakım-Onarım ve Kontrol Hizmetleri yürütülmüştür.
- Elektrik ve Enerji Sistemleri çalışmaları yürütülmüştür.
- İnşaat Bakım ve Onarım hizmetleri yürütülmüştür.
- Makine Araç Havuzu İşletme çalışmaları yürütülmüştür.
- İş Sağlığı ve Güvenliği ile ilgili çalışmalar yürütülmüştür.
- Bakanlık Kampüsü içindeki ve kampüs dışında görev yapan Bakanlık Personeline ve kreşlere öğle yemeği hizmeti verilmiştir.
- Misafirhanede 2019 yılı içerisinde 13.229 kişiye hizmet verilmiştir.
- 170 ünite ve 747 kapasiteli eğitim ve dinlenme tesislerimizden 2019 yılı içerisinde 5.265 katılımcı faydalanmıştır.
- Bakanlığımızda bulunan diğer sosyal alanlardan personelimizin yararlanması sağlanmıştır.

5.9. EĞİTİM VE YAYIN

5.9.1. Çiftçi Eğitim ve Yayım

İl Yayım Programı Kapsamında Gerçekleştirilen Çiftçi Eğitimi ve Yayım

Bakanlığımızca çiftçilerimizin bilgi ve becerilerini artırarak gelir seviyelerini ve üretimde ürün artışının yanında, ürün kalitesini ve standardını yükseltmek amacıyla çiftçilerimize; bitkisel ve hayvansal tüm konularda çeşitli yayım teknikleri kullanılarak eğitim ve yayım hizmeti verilmektedir.

Tablo 7: 2019 Yılı Gerçekleşen Yayım Faaliyetleri

Faaliyet Çeşidi	Toplam Faaliyet	Toplam Katılımcı
<i>Çiftçi İnceleme Gezileri, Teşvik Müsabakaları, Sergiler, Konferanslar, Paneller ve Diğer Benzeri Faaliyetler</i>	3.997	738.577
<i>Çiftçi Kursları</i>	1.843	35.694
<i>Çiftçi Toplantıları</i>	62.541	807.024
<i>Demonstrasyonlar</i>	10.734	38.639
<i>Tarla Günleri</i>	397	20.188
<i>Kitle Yayım Vasıtaları Sayısı</i>		424.935

Tarımsal Yenilik ve Bilgi Sistemi

Tarımsal Yeniliklerin Yaygınlaştırılması Yayım Projeleri: 2012 yılından itibaren tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması yenilik yayım projeleri kapsamında İl Müdürlüklerimiz ve Araştırma Enstitüleri işbirliği ile yenilik yayım projeleri hazırlanmaktadır. 2012 -2019 yıllarında 40 araştırma enstitüsü ve 73 il müdürlüğünün işbirliği ile yürütülen yenilik yayım projeleri sayısı 124'tür.

Bölge Grup Toplantıları: Bakanlığımıza bağlı araştırma enstitüleri ile il tarım ve orman müdürlükleri arasındaki işbirliğini güçlendirmek, Ar-Ge sonuçlarının, geliştirilen teknolojilerin ve tarımsal yeniliklerin çiftçilere aktarılması sağlamak ayrıca, yerelde karşılaşılan çiftçi sorunlarından enstitülerin haberdar edilmesi ve çözüm bulunması amacıyla her yıl düzenli olarak enstitü uzmanları, il yayım elemanları ve sektör paydaşlarının katılım sağladığı bölge grup toplantıları düzenlenmektedir. 2019 yılında koordinatör enstitüler tarafından 9 Bölge Grup Toplantısı düzenlenmiştir.

Tarımsal Yeniliklerin Elektronik Ortamda Paylaşılması: 2014 yılında Tarımsal Yeniliklerin Elektronik Ortamda Paylaşılması çalışması başlatılmıştır. Bu kapsamda 2019 yılında; 39 Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından 162 adet sonuçlandırılan araştırma projesine ait bilgiler ile 12 Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından 42 adet tescil ettirilen yeni çeşitlere ait bilgiler İl Müdürlükleri ile paylaşılmıştır. Söz konusu bilgiler İl Müdürlüklerinde görev yapan yayım personeli ve tarımsal danışmanlık desteklemesi kapsamında hizmet sunan kurumlardaki tarım danışmanları olmak üzere toplam 26.178 kişi ile paylaşılmıştır.

Tarımsal Yayım Projeleri

2018 yılında Tarımsal Yayım Projeleri yürütülmeye başlanmıştır. Proje kapsamında il için önemli tarımsal konularda projeler hazırlanarak üretim miktar ve kalitesinde artış hedeflenmektedir. 2018 yılında İl Müdürlükleri tarafından çeşitli tarımsal konularda 12 proje, 2019 yılında ise 11 yeni proje uygulamaya konulmuştur. 2018 yılından Aksaray, Çanakkale, Gümüşhane ve Hatay İllerinin projeleri 2 yıllık olduğu için 2019 yılında da devam etmiş, toplamda 15 proje yürütülmüştür. 2019 yılında uygulanan projelerde çiftçilere çeşitli yayım faaliyetleri ile bilgi aktarımı gerçekleştirilmiştir. Yayım faaliyetleri; demonstrasyonlar, çiftçi toplantıları, çiftçi ziyaretleri, paneller ve hizmet içi eğitim çalışmaları şeklinde olmuştur. Yayım faaliyetlerinin etkisinin artırılması için çeşitli basılı yayınlar kullanılmıştır.

Tablo 8: 2019 Yılında Yürütülen Yayım Çalışmaları ve Katılımcı Sayıları

Yayım Yöntemleri	2019 Yılı	
	Faaliyet Sayısı	Katılımcı Sayısı
Demonstrasyon	20	384
Tarla Günü	5	109
Çiftçi Toplantısı	73	2268
Çiftçi Kursu	6	199
Çiftçi İnceleme Gezisi	15	258
Çiftçi Ziyareti	1	90
Panel	2	301
Konferans	1	28
Sergi	2	161
Teşvik Müsabaka	2	198
Hizmet İçi Eğitim	1	77
Basılı Yayın	16	8987
Görüntülü Yayın	3	15

Meyve Ağaçlarında Budama ve Terbiye Sistemleri Projesi

2019 yılında Meyve Ağaçlarında Budama ve Terbiye Sistemleri Projesi başlatılmıştır. Projenin amacı meyve türlerinde yapılan hatalı budamaların önüne geçilerek verim ve kalite artışı sağlamaktır. Proje 3 yıllıktır. Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğüne bağlı Enstitülerde görev yapan konu uzmanları tarafından eğitimler verilmektedir. İl ve İlçe Tarım Orman Müdürlüklerinde görevli 206 teknik personele Armut, Ayva, Kayısı, Kiraz ve Zeytin türlerinde budalama ve terbiye sistemleri eğitimleri verilmiştir. Projenin 2. ve 3. yıllarında çiftçilere ve budama işçilerine eğitimler verilmesi planlanmıştır.

Tarımsal Sulama ve Su Yönetimi

Tarımsal sulamanın etkinleştirilmesi amacıyla çiftçilere ve diğer yararlanıcılara yönelik olarak eğitimler düzenlenmektedir. Çiftçilerin uygulamada karşılaştıkları sorunların tartışıldığı ve sorunlara çözüm alternatiflerinin geliştirildiği, çiftçilerin deneyimlerini paylaştığı uygulama ağırlıklı eğitimler düzenlenmektedir. 2019 yılı basınçlı sulama sistemleri konusunda düzenlenen 18 eğitimde 303 çiftçi; etkin ve verimli sulama sistemleri eğitimleri konusunda düzenlenen 61 eğitime 1.424 çiftçi katılım sağlamıştır.

Bilinçli sulama için çiftçilere ve diğer yararlanıcılara yönelik eğitim ve yayım etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu kapsamda; tarım fuarları, inceleme gezileri, çalıştay, konferans gibi etkinliklere katılım sağlanmış, basılı ve görsel yayım materyalleri dağıtılmıştır. Bilinçli sulama için çiftçilere ve diğer yararlanıcılara yönelik eğitim ve yayım etkinliklerine ilişkin 15 faaliyet düzenlenmiş, 427 çiftçi katılım sağlamıştır. Basılı/görüntülü yayım materyal sayısı 5.810 dur.

Süt ve Sağım Hijyeni Konulu Çiftçi Eğitimleri

Eğitimlerin daha etkili ve amaca uygun gerçekleşmesine katkı sağlamak üzere Süt Hijyeni konulu eğitimleri düzenleyen İl/İlçe Müdürlüklerine Tarımsal Yayım Hizmetleri Projesinden ödenek tahsisi yapılmaktadır. 2016 -2019 yıllarında toplam 5.405 çiftçi katılım belgesi sahibi olmuştur. Halk Eğitimi Merkezleri işbirliği ile yürütülen eğitimlerde, Süt Hijyeni Modüler programının yanında talep üzerine Süt Sığırcılığında Sağım Hijyeni ve Sanitasyon Modüler Programları da kullanılmaya başlanmıştır. Bu amaçla, İl ve İlçe Müdürlüklerinin çiftçi talepleri doğrultusunda hazırladığı planlamalar değerlendirilerek; eğitimler ve eğitimlere ilişkin ödenek tahsisi yapılmaktadır. Ödenek ile çiftçilerin eğitiminin en iyi şekilde karşılanması hedeflenmekte olup eğitim materyallerinin hazırlanması ve çiftçilere dağıtımı, süt hijyeni uygulamalarının çiftçiye gösterilmesi, çiftçilerin, ilde mevcut olan; doğru sağım, taşıma ve soğuk depolama işlemini uygulayan işletme ve hastalıktan arı tesislerin ziyaret edilmesi faaliyetleri ile eğitimler gerçekleştirilmektedir. 2019 yılı süt ve sağım hijyeni konulu 93 çiftçi eğitimi düzenlenmiş, süt üreticisi/diğer yararlanıcılara verilen sertifika/katılım belgesi sayısı 1.938 olmuştur.

Tarımsal Nüfus Gençleşiyor Projesi

Bakanlığımız, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği arasında imzalanmış olan Aktif İşgücü Piyasası Programları İşbirliği Protokolü kapsamında Tarımsal Nüfus Gençleşiyor Projesi yürürlüğe konmuştur. Proje, işsiz gençlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, istihdamın korunmasına ve işsizliğin azaltılmasına katkı sağlamak amacıyla en az ilköğretim mezunu 15-40 yaş grubunda, tarımsal üretim yapan gönüllü gençlere yönelik olarak uygulanmaktadır. 2018 yılında 57 ilde gerçekleştirilen toplam 964 eğitimde 21.714 kursiyer eğitimlere katılmıştır. 2019 yılında 65 ilde gerçekleştirilen toplam 945 eğitimde 25.579 kursiyer eğitimlere katılmıştır.

Sürü Yönetimi Elemanı Benim Projesi

Türkiye Ziraat Odaları Birliği ve Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü (İŞKUR) arasında işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, istihdamın korunmasına ve işsizliğin azaltılmasına katkı sağlamak amacıyla “Aktif İşgücü Piyasası Programları İşbirliği Protokolü” kapsamında ilgili sektör paydaşlarının katkı ve katılımları ile hazırlanan “Sürü Yönetimi Elemanı Benim” projesi ile illerimizde 2 hafta (104 saat) süreli eğitimler düzenlenmektedir. Bu kapsamda 2019 yılında 55 ilde gerçekleştirilen toplam 230 eğitimde 7.144 kursiyer eğitimlere katılmıştır.

Kooperatifçilik Eğitimleri

Tarımsal amaçlı kooperatiflerin daha verimli bir şekilde faaliyet göstererek ortaklarına ve çevreye yararlı olabilmeleri için kooperatiflerde görevli yöneticilerin başarıya ulaşmasını sağlamak, tespit edilen noksanlıkları gidermek, yeni başlayan yöneticilere kooperatifin işleyişi ve bunlarla ilgili kanun ana sözleşme ve diğer mevzuatı öğretmek, çiftçilerin üyesi oldukları kooperatifin nasıl kurulacağı, kooperatifin kendilerine ne şekilde faydalı olacağı, nasıl bilinçli bir üye olunacağı, kredi verilen kooperatif ortağı çiftçilere projeye göre ahır yapımı, rasyon hazırlama, bakım, beslenme, sağım teknikleri, hijyenik şartlar, hastalıklar, yem bitkileri yetiştiriciliği, pedigrı, sera, serada sebze yetiştiriciliği, sebze hastalık ve zararlıları, arıcılık vs. konularda İl Müdürlüklerimiz tarafından; kooperatif yöneticileri ve ortaklarına söz konusu eğitimler verilmektedir.

Tablo 9: 2019 Yılı Gerçekleşen Kooperatifçilik Eğitimleri

Faaliyet Çeşidi	Toplam Faaliyet	Toplam Katılımcı
<i>Çiftçi İnceleme Gezileri, Teşvik Müsabakaları, Sergiler, Konferanslar, Paneller ve Diğer Benzeri Faaliyetler</i>	84	3.264
<i>Çiftçi Toplantıları</i>	276	6.707
<i>Kitle Yayım Vasıtaları sayısı</i>		420

5.9.2. Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetleri

Tarımsal yayım ve danışmanlık sistemi içerisinde görev alacak tarım yayımcısı ve tarım danışmanlarını sertifikalandırmak amacıyla, 2007-2010 yılları arasında il bazında verilen eğitimler sonunda sınavlar yapılmış, 2010 yılından itibaren de merkezi sınav sistemine geçilmiştir. 2019 yılında Bakanlığımızın kurumsal kimliğine uygun olarak yaklaşık 1.836 Tarım Danışmanı/Yayımcısı sertifikaları yeniden düzenlenmiştir.

Tarımsal yayım ve danışmanlık hizmetlerini sunmak amacıyla 2018 yılı içerisinde 123 kişi/kuruluş olmak üzere 2007-2019 yıllarında toplam 1.820 kişi/kuruluşa Tarımsal Danışmanlık Yetki Belgesi verilmiştir.

Destekleme

2019 yılı için Bakanlık tarafından yetkilendirilerek tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti sunan; üretici örgütü, ziraat odası ve bunların şubeleri de dahil olmak üzere bünyelerinde çalıştırdıkları (en fazla beş tarım danışmanı) her bir tarım danışmanı için Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Desteklemesi ödemesi yapılmaktadır. Tarımsal Danışmanlık hizmeti sunmak

üzere yetki verilen 635 kişi/kuruluşta görev alan 1.124 Tarım Danışmanı ile 2019 yılında toplam 67.657 çiftçiye Tarımsal Danışmanlık Hizmeti vermiştir.

Destekleme kapsamına alınan işletme tipleri büyüklüklerine göre sınıflandırılmıştır. Bu işletme tiplerini hayvancılık, bitkisel üretim, su ürünleri, arıcılık, organik üretim, kanatlı yetiştiriciliği olarak değerlendirmek mümkündür. 2019 yılı sonu itibarıyla, örtü altında 596 Tarla kuruda 8.110, tarla suluda 11.878, bağ bahçede 27.655, arıcılıkta 4.782, küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde 78.020, tarla kuru (organikte) 377, büyükbaş (süt) 5.232, büyük baş (besi) 34, tarla sulu (organikte) 486 bağ bahçe (organikte) 516 işletme tarımsal danışmanlık hizmeti almaktadır.

Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Merkez Teknik Komitesi

Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik gereği Komitenin görevleri arasında ulusal düzeyde tarımsal yayım/danışmanlık politika ve stratejilerini belirlemek, tarımsal yayım/danışmanlık sisteminde yer alan kuruluşların öncelikli çalışma alanlarına ilişkin tavsiyelerde bulunmak, alınacak kararlara ve çalışmalara ilgili tarafların etkin katılımını sağlamak yer almaktadır.

Tarım Danışmanlarına Yönelik Eğitim Planlaması

Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik gereğince, 2019 yılı tarımsal yayım ve danışmanlık destek ödemelerinden yararlanmakta olan birlik ve kooperatiflerde çalışan tarım danışmanlarına yönelik eğitimler yapılmıştır. 2019 yılı Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerine Destekleme Ödemesi Yapılması Hakkında Tebliğ kapsamında, tarımsal danışmanlık hizmeti sunan Ziraat Odalarında görevli tarım danışmanlarına yönelik, 411 tarım danışmanına IPARD proje hazırlama eğitimi düzenlenmiştir. Türkiye Arı Yetiştiricileri Merkez Birliğinde çalışan 282 tarım danışmanına yönelik IPARD proje hazırlama eğitimi verilmiştir.

Ziraat Odalarıyla Gerçekleştirilen Eğitimler

2019 yılında İl Müdürlüklerince, 8 toplantıda 452 kişiye Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Eğitimleri gerçekleştirilmiştir.

Tarımsal Danışmanlık Hizmeti Veren Kişi ve Kuruluşlar

Tarımsal danışmanlık hizmeti sunan kişi ve kuruluşlar ile çiftçilerin bilgi ihtiyacının karşılanması ve tarımsal işletmenin kontrol edilmesi için, bireysel, grup ve kitle danışmanlık yöntemleri kullanılarak faaliyetler yürütülmektedir. Tarımsal danışmanlık hizmeti veren kişi ve kuruluşlar faaliyetler kapsamında sirküler mektuplar, lifletler hazırlanmakta ve demonstrasyonlar, tarla günleri, çiftçi toplantıları, çiftçi kursları, çiftçi ziyaretleri, paneller, konferanslar, sergiler, olağanüstü görüşmeler gerçekleştirmektedirler.

Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi Çalıştay

Tarımsal danışmanlık sisteminin sorunlarının ve aksayan noktalarının katılımcı ve şeffaf bir yaklaşımla tespiti, sistemin geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve günümüz danışmanlık ve yayım ihtiyaçlarını karşılayacak hale getirilmesi amacı ile ilgili tüm paydaşların katkı, görüş ve önerilerinin alındığı "Tarımsal Yayım ve Danışmanlık Hizmetlerinin Geliştirilmesi Çalıştay" gerçekleştirilmiştir. Çalıştay her grup için temel başlıkların ve alt soruların görüşüldüğü, dört çalışma grubuna ayrılan 120 katılımcı ile Ankara Uluslararası Tarımsal Eğitim Merkezinde 28-29 Kasım 2019 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir. Çalıştay sonucu kitapçık taslağı hazırlanma aşamasındadır.

Tarımsal İşletme Danışmanlığı

Tarımsal İşletme Danışmanlığı ile ilgili Bakanlık il ve ilçe müdürlüklerince sunulan hizmetlerin daha etkin, verimli çözüm odaklı ve hedefe yönelik olması; sorunların yerinde çözümünü sağlamak üzere, İşletme bazlı çalışma modelinin Bakanlık il ve ilçe müdürlüklerinin mevcut yapısı, araç sayısı ve niteliği, personel sayısı, ilin tarımsal potansiyeli ve ihtiyaçları dikkate alınarak, Tarımsal İşletme Bazlı ile ilgili planlama, uygulama ve takibin Bakanlık il ve ilçe

müdürlüklerince yürütülmesi; izleme ve değerlendirme yönünden hâlihazırda kullanılan sisteme veri girişleri sürdürmelerine karar verilmiştir.

5.9.3. Kırsal Alanda Kadın

Kırsal alanda yaşayan kadınlara yönelik tarımsal ve sosyal konularda eğitim ve yayım hizmetleri verilmekte, kooperatif kurmalarının desteklenmesine yönelik çalışmalar yürütülmekte, tarıma dayalı iş kollarında kadın girişimciliği özendirilmekte ve desteklenmekte, gelir getirici, faaliyet çeşitliliğini artırıcı ve sosyo-ekonomik yönden güçlendirici projeler yürütülmekte, aile çiftçiliğini korumak ve sürdürülebilirliğini sağlamak için kadınlar başta olmak üzere çocuk ve gençlere yönelik eğitim, program ve projeler hazırlanmakta, kadınların sorunlarının çözümüne yönelik strateji çalışmaları yapılmaktadır. Kırsalda kadına yönelik yürütülen tüm çalışmalar fırsat eşitliğinin sağlanması, girişimciliğin ve istihdamın artırılması esasına dayanmaktadır.

Kadın Çiftçiler Eğitim ve Yayım

Tarımsal üretim sürecinin her aşamasında bulunan kadın çiftçilerin bilgi ve becerilerini artırarak sürdürülebilir tarımsal faaliyetlerin yapılması ve kaliteli ürün artışının sağlanması amacıyla bağcılıktan hayvancılığa, meyvecilikten seracılığa, arıcılıktan ipekböcekçiliğine kadar birçok tarımsal konularda çeşitli yayım teknikleri kullanılarak 81 ilde eğitimler verilmektedir. Ayrıca kadın çiftçilerin sosyal yaşantılarını modern hayat seviyesine ulaştırmak, onları sosyo-ekonomik yönden geliştirmek için ev ekonomisi ve çeşitli sosyal konularda da (aile kaynakları ve yönetimi, beslenme, çocuk gelişimi ve eğitimi, el sanatları gibi) eğitim çalışmaları yapılmaktadır. 2019 yılında tarımsal ve ev ekonomisi konularında 14.095 faaliyette 111.887 kadın çiftçi eğitilmiştir.

Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin Buldukları Yerlerdeki Kadın Çiftçilere Verilen Eğitim ve Yayım

Bakanlığımız tarafından desteklenen Ortaklar Mülkiyetinde Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri'nin buldukları yerlerdeki kadın çiftçilere, genel kooperatifçilik ve kooperatiflerin faaliyet alanlarıyla ilgili konularda (hayvan bakımı ve beslenmesi, hayvan hastalıkları, sağım teknikleri ve hijyeni, hijyenik süt üretimi, sütün çeşitli şekillerde değerlendirilmesi, ahır bakımı ve temizliği, koyun yetiştiriciliği, arıcılık, seracılık vb.) 2004 yılından itibaren ülke çapında eğitimler verilmekte ve pozitif ayrımcılık gözeterek Bakanlık desteklerinden öncelikli olarak faydalanmaları sağlanmaktadır. Bakanlığımız bünyesinde kurucusu kadın ve ortaklarının çoğu kadınlardan oluşan 33 ilde toplam 43 Tarımsal Kalkınma Kooperatifi bulunmaktadır. 2019 yılında 81 çiftçi toplantısında 1.167 kadın çiftçi kooperatifçilik konusunda eğitim almıştır.

Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İş Birliği Protokolü: Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolünün yerelde uygulanabilirliğini sağlamak ve uygulayıcılara rehberlik etmek amacıyla Bakanlıkların İl Müdürlükleri için Kadın Kooperatiflerinin Güçlendirilmesi İşbirliği Protokolü Uygulama Esasları hazırlanarak İl Müdürlükleri ile paylaşılmıştır. Söz konusu uygulama esasları çerçevesinde illerde Kadın Kooperatifçiliği Çalışma Grubu oluşturulmuş olup çeşitli etkinlik ve toplantılar düzenlenmektedir. Gerçekleştirilen 193 etkinlik (çalıştay, eğitim ve bilgilendirme toplantıları) ile 10.903 kişiye ulaşılmış; Bursa, Çorum, Denizli, Erzurum, Kırıkkale, Malatya, Tokat illerinde 13 adet yeni kooperatif kurulmuştur.

Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi

Proje kapsamında bugüne kadar oluşturulan kadın çiftçi ilgi gruplarına proje illerinde yürütülecek proje konularına göre yoğun tarımsal eğitimler verilmiş, bilgi ve beceri kazanmaları sağlanmış, girdi temini yapılarak (tohum, fide, gübre, fidan, kovan, tarım ilaçları, sera malzemeleri, süt sağım aleti vb.) proje çalışmaları desteklenmiştir.

2015 yılından itibaren Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi kapsamında 4 farklı program gerçekleştirilmeye başlanmıştır. Bunlar;

1. Tarımda Kadın Girişimciliğinin Güçlendirilmesi Programı

2. Kadın Çiftçiler Tarımsal Yeniliklerle Buluşuyor Programı
3. Kadın Çiftçilere Yönelik İl Özel Projeleri
4. Lider Çocuk Tarım Kampı Projesi

Tarımda Kadın Girişimciliğinin Güçlendirilmesi Programı: 2019 yılında; 17 ilimizde (Ağrı, Ankara, Ardahan, Bayburt, Erzurum, Eskişehir, Gümüşhane, Hakkâri, Ordu, Rize, Siirt, Sivas, Şırnak, Trabzon, Tunceli, Van, Yozgat) İŞKUR/KOSGEB iş birliği ile istihdama yönelik sertifikalı uygulamalı girişimcilik eğitimleri kapsamında toplam 1.081 kadın eğitim alarak proje hazırlamışlardır, program bu yıl tamamlanmıştır. 2015 yılından itibaren Bakanlığımızca ilk kez gerçekleştirilen Girişimci Kadın Çiftçiler Ödül Töreni ile her yıl dereceye giren başarılı projeler ödüllendirilmektedir. Tarımda Kadın Girişimciliğinin Güçlendirilmesi Programı kapsamında eğitim alan kadın çiftçiler Bakanlığımız tarafından yürütülen ve kadınlara pozitif ayrımcılık yapılan destekleme programına yönlendirilmeleri yapılmıştır.

Kadın Çiftçiler Tarımsal Yeniliklerle Buluşuyor Programı: Tarımsal yeniliklerin kadın çiftçiler tarafından öğrenilmesi, uygulanması ve kadın odaklı yaygınlaştırılmasının sağlanması için Bakanlığımıza bağlı Araştırma Enstitüsü Müdürlükleri ve İl Müdürlükleri işbirliği ile 2015 yılından itibaren Kadın Çiftçiler Tarımsal Yeniliklerle Buluşuyor programı yürütülmekte ve bu program kapsamında tarımsal yayım projeleri gerçekleştirilmektedir. Kadın Çiftçiler Tarımsal Yenilikler ile Buluşuyor programı kapsamında; 2019 yılında seçilmiş 21 ilde tarımsal yeniliklerin yaygınlaştırılması amacıyla 21 farklı proje ile 766 kadın çiftçi eğitim almış ve proje faaliyetlerinden faydalanmıştır.

Kadın Çiftçilere Yönelik İl Özel Projeleri: 2015 yılından itibaren uygulanan kadın çiftçilere yönelik il özel projeleri ile kadın çiftçilerin mesleki beceri kazanmaları, istihdam edilebilirlikleri, girişimcilik kapasitelerinin artırılması ve bölgesel kalkınmaya katkı sağlanması amaçlanmakta olup, yürütülen bu projeler ile proje konularına göre çeşitli eğitimler verilmekte, birlikte çalışıp üretebilecekleri atölye, işletme ve kooperatif kurmaları desteklenmektedir. Kadın çiftçilere yönelik il özel projeleri kapsamında; 2019 yılında 5 özel proje ile 170 kadın çiftçi eğitim almış olup, 25 kadın çiftçiye istihdam ortamı yaratılmıştır.

2019 Yılında Yürütülen İl Özel Projeleri:

Muğla'nın Saklı Çeyiz Sandığı Projesi: Muğla ilinde kaybolmaya yüz tutmuş sandıklarda küflenmeye bırakılan cevher değerindeki el sanatımız olan Dastar ile Temel-i Devran (Dival İşi) sanatını tozlu sandıklardan çıkararak orijinal işleme tekniği ile hayata geçirmek, yeni nesile öğretmek, modernize edip günlük yaşantımıza katmak, tanıtımını yapmak asıl amacı olan proje kapsamında 43 kadın çiftçiye çiftçi toplantıları, proje eğitimleri, teknik geziler düzenlenmiş olup uygulamalı girişimcilik eğitimi verilmiştir. Dokuma tezgâhları ve kullanılacak malzemeler alınmış atölye tahsis edilmiş ve bakımı yapılarak üretime hazır hale getirilmiştir. 12 kadın çiftçi kurulan atölyelerde istihdam edilmiştir.

Bereketli Kınalı Eller İpekböceği Üretimini Tekrar Canlandırıyor Projesi: İzmir İli Ödemiş İlçesine bağlı Zeytinlik Mahallesi'ndeki kadın üreticilerle birlikte ipekböceği üretimini tekrar canlandırılması amaçlanan proje kapsamında 13 kadın çiftçi eğitim almış olup İzmir İli Ödemiş İlçesi Üçkonak Mahallesi'nde 5.000 m²'lik alana 10.000 adet dut fidanı dikilerek kapama dut bahçesi tesisi ile İlçesi Zeytinlik Mahallesi'nde 3.500 m²'lik alanda dutluk tesisi kurulmuştur. İpekböceği kozaları 2020 Nisan ayında temin edilerek üretime başlanacaktır.

Sebze Meyve Kurusun Pazarda Yerini Bulsun Projesi: Adana İli Pozantı İlçesinde tarımsal faaliyet içerisinde yer alan 44 kadın çiftçiye gıda mevzuatına uygun olarak kurutulmuş sebze ve meyvelerin üretimini gerçekleştirme, ambalajlama ve depolama konularında eğitimler verilerek; yenilenebilir enerji kaynaklarından güneş enerjisi sistemleri ile çalışan bir kurutma tesisi kurulmuş ve bu tesiste 7 kadın çiftçi istihdam edilmiştir. Çiftçilerin doğru üretim teknikleri ile her aşamada bilinçli üretim yapması ve markalaşma yoluna gitmesi hedeflenmiştir.

Kadın Çiftçilerle Serada Sebze Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi: Tunceli İli büyük oranda göç veren bir il olup, özellikle kadınlar için istihdam alanları oldukça kısıtlıdır. 20 kadın çiftçiye proje kapsamında seracılık eğitimi verilmiş olup, eğitimde başarı sağlayan 3 kadın üreticiye

toplamda 432 m²'lik alanda 3 adet sebze seraları kurularak üretime başlanmıştır.

Yerli Yerinde Taflan Projesi: Ordu ili Perşembe ilçesinde fındık bahçeleri arasında tek ağaç şeklinde yetiştirdikleri taflan, elma, armut, erik, kivi, üzüm, dut ve Trabzon hurması gibi meyveleri bunun yanında tıbbi aromatik bitkilerden ısırgan, kekik, nane, dereotu, adaçayı vb. bitkiler sebze grubundan ise domates, biber, patlıcan, kabak, fasulye vb. ürünleri işleyip kuru meyve, kuru sebze, çay, kurutulmuş çiçek, pestil veya pekmez yaparak satışa sunması ve bu faaliyetten ekonomik kazanç elde etmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca bölgede bilinen ancak ulusal pazarda tanınmayan Taflan meyvesini gün yüzüne çıkararak ekonomiye kazandırmak projenin özel amaçlarından bir tanesidir. 50 kadın çiftçi eğitim almış olup proje kapsamında kurulan Kurutma Evinde 3 kadın çiftçiye istihdam sağlanmıştır.

Lider Çocuk Tarım Kampı Projesi: 2010 yılında itibaren Lider Çocuk Tarım Kampı projesi uygulanmaya başlanmıştır. Çocuk Tarım Kampı ile geleceğin yapıtaşı çocuklara “doğa bilinci ve çevre farkındalığı” kazandırmak, “tarladan sofraya gıda üretim teknolojileri ve gıda güvenilirliği” hakkında bilgi vermek, “tarımsal faaliyetleri tanıtmak, doğal kaynakların korunmasının önemini kavramalarına yardımcı olmak, etkinlik, gezi ve gözlemlerle yaşadıkları çevreyi tanımalarını sağlamak amaçlanmaktadır. Lider Çocuk Tarım Kampı projesi 2014 yılından itibaren ülke geneline yaygınlaştırılarak 81 İl Müdürlüğünde de uygulanmaya başlanmıştır. 2019 yılında kamp programının teması “Sıfır Atık” olarak belirlenmiştir. Bu kapsamda; israfın önlenmesi, kaynakların daha verimli kullanılması, oluşan atık miktarının azaltılması, etkin toplama sistemlerinin önemi, atıkların geri dönüştürülmesi, atık önleme yaklaşımının benimsenmesi konularında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile işbirliğine geçilerek tarım kampına katılan çocuklara farkındalık eğitimleri verilmesi, faaliyet ve etkinliklerin yapılması sağlanmıştır. 2019 yılında 2.287 çocuk lider çocuk tarım kampından faydalanmıştır.

15 Ekim Dünya Kadın Çiftçiler Günü Programı: 2019 yılında “Girişimci Kadın Çiftçiler Ödül Töreni” ile birlikte Bakanımız Sayın Dr. Bekir PAKDEMİRLİ'nin katılımlarıyla bir kutlama gerçekleştirilmiştir.

Tarımda kadın girişimciliğine dikkat çekmek, başarılı girişimci, üretici kadın çiftçileri ödüllendirmek amacı ile 2015 yılında Bakanlığımızca başlatılan “Girişimci Kadın Çiftçiler Ödül Töreni” 2019 yılında 18 Ekim 2019 tarihinde Dünya Kadın Çiftçiler Gününde; 17 ilin birincisi kadın çiftçinin projeleri jüri tarafından değerlendirilmiştir.

- Birincilik Ödülü; Kaya Balı Üretimi Projesi, Van
- İkincilik Ödülü; Ak Sarımsağı Dağdan Alma Benden Al Projesi, Tunceli
- Üçüncülük Ödülü; Duttan Gelen Şifa-Karnavas Dut Pekmezi Projesi, Erzurum
- Jüri Özel Ödülü; Ağrı Ekonomisinde Çilek Rüzgârı Projesi, Ağrı
- Mansiyon Ödülü; Siirt'in Nar Lokumu Projesi, 17 ilin ikincileri arasından Siirt İli
- Mansiyon Ödülü; Doğayı Zehirleme, Toprağına Sahip Çık Projesi, 17 ilin üçüncüleri arasından Rize İli

programın ödül sponsoru Şekerbank tarafından sağlanarak, kadın çiftçilere istihdama katılma fırsatı sunulmuştur.

Dış Kaynaklı Projeler

Türkiye’de Tarımsal Yayım ve Danışmalık Hizmetlerinin Güçlendirilmesi Projesi: (2018-2019) Projenin 5 çalışma alanından biri olan kadın çiftçilerin bilgiye erişimlerini güçlendirmek üzere Cinsiyete Duyarlı Yayım Yaklaşımı belirlenmiştir. Projenin amacına ulaşabilmesi için; ülkemizdeki tarım yayımcılarının ve tarım danışmanlarının kapasitelerinin geliştirilmesi, kırsal alanda yaşayan kadınların bilgiye erişiminin güçlendirilmesi, yayım çalışmalarında katılımcı yaklaşımların benimsenmesi ve il düzeyinde dijital yayım bilgi ağları kurulması için özgün modeller geliştirilmesi hedeflenmiş olup proje sonunda Ulusal Yayım Stratejisi Belgesi oluşturulmuştur. Proje Şanlıurfa ve Eskişehir olmak üzere iki ilde yürütülmüştür.

Kırsal Kadın Dışında Diğer Özel Politika Gerektiren Gruplar (Çocuklar, Engelliler, Mevsimlik Tarım İşçileri vb.)

Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı (2017-2023): Çocuk işçilerin ailelerinin temel hizmetlere erişimi ile gelir ve yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik önlemler alınması

stratejisinin Mevsimlik tarım göçü veren illerde tarımda istihdam olanaklarının artırılması, gelir alanlarının yaratılması, emek yoğun üretime dayalı işletmelerin desteklenmesi tedbiri ile Tek ebeveynli aileler başta olmak üzere tüm özel politika gerektiren gruplara (çalışan çocuklar, kent yoksulları, kadınlar, göçerler, engelliler, göçmen çocukları vb.) ve çocuğu çalışmak zorunda olan veya çalışma riski bulunan ailelere gelir yaratıcı, yoksulluğu azaltıcı etkinliklerde ve finansman kaynaklarına ulaşmada öncelik tanınması stratejisinin Kırsal kesimde yaşayan nüfusun çalışma verimliliğini artıracak ve tarımsal üretim işleme ve değerlendirmeye ilişkin mesleki yönlendirme programlarına ve projelere ağırlık verilmesi tedbirine yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

5.9.4. Eğitim Yönetimi

Hizmet İçi Eğitim Bilgi Sistemi (HİEBİS)

Bakanlığımız Merkez ve Taşra Birimlerinde görevli her kademedeki personelin hizmet içi eğitim faaliyetleri kapsamında yer alan kurs, konferans, seminer, faaliyet ve değerlendirme toplantıları ile çalıştay, sempozyum, grup çalışmalarının yer aldığı 2019 yılında 435 hizmet içi eğitim programı düzenlenmiş ve bu eğitimlere 18.047 personel katılmıştır.

Eğitim ve Yayım Bilgi Sistemi

Bakanlığımız öz kaynakları kullanılarak Hizmet İçi Eğitim Bilgi Sistemi yerine Eğitim ve Yayım Bilgi Sistemi 2020 yılında kullanılmak üzere faaliyete başlamıştır. Merkez hizmet birimlerimizce Bakanlığımız 2020 yılı hizmet içi eğitim programı için 586 eğitim konu talebi alınmıştır.

Aday Memur Eğitimi

Bakanlığımız bünyesinde göreve yeni başlayan personele Aday Memur Eğitimi verilmektedir. Bakanlığımızın kurumlarından gelen talepler doğrultusunda gerçekleştirilen aday memurları 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na uyarınca gerçekleştirilmektedir. 2019 yılında eğitim alan personel sayısı 92'dir.

Staj İşlemleri

Bakanlığımız tüm birimlerinde, tarım ve orman ile ilgili mesleki ve teknik okullarda okuyan öğrencilere staj imkânı tanımaktadır. Bakanlığımız staj ile ilgili olarak 3308 sayılı Mesleki Eğitim Kanunu'na ve ilgili Staj Yönergesi'ne göre hareket etmektedir. 2019 yılı sonunda Bakanlığımızın istisnasız tüm birimlerine yapılan staj başvurularının alınması ve diğer işlemlerin yürütülmesi amacıyla Staj Bilgi Sistemi oluşturulmuştur. 2020 yılından itibaren ülkemizde ilk defa staj başvuruları e-Devlet üzerinden alınacaktır. Ayrıca tarım ve orman hususunda bilgi edinmek isteyen bütün gençlerimize yönelik, Gönüllülük Alanında İşbirliği Protokolü kapsamında farklı konularda kısa dönemler de eğitimler verilmektedir.

Tablo 10: 2019 Yılı Stajyer Sayısı

Yıl	Üniversite	Ortaöğretim	Genel Toplam Stajyer Sayısı
	Stajyer Sayısı	Stajyer Sayısı	
2019	6.610	4.173	10.783

5.9.5. El Sanatları Eğitim Hizmetleri

Eğitim Merkezi Müdürlükleri

Uluslararası Tarımsal Eğitim Merkezi Müdürlüğünde 491 kişi, Adana Tarımsal Yayım ve Hizmet İçi Eğitim Merkezi Müdürlüğünde 622 kişi, Aydın Söke Tarımsal Yayım ve Hizmet İçi Eğitim Merkezi Müdürlüğünde 484 kişi eğitilmiştir.

El Sanatları Eğitim Merkezi Müdürlüklerinde (Kastamonu, Bilecik, Düzce, Elazığ, Sivas, Mersin/Silifke); Ahşap Doğrama Montaj Elemanı, Mekikli Dokuma Yapma, Ahşap Montaj Elemanı, Elde Türk İşlemleri, Resim Sanat Eğitimi, Filografi Tekniği, Elde Antep İşi, Guaj Boya Resim, Halı-kilim, Yöresel Bez Dokumacılığı, Ahşap oymacılığı, Atölyecilik ve Mozaik

Eskitme, Tezhip, Ahşap Kakmacısı, Ahşap Hediyelik Eşya Yapımı, Ahşap Yakma Teknikleri, Sedef İşlemciliği, Keçe Yapımı, Sanat ve Tasarım, Sedef Kakma, Kumaş Abajur Yapımı, Düz Kirkitli Dokuma, Aşçı Çırağı, Ev Yemekleri Hazırlama, Yiyecek İçecek Hazırlama, Takı Yapımı, Ebru, Dekoratif Ev Tekstili, Kadın Üst Giysileri Dikimi, Basit Nakış Teknikleri, Makrome Örgü Yapma, Geleneksel El Nakışı, Ahşap İskelet CNC Operatörü, Dekoratif Ahşap Süsleme, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Düz Dikiş Makineci, Ev Tekstil Ürünleri Hazırlama, Tel Kırma, Yatak Odası Tekstili Hazırlama, Sıhhi Tesisatçı konularında işe ve ibateleri Bakanlığımızca karşılanmak suretiyle 14-24 yaş arasında köylerden gelen ve şehre göç etmiş dezavantajlı kız ve erkek çocukları eğitilmektedir.

El Sanatları Eğitim Merkezlerimizde 159 adet yatılı kursiyer kapasitesi bulunmaktadır. 2019 yılında 117 kursta eğitim alan; 1.945 kadın, 125 erkek olmak üzere toplam 2.070 kursiyer sertifika almıştır.

Mesleki eğitim gören kursiyerlerimize günlük harçlık verilmesi ve iş kazası iş riskine karşı sigortalanmaları için İŞKUR Genel Müdürlüğü ile yapılan protokol kapsamında; Kırsaldan Şehire Umut Yolculuğu, Kırsaldan Şehire Şehirden Kırsala, Ahşap Oymacı, Ahşap Tornacı, Ahşap Kakmacı, Takı Yapımı, Mermer İşlemciliği, Ahşap Süslemeciliği, Ahşap CNC Makine Operatörlüğü, Makrome Örgü yapma, Yöresel Bez Dokuma Yapma, Mekikli Dokuma, Mesleğimi Öğreniyorum, Yatak Odası Tekstili Hazırlama, Kadın Üst Giysileri Dikimi, Aşçı Çırağı, Tel Kırma, Filografi, Bünyan Halı Dokuma projeleri uygulanmıştır.

5.9.6. Veteriner Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi

Veteriner Hekimliğinde Uzmanlık Eğitimi Yönetmeliği; veteriner hekimliği alanında uzmanlık eğitiminin verilmesi, uzmanlık belgelerinin düzenlenmesi ve Veteriner Hekimliği Uzmanlık Kurulu ile veteriner hekimliği alanında uzmanlık eğitimi vermeye yetkili kurumları ve uzmanlık eğitimi ile ilgili program ve kişileri kapsar. Veteriner Hekimliğinde Uzmanlık Kurulu sekreteryası Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

5.9.7. Tarım ve Orman Bakanlığı İletişim Merkezi

Tarım ve Orman Bakanlığı İletişim Merkezi Alo 180 ; çiftçiyi, üreticiyi, tüketiciyi, tedarikçiyi bilgi ile buluşturmak amacıyla 7/24 hizmet vermek üzere kurulmuştur. Çözüm odaklı çalışan bir iletişim merkezidir. 81 İl Müdürlüğümüzde bulunan İletişim Koordinatörlerimiz ile telefonla irtibata geçilerek anında başvurulara çözüm bulunabilmektedir. Tarım ve Orman Bakanlığı İletişim Merkezi ; 50 Çağrı Karşılaman, 13 Takip ve Koordinasyon görevlisi, 1 Koordinatör, 11 İdari Personel ile hizmet vermektedir. İletişim Merkezi çiftçilerimizden gelen istek, öneri, talep ve ihbarları 01.03.2018 tarihi itibarıyla alınmaya başlanmıştır. Toplam gelen çağrı sayısı 43.502 dir. Hemen cevaplanan çağrı oranı %74 olup çözümleyiciye gönderilen çağrı oranı %26 dır.

5.9.8. Basılı Yayın Üretimi

Türk Tarım Orman Dergisi ve Tarım Orman Bülteni

Türk Tarım Orman Dergisi 2 aylık periyotlarla yılda 6 defa yayınlanmaktadır. Teknik ve akademik personelin yanı sıra daha geniş okuyucu kesimlerine hitap etmesi amacıyla yayın içeriğinde daha güncel konulara ve bakanlığın çalışmalarını anlatacak özel haber çalışmalarına yer verilmiştir. Her sayısı 5.000 adet olmak üzere basılmaktadır. Tarım sektöründeki son gelişmeleri ve Bakanlığımızın faaliyetlerini duyurmak ve anlatmak amacıyla hazırlanan Tarım Orman Bülteni aylık olarak yılda 12 defa yayınlanmaktadır. Güncel içeriği ile ilgi çeken bültenden her sayısı 5.000 adet olmak üzere 2019 yılında toplam 60.000 adet basılmıştır.

Eğitim ve Bilgilendirme Amaçlı Kitap Serileri İle Tarım Sektörüne Yönelik Yayınlar

Bakanlığımız Merkez ve Taşra Teşkilatının basılı yayın ihtiyaçları doğrultusunda; Genel Bütçe ve Bakanlık Merkez Döner Sermaye İşletmesi marifetiyle 159.756 adet kitap, 37.300 adet dergi-katalog, 26.000 takvim, ajanda, bloknot ve 539.100 adet afiş ve liflet baskısı gerçekleştirilmiştir. Her yıl düzenlenen "Tarım ve İnsan" konulu fotoğraf yarışmasının katalog basımı ve tanıtım afişlerinin basımı gerçekleştirilmiştir.

Kahraman Sebze ve Meyveler Çizgi Kitap Serisi: Kahraman Sebze ve Meyve Çizgi Kitap Serisi kitaplarından 2019 yılı içerisinde toplamda 30.000 Adet kitap basılmıştır.

5.9.9. Görüntülü ve Sesli Yayın Üretimi

GAP Yöresi Eğitim ve Yayın Programı

GAP Yöresi Eğitim ve Yayın Programı kapsamında 2018 yılında 841 film, 2019 yılında ise 849 film yapılmıştır.

Web Tarım TV

www.tarimtv.gov.tr internet adresi üzerinden yayın yapmakta olan Web Tarım TV de üreticilerimizi ve sektörün tüm diğer paydaşlarını ilgilendiren konularla ilgili hazırlanmış eğitim filmleri, bilgilendirici spot filmler yer almakta olup, tarımsal konular yakından takip edilerek habere dönüştürülmüş ve üretilen yazılı ve görsel haberler yayınlanmıştır. Anadolu'nun her yöresinden tarımsal haber ve konuların yer aldığı Tarım Gündem programı her sabah canlı olarak yayınlanmıştır. Ayrıca üretici ve tüketicilerimizi ilgilendiren birçok konuda özel programlar Tarım Reçetesi, Veterinerin Gündemi hazırlanarak yayına verilmiştir.

Sinevizyonlar ve Kamu Spotları

Sinevizyonlar, Bakanlığımız birimleri ve sivil toplum örgütlerinin tanıtımı ile tematik gün ve haftalar için hazırlanan ve kamuoyunun dikkatini çekmeye ve zaman zaman kamuoyu oluşturmaya yönelik, görsel açıdan zengin programlar olup, bu kapsamda 2019 yılında toplam 39 sinevizyon filmi hazırlanmıştır. Ayrıca 37 adet gündemi ilgilendiren çeşitli konularda spot film yapılmıştır. 639 sayılı Bakanlık Teşkilat ve Görevleri Hakkında KHK'nin 662 sayılı KHK ile değişik Ek 1'nci Maddesi gereğince Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel TV kanalları ve radyolara gıda güvenliği, gıda güvenilirliği, bitki ve hayvan sağlığı ile toprak koruma ana başlıklarında uyarıcı ve eğitici mahiyette yayın yapma zorunluluğu getirildiğinden, söz konusu KHK hükmü çerçevesinde belirtilen kategorilerde yapım ve animasyon yapımlar hazırlanarak Radyo Televizyon Üst Kurulu onayını müteakip televizyon kanallarında yayınlanması sağlanmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılında; akdeniz meyve sineği, süne mücadelesi gibi 8 adet spot hazırlanarak yerel ve ulusal televizyon kanallarında yayını sağlanmıştır.

5.9.10. Tanıtım, Fuar ve Organizasyonlar

Tarım ve İnsan Fotoğraf Yarışması

2019 yılında 11.'si düzenlenen ve 1.802 fotoğrafçının 7.292 eserle katıldığı yarışmada 6 kategoride toplam 18 eser ödüllendirilmiştir. Yarışma sonucunda 120 eserin sergileme bedeliyle birlikte para ödülü dağıtılmıştır.

Tanıtım (Fuar vb.)

Kurumsal itibarın pekiştirildiği, ekonomik potansiyelin sergilendiği, ulusal ve uluslararası ticaret ağlarının kurulduğu, bilgi ve teknoloji paylaşımlarının yaşandığı ulusal ve uluslararası fuarlara merkez-taşra teşkilatı birimleri ve Bakanlığımıza bağlı ilgili kuruluşların da katılımıyla bütünleşik bir yapıda Bakanlığımızın tanıtımı yapılmıştır. Üretici ve tüketici başta olmak üzere tarım sektörünün farklı bileşenlerini bir araya getiren, karşılıklı diyalog kültürünü artırarak tarım dünyasının nabzını tutmakta olan Konya, İstanbul, Antalya, Bursa, Adana, İzmir, Diyarbakır, Kayseri, Van, Elazığ, Samsun, Erzurum illerinde gerçekleşmiş olan ulusal tarım fuarlarına ve ayrıca Bakanlığımızı yurt dışında da temsil etmek adına Almanya Hannover Agritechnica fuarına katılım sağlanmıştır.

5.9.11. Kütüphane

Bakanlık Merkez Kütüphanesinde 2019 yılı sonu itibarıyla toplam 18.991 kitap, 6.613 E-Kitap, 5.103 makale, 32 tez; Orman Genel Müdürlüğü kütüphanesinde de 23.875 adet kitap bulunmaktadır. 2019 yılında Kütüphaneden yararlanan 977 okuyucunun, Orman Genel Müdürlüğündeki kütüphanede de 1.572 okuyucunun yayın istekleri karşılanmıştır. Son bilimsel konuları kapsayan Süreli Yayınlar Kütüphane koleksiyonu içinde önemli bir yer

tutmaktadır. Bu bağlamda yerli ve yabancı süreli yayınlar Türk Tarım Orman Dergisi ile değişim yapılarak ve başış yoluyla Kütüphaneye kazandırılmaktadır. Kütüphane 2019 yılında 604 adet yerli ve yabancı süreli yayın kazandırılmıştır. Kütüphanede bulunan kitapların taranarak dijital ortama aktarılması ve depolanması ile dijital ortama aktarılan kitapların elektronik kitap haline dönüştürülmesi, internet ortamında okuyucularımızın hizmetine sunulması ve mevcut Kütüphane Otomasyon Programı ile entegrasyonunun sağlanmasıyla ilgili Tarımsal Eğitim ve Yayın Hizmetleri Desteklemesi Projesi kapsamında Dijital Kütüphane faaliyeti yürütülmektedir.

5.9.12. AGRIS

FAO tarafından yönetilen AGRIS Uluslararası Tarım Bilimi ve Teknolojisi, Bilgi Sistemi'nde Türkiye'yi temsil eden birimimiz tarafından şimdiye kadar 30 binden fazla bilimsel araştırma, tez, proje raporu vb. kazandırılmıştır. Diğer kurumlarda bulunan bilimsel çalışmaların da AGRIS'e kazandırılması yönünde ie, TÜBİTAK ULAKBİM ile veri yapısının uyumluluğu ve geliştirilmesi yönünde görüş alışverişinde bulunulmuştur. 23 dilde versiyonu bulunan Uluslararası Çokdilli Tarımsal Kavramlar Dizini AGROVOC'un Türkçe versiyonuna kavram ve terim girişi devam etmiştir. Türkçe versiyondaki toplam terim sayısı 49.114'e ulaşmış olup en fazla terim içeren dizin haline gelmiştir. Türkçe AGROVOC'a dayanan tarımsal kavramlar dizininin tarım sözlüğü haline getirilip bakanlığımız web sayfasından yayınlanabilmesi için çalışmalar devam etmektedir.

15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Konferansı Etkinliği Koordinasyonu

15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik Günü Anma Konferansı Etkinliği 17 Temmuz 2019 tarihi saat 15.00' de, Orman Genel Müdürlüğü Konferans Salonu'nda, yaklaşık 700 kişilik Bakanlık personelimizin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Bu etkinlik ile milli birlik ve beraberlik duygusunun canlı tutulması, yaşanan hain darbe girişiminin etkin bir şekilde anlatılması, şehit ve gazilerimizin hatırlanması amaçlanmıştır. Konferansta Tarım ve Orman Bakanı Sn. Dr. Bekir PAKDEMİRLİ tarafından 15 Temmuz Kahramanlarına plaket takdim edilmiştir.

5.10. GIDA VE KONTROL

5.10.1. Hayvan Sağlığı

Hayvan Sağlığı ve Karantina

Hayvan Hastalıkları ile Mücadele

Hayvan hastalıklarının kontrol altına alınabilmesi, eradikasyonunun sağlanması amacıyla Oral Aşılama ile Kuduz Hastalığının Kontrol ve Eradikasyonu Projesi, Hayvan Hastalık ve Zararlıları İle Mücadele Projesi, Aşı Üretim Merkezi Kurulması Projesi ve HaySag-Hayvan Sağlığı ve Refahı akıllı telefon uygulaması gibi ulusal ve uluslararası birçok proje yürütülmektedir.

Şap Hastalığı ile Mücadele

Şap hastalığına yönelik olarak Bölgesel Risklerin Kademeli Azaltılmasına Dayalı Şap Hastalığının Kontrolü ve Eradikasyon Eylem Planı hazırlanmış ve 2014 yılı Ocak ayından itibaren uygulamaya konulmuştur. Aşı içerisindeki antijen miktarı artırılarak koruyucu doz değeri 3PD50 den 6PD50 ye çıkarılmış, böylece aşının kalitesi artırılarak hastalıkla mücadelede etkinlik sağlanmıştır. 2015 yılında Bursa ve Konya illerinde, 2016 yılında Çanakkale, Samsun ve İzmir illerinde, 2017 yılında Diyarbakır ve İzmir illerinde, 2018 yılında İzmir ve Edirne illerinde Şap hastalığında Tam Zamanlı Saha Tatbikatı ve Salgın Yönetimi Eğitimi yapılmıştır. Söz konusu tatbikat 2019 yılında Şanlıurfa ve İzmir illerinde yapılmıştır. Hastalıkla mücadele kapsamında ülkemizde bulunan tüm sığırlar ilkbahar ve sonbahar olmak üzere yılda iki kez aşılanmaktadır. OIE tarafından şap hastalığı yönünden aşılı ari statüde bulunan Trakya' da bulunan tüm koyun-keçiler ise yılda bir kez hastalığa karşı aşılanmaktadır.

Kuduz Hastalığı ile Mücadele

Kuduz hastalığı ile mücadele hem yaban hayatında havadan aşılama ile hem de sahipli ya da sahipsiz kedi ve köpeklerin aşılanması yolu ile sürdürülmektedir. Hastalığının kontrol altına alınması amacıyla Avrupa Birliği destekli olarak Kuduz Hastalığına Karşı Ağızdan Aşılama Projesi 2014-2016 yıllarında uygulanmıştır. Proje kapsamında yılda bir kez olmak üzere 3 yıl süreyle yaban hayatına karşı, 105 Bin km² ormanlık ve kırsal alanda havadan aşılama çalışması yapılmış, her uygulama döneminde yaklaşık 1,9 Milyon adet aşılı yem kullanılmıştır. Söz konusu projenin devamı niteliğinde 2019 yılı sonbaharında başlayan yeni bir proje hazırlanmış olup, 3 yıl süreyle toplam 6 uygulama yapılacak olup, ilk uygulama döneminde 4,5 Milyon adet, 2.-3.-4. ve 5. dönemlerde 5,5 Milyon adet aşılı yem ve de son dönemde de 6.382.589 adet aşılı yem kullanılarak, 225 Bin km² ormanlık ve kırsal alanda havadan aşılama çalışması yapılacaktır. Bu kapsamda 2019 yılı sonbaharında 4,5 Milyon adet aşılı yem kullanılarak, 225 Bin km² ormanlık ve kırsal alanda havadan aşılama çalışması yapılmıştır.

Bruselloz ile Mücadele

Bruselloz ile mücadele, Bruselloz İle Mücadele Yönetmeliği ve 2019/06 sayılı Brusellanın Konjunktival Aşı ile Kontrol ve Eradikasyonu Genelgesi hükümlerine göre konjunktival aşı kullanılarak sürdürülmektedir. Aşılar Pendik Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğü tarafından üretilmektedir. Hastalıkla mücadele amacı ile aşılanmanın yanında, atık yapan hayvanlarda ve bu hayvanların bulunduğu işletmede izleme yapılmaktadır. Yavru atıkları görülen işletmelerden atık materyalinden bakteriyolojik test sonucu pozitif çıkan işletmelerdeki diğer hayvanlardan serolojik test için kan alınarak Bruselloz varlığı yönünden teşhis için ilgili Enstitü Müdürlüğüne gönderilmektedir. Bakteriyolojik veya serolojik olarak hastalık tespit edilen hayvanlar şarta tabii kesime gönderilmekte ve hayvan sahiplerine 9/10 oranında tazminat ödemesi yapılmaktadır. Hastalıkla mücadelede aşılama, kordon karantina, itlaf, imha ve tazminat uygulamaları yapılmaktadır. Programlı brusella aşıları 3-6 ay yaştaki dişi buzağı, dişi kuzu ve oğlaklar ile damızlığa ayrılacak erkek kuzu ve oğlaklarda yıl boyu

uygulanmaktadır. Hastalığın yoğun görüldüğü illerde ise tüm dişi hayvan varlığı hastalığa karşı aşılanmaktadır.

Tüberküloz Hastalığı ile Mücadele

Ülkemizde Sığır Tüberkülozu hastalığı ile mücadele Sığır Tüberkülozu Yönetmeliği hükümlerine göre yapılmaktadır. Hastalıkla mücadelede kordon karantina, itlaf, imha ve tazminat uygulamaları yapılmaktadır. Mezbahada kesim sonrasında sığır tüberkülozu hastalığının varlığı resmi veteriner hekimlerce tespit edilen sığırlar için Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği hükümlerine göre hayvan sahiplerine tazminat ödemesi yapılmaktadır. Hastalığın tüberkülin testi ile tespit edildiği durumlarda 9/10, mezbahada tespit edildiği durumlarda ise $\frac{3}{4}$ oranında tazminat uygulanmaktadır.

Tavuk Vebası Hastalığı ile Mücadele

Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği ve Avian Influenza Hastalığı Acil Eylem Planı kapsamında yürütülmektedir. Hastalık tespit edilmesi durumunda 3 km Koruma ve 10 km gözetim alanı oluşturulmakta ve duyarlı hayvanların giriş ve çıkışlarına kısıtlamalar getirilmektedir. Ülkemizde Avian Influenza hastalığı ile mücadele de tazminatlı itlaf politikası uygulanmakta olup hastalığa karşı aşılama yapılmamaktadır. 2019 yıllarında hastalık hakkında aktif survey çalışması yapılmıştır. Ayrıca klinik survey çalışmaları da devam etmektedir. Avian Influenza Hastalığı Acil eylem Planı kapsamında oluşturulan Ulusal Hastalık Kriz Merkezi toplantıları yapılmakta olup, toplantı kararları paydaşlar ile paylaşılmaktadır. Hastalığın çıkması durumunda ihracatın kesilmemesi amacıyla yayınlanan İhbarı Mecburi Tavuk Vebası Hastalığından Ari Bölgelerin Tanımlanması ve İlanı Hakkında Talimat kapsamında 81 ilimiz hastalıktan ari bölge ilan edilmiş olup, 2018 ve 2019 yıllarında bu talimat kapsamında survey planları hazırlanarak uygulanmıştır. Hastalığa hazırlıklı olmak amacıyla 2005 yılından bu yana Gerçek Zamanlı Tatbikatlar yapılmaktadır. Tatbikatlar 3 gün masa başı eğitimi, 1 gün saha uygulaması ve 1 gün değerlendirme şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu tatbikat 2019 yılında İzmir ve Elazığ illerinde yapılmıştır.

Yalancı Tavuk Vebası Hastalığı ile Mücadele

Yalancı Tavuk Vebası Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği ve Yalancı Tavuk Vebası Hastalığı Acil eylem Planı kapsamında yürütülmektedir. Hastalık tespit edilen işletmelerdeki hayvanlar tazminatsız olarak itlaf edilmektedir. 2019 yıllarında hastalık hakkında aktif survey çalışması yapılmıştır. Yalancı Tavuk Vebası Hastalığı Acil Eylem Planı kapsamında oluşturulan Ulusal Hastalık Kriz Merkezi toplantıları yapılmakta olup, toplantı kararları paydaşlar ile paylaşılmaktadır.

Şarbon Hastalığı ile Mücadele

Şarbon hastalığı ile mücadele Şarbon Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda; hastalık şüphesi olan ani hayvan ölümlerinde numune alımları yapılarak bölge Veteriner Kontrol Enstitülerinde yapılan analizler ile hastalığın varlığı teyit edilir. Hastalık teyidi sonrası bölgede uygulanan karantina ve kordon tedbirleri gereği tüm duyarlı hayvanların ve hayvansal ürünlerin giriş-çıkışı yasaklanır. Hastalık çıkışı olan yerlerde hastalık ile mücadelede önemli bir aşama olan aşılama çalışmaları 5 yıl süre ile programlı şekilde düzenli devam ettirilmektedir. Hastalık sonrası ölen bulaşmadan şüpheli hayvanlar etkenin hava ile teması sonucu sporlandığından kesinlikle otopsi yapılmadan kireçlenerek gömülmekte veya yakılmaktadır. Hastalığın çıktığı işletme ve çevresinde etkenin yayılımının engellenmesi için temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri gerçekleştirilmektedir. Koruyucu hekimlik çerçevesinde hastalık ortaya çıkmadan risk görülen alanlarda aşılama çalışmaları yürütülmektedir. Bu çerçevede 2019 yılında ülkede en çok mihrak görülen 19 ilçenin tamamında duyarlı türdeki tüm hayvanların aşılamaları gerçekleştirilmiştir.

Mavidil Hastalığı ile Mücadele

Bakanlığımız tarafından Mavidil hastalığı ile mücadele 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile Mavidil Hastalığına Karşı Korunma ve Mücadele Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Vektörel bir hastalık olan Mavidil hastalığına karşı hastalığın yayılmasına neden olan vektör sineklerin yaşam alanlarının azaltılması çalışmaları Belediyeler ile koordineli bir şekilde yürütülmektedir. Yetiştiriciler tarafından da hayvanların bireysel olarak ilaçlanması gerçekleştirilmektedir. Ülkemizde özellikle iklimsel ve coğrafi olarak hastalığın görülmesi için riskli bölgeler olan Marmara, Ege, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgesinin kıyı şeritleri Mavidil hastalığı ile mücadele kapsamında son üç yıl içinde hastalık mihrakı olan yerlerde koyunların gebe olmadıkları dönemde aşılama yapılmaktadır. Hastalık çıkışı olan yerlerde kordon ve karantina tedbirleri uygulanarak hayvan, hayvansal ürün giriş ve çıkışları yasaklanmaktadır. Hastalığın bulunduğu mihrakta temizlik ve dezenfeksiyon işlemleri yapılarak yayılımı engellenmektedir.

Ruam Hastalığı ile Mücadele

Tek tırnaklı hayvanların ruam hastalığından korunmasını sağlamak ve hastalığın yayılmasını önlemek amacıyla, tek tırnaklı hayvanların iller arası nakillerinde daha önce teste tabi tutulmamış olduğu tespit edilen hayvanlar ile riskli değerlendirilen veya kimlik belgesi bulunmayan at ve katırlar mallein testine tabi tutulmakta, eşekler ise klinik muayeneden geçirildikten sonra veteriner sağlık raporu verilerek sevklerine müsaade edilmektedir. Ankara, İstanbul, İzmir, Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illerine (TR-1) diğer illerden tek tırnaklı hayvan sevklerinde, hayvanlar sevk işleminden önce 30 gün süreyle karantinada tutulmakta bu süre içinde önce kan numunesi alınmakta, ardından mallein testi yapılarak negatif olanların sevklerine izin verilmektedir. 2019 yılında TR-1 illerine Bursa, Eskişehir ve Kocaeli illerinin eklenmesi ile ilgili çalışmalara başlanmıştır.

LSD Hastalığı ile Mücadele

Hastalık çıkışlarında, etkilenen ve kontak halinde bulunan hayvanlar itlaf edilmekte veya kesime gönderilmektedir. Mihrak etrafında koruma ve gözetim bölgelerinin oluşturulmakta karantina tedbirleri uygulanmaktadır. Ayrıca vektörlerle mücadele, hayvan hareketlerinin kısıtlanması, tarama, dezenfeksiyon uygulamaları ve karantina alanı içindeki hayvanlara aşı uygulaması yapılmaktadır. Hayvan Hastalıkları İle Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi kapsamında ülke genelinde LSD'ye karşı koruma amaçlı koyun keçi çiçek aşısı uygulanmaktadır. 2019 yılında Avrupa Birliği destekli LSD Hastalığının Kontrolü ve Önlenmesi Projesi devreye sokulmuştur. Projenin toplam bütçesi 13.747.500 Euro olup mal alımı ve teknik yardım olmak üzere iki bileşeni bulunmaktadır. Proje kapsamında yaklaşık 10 Milyon sığır dozu aşı temini gerçekleştirilmiştir.

Koyun-Keçi Çiçek Hastalığı ile Mücadele

Trakya'da tüm küçükbaş hayvanlar, Anadolu'da ise hastalık mihraklarındaki koyun ve keçiler, kuzu ve oğlaklar ile birlikte çıkış yılında ve sonraki 2 yıl boyunca, üst üste hastalık mihrakının en az 10 km yarıçapındaki alanda aşılama yapılmaktadır.

Koyun-Keçi Vebası Hastalığı ile Mücadele

Anadolu'da hastalık mihraklarındaki tüm hayvanlar, mihrak görülmeyen yerlerde ise daha önce aşılama yapılmamış ya da aşı geçmişinden şüphe edilen ergin hayvanlar ile 2018 yılında yeni doğan genç hayvanlar, Trakya'da ise tüm küçükbaş hayvanlar aşı geçmişine bakılmaksızın 3 aydan itibaren aşılama yapılmaktadır.

Sağlık Taramaları

Bakanlığımızca korunma tedaviden daha kolay ve ucuzdur prensibi ile her yıl ülkemizde görülen ihbarı zorunlu hastalıklara karşı mücadele programları oluşturulmaktadır. Bu programlar çerçevesinde aşılama, kordon, karantina, temizlik ve dezenfeksiyon çalışmaları yapılmaktadır.

Aşılama

Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketlerinin Kontrolü Programı kapsamında uygulanacak aşılar ve illerin aşılama programları belirlenmektedir. Söz konusu program, illerin her yılın sonunda göndermiş oldukları bir sonraki yılın programını teşkil edecek hayvan varlığı tablolarında yer alan hayvan sayıları dikkate alınarak hazırlanmaktadır. Program kapsamında Şap, Sığırların Nodüler Ekzantemi, Sığır Brusellozu, Şarbon, Koyun Keçi Brusellozu, Koyun Keçi Çiçeği, Koyun Keçi Vebası, Mavidil ve Kuduz hastalıklarına karşı İl/İlçe Müdürlüklerimizce aşılama çalışmaları yürütülmektedir.

Programlı Aşılar

Şap hastalığına karşı, büyükbaş hayvanlarda ülke genelinde ilkbahar ve sonbahar olmak üzere yılda iki kez olmak üzere, aşısız annelerden doğan yavrulara 2 haftalıktan, aşıllı annelerden doğan ve yaşamının ilk günlerinde kolostrum alan yavrulara ise 2 aylıktan itibaren ilk aşılama yapılır. Ayrıca genç hayvanlara ve hayatında ilk defa aşılanan hayvanlara ilk aşılamadan 1 ay sonra ise rapel aşılama yapılır. Küçükbaş hayvanlarda ise şap hastalığı yönünden aşıllı arılık statüsüne sahip olan Trakya'da bulunan tüm küçükbaş hayvanlar yılda 1 kez aşılanmaktadır.

Sığırların Nodüler Ekzantemi hastalığına karşı ülke genelindeki 3 aylık yaştan büyük tüm büyükbaş hayvanlar program kapsamında aşılanmaktadır.

Sığır Brusellozu hastalığına karşı 2019 yılında yayımlanan Brusellanın Konjuktival Aşı ile Kontrol ve Eradikasyonu Genelgesi kapsamında 2019 yılında 3-6 aylık dişi buzağılar konjuktival aşısı ile aşılanacak ve ilk aşılamadan 4-12 ay sonra aşılanan büyükbaş hayvanlara tekrar aşı yapılacaktır. Ayrıca mihrakı yüksek olan illerde aşı geçmişine bakılmaksızın tüm dişi sığırlar konjuktival aşısı ile aşılanmaktadır.

2020 yılından itibaren tüm ülkede, 2019 yılında tespit edilen ancak aşılanamayan ergin hayvanlar hariç olmak üzere ilk yılda uygulanan aşılama stratejisi izlenecektir. Aşılamalar iki yıl olarak planlanmış olmakla birlikte, üçüncü yıl yapılacak serosurvey çalışması sonuçları ve mihrak sayıları değerlendirilerek uygulama süresi uzatılabilecektir.

Şarbon hastalığına karşı, son 5 yılda hastalık görülen mihraklardaki sirayete maruz hayvanların tamamı, meraya çıkışlarından önce aşılanmaktadır. Aşılama tarihleri ve aşılanacak hayvan sayısı, hayvanların mera çıkış zamanına ve hastalık kaynağı merayı ortak kullanan hayvan varlığına göre İl Müdürlükleri tarafından belirlenmektedir.

Koyun Keçi Brusellozu hastalığına karşı 2019 yılında yayımlanan Brusellanın Konjuktival Aşı ile Kontrol ve Eradikasyonu Genelgesi kapsamında yıl boyu 3-6 aylık dişi kuzu ve oğlaklar ile damızlık erkek hayvanlar konjuktival aşısı ile aşılanmaktadır.

Koyun Keçi Çiçeği hastalığına karşı Anadolu'da hastalık mihraklarındaki koyun ve keçiler, kuzu ve oğlaklar ile birlikte hastalık mihrakının en az 10 km yarıçapındaki tüm küçükbaş hayvanlar hastalık çıkış yılı ve sonraki 2 yıl boyunca üst üste aşılanmaktadır. Trakya'da ise tüm küçükbaş hayvanlar aşılanmaktadır.

Koyun Keçi Vebası hastalığına karşı AB projesi olarak 2011 yılında başlatılan Koyun ve Keçilerin Kimliklendirilmesi ve Koyun Keçi Vebasına Karşı Aşılanması Projesi ile OIE ve FAO tarafından 2015 yılında başlatılan Koyun Keçi Vebasının Kontrol ve Eradikasyonu Küresel Stratejisi kapsamında Anadolu'da hastalık mihraklarındaki tüm hayvanlar, mihrak görülmeyen yerlerde ise daha önce aşılanmamış ya da aşı geçmişinden şüphe edilen ergin hayvanlar ile yeni doğan genç hayvanlar 3 aylık yaştan itibaren aşılanmaktadır. Trakya'da ise tüm küçükbaş hayvanlar aşı geçmişine bakılmaksızın 3 aylık yaştan itibaren aşılanmaktadır.

Mavidil hastalığına karşı Anadolu'da son üç yıl içerisinde hastalığın görüldüğü sürüler ile bu sürülerin bulunduğu epidemiyolojik ünitelerde bulunan tüm koyunlar gebe olmadıkları dönemde ve vektörün aktif olduğu dönemlerde hayvanların bağışık olacağı şekilde aşılanmaktadır.

Kuduz hastalığına karşı kampanya süresince sahipli ve sahipsiz tüm köpek ve kedilere ulaşılarak aşılanmaları sağlanmaktadır.

Buzağı Kayıplarının Önlenmesi

Buzağı kayıplarının önüne geçmek için mücadele ve farkındalık çalışmaları kapsamında, Şubat ayında Antalya ilinde 81 İl Müdürlüğünde görevli resmi veteriner hekimlere yönelik buzağı kayıplarının önlenmesi ile ilgili eğitimcilerin eğitimi gerçekleştirilmiş olup, eğitim alan resmi veteriner hekimler vasıtası ile ülke genelindeki tüm yetiştiricilere konu ile ilgili eğitim verilmesi planlanmıştır. Ayrıca Enstitü Müdürlükleri, sorumluluk alanlarındaki Veteriner Hekimler ve Yetiştiricilerin eğitimini gerçekleştirmişlerdir. Ülkemizde buzağı ölümlerinin önemli nedenlerinden biri olan E.coli enfeksiyonlarından kaynaklı buzağı ölümlerinin önüne geçilebilmesi amacıyla Bakanlığımızca temin edilen 4,5 Milyon doz E.coli aşısı İl/İlçe Müdürlüklerine gönderilmiş, yetiştiricilerden aşı bedeli alınmadan gebe hayvanlara tatbik edilmesi sağlanmıştır.

Tablo 11: Hayvan Hastalıkları İle Mücadele

Hastalık Adı	Aşılama (Doz)- Tarama (Baş)
<i>Şap-Büyükbaş (Yılda iki kez)</i>	30.867.625
<i>Şap-Küçükbaş</i>	2.458.005
<i>Sığır Brusellozu</i>	2.725.531
<i>Koyun-Keçi Brusellozu</i>	5.129.041
<i>Koyun-Keçi Çiçek Hastalığı</i>	4.626.710
<i>Şarbon-Büyükbaş</i>	803.187
<i>Şarbon-Küçükbaş</i>	602.547
<i>Kuduz (Kedi-Köpek)</i>	526.491
<i>Koyun-Keçi Vebası</i>	13.875.458
<i>Mavidil</i>	2.065.148
<i>Lumpy Skin Disease</i>	16.106.892

Epidemiyoloji

Bakanlık, Veteriner Enstitü Müdürlükleri ve İl Müdürlüklerinde oluşturulan ve birbiriyle koordineli olarak çalışan Epidemiyoloji Birimleri tarafından bulaşıcı hayvan hastalıklarının kontrolü ve nihai eradikasyonu çalışmaları çerçevesinde mihrak araştırması, mücadele yöntemlerinin izlenmesi ve değerlendirilmesi, verilerin analizi ile güncel ve epidemiyolojik kriterlere uygun raporların hazırlanması faaliyetleri yürütülmektedir. Sahada görev yapmakta olan veteriner hekimler tarafından hastalıkların epidemiyolojik olarak incelenmesi, filyasyon ve bulaş kaynaklarının izlenmesi açısından teknik kapasitesini geliştirmek amacıyla Bakanlığımız koordinasyonunda ve Avrupa Şap Hastalığı Komisyonunun (EuFMD) teknik desteği ile 4 grup halinde 2017 yılı Şubat ve Mart aylarında toplamda 126 Epidemiyoloji İl Birim sorumlusunun katılımının sağlandığı Mihrak Araştırması ve Klinik Surveylans çalıştaylarına ek olarak 2018 yılında 3 ayrı eğitim düzenlenerek 81 ilin epidemiyoloji birim sorumlularının eğitimi tamamlanmıştır. 2019 yılında ise her coğrafi bölgeyi temsilen bölgelerde seçilen 1'er ilde bölge illerinin katılımı ile toplantı düzenlenmiştir.

Hayvan Hareketleri ve Kimliklendirme

Hayvan Hareketleri

Sığır cinsi hayvanlar il içinde pasaportla, koyun ve keçi türü hayvanlar nakil belgesi ile hareket etmekte, iller arası canlı hayvan ve hayvansal ürün sevkleri resmi veteriner hekim tarafından düzenlenen veteriner sağlık raporları ile yapılmaktadır. Resmi ve özel kesimhanelerden elde edilen hayvansal ürünler resmi veteriner hekimler tarafından sevk edilmektedir. Yurtiçi canlı hayvan ve hayvansal ürünlerin iller arası sevklerinde düzenlenmesi zorunlu olan Veteriner Sağlık Raporları TÜRKVET üzerinden düzenlenmeye başlanmış olup, yurtiçi hareketleri kontrol altına alınmıştır. Hareketlerin kontrol altına alınması hayvan hastalıkları ile mücadeleye olumlu katkı sağlamıştır. 2019 yılına göre sevk sayıları büyükbaşta 1.339.200, küçükbaşta 6.866.729 adettir.

Nakilde Hayvan Refahı ve Satıcıların Kayıt Altına Alınması

Nakilde hayvan refahı kapsamında gerçek ve tüzel kişi ve kuruluşlara ait nakil araçlarının taşıyacağı teknik ve sağlığa uygun asgari şartlar belirlenerek, nakil sırasında hayvanlara refakat eden bakıcılar ile nakil araçlarının sürücülerine yeterlilik belgesi, nakil yapan nakliyecilere yetki belgesi ve hayvan naklinde kullanılan araçlara onay belgesi verilerek veri tabanında kayıt altına alınmaktadır. Hayvan ticareti yapan satıcılar, hayvan hastalıklarının yayılmasını engellemek ve teknik, hijyenik ve sağlıklı şartlarda çalışmalarını sağlamak amacıyla kayıt altına alınmaktadır.

Tablo 12: Sertifikasyon Çalışmaları

Sertifika Adı	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Bakıcı Yeterlilik Belgesi</i>	40.866	39.121	41.303	43.575	43.998
<i>Sürücü Yeterlilik Belgesi</i>	37.450	36.831	39.172	41.452	42.368
<i>Tip-1 Nakliyeciler Yetki Belgesi</i>	20.757	20.782	22.516	25.144	15.030
<i>Tip-2 Nakliyeciler Yetki Belgesi</i>	31	64	69	73	83
<i>Uzun Yol Nakil Aracı Onay Belgesi</i>	41	66	66	73	83
<i>Satıcı Çalışma İzin Belgesi</i>	11.750	15.314	14.882	16.802	15.303

Hayvan Satış Yerleri

Ülkemizde hayvan satış yerleri, 24.12.2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Hayvan Satış Yerlerinin Ruhsatlandırılma ve Denetleme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” çerçevesinde ruhsatlandırılmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde toplam 125 Hayvan Pazarı ve 21 Hayvan Borsası olmak üzere toplam 146 ruhsatlı hayvan satış yeri bulunmaktadır.

Kurban ve Trakya’ya Hayvan Sevkleri

Ülkemizde kurban faaliyetleri Bakanlığımızın da yer aldığı Bakanlıklar Arası Kurban Hizmetleri Kurulu Kararı doğrultusunda her yıl Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından yayımlanan Kurban Hizmetlerinin Uygulanmasına Dair Tebliğ çerçevesinde yürütülmektedir. 2019 yılında 891.670 adet büyükbaş, 2.823.066 adet küçükbaş hayvan kurbanda kesilmiştir. Hayvanların en az 3 ay sevk edilecekleri işletmede bulunmaları, 1 ay karantina altına alınmaları, bu süre içerisinde yarıçapı 10 km’lik çevre alanında şap hastalığı görülmemesi ve Şap Enstitüsü tarafından yapılan testte hastalık bulaştırma riskini taşımadıkları tespit edilmesi durumunda söz konusu hayvanların Trakya’ya sevkine izin verilmektedir.

Kimliklendirme

Ülkemizde sığır cinsi ve koyun keçi türü hayvanlar, hayvan hareketlerinin ve hayvan hastalıklarının daha etkin kontrolünü sağlamak, ülkesel ya da bölgesel eradikasyon programlarının etkin yürütülmesini desteklemek, ilgili birimlerce gerekli sağlık, ıslah, istatistik ve destekleme ödemeleri kayıtlarının daha düzenli tutulması ve değerlendirilmesi amacıyla plastik kulak küpeleriyle tanımlanarak AB’ye uyumlu hayvan kayıt sistemlerinde kayıt altına alınmaktadır. 2019 yılında 7.205.560 büyükbaş, 18.722.806 küçükbaş hayvan kaydedilmiştir.

Veteriner Laboratuvar ve Ruhsatlandırma

2019 yılında Bakanlığımıza bağlı Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüklerinde 1.703.104 numunede 2.194.923 analiz yapılmıştır. 2019 yılsonu itibarıyla; toplam 6.797 muayenehane, 67 poliklinik, 56 hayvan hastanesi, Bakanlığımıza bağlı Enstitülerle birlikte 41 adet veteriner teşhis ve analiz laboratuvarı, 149 deney hayvanı kuruluşu faaliyetine devam etmektedir.

Hayvan Hastalığı Tazminatı

Bakanlığımızca yayımlanan Hayvan Hastalıklarında Tazminat Yönetmeliği ile belirlenen hastalıklara yakalanan hayvanların sahiplerine, aşı serum uygulaması nedeni ile ölen hayvanların sahiplerine, hayvan hastalıkları nedeni ile imha edilen hayvansal ürünlerin, yem, madde ve malzemeleri ödenmektedir. 2019 yılında ülkemiz sınırlarından yasadışı yollarla girerken 123 büyükbaş, 1.370 küçükbaş, 24 tek tırnaklı olmak üzere toplam 1.517 adet

hayvan yakalanmıştır. 2019 yılında ülkemiz sınırlarından yasadışı yollarla girerken 150 kg et, 1.300 kg et ürünü olmak üzere 1.450 kg toplam hayvansal ürün yakalanmıştır.

Hayvan ve Hayvansal Ürünler Sınır Kontrol

İhracat Kontrolleri

Taşra teşkilatımızla birlikte ulusal mevzuatımız ve ithalatçı ülke talepleri doğrultusunda prosedürlerin hazırlanması, sertifika modellerinin oluşturulması, tesislere ihracat izni verilmesi ve ihracat izni bulunan tesislerde ihracat denetimlerinin gerçekleştirilmesi, ihraç edilecek ürünler için sertifika düzenlenmesi gibi birçok konuda çalışmalar sürdürülmektedir.

Tablo 13: Hayvan, Hayvansal Ürün ve Yan Ürün İhracat Kontrolleri

	Alınan Numune Sayısı	Yapılan Analiz Sayısı	Düzenlenen Sağlık Sertifikası Sayısı	Oluşturulan Sertifika Modeli
<i>Canlı Hayvan</i>	176	150	6.661	14
<i>Hayvansal Ürünler</i>	1.801	9.644	79.899	68
<i>Hayvansal Yan Ürünler</i>	190	274	10.432	7

Avrupa Birliği'ne İhracat

19-29 Kasım 2018 tarihleri arasında Avrupa Birliği (AB) DG SANTE yetkilileri tarafından ziyaret gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında yayınlanan sonuç raporunda, AB mevzuatı ile uyumlu bir kontrol ve denetim sistemi doğrulanmış ve balıkçılık ürünleri ihracatının sürdürülebilirliği sağlanmıştır. Avrupa Birliği'ne ihracat izni bulunan işletme sayısı su ürünlerinde 119, süt ve süt ürünleri 19, ısıl işlem görmüş kanatlı eti ürünlerinde 9, B sınıfı yumurtada 28, kolajende 4, jelatinde 3'tür.

Rusya Federasyonu'na İhracat

Ülkemizden Rusya Federasyonu'na su ürünleri ihracatına yönelik olarak incelemelerde bulunulması amacıyla 09-17 Eylül 2019 tarihleri arasında misyon ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ziyaret sonucunda Avrupa Ekonomik Topluluğu tarafından hazırlanan rapor Bakanlığımıza iletilmiştir. Bakanlığımızca raporda yer alan hususlara ilişkin çalışmalar yürütülmektedir. Diğer yandan halihazırda ihracat izni bulunan işletmelerden yetiştiricilik izni bulunmayan 21 işletmeye, yetiştiricilik ürünleri izni verilmesine yönelik çalışmalar devam etmektedir. Rusya Federasyonu'na ihracat izni bulunan işletme sayısı balıkçılık ve su ürünlerinde 41, kanatlı eti ve ürünlerinde 16, süt ve süt ürünlerinde 8, günlük civciv ve kuluçkalık yumurtada 20'dir.

Çin Halk Cumhuriyeti'ne İhracat

2015 yılında Türkiye'den Çin'e İhraç Edilecek Süt Ürünlerinin Veteriner ve Sağlık Şartları Konusunda Protokol imzalanmıştır. Veteriner Sağlık Sertifikası formatında karşılıklı anlaşma sağlanmıştır. Çin Halk Cumhuriyeti yetkili otoritesi tarafından tarafımıza iletilen Chine İmport Food enterprise Registration sistemine ihracat yapmak isteyen işletme bilgileri girilerek yetkili otoriteye gönderilmiştir. Onay prosedürü gerektirmeyen düşük riskli ürünlere (yetişkin süt tozu, peynir gibi) ilişkin, sisteme girişi yapılan işletmelerin Çin Halk Cumhuriyeti yetkili otoritesi tarafından onaylanmasını takiben ihracatın başlaması planlanmaktadır.

Çin Halk Cumhuriyeti yetkili otoritesi tarafından ithalatçı işletmeler ve izinli ürün grupları belirlenmektedir. Bu çerçevede 58 su ürünleri işletmesinin ihracat izni bulunmaktadır.

19-29 Aralık 2018 tarihleri arasında Çin Halk Cumhuriyeti yetkili otoritesi tarafından gerçekleştirilen misyon ziyareti sonucunda; 9 Eylül 2019 tarihinde Türkiye'den Çin Halk Cumhuriyetine İhraç Edilecek Su Ürünlerinin Denetim, Karantina ve Veterinerlik Hijyen Şartları Hakkında Protokolü imzalanmıştır. Söz konusu protokol ile izinli ürün gruplarına (Dondurulmuş orkinos, Deniz Patlıcanı, Karides, Deniz Minaresi ve alt grupları), gökkuşağı alabalığı, nehir alabalığı, mavi yüzgeçli orkinos eklenmiştir.

Ülkemizden Çin Halk Cumhuriyeti'ne yapılacak kanatlı eti ve kanatlı ürünleri ihracatı kapsamında Çin Halk Cumhuriyeti Gümrükler Genel İdaresi yetkilileri tarafından ülkemize 18-22 Eylül 2019 tarihlerinde ziyaret gerçekleştirilmiştir. 2020 yılının ilk çeyreğinde Çin Halk

Cumhuriyeti'ye kanatlı eti ve ürünleri ihracatına yönelik Protokol yapılması planlanmaktadır.

Diğer Ülkelere İhracat

Kanatlı ve ürünleri; Ülkemizden Güney Kore'ye kanatlı eti ve ürünleri, kuluçkalık yumurta ve sofralık yumurta ihracatının başlatılmasına yönelik görüşmeler devam etmekte olup 12-18 Ocak 2020 tarihleri arasında ülkemize heyet ziyareti beklenmektedir. Küba, Güney Afrika ve Singapur'a kanatlı eti ve ürünleri, Hong Kong ve Singapur'a sofralık yumurta ihracatı başlatılmasına yönelik görüşmeler devam etmektedir. Japonya, Irak, Fas, Gürcistan, Filipinler ve Avrasya Ekonomik Birliği ülkelerinin de dahil olduğu toplam 73 ülkeye kanatlı eti ve ürünleri ihracatı yapılmaktadır.

Balıkçılık ve su ürünleri; Suudi Arabistan'a balıkçılık ürünlerinin ihracatına yönelik sağlık sertifikası üzerinde mutabakata varılmış olup 5 işletmenin ihracat izni bulunmaktadır. ÇHC ile AB ve Avrasya Ekonomik Birliği ülkelerinin de dahil olduğu 92 ülkeye su ürünleri ihracatı yapılmaktadır.

Süt ve süt ürünleri; Ülkemizden Katar'a yapılacak süt ve süt ürünleri ihracatı kapsamında Katar yetkili otoritesinden ülkemize 21-24 Ekim 2019 tarihlerinde ziyaret gerçekleştirilmiştir. Ülkemizden Malezya'ya süt ve süt ürünleri ihracatı yapmak isteyen işletmelerin onaylanması amacıyla Malezya yetkili otoritesinden ve Malezya helal üretim kontrol otoritesinden gelen görevliler tarafından 23-27 Aralık 2019 tarihlerinde, ihracat talebinde bulunan işletmelere ve Bakanlığımıza ziyaret gerçekleştirilmiştir. Brezilya'ya süt ürünleri ihracatının başlatılmasına yönelik ilgili ülke yetkili otoritesinin talep ettiği bilgiler gönderilmiş olup görüşmeler devam etmektedir. Endonezya, Güney Afrika, Moldova'ya süt ürünleri ihracatına yönelik görüşmeler devam etmektedir. AB ve Avrasya Ekonomik Birliği ülkelerinin de dahil olduğu toplam 111 ülkeye süt ve süt ürünleri ihracatı yapılmaktadır.

Diğer Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin İhracatı

Canlı hayvan ve sperma; Ülkemizden Katar'a yapılacak kayıtlı at ve at semeni ihracatı kapsamında Katar yetkili otoritesi ile ihracatta kullanılacak veteriner sağlık sertifikası ve aranacak sağlık şartları kapsamında anlaşma sağlanmış olup, söz konusu ürünlerin ihracatı konusunda herhangi bir engel bulunmamaktadır. Katar, Pakistan ve Azerbaycan'a koyun ve keçi ihracatına yönelik veteriner sağlık sertifikası üzerinde mutabakata varılmıştır. ABD'ye kayıtlı at ihracatına yönelik veteriner sağlık sertifikası üzerinde mutabakata varılmıştır.

Kolajen ve Jelatin; Avrasya Ekonomik Topluluğu'na jelatin ihracatı başlatılmasına yönelik veteriner sağlık sertifikası modeli Rusya yetkili otoritesine gönderilmiş olup onaylanması beklenmektedir. Güney Afrika'ya kolajen ve jelatin ihracatı için görüşmeler devam etmektedir.

Kedi Köpek Maması; Endonezya'ya kedi köpek maması ihracatı kapsamında, ithalatçı ülke tarafından istenen ülke raporu hazırlanması için çalışmalar başlatılmış olup, 2020 yılı içerisinde rapor gönderilecektir. Avrupa Birliği başta olmak üzere ABD, Azerbaycan, Endonezya, İsrail, Lübnan gibi ülkelerin de dahil olduğu birçok ülkeye ihracat yapılmaktadır.

Hayvansal Yan Ürünler; Japonya'ya bağırsak kılıfı ihracatı için 2018 Mart ayında yılında başlatılan ve 2 yıllık süre ile geçerli olan ihracat izin süresinin, Japonya mevzuatı gereğince 2 yıl daha uzatılması için çalışmalar başlatılmış olup, izin uzatımı için gerekli olan rapor 2020 yılı Şubat ayında gönderilecektir. Kosova'ya balık yemi ihracatına yönelik veteriner sağlık sertifikası üzerinde mutabakata varılmıştır. AB, Gürcistan, İran, Azerbaycan, Ürdün, İsrail, Birleşik Arap Emirlikleri'nin de dahil olduğu 38 ülkeye ihracat yapılmaktadır.

İthalat Kontrolleri

Hayvansal ürün ithalatında izinli ülke ve işletme listelerinin oluşturulması amacıyla, ihracatçı ülkelerde denetimler gerçekleştirilerek 3 ayrı ülkede bulunan 9 kırmızı et kesimhanesi ithalata izinli işletme listesine eklenmiştir. Ayrıca ihracatçı ülke yetkili otoritesi tarafından denetlenerek ihracat amacıyla onaylanan ve Bakanlığımıza resmi olarak bildirilen 7 ayrı ülkede 10 adet deri ve yün işletmesi onaylı işletmeler listesine dahil edilmiştir. 2019 yılı içerisinde kesimhane ve hayvansal yan ürün işletmesi ile ülke onayı çalışmaları kapsamında toplam 19 adet işletme onaylanmıştır. Ülkemize ithal edilecek sığır etleri, Bakanlığımız tarafından görevlendirilen resmî veteriner hekimler tarafından sağlık muayenesi yapılan,

ülkemiz örf ve adetlerine uygun olarak kesimi gerçekleştirilen sığırlardan elde edilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılı içerisinde Et ve Süt Kurumu Genel Müdürlüğü tarafından yapılan sığır eti ithalatı çalışmalarında gerekli kontrolleri yürütmek üzere ithalatın yapılacağı ülkelere, Sığır Eti İthalatında Sağlık ve Teknik Şartların Belirlenmesine İlişkin Tebliğ çerçevesinde Bakanlığımızca onaylı kesimhanelerde görev almak üzere 54 Veteriner Hekim görevlendirmesi yapılmıştır. 2019 yılında; Ürünlerin Ülkeye Girişinde Veteriner Kontrollerinin Düzenlenmesine Dair Yönetmelik, Hayvansal Ürün İthalatında Kontrol Belgesi Onaylanması ve İthalat Aşamasında Sunulması Gereken Belgeler Hakkında Tebliğ ve Serbest Bölgelere Veya Gümrük Antrepolarına Giriş İçin Veya Gemi Kumanyacılığı için Gönderilen Ürünlerin Veteriner Kontrollerine İlişkin Kurallar Hakkında Tebliğ güncellenerek resmi gazetede yayımlanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti'ne İnsan Tüketimi Amaçlı Kollajen İhracatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası ve Avrupa Topluluğu Üye Ülkeler Dışındaki Ülkelerden Türkiye Cumhuriyeti'ne Sığır Cinsi Evcil Hayvanların Semeni İthalatı İçin Veteriner Sağlık Sertifikası güncellenerek Bakanlık resmi internet sayfasında yayımlanmıştır. 2019 yılında 23 Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlüğü ve ithalata yetkili 10 İl Tarım ve Orman Müdürlüğü tarafından 51.954 adet veteriner kontrolü yapılmış olup, bunlardan 5.446 numune alınarak 31.455 adet laboratuvar analizi yapılmıştır.

Tablo 14: Veteriner Kontrollerine Tabi Ürünlerin Ülkeye Girişinde Yürütülen Kontrollere İlişkin Veriler

Yıl	İşlem Türü	İşlem (Kontrol) Sayısı	Numune Sayısı	Analiz Sayısı	Uygunluk Sayısı	Uygunsuzluk Sayısı	
2019	İthalat	Gıda	5.885	3.575	22.057	5.849	36
		Yem	4.583	1.814	9.147	4.551	32
		Yan Ürün (Deri, Gübre, Yün vb.)	4.735	15	111	2.448	11
		Diğer Sanayi (Kozmetik, Sabun vb.)	457	5	29	124	3
	Transit	27.149			16.833	7	
	İhracattan Geri Dönen Ürün	168	37	111	106	16	
	Aktarma	7.771			7.714		
	Gemi Kumanyacılığı	1.206			36		
	TOPLAM	51.954	5.446	31.455	37.661	105	

2019 yılında ülkemize yapılan hayvansal ürün ithalat kontrollerinde uygunsuz belge ve kimlik uyumsuzluğu nedeniyle 24, laboratuvar analiz sonuçlarında uygunsuzluk nedeniyle 36, yasaklı ülke/bölge nedeniyle 7, sertifika eksikliği nedeniyle 6, geçersiz sertifika nedeniyle 9, diğer nedenlerle 23 olmak üzere toplam 105 adet sevkiyat tespiti yapılmış olup, söz konusu uygunsuzluklarla ilgili mevzuat kapsamında gerekli işlemler yapılarak, konuya ilişkin ihracatçı ülkelere resmi yollarla bildirim yapılmıştır.

Tablo 15: Hayvanların Ülkeye Girişinde Yürütülen Veteriner Kontrollerine İlişkin Veriler

İşlem Türü	Canlı Hayvan/Hayvansal Ürün	İşlem Sayısı (VGB Sayısı)	İthal Edilen Hayvan Sayısı/Doz miktarı	Numune Sayısı	Uygunluk Verilen Hayvan Sayısı/Doz Miktarı	Uygunsuzluk Verilen Hayvan Sayısı (Ölen Dahil)/Doz miktarı	Karantina Süreci Devam Eden Hayvan Sayısı
İTHALAT	Kesimlik Sığır						
	Besilik Sığır	3.402	580.823	14.057	455.583	1.573	123.667
	Damızlık Sığır	231	10.859	253	10.423	154	282
	Kesimlik Koyun						
	Damızlık Koyun	410	92.692	1.757	66.531	979	25.182
	At İthalatı	166	586		497		89
	Kuluçkalık Yumurta	241	16.996.516	15	16.883.566	112.950	
	Semen	173	3.381.438	3.655	2.643.875	43.132	42.042
	Damızlık Kanatlı	106	5.980.72	60	5.980,72		
	Canlı Balık	162	2.495.539		2.495.539		
	Alabalık Yumurtası	22	17.945.000	6.600.000	17.945.000		
	Canlı Deniz Salyangozu(kg)	9	173.910		173.910		
	Ev ve Süs Hayvanları	190	171.784		59.464		9.770
	Deney Hayvanları	21	294		294		
	Sirk ve Hayvanat Bahçeleri İçin Gelen Hayvanlar	17	68		66	2	
	TRANSİT		4.116	582		582	
TOPLAM		9.266	41.856.072	6.619.797	40.741.311	158.790	201.032

Veteriner Sağlık Ürünleri ve Halk Sağlığı

Veteriner Tıbbi Ürün Takibi

Elektronik Reçete

Ülkemizde hayvan sağlığı alanında kullanılan beşeri tıbbi ürünler dâhil olmak üzere tüm reçeteye tabi veteriner ilaçların izlenebilirliğini temin etmek, veteriner hekimler tarafından hayvan sağlığı alanında gerçekleştirilen faaliyetleri takip edebilmek ve bunun sonucunda oluşan verileri kullanarak; hayvan hastalık ve zararlıları ile etkin bir mücadele gerçekleştirmek ve gıda güvenliğini temin etmek amacıyla veteriner hekim reçetelerinin elektronik ortamda düzenlenmesine karar verilmiş ve 01.01.2018 tarihi itibarıyla ülke genelinde E-Reçete uygulamasına geçilmiştir. 2019 yılında kullanıcı veteriner hekim sayısı 21.480 olup, düzenlenen E-reçete sayısı 3.830.102, reçete düzenlenen hayvan sayısı 58.854.765, ihbarı zorunlu hastalık için düzenlenen E-reçete sayısı 331 dir. E-Reçete Sistemine kamu kurum ve kuruluşları ile üniversitelerde çalışan veteriner hekimler, mesleğini serbest olarak ya da özel sektörde icra eden tüm veteriner hekimler, eczacılar ve ilaç sektöründe faaliyet gösteren meslek mensupları kullanıcı olarak kaydedilmiştir. E-reçete sisteminde her bir veteriner hekim ve ilaç satış noktası kayıt altına alınarak hayvan sağlığı alanında gerçekleştirilen çalışmalar, uygulanan tedaviler, teşhis edilen hastalıklar izlenebilir hale getirilmiş, doğru tanı ve tedavi teşvik edilmiştir. Ayrıca, ülkemizde hayvan hastalıklarının görülme sıklığı ve yayılımı istatistiksel olarak görülebilir hale getirilmiş ve ihbarı zorunlu hastalıklara hızla müdahale imkânı sağlanmıştır.

İlaç Takip Sistemi

Ülkemizde E-Reçete Sisteminin yanında 01.03.2018 tarihi itibarı ile Veteriner İlaç Takip Sistemine geçilmiştir. Sistem sayesinde veteriner ilaçları ile bu ilaçların üretimi için gerekli hammaddeler ithalatından üretimine, üretim sonrası toptan ve perakende satış noktalarına dağıtımına kadar tüm aşamaları izlenebilir hale getirilmiştir. E-Reçete ve Veteriner İlaç Takip Sistemi birbiriyle entegre edilmiş olması ile de veteriner ilaçların hammadde aşamasından son kullanıldığı hayvana kadar bütün aşamaları izlenebilir hale getirilmiştir. Ayrıca oluşturulan bu sistemler sayesinde veteriner ilaçlarından kaynaklı gıda güvenliğinin sağlanması noktasında istenilen verilere sahip olunmuş ve güvenli olmayan gıdaların tüketime sunulmasının önüne geçilmiştir.

Tablo 16: İlaç Takip Sistemi Verileri

Veteriner İlaç Takip Sistemi	Sayı
<i>Muayehane Sayısı</i>	7.169
<i>Poliklinik Sayısı</i>	69
<i>Hayvan Hastanesi Sayısı</i>	57
<i>Veteriner Tıbbi Ürün Temin İzinli Hayvancılık İşletmesi</i>	515
<i>Veteriner Tıbbi Ürün Temin İzinli Kamu Kurumu</i>	1.247
<i>Eczane Sayısı</i>	25.179
<i>Toplam Veteriner Ecza Deposu Sayısı</i>	185

Veteriner Biyolojik Ürün Takibi

2019 yılında ülkemizde üretilen ya da ithal edilen veteriner biyolojik ürünler için Veteriner Biyolojik Ürün Takip Sistemi uygulamaya konulmuştur. Bugüne kadar 21.319 kullanıcının sisteme kaydı yapılmış ve hayvan sağlığı alanında kullanılan aşılarda izlenebilir hale getirilmiştir. Sistem, Bakanlığımıza ait tüm hayvan kayıt sistemleri ile entegre edilmiştir. Ayrıca hayvan kayıt sistemi olmayan diğer hayvan türleri için kendisi bir kayıt sistemi haline getirilmiş olup, bu sayede kedi köpek gibi kimliksiz hayvanların kayıt edilmeleri sağlanmıştır. Bu güne kadar sisteme 979.197 adet hayvan, sahibine ait veriler ile birlikte kayıt edilmiştir. Sistemde, uygulamaya konulduğu 15.08.2019 tarihinden bu güne kadar, 843.152 aşı uygulama belgesi düzenlenmiş olup 1.456.827.413 adet hayvan için aşılama kaydı oluşturulmuştur.

Veteriner Tıbbi Ürün Pazarlama İzin Sahiplerinin İştigal İzni

Ülkemizde veteriner tıbbi ürünlerin ruhsatlandırılması ve pazarlanabilmesi için gerçek veya tüzel kişilerin Bakanlığımızdan İştigal İzin Belgesi alması gerekmektedir. Bu amaçla, Bakanlığımıza yapılan başvurular değerlendirilmekte ve uygun bulunan müracaat sahiplerine iştigal izin belgesi verilmektedir. 2019 yılında iştigal izini alan ve pazarlama izin sorumlusu atayan firma sayısı 10'dur.

Farmakovijilans

Farmakovijilans, veteriner tıbbi ürünlerin istenmeyen etkileri ve ürünlere bağlı diğer muhtemel sorunların saptanması, tanımlanması, değerlendirilmesi ve önlenmesi ile ilgili çalışmalar olup, pazarlama izin sahipleri satış izin belgesi alabilmek ve ürünlerini piyasaya sunabilmek için bir veteriner hekimi farmakovijilans sorumlusu/yetkili farmakovijilans sorumlusu olarak görevlendirmek ve bir veteriner hekim adına Farmakovijilans Sorumlusu Belgesi almak zorundadır. Bakanlığımızca veteriner tıbbi ürünlerin farmakovijilans faaliyetleri kapsamında düzenlenmiş belge sayısı 2'dir. Farmakovijilans bildirimleri periyodik güvenlik güncelleme raporu 44 olup istenmeyen etki bildirimi 61'dir.

Veteriner Tıbbi Ürün Tanıtım

Veteriner tıbbi ürünlerin tanıtımı ile ilgili hususlar 5996 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik çerçevesinde yapılmakta olup, tanıtım alanında gerçekleştirilen faaliyetlerin düzenlenmesi amacıyla yayınlanan Veteriner Tıbbi Ürün Tanıtım Kılavuzu kapsamında gerekli izin ve denetim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda Bakanlığımız tarafından veteriner tıbbi ürün tanıtım temsilcileri sertifikalandırılmış ve kayıt altına alınmıştır. Sertifikalandırma Faaliyetleri kapsamında 2019 yılı veteriner tıbbi ürün tanıtım temsilcisi sayısı 157'dir.

Veteriner Tıbbi Ürün Denetim

Bakanlığımız tarafından piyasaya arz edilecek veteriner tıbbi ürünler ile piyasada yer alan veteriner tıbbi ürünlerin etkinlik, güvenilirlik ve kalitesine yönelik denetim faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda ithalat aşamasında belirli etkin maddeleri içeren kullanıma hazır ilaçlardan örnekler alınarak analiz edilmektedir. Ayrıca Bakanlığımız programlı denetim faaliyetleri çerçevesinde sahadan alınan ürünler ile şikâyet ve talepler sonucunda alınan veteriner tıbbi ürünlerin kontrol ve denetimleri de yapılmaktadır.

Tablo 17: Veteriner Tıbbi Ürün Denetim Faaliyetleri

Veteriner Tıbbi Ürün Denetim Faaliyetleri	Sayısı	Uygunluk Durumu	
<i>İçerikleri Bakımından Denetlenen Ürün</i>	84	Uygun Bulunmayan Ürün	Geri Çekilen Ürün
		8	8
<i>Etiket ve Prospektüs Bakımından Denetlenen Ürün</i>	44	Uygun Bulunmayan Ürün	Geri Çekilen Ürün
		-	-
<i>Raf Ömrüne Uygunlukları Bakımından Denetlenen Veteriner Biyolojik Ürün</i>	17	Uygun Bulunmayan Ürün	Geri Çekilen Ürün
		2	2
<i>İthalatı aşamasında analize tabi tutulan ilaç denetimi</i>	314	Uygun Bulunmayan Ürün	Geri Çekilen Ürün
		-	-
<i>Tanıtım Faaliyetleri Bakımından Yapılan Denetim</i>	92	Uygun Bulunmayan Tanıtım	
		4	
<i>Toplam</i>	551		

Veteriner Tıbbi Ürün İthalat

Bakanlığımız tarafından veteriner tıbbi ürün hammadde ve başlangıç maddeleri için ithalat başvuruları değerlendirilmiş ve uygun olanlara ithalat izni verilmiştir. Kullanıma hazır veteriner ilaç ve biyolojik ürün ithalat izinleri yetki verilen İl Müdürlüklerimiz tarafından

verilmiştir. Bunların dışında ülkemizde pazarlama izni bulunmayan ancak ithalatı gereken kullanıma hazır veteriner tıbbi ürünlerin ithalat izinleri de Bakanlığımız tarafından değerlendirilmiştir.

Veteriner Tıbbi Ürün İhracat

Veteriner tıbbi ürünlerin ihracat işlemleri Bakanlığımız izni ile gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda ihracat izinleri İl Müdürlüklerimiz tarafından verilmektedir. Bu kapsamda gerçekleştirilen tüm izin işlemleri Bakanlığımız tarafından uygulamaya konulan İlaç Takip Sistemi üzerinden gerçekleştirilmekte ve izlenmektedir.

Akılcı İlaç Kullanımı

Antimikrobiyal dirençle mücadele kapsamında kamu kurumlarında çalışan veteriner hekimler, serbest çalışan veteriner hekimler ve entegre işletmelerde çalışan veteriner hekimlere akılcı ilaç kullanımı konusunda eğitimler verilmiş ve düzenlenen toplantılar ile farkındalık kazandırılmıştır. Akılcı ilaç kullanımı faaliyetleri kapsamında 6 ilde Bakanlık personeli tarafından 524 Serbest ve Kamu Veteriner Hekimine eğitim verilmiştir.

Veteriner Tıbbi Ürünler için İyi Üretim Uygulamaları (GMP)

Veteriner tıbbi ürünlerin Türkiye’de üretimi, Bakanlığımızdan izinli üretim yerlerinde gerçekleştirilmektedir. Üretim yeri izni belgesi, faaliyete hazır tesislere, tesisin GMP şartlarına uygunluğunu kanıtlayan ve denetim sonrasında düzenlenen GMP sertifikasıyla birlikte verilmektedir. Veteriner tıbbi ürünlerin kontrolüne ilişkin 24.05.2015-15.12.2019 tarihleri arasında yurtiçi ve yurtdışı toplam 280 adet üretim tesisi Bakanlığımız denetçileri tarafından denetlenmiş ve 192 tesis için GMP sertifikası düzenlenmiştir. Bakanlığımız denetçileri tarafından denetleme sonrasında 32 adet yurtiçi ve 72 adet yurtdışı olmak üzere toplam 104 adet üretim yerine GMP sertifikası düzenlenmiştir. Bakanlığımız tarafından GMP sertifikası düzenlenmiş tesis listesi internet adresinde yayımlanmıştır. Türkiye’de veteriner tıbbi ürün endüstrisi tarafından üretilen söz konusu ürünlerin üretimi, geliştirilmesi ve takibi, GMP Kalite Yönetim standartlarını karşılama durumu Bakanlık GMP denetçileri tarafından kontrol edilmektedir. Bakanlığımız ve veteriner tıbbi ürün endüstrisi işbirliğinde, veteriner tıbbi ürünlerin üretim öncesi tasarım aşamasından tüketim sürecine kadar geçen yaşam döngüsünün her bir aşaması sürekli iyileştirilerek, üretim sürecinin dinamik bir yapı içerisinde kalması sağlanmaktadır.

Pazarlama İzin Sistemi

Pazarlama izni sistemi, ülkemiz piyasasına girmesine izin verilen tüm ürünlerin, sadece faaliyetleri düzenli olarak Bakanlık tarafından Kalite Risk Yönetimi ilkeleri kullanılarak denetlenen izinli üreticiler tarafından üretilmesine veya ithal edilmesine hizmet etmektedir. 2019 yılı içerisinde, 30 adedi veteriner biyolojik ürün olmak üzere, toplam 241 adet veteriner tıbbi ürün Veteriner Tıbbi Ürün Komisyonu tarafından incelenmiş, 74 adedi ilaç, 4 adedi de biyolojik ürün olmak üzere toplam 78 adet veteriner tıbbi ürüne pazarlama izni düzenlemiştir. Ayrıca 65 adet ürüne ihraç amaçlı veteriner tıbbi ürün izni düzenlenmiştir. 2019 yılında 170 adet yeni pazarlama izni başvuru dosyasının ön incelemesi gerçekleştirilmiştir. Bununla birlikte 2019 yılı içerisinde 161 adet tıbbi olmayan veteriner sağlık ürününe izin belgesi verilmiştir.

Satış İzin İşlemleri

Satış izin belgesi pazarlama izni verilmiş bir veteriner tıbbi ürünün, üretildikten veya ithal edildikten sonra piyasaya arz edilebilmesi için Bakanlıkça verilen belgedir. Bu kapsamda 2019 yılında veteriner biyolojik ürün dışındaki 79 adet veteriner tıbbi ürüne satış izni düzenlenmiştir.

Temsilci Veteriner Ecza Depoları ve Veteriner Ecza Depoları

Veteriner tıbbi ürünlerin toptan satışı Bakanlığımızdan ruhsatlı veteriner ecza depoları ile veteriner biyolojik ürünler hariç Sağlık Bakanlığımızdan ruhsatlı ecza depoları aracılığı ile

yapılmaktadır. Veteriner Tıbbi Ürünler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile veteriner ecza deposu ve temsilci veteriner ecza depolarına ruhsat verme yetkisi İl Müdürlüklerine devredilmiştir. 2019 yılsonu itibariyle Bakanlığımızdan ruhsatlı 158 adet veteriner ecza deposu ve 8 adet temsilci veteriner ecza deposu güncel olarak faaliyetini sürdürmektedir.

Gıda Kaynaklı Zoonotik Etkenlerin İzlenmesi

Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, TÜBİTAK ve Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi işbirliğinde Kanatlı Hayvanlardan ve Gıdalardan Salmonella İzlenmesi ve Kontrol Programlarının Geliştirilmesi Projesi yürütülmüş, proje sonucunda edilen bilimsel veriler ışığında Ulusal Salmonella Kontrol Programı yayımlanmıştır. Damızlık üretimi yapan 69 işletme ve bunlara bağlı 784 kümes, broyler üretimi yapan 95 işletme ve bunlara bağlı 10.032 kümes, yumurta üretimi yapan 726 işletme ve bunlara bağlı 2.366 kümes ve hindi üretimi yapan 9 işletme ve bunlara bağlı 351 kümes işletme yapılarına uygun olarak hazırladıkları kontrol programlarını Bakanlığımıza sunarak Ulusal Salmonella Kontrol Programına dahil olmuşlardır. Bu işletmelerin listesi Bakanlığımız internet sayfasında yayımlanmıştır. Aynı zamanda Bakanlığımızca ruhsat verilmiş Veteriner teşhis ve analiz laboratuvarlarından 17025 kalite standardına sahip 8 Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğü laboratuvarı ile 1 özel veteriner teşhis ve analiz laboratuvarı ve kalite sistemlerini 16 Haziran 2019 tarihine kadar 17025 standardına göre düzenlemeyi taahhüt eden ve Bakanlığımızca denetlenip Ulusal Salmonella Referans Laboratuvarı tarafından eğitim ve yeterlilik testlerine tabi tutulan 3 özel veteriner teşhis ve analiz laboratuvarı olmak üzere toplam 12 veteriner teşhis ve analiz laboratuvarı Ulusal Salmonella Kontrol Programında yetkilendirilmiştir. Bu laboratuvarların listesi Bakanlığımız internet sitesinde yayımlanmıştır. Ulusal Salmonella Kontrol Programı çerçevesinde işletmelerden örnek alacak 170 veteriner hekimin eğitimi tamamlanmış ve 01.10.2018 tarihi itibariyle yetkilendirilen laboratuvarlara örnek akışı başlamıştır. Bu tarihten itibaren toplam 104.199 numune analiz edilmiş olup, hedeflenen değer üzerinde analiz gerçekleştirilmiştir.

Ulusal Veteriner Antibiyotik Direnç İzleme Projesi: Hayvan ve hayvansal gıdalardan patojen bakterilerin tespit edilmesi, bu bakterilerin insan ve hayvan sağlığında kullanılan antibiyotiklere karşı direnç profillerinin belirlenmesi, direnç gelişen antibiyotiklerin hayvan sağlığında kullanımının sınırlandırılması ve kurumsal ve sürdürülebilir bir Veteriner Antibiyotik Direnç İzleme Programı oluşturularak halk ve hayvan sağlığının korunması amaçlanmaktadır. Proje başlangıcından itibaren kanatlılardan Salmonella için 242 izolat ve E.Coli için 119 izolat toplanmıştır. Bir yaş altı büyükbaş hayvanlardan Salmonella için 4, Ecoli için 302, Enterokok için 162, ve Stafilokok için 32 izolat toplanmıştır. Balıklardan ise Aeromonas spp. için 9 ve Vibrio spp. için 8 izolat toplanmıştır. Salmonella, Campylobacter Jejuni, Campylobacter Coli, Escherichia Coli, Enterococcus Faecalis ve Staphylococcus Aureus etkenleri izole ve identifiye edilmesi devam etmektedir, bu etkenlerin toplam 35 farklı antibiyotiğe karşı direnç profilleri belirlenmeye başlanmıştır.

5.10.2. Bitki Sağlığı

Bitki Sağlığı ve Karantina

Entegre Mücadele ve Entegre ve Kontrollü Ürün Yönetimi Projeleri: Entegre Mücadele ve Entegre ve Kontrollü Ürün Yönetimi projeleri ile seçilen üreticilere, ürünleriyle ilgili hastalık, zararlı ve yabancı otlar gibi zararlı organizmalar, zirai ilaçlar, nasıl mücadele yapılması gerektiği ve mücadele zamanı gibi konularda üretim yerlerinde eğitim verilmektedir. Bakanlığımız, teknik desteği ile Entegre Mücadele uygulamalarını teşvik etmekte, yaygınlaştırılması amacıyla projeli çalışmalar yürütmektedir. 2019 yılında 81 ilde 47.677 üretici ile 3.798.125 dekar alanda Entegre Mücadele ve Entegre ve Kontrollü Ürün Yönetimi Projesi yürütülmüştür.

Biyolojik ve Biyoteknik Mücadele Uygulamaları

Bitkisel üretimde zararlı organizmalar ile mücadelede zirai ilaç kullanımının azaltılması,

kalıntının önlenmesi ve ekosistemin korunması ile sürdürülebilir üretimin sağlanması amacıyla kimyasal mücadeleye alternatif yöntemlerden Biyolojik ve Biyoteknik Mücadele uygulamaları teşvik edilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır. 2019 yılında 253.805 dekar alanda biyolojik ve biyoteknik mücadele uygulamaları yürütülmüştür. 2019 destekleme ödemeleri devam etmektedir.

Süne Mücadelesi: Ülke çapında süne ile bulaşık olan hububat alanında süne mücadelesi çalışmaları yapılmaktadır. Süne ile bulaşık olan 64 ilde 800 ekip, 2.200 teknik personel ile 43,2 milyon dekar alanda sürvey çalışmaları yapılmıştır. Yapılan nimf sürveyi sonucuna göre 29 ilde, 9.720.171 dekar alanda kimyasal mücadele yapılmıştır. Mücadelenin başarısını değerlendirmek amacıyla 13.238 adet numune üzerinden emgi analizi yapılmış olup, emgi oranı mücadele yapılan alanlarda 0,63, mücadeleye gerek duyulmayan alanlarda 0,62, mücadele gerektiği halde ilaçlanmayan alanlarda 3,01 olarak tespit edilmiştir. Ülkemiz genelinde emgi oranı ortalaması 0,94 olarak belirlenmiştir. 2.292.920 adet parazitoit üretim ve salımı yapılmış ve 53.662 çiftçiye eğitim verilmiştir.

Çekirge Mücadelesi: Tarım alanlarının dışında kalan; çayır- mera, hazine arazisi, köy ortak arazisi, gibi şahıs mülkü olmayan yerlerde çekirge mücadelesi, devlet yardım mücadelesi şeklinde yürütülmektedir. 2019 yılında; çekirge çıkma ihtimali olan ve programa alınan 62 ilde, 221.417 dekar alan takip edilmiştir. Kimyasal mücadele yapılması gereken 40 ilde, 82.649 dekar alanda kimyasal mücadele yapılmıştır.

Tarla Faresi Mücadelesi: Tarla faresi mücadelesi amacıyla 2019 yılında 76 ilde 11.862.069 dekar alanda sürvey yapılmış ve sürvey sonucuna göre 70 ilde 2.138.904 dekar alanda mücadele yapılmıştır.

Akdeniz Meyvesineği Mücadelesi: Zararlı ile zamanında ve toplu mücadele yapılması ve mücadelenin etkinliğinin artırılması amacıyla Adana, Hatay, Osmaniye, Kahramanmaraş ve Mersin illerinde Akdeniz Meyve Sineği Mücadelesi Pilot Projesi yürütülmektedir. Adana, Antalya, Aydın, Hatay, İzmir, Mersin, Muğla ve Osmaniye illerinde 527 teknik personel ile zararlının takibi yapılarak üreticilerin bilgilendirilmesi ile zamanında ve etkin mücadele yapılması sağlanmıştır. Bu illerde zararlı tuzaklar ile izlenerek yapılan sürvey sonuçları üreticiler ile paylaşılmış ve zamanında mücadele yapılması sağlanmıştır. Konu ile ilgili olarak 26.429 üreticiye eğitim verilmiş, 3.147 adet afiş ve 18.043 adet liflet dağıtılmıştır. Üreticilerin toplu mücadele yapmaları için 48.000 adet tuzak üreticilere ücretsiz olarak dağıtılmıştır. 45 ilde Akdeniz Meyve Sineği İzleme Projesi ile sürveyi yapılarak takip edilmiştir. 28.11.2019 tarihli Akdeniz Meyvesineği Mücadelesi Talimatı yayımlanmıştır. 2020-2022 Yıllarını kapsayan 3 yıllık Akdeniz Meyve Sineği Mücadelesi Ulusal Eylem Planı hazırlanmıştır.

Tahmin ve Uyarı Sistemleri

Zararlı organizmalar ile zamanında mücadele yapılabilmesi amacıyla sıcaklık, nem vb. İklim verilerini kullanarak uyarı veren bilgisayarlı elektronik tahmin erken uyarı sistemleri kullanılmaktadır. Elmada; Elma Karalekesi (*Venturia inaequalis*) ve Elma İç Kurdu (*Cydia pomonella*) ile Bağda; Bağ Salkım Güvesi (*Lobesia botrana*) ve Bağ Mildiyösü (*Plasmopora viticola*) konularında elektronik tahmin ve uyarı sistemleri kullanılmaktadır. 2019 yılında 42 ilde 328 adet tahmin ve uyarı sistemi 2.822.621 dekar alana hitap etmektedir.

Karantina

Sürvey Çalışmaları: Karantinaya tabi zararlı organizmaların yayılmasını önlemek amacıyla 2019 yılında 13'ü ülkemizde varlığı bilinmeyen, 16'sı ülkemizde sınırlı olarak bulunan 29 zararlı organizmanın sürveyleri yapılarak takip ve eradikasyon çalışmaları yürütülmüştür.

Tablo 18: 2019 Yılı Sürvey Çalışması Yürütülen Zararlı Organizmalar

Konukçu Ülkemizde varlığı bilinmeyen zararlı organizmalar	
Asma	Candidatus Phytoplasma vitis (Flavescence Doree Phytoplasma-FD), Candidatus Phytoplasma solani (Bois noir-BN)
Çam	Çam solgunluk nematodu (<i>Bursaphelenchus xylophilus</i>)
Turunçgil	Narenciye Yeşillendirme (Citrus Greening Bacterium)
	Turunçgil sarı damar açılması virüsü (Citrus Yellow Vein Clearing V.)
Zeytin - Bağ	Xylella yaprak yanıklığı (<i>Xylella fastidiosa</i>)
Kivi	Kivide Bakteriyel Kanser (<i>Pseudomonas syringae actinidiae</i>)
Patates	<i>Epitrix similis</i>
Orman – Süs b.	Ani meşe ölümü (<i>Phytophthora ramorum</i>)
Nar	Narda Bakteriyel Yanıklık (<i>Xanthomonas axonopodis punicae</i>)
Çam	Çam çıralı kanser hastalığı (<i>Gibberella circinata</i>)
Polifag (Meyve)	Çiçek ve meyve monilyası (<i>Monilinia fructicola</i>)
Ceviz	Ceviz güvesi (<i>Erschoviella musculana</i>)
Hıyar	<i>Dacus ciliatus</i>
Konukçu Ülkemizde sınırlı olarak bulunan zararlı organizmalar	
	Patates siğili (<i>Synchytrium endobioticum</i>)
	Bakteriyel solgunluk ve patates kah. çürüklüğü (<i>R.solanacearum</i>)
Patates	Patates halka çürüklüğü (<i>C. michiganensis</i> subsp. <i>sepedonicus</i>)
	Patates kist nematodları (<i>Globodera rostochiensis</i> , <i>G. pallida</i>)
	Patates kök ur nematodları (<i>Meloidogyne chitwoodi</i>)
	Patates güvesi (<i>Phthorimaea operculella</i>)
Karpuz	Karpuz bakteriyel meyve lekesi (<i>Acidovorax avenae</i> subsp. <i>citrulli</i>)
Taş çekirdekler	Şarka virüsü (Plum pox potyvirus PPV)
Çeltik	Çeltik beyaz uç nematodu (<i>Aphelenchoides besseyi</i>)
Domates	Domates lekeli solgunluk virüsü
	<i>Lasioptera</i> sp.
Kestane	Kestane gal arısı (<i>Dryocosmus kuriphilus</i>)
Soğan	Soğanda beyaz çürüklük (<i>Sclerotium cepivorum</i>)
Polifag	Turunçgil uzun antenli böceği (<i>Anoplophora chinensis</i>)
Mısır	Batı mısır kök kurdu (<i>Diabrotica virgifera</i>)
Havuç	Candidatus Liberibacter solanacearum

* Zararlı organizmaların tabloda yer almayan diğer konukçularında da sürveyler yürütülür.

Karantina Destepleri

Patates Siğili Görülen Alanlar ile Güvenlik Kuşağında Uygulanacak Desteğe İlişkin Tebliğ kapsamında; karantina tedbirleri gereği üç yılda bir 110 TL/da destekleme ödemesi yapılmaktadır. Bu amaçla, 5 ilde 2.346 üreticiye karantina altına alınan 77.678 da alan için ödeme yapılmıştır. Bitki Karantinası Tazminatı Desteği Uygulama Tebliği kapsamında; Turunçgil uzun antenli böceği ile bulaşık fındık üretim alanlarının, Şarka virüsü ile bulaşık sert çekirdekli meyve ağaçlarının (kayısı, şeftali, erik, kiraz, vişne vb.) karantina tedbirleri gereği kökü ile beraber sökülerek üreticiler tarafından imha edilmiş olması gerekmektedir. Bu amaçla turunçgil uzun antenli böceği ile bulaşık bulunan 135 da alan için 1 ilde 24 üreticiye, şarka virüsü ile bulaşık bulunan 135 ağaç için 4 ilde 14 üreticiye ödeme yapılmıştır.

Zararlı Risk Analizi

Bitkisel ürün ihracat ve ithalatına yönelik olarak şimdiki kadar; ithalata yönelik 41 ülkeden 30 ürün için Zararlı Risk Analizi amaçlı bilgi istenmiş, ihracata yönelik ise 34 ülkeye 14 tohum, 40 adet yaş ürün, 17 adet kuru ürün ve 20 adet süs bitkisi olmak üzere toplam 91 ürün zararlı risk analiz raporları gönderilmiştir. Ayrıca şu ana kadar 60 zararlı organizma için zararlı risk analizi yapılmıştır.

Bitki Pasaportu Denetimleri

Bitki pasaportu sistemi bir iç karantina uygulaması olup amacı üretim materyallerinin üretildiği yerde bitki sağlığı kontrollerini yaparak karantina organizmalarından temiz üretim materyallerinin ticaretinin yapılmasını sağlamaktır. Bu kapsamda 2019 yılında 3.387 bitki pasaportu operatörü kayıt altına alınmış ve üretim yerleri kontrol edilmiştir.

Hasat Öncesi Pestisit Denetimi

Bitkisel ürünlerde yasaklı, tavsiye dışı veya hatalı bitki koruma ürünü kullanımının

denetlenmesi amacıyla bağ, bahçe, tarla ve seralarda ilaç kullanım durumu ve kalıntı çıkma riski yüksek ürünler ve bölgelere göre risk esaslı yürütülen Hasat Öncesi Pestisit Denetimleri sonucunda olumsuzluk tespit edilen ürünler için imha veya hasadı geciktirme ile ürün sahiplerine ise idari para cezası uygulanmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılın Kasım ayı itibariyle 18.170 üretim yeri denetimi yapılmıştır. Hasat Öncesi Pestisit Denetiminin Geliştirilmesi Projesi kapsamında Muğla ve Balıkesir İl Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüklerinin cihaz altyapıları güçlendirilmiş ve Muğla Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğünde taze meyve ve sebze de ilk defa pestisit analizi yapılmaya başlanmıştır.

Bitkisel Üretimde Kullanılan Bitki Koruma Ürünlerinin Kayıtlarının Tutulması ve İzlenmesi

Bitkisel ürünlerde bitki koruma ürünlerinin uzman kişilerce önerilmesi, uygulanması ve kayıtlarının tutulması kapsamında yapılan çalışmalarda İl ve İlçe Müdürlüklerimizin düzenledikleri eğitimlere katılarak Bitki koruma ürünleri uygulayıcı belgesi alan üretici sayımız 470.595 olmuştur.

Eğitim

Bitki Sağlığı ve Karantina kapsamında 19 konuda 64 eğitim düzenlenmiş olup toplam 2.295 kişiye hizmetçi eğitim verilmiştir. Yurtdışında bitki sağlığı konusunda düzenlenen 19 eğitime katılan personel sayısı 21 dir. Bitki sağlığı çiftçi eğitimleri çiftçi tarla okulları ve çiftçi toplantıları şeklinde yapılmaktadır. 2019 yılında 17.458 kişi çiftçi tarla okulunda olmak üzere toplam 210.678 çiftçiye eğitim verilmiştir.

Bitki ve Bitkisel Ürünler Sınır Kontrol

Ülkemize ithal edilecek bitki ve bitkisel ürünlerin bitki sağlığı denetimleri Bitki Karantinası Yönetmeliği'ne göre yapılmaktadır. İthalat ve ihracatta gerektiğinde üründen numune alınarak analiz yapılmaktadır. Ahşap ambalaj materyalinin ısıtma işlemi tabii tutulması için Ahşap Ambalaj Malzemesi İşaretleme İzin Belgesi verilmesi ve iptal işlemleri Bakanlığımız tarafından yapılmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılı içerisinde 74 ısıtma işlemi için izin belgesi verilmiş olup, 30 ısıtma işlemi belgesi yenilenmiş, 15 ısıtma işlemi için izin belgesi ise iptal edilmiştir.

İhracatta Bitki Sağlığı Denetimleri

İhracat edilecek ürünler, alıcı ülkenin bitki sağlığı koşulları ve uluslararası bitki sağlığı ve karantina kriterleri dikkate alınarak kontrol edilmektedir. Kontrol sonucunda uygun olan ürünler için Bitki Sağlık Sertifikası düzenlenerek ihracat gerçekleştirilmektedir. 2019 yılında yapılan 313.095 bitki sağlığı ihracat denetiminde toplam 1.636 numune alınmış olup 29'u olumsuz numunedir.

İthalatta Bitki Sağlığı Denetimleri

Bitki ve bitkisel ürünlerin ithalatında, mevzuata uygun görülmeyen ürünlerin yurda girişine izin verilmemekte ve ihracatçı ülkeye uygunsuzluk konusunda bildirimde bulunmaktadır. 2019 yılında ithalatta yapılan bitki sağlığı denetimleri sonucunda 254 adet uygunsuzluk tespiti yapılmış olup, söz konusu uygunsuzlukla ilgili mevzuat kapsamında gerekli işlemler yapılarak konuya ilişkin ihracatçı ülkelere bildirim yapılmıştır. 2019 yılında yapılan 73.268 bitki sağlığı ithalat denetiminde toplam 13.586 numune alınmış olup 144'ü olumsuz numunedir.

Rusya Federasyonu: Rusya Federasyonu'na Yapılan Yaş Meyve Sebze İhracatı İçin Bitki Sağlığı ve Karantina Eylem Planında belirlenen esaslar çerçevesinde, Rusya Federasyonu'na ihracat yapılan ve ihracata konu ürünlerin yetiştirildiği illerde bitki sağlığı tedbirlerinin denetim ve takibini yürütmektedir. Alınan önlemler sonucunda 2019 yılında karantina ihlali bildirim sayısında ve geri dönen ürün miktarında düşüş kaydedilmiştir. Karantina ihlallerinin önlenmesini teminen, domates, biber, üzüm ve çilek ürünlerinde fumigasyon işleminin etkin ve yaygın bir şekilde uygulanması konusunda ihracat sektörü ve Rusya Federasyonu Federal Veterinerlik ve Bitki Karantina Servisi nezdinde girişimlerde bulunulmuştur. Bakanlığımız tarafından ihracatçı firmaların çalışanlarına fumigasyon operatörlüğü için eğitimler düzenlenmiş ve bu konuda ihracat sektörünün farkındalık

düzeyinin artırılması hedeflenmiştir.

Japonya: Japonya'ya yaş meyve ihracatı ile ilgili izinlerin alınması çalışmalarını Uzakdoğu'ya Yaş Meyve İhracatını Geliştirme Komitesi yürütmektedir. Greyfurt ve Limon ihracat prosedürünün güncellenmesi: Japonya'nın Mayıs 2017 döneminde International Plant Protection Convention'nin Phytosanitary Treatments for Regulated Pests-28 standardını kabulü sonucunda mevzuatını 13 Nisan 2018 tarihinde revize etmesi akabinde, greyfurt ihracatı; yaş meyvelerin orta bölümü sıcaklığı 2 °C olduktan sonra 19 gün boyunca 2 °C veya 2 °C nin altında muhafaza edilmesi veya 3 °C olduktan sonra 23 gün boyunca 3 °C veya 3 °C nin altında muhafaza edildiğinin teyit edilmesi, limon ihracatı; yaş meyvelerin orta bölümü sıcaklığı 2 °C olduktan sonra 16 gün boyunca 2 °C veya 2 °C nin altında muhafaza edilmesi veya 3 °C olduktan sonra 18 gün boyunca 3 °C veya 3 °C nin altında muhafaza edildiğinin teyit edilmesi ve ön denetim, nakliye, ambalajlama, etiketleme şartlarına uyulmak kaydıyla Japonya'ya greyfurt ve limon ihracatı devam etmektedir.

Kirazda *Ceratitis capitata*'ya karşı Metil Bromür ile 145 gr/m³ dozda 3 saat süreyle fumigasyon uygulamasıyla ilgili (meyve çekirdek sıcaklığı 20 °C ve üzeri olmak kaydıyla) Bornova Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nün çalışmasını içeren rapor 2018 yılında Japonya tarafına gönderilmiştir. Mayıs 2019 döneminde raporla ilgili Japonya tarafından ek bilgiler talep edilmiş; bu kapsamda hazırlanan gaz konsantrasyonları tablosu ve hassasiyet testleri Haziran 2019'da Japonya Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanlığı'na gönderilmiştir. Aralık 2019 döneminde Tokyo Ticaret Müşavirliği aracılığıyla alınan yazıda, fumigasyon uygulamasına ilişkin çalışmaların değerlendirildiği ve uygun görüldüğü, bununla birlikte ek bilgilere ihtiyaç duyulduğu ve çalışmalarını yerinde denetlemek üzere Japon uzmanın Türkiye'de görevlendirilebilmesi için tarih önerisi ve ziyaret programı beklendiği bildirilmiştir. Japonya'ya kiraz ihracatımızın başlatılmasına yönelik çalışmalarımız devam etmektedir. Taze incirle ilgili *Ceratitis capitata* test planı ve Japonya'nın talep ettiği diğer veriler (ihraç edilmek istenen *Ficus carica*'nın tüm cins, tür, alttürleri, çeşitlere göre meyve ağırlığı, rengi, sertliği, üretim bölgelerine göre son 5 yıl üretim miktarları, ülkelere göre son 5 yıl ihracat miktarları) konusunda hazırlanan bilgiler gönderilmiş olup, incir ihracatımızın başlatılabilmesi konusunda halen Japon tarafının değerlendirme sonuçları ve önerileri beklenmektedir.

Güney Kore: Güney Kore'ye yaş meyve sebze ihracatı yasağının kaldırılması amacıyla; 28.11.2013 tarihinde başlayan çalışma sürecinin sonunda 23.07.2019 tarihi itibarıyla Türkiye'den Taze Kiraz Meyvelerinin İthalatında Bitki Karantinası İthalat Gereklilikleri Protokolü şartlarının sağlanması koşuluyla fumigasyon metodu uygulanarak ülkemizden G.Kore'ye Kiraz ihracatının önü açılmıştır. İlk kiraz ihracatı kapsamında, Güney Koreli inspektör (Pre-clearance uzmanı) 29.07.2019-02.08.2019 tarihleri arasında inspektörlerimizle görev yapmış olup, 31.07.2019 tarihinde 2.560 kg olarak ilk kiraz sevkiyatı gerçekleştirilmiştir. İhracat Genel Müdürlüğünden alınan görüş doğrultusunda, kiraz ürününden sonra G.Kore'ye ihraç edilmek istenen ürünler sırasıyla Greyfurt, Limon, Portakal, Mandarin, Nar, Taze İncir şeklinde güncellenmiştir. Güney Kore Hayvan ve Bitki Karantinası Ajansı ile yapılan görüşmeler neticesinde Greyfurt ve Limon PRA çalışmasına 2020 yılında eş zamanlı olarak başlanacaktır.

Tayvan: İhraç edilecek kirazların yetiştirildiği bahçelerin ve ürünlere soğuk uygulamayı gerçekleştirecek soğuk hava ve paketlenme tesislerinin kayıt altına alınmasına ilişkin şartları içeren Türkiye'den Taze Kiraz İthalatı için Karantina Gereklilikleri Protokolü 6 Aralık 2019 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir.

Çin Halk Cumhuriyeti: Türk Kirazlarının Çin'e İhraç Edilmesine Yönelik Bitki Sağlığı Gereklilikleri Protokolü kapsamında 2017, 2018 ve 2019 yıllarında Çin'e kiraz ihracatı gerçekleştirilmiştir. Halen 39 Bahçe, 15 Paketleme ve Soğuk İşlem Tesisi ve 13 Fumigasyon Tesisi Çin'e Kiraz ihracatında kayıt altına alınmıştır. Türkiye'den Çin'e İhraç Edilen Antep Fıstığı için Bitki Sağlığı Gerekliliklerine İlişkin Protokol 3 Eylül 2016 tarihinde imzalanmış olup halen anlaşma gereği Çin tarafının kendi iç prosedürlerini tamamlaması ve tarafımıza bildirmesi beklenmektedir. Çin'e ihraç edilebilmesine yönelik 2013 ve 2014 yıllarında Limon,

Turunçgil (Portakal, Mandalina, Greyfurt), Nar, Taze Üzüm, Elma, Taze İncir ürünleri için hazırlanan Zararlı Risk Analizi raporları Çin'e gönderilmiş olup, Çin tarafından teknik değerlendirme yapılarak geri dönüş beklenmektedir. Ayrıca Çiğ Badem (21.11.2018), Kivi (09.09.2019), Defne Yaprığı (16.10.2019) Zararlı Risk Analizi Raporları da Çin tarafına gönderilmiş olup, taraflarının görüşü beklenmektedir. 6-7 Mart 2019 tarihlerinde iki ülke arasında tarım ürünleri ticareti alanında işbirliği protokolü görüşülmüştür.

Eğitim

Düzenlenen 7 adet Fumigasyon Operatör Kursu ile 232 kişiye Fumigasyon Operatör Belgesi verilmiştir. İnspektör yetiştirmek amacıyla 1 adet inspektör kursu düzenlenmiş olup, bu eğitim ile 27 kişi inspektör olmaya hak kazanmıştır. Bir adet inspektör hizmet içi eğitimi düzenlenmiş olup, söz konusu eğitimle 100 inspektöre eğitim verilmiştir. Zirai Karantina Müdürlüklerince 7 adet ısıtma işlem operatör eğitimi düzenlenmiş olup, 146 kişiye ısıtma işlem operatör belgesi verilmiştir.

Bitki Koruma Ürünleri

Bitki Koruma Ürünleri Takip Sistemi

Son zamanlarda bitki koruma ürünleri ile ilgili yaşanan problemler ve bitki koruma ürünleri ile ilgili izlenebilirliğin bir sorun haline gelmesi gibi nedenler göz önünde bulundurularak Bakanlığımızca oluşturulan karekod sistemini içeren Bitki Koruma Ürünleri Takip Sistemi belirli bir takvim çerçevesinde 01.01.2018 tarihi itibarıyla uygulamaya konulmuş ve 01 Mart 2019 tarihi itibarıyla tuzak ve biyolojik mücadele etmenleri hariç olmak üzere bütün bitki koruma ürünlerinde uygulanmaya başlamıştır.

Bitki Koruma Ürünleri ve Zirai Mücadele Alet ve Makineleri ile İlgili Ruhsatlandırma İmal İzni, Piyasa Kontrolü

2019 yılında ruhsatlandırılan bitki koruma ürünleri ve zirai mücadele alet ve makineleri ile bu ürünleri imal eden firmalara verilen üretim izinleri, tavsiye alan bitki koruma ürünleri ve piyasa kontrolleri konusunda yapılan çalışmalar tabloda verilmiştir.

Tablo 19: 2019 Yılında Verilen Bitki Koruma Ürünleri ve Zirai Mücadele Alet ve Makineleri İzin ve Ruhsatları

	Bitki Koruma Ürünleri	Zirai Mücadele Alet ve Makineleri
<i>Ruhsat</i>	261	53
<i>Tavsiye</i>	289	-
<i>Üretim İzni</i>	10	4
<i>İhraç Amaçlı İmal İzni</i>	93	-
<i>Piyasa Kontrolü</i>	156	16

Resmi Kontroller

Bitki Koruma Ürünleri ve Zirai Mücadele Makineleri ile İlgili Kontrol ve Denetimler

bitki koruma ürünleri ile zirai mücadele alet ve makinelerinin üretildiği ve satıldığı yerlerin denetlenmesi faaliyetleri tabloda verilmiştir.

Tablo 20: Bitki Koruma Ürünleri ile Zirai Mücadele Alet ve Makine Denetimleri

Denetim	Üretim Tesisi Sayısı	Üretim Tesisi Denetim Sayısı	Bayi Sayısı	Bayi Denetim Sayısı
<i>Bitki Koruma Ürünleri</i>	56	4	7.082	7.082
<i>Zirai Mücadele Alet ve Makineleri</i>	149	16	4.697	4.697

2019 yılında, 4 adet bitki koruma ürünü üretim tesisi kontrol edilmiş, yapılan kontrollerde 3 adet üretim tesisinde eksiklikler tespit edilmiş ve eksikliklerin tamamlanması için süre verilmiştir. 1 adet üretim tesisinde ise eksiklikler tespit edilmiş ve eksikliklerin tamamlanması için süre verilmiş, ayrıca idari para cezası uygulanmıştır. 2019 yılında, yapılan zirai mücadele

alet ve makineleri üretim yeri kontrollerinde; mevzuat hükümlerine aykırı hareket eden 4 adet zirai mücadele alet ve makinesi firmasının imal izin belgesi iptal edilmiştir. 2019 yılında, 55 adet şikayet, 101 adet piyasaya arz öncesi olmak üzere toplam 156 adet bitki koruma ürünü kontrol edilmiştir. Ruhsatına esas spesifikasyonuna uygun olmadığı tespit edilen 7 adet bitki koruma ürünü için idari yaptırım cezası uygulanmıştır.

Bitki Koruma Ürünü Bayileri ile Zirai Mücadele Alet ve Makine Bayilerinin Kontrolleri; 2019 yılında yapılan kontroller sonucunda mevzuata aykırı davrandıkları tespit edilen bitki koruma ürünü bayileri ile 505 ikaz, 13 ihtar, 84 para cezası uygulanmıştır. Zirai mücadele alet ve makine bayilerine 102 ikaz, 7 ihtar, 4 para cezası uygulanmıştır.

Bitki Koruma Ürünleri İthalat İşlemleri

Bitki Koruma Ürünlerinin İthalat İzni

Bitki koruma ürünleri ile bunların imalinde kullanılan hammaddelerin ithalatı, Ticaret Bakanlığı Gümrük İşlemlerinde Tek Pencere Sistemi üzerinden e-belge olarak alınan uygunluk yazısı Bakanlığımızca düzenlenmektedir.

Tablo 21: 2019 Yılı İthalat İzinleri

	Bitki Koruma Ürünü (adet)	Hammadde (adet)
<i>İthalat Ön Bildirimi</i>	2.060	8.555
<i>İthalat İzni</i>	2.094	2.431
<i>Numune İthalat İzni</i>	225	-
<i>İhraç Amaçlı İthalat İzni</i>	-	100

Bitki koruma ürünleri ile bu ürünlerin imalatında kullanılan teknik maddelerin ithalat iznine esas kontrolleri Bitki Koruma Ürünleri ile Bitki Koruma Ürünleri İmalatında Kullanılan Hammaddelerin İthalatı Hakkında Yönetmelik kapsamında yapılmaktadır. 2019 yılı ithalat iznine esas 88'i bitki koruma ürünü ve 32'si teknik (aktif) madde olmak üzere toplam 120 kontrol gerçekleştirilmiştir.

5.10.3. Risk Değerlendirme

Kurulan Bilimsel Komisyonlar, gıda zincirinin tarladan sofraya tüm aşamalarını içine alacak şekilde risk değerlendirme faaliyetleri gerçekleştirirler. Bilimsel Komisyonlar faaliyetlerini yürütürken gerek elektronik ortam üzerinden gerekse fiziksel olarak toplantılar gerçekleştirilmektedirler. Bilimsel görüşler, kılavuzlar, raporlar bu toplantılar sırasında hazırlanır, geliştirilir ve nihai hali verildikten sonra tüm üyeler tarafından onaylanarak Bakanlığın hizmetine sunulur. Şu ana kadar Belirli Gıda Bileşenleri, Beyanlar ve Yeni Gıdalar Komisyonu, Bitki Sağlığı Komisyonu, Biyolojik Tehlikeler Komisyonu, Bulaşanlar Komisyonu, Gıda Katkı Maddeleri Komisyonu, Gıda Olarak Kullanılabilecek Bitkiler Komisyonu ve Yem Komisyonu kurulmuştur. 2019 yılında Belirli Gıda Bileşenleri, Beyanlar ve Yeni Gıdalar Komisyonu 2 toplantı, Bitki Sağlığı Komisyonu 3 toplantı, Bulaşanlar Komisyonu 5 toplantı gerçekleştirmiştir. Gıda Olarak Kullanılabilecek Bitkiler Komisyonu 3 toplantı gerçekleştirmiş ve Komisyon tarafından mevcut bitki listesinde bulunan bitkilerin yeniden değerlendirilmesi ve yeni başvuruların değerlendirmeleri yapılmıştır. Gıda Katkı Maddeleri Komisyonu, 2 toplantı gerçekleştirmiştir. Biyolojik Tehlikeler Komisyonu ve Yem Komisyonu görev süresi dolan bu Komisyonların yenilenmesine yönelik çalışmalara başlanmıştır.

5.10.4. Gıda

Gıda ve Yem İşletmeleri

Gıda İşletmeleri

Ülkemizde 31.12.2019 tarihi itibarıyla toplam 688.159 gıda işletmesi bulunmaktadır. Bu işletmelerin 12.788 adedi onay kapsamında, 675.371 adedi ise kayıt kapsamında bulunmaktadır.

Tablo 22: Onay/Şartlı Onay Almış Gıda İşletme Sayıları

<i>Onay Kapsamındaki Gıda İşlemeleri</i>	<i>Onay/Şartlı Onay Almış Gıda İşletme Sayısı (adet)</i>
<i>Süt İşleme Tesisi</i>	2.302
<i>Süt Toplama Merkezi</i>	6.074
<i>Et Parçalama ve İşleme Tesisi</i>	2.031
<i>Kırmızı Et Kesimhaneleri</i>	478
<i>Kanatlı Kesimhaneleri</i>	63
<i>Su Ürünleri</i>	247
<i>HYÜ İşlenmiş mesane, bağırsak ve işkembe işleyen işletmeler</i>	149
<i>Yumurta ve Yumurta Ürünleri</i>	1.444
TOPLAM	12.788

Bakanlığımızca kayıtlı 675.371 gıda işletmesi içerisinde; 76.215'i üretim yeri, 316.018 satış yeri, 280.138 toplu tüketim yeridir.

Diğer;

Takviye Edici Gıda Onayı; Toplam 5303 takviye edici gıdaya onay verilmiş olup, onaylanmış takviye edici gıdalar Bakanlığımızın ggbs.tarim.gov.tr adresinde yayımlanmaktadır. Kısıtlı Maddeler; Takviye edici gıdalarda etken madde olarak kullanılan ve limiti belirlenen toplam 237 adet kısıtlı madde Bakanlığımızın ggbs.tarim.gov.tr adresinde yayımlanmıştır.

Yem İşletmeleri

Yem İşletmeleri, 5996 sayılı Kanuna göre kendi hayvanları için yem üreten işletmeler de dahil olmak üzere kayıt-onay kapsamında işlem görmektedirler.

Tablo 23: 2019 Yılı Yem İşletmeleri Sayısı

<i>Yem İşletme Adı</i>	<i>İşletme Sayısı (Adet)</i>
<i>Karma Yem Fabrikası</i>	688
<i>Kendi Yemini Üreten İşletme</i>	680
<i>Yem Katkı ve Premiks Fabrikası</i>	211
<i>Rendering İşletmesi</i>	79
<i>Parekende Yem Depolama ve Satış Yeri</i>	13.328
<i>Kedi-Köpek Maması ve Çiğneme Ürünü Üreten İşletmeler</i>	46
<i>Blok Mineral Yem (Yalama Taşı) Üreten İşletmeler</i>	27
Toplam	15.059

Tablo 24: 2018-2019 Yılları Karma Yem Üretim Miktarı (Ton/Yıl)

<i>Yıl</i>	<i>Sığır Besi Yemi</i>	<i>Sığır Süt Yemi</i>	<i>Etlik Piliç Yemi</i>	<i>Yumurta Yemi</i>	<i>Diğer Karma Yemler</i>	<i>Genel Toplam</i>
2018	5.072.549	6.481.999	5.306.118	3.600.843	3.682.980	24.144.489
2019*	4.500.598	5.593.043	4.515.911	3.312.436	3.041.153	20.963.141

*Veri girişi devam etmektedir.

Gıda ve Yem İthalat ve İhracat

Bitkisel gıda ve yem ile gıda ile temas eden madde ve malzemelerin ithalatında Türk gıda mevzuatına uygunluğu açısından ithalat kontrolleri ile ihraç edilecek ürünlerin alıcı ülke ve/veya Türk gıda/ yem mevzuatına uygunluğunun tespiti amacıyla ihracat kontrolleri yapılmaktadır. İthalat kontrolleri yapmaya 41, ihracat kontrollerini yapmaya ise 81 İl Müdürlüğü yetkilidir. İthalat kontrolleri neticesinde Türk gıda mevzuatına uygun olmayan ürünlerin yurda girişine izin verilmemektedir. Bu ürünler mahrecine iade veya imha edilmektedir.

Gıda ve Yem İhracat Kontrolleri

Gıda ve yem ürünleri ile gıda ile temas eden madde ve malzemelerin ihracatında alıcı ülke kriterleri ve/veya Türk gıda/yem mevzuatı kapsamında resmi kontrol gerçekleştirilmekte ve resmi kontrol sonucu mevzuata uygun olan ürünlere Sağlık Sertifikası düzenlenmektedir.

2019 yılı ihracatta sağlık sertifikası sayısı 199.978'dir.

Gıda ve Yem İthalat Kontrolleri

Gıda ve yem ürünleri ile gıda ile temas eden madde ve malzemelerin ithalatında Türk gıda/yem mevzuatı kapsamında resmi kontrol gerçekleştirilmekte ve kontrol sonucu uygun olan ürünlerin yurda girişinde bir sakınca bulunmadığına dair gümrük belge numarası oluşturularak ilgili gümrük idaresine elektronik ortamda iletilmektedir. 2019 yılı ithalatta düzenlenen gümrük belge numarası/uygunluk yazısı sayısı 146.038 dir. Gıda ve yem ürünleri ile gıda ile temas eden madde ve malzemelerin ithalatında Türk gıda/yem mevzuatı kapsamında resmi kontrol gerçekleştirilmekte ve kontrol sonucu uygun olmayan ürünlerin yurda girişine izin verilmemektedir. 2019 yılı ithalatta gıda güvenilirliği yönüyle yapılan kontroller sonucu yurda girişine izin verilmeyen ürün miktarı 314.268 ton'dur.

Gıda Denetim ve Kontrol

Ülkemizde gıda güvenilirliğinin sağlanması ve tüketicilerin aldatılmasının önlenmesi için gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzeme üreten ve piyasaya arz eden işletmelere yönelik resmi kontroller, risk esasına göre, ön bildirim gereken hâller dışında, önceden haber verilmeksizin yıllık program çerçevesinde Bakanlığımızca yürütülmektedir. Resmi kontroller, Bakanlık ve İl yıllık numune alma programlarının yanı sıra şüphe, şikâyet, ihbar, Tarım ve Orman Bakanlığı İletişim Merkezi, CİMER ve Alo 174 Gıda Hattı kapsamında şikâyet edilen ürün ve firmalara yönelik olarak da gerçekleştirilmektedir. Resmi kontrollerin sıklığı İşletmelerin Riske Dayalı Denetim Sıklığının Belirlemesi Prosedürü çerçevesinde belirlenmekte olup herhangi bir risk durumunda bu sıklık artmaktadır. 2018 ve 2019 yıllarına ait gıda işletmelerinin faaliyet alanına göre yurtiçi gıda resmi kontrol verileri tablolarda yer almaktadır. 2019 yılı kontrol görevlisi sayısı 7.004 tür.

Tablo 25: Yurtiçi Gıda Resmi Kontrol Sayısı

Yıl	Resmi Kontrol Sayısı	İdari Para Cezası Sayısı	Savcılığı Suç Duyurusu Sayısı
2018	1.124.918	18.164	186
2019	1.215.996	16.428	174

Tablo 26: Gıda İşletmeleri Faaliyet Alanına Göre Yurtiçi Gıda Resmi Kontrol Sayısı

YIL	GIDA ÜRETİM YERİ			GIDA SATIŞ YERİ			TOPLU TÜKETİM YERİ			TOPLAM		
	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu	Denetim Sayısı	İPC	Savcılığa Suç Duyurusu
2018	180.027	6.277	102	469.280	6.537	51	475.611	5.350	33	1.124.918	18.164	186
2019	193.430	5.726	100	498.743	6.004	44	523.823	4.698	30	1.215.996	16.428	174

ALO 174 Gıda Hattı

Alo 174 Gıda Hattına gıda bilgi edinme, ihbar ve şikâyet kapsamında yapılan başvuru ve başvurular sonucu uygulanan idari yaptırımların 2018 ve 2019 yıllarına göre dağılımı tabloda verilmiştir.

Tablo 27: ALO 174 Gıda Hattına Yapılan Başvuru Sayısı ve İdari Yaptırım Sayısı

Yıl	Oluşturulan Başvuru Sayısı	Sonuçlanan Başvuru Sayısı	Cezai İşlem Sayısı
2018	93.191	93.191	3.738
2019	89.667	87.085	3.752

Kamuoyu ile Paylaşılan Resmi Kontrol Sonuçları

5996 sayılı Kanun ve Gıda ve Yemin Resmi Kontrolüne Dair Yönetmeliğin 8. maddesi gereğince laboratuvar sonucu ile taklit ve tağşiş yapıldığı kesinleşen gıda ve yemi üreten/ithal eden firmanın adı, ürün adı, markası, parti ve/veya seri numarasının Bakanlık

resmi internet sitesinde, Bakanlıkça kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. 2019 yılında 618 firmaya ait 1.211 parti ürün kamuoyuna duyurulmuştur. 1.211 parti üründen 1.068 partisi taklit-tağış, 143 partisi ilaç etken maddesi içermesi sebebiyle kamuoyuna açıklanmıştır.

Kamu ve Özel Laboratuvarlar Denetimleri

Kamu ve özel gıda kontrol laboratuvarları rutin olarak 2 yılda bir denetlenmektedir. Ayrıca özel gıda kontrol laboratuvarlarının kuruluş ve çalışma izni öncesi yerinde denetimleri ile kapsam genişletme denetimleri de gerçekleştirilmektedir.

Tablo 28: Kamu ve Özel Laboratuvar Denetimleri

Yıl	Denetlenen Laboratuvar Sayısı Kamu	Denetlenen Laboratuvar Sayısı Özel	Kuruluş İzni Denetimi	Çalışma İzni Denetimi	Kapsam Genişletme	İdari Para Ceza Kararları (İPCK)
2018	20	101	6	5	86	17
2019	32	102	12	3	26	9

Yem Denetim ve Kontrol

Tablo 29: Yem Denetimleri ve Yasal İşlemler

Yıllar	Resmi Kontrol Sayısı (Adet)	Numune Sayısı (Adet)	Yasal İşlem	
			İPC (Adet)	Savcılığa Suç Duyurusu (Adet)
2018	26.307	8.026	389	62
2019	24.470	8.465	431	34

Bakanlığımızca yemlerin üretim, işleme ve dağıtımının tüm aşamalarında resmi kontroller yapılmaktadır. Resmi kontrol faaliyetleri Bakanlığın yıllık yem kontrol planı kapsamındaki kontrolleri, İl Müdürlükleri tarafından yürütülen kontrolleri, ihbar ve şikâyet üzerine yapılan kontrolleri ve Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen kontrolleri kapsamaktadır. Yıllık yem kontrol planı oluşturularak, uygulanması amacıyla İl Müdürlüklerine gönderilir. Yem işletmeleri hijyen şartlarına göre denetlenmektedir. Denetim sırasında yem fabrikalarından, bayilerden ve çiftliklerden yem numuneleri alınmaktadır. Alınan numuneler risk esaslı olarak ve etiket beyanlarına uygunluk yönlerinden analiz edilmektedir. Ayrıca çiftliklerdeki içme sularından analiz edilmek üzere su numuneleri alınmaktadır. Yıllık yem kontrol planı, önceki yıllara ait denetim sonuçları dikkate alınarak ve risk analizi yapılarak her yıl revize edilmektedir. Yemlerde istenmeyen maddeler ve yemlere katılması yasak olan maddeler yönüyle kontrol sıklığı artırılmaktadır. Bu kapsamda çiftlik bazında kontrollerde sürdürülmektedir.

Tablo 30: Denetlenen İşletmeler

Denetlenen İşletmeler	2018	2019
Yem Üretim İşletmeleri	5.003	6.071
Perakende Yem Satış ve Depolama yerleri	17.171	14.353
Çiftlikler	4.133	4.046
Toplam	26.307	24.470

5.11. HAYVANCILIK

5.11.1. Islah

Islah çalışmalarının en etkili, hızlı ve ekonomik yolu olan dondurulmuş sperma tekniği ile suni tohumlama çalışmaları 81 ilinde yürütülmesine devam edilmektedir. Buzağı desteklemesinde suni tohumlama şartı aranmaması nedeni ile suni tohumlama sayısında 2019 yılında azalma olmuştur. Suni Tohumlama, Tabii Tohumlama ve Embriyo Transferi Faaliyetleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile Veteriner Sağlık Teknikerlerinin eğitim eksikliğinin tamamlanması ve suni tohumlama kurslarına katılımının sağlanması gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda 2019 yılında da ilgili yönetmelikte izin verilen okullardan mezun Veteriner Sağlık Teknikerlerine suni tohumlama eğitimini alma ve başarılı olan kişilere uygulama izni verilmeye devam edilmiştir.

2019 yılı suni tohumlama çalışmaları kapsamında kamu ve özel sektör uygulamaları ile Aralık 2019 ayı itibarı ile 2.888.646 adet suni tohumlama yapılmıştır. E-ıslah veri tabanına suni tohumlama girişleri devam etmekte olup, Mart 2020 yılında sonuçlanacaktır. Yıl içerisinde 1.837.100 doz sığır sperması, 156 doz arap atı aygır sperması ve 44 adet sığır embriyo üretimi gerçekleşmiş olup, 4.364.344 doz sperma ithalatına ve 85 doz embriyo ithalatına izin verilmiştir. Toplam 4.364.429 doz üreme ürününe ithalat izni verilmiştir. Bununla birlikte mevzuata uygun olarak ülkemiz genelinde 67 adet suni tohumlama kursu düzenlenmiş ve eğitimini tamamlayan 998 teknik personele (veteriner hekim, veteriner sağlık teknikeri ve teknisyeni) sertifikaları verilmiştir. 1 adet embriyo transfer kursu düzenlenmiş ve eğitimini tamamlayan 11 veteriner hekim sertifikaları verilmiştir. 2019 yılında e-ıslah veri tabanında kayıtlı 7.184 suni tohumlama uygulayıcısı mevcuttur.

Sperma İthalatı ve Üretimine Yönelik Kaliteyi Artırıcı Önlemler; Dondurulmuş Spermadan Numune Alma Esasları Hakkında Tebliğ hükümlerine göre; ithal edilen dondurulmuş spermanın ithalat esnasında giriş gümrüklerinden kalite kontrol amacı ile numune alınmaktadır. Alınan bu numuneler belirlenen laboratuvarlarda motilite ve DNA analizleri yapılmaktadır. Damızlık Değer Tespiti Projesi ile ilgili çalışmalarda 2018 yılında 5.000 baş damızlık değeri yüksek Siyah Alaca ırkı hayvanın kan analizleri tamamlanmış, 2019 yılında 5.000. baş aynı ırk hayvandan kan örneği alınarak izolasyon çalışmaları tamamlanmış toplam 10.000 baş üzerinden yapılan isabet derecesi belirleme çalışmalarında % 56 isabet derecesine ulaşılmış olup, genotipleme çalışmaları 2020 yılında da devam edecektir.

Kültür hayvan sayısını artırmak ve hayvanların verim kayıtlarının tutulması için 2000 yılından itibaren 81 ilimizde Soy kütüğü ve Ön Soy Kütüğü ile Döl Kontrolü projeleri uygulanmaktadır.

Döl Kontrolü

Döl kontrolü çalışmaları kapsamında, İzmir Menemen Suni Tohumlama laboratuvarında sperma üretimi yapılmaktadır. 2019 yılı sonu itibarı ile 197 baş siyah alaca, 20 baş simmental, 9 baş esmer, 3 baş şarole ve 1 baş angus ırkı olmak üzere toplam 230 baş boğa satın alınmıştır. Bunların içerisinde sperma üretimi için uygun görülen 144 baş boğadan 5.279.488 doz sperma üretilmiş olup, 4.039.583 dozun sahaya dağıtımı sağlanmıştır. Menemen Suni Tohumlama laboratuvarı bünyesinde 784.686 doz sperma stoku mevcut bulunmaktadır. Döl kontrol projesi kapsamında 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. ve 8. döngülerde toplam 97 baş boğanın test çalışmaları tamamlanmıştır. Söz konusu boğalarla ilgili 2019 yılında kullanılmak üzere boğa kataloğu dağıtılmıştır.

Ön Soy Kütüğü ve Soy Kütüğü

Soy kütüğüne kayıtlı sığır sayısının artırılması, tohumlanan sığır sayısı varlığımızın tespiti, suni tohumlama faaliyetlerinin disipline edilmesi, tohumlama kayıtlarının planlamalarda kullanılabilir hale getirilmesi, hayvan hareketlerinin takip edilmesine yönelik "Ön Soy Kütüğü Sistemi" geliştirilmiştir. Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği ile işbirliği yapılarak, 81 ilde faaliyetlere devam edilmektedir. 2019 yılı sonu itibarıyla, 1.131.696 işletmede 6.802.020 baş dişi hayvan ön soy kütüğünde kayıtlı bulunmaktadır.

Ülkemiz şartlarına adapte olmuş, hastalıklara dayanıklı, yüksek verimli hayvanların önceden planlanıp elde edilebilmesi amacıyla oluşturulmuş olan soy kütüğü sistemine, 2019 yılı sonu

itibariyle 129.823 işletmede 3.243.527 baş dişi hayvan kayıtlı bulunmaktadır. Soy kütüğü faaliyetleri, Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğine üye 81 ildeki birlikler vasıtası ile yürütülmektedir.

Diğer taraftan sığır türünde 39 ilde İslah amaçlı süt kalitesinin desteklenmesi uygulanmaktadır. Bu proje ile her bir ineğin süt içeriği tespit edilerek (yağ ve protein oranı ile somatik hücre sayısı) genetik ıslah çalışmalarına yön verilmektedir.

Programlı aşılarını yaptıran, 4 ay ve üzeri doğduğu işletmede bulunan buzağılara 350 TL/baş, kombine veya etçi ırk boğaların sperması ile suni tohumlama sonucu doğan buzağılara 600 TL/Baş, soy kütüğüne kayıtlı buzağılara ilave 175 TL/baş destekleme yapılmaktadır. Yetiştirici bölgesindeki illerdeki destekleme hak eden buzağılara ise ilave 100 TL/baş destek verilmektedir. Ayrıca döl kontrolü projesi kapsamında testlerini tamamlamış boğaların spermaları ile tohumlama sonucu doğan buzağılara ilave 50 TL/baş ödenmesi kararlaştırılmıştır.

Manda türünde soy kütüğü ve ön soy kütüğü kayıtlarının yer aldığı Manda İslah Sistemi (MIS) 2016 yılından beri kullanılmakta olup, ön soy kütüğünde 1.656 işletmede 17.529 baş, soy kütüğünde 1.591 işletmede 36.572 baş olmak üzere toplam 3.247 işletmede 54.101 baş kayıtlı manda bulunmaktadır. Halen soy kütüğü yürütme yetkisi alan il birliği sayısı 25 tir.

Manda yetiştiriciliğini desteklemek amacıyla 2018 yılı desteklemelerine yönelik olarak 2019 yılında, anaç mandalara 250 TL/baş, soy kütüğüne kayıtlı anaç mandalara da 400 TL/baş, programlı aşılarını yaptıran, 4 ay ve üzeri yaşta doğduğu işletmede bulunan malaklara 150 TL/baş, soy kütüğüne kayıtlı malaklara da 400 TL/baş, yetiştirici bölgesindeki illerdeki destekleme hak eden malaklara ise ilave 200 TL/baş olmak üzere destek verilmiştir.

2019 yılı desteklemelerine yönelik olarak, 2020 yılında dişi mandalara 250 TL/baş, soy kütüğüne kayıtlı dişi mandalara ilave 200 TL/baş, programlı aşılarını yaptıran, 4 ay ve üzeri yaşta doğduğu işletmede bulunan malaklara 250 TL/baş, soy kütüğüne kayıtlı malaklara da ilave 200 TL/baş olmak üzere destek verilecektir.

Küçükbaş Hayvan İslahı ve Kayıt Altına Alma

Safkan Damızlık Koyun ve Keçi Yetiştiriciliği Hakkında Tebliğ ile her yaştaki safkan damızlık koyun ve keçinin; soy kütüğüne kayıt şartlarını, gerekli bilgileri, ırka özgü performans değerlendirme metotlarını ve kriterlerini, damızlık koyun ve keçilerin ve bu hayvanlara ait sperma, ovum ve embriyoların her aşamadaki kayıt ve belgelendirilmeleri sağlanacaktır.

Koyun ve keçi türünde ıslah çalışmalarına 2017 yılında başlanmıştır. Ülkesel düzeyde koyun-keçi türü hayvanların ıslahına yönelik kayıtların tutulması amacıyla Soy Kütüğü ve Ön Soy kütüğü (SOYBİS) veri tabanına kayıt çalışmalarına başlanacaktır. Küçükbaş hayvanlarda soy kütüğü kaydı tutmak için talep eden 27 il birliğine soy kütüğü yürütme yetkisi verilmiş ve talep eden illere de yetki verilmesi çalışmaları devam etmektedir.

Küçükbaş soy kütüğü desteklemesi kapsamında 2019 yılında birlik üyesi olan yetiştiricilerin soy kütüğüne kayıtlı damızlık koyun/keçilerine 100 TL/baş, SOYBİS'e kayıtlı işletmelerde üretilen ve seçilen damızlık koç/teke adaylarından alan yetiştiricilere 500 TL/baş ödenmesi kararlaştırılmıştır. Anaç koyun keçi desteklemeleri 2019 yılında da birlik üyesi olanlara 25 TL/baş ödenmesi kararlaştırılmıştır. Destekleme çalışmaları devam etmektedir.

5.11.2. Örgütlenme

Ulusal Süt Konseyi ve Ulusal Et konseyi sektörde çatı kuruluş niteliindedir. Bu sayede sektörde yer alan tüm paydaşlar ortak akıl etrafında buluşturularak sektörün gelişimine katkı sağlanmıştır.

5.11.3. Hayvancılığın Desteklenmesi

Hayvancılığın Geliştirilmesi Amacı ile Yürütülen Destekleme

Üreticilerimize; buzağı/malak, ıslah amaçlı süt içerik analizi, çiğ süt, besilik erkek sığır, düve alım, sürü yöneticisi istihdamı, damızlık koyun-keçi, sürü büyütme ve yenileme, küçükbaş soy kütüğü, tiftik keçisi yetiştiriciliği, ipek böceği yetiştiriciliği, arıcılık, atık desteği, hayvan hastalıkları ile mücadele, hastalıktan ari işletme, konularında destek verilmiştir. Çiğ süt ve et piyasasının düzenlenmesi uygulaması yürütülmüştür.

İndirimli Kredi Uygulamaları

2 Ocak 2020 tarih ve 2015 sayılı T.C. Ziraat Bankası A.Ş. ve Tarım Kredi Kooperatiflerince Tarımsal Üretime Dair Düşük Faizli Yatırım ve İşletme Kredisi Kullanılmasına İlişkin Cumhurbaşkanlığı Kararı'na ilişkin uygulama esasları tebliğinin hazırlık çalışmaları halen devam etmektedir.

Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Konya Ovası Projeleri Kapsamındaki İllerde Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesi

Güneydoğu Anadolu, Doğu Anadolu, Doğu Karadeniz ve Konya Ovası Projeleri Kapsamındaki İllerde Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Uygulama Esasları Tebliği'ne göre bölge illerinde hayvancılığın geliştirilmesi, modern işletmelerin kurulması, hayvansal üretimde verimliliğin ve kalitenin artırılması ile bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir.

DAP Bölgesinde Ağrı, Ardahan, Bingöl, Bitlis, Erzincan, Erzurum, Elazığ, Hakkâri, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Sivas, Tunceli, Van, GAP Bölgesinde Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, KOP Bölgesinde Aksaray, Karaman, Kırıkkale, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Yozgat, DOKAP Bölgesinde ise Artvin, Bayburt, Samsun, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Tokat ve Trabzon illerinde proje faaliyetleri sürdürülmektedir.

Ahır/ağıl yapımı ve/veya tadilatına, damızlık boğa, koç ve teke alımlarına ve gübre sıyırıcısı ve süt sağım makinesi alımlarına 2019-2023 yılları arasında % 50 hibe uygulanmaktadır.

Büyükbaş işletmelerinde alt sınır 10 baş üst sınır 50 baş, küçükbaş işletmelerinde ise alt sınır 100 baş üst sınır 200 baş olan ve TÜRKVET kayıt sistemine en az bir yıldır kayıtlı olan ve aktif hayvancılık yapan gerçek ve tüzel kişiler başvuru yapabilmektedir.

2019 yılı sonu itibarıyla toplam 11.838 işletmeye ait projeler tamamlanmıştır. Toplamda 6.541 baş boğa, 16.312 baş koç ve 852 baş teke dağıtımı, 253 adet gübre sıyırıcısı/süt sağım makinesi alımı ile 2.075 adet ahır/ağıl yapımı ve 15 adet de ahır/ağıl tadilatı gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında ise proje kapsamındaki illerde 402 adet proje tamamlanmıştır. 2019 yılı sonu itibarıyla 1.213 adet projenin ise yatırım faaliyetleri devam etmekte olup bölge illerinde; 322 baş damızlık koç alımı, 253 adet gübre sıyırıcısı ve seyyar süt sağım makinesi alımı ve 283 adet yeni ahır/ağıl yapımı gerçekleştirilmiştir.

Sürü Yöneticisi (Çoban) İstihdam Desteği

2018 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar ve Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği uyarınca ülkemizde nitelikli çoban ihtiyacının karşılanması çobanların sosyal güvence altına alınmalarını teşvik etmek amacıyla Sürü Yöneticisi (çoban) İstihdamı Desteklemesi uygulanmıştır. Bu kapsamda 7.039 işletmeye ödeme yapılmıştır.

Damızlık Düve Yetiştiriciliğinin Desteklenmesi Projesi

Proje ile damızlık düve yetiştiriciliği yapan büyükbaş hayvancılık işletmelerinin kurulması, ülkemizin ihtiyaç duyduğu damızlık gebe düvelerin yurt içinden karşılanması, et ve süt üretiminde verimlilik ile kalitenin artırılması, damızlık hayvan ihtiyacının ülke içerisinde karşılanmasını sağlayacak yatırımların desteklenmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda; belirlenen 32 ilde Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğine üye, TÜRKVET sistemine en az 3 yıl kayıtlı aktif sığır işletmesi olan gerçek ve tüzel kişi üreticilerin, bireysel veya bir arada yapacakları, 500 baş kapasiteye sahip, projeli sütçü, etçi veya kombine saf ırk damızlık düve üretimi ve ticari gebe düve satışı için sağlık sertifikasına sahip yeni işletme kurulması veya mevcut işletmelerin kapasitelerinin 500 baş üzeri olacak şekilde artırılması ve bu işletmelerin rehabilitasyon yatırımlarını kapsamaktadır. 2019 yılı sonu itibarıyla desteklenen düve sayısı 12.500 baştır.

Tablo 31: Projeler

Damızlık Döve (500 baş)	Uygulanan İl ve Proje Sayısı				Projelerin Gerçekleşme Durumu			
	il	Planlanan	Onaylanan		Ahır + Hayvan		Hayvan Alımı	
			Ahır + Hayvan	Sadece Hayvan Alımı	Tamamlanan	Devam Eden	Tamamlanan	Devam Eden
	32	32	18	14	16	2	10	4

Damızlık Manda Dövesi Yetiştiriciliğinin Desteklenmesi Projesi

Proje kapsamındaki (Afyonkarahisar, Bartın, Bitlis, Diyarbakır, Düzce, İstanbul, Kayseri, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Muş, Samsun, Şanlıurfa, Tekirdağ, Tokat ve Zonguldak) illerde damızlık manda yetiştiriciliği yapan modern büyükbaş hayvancılık işletmelerinin kurulması, ülkenin damızlık manda ihtiyacının karşılanması, manda sayısının artırılması, et ve süt üretiminde verimlilik ile kalitenin artırılması, kırsal alanlarda istihdamın geliştirilmesini sağlamak amacıyla ahır inşaatı (150 baş kapasiteli) yapımına veya mevcut işletmelerin kapasitelerinin (150 baş olacak şekilde) artırılmasına, alet-ekipman alımına ve damızlık manda dövesi ile manda boğası alımına 2017-2019 yılları arasında % 50 hibe uygulanmaktadır. Bu kapsamda başvuru yapılan illerde il komisyonlarınca uygun görülen başvurular Bakanlığımıza gönderilerek 7 ilden (Bartın, Bitlis, Diyarbakır, Muş, Samsun, Tekirdağ ve Tokat) 1'er adet başvuru Bakanlığımız Merkez Proje Değerlendirme Komisyonu tarafından onaylanmış ve proje süreçleri başlatılmıştır. Bitlis, Samsun, Diyarbakır, Muş ve Tokat illerinde projeler tamamlanmıştır. Tekirdağ ilinde ahır kapasite artırımı süreci bitmiş ve hayvan tedariki devam etmektedir. Bartın ilinde ahır inşaatı ve hayvan alım süreçleri devam etmektedir. 31/12/2019 itibarıyla; Samsun ilinde 150 baş manda dövesi ve 3 baş manda boğası alımı, Bitlis ilinde 150 baş manda dövesi ve 3 baş manda boğası, makine-ekipman alımı ve ahır yapımı, Diyarbakır ilinde 150 baş manda dövesi ve 3 baş manda boğası, makine ekipman alımı ve ahır yapımı, Tokat ilinde 150 baş manda dövesi ve 3 baş manda boğası, makine ekipman alımı ve ahır yapımı, Muş ilinde 150 baş manda dövesi ve 3 baş manda boğası, makine ekipman alımı ve ahır yapımı için hibe ödemesi yapılmıştır.

Döve Alım Desteği

2019 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemelere İlişkin Karar ve Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği kapsamında;1/1/2019 tarihinden önce TÜRKVET'e kayıtlı (aktif veya pasif) sığır işletmesi olan yetiştiricilere, döve destekleme sistemi 20.11.2019 (tebliğ yayımlanma) tarihinde işletmede bulunan 8 ay ve üzeri yaştaki dişi sığır miktarını hesaplayarak en fazla 10 başa kadar tamamlanmasına izin verecektir. Damızlık gebe döve/manda alımı veya 8-15 aylık damızlık dişi sığır/manda alımı için en az 1 baş, en çok 10 baş olmak üzere alım bedelinin %40'u oranında destekleme verilmektedir. Destekleme 81 ile yaygınlaştırılarak küçük aile işletmelerinin desteklemeden daha fazla yararlandırılması için hayvan alımı 1-10 başa çekilmiş, hibe oranı %40'a çıkarılmıştır.

Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik üretiminin desteklenmesi

Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin teşvik edilmesi ve tiftik üretiminin artırılması çalışmaları Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında uygulama Esasları Tebliğine göre yürütülmüştür.

Üretmiş olduğu tiftiği, 1/6/2000 tarihli ve 4572 sayılı Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Hakkında Kanuna göre kurulmuş Tiftik ve Yapağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Tiftik Birlik), Tiftik birliğe bağlı kooperatiflere ve Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliklerine satan ve Tiftik Kayıt Sistemi (TKS) veri tabanına kaydettiren üreticilere, 2019 üretim yılı için tiftiğin kalitesine göre Oğlak Tiftiğine 30 TL/kg, Anamal Tiftiğine 28 TL/kg, Tali tiftiğine 20 TL/kg den olmak üzere 8 ilimizde (Ankara, Bolu, Çankırı, Çorum, Eskişehir, Kastamonu, Kırıkkale ve Konya) 153 ton tiftik için destekleme ödemesi yapılmıştır.

Damızlık Koç Teke Yatırımlarının Desteklenmesi

Damızlık Koç Teke Yatırımlarının Desteklenmesine yönelik çalışmalar, 9/1/2017 tarih ve 2017/9760 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 2017/18 sayılı Uygulama Esasları Tebliği ve Uygulama Rehberi kapsamında devam etmektedir. Türkiye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Merkez Birliği ve Merkez Birliğine üye Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri İl Birliklerince, 500 baş kapasiteye sahip damızlık koç-teke üretimine yönelik yeni işletme kurulması veya mevcut işletmelerin kapasitelerinin 500 başa sahip olacak şekilde artırılmasını, rehabilitasyon yatırımlarını ve bu işletmelerden damızlık koç-teke alımı yapacak Birlik üyesi yetiştiricileri faydalandırılmaktadır. Yeni yatırım projelerinde inşaat yapımı, makine alet ve ekipman alımı olarak belirlenen projelerle başvuran birliklere, rehabilitasyon veya kapasite artırımı projelerinde bu Tebliğ kapsamındaki yatırım konularını ihtiva eden bir proje ile başvuran birliklere ve bu işletmelerden damızlık koç - teke alan birlik üyesi yetiştiricilere %50 hibe uygulanmaktadır. Proje; Kırklareli, Tekirdağ, Bursa, Balıkesir, Eskişehir, Uşak, Afyonkarahisar, Antalya, Konya, Karaman, Mersin, Kırıkkale, Ordu, Sivas, Erzincan, Elazığ, Şanlıurfa, Erzurum, Bingöl, Diyarbakır, Mardin, Siirt, Şırnak, Iğdır, Ağrı, Van, Hakkari, Çanakkale, Batman, Kahramanmaraş, Tokat, Manisa, Çorum, Muş, Burdur, Yozgat, Samsun, Adana, Isparta, Kırşehir, Kütahya, Nevşehir, Edirne, Artvin illeri olmak üzere 44 il proje ilde uygulanmaktadır.

5.11.4. Arıcılık ve İpekböcekçilik

Arıcılık Geliştirme

Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararı ve ilgili tebliğ kapsamında Arılı kovan için 52.738 üreticiye 7.050.962 adet kovan için, Damızlık Ana Arı Desteklemesi kapsamında 1.996 üreticiye destekleme ödemesi yapılmıştır. Ana arı üreticilerinin izin talepleri değerlendirilerek, 2019 yılında alt yapısı uygun 10 işletmeye “Ana Arı Üretim İzni” verilmiş olup, 513.300 adet/yıl üretim kapasite ile üretim faaliyetlerini sürdüren toplam 114 ana arı üretim işletmesinin (damızlıkçı işletmeler dâhil) her yıl düzenli olarak yapılan rutin 2019 yılındaki işletme denetimleri gerçekleştirilmiştir. Bakanlık bünyesinde yerli ekotiplerin tespiti ve ıslahı konulu çalışmalar, Ege Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, Ordu Arıcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ve Kafkas Arısı Üretim, Eğitim ve Gen Merkezi Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Arı yetiştirici birliklerinin talepleri doğrultusunda, bilimsel araştırmalar sonucunda ülkemizin gen kaynağı olduğu tespit edilerek başlatılan çalışmalar, Bakanlığımız İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ve Üniversite desteği ile Arı Yetiştirici Birliklerinin bünyesinde yürütülmektedir. Ülkemiz gen kaynağı olduğu tespit edilen arı ekotiplerinin bölgelerinde saflığının korunması, uzun yıllar bölge ve ülke arıcılığının damızlık talebine katkı sağlaması amacıyla yönelik, Kırklareli İli Trakya, Düzce İli Yığılca, Muğla İli Ege, Çorum İli Orta Anadolu, Zonguldak İli Batı Karadeniz ve Hatay Suriye arı ekotiplerinin seleksiyon ve ıslah çalışmaları sürdürülmüştür. 6 ayrı ilde düzenlenen eğitimler kapsamında 124 kişiye eğitim verilmiş olup, talep eden 25 kursiyere Ana Arı yetiştiriciliği ve Arılarda Suni Tohumlama Sertifikaları düzenlenmiştir. Bakanlığımız ve Ege Üniversitesi işbirliği ile Kraliçe Arılarla El Ele Aktif Eğitime projesi, İzmir İli Menemen İlçesinde arı sütü üretiminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi amacıyla uygulamalı eğitim projesi desteklenmiştir. Arıcılık Kayıt Sistemi kapsamında harita üzerinde arı konaklama noktalarının belirlenerek sayısallaştırılması çalışmaları başlatılmıştır. Hizmet içi eğitim kapsamında Ardahan Kafkas arısı Üretim Eğitim ve Gen Merkezi Müdürlüğünde Tarım ve Orman İl/ ilçelerinde arıcılık konusunda çalışan 46 teknik personele arıcılık eğitimi verilmiştir. Ayrıca, 81 Tarım ve Orman İl Müdürlüğü Arıcılık Kayıt Sistem sorumlularına Arı konaklama ve Takip Modülü Eğitimi düzenlenmiştir. Kafkas Arısı Üretim Eğitim ve Gen Merkezinin Alt yapısının iyileştirilmesi projesi kapsamında, laboratuvar ve atölye ile ilgili altyapı çalışmaları tamamlanmıştır. Arı Ürünlerinin Üretimini Yaygınlaştırılması Projesi 3 yıl süreli 81 ilde yürütülmesi planlanmış olup, proje sonunda arıcılara balın yanında katma değeri yüksek polen, arı sütü, propolis, arı zehiri, arı ekmeği, apilarnil gibi ürünlerin üretilmesi teşvik edilerek, ihracat bazlı ülke ekonomisine önemli katkılar sağlanacaktır.

İpekböcekçiliğini Koruma ve Geliştirme

Hayvancılığın Desteklenmesi Hakkında Karar Kapsamında, tohum ve yaş koza bazında desteklenmektedir. 2019 yılında 2.060 üreticiye 5.890 kutu ipekböceği tohumu ücretsiz olarak dağıtılmış 89.607 kg yaş koza üretilmiştir. 2019 yılında Hayvancılık Desteklemeleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve ilgili tebliğ kapsamında ipekböceği yetiştiricilerine destekleme ödemesi yapılmıştır. Hayvancılık Bilgi sistemi kapsamında ipekböceği yetiştiriciliği destekleme ödemesine esas üretim verilerinin kayıt altına alındığı İpek kayıt sistemi 5 yıl önce tamamlanmış olup, 2014 yılından itibaren yaş koza ve tohum dağıtımına ilişkin destekleme ödemesi İpekböcekçiliği Kayıt Sistemi kayıtları üzerinden yapılmıştır. Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine ilişkin Bakanlar Kurulu Kararına istinaden Arıcılık İpekböcekçiliği, Kaz ve Hindi Yetiştiriciliği Yatırımlarının Desteklenmesi kapsamında %100 hibe Bursa ilinde 10 kullanıcı toplu besleme evi ve dut bahçesi projesi yatırımına ilişkin Kozabirlik ile protokol yapılmış olup, 2020 yılı ilk çeyreğinde tamamlanarak üretim sezonunda üreticilerin hizmetine sunulacaktır.

5.11.5. Kanatlı Sektörü

2018 yılı verilerine göre toplam tavuk eti üretim miktarı 2.156.669 ton iken 2019 yılı üretim miktarı 2.138.035 ton olarak gerçekleşmiştir. 2018 yılı toplam yumurta üretim miktarı 19.643.711.000 adet iken 2019 üretim miktarı 19.898.126.000 adet olarak gerçekleşmiştir. Ülkemiz ticari tavuk eti ve ticari tavuk yumurtası üretiminde kendine yeter olup, üretim fazlasını ihraç etmektedir. 2019 yılı kanatlı eti ve sakatatı ihracatımız 484.603 ton olup ihracat değeri 612.683.195 dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı yumurta ihracatımız 4.379.165.098 adet olup ihracat değeri 295.053.238 dolar olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılı verilerine göre 218.258 adet etçi damızlık civciv, 27.817.460 adet etçi damızlık yumurta, 849.986 adet yumurtacı damızlık civciv, 59.289 adet damızlık hindi civcivi, 4.174.000 adet kuluçkalık hindi yumurtası ithalatı gerçekleşmiştir. Ticari tavuk eti ve ticari tavuk yumurta üretimi ise tümüyle Ülkemizde yapılmaktadır.

Kanatlı Sektörüne Yönelik Destekler

Arıcılık İpekböcekçiliği, Kaz ve Hindi Yetiştiriciliği Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Uygulama Esasları Tebliği kapsamında, Ardahan ve Muş İllerinde 500'er adet kapasiteli 2 adet ticari kaz kümesi yatırımı (kümes yapımı, alet ve ekipman alımını içermekte olup hibe oranı %75) yaptırılmış olup hibe ödemesi yapılmıştır.

5.12. HUKUK HİZMETLERİ

2019 Yılı içerisinde Bakanlığımız tarafından açılan ve Bakanlığımıza karşı açılan idari, adli ve icra takip dosyası ile geçmiş yıllarda açılan ve devam etmekte olan davalara ilişkin dava dosya takip iş ve işlemleri yasal süreleri içerisinde yerine getirilmiştir.

Tablo 32:2018 ve 2019 Yıllarında Takip Edilen Dava Türü ve Hukuki Konulardaki Görüş Sayısı

Dava Türü	2018	2019	Toplam
	Sayı (Adet)	Sayı (Adet)	
<i>İdari Dava</i>	1299	1655	2954
<i>Adli Dava</i>	694	2178	2872
<i>İcra Takip Dosyası</i>	536	371	907
<i>Hukuki Konulardaki Görüş</i>	413	1067	1480
Genel Toplam	2942	5271	8213

2019 yılında Bakanlık birimleri, Bağlı, İlgili ve diğer bakanlıklardan gönderilen kanun, tüzük, yönetmelik, tebliğ, karar ve Cumhurbaşkanlığı kararnameleri ve genelge iş ve işlemleri gerçekleştirilmiştir.

Tablo 33: 2018 ve 2019 Yılı Mevzuat Türü ve Sayısı

Mevzuat Türü	2018	2019	Toplam
	Sayı	Sayı	
<i>Kanun</i>	1	7	8
<i>Milletlerarası Atlaşma</i>	1	1	2
<i>Yönetmelik</i>	58	67	125
<i>Tebliğ</i>	46	66	112
<i>Komite Kararı</i>	-	2	2
<i>Cumhurbaşkanı Kararları</i>	8	20	28
<i>Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri</i>	-	7	7
<i>Cumhurbaşkanlığı Genelgeleri</i>	-	2	2
Genel Toplam	114	172	286

5.13. İÇ DENETİM

Program Dönemi 2019 Yılı Denetim Programı uyarınca 25 süreç denetlenmiş, denetimler sonucunda toplam 94 bulguya rastlanmıştır. Yapılan denetimler neticesinde, 30 adet bulgunun yüksek önem düzeyinde olduğu, kritik önem düzeyinde bulgunun olmadığı anlaşılmıştır.

2019 yılı içinde teslim edilen denetim raporlarında yer alan 94 adet bulgu için İç Denetçilerce getirilen önerilerin tamamına denetlenen birimler katılmışlardır. Kabul edilmeyen bulgu bulunmamasıyla birlikte bir bulguya yapılan öneriye katılmamış bir adet uyuşmazlık formu düzenlenmiş ve Üst Yönetici olarak Bakanlık makamına sunulmuş ve Bakanlık Makamınca İç Denetim Başkanlığı önerileri doğrultusunda hareket edilmesi talimatlandırılmıştır.

Plan Dönemi Gerçekleşme Durumu

Tablo 6: Plan Dönemi (2017-2019) Gerçekleşme Durumu

Denetim Görevleri	2017		2018		2019	
	Planlanan	Gerçekleşen	Planlanan	Gerçekleşen	Planlanan	Gerçekleşen
	22	22	19	4	25	25

Denetim Evrenine İlişkin Değerlendirme

Denetim evreninde olup çeşitli nedenlerle denetim planına alınamayan denetim alanlarının bir sonraki denetim planında değerlendirilmeye alınması düşünülmektedir.

Kalite ve Güvence Programı Uygulama Sonuçları

Kamu İç Denetim Kalite Güvence ve Geliştirme Rehberi çerçevesinde, İç Denetim Başkanlığı uygulamalarının rehber ekinde yer alan "Standartlar ve Uygunluk Kriterleri" ile test edilmesi, elde edilen performans bilgileri, Üst Yönetici, İç Denetim Başkanı ve iç denetçilerle yapılan görüşmeler, uygulanan anketler ile denetlenen birimler tarafından düzenlenen anket formlarının değerlendirilmesi neticesinde, iç denetim faaliyetinin Kamu İç Denetim Standartları ve bu konudaki iyi uygulamalarla %93 oranında "Genel Olarak Uyumlu" olduğu belirlenmiştir.

2019 yılında İç Denetim Birim Başkanlığı İç Denetim Koordinasyon Kurulu tarafından dış değerlendirmeye tabi tutulmamıştır.

Program Dönemi Eğitim

Program dönemi İç Denetim Başkanlığınca çalıştay düzenlenmiş toplam 5 adet eğitim alınmıştır.

Tablo 34: Alınan Eğitimler

Eğitimi Düzenleyen	Eğitim Programı	İç Denetçi Sayısı
İç Denetim Başkanlığı	Denetim Tekniği ve Uygulamaları Çalıştayı	26
Uluslararası Avrupa Komisyonu	İç Denetim Konferansı	2
Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi	Veri Analitiği ve BT denetim Teknikleri	2
Dünya Ticaret Örgütü	Uluslararası Ticaret Kuralları	1
Kamu İç Denetçileri Derneği, İç Denetim Koordinasyon Kurulu, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi ve Ahmet Yesevi Üniversitesi	Değişen Dünyada Dönüşen Denetim	25
Kamu İç Denetçileri Derneği - Bilgi Sistemleri Denetim ve Kontrol Derneği İstanbul Chapter	Bilgi Sistemleri Denetimi	5

Diğer

- İç Denetim Başkanlığınca 2019 yılı sonunda denetim evreni güncellenerek 2020-2022 yıllarını kapsayan Denetim Planı ile 2020 yılı Denetim Programı hazırlanmış ve onaylanmıştır.
- Tarım ve Orman Bakanlığında yapılacak güvence ve danışmanlık faaliyetlerini kapsayan iç denetim çalışmalarının planlanması, raporlanması, sonuçlarının izlenmesi ve kalitesinin değerlendirilmesinde ortak bir metodolojinin uygulanması ve oluşturulacak belgelerde uygulama birlikteliğinin sağlanması amacıyla hazırlanan İç Denetim Yönergesi hazırlanarak onaylanmıştır.
- İç denetim faaliyetinden faydalanan taraflara makul bir güvence sağlamak amacıyla sürekli izleme ve dönemsel değerlendirmeleri kapsayan Kalite Güvence Geliştirme Programı 2019 yılı hazırlanarak onaylanmıştır. Bu kapsamda İç Değerlendirme çalışması yapılarak buna ilişkin Dönemsel Gözden Geçirme Raporu düzenlenmiştir.
- 2019 yılı Denetim Programı döneminde planlanan ve gerçekleşen çalışmalara ilişkin uygulama sonuçları ile bu çalışmalar neticesinde tespit edilen ve Bakanlığımız faaliyetlerini etkileyebileceği düşünülen hususlar hakkında Bakanlık Makamını bilgilendirmek gayesiyle Dönemsel Rapor hazırlanmıştır.

5.14. PERSONEL

5.14.1. Açıktan Atama

2019 yılı içerisinde Bakanlığımıza açıktan atama ile 615 personel alınmıştır. Personel dağılımı;

- Kamu Personeli Seçme Sınavı 64
- 2828 Sayılı Kanun 61
- 3713 Sayılı Kanun 186
- 1416 sayılı Kanun 33
- Sözleşmeli Personel 8

Diğer mevzuat hükümleri gereği 139 olmak üzere 491 memur statülü personel ve farklı mevzuat hükümlerine göre 124 işçi personel ile toplamda 615 personelin istihdamı sağlanmıştır.

5.14.2. Naklen Geçiş

4046 sayılı Kanun gereği 26 ve diğer mevzuat hükümleri çerçevesinde 178 olmak üzere toplam 204 adet kadroya naklen atama işlemi gerçekleştirilmiştir.

5.14.3. Hizmet İçi Eğitim Programları

Merkez – taşra birimleri arasında işlem birlikteliğini sağlamak, mevzuat değişiklikleri hakkında bilgilendirme yapmak ve yazılımı yapılan programlar hakkında bilgi vermek amacıyla 2019 yılında düzenlenen 6 hizmet içi eğitim programı 211'i kadın, 955'i erkek olmak üzere toplam 1166 personelin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

5.14.4. Mali Hak Konusunda Gerçekleştirilen İşlemleri

Merkez ve taşra teşkilatında teknik hizmetler sınıfında görev yapan personelden 2.035 personel Büyük Proje Tazminatı ödemesinden faydalandırılmıştır. Bakanlığımız ve yetkili memur sendika temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen ve 45.917 memur personelin taleplerini içeren Kurum İdari Kurulu (KİK) Toplantısının ilki Nisan 2019, ikincisi ise Ekim 2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

5.14.5. Mevzuat

2019 yılı içerisinde;

- Orman ve Su İşleri Bakanlığı Personelinin Yer Değiştirme Suretiyle Atanmalarına İlişkin Yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır. (R.G. 13.05.2019 tarih ve 30773 sayı)
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Taşra Teşkilatı Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliği yürürlükten kaldırılmıştır. (R.G. 13.05.2019 tarih ve 30773 sayı)
- Bakanlığımız Taşra Teşkilatı Yöneticilerinin Atama ve Yer Değiştirmelerine Yönelik Usul ve Esaslar hazırlanarak web sitesinde yayınlanmıştır. (Bakanlık Makam Onayı 24.09.2019 tarih ve 298 sayı)

5.14.6. Bölgesel Kariyer Fuarları

Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanlığınca, Kamuda İnsan Kaynakları ve Yetenek Yönetim Sistemi uygulamalarının ilk aşaması olarak kamu kurum ve kuruluşlarını üniversite öğrencilerine tanıtmak amacıyla Türkiye genelinde 85 üniversitenin işbirliğiyle 8 bölgede "Bölgesel Kariyer Fuarı" düzenlenmiştir. 2020 yılı Bölgesel Kariyer Fuarları Planlama Toplantısı 19 Kasım 2019 tarihinde Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde gerçekleştirilmiştir.

Bakanlığımız koordinasyonunda bağlı ve ilgili kuruluşları ile merkez ve taşra teşkilatlarının fuarlara katılımı sağlanmıştır.

5.15. REHBERLİK VE TEFTİŞ

Bakanlık teşkilatıyla Bakanlığın yönetim, denetim ve gözetimi altında bulunan bütün bağlı, ilgili veya ilişkili kurum ve kuruluşların merkez ve taşra birimlerinin bütün faaliyetleri, alınan Bakan Onayları çerçevesinde yürütülen teftiş, inceleme, soruşturma, eğitim ve rehberlik 2019 yılı faaliyetlerine ilişkin temel veriler tabloda yer almaktadır.

Tablo 35: 2019 Yılı Rapor Sayıları

<i>Rapor cinsi</i>	<i>Sayısı (adet)</i>
<i>İnceleme Raporu</i>	183
<i>Disiplin Soruşturma Raporu</i>	75
<i>Adli Soruşturma Raporu</i>	12
<i>Ön İnceleme Raporu</i>	23
<i>Rehberlik ve Teftiş Raporu</i>	-
<i>Soruşturma Raporu</i>	-
Toplam	293

2019 yılında Bakanlığımız müfettişlerince düzenlenmiş 293 raporunun %62 si inceleme raporudur.

2019 yılında şikâyet ve ihbarlar üzerine yürütülecek inceleme ve soruşturma çalışmalarının gerçekleşeceği ön görüşü yanında, Bakanlığımız merkez teşkilatı ile taşra teşkilatının normal denetim çalışmaları için planlama yapılmıştır.

Konu bazlı rehberlik çalışmaları, döner sermaye işletmeleri gibi konularda gerçekleştirmiş olup, rehberlik çalışmalarında; Bakanlığımız stratejik amaç, hedef ve faaliyet konuları, AB öncelikli konular, kamuoyunun gündeminde olan konular, Bakanlığımız birimlerinin teklif ettiği faaliyet konuları öncelikli olarak değerlendirilmeye alınacaktır.

Bakanlığımızca sunulan hizmetin kalite ve verimini artırmak amacıyla Bakanlığımız birimlerine verilen hizmet içi eğitim faaliyetlerine destek verilmiştir. Uygulanan projelerin değerlendirme toplantılarına katılım sağlanmıştır.

Bakanlık içi ve dışı mevzuat hazırlama ve değişiklikleri ile görüş istenilen konularda inceleme ve değerlendirmeler gerçekleştirilmiştir.

Rehberlik, teftiş, soruşturma ve inceleme faaliyetleri sırasında bu faaliyetleri yürüten personelin farklı bir bakış açısı geliştirmelerine, yürütülen çalışmanın detayları yanında genel bir perspektifle çalışmalarını yapmalarına destek olmak amacı ile gerek Bakanlığımız tarafından gerekse diğer Bakanlıklarca düzenlenen eğitim, seminer, çalıştay ve toplantılara 2019 yılında Müfettişlerin katılımı sağlanmıştır.

5.16. STRATEJİ GELİŞTİRME

5.16.1. Stratejik Yönetim ve Kurumsal Performans

Stratejik Plan

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun kamu yönetimi anlayışına getirdiği değişikliklerle kamu idarelerine önemli vazifeler yüklenmiştir. Öne çıkan temel hususlar; kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi, kullanılması ve hesap verilebilirlik ilkesi çerçevesinde mali saydamlığın sağlanmasıdır. Bakanlığımız stratejik planı ile politikalar doğrultusunda geleceğimizi planlayarak, sonuç odaklı, hedeflere dayalı yönetim anlayışının yerleşmesi ve hizmetlerimizde kalitenin artırılması amaçlanmaktadır. Bakanlığımız 2019-2023 dönemi Stratejik Planı 6.12.2018 tarihli Bakan Oluru ile Cumhurbaşkanlığına gönderilmiştir. 11. Kalkınma Planının yayınlanmasına müteakip Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Kurumların Stratejik Planlarının Kalkınma Planı politika ve tedbirleri dikkate alınarak güncellenmesi gerektiğini bildirmiştir. Bu doğrultuda Planın güncelleme çalışmalarına 23.09.2019 tarihli ve 2019/8 sayılı Genelge ile başlanmıştır. Genelge ile Strateji Geliştirme Kurulu, Stratejik Planlama Ekibi ve Çalışma Grupları oluşturulmuştur. Stratejik Plan planlama sürecine uygun olarak güncellenmiştir. 2019-2023 Stratejik Planı hazırlanırken üst politika belgelerinden 11. Kalkınma Planında yer alan politika ve tedbirler dikkate alınarak stratejik amaç ve hedeflerimiz oluşturulmuştur. Bakanlığımız 2019-2023 yıllarını kapsayan stratejik plan çalışmalarında iyi yönetim ilkeleri doğrultusunda katılımcı yaklaşımla iç ve dış paydaşlardan alınan görüş ve öneriler dikkate alınarak gelecek beş yıla yönelik 7 amaç, 30 hedef ve 124 performans göstergesi belirlenmiştir.

Performans Programı

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu gereğince, 2019-2023 Stratejik Planı ilkeleri ekseninde Bakanlığımız 2019 yılı Performans Programı hazırlanmış ve kamuoyu ile paylaşılmıştır. 2019 Yılı Performans Programında 7 tane amaç altına 30 performans hedefi bulunmaktadır. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından; Cumhurbaşkanlığı Makamından alınan 07/08/2019 tarihli ve 67 sayılı olur gereği, program bütçe sistemine geçişin ilk adımı olarak 2020 yılı idare performans programlarının program bütçeye uygun olarak hazırlanacağı bildirilmiştir. "Merkezi Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Performans Programlarının Program Bütçe Esaslarına Uygun Şekilde Hazırlanması Hakkında Usul ve Esasları" ve "Program Bütçe Rehberi" esas alınarak 2020 Yılı Performans Programı Taslağı hazırlanmıştır. Kurumsal hedefler ile bireysel hedeflerin uyumunu sağlayarak yüksek performansa dayanan ortak bir kurumsal kültür oluşturan bütünleşik performans konusunda, farkındalık yaratmak amacıyla 24-25 Ekim 2019 tarihlerinde TÜBİTAK (Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü) Gebze-KOCAELİ yerleşkesinde eğitim alınmıştır.

İzleme ve Değerlendirme

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli kullanmanın yanı sıra mali saydamlık ve hesap verebilirlik ilkelerini ön plana çıkarmıştır. Kamu idareleri belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, Stratejik Planın izleme ve değerlendirme çalışmalarını yapmak ve yine performans programlarını da bu stratejik planlarına uygun olarak hazırlanmakla yükümlüdürler. Bu kapsamda Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı ile 2019 Yılı Performans Programı yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Stratejik Plan ve Performans Programı ilk 6 aylık dönem izlenmiş ve Ağustos 2019 da raporlanmıştır. Stratejik Planın 2019 yılı Değerlendirme Raporunun hazırlanması için çalışmalar devam etmekte olup, stratejik plan değerlendirme raporu, hedeflere nasıl ulaşılabileceğine ilişkin alınacak gerekli önlemleri de içerecek şekilde nihai hale getirildikten sonra, Mart ayı sonuna kadar Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilecektir.

Yıllık Program

2019 Yılı Programı:10. Kalkınma Planı (2014-2018) doğrultusunda hazırlanan 2019 Yılı Programında Bakanlığımız sorumluluğunda 22 tedbir bulunmaktadır. Ayrıca diğer Bakanlıkların sorumluluğunda bulunan 16 tedbirde de Bakanlığımıza işbirliği görevi verilmiştir. Bu kapsamda Bakanlığımıza sorumluluğu verilen 22 tedbirin ilgili birimlerce yapılan faaliyetlerinin izlemeleri üçer aylık dönemler halinde elektronik ortamda yapılmış ve gerçekleştirmeleri Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına rapor edilmiştir.

2020 Yılı Programı:11. Kalkınma Planı (2019-2023) doğrultusunda; Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Strateji ve Bütçe Başkanlığınca hazırlanan 2020 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1733), 4 Kasım 2019 tarihli Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanmıştır. Bu kapsamda Bakanlığımız sorumluluğuna verilen tedbirlerin ilgili birimlerimizce koordinasyonu sağlanarak Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı yıllık program izleme sistemine girişleri yapılmıştır. 2020 Yılı Programında Bakanlığımız sorumluluğuna verilen 52 tedbir bulunmaktadır. Programda Bakanlığımıza işbirliği görevi verilen 35 tedbir yer almaktadır. 2020 Yılı Programında Bakanlığımıza sorumluluğu verilen tedbirlerin ilgili birimlerdeki sorumluları belirlenmiş olup, tedbir süreç detaylarının oluşturulması sağlanmıştır. Tedbirlerin elektronik ortamdaki izleme programına girişleri tamamlanmıştır.

Yeni Ekonomi Programı

Yeni Ekonomi Programında (2019-2021) Bakanlığımız sorumluluğunda yer alan tedbirler bütüncül bir anlayışla Bakanlık politikalarına entegre edilerek sürdürülmektedir. 2019-2021 Yeni Ekonomi Programında Yapısal Dönüşüm Programı kapsamında Bakanlığımızın sorumluluğunda 2 adet eylem bulunmaktadır. Belirlenen yapısal dönüşüm adımları takip edilerek gerçekleştirmeler Hazine ve Maliye Bakanlığı'na gönderilmektedir. 4 Ekim 2019 tarihinde yayınlanan Yeni Ekonomi Programında (2020-2022) Bakanlığımız sorumluluğunda yürütülecek 16 eylem belirlenmiş, bu eylemlerin gerçekleştirilmesi için 20 proje hazırlanmıştır. Eylemlerin takibi üçer aylık dönemler halinde Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından kurulan sistem üzerinden yapılmaktadır.

100 Günlük İcraat Programları

Cumhurbaşkanlığı 100 Günlük İcraat Programları kapsamında Bakanlığımız II. 100 Günlük İcraat Programı, III. 100 Günlük İcraat Programı ve 180 Günlük İcraat Programı Birimlerimiz ile koordine edilerek hazırlanmıştır. Programlarda yer alan eylemler aylık olarak takip edilerek Cumhurbaşkanlığına raporlanmıştır. 2020 yılında uygulanacak olan II. 180 Günlük İcraat Programı da Birimlerimiz ile koordine edilerek hazırlanmıştır.

Diğer

Ulusal düzeyde hazırlanan tematik/ sektörel strateji belgeleri ve eylem planlarında Bakanlığımız sorumluluğuna verilen faaliyetler ve çalışmalar dönemler halinde koordine edilerek ilgili kurum ve kuruluşlara iletilmektedir. Düzenlenen toplantı ve eğitimlere katılım sağlanmıştır. Bakanlığın orta ve uzun vadeli strateji ve politikalarını belirlemek üzere yapılan çalışmaların "Uluslararası Taahhütlere Uyumlu" olması için yabancı ülkeler ve Uluslararası Kuruluşlar ile ilişkilerin yürütülmesi amacıyla yapılan çalışmalara (rapor, mevzuat, eylem planı, strateji belgeleri, projeler, faaliyetler ve toplantı tutanakları vs.) görüş bildirilmekte ilgili toplantılara katılım sağlanmaktadır. Fikrin Varsa Söyle Proje Öneri Sistemi'nde Bakanlık (merkez ve taşra) personeli tarafından iletilen fikir/projelerin ön incelemesi yapılarak değerlendirilmek üzere ilgili Birimlere gönderilmiştir.

5.16.2. Yönetim Bilgi Sistemleri ve İstatistik

Tarım Sektörü Göstergeleri

Tarım sektörüne ait yayınlanan istatistik veriler incelenmesi, değerlendirilmesi ve raporlanması gerçekleştirilmiştir. TÜİK tarafından her ay yayınlanan makroekonomik göstergelerin incelenmesi, analiz edilmesi, raporlanması ve bilgilendirmesi yapılmıştır. Bu

kapsamda 2019 yılında; tarımsal nüfus ve istihdam, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla ve tarım alt sektörüne yönelik Gayri Safi Yurtiçi Hasıla değerleri, Tüketici Fiyat Endeksi, Üretici Fiyat Endeksi ve tarımsal Üretici Fiyat Endeksi verileri, tarımsal dış ticaret istatistikleri ile tarımda sabit sermaye yatırım sonuçları değerlendirilmiştir, makama sunulmuştur. Ayrıca her ay ilgili birimlerden gelen veriler, Bakanlığımız web sayfasında Birimler başlığında yayınlanmıştır.

Gıda Komitesi

2014/20 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile kurulan Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesi (Gıda Komitesi) yeniden yapılandırılarak 2016/30 sayılı Başbakanlık Genelgesi ile takibi ve koordinasyonu Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'na verilmiş, Bakanlığımızın da Gıda Komitesinde üye olarak yer alması uygun görülmüştür. Buna bağlı olarak 10.11.2017 tarih ve 2017/2 sayılı Bakanlığımız Genelgesi ile Bakanlığımız ve Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası arasında yapılacak çalışmaların Strateji Geliştirme Başkanlığı Koordinasyonunda yapılması uygun görülmüştür. Gıda Komitesi toplantıları her ayın ilk yarısında yapılmaktadır.

Piyasa İzleme

Tarım Ürünleri Fiyat İzleme Sistemi (TÜFİS) ile gıda ve tarımsal ürün piyasalarında piyasa aktörlerinin yerinde ve zamanında faydalanabileceği, karar alıcıların karar alma mekanizmalarını daha kolaylaştırılabileceği, şeffaf, izlenebilir ve istikrar içinde sürdürülebilir fiyat izleme sisteminin işletilerek üreticiden hal ve marketler aracılığı ile tüketiciye kadar fiyatların takibi yapılmıştır. Bakanlığımız "Tarım Bilgi Sistemi" kapsamında oluşturulan Tarım Ürünleri Fiyat İzleme Sistemine (TÜFİS) sistemine, 20.02.2017 tarihinden bu yana 81 İl/İlçe müdürlükleri ve Bakanlığımız ilgili birimleri tarafından veri girişi yapılmakta; üretici, aracı, hal, pazar ve marketlerde ürün bazında fiyatlar izlenmekte, Makamla ve ilgili teknik ve uygulayıcı birimlerimizle ve gerektiğinde Gıda ve Tarımsal Ürün Piyasaları İzleme ve Değerlendirme Komitesinin gündem ve konularına yönelik çalışmalarda kullanılmak üzere T.C. Merkez Bankası ile paylaşılmaktadır. Bu şekilde TÜFİS gıda ve tarım ürünleri konusunda Bakanlık karar vericilerini ve politika geliştirici birimlerini en sağlıklı öngörülerini geliştirmek amacıyla bilgilendirmekte ve bu yolla tüketici ve üreticiyi ani fiyat yükseliş ve düşüşlerinden koruma, gerekli tedbirleri alma ve fiyat dalgalanmalarından koruma sorumluluğu üstlenmektedir.

Ayrıca birimizce FAO, Dünya Bankası ve Avrupa İstatistik Ofisi fiyat verileri ve gelişmeler takip edilmekte gerek duyulan hallerde ve talep edildiğinde Makama sunulmaktadır.

Yönetim Bilgi Sistemleri ve İstatistik

Yazılı ve Sözlü Soru Önergelerinin Cevaplandırılması ile Makamın Bilgi Taleplerinin Karşılanması

- 2019 yılında TBMM/ Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık'tan, 1.706 adet yazılı soru önergesi gelmiş olup, toplamda 1.139 yazılı soru önergesi cevaplandırılmıştır.
- Bakanlığımıza intikal eden soru önergeleri web tabanlı bir sistem üzerinden takip edilmektedir.
- 2019 yılında Makam tarafından, konu ve il bazlı bilgi talepleri karşılanmış, bu kapsamda ihtiyacı karşılayacak detaylı bilgi notları hazırlanarak makama sunulmuştur.
- Bakanlık Faaliyetlerine ilişkin Kitap ve Dokümanların Hazırlanması
- Bütçe görüşmelerinde kullanılmak üzere 2020 yılı Bütçe Sunuş Kitabı hazırlanmıştır.
- Bütçe görüşmeleri esnasında Bakanlık birimleri arasında koordinasyon çalışmaları yapılarak bilgi akış süreci yönetimi gerçekleştirilmiştir.
- Türkiye geneli ve 81 İl bazında Bakanlığımız faaliyetlerinin yer aldığı il bilgi notları hazırlanmış ve güncelliği sağlanmıştır.
- Yıl içinde farklı tarihlerde gerçekleştirilen toplantı ve oturumlara katılım sağlanarak Bakanlığımız faaliyetlerine ilişkin bilgilendirme, brifing ve sunu çalışmalarına katkı sağlanmıştır.

Yönetici Bilgi Sistemine(YBS) ilişkin Çalışmalar

Yönetici Bilgi Sistemi; makam tarafından Bakanlığımızın çalışma konuları kapsamında belirlenen ve tek noktadan görülmesini talep ettiği güncel verilerin her ortamda kolay, etkin ve hızlı bir şekilde ulaşabilmesini sağlamak amacıyla web tabanlı olarak geliştirilen sistemdeki değişkenler, 2019 yılında ilgili birimler tarafından önceden belirlenmiş takvime uygun olarak güncellenmiştir.

İstatistik ile İlgili Çalışmalar

1) Resmi İstatistik Programı kapsamında yapılan çalışmalar;

- Resmi İstatistik Programında yer alan Bakanlığımızla ilgili alt konu başlıklarının yıllık güncelleme çalışması tamamlanmıştır
- III. Resmi İstatistik Programı (2017-2021) kapsamındaki verilerin yayımlanmasını sağlayan 2019 yılı Ulusal veri Yayımlama Takvimi onaylanarak uygulamaya konuldu, bu takvim çerçevesinde ilgili birimler tarafından istatistikler yayımlandı ve izlenmesi tamamlandı.
- İl ve İlçe müdürlükleri vasıtasıyla sistem üzerinden toplanan; Bitkisel Üretim İstatistikleri üç dönem, Hayvancılık İstatistikleri iki dönem, Tarım Alet ve Makine İstatistikleri ise tek dönem olarak toplanması, istatistiki ilke ve standartlara göre kontrolünün yapılması sağlandıktan sonra yayımlanmak üzere TÜİK gönderildi.

2) Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ile İlgili Yapılan Çalışmalar

- SKA ile ilgili Bakanlığımız sorumluluğunda bulunan göstergelerin tespiti yapıldı
- Göstergelerin Sorumlu birimleri ve sorumlu kişileri tespit edildi,
- Bakanlığımız sorumluluğunda bulunan göstergelerin mevcut durum analizi tespiti tamamlandı,
- Göstergelerin metaverilerinin Türkçe ve İngilizce metinleri sorumlu birimlerle paylaşıldı,
- Metaveriler kapsamında üretilen göstergeler belirlenerek TÜİK tarafından yayımlanan ulusal raporda yayımlanması için yapılan çalışma tamamlandı,
- Üretilmeyen göstergelerin üretilmesi amacıyla Çalışma Grubu kuruldu ve belirli bir takvim kapsamında toplantılar gerçekleştirildi.
- Göstergelerin uluslararası alanda nasıl üretildiğini öğrenmek amacıyla FAO tarafında desteklenen uzman vasıtasıyla eğitimler düzenlendi.

3) Ulusal Veri Sözlüğü Kapsamında yapılan çalışmalar

Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından yürütülen Ulusal Veri Sözlüğü sistemi çalışmaları kapsamında Dijital Dönüşüm Ofisinin düzenlemiş olduğu eğitici eğitimine katılım sağlanmıştır. Alınan eğitim sonrasında "Veri Sözlüğü Oluşturma Metodolojisi" dokümanında tanımlanan "1. Faz" kapsamına uygun olacak şekilde 30.12.2019 tarihinde Merkez hizmet birimlerimize, bağlı ve ilgili kurumlarımıza Ulusal Veri Sözlüğü eğitimi verilmiş ve konu hakkındaki bilgilerini pekiştirmek amacıyla hem sistemin eğitim ortamına hem de gerçek ortamına Dijital Türkiye (e-devlet) üzerinden giriş yapabilecekleri kullanıcı yetkisi tanımlanmıştır. Ayrıca, verilen bu eğitim sonrasında söz konusu süreç içerisinde Bakanlığımız, bağlı ve ilgili kurumlarımız bünyesinde veri sözlüğü çalışmalarının ilerlemesinden sorumlu olacak "Veri Sözlüğü Kurum Koordinatörü" olarak tanımlanan kişiler sisteme tanımlanmış ve "1. Faz" çalışmaları başlatılmıştır.

4) Tarım ve Orman Bakanlığı Resmi İstatistik Portalı ile ilgili çalışmalar

Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığı döneminde hazırlanan Resmi İstatistik Portalı, Mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının çalışmalarını da içerecek şekilde yeniden düzenlendi ve Bakanlığımızın ana sayfasında kullanıcıların hizmetine açıldı.

5) TUFİS, İVA ve TAMSİS İLE ilgili çalışmalar

TUFİS, İVA kapsamında bu sistemlerin tek bir sistemden yönetilmesini ve verilerin tek noktadan girilmesini sağlayan İstatistik Bilgi Sistemi yapıldı. Sistemin hayata geçirilmesi için test çalışmaları devam etmektedir. 2020 yılı ilk döneminde sistemin faaliyete geçmesi

planlanmaktadır. Tarımsal Maliyet Sisteminde maliyetlerin girilmesi için 2020 yılı aktif hale getirilerek, illerin veri girişlerini yapabilmeleri için bazı ürünlerin maliyet kalemlerinde alt-üst değerleri değiştirildi.

5.16.3. Stratejik Pazarlama

2019 yılında coğrafi işaret başvuru dosyası incelenerek Bakanlık görüşü oluşturulan tarım ve gıda ürünü sayısı 103 adettir. Tescil süreci devam eden ürünlerin yanı sıra 56 tarım ve gıda ürünü coğrafi işaret tescili almasına katkı sağlanarak, coğrafi işaret tescilli tarım ve gıda ürünü sayımız 365'e ulaşmıştır.

Türkiye-Avrupa Birliği arasında süregelen işbirliği çerçevesinde AB'de öncelikli olarak tescil edilmesi uygun olacağı düşünülen 15+20 coğrafi işaretli tarım ve gıda ürünlerimizin tespit edilmesi amacıyla TÜRK PATENT ve Ticaret Bakanlığı ile ortak çalışmalar yürütülmüştür.

Fransa Tarım Müşaviri Sayın François VIEL' in katılımıyla Bakanlığımızda coğrafi işaretli tarım ve gıda ürünlerine ilişkin ortak bir çalışma yapılmıştır.

Coğrafi İşaretlerde Farkındalığın Artırılması Projesi kapsamında, Coğrafi İşaretler Kısa Tanıtım Filmi hazırlanmıştır. Bu kapsamda Çanakkale ve Gaziantep illerinde çekim çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Kısa film; yabancı uzmanların katıldığı programlarda da kullanılabilmesi amacıyla İngilizce alt yazılı olarak da hazırlanmıştır.

Ankara Ticaret Odası tarafından bu yılki teması Anadolu'dan Dünya'ya olarak belirlenen Uluslararası Coğrafi İşaretli Ürünler Zirvesi, 19-20-21 Eylül 2019 tarihlerinde, Ankara Ticaret Odası Congressium International Convention & Exhibition Center'da gerçekleştirilmiştir. Zirvede Bakanlık olarak açtığımız stant içerisinde yer alan ekranlarla, coğrafi işaretler alanında Bakanlık faaliyetlerini içeren kısa filmin gösterimi ile Türkiye'nin coğrafi işaretleri kısa filminin gösterimi sağlanmıştır. Bakanlık standını ziyaret eden coğrafi işaret başvuru/tescil sahipleri, kooperatif ve üretici örgütü temsilcileri, STK temsilcileri ile konu ile ilgili yabancı uzmanlarla görüş alışverişinde bulunulmuş ve Bakanlık faaliyetleri hakkında bilgilendirmeler yapılmıştır.

23-25 Eylül 2019 tarihlerinde Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) desteğiyle Gürcistan Ulusal Fikri Mülkiyet Merkezi ile işbirliği içinde Tiflis'te (Gürcistan) gerçekleştirilen toplantıya katılım sağlanmıştır. Toplantıda; coğrafi İşaretler konulu uluslararası bir konferans, sürdürülebilir kalkınma, dış pazarların izlenmesi, kontroller, gruplar arasında işbirliği ve Lizbon Anlaşması, Cenevre Metni gibi coğrafi işaretler sektörü için önemli konular ele alınmıştır.

Sizin Oralının Nesi Meşhur sloganıyla Antalya Ticaret Borsası'nın Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin desteği ile Türkiye'nin yöresel ürünlerini tanıttığı Antalya Yöresel Ürünler Fuarı'na 23.10.2019 tarihinde katılım sağlanmıştır. Fuar kapsamında yöresel ürünler içerisinde önemli bir paya sahip olan coğrafi işaretli ürünler ve tescil sahipleri ile görüşmeler yapılmış, fuarda yer alan kooperatif, üretici örgütleri, tarımsal pazarlama alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları, kadın kooperatifleri ziyaret edilerek üreticilerimizin talepleri dinlenmiştir. Bakanlığımız faaliyetleri ve önümüzdeki dönemde planlanan çalışmalar hakkında görüş alışverişinde bulunulmuştur.

28-29 Kasım 2019 tarihlerinde Budapeşte/ Macaristan'da gerçekleştirilen 2. Avrupa ve Orta Asya Bölgesi Coğrafi İşaret Teknik Danışma Toplantısına katılım sağlanmıştır. Toplantıda coğrafi işaretlerle ilgili olarak ülke ve uluslararası kuruluşlar bazında yürütülen başvuru öncesi çalışmaları, başvuruların incelenmesi ve tescil deneyimleri, tescil sonrası gerçekleştirilen denetimler, tanıtım ve ticarileşme çalışmaları hakkında bilgi edinilmiştir. Bir önceki toplantıda tanımlanan öncelikler temelinde, bu toplantıda ticarileşme, coğrafi işaretli ürünlerin teşviki, kalite politikaları, coğrafi işaretlerde gıda güvenilirliği derogasyonları konularında Tarım Bakanlıklarının ilgili politikalarını uygulayan ve geliştiren personeli ile bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

Coğrafi İşaretlerde Farkındalığın Artırılması Projesi kapsamında; coğrafi işaretlerde farkındalık artırmaya yönelik olarak; 23-24 Eylül 2019 tarihlerinde Kars, 5 - 6 Kasım 2019 tarihlerinde Kastamonu, 10 - 11 Aralık tarihlerinde ise Adana'da tanıtım, bilgilendirme ve görüş alışverişinin yapıldığı bölgesel düzeyde etkinlikler düzenlenmiştir.

3. Tarım ve Orman Şurası Sonuç Bildirgesi'nde de yer alan kararlar doğrultusunda; coğrafi

işaretlerin yönetim ve denetleme süreçlerinin gözden geçirilerek mevzuatın tamamlanması için derhal harekete geçilerek, ilgili birimlerin katılımıyla çalışma grupları oluşturulmuştur. Bu kapsamda;

- o Denetim,
- o Coğrafi işaretlerin yatay mevzuata uygunluğunun sağlanması,
- o Ayırt edici özelliklerin standart hale getirilmesi/araştırma standartları
- o Çeşit adları

başlıklarında çalışma grupları oluşturulmuştur.

Avrupa Birliği Komisyonu Teknik Destek ve Bilgi Değişim Aracı kapsamında 17-19 Aralık 2019 tarihlerinde Antalya ilinde AB'de Coğrafi İşaretlerin Ticari ve Ekonomik Katma Değeri konulu çalıştay düzenlenmiştir. Çalışmaya, Bakanlığımız temsilcileri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları temsilcileri, STK, özel sektör ve üretici örgütleri katılım sağlamıştır.

Küresel Marka Geliştirme projesi hazırlanarak Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına sunulmuştur.

Tarım ürünleri ihracatımızın geliştirilmesine yönelik olarak hedef ve alternatif pazarların analiz edildiği Hedef Ürün/Hedef Ülke Raporu hazırlanmıştır.

Almanya Hannover'de düzenlenen tarımsal mekanizasyon fuarına katılım sağlanmış, tarım makineleri ihracatımızın artırılması amacıyla gerekli çalışmalar yürütülmüştür.

Üretici Örgütlerinin Pazarlama Kabiliyetlerinin Geliştirilmesi projesi kapsamında Antalya ilinde pilot illerden gelen kooperatiflerin katılımı ile tarım ürünleri pazarlaması konusunda geniş katılımlı bir toplantı organize edilmiştir.

Söz konusu proje kapsamında Hollanda ziyareti düzenlenmiş, bu ülkenin tarımsal pazarlama konusunda çalışmaları yerinde izlenmiş ve kurumsal yapılar incelenerek ülkemiz için örnek teşkil edecek yapılar analiz edilmiştir.

Yine aynı proje kapsamında pilot illere çalışma ziyaretleri düzenlenmiş, hedef üretici örgütleri ile pazarlama kapasitelerinin artırılması adına gerekli çalışmalar yürütülmüştür.

Yeni Ekonomik Program kapsamında su ürünleri ihracatının artırılmasına yönelik olarak yapılacak faaliyetler planlanmış BSGM ile koordineli olarak çalışmalar başlatılmıştır.

5.16.4. Tarımsal Ekonomi ve Politika Geliştirme

Dünyada ve Türkiye'de tarımsal piyasalardaki gelişmeleri takip etmek üzere tarım sektörümüz açısından önem arz eden bitkisel ve hayvansal ürünlerde (sayısı değişiklik göstermekle birlikte genel olarak 26 üründe) yılda iki kez (Ocak-Temmuz) Tarım Ürünleri Piyasaları Bülteni hazırlanmıştır. Dünya ve Türkiye tarım ürünleri piyasalarındaki gelişmelerin izlendiği, bu gelişmelerin tarımsal ürünlerin üretimine, tüketimine ve ticaretine etkilerinin takip edildiği Durum Tahmin raporları ve ürün raporları hazırlanmıştır. TÜİK tarafından açıklanan ve tarım sektörünü doğrudan ilgilendiren 23 haber bülteni aylık-3 aylık-6 aylık ve yıllık olarak takip edilerek bilgi notları hazırlanmış ve makama sunulmuştur. Ayrıca uluslararası kuruluşlar tarafından açıklanan bültenlerde takip edilmekte ve bilgi notları hazırlanarak makama sunulmaktadır. Tarım ekonomisinin farklı alanlarındaki bilimsel gelişmelerin bilim insanları, araştırmacılar ve tarım ile ilgilenen diğer kişiler arasında paylaşımının sağlanması amacıyla Enstitümüzün ulusal ve hakemli bilimsel yayın organı olan Tarım Ekonomisi Araştırmaları Dergisi yılda iki kez (Haziran-Aralık) yayınlanmaktadır. 2019 yılında da iki sayısı yayınlanmıştır. Tarım Reformu Genel Müdürlüğü AB Yapısal Uyum Yönetim Otoritesi Daire Başkanlığı bünyesindeki Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı Kırsal Kalkınma (IPARD II) Programı kapsamında düzenlenen Kırsal Turizm Çalıştayı, Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından düzenlenen Tarım Çalıştayı, Tarım Reformu Genel Müdürlüğünce düzenlenen Tarımsal Desteklerin İzleme ve Değerlendirmelerinin Yapılması Kapsamında Yol Haritasının Oluşturulması ve Uygulama Metodolojilerinin Belirlenmesi Çalıştayına katılım sağlanmıştır. İslam İşbirliği Teşkilatı 35. İSEDAK Bakanlar Toplantısı Çalışmaları bünyesinde hazırlanan Türkiye'de Sürdürülebilir Gıda Sistemleri temalı ülke raporu çalışmalarında yer alınmıştır. Bakanlığın kısa, orta ve uzun dönem stratejilerinin belirlenmesine katkı sağlamak için 17 Temmuz-21 Kasım 2019 tarihleri arasında 21 adet Çalışma Grubu/Komisyonu oluşturularak gerçekleştirilen toplantılarda; Çiftçiler, Öğretim Üyeleri, Sivil Toplum Kuruluşları, Özel

Sektör, Bakanlığımız ve diğer Kamu Kurum ve Kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan yaklaşık 2.000 kişi görev almıştır. Şura'ya hazırlık çalışmaları kapsamında resmi internet sayfası üzerinden "Görüşünü Bildir" sayfası oluşturulmuş ve gelen 50 bin görüş değerlendirilmiş, 81 İl Tarım Orman Müdürlüğü tarafından ortak akıl toplantıları düzenlenmiştir. Komisyonların çalışmaları 21 Kasım 2019 tarihinde sonuçlandırılmış ve Sayın Cumhurbaşkanı'mız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından sonuç bildirgesini açıklamıştır.

5.16.5.Yönetim ve İç Kontrol

Bakanlığımız 2020-2021 yıllarını kapsayan İç Kontrol Sistemi Uyum Eylem Planı revize edilmiştir. Mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yürütülen İç Kontrol Sistemi ile Süreç ve Risk Yönetimi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin uyumlaştırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülmüştür. Bakanlığımız merkez ve taşra birimleri tarafından altışar aylık dönemler halinde gönderilen İzleme Formları aracılığı ile İç Kontrol Sistemine ilişkin izleme çalışmaları yürütülmüştür. Bakanlığımız Süreç Yönetimi çalışmaları kapsamında Süreç Rehberi hazırlanmıştır. Bakanlığımız İç Kontrol Sistemi kurulum çalışmaları kapsamında pilot birim olarak seçilen Hayvancılık Genel Müdürlüğüne ait süreç çalışması tamamlanmış olup, süreçlerin taşra teşkilatında yer alan kısımlarının çıkarılmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir. Mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığına ait Risk Yönergeleri birleştirilerek Tarım ve Orman Bakanlığı Risk Yönergesi hazırlanmıştır. Bakanlığımız İç Kontrol Sisteminin Mevcut durumunun tespitine ilişkin merkez ve taşra birimlerimizde analiz çalışması yapılmıştır. Bu çerçevede; merkez ve taşra birimlerinde İç Kontrol Sisteminin kurulması ve uygulanmasına dönük çalışmalar Üst Yöneticinin gözetiminde, Strateji Geliştirme Başkanlığının teknik ve danışmanlık desteği ve koordinatörlüğünde, harcama birimlerinin bizzat katılımı ve uygulamalarıyla ve İç Denetim Biriminin önerileri doğrultusunda devam etmektedir.

5.16.6.Mali Yönetim

Bakanlığımız Ön Mali Kontrol Yönergesi çerçevesinde ön mali kontrol faaliyetleri yürütülmüştür. Bu kapsamda 2019 yılında Yönergede belirtilen limitler dâhilinde, taahhüt evrakı,sözleşme tasarısı ve ödenek aktarma işlemleri ön mali kontrole tabi tutulmuştur. Ayrıca kadro dağılım cetvelleri, seyahat kartı listeleri, seyyar görev tazminatı cetvelleri, yan ödeme ve özel hizmet cetvelleri, yurt dışı konaklama giderleri, avans ve kredi ödemesi ile ödeme emri belgeleri ön mali kontrol işlemleri yapılmıştır.

5018 sayılı Kanun ve Mali Konularda Görüş Verilmesi Konulu 2013/1 sayılı Genelge kapsamında Bakanlık birimlerine mali konuların uygulanması hakkında danışmanlık desteği verilmektedir. Bu kapsamda merkez ve taşra birimleri ile Bakanlığımız Hukuk Müşavirliğinden yargıya intikal eden konulara ilişkin görüş verilmektedir. Hukuk Müşavirliği tarafından düzenlenen Arabuluculuk faaliyetlerinde mali konularda danışmanlık yapılmaktadır. İç denetim raporlarının koordinasyon işlemleri ve dış denetim raporlarının koordinasyonu, takibi ve izlenmesi sağlanmaktadır.

5.16.7.Proje ve Yatırım Yönetimi

Türk tarımına yön veren ulusal projelerin koordinasyon ve çalışmalarına katılım ve katkı sağlandı. Kaynakların etkin, etkili ve verimli kullanılmasını sağlayacak Bakanlık yatırım politikalarının oluşturulması kapsamında; merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşlarda devam eden/yeni projeler ve yatırımların değerlendirme çalışmaları başlatıldı. Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı ve ilgili kuruluşların projelerine/yatırımlarına dair finansman kaynaklarına ilişkin nakdi ve fiziki gerçekleştirmeleri takip etmek, Bakanlığın ilgili birimlerini yönlendirmek kapsamında Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığında gerçekleştirilen 2020 yılı bütçe hazırlık toplantılarına katkı ve katılım sağlandı. 2020 yılı ödeneklerinin belirlenmesi çalışmaları yapılmıştır. GAP-DAP-DOKAP-KOP Eylem Planları kapsamında; Bakanlığımızın ilgili Genel Müdürlüğünce gerçekleşen proje ve yatırımlar 3'er aylık dönemlerde hazırlanarak Kalkınma İdarelerine gönderilmiştir.

Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi

Bu kapsamda tarımsal yatırımcılara, e-posta, telefon ve yüz yüze görüşme gibi birçok farklı kanaldan bilgi sunulmakta olup, 2012-2018 yılları arasında 21.320 kişi bilgilendirilmiştir. Ayrıca çeşitli konularda yabancı yatırımcılara gerçekleştirecekleri yatırım konularında teknik destek sağlanmıştır. Yurtiçinde yatırım yapmak isteyen girişimcilere yönelik, talep edilen konular kapsamında tarım alanında verilen destek, hibe ve teşvikler hakkında bilgi notları hazırlanmıştır. 81 İl için Tarımsal Yatırım Rehberlerinin güncellenmesine yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Ayrıca Küresel Tarım-Yerel Sorumluluk temasıyla 10-16 Kasım 2019 tarihlerinde Almanya'nın Hannover kentinde gerçekleştirilen Avrupa'nın en büyük Tarım Makineleri ve Ekipmanları Fuarı Agritechnica 2019'a Bakanlığımızın diğer birimleri ile birlikte katılım sağlanmıştır. Fuarda İspanya, Kanada, Brezilya, Rusya firma temsilcileri ile standımızda görüşmeler gerçekleştirilmiş olup karşılıklı ticari ilişkilerin geliştirilmesi noktasında talepleri alınmıştır. Bu vesileyle ülkemizin tarımsal potansiyeli, uluslararası ticarete konu ürünlerin ihracatı ile tarımsal pazarlama konusunda bilgi verilerek ülkemiz tarım sektörünün tanıtımı gerçekleştirilmiştir. Ayrıca tarımsal mekanizasyon sektörünün tanıtımı noktasında fuara katılım sağlayan firmalarımıza uluslararası platformda gerekli destek verilmiş olup Bakanlık standımızı ziyaret eden yabancı sektör temsilcilerinin talepleri doğrultusunda ilgili Türk firmalarına gerekli yönlendirme yapılmıştır.

5.16.8. Bütçe

Bütçeleme

Bakanlığımızın 2020-2022 Dönemine ait program bütçesi hazırlanmış, bütçenin merkez ve taşra birimlerine SGB.net sistemi üzerinden dağılımı yapılmıştır. 2019 Yılı Bütçesinin Ayrıntılı Harcama Programı hazırlanmıştır. 2019 Yılı Bütçe Uygulama Esasları ile Yatırım Programına ait Detay Programı hazırlanmıştır. 2019 yılında üçer aylık dönemler halinde ve muhtelif zamanlarda Bakanlık birimlerinin ödenek gönderme belgeleri tanzim edilmiştir. Bakanlığımız merkez ve taşra birimlerinin yıl içerisinde ek ödenek taleplerinin karşılanması, aktarma, serbest bırakma, revize, tenkis vb. işlemleri yapılmıştır. 2019 yılı yatırım projelerinin üçer aylık dönemler halinde Uygulama Raporları (Dönem Gerçekleşme Raporu) Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilmiştir. Genel Bütçe kapsamında Seyyar Görev Tazminatlarının ödenmesi ile ilgili merkez ve taşra birimlerinden talepler alınmış, Hazine ve Maliye Bakanlığından alınan vize çerçevesinde ödeneklerin gönderilmesi sağlanmıştır. Bakanlığımız merkez ve taşra birimlerinin 2019 yılı bütçesi ile ilgili Hazine ve Maliye Bakanlığının portalına üçer aylık Nakit Akış Planlaması girilmiştir. 2019 Yılı Kurumsal Mali Durum ve Beklentiler Raporu hazırlanarak Bakanlığımız web sitesinde yayımlanmıştır. Bakanlığımız yatırım projeleri kapsamında, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı-Yapı İşleri Genel Müdürlüğüne ve İçişleri Bakanlığı- Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlıklarınca (YİKOB) yapılacak inşaat ve diğer yatırım işlerinin ödenek aktarma işlemleri yapılmıştır. 2018 yılına ait Bakanlık Kesin Hesabı hazırlanmıştır. 2018 Yılı Yatırım Programı İzleme ve Değerlendirme Raporu; Sayıştay Başkanlığı, Hazine ve Maliye Bakanlığı ve Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilmiştir.

Taşınır Mal Kayıt ve Konsolide İşlemleri

Bakanlığımız İdare Taşınır Mal Yönetimi Ayrıntılı Hesap Cetveli ile İdare Taşınır Mal Yönetim Hesabı İcmal Cetvellerini düzenlemek için, merkez ve taşra birimlerine ait taşınır malların konsolide işlemleri yapılmıştır.

Kamu Zararlarının Tahsili

Bakanlığımız merkez birimlerinin 2019 yılına ait kamu zararlarının takip ve tahsil işlemleri yapılmıştır. Tahsil işlemleri konusunda 173 adet alacak takip dosyası açılmış olup, 165 adet dosyanın işlemleri tamamlanarak kapatılmıştır. 2007 yılından bugüne kadar Hukuk Biriminde takip edilen dosya sayısı 81 adet, Tebliğ'de takip edilen dosya sayısı 3 adettir.

5.16.9. Koordinasyon

2018 yılı Bakanlık faaliyet raporu hazırlanmıştır. Bakanlık birimlerinin doğrudan sorumlu olduğu görevleri dışında kalan ve koordinasyon gerektiren çalışmalar ilgili birimlerle işbirliği içinde yürütülmüştür. T.C. Ziraat Bankası A.Ş ve Tarım Kredi Kooperatiflerince tarımsal üretime dair düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullandırılmasına ilişkin uygulama esasları tebliği kapsamında çalışmalar yürütülmektedir. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisinin yürütmüş olduğu “Bürokrasinin Azaltılması ve Dijital Türkiye” projesi kapsamında iş ve işlemlere devam edilmektedir. Kadın İstihdamının Arttırılması ve Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ile ilgili 2010/14 sayılı Başbakanlık Genelgesi kapsamında, Bakanlığımız 2019 yılı faaliyet raporu ve 2020 yılı için planlanan faaliyetlerin çalışmaları devam etmektedir. Eğitim ve Yayım Bilgi Sistemi ile ilgili iş ve işlemlerinin koordinasyonu sağlanmaktadır. Muhtelif demirbaş büro malzemesi, kırtasiye ve temizlik malzeme ihtiyacı bütçe imkânları dahilinde karşılanmıştır. Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı ile Bakanlığımız arasında kayıt dışı istihdamla mücadele amacıyla bilgi belge ve veri paylaşım protokolü kapsamında bilgi alış verişi devam etmektedir. Gökçeada ve Bozcaada İlçeleri Stratejik Gelişme Planlarının hazırlanması ve yürütülmesinde, Hatay İli Uygulama Planı, Bölücü Faaliyetlere Yönelik Eylem Planı konusunda Bakanlık birimleri ile İçişleri Bakanlığı arasındaki koordinasyon çalışmaları yürütülmektedir. Bilgi Edinme kapsamında 2019 yılı içinde yapılan 321 başvurunun 163’ü cevaplanmış olup, 158 tanesi ilgisi nedeniyle başka kuruma yönlendirilmiştir. Personel atama, terfi, intibak, disiplin, görevlendirme, izin, mal bildirim ve emeklilik işlemleri rutin olarak gerçekleştirilmektedir. 2018 yılında 23, 2019 yılında ise 8 olmak üzere toplam 37 Bakanlık Koordinasyon toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bakanlığımız Merkez, Bağlı, İlgili ve Taşra Birimlerinde kurulan birimler için İdari Birim Kodlarının verilmesi ve Kamu Elektronik Posta adreslerinin sistem üzerinden kaydı yapılmaktadır. Bakanlığımızın Standart Dosya Plan Kodlarının kontrol edilerek güncellenip, Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne gönderilerek kaydı yapılmaktadır. Belgenet Sistemi içerisinde birim bilgilerinin tanımlanması güncellenmesi ve kontrol edilmesi birim klasörlerinin tanımlanması güncellenmesi kontrol edilmesi. Klasör erişim yetkilerinin tanımlanması güncellenmesi kontrol edilmesi. Kullanıcı bilgilerinin tanımlanması güncellenmesi kontrol edilmesi ve yeni kullanıcılara eğitim verilmesi işlemleri yapılmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti’nin yönetim sisteminin değişmesi ve kabinedeki bakanlıkların Cumhurbaşkanlığı şemsiyesi altında toplanması, bakanlıkların görsel kimliklerinin de Cumhurbaşkanlığı ile uyumlu olması ihtiyacını doğurmuştur. Bu nedenle tüm Bakanlıkları kapsayan yeni bir görsel sistem yaratılmıştır. Bu çerçevede Tarım ve Orman Bakanlığı kurumsal kimlik kılavuzu Cumhurbaşkanlığı ve diğer bakanlıklarla bütünlük arz etmesi amacıyla yeniden tasarlanmış ve Bakanlığımızın web sayfasında yayımlanmıştır.

5.17. SU YÖNETİMİ

5.17.1. Havza Koruma Eylem Planları

Bakanlığımız suyun kalite ve miktar olarak daha verimli yönetilmesini sağlamak amacıyla Ülkemizdeki 25 havza için Havza Koruma Eylem Planları 2013 yılında hazırlamıştır.

Nehir Havza Yönetim Planları

Batı Akdeniz, Akarçay ve Yeşilirmak Nehir Havzaları Yönetim Planları Kapsamında Ekonomik Analiz ve Su Verimliliği Çalışmaları İçin Teknik Asistanlık Alımı Projesi, IPA-1 bileşeni kapsamında Avrupa Komisyonu'na sunulmuş ve kabul edilmiştir. 3 havzada (Yeşilirmak, Batı Akdeniz ve Akarçay) Nehir Havza Yönetim Planları hazırlanması işine 29 Mayıs 2017 tarihinde başlanmış olup 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır. Ulusal bütçe ile Gediz Nehir Havzası Yönetim Planının Hazırlanması Projesi 10 Temmuz 2016 tarihinde başlamış olup 2018 yılı son çeyreğinde tamamlanmış, Küçük Menderes Nehir Havzası Yönetim Planının Hazırlanması Projesi 16 Haziran 2017 tarihinde başlamış olup 2019 yılı ilk çeyreğinde tamamlanmış ve Kuzey Ege Nehir Havzası Yönetim Planının Hazırlanması Projesi 27 Ekim 2017 tarihinde başlamış olup 2019 yılı ile son çeyreğinde tamamlanmıştır. Ulusal bütçe ile Burdur Havzası Nehir Havza Yönetim Planı Hazırlanması Projesi 03 Kasım 2017 tarihinde başlamış olup, 2020 yılı ikinci çeyreğinde tamamlanması planlanmaktadır.

Sektörel Su Tahsis Planları

Akarçay ve Konya Havzası Sektörel Su Tahsis Planı çalışmaları 2018 yılında tamamlanmıştır. 2017 yılında başlayan Gediz ve Küçük Menderes Havzaları Sektörel Su Tahsis Planı ise 2019 yılında tamamlanmıştır. 2023 yılına kadar Ülkemizde yer alan tüm havzalarda çalışmaların tamamlanması hedeflenmektedir. Hazırlanan Sektörel Su Tahsis Planları içme-kullanma suyu, çevresel akış, tarım, enerji ve sanayi sektörleri başta olmak üzere her bir sektör için ve her bir alt havzada gerçekleştirilmiştir. Planların hazırlanma sürecinde öncelikle su kaynakları potansiyelinin mevcut şartlardaki mekânsal değişimi tespit edilmiştir. Bunu takiben kuraklık ve iklim değişikliğine uyum çalışmalarının neticeleri esas alınarak havzalardaki normal, hafif kurak, orta kurak ve şiddetli kurak şartlar ile su kaynakları potansiyelinin zamansal (1, 5, 10 ve yıllık) ve mekânsal (alt havzalar) değişimi belirlenmiştir. Havzaların fiziki, ekonomik ve sosyal durumları dikkate alınarak kullanılan uygun su tahsis modelleri ile su kaynaklarındaki kullanıma bağlı olarak oluşması öngörülen faydaların optimizasyonu yapılarak, ekonomik katma değerleri tespit edilmiştir. Paydaş kurum ve kuruluşların görüşlerinin alınması süreci tamamlanan Akarçay ve Konya Havzaları Sektörel Su Tahsisi Eylem Planları ise 2019 yılında yürürlüğe girmiştir.

İçme Suyu Havzalarında Özel Hüküm Belirleme

Bugüne kadar 16 adet içme suyu havzası koruma planı yayınlanmış olup bu planların takibi yapılmaktadır. 3 adet içme suyu havzası koruma planı tamamlanarak onay aşamasına getirilmiştir. İlaveten, 6 adet içme suyu havzasında planlama çalışmaları Bakanlığımız koordinasyonunda devam etmektedir.

Taşkın Yönetim Planları

Ülkemizdeki 25 havzanın taşkın tehlike ve taşkın risk haritalarını ihtiva eden taşkın yönetim planlarının 2021 yılına kadar hazırlanması hedeflenmektedir. 2019 yılında; 7 proje ile 11 havzada (Aras, Doğu Akdeniz, Kızılırmak, Büyük Menderes, Akarçay, Batı Akdeniz, Burdur, Kuzey Ege, Küçük Menderes, Gediz, Batı Karadeniz) Taşkın Yönetim Planı tamamlanmıştır. 4 proje ile 7 havzanın (Asi, Seyhan, Doğu Karadeniz, Çoruh, Konya, Van Gölü ve Fırat-Dicle) Taşkın Yönetim Planının hazırlanması çalışmalarına devam edilmiştir. 2019 yılı içinde; taşkın yönetim planları 2015-2018 yılları arasında hazırlanmış olan 5 havzada (Yeşilirmak, Antalya, Susurluk, Sakarya, Ceyhan) yönetim planı tedbirlerinin uygulamasının takibi yapılmaktadır. Uygulamanın takibi amacıyla web uygulaması hazırlanmış olup plantakip.tarimorman.gov.tr adresinde hizmete açılmıştır. Sorumlu kurum ve kuruluşlar

tarafından 6 aylık dönemlerle gelişmelere dair bilgiler web uygulaması aracılığı ile Bakanlığımıza raporlanmaktadır.

Kuraklık Yönetim Planları

Ülkemizdeki 25 havzada kuraklık yönetim planlarının 2023 yılına kadar hazırlanması hedeflenmektedir. Kuraklık Yönetim Planlarının Hazırlanması Projesi kapsamında; Kuraklık indisleri, indikatörleri ve eşik değerlerinin analizi, havzadaki su potansiyelinin ve su potansiyelindeki değişimin tespiti, sektörel etkilenebilirlik analizi, kuraklık ve su kıtlığının etkilerini azaltmak için alınacak önlemlerin belirlenmekte, havza kuraklık yönetim planının ve havza kuraklık veri tabanının oluşturulması ile ilgili çalışmalar yapılmaktadır. 2019 yılında; 3 proje ile 6 havzanın Kuraklık Yönetim Planı (Seyhan, Ceyhan ve Asi, Gediz ve Büyük Menderes, Fırat-Dicle havzaları) çalışmaları tamamlanmıştır. 2019 yılı içinde; kuraklık yönetim planları 2015-2018 yılları arasında hazırlanmış olan 9 havzada (Konya, Akarçay, Doğu Akdeniz, Kuzey Ege, Küçük Menderes, Van Gölü, Antalya, Burdur ve Batı Akdeniz) yönetim planı tedbirlerinin uygulamasının takibi yapılmaktadır. Uygulamanın takibi maksadıyla web uygulaması hazırlanmış olup plantakip.tarimorman.gov.tr adresinde hizmete açılmıştır. Sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından 6 aylık dönemlerle gelişmelere dair bilgiler web uygulaması aracılığı ile Bakanlığımıza raporlanmaktadır.

5.17.2. Su Kalitesi Yönetimi ve İzlenmesi

Yerüstü Su Kalitesi Yönetimi

Yerüstü, Kıyı ve Geçiş Suları için Çevresel Hedeflerin Belirlenmesine Yönelik Metodolojinin Geliştirilmesi: Büyük Menderes Havzası Pilot Çalışması Projesi: TÜBİTAK-Kamu Araştırmaları Destek Grubu Programı kapsamında finanse edilmiş, 2018 yılında tamamlanmış olup Bakanlığımız Proje Sonuçları Uygulama Planının 3 yıl içinde hayata geçirilmesinden sorumludur. Bu kapsamda, tüm havzalarda ortak uygulamanın sağlanabilmesi maksadıyla su kalite sınıflarının ve çevresel hedeflerin belirlenmesine ilişkin iki adet Rehber Doküman hazırlanarak kamuoyu ile paylaşılmış, su kalite sınıflarının belirlenmesi için geliştirilen bilimsel yöntem 4 havzada uygulanmış, alıcı ortam bazlı deşarj standartlarına ilişkin geliştirilen yazılım Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ile paylaşılmış olup, çevresel hedeflerin belirlenmesine ilişkin yöntemi içeren Tebliğ Taslağı hazırlanarak ilgili kurumların görüşleri alınmıştır. Bahse konu Tebliğ Taslağının Resmi Gazete'de yayımlanmak üzere iletilmesinin ardından PSUP kapsamındaki tüm çalışmalar tamamlanmış olacaktır.

Durgun Sulara Özümleme Kapasitelerinin Belirlenmesi ve Su Kalite Hedeflerinin Belirlenmesi Projesi: 2016 yılı sonunda başlamıştır. Proje kapsamında durgun sulara miktar ve kalite bakımından iyi su durumuna ulaşılması ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetiminin sağlanması maksadıyla Akarçay, Büyük Menderes, Ceyhan, Meriç-Ergene, Gediz, Kızılırmak, Küçük Menderes, Konya Kapalı, Sakarya, Susurluk ve Yeşilirmak Havzaları dahilindeki göl, gölet ve baraj göllerini içeren 422 durgun suda fizikokimyasal izleme çalışmaları ile proje kapsamındaki 58 doğal gölde biyolojik izleme çalışmaları tamamlanmış, aynı yıl içerisinde durgun sulara ait hidrolojik sınırlar belirlenmiş ve batimetri haritaları oluşturulmuş, noktasal ve yayılı baskı unsurları tespit edilmiş ve kirlilik yükleri hesaplanmıştır. Proje kapsamında su bütçesinin hesaplanması, özümleme kapasitesinin belirlenmesi ve tedbirlerin oluşturulmasına ilişkin çalışmalar 2019 yılında tamamlanmıştır.

Öncelikli Sulak Alanların Envanter Çalışmasının Yapılması Projesi: 14 Havza (Antalya, Aras, Asi, Batı Akdeniz, Batı Karadeniz, Ceyhan, Çoruh, Doğu Akdeniz, Doğu Karadeniz, Fırat-Dicle, Marmara, Seyhan, Susurluk, Van Gölü), 14 Ramsar Alanı ve 4 İçme Suyu Kaynağı (Eğirdir Gölü, Balık Gölü, Büyükçekmece Gölü, Terkos Gölü) olmak üzere toplam 168 su kütlelerinde çalışmalar tamamlanmıştır. Proje ile su kütlelerini besleyen ve su kütlelerinden çıkan kolların isim, koordinat, koruma statüleri, kullanım amaçları ve drenaj alanları, su kütlelerinin sulu ve kuru yüzey alanları, sürekli/mevsimsel akış özellikleri, su kütlelerini temsil edebilecek meteoroloji istasyonları ve su kütlelerine ulaşım durumları ile numune alma açısından uygunluk durumları belirlenmiştir.

Kullanılmış Suyun Tekrar Kullanımı

Türkiye’de evlerde, sanayide, turizmde, enerji üretiminde ve tarım sektörlerinde kullanılan suların yeniden kullanımına yönelik olarak alternatiflerin incelenip değerlendirileceği Kullanılmış Suların Yeniden Kullanım Alternatiflerinin Değerlendirilmesi Projesi 2017-2019 yıllarında uygulanmıştır. Projenin tamamlanması ile; ülkemizdeki Kullanılmış Su Potansiyeli belirlenmiştir. Atıksu arıtma tesislerinin çıkış suları ve tarımdan dönen suların yeniden kullanımı için havza bazında Ön fizibilite ve yeniden kullanım eylem planı taslak raporları hazırlanmıştır. Kullanılmış Suların Yeniden Kullanım Uygulamalarına İlişkin Rehber Doküman Hazırlanmıştır. Yeniden kullanım için Uygulama Projeleri hazırlanmış olup Malatya, Ankara Tatlar ve Yalova Atık Su Arıtma Tesisleri olmak üzere üç pilot tesis için uygulama projesi hazırlanmıştır. İnternet Sitesi ve Kamu Spotu hazırlanmıştır.

İçme Suyu Kaynaklarının Kalite Sınıflarının Belirlenmesi

29.06.2012 tarihli ve 28338 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İçme Suyu Elde Edilen veya Elde Edilmesi Planlanan Yüzeysel Suların Kalitesine Dair Yönetmelik kapsamında içme suyu temin edilen yerüstü kaynaklarının kalite kategorisi ve arıtma sınıfı belirleme çalışmaları devam etmektedir. İçme Suyu Temin Edilen Suların Kalitesine ve Arıtılmasına Dair Yönetmelik yayımlanmıştır. Söz konusu yönetmelik; içme suyu temin edilen veya temin edilmesi planlanan suların kalite kategorisi, suların dâhil olduğu kategoriye göre uygulanacak arıtma sınıfları, bu sularda izlenmesi gereken parametreler ile numune alma ve analiz sıklıkları ve içme suyu arıtma tesislerinin arıtma veriminin tespiti işlemlerini ihtiva etmektedir.

Ülkemizdeki Kirlenmiş Su Kaynakları İçin İyileştirme Eylem Planları Hazırlanması

Uluabat Gölü Alt Havzası Su Kalitesi Eylem Planı: Uluabat Gölü’nün ekolojik önemini yitirmemesi ve su kalitesinin iyileştirilmesine yönelik Uluabat Gölü Alt Havzası Su Kalitesi Eylem Planı hazırlanmış yürürlüğe girmiştir. Eylem Planı’nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Ilgın (Çavuşçu) Gölü Alt Havzası Su Kalitesi Eylem Planı: Ilgın (Çavuşçu) Gölü’nde ortaya çıkan su kalitesi sorunlarının kontrol altına alınması ve giderilmesi maksadıyla hazırlanmıştır. Eylem Planı 03.04.2015 tarihinde resmi yazı ekinde ilgili ve sorumlu tüm kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir. Eylem Planı’nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Mogan - Eymir Gölü Havzası Eylem Planı: Mogan ve Eymir Gölleri’nde ortaya çıkan su kalitesi sorunlarının kontrol altına alınması ve giderilmesine ilişkin gerekli tedbirlerin belirlenmesi ve uygulanması maksadıyla hazırlanan Eylem Planı’nda çeşitli kurum ve kuruluşların konuya ilişkin görev ve sorumlulukları belirlenmiştir. Ayrıca, Mogan Gölü dip çamurunun temizliği, gölü besleyen derelerin ıslahı ve göl çevre düzenlemesi işlerinin yapılması amacıyla Bakanlığımız, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Ankara Büyükşehir Belediye Başkanlığı ile Gölbaşı Belediye Başkanlığı’nın katılımıyla 30.09.2014 tarihinde bir işbirliği protokolü imzalanmıştır. Eylem Planı’nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Boğazköy Baraj Gölü Alt Havzası Su Kalitesi Eylem Planı: Bursa İli sınırları içerisinde yer alan Yenişehir Ovası’nın sulanması amacıyla inşa edilmiş olan Boğazköy baraj havzasında su kalitesinin iyileştirilmesine ve sulama suyu niteliğinin yeniden kazandırılmasına yönelik tedbirlerin alınmasının sağlanması maksadıyla hazırlanmıştır. Eylem Planı 19.09.2014 tarihinde resmi yazı ekinde ilgili ve sorumlu tüm kurum ve kuruluşlara bildirilmiştir. Eylem Planı’nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Nilüfer Çayı Alt Havzası Su Kalitesi Eylem Planı: Bursa'nın önemli su kaynaklarından biri olan Nilüfer Çayı'nda ortaya çıkan su kalitesi sorunlarının giderilmesi maksadıyla hazırlanmış olup 14.06.2016 tarih ve 2016/3 sayılı Bakanlık Genelgesi ekinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eylem Planı'nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Melen Alt Havzası Su Kalitesi Eylem Planı: Melen Çayı Alt Havzası Su Kalitesi Eylem Planı hazırlanarak 2015/5 Sayılı Başbakanlık Genelgesi olarak 22.08.2015 tarih ve 29453 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Eylem Planı'nda, 15 eylem belirlenmiş olup uygulamaların takibi titizlikle yapılmaktadır.

Nizip Çayı ve Sacır Deresi Su Kalitesinin İyileştirilmesi Eylem Planı: Gaziantep İli sınırları içerisinde yer alan Sacır Deresi ve Nizip Çayı'nda ortaya çıkan su kalitesi sorunlarının giderilmesi maksadıyla Bakanlığımız koordinasyonunda "Sacır Deresi ve Nizip Çayı Su Kalitesinin İyileştirilmesi Eylem Planı" hazırlanmış olup 20.10.2015 tarihli ve 2015/2 sayılı Bakanlık Genelgesi ekinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eylem Planı'nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Burdur Gölü Alt Havzası Eylem Planı: Ülkemizin 135 uluslararası öneme sahip sulak alanından ve 14 Ramsar alanından biri olan Burdur Gölü'nün su kalitesi ve miktarını bütüncül ve sürdürülebilir bir şekilde koruma-kullanma dengesi gözeterek muhafaza etmeyi amaçlamaktadır. 13.11.2015 tarih ve 2015/4 sayılı Bakanlık Genelgesi ekinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eylem Planı'nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Burdur Gölü'nde Buharlaştırmanın Azaltılması Ar-Ge Projesi: Burdur Gölü Alt Havzası Eylem Planı'nda Burdur Gölü su seviyesindeki düşüşün sebeplerinin araştırılması ve çözüme yönelik olarak yer alan "Burdur Gölü Su Dengesinin Kontrol Altına Alınması" eylemi kapsamında su seviyesindeki düşüşün ana nedenlerinden birinin göl aynasındaki buharlaşma olduğu değerlendirilerek, "Buharlaşma Miktarlarının Azaltılması için Çalışmaların Yapılması" eylem adımı çerçevesinde buharlaştırmanın azaltılarak su dengesinin kontrol altına alınması maksadıyla "Burdur Gölü'nde Buharlaştırmanın Azaltılması Ar-Ge Çalışması" başlatılmıştır. Çalışma kapsamında DSİ, Meteoroloji, Doğa Koruma ve Milli Parklar ve Su Yönetimi Genel Müdürlüğü personelinden oluşan bir Çalışma Grubu oluşturulmuştur. Söz konusu çalışmada; göl kenarında seçilen alanda inşa edilen havuzlara (4 adet, 100 m² çapında) göl suyu doldurulduktan sonra buharlaşma azaltımı alternatiflerinden olan gölge topu, kimyasal kullanımı (monalayer) ve güneş panelleri yöntemleri uygulanarak buharlaştırmanın azaltılmasına etkileri değerlendirilecektir.

Göller ve Sulak Alanlar Eylem Planı: Ülkemizde doğal ve/veya insan kaynaklı ekolojik ve hidrolojik olarak olumsuz etkilere maruz kalan kritik göl ve sulak alanların belirlenmesi, belirlenen göl ve sulak alanlar üzerindeki etkilerin tespit edilerek; öncelikle mevcut durumlarının korunması ve daha iyi ekolojik duruma getirilebilmesi için ihtiyaç duyulan telafi edici önlemlerin alınması, doğal göllerimiz ile ilgili envanter, su kalitesi ve su bütçesi çalışmaları konularında eksikliklerin giderilmesi, su kalitesinin tespiti ve alınması gerekli önlemlerin belirlenebilmesi maksadıyla hazırlanmış olup 02.02.2017 tarih ve 2017/1 sayılı Bakanlık Genelgesi ekinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Genelge kapsamında 302 göl ve sulak alan için eylem adımları, sorumlu kurumları ve eylem takvimleri belirlenmiştir. Eylem Planı'nda yer alan eylemlere yönelik kaydedilen gelişmelerin eylemden sorumlu kurum ve kuruluşlar tarafından belirli periyotlarda Bakanlığımıza raporlanması suretiyle takibi yapılmaktadır.

Işıklı Gölü Su Kalitesi Eylem Planı: Büyük Menderes Havzasında, Denizli'nin Çivril ilçesi sınırları içerisinde kalan Işıklı Gölü kentsel ve endüstriyel atıksu deşarjları, göl hidrolojik sınırında yer alan düzensiz katı atık depolama alanları, aşırı vejetasyon artışı, yanlış balıklandırma, otlama sorunu ve saz kesimi, hidromorfolojik baskılar ve tarımsal faaliyetler

gibi baskı unsurlarından yoğun bir şekilde etkilenmektedir. Bu çerçevede, kirliliğin önlenmesi, su kalitesinin iyileştirilmesi ve belirlenen tedbirlerin sorumlu ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlarla işbirliği içerisinde yürütülmesinin sağlanması amacıyla Işık Gölü Su Kalitesi Eylem Planı hazırlanmıştır.

Azaplı Gölü Su Kalitesi Eylem Planı: Adıyaman ili Gölbaşı ilçesinde yer alan Azaplı Gölü, son yıllarda tarımsal faaliyetler ve yerleşim alanlarından kaynaklanan kirlenmeler sebebiyle kirlilik tehdidi altında olup; gölün ekolojik yapısını bozabilecek her türlü etkiye karşı korunabilmesi ve su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla 2018 yılında "Azaplı Gölü Su Kalitesi Eylem Planı" hazırlanmıştır. Azaplı Gölü'nde su kalitesinin iyileştirilmesi kapsamında yapılacak olan eylemler; evsel atıksuların arıtımı, katı atık yönetimi, tarımsal kirliliğin önlenmesi, ağaçlandırma ve erozyonla mücadele, su kalitesinin izlenmesi ve denetimi olarak sıralanmıştır.

İnekli Gölü Su Kalitesi Eylem Planı: Adıyaman ili Gölbaşı ilçesinde yer alan İnekli Gölü, son yıllarda yoğun hayvancılık faaliyetleri, tarımsal faaliyetler ve yerleşim alanlarından kaynaklanan kirlenmeler sebebiyle kirlilik tehdidi altında olup; gölün ekolojik yapısını bozabilecek her türlü etkiye karşı korunabilmesi ve su kalitesinin iyileştirilmesi amacıyla 2018 yılında "İnekli Gölü Su Kalitesi Eylem Planı" hazırlanmıştır. İnekli Gölü'nde su kalitesinin iyileştirilmesi kapsamında yapılacak olan eylemler; evsel atıksuların arıtımı, katı atık yönetimi, tarımsal kirliliğin önlenmesi, ağaçlandırma ve erozyonla mücadele, su kalitesinin izlenmesi ve denetimi olarak sıralanmıştır.

Yeraltı Suyu Yönetimi

Türkiye'de Yeraltı Suyu Yönetimi Konusundaki Kapasitenin Geliştirilmesi Projesi: Türkiye'de Yeraltı Suyu Direktifi (2006/118/EC) ve Su Çerçeve Direktifi'nin yeraltı suyu ile ilgili hususları konuları hakkında ilk uygulamaların yapılması amacıyla kapasite geliştirilmesini hedefleyen Türkiye'de Yeraltı Suyu Yönetimi Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi Sakarya ve Akarçay havzalarında uygulanmıştır. AB'nin Genişletilmiş Avrupa Birliğine Entegrasyon Sürecini Destekleme Faaliyetleri Programı kapsamında yürütülen projenin %90'ı AB tarafından, %10'u ise ulusal kaynaklardan karşılanmıştır. Proje ile, Türkiye'de Avrupa Birliği Yeraltı Suyu Direktifi ve Su Çerçeve Direktifi'nin yeraltı suyuna ilişkin hükümlerinin uygulanması konusunda kapasite geliştirilmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşları katılımı ile temel eğitimler (6 adet), vaka çalışmaları (3 adet) ve AB ne Üye üç ülkeye Çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Ülkemizde Yeraltı Suyu Direktifi ve ulusal mevzuatımız olan "Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik" in temel uygulama adımları için uygulanabilir metodolojiler ve rehber dökümanların geliştirilmesine ilişkin çalışmalar yürütülmüştür. Akarçay ve Sakarya havzalarında kütle belirleme, karakterizasyon, izleme programının oluşturulması, yeraltı suyu kütlelerinin 4 dönem izlenmesi, baskı-etki analizi, koruma alanlarının belirlenmesi, yeraltı suyu kullanımının ekonomik analizinin yapılması, risk değerlendirmesi, iletişim stratejisinin oluşturulması, veri tabanının taranması, kurumsal kapasitenin değerlendirilmesi çalışmaları tamamlanmıştır. Proje kapsamında eşik değerler belirlenerek yeraltı suyu kütlelerinin miktar ve kalite durumları ortaya konulmuş ve tedbirler programı oluşturulmuştur.

Yeşilirmak, Burdur ve Batı Akdeniz Havzalarında Yeraltı Sularının Miktar ve Kalite Özelliklerinin Ortaya Konması ve Değerlendirilmesi Projeleri: Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik yürürlüğe girmiş olup söz konusu yönetmeliğin adımları; Gediz, Sakarya ve Akarçay Havzaları'ndan sonra Yeşilirmak, Burdur ve Batı Akdeniz Havzalarında da uygulanmıştır. Yeşilirmak, Burdur ve Batı Akdeniz Havzalarında Yeraltı Sularının Miktar ve Kalite Özelliklerinin Ortaya Konması ve Değerlendirilmesi Projelerinin çalışmaları 2017 yılında başlamıştır. Söz konusu projelerle yeraltı suyu kütlelerinin belirlenmesi, yeraltı suyu kütlelerinin başlangıç ve ileri karakterizasyonu, baskı-etki ve risk değerlendirme çalışmaları tamamlanmıştır. Bahsi geçen havzalarda 4 dönem yeraltı suyu miktar ve kalite izleme çalışmaları gerçekleştirilerek kirlenme parametreleri için belirlenen doğal arka plan seviyeleri ve eşik değerler kullanılarak yeraltı suyu kütlelerinin durum değerlendirme çalışmaları yapılarak Tedbirler Programı

hazırlanmıştır. Söz konusu projeler, proje İş Planlarına uygun olarak (süresi içerisinde) 2019 yılında tamamlanmıştır.

İzleme

Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik gereğince 25 havza için Havza İzleme Programları hazırlanmıştır. Havza İzleme Programları su kütleleri ile ilgili gelen talepler ve izleme sonuçları dikkate alınarak belirli periyotlarda güncellenmekte olup DSİ Genel Müdürlüğüne gönderilmektedir. Bu kapsamda Havza izleme programlarının revizyon çalışmalarına 2017 yılı itibariyle başlanmış olup, ilk dönem Akarçay, Batı Akdeniz, Sakarya ve Yeşilirmak havzaları ikinci dönem ise Susurluk havzası izleme programı revize edilmiştir. 2018 yılında ise Konya, Meriç-Ergene, Marmara, Gediz ve K. Menderes havzaları izleme programları revize edilmiştir. 2019 yılı ilk altı ayında Büyük Menderes, Doğu Karadeniz ve Kuzey Ege havzaları, ikinci altı ayında Çoruh ve Kızılırmak havzaları Havza İzleme Programları revize edilmiştir.

Havza izleme programları kapsamında DSİ Genel Müdürlüğü tarafından yapılan izlemeler değerlendirilmek üzere gönderilmektedir. Verilerin değerlendirilmesi neticesinde havzalardaki su kaynaklarının kalite açısından mevcut durumu ortaya konulmaktadır. Aynı zamanda yürütülen projeler kapsamında da su kalitesi izleme çalışmaları gerçekleştirilmektedir.

Su kalitesi izleme çalışmaları kapsamında fiziko-kimyasal, kimyasal, biyolojik (fitoplankton, makroomurgasız, fitobentöz, makrofit, makroalg, angiosperm ve balık) hidromorfolojik kalite bileşenleri izlenmektedir. Büyük Menderes Havzası'nda Su Kalitesi İzleme Konusunda Kapasite Geliştirme Eşleştirme Projesi'nin "Malzeme Temini Bileşeni kapsamında 4 adet, Meriç-Ergene Havzası'nda da Otomatik Sürekli Ölçüm İstasyonlarının Kurulması Projesi kapsamında 5 adet olmak üzere 9 adet gerçek zamanlı izleme istasyonu kurulmuştur. Söz konusu istasyonlar 2015 yılında işletilmek üzere DSİ Genel Müdürlüğü'ne devredilmiş olup, veriler haftalık olarak takip edilmekte ve DSİ Genel Müdürlüğü ilgili personeline ve Makama raporlanmaktadır.

Su İzleme Günü adıyla organize edilen etkinlikler ile su kaynaklarının izlenmesi konusunda farkındalığın artırılması, halkın su kaynaklarının izlenmesi konusunda aktif rol alması, sivil bilim çalışmalarının ülkemizde yaygınlaştırılması hedeflenmektedir. 2019 Yılı Su İzleme Günü etkinlikleri kapsamında 21-22 Ekim 2019 tarihlerinde Gölcük Kocatepe Ortaokulunda 5. ve 6. Sınıflara öğrencilerine, 02 Aralık 2019 tarihinde Polatlı Sevim Aras İlkokulu'nda 3. Sınıf öğrencilerine teorik ve uygulamalı su izleme günü eğitimi verilmiştir. Böylece 2019 yılında yaklaşık 500 öğrencinin su kaynaklarının izlenmesi konusunda farkındalığının artırılması sağlanmıştır.

Su Kaynaklarının Sayısallaştırılması; Tipoloji, Kütle ve Risk Çalışmalarının Yapılarak İzleme Programlarının Hazırlanması Projesi: Proje kapsamında; Ülkemizdeki tüm yerüstü su kaynaklarının 1/25.000 ölçeğinde sayısallaştırılması, su kütlelerinin tip kriterleri oluşturularak 25 havzada yerüstü su kütleleri belirlenmesi, 25 havzadaki tüm noktasal, yayılı, hidromorfolojik baskılar ve su çekim noktalarına ilişkin bilgilerin sayısallaştırılarak güncellenmesi ve haritalandırılması ile havza izleme programlarının tüm bu bilgiler ışığında güncellenmesi hedeflenmektedir. Söz konusu proje, 14.12.2017 tarihinde başlamıştır. 2019 yılında 15000 nehir ve 350 gölde gerçekleştirilecek arazi çalışmalarına başlanmıştır. Ayrıca kütle ve tip belirleme metodolojileri, risk belirleme metodolojisi ve geçiş suyu kütle belirleme metodolojileri kapsamında çalışmalara devam edilmiştir.

Türkiye'de Referans İzleme Ağının Kurulması Projesi: Ülkemize Özgü Su Kalitesi Ekolojik Değerlendirme Sisteminin kurulmasının adımlarından biri olarak Bakanlığımızca 2016 yılında başlatılmış olan Türkiye'de Referans İzleme Ağının Kurulması Projesi (2016-2020) ile ülkemizin 25 havzasındaki referans izleme ağının oluşturulması hedeflenmektedir. Proje kapsamında Ülkemizin 25 havzasında belirlenen aday referans izleme istasyonlarında üç dönem biyolojik izleme (bentik makroomurgasız, fitoplankton, fitobentöz, balık, makrofit, makroalg ve angiosperm kalite bileşenleri izlenmiştir), hidromorfolojik ve fizikokimyasal izleme çalışmaları tamamlanmıştır. 2017 yılında izlenen 8 havzada (Konya, Batı Akdeniz, Antalya, Kuzey Ege, Gediz, Susurluk, Küçük Menderes, Büyük Menderes) ve 2018 yılında

izlenen 9 havzada (Akarçay, Burdur, Meriç-Ergene, Marmara, Batı Karadeniz, Doğu Karadeniz, Yeşilirmak, Kızılırmak, Sakarya) nihai referans alanlar belirlenmiş olup 2019 yılında izlenen havzalarda ise (Doğu Akdeniz, Seyhan, Asi, Ceyhan, Çoruh, Aras, Van Gölü ve Fırat-Dicle) nihai referans alanları belirleme çalışması devam etmektedir. Proje sonunda 25 havzada su kütlesi tipi bazında her bir biyolojik kalite bileşeni için nihai referans alanlar belirlenerek referans izleme ağı oluşturulacaktır.

Türkiye'de Ekobölgeye Dayalı Su Kalitesi Ekolojik Değerlendirme Sisteminin Kurulması Projesi: Projenin amacı ülkemize özgü su kalitesi ekolojik değerlendirme sisteminin ülkemiz ekobölgeleri dikkate alınarak belirlenmesidir. Proje kapsamında ülkemiz için sucul flora ve faunaya dayalı olarak ekobölgelerin belirlenmesi, ekobölgeler dahil edilerek mevcut tipolojinin ve su kütlelerinin revize edilmesi, tipe özgü referans şartların belirlenmesi, ülkemize özgü biyolojik indekslerin belirlenmesi ve bunların sonucunda ülkemize özgü su kalitesi ekolojik değerlendirme sisteminin kurulması hedeflenmektedir. 2021 yılında başlaması öngörülen Projenin Teknik Şartname ve ihale dokümanları hazırlık çalışmaları 2019 yılında yürütülmüştür.

Hidromorfolojik İzleme Çalışmaları: Ekolojik su kalitesi izleme ve değerlendirme çalışmaları kapsamında biyolojik kalite unsurları ile bu biyolojik kalite unsurlarını destekleyen fizikokimyasal ve hidromorfolojik kalite unsurlarının izlenmesi gerekmektedir. Hidromorfolojik izleme, antropojenik baskılar nedeniyle sucul habitatta meydana gelen değişimleri ve habitat potansiyelini ortaya koymayı hedeflemektedir. Hidromorfolojik izleme çalışmaları suyun miktarında, akışında ve niteliğinde, su yatağında, kıyı şeridinde, su taban yapısında ve su içi ile kıyı habitatlarında meydana gelen değişimleri izlemek için yapılan ölçümler ile ekolojik durumu saptamak için yapılan çalışmaları kapsamaktadır. Türkiye'de nehir ve göl su kütlelerinde hidromorfolojik kalite bileşeninin izlenmesine ilişkin usul ve esasları belirleyerek hidromorfolojik izleme çalışmalarında standardizasyonu sağlamak amacıyla 10/07/2018 tarihli ve 1 sayılı "Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi"nin ve 28910 sayılı "Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik" gereğince Hidromorfolojik İzleme Tebliği çalışmalarına başlanılmış olup 2020 yılının ikinci yarısında yayımlanması planlanmaktadır. Tebliğ ile hidromorfolojik izleme çalışmalarında kullanılmak üzere, izleme noktalarının/alanlarının seçimi, izleme dönemleri ve izleme sıklıklarının belirlenmesi ile hidromorfolojik izleme arazi formunun doldurulması ve hidromorfolojik verilerin değerlendirilmesine ilişkin hususların belirlenerek mevzuata aktarılması hedeflenmektedir.

Su Kalitesi İzlemesine İlişkin Mevzuat Çalışmaları: Bakanlığımız Su Yönetimi Genel Müdürlüğü tarafından yerüstü sularında biyolojik kalite bileşenlerinin izlenmesine ilişkin usul ve esasları belirleyerek biyolojik izleme çalışmalarında standardizasyonu sağlanmak amacıyla hazırlanan Biyolojik İzleme Tebliği 21 Haziran 2019 tarih ve 30808 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Tebliğ, biyolojik izleme çalışmalarında kullanılmak üzere, her bir biyolojik kalite bileşeni (Bentik makroomurgasız, makrofit, balık, fitobentoz, fitoplankton ve makroalg/angiosperm) için biyolojik örnekleme noktalarının/alanlarının belirlenmesi, örnekleme dönemlerinin ve izleme sıklıklarının belirlenmesi, örnekleme metodolojisinin ve kullanılan ekipmanın belirlenmesi, numunelerin taşınması, muhafazası, örneklerin analizi ve teşhisine ilişkin hususları kapsamaktadır. Tebliğ ile yerüstü sularında yapılacak tüm biyolojik izleme çalışmaları standart hale getirilmiş olup, biyolojik izleme çalışmaları kapsamında elde edilecek tüm verilerin de standart formatta elde edilmesi sağlanacaktır. Biyolojik İzleme Tebliği gereğince 2019 yılı son çeyreğinde Biyolojik İzleme Tebliği Eğitim Programları Uygulama Esasları Genelgesi hazırlanmıştır. Biyolojik örnekleme eğitimlerinin düzenlenmesi, yürütülmesi ve sertifikalandırma işlemlerine ilişkin usul ve esasları içeren Genelgenin 2020 yılında yayımlanarak yürürlüğe girmesi planlanmaktadır.

5.17.3. Türkiye Ulusal Su Bilgi Sisteminin Kurulması

Su ile ilgili bilgileri üreten ve kullanan bütün kurum ve kuruluşların da paydaş olacağı Ulusal Su Bilgi Sistemi kurulmuştur. Sürdürülebilirlik ve yaygınlaştırma çalışmaları kapsamında

Malatya, Eskişehir, Sakarya, Ankara, İzmir, Kocaeli Su ve Kanalizasyon İdareleri ile protokol süreci tamamlanmış olup, İstanbul ve Samsun ile süreç devam etmektedir. Bu kapsamda, Ulusal Su Bilgi Sistemi veri giriş ekranlarının doğru çalıştığına testi ve sistemde yer alan İçmesuyu Arıtma Tesisleri, İçmesuyu Kaynakları ve Su Kayıplarına ilişkin mevcut verilerin güncellenmesi amacıyla oluşturulan veri giriş ekranlarına dair Deneme Aşaması tamamlanmış olup, bu süre zarfında alınan geri bildirimler doğrultusunda sistem üzerinde düzenleme/güncelleme çalışmaları gerçekleştirilmiştir. Büyükşehir Belediyeleri Su Kanalizasyon İdareleri kullanıcı yetkilendirme çalışmaları devam etmekte olup, raporlama sorumluluğu bulunan İçmesuyu Arıtma Tesisleri, İçmesuyu Kaynakları ve Su Kayıplarına ilişkin gerçek veri girişleri yapılabilmesi amacıyla 2020 itibarıyla tüm Büyükşehir Belediye Başkanlıklarının kullanıma (süresiz olarak) açılacaktır.

5.17.4. Milli Su Yönetimi Sistemi Hazırlanması Projesi

Projenin temel maksadı su kaynaklarımızın havza bazında miktar ve kalite olarak bütüncül yönetimini sağlamaktır. Seyhan Havzasının pilot havza olarak seçildiği bu proje ile; su kaynaklarında miktar ve kalitenin sürekli izlenmesi, çevresel altyapılar dâhil bütün altyapıların takibi ve kontrolü, su tahsislerinin ve kuraklığın yönetimi, taşkın kontrolü ve diğer bütün su kullanımlarının kontrolü ve müdahale edilmesini sağlayacak sistemin kurulması hedeflenmektedir. Özellikle Sektörel Su Tahsisi Eylem Planlarının takibinin yapılabilmesi için havzadaki su kullanımlarının ölçülmesi ve plana uygun münferit tahsislerin yapılması gerekmekte olup Milli Su Yönetimi Sisteminin kurulması önem arz etmektedir.

SCADA tabanlı ve yazılım destekli bir sistem olarak tasarlanan Projenin ilk aşamasında Seyhan Havzasını esas alan fizibilite çalışması 2018 yılında gerçekleştirilmiştir. Sistemin havzada kurulmasına yönelik pilot çalışmanın 2019-2021 yılları arasında, diğer tüm havzalarımızda ise 2021-2025 yılları arasında gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

5.17.5. Su Kaynaklarını Modelleme

Bakanlığımız tarafından Su Kaynaklarının Sürdürülebilir Yönetimi İçin Ülkemize Özgü Hidrolojik, Su Kalitesi ve Ekolojik Modelleme Aracı Geliştirilmesi Projesi çalışmaları tamamlanmış olup su kaynaklarımızın bütüncül bir şekilde modellenmesi için Ülkemize uygun milli ve yerli bir model olan HİDROTÜRK modeli geliştirilmiştir. Proje kapsamında; üretilmekte olan veriler kullanılarak su havzalarında hidrolojik çevrimi yansıtabilecek Hidroloji modeli, akıntı hızları, su seviyesi değişimi, tuzluluk ve sıcaklık değişimlerini modelleyebilecek Hidrodinamik model, yeraltı suyu (piyezometrik) seviye dağılımı ve akış hızının zamansal ve mekânsal dağılımı ile yeraltı suyu bütçesi hesaplama kabiliyetine sahip Hidrojeoloji modeli, yerüstü ve yeraltı su kaynaklarında baskıların su kaynakları kalitesine etkisinin ortaya konulması için Su Kalitesi ve Ekolojisi modeli geliştirilmiştir. Geliştirilen modellere ilişkin rehber dokümanlar hazırlanmıştır. Su kaynakları yönetiminde model kullanımı konusunda Bakanlığımız ve bağlı kuruluşlarının ilgili personelinin uzmanlaşması sağlanmıştır. Tüm modellerin birbiri ile entegrasyonu sağlanmış olup coğrafi bilgi sistemleri üzerinde geliştirilen arayüz ile kullanıcı dostu bir yazılım geliştirilmiştir. Geliştirilen modelin kullanılması ile dışa bağımlılığın azaltılması ve ulusal tasarrufa katkıda bulunulması hedeflenmektedir.

5.17.6. Su Kayıplarının Azaltılması

Belediyelerin su kayıp miktarlarını ve sebeplerini tespit ve takip etmek amacıyla Tebliğ ekinde yer alan İçme suyu Temin ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıpları Yıllık Raporu nun her yıl için, takip eden Şubat ayı sonuna kadar Bakanlığa sunulması gerekmektedir. Böylece tüm belediyeler ve su idarelerinin içme-kullanma suyu sistemine ve su kayıplarına dair detaylı bir envanter sistemi oluşturulması amaçlanmıştır. Söz konusu yıllık raporların istenen kalitede olmaması sebebiyle idarelerin ve belediyelerin eğitim ihtiyacı gündeme gelmiştir. Bu kapsamda Türkiye Belediyeler Birliği'nin katkıları ile; 2016 yılında 30 Büyükşehir Belediyesi ve 51 İl Belediyesi için İstanbul ve Ankara'da olmak üzere iki grup halinde, 2017 yılında tüm Büyükşehir ve İl Belediyeleri ile nüfusu 30.000' den büyük olan İlçe Belediyeleri için Malatya'da, 2018 yılında ise 12 Büyükşehir ve 51 İl Belediyesi ile nüfusu 20.000' den büyük olan 72 İlçe Belediyesi için Gaziantep'te olmak üzere, teknik ve idari düzeydeki personellerin katıldığı eğitimler düzenlenmiştir. Ayrıca idarelere rehber olması amacıyla İçme Suyu Temin

ve Dağıtım Sistemlerindeki Su Kayıplarının Kontrolü El Kitabı ve yıllık formların doldurulmasında kullanılacak Standart Su Dengesi Programı hazırlanarak idarelere dağıtılmış ve elektronik olarak web sayfamızda kullanıcıların istifadelerine sunulmuştur. Bu çalışmalara ilaveten 2019 yılında, ülkemizde su temin ve dağıtım sistemlerinin tasarım ve işletiminde hidrolik model yazılımlarının kullanımını artırmak maksadı ile, ABD Çevre Koruma Ajansı tarafından geliştirilen, bedelsiz ve açık kaynak kodlu olarak sunulan EPANET 2 hidrolik model yazılımı ve kullanıcı kılavuz dokümanları dilimize tercüme edilerek yerleştirilmiş ve örnek uygulamalarla birlikte belediyelerin kullanımına açılmıştır. Ayrıca sulama suyunun etkin kullanılması, sulama sistemlerindeki su israfının önlenmesi, kayıpların azaltılması ve verimliliğin artırılması maksadıyla Sulama Sistemlerinde Su Kullanımının Kontrolü ve Su Kayıplarının Azaltılmasına İlişkin Yönetmelik ile sulama suyu temini, dağıtım ve kullanım maliyetlerinin azaltılması ve sulama randımanının 2024 yılına kadar %55 seviyesine çıkarılması hedeflenmektedir.

5.17.7. İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projesi

Ülkemizdeki su kaynaklarının iklim değişikliğinden nasıl etkileneceğinin anlaşılması, havzalar özelinde alınacak tedbirlerin belirlenmesi ve su kullanan sektörlerin iklim değişikliğinin etkilerine ilişkin bilgilendirilmesi amaçlarıyla çalışmalar yürütülmektedir. Öncelikle 25 nehir havzasının her birinde iklim değişikliği projeksiyonlarının oluşturulması, yer altı su potansiyeli ve yerüstü suyu seviyelerindeki değişimlerin tespiti, havza özelinde su potansiyeli modelleme çalışmalarının gerçekleştirilmesi ve bu çalışmalar neticesinde ortaya çıkan veriler ile sektörlere su etkisinin analizinin yapılması hedeflenmiş olup, ilk proje 2016 yılında tamamlanmıştır. Proje sonucunda elde edilen iklim projeksiyonları, proje raporları ve diğer tüm sonuçlar CBS tabanlı ve dinamik sorgulamaya imkan veren İklim Su Veri Tabanı (<http://iklim.ormansu.gov.tr>) ile kamunun kullanımına açılmıştır. İklim değişikliğinin ekseri karla beslenen nehirlerdeki etkilerinin daha netleştirilmesi amacıyla ikinci bir çalışma başlatılmıştır. İklim Değişikliğinin Kar Erimelerine ve Akımlara Etkisi Projesi ile, büyük barajların yer aldığı Fırat Kolu Havzası içinde yer alan ve akımlarının büyük bölümünü kar yağışı oluşturan Keban Barajı Havzası'nda (Yukarı Fırat Havzası), iklim değişikliğinin kar yükü ve erimelerine etkisinin ve bu erimelerin akarsu akımlarında meydana getireceği değişimlerin tespit edilmesi hedeflenmiş olup, proje 2019 yılında tamamlanmıştır. Proje kapsamında gelecek dönemde iklim değişikliği etkisi ile, karla kaplı alanların oransal değişimi, karın birikme ve erime dönemi, kar-su eşdeğeri ve ortalama ve pik akımlarda meydana gelebilecek değişimler tespit edilmiştir. İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi Projelerinin sonuçları; tarım, turizm, inşaat yatırımları gibi konulara ilişkin politikaların belirlenmesinde faydalı olacaktır. Ayrıca, proje çıktıları, sektörel su tahsisi planları, taşkın yönetim planları, kuraklık yönetim planları, çevre düzeni gibi planlama ve proje çalışmalarında dikkate alınmakta ve proje web sayfası aracılığıyla halkın iklim değişikliği ve iklim değişikliğinin su kaynaklarına etkisi konusunda bilgi sahibi olunması ve toplumsal farkındalık oluşması sağlanmaktadır.

5.17.8. Su Hukuku ve Su Mevzuatı

Su Kanunu

28/4/1926 tarihli ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un günümüz ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte bulunmaması, su konusundaki yetki dağınıklığının giderilmesi ve su yönetimine daha etkin ve sürdürülebilir bir yaklaşım getirilmesi maksadıyla "Su Kanunu Taslağı" hazırlanmıştır. Su Kanunu Taslağı, Bakanlığımızca düzenlenen çalıştaylarda tartışmaya açılarak değerlendirilmiş ayrıca kurum ve kuruluşların görüşlerine sunulmuştur. Söz konusu taslak üzerinde alınan görüşler doğrultusunda değerlendirmeler yapılarak yasalaşmak üzere nihai şekli verilmiştir.

Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu, Havza Yönetim Heyetleri, Havza Yönetimi Merkez Kurulu ve İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurulları

Su kaynaklarının korunmasına ve iyileştirilmesine yönelik hazırlanan havza ölçekli planların etkin bir şekilde uygulanması ve paydaş katılımının sağlanması maksadıyla Havza Yönetimi Merkez Kurulu, Havza Yönetim Heyetleri ve İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurullarının

Teşekkülü, Görevleri, Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Tebliği hazırlanarak 18 Ocak 2019 tarih ve 30659 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğ gereğince 25 havzada 26 Havza Yönetim Heyeti, 81 ilde İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu ve Ankara’da Havza Yönetimi Merkez Kurulu teşkil edilmiştir. 2019 yılı içerisinde 33 İl Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu, 22 Havza Yönetim Heyeti ile bir kere Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Ulusal Su Planı

Milli su politikamızın genel hatları ile ortaya konulması ve uygulanması; su kaynaklarımızın koruma ve kullanma dengesi gözetilerek, miktar ve kalite açısından sürdürülebilir yönetimi için katılımcı ve bütüncül bir yaklaşımla “Ulusal Su Planı 2019-2023” hazırlanmıştır. Bütün alakalı kurum/kuruluş, üniversite ve STK’ların katılımları ile 27-28 Eylül 2017 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilen Çalıştay ve Bakanlığımız içinde yürütülen çalışmalar doğrultusunda son hali verilen Ulusal Su Planının; Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu tarafından onaylanmak suretiyle 2019 yılında yayınlanmıştır.

Sınıraşan Sular

Sınıraşan sular konusunda bütün sınıraşan havzalarımıza yönelik güncel gelişmelerin takibi yakinen sağlanmakla beraber bu çalışmalarda özellikle Fırat-Dicle Havzası’na yoğunlaşmıştır. Güncel gelişmelerin de etkisiyle siyasi istikrarsızlık, terör olayları ve bunun neticesinde oluşan demografik değişimler, iklim değişikliğine bağlı su potansiyelinde düşüş gözlenen Fırat-Dicle Havzası için daha çetrefilli bir sürece sebep olmuştur. Nüfus artışı, kırsaldan şehirlere doğru artan göç ve gıda güvenliği, sosyo-ekonomik değişimler, tarımsal, evsel ve sanayi kaynaklı kirlilik, küresel iklim değişikliği sonucu değişen yağış rejimlerinin de tetiklemeyle Havzada bulunan su kaynakları üzerinde baskı daha fazla artmıştır. Bunun sonucu Havzada kıyıdaşlarından olan Irak ve İran tarafından özellikle ülkemizi ve ülkemiz tarafından inşa edilen barajları hedef alan politika ve söylemler uluslararası basın ve platformlarda daha sık yer almaya başlamıştır. Konu yakından takip edilerek ülkemize yöneltilen suçlamaları çürütecek nitelikte, bilimsel verilere dayalı İran ve Irak ülke raporları hazırlanmış, konu bazında uluslararası raporlara katkı verilmiş; çeşitli argüman ve mülakatlar hazırlanmıştır. Konu ile ilgili bir diğer husus olan Ilisu Barajı inşası esasında teşkil olunan Ilisu Bilim Komitesi çalışmaları da devam etmektedir.

İçme ve Kullanma Suyu Güvenliği

Kaynaktan Musluğa İçme ve Kullanma Suyu Güvenliği Projesi ile seçilen pilot bölgede içme kullanma suyu sisteminin mevcut durumunun ortaya konulması, risklerin ve alınabilecek önlemlerin belirlenmesi, sistemin iyileştirilmesi, devamlılığının sağlanması ve izlenmesi elzemdir. Bu doğrultuda ortaya çıkabilecek acil durumlarda içme ve kullanma suyu güvenliğinin sağlanabilmesi için içme-kullanma suyu odaklı acil durum müdahale planlarının hazırlanması, kaynaktan musluğa her seviyede yasal ve idari durumun ortaya konularak iyileştirme çalışmalarının yapılması sağlanmış olacaktır. Nihai manada da ülkemiz için içme ve kullanma suyu güvenliğine ilişkin rehber doküman oluşturulacaktır. Ayrıca bu proje ile içme-kullanma suyu sisteminin zayıf yönleri ortaya konularak, etkili bir su yönetimi sağlanacaktır. Gönen Baraj Gölü Özel Hükümleri ve Koruma Planı Tarım ve Orman Bakanlığı’nın 05.12.2019 tarih ve 3739323 sayılı Olur’u ile onaylanmıştır.

Uluslararası İlişkiler

Avrupa Birliği Çevre Faslı Su Sektörünün koordinasyonu yürütülmekte, ikili ve çok taraflı, bölgesel ve uluslararası kuruluşlarla yapılan işbirliği faaliyetleri takip edilerek koordine edilmekte, sonuçları yönlendirilerek izlenmektedir. Uluslararası kuruluşlar tarafından yayınlanan belge ve raporlara ilişkin görüş oluşturularak ilgili kurum/kuruluşlara bildirilmektedir. Ülkelere ilişkin bilgi notları ve İkili İşbirliği Stratejisi ve Eylem Planlarının su ile ilgili bölümler hazırlanmakta, gerçekleştirilebilecek işbirliği konuları belirlenmektedir. Su ve ormancılık konularında imzalanacak ikili işbirliği anlaşmalarına yönelik olarak su yönetimi konusunda görüş oluşturularak anlaşmaların onay süreçleri takip edilmektedir. Ülkelerle su alanında imzalanan uluslararası anlaşma, protokol, mutabakat zabıtlarının temin ve takip

edilmesi ile arşivlenmesi sağlanmaktadır. Su yönetimi konusunda, ulusal ve uluslararası çeşitli etkinlikler takip edilmekte, katkı ve katılım sağlanması yönünde koordinasyon sağlamakta, yazılı ve görsel tanıtım materyalleri hazırlanmaktadır.

5.18. ŞEKER

5.18.1. Şeker Rejimi

Üretim / Arz İstikrarı

Şeker Kanunu'nun özü, kendi kendine yeterliliği esas alacak şekilde şeker üretim ve arz planlaması ile üreticilerle sanayicilere gelir güvencesi sağlamaktır. Kanunda arzın Bakanlık/Cumhurbaşkanlığı tarafından belirlenecek kotayla planlanmasına ilişkin hükümler yer almaktadır.

Fiyatlardan Devlet Müdahalesinin Kaldırılması

2001 yılında yürürlüğe giren 4634 sayılı Şeker Kanunu ve Hammadde ve Şeker Fiyatları Yönetmeliği'ne göre, şeker pancarı fiyatları her yıl, pancar ekiminden önce şeker fabrikası işleten gerçek ve tüzel kişiler ile üreticiler arasında varılan mutabakata göre serbestçe belirlenmektedir.

Sektörden Devlet Desteğinin Kaldırılması

4634 sayılı Şeker Kanunu'na göre yurt içinde pazarlanması mümkün olmayıp ihraç edilmesi gereken C şekerinin elde edildiği C pancarı fiyatının, ihracatta C şekerinin dünya fiyatları ile rekabet edebileceği düzeyden satın alınması, söz konusu Kanun ile mümkün kılınmıştır. Kota fazlası üretim olmaması durumunda ise, imalatçı-ihracatçıların şeker talebinin, kota kapsamında üretilen şekerlerin C şekerine aktarılması suretiyle karşılanabilmesi olanağı sağlanmıştır. Ayrıca, 2015 yılında C şeker talebinin karşılanmasına yönelik olarak şekerin, Dâhilde İşleme Rejimi (DİR) kapsamında ithal edilebilmesi için Ekonomi Bakanlığı'na görüş bildirilmiştir. 2019 yılında yurtiçi tüketim amaçlı ithalat yapılmamıştır. Ancak şekerli mamul üreten imalatçı-ihracatçıların yurt dışı pazarlarda rekabet edebilmeleri için sadece ihraç ettikleri mamullerdeki şeker karşılıkları, Ticaret Bakanlığı tarafından DİR kapsamında düzenlenen Dâhilde İşleme İzin Belgesine (DİİB) istinaden ithal edilebilmektedir.

İthalat Korumaları

Şekerde koruma tedbiri Dünya Ticaret Örgütü Tarım Anlaşması Pazara Giriş Taahhütleri doğrultusunda belirlenmiş olup, uygulamaya alınmıştır. Şekerde Pazara Giriş için, ithalatta tavan olarak taahhüt edilen % 150 oranındaki korumadan 2004 yılına kadar % 10 indirim taahhüt edilmiştir. Bunun sonucu olarak 2004 yılına kadar şekerde gümrük vergisi kademeli olarak % 135'e indirilmiş olup, 2004 yılından itibaren bu oran uygulanmaktadır.

5.18.2. Düzenleme

Kota Tahsisleri

Şeker üretimi ve arzında istikrarı sağlamak amacıyla ülke içinde pazarlanacak şeker miktarı, kotalar ile belirlenmektedir. 2018 yılında gerçekleştirilen Kanun değişiklikleriyle Bakanlığımızın görev ve yetkilerinin tanımlandığı Şeker Kanununun 2/A maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde "A ve B kotalarının tespiti, iptal ve transferlerine ilişkin Cumhurbaşkanı kararını uygular." şeklinde değiştirilmiştir. Bu kapsamda 2019/2020 pazarlama yılı kotaları 04/02/2019 tarihli 702 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı, 2020/2021 pazarlama yılı kotaları ise 24/12/2019 tarihli 1912 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile belirlenmiştir. 2019/2020 ve 2020/2021 pazarlama yıllarında önceki PY ile aynı miktarda 2 milyon 700 bin ton olarak ülke toplam A kotası belirlenmiştir. 2019/2020 ve 2020/2021 pazarlama yıllarında NBŞ kotası ülke toplam kotasının % 2,5'i olan 67 bin 500 ton olarak belirlenmiştir. NBŞ şirketlerince kendilerine tahsis edilen bu kota miktarının en az %50'si (en az 33 bin 750 tonu) glukoz olarak kullanmak zorundadırlar. Pancar şeker ve nişasta bazlı şekerle ilişkin 2018/2019, 2019/2020 ve 2020/2021 pazarlama yılı kota bazında dağılımı tabloda verilmiştir.

Tablo 36: PŞ ve NBS Kota Bilgisi (Ton)

	2018/2019 PY			2019/2020 PY			2020/2021 PY		
	A Kotası	B Kotası	Toplam	A Kotası	B Kotası	Toplam	A Kotası	B Kotası	Toplam
PANCAR ŞEKERİ	2.565.000	128.250	2.693.250	2.632.500	131.625	2.764.125	2.632.500	131.625	2.764.125
NBS*	135.000	0	135.000	67.500	0	67.500	67.500	0	67.500
ÜLKE TOPLAMI	2.700.000	128.250	2.828.250	2.700.000	131.625	2.831.625	2.700.000	131.625	2.831.625

*Şeker Kanunu gereği NBS için B kotası tahsis edilmemektedir.

İhraç Ön izni

Şeker İhracatı ve Ön İzin Belgesi Düzenlenmesine İlişkin Tebliğ çerçevesinde 2019 yılında; 217 belge ile 17 bin 856 ton pancar şekeri ve 4.701 belge ile 299 bin 915 ton nişasta bazlı şeker için toplam 4.918 adet İhraç Ön İzin Belgesi düzenlenmiştir.

Şekerli Mamul İhracatı Karşılığı C Şekeri Tahsis

C şekeri tahsisatı işlemleri, 01 Ekim 2010 tarihinden itibaren elektronik ortama taşınmış olup, bu tarihten itibaren tüm belgeler elektronik ortamda düzenlenerek ilgililerine iletilmektedir. İmalatçı-ihracatçılara, 2018 yılında 89 bin 454 ton düşük fiyatlı C şekerinin temini için 1.269 adet tahsisat belgesi düzenlenmiş iken, 2019 yılında 135 bin 220 ton düşük fiyatlı C şekerinin temini için 1.784 adet tahsisat belgesi düzenlenmiştir. Mezkur Tebliğ kapsamında imalatçı-ihracatçı firmalar nezdinde 2019 yılında 101 adet işyeri görme ve numune alma işlemi gerçekleştirilmiştir. Daha önce 40 ila 60 gün süren işyeri görme ve numune alma işlemlerini de kapsayan ilk başvurulardaki C şekeri tahsisat belgesi düzenlenmesi süreci, mülga Şeker Kurumu'nun Bakanlığımıza devri ve Şeker Dairesi Başkanlığının kurulması ile birlikte bir haftaya düşürülmüştür. 2015/2016 pazarlama yılında yaşanan olumsuz iklimsel koşullara bağlı olarak yeterli C şekeri üretimi olmaması nedeniyle Mülga Şeker Kurumu'nun girişimleriyle 2015 yılı Nisan ayında Ticaret Bakanlığı tarafından Dâhilde İşleme Rejimi kapsamında, ihraç edilen ürünlerin üretiminde kullanılmak üzere şeker ithalatı açılmıştır. Böylelikle imalatçı-ihracatçıların şeker talepleri, hem Tahsisat Belgesi hem de DİR yoluyla sekteye uğratılmaksızın karşılanmaktadır. Bu kapsamda ithal edilen şeker miktarı, Bakanlığımız verilerine göre Ocak 2020 itibarıyla 2018 yılında yaklaşık 200 bin ton iken 2019 yılında yaklaşık 168 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcı İthalatı İzleme

Yüksek yoğunluklu tatlandırıcılar (YYT), Şeker Kanununda yer almamakla birlikte şeker piyasasına etkileri bakımından, Ticaret Bakanlığınca hazırlanan İthalat Tebliğ çerçevesinde 2006 yılından bu yana Yüksek Yoğunluklu Tatlandırıcı İthalatı İçin Uygunluk Belgesi Düzenlenmesi ve İzlenmesine İlişkin Tebliğ ile izlenmektedir. Yurt içi üretimi bulunmayan ve yoğun olarak Çin, Fransa, İrlanda, Endonezya ve Almanya'dan ithal edilen YYT'ler sıklıkla gıda sanayinde kullanmakta olup diğer kullanım alanları ilaç ve metal sanayidir. 1/95 sayılı AB ile Gümrük Birliği kapsamındaki Ortaklık Konseyi Kararına istinaden ülkemiz, üçüncü ülkelerle ilişkilerinde AB'nin Ortak Gümrük Tarifesini kabul etmiştir. Bu çerçevede AB'nin Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi kapsamındaki çok sayıdaki ülkeye uyguladığı sıfır veya indirimli tarifeleri ülkemiz de üstlenmiştir. Bu hükme istinaden, ülkemizin YYT ithalatında uyguladığı gümrük vergisi bazı istisnalar olmakla birlikte Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi ülkeleri için sıfır, diğer ülkeler için ise Thaumatine uygulanan % 3,4'lük vergi oranı hariç, % 6,5 olarak uygulanmakta olduğu bilinmektedir. İthalat vergileri oldukça düşük olan YYT'lerin 2018 yılındaki net ithalatı 2,4 bin ton ve karşılığı 274 bin ton şeker eş değeridir. 2019 yılı Kasım sonu itibarıyla YYT net ithalatı 2,9 bin ton ve karşılığı 337 bin ton şeker eş değeridir. Ülkemizde yurt içi tüketim amaçlı net ithalatta bir değişiklik olmamakla birlikte toplam ithalattaki artışın ana sebebi Dahilde İşleme Rejimi kapsamında ihraç edilmek üzere yapılan ithalattır.

İşletme Kayıt Belgesi Uygunluk Yazısı

4634 sayılı Şeker Kanunu'na göre, kota temin etmeksizin ya da kota kapsamı dışında temin edilen şeker kullanılarak şeker üretimi ile bunların yurt içine pazarlanması, idari para cezası gerektiren ve Mülga Şeker Kurumu takibinde olan konular olduğundan, Tarım ve Orman Bakanlığı'nca hazırlanan Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik uyarınca şeker üretimi veya şeker paketlemesi konusunda faaliyet gösterecek gıda işletmelerinin İşletme Kayıt Belgesi başvurusunda Mülga Şeker Kurumu'ndan alacağı uygunluk yazısının Tarım ve Orman Bakanlığı'na iletilmesi zorunluluğu getirilmiştir. 2019 yılında toplam 36 adet Uygunluk Yazısı düzenlenmiştir. Bürokrasinin Azaltılması çalışmaları kapsamında Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelikte değişiklik yapılmış olup 2020 yılından itibaren şeker üretimi ve paketleme yapacak işletmelerin kaydı sırasında istenilen işletme kayıt belgesi için uygunluk yazısı uygulaması kaldırılmış, onun yerine işletme kayıt belgesi başvurularına konu olan ürünlerin üretiminde 4634 sayılı Şeker Kanununa göre kota kapsamında üretilmiş şekerin veya yasal yollarla ithal edilmiş şekerin kullanılacağına dair bir taahhüdün alınması uygulamasına geçilmiştir.

5.18.3. Dış Ticaret Verileri

Türkiye İstatistik Kurumu Kasım 2019 verilerine göre ülkemiz 2019 yılında 30 bin 205 ton pancar şekeri 240 bin 89 ton nişasta bazlı şeker ihraç etmiştir. İhracat verilerine, mamul içerisinde ihraç edilen ve DİİB ile C şekeri tahsisat belgesine istinaden yapılan satışlar dâhil değildir. Ülkemize yurt içi tüketim amaçlı pancar şekeri ithalatı yapılmamaktadır. TUİK Kasım 2019 verilerine göre 2019 yılında ülkemiz 149 bin 970 ton pancar şekeri, 22 bin 152 ton nişasta bazlı şeker ithal etmiştir. Pancar şekeri ithalatının cüzi bir miktarı yurt içinde üretimi yapılamayan özel amaçlı (ilaç, laboratuvar vb.) şekerler olup, kalan kısmı dâhilde işleme rejimi kapsamında ihracata konu şekerli mamul bünyesindeki şeker karşılık ithal edilen şekerdir.

5.18.4. İzleme

Pancar Şekeri İzleme

Ülkemizde faaliyet gösteren 33 pancar şekeri fabrikası bulunmaktadır. Geçtiğimiz Pazarlama Yılı başında 25 fabrikaya sahip olan Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş., 10 fabrikanın özelleştirilmesi sonucunda pazarlama yılını 15 fabrika ile tamamlamıştır. Şeker fabrikaları tarafından yapılan şeker pancarı ve şeker üretim süreçleri sözleşme aşamasından başlayarak kayıt altına alınmıştır.

Tablo 37: Türkiye Şeker Pancarı Ekim, Üretim ve Verim Miktarları ile Pancar Fiyatları

Pazarlama Yılları	Ürün Taşıyan Alan (Da)	Üretilen Pancar (Ton)	Ortalama Verim (Ton/Da)	Şeker Pancarı Fiyatları (TL/Ton)
2017/18	3.388.829	21.149.020	6,24	212
2018/19	2.906.976	17.436.100	6	239

Tabloda yer alan 2018/19 pazarlama verileri 2017/18 pazarlama yılı verileri ile kıyaslandığında, ürün taşıyan alanın %14, üretilen pancar miktarının %18, ortalama verimin %4 azaldığı ve %16 polar şeker içeren pancar fiyatının %13 arttığı görülmektedir. Ayrıca fabrikaların şeker üretim ve ticaret faaliyetleri Şeker Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde izlenerek değerlendirilmektedir. Tamamlanan son 5 pazarlama yılına ait şeker üretim ve satışına ilişkin temel veriler tabloda yer almaktadır. 2018/19 pazarlama yılında 2 milyon 455 bin ton ile Cumhuriyet tarihinin en yüksek yurtiçi şeker satış miktarına ulaşılmıştır.

Tablo 38: Pancar Şekeri Üretim ve Satış Durumu (Bin Ton)

	2017/18	2018/19
Üretim*	2.770	2.273
Yurtiçi Satış (A+B Kotası)	2.268	2.455
Yurtdışı Satış (C Şekeri)	77	224
Fiyat (Kg/TL)**	2,87	3,13

* İhraç amaçlı dahil toplam üretim miktarıdır.
** Kristal+Kup ortalama satış fiyatıdır.

Nişasta Bazlı Şeker İzleme

Beş kotalı ve beş kotasız olmak üzere toplam on adet nişasta bazlı şeker fabrikası bulunmaktadır. Kota tahsisi yapılan şirketlerin üretim kapasitesi 1 milyon 53 bin ton/yıl, kota tahsis edilmeyen şirketlerin üretim kapasitesi ise 350 bin ton/yıl'dır. Söz konusu fabrikalara ilişkin tüm hammadde, ana ve yan ürün verileri alınarak sektöre ilişkin veri tabanları oluşturulmakta ve istatistiksel raporları hazırlanmaktadır.

Tablo 39: NBŞ Üretim ve Satış Durumu (Bin Ton)

	2017/18	2018/19
Üretim*	591	486
Yurtiçi Satış (A Kotası)	282	135
Yurtdışı Satış (C Şekeri)*	328	345
Fiyat (Kg/TL)	2,11	2,7

* Üretim ve yurt dışı satış miktarına kotasız şirketler dahil edilmiştir.

Uluslararası Şeker Piyasasındaki Gelişmelerin Takip Edilerek Raporlanması

Dünya şeker piyasasında meydana gelen üretim, fiyat ve ticaret verileri yakından takip edilmekte ve belirli aralıklarla güncel raporlar hazırlanmaktadır. 2018/19 pazarlama yılında dünya şeker üretimi, önceki döneme göre %2,7 düşüş göstermiş, tüketimde ise % 1,2 artış yaşanmıştır.

Tablo 40: Dünya Şeker (Sakaroz) Dengesi Ekim/Eylül Dönemi (bin ton, tel quel)

	Üretim	Tüketim	İhracat	Dönem Sonu Stok
2017/18	180.816	172.229	62.825	93.455
2018/19	175.888	174.217	57.539	95.126

Kaynak: World Sugar Balance November 2019

Denetim

Yürütülen inceleme ve denetim faaliyetleri, kotalı ve kotasız şeker üreticisi Şirketlerin yanı sıra imalatçı ihracatçı firmalar başta olmak üzere şeker sektöründe faaliyet gösteren diğer şirketler nezdinde yürütülmektedir. Bu denetimler Şirketlerin kota dışı üretim ve satış yapip yapmadıkları ile hammadde teminini mevzuata uygun olarak gerçekleştirip gerçekleştirmediği ve 4634 sayılı Şeker Kanunu ve ilgili mevzuat hükümlerine uyup uymadıkları hususlarında gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda 2019 takvim yılı içerisinde 65 adet denetim faaliyeti gerçekleştirilmiştir. Bu dönemde yukarıda bahsedilen hususlara ilaveten, özelleştirme sonrasında çiftçilerin ürettikleri pancarı fabrikaya teslim etme süreci, çiftçi firesinin tayin edilmesi, pancar bedeli ödenmesinde etkili olan pancar içerisindeki şeker varlığının tespit edilmesinde karşılaşılan sorunların etkin ve hızlı bir şekilde çözüme kavuşturulması amacıyla yerinde inceleme ve denetim faaliyetleri gerçekleştirilerek uyuşmazlıklar ivedilikle giderilmiştir.

Şeker Hammaddesinin Sürdürülebilir Yönetimi Projesi

Yurt içi talebin, yurt içi üretimle karşılanmasının hedeflendiği ve arz enstrümanı olarak kota sisteminin kullanıldığı şeker sektöründe yapay zeka ve coğrafi bilgi sistemlerine dayanan iş modellerini kullanarak izleme ve denetim kapasitesinin güçlendirilmesi, hammaddenin temininden mamul maddenin elde edilmesine kadar geçen sürecin iyileştirilerek ekonomik ve ekolojik açıdan sürdürülebilirliğin sağlanması amacıyla Şeker Hammaddesinin Sürdürülebilir Yönetimi Projesi 2019 yılı içerisinde hazırlanmış olup 2020 yılında uygulanmaya

başlanacaktır. Proje kapsamını şeker sektörü master planının hazırlanması, sürdürülebilir pancar/mısır üretimi, sözleşmeli üretim yapısının korunması, şeker üretiminde verimliliğin artırılması, yan ürünlerin etkin olarak değerlendirilmesi, izleme ve denetimin etkinleştirilmesi, şeker alternatifi tatlandırıcıların dış ticaretinin ve kullanımının izlenmesi oluşturmaktadır. Proje ile hâlihazırda şeker pancarı üretimi yapan il, ilçe ve köy bazındaki üreticiler, şeker fabrikalarındaki teknik personel ve Bakanlığımız ile taşra teşkilatında çalışan uzman personelin amaca yönelik eğitimleri, mevzuat, teknik vb. konulara yönelik eğitimlerin yapılması ve projenin bütçesine ilişkin iş ve işlemlerin takibi de yapılacaktır.

Şeker Sektöründe Lojistik Optimizasyon

Türkiye'de faaliyette bulunan kamu ve kooperatif fabrikalarının, hammadde tedariki ile şeker ve yan ürünlerine yönelik pazarlama süreçlerinin lojistik analizleriyle, optimizasyonu sağlayacak iş modellerinin ortaya konulması amacıyla Türkiye Sanayi Sevk ve İdare Enstitüsü ile protokol imzalanmış ve optimizasyon çalışmaları başlatılmıştır.

İzleme Faaliyetlerinin Geliştirilmesi

Sürdürülebilir bir şeker piyasasının sağlanması amacıyla pancar sözleşmelerinin imzalanmasından fabrikaya teslimine kadar olan sürecin izlenmesine yönelik çalışmalar başlatılmıştır.

Pancar Kayıt Sistemi

Şeker hammaddesi olan şeker pancarına ilişkin olarak pancar şekeri üreticisi şirketler bünyesinde kullanılan takip sistemlerinin Bakanlığımız tarafından oluşturulan pancar takip sistemine kaynak oluşturmaya yönelik çalışmalara gerçekleştirilen toplantılarla başlanmıştır. 2019 yılında faaliyete geçen Pancar Kayıt Sistemi ile birlikte; hiçbir belge istenmemekte ve sözleşme yapılan ve pancar eken her çiftçi sayısal koordinatları ile kayıt altına alınmaktadır. Fabrikalarla yazışma yapılmadan bürokrasi azaltılmaktadır. Veri girişleri fabrika tarafından yürütülmektedir. Bakanlık İl/ilçe müdürlükleri saha kontrolü yapmaktadır. Kotaların gerçek pancar çiftçisine verilmesi sağlanmaktadır. Münavebe uydu görüntüleri ile takip edilmektedir. Fabrikalar sadece ekim alanındaki çiftçiler ile sözleşme yapabilmektedir.

Kütlesel Debimetre Verilerinin Uzaktan İzlenmesi ve Raporlanması

Ülkemizde, sıvı formda şeker üretimi yapan şirketler nezdinde, inceleme ve denetim faaliyetlerini etkinleştirmek, kayıt dışı üretim ve satış ile mücadele etmek ve veri otomasyonunu sağlamak amacıyla Avrupa Birliği'ndeki uygulamalar da dikkate alınarak Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı ile ortak bir çalışma başlatılmıştır. Bu kapsamda, bu şirketlerin üretim noktalarında 43, satışa esas noktalarda ise 44 olmak üzere toplam 87 adet kütlesel debimetrenin anlık olarak uzaktan izlenmesi ve raporlanmasına ilişkin çalışmalar sürdürülmektedir.

Elektronik Veri İşleme Sistemi

4634 sayılı Şeker Kanunu ve ilgili mevzuat çerçevesinde, pancar ve nişasta bazlı şeker üretimi yapan şirketlerin üretim, satış ve stok bilgilerinin takibi ve raporlama işlemleri, imalatçı ve ihracatçı firmaların C şekeri hakediş başvuruları ve tahsisat belgesi düzenlenmesi, şeker ihraç ön izin başvuruları ve belge düzenlemesi, yüksek yoğunluklu tatlandırıcı takip işlemleri ve belge düzenlemesi, elektronik Veri İşletim Sistemi yazılımı üzerinden yürütülmektedir. Sistemin geliştirilmesi, modüller eklenmesi, Bakanlık yazılım sistemine entegrasyonu ve verimliliğinin artırılması amacıyla çalışmalar yapılmakta olup bu çalışmalar sonucu bürokrasi azaltılmış ve izleme sistemi güçlendirilmiştir.

Veri Paylaşım Protokolü

İzleme ve denetim faaliyetleri kapsamında 4634 sayılı Şeker Kanunu kapsamına giren ürünlerin piyasa etkin takibini ve kontrolünü yapmak üzere, 15 Mayıs 2019 tarihinde Şeker Dairesi Başkanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı arasında protokol yapılmıştır.

5.19. TARIM REFORMU

5.19.1. Tarım Arazileri Yönetimi

Toprak Koruma ve Arazi Değerlendirme

Ülkemizin gıda güvenliğinin teminat altına alınması ve tarım arazilerinin izinsiz olarak tarım dışına çıkarılmasının önlenmesi amacıyla koruma ve geliştirme amaçlı çalışmalar 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununa uygun olarak yürütülmektedir.

Tarım arazilerimizi koruma çalışmaları kapsamında; 2017-2019 yılları arasında ülkemizde toplam alanı 7 Milyon 120 bin hektar olan 265 adet büyük tarımsal ova, Cumhurbaşkanlığı Kararı ve Bakanlar Kurulu Kararıyla Büyük Ova Koruma Alanı olarak koruma altına alınmıştır.

FAO Teknik Destek Programı Kapsamında Çalışmalar

İklim Esnekliği ile Ekosistem Yönetimini Geliştirerek Gıda Güvenliğine Yönelik Entegre Arazi Kullanım Planlaması Projesi: Ankara ili Ayaş İlçesinde toplam 50.000 ha alanda yürütülmektedir. Proje bütçesi yaklaşık 250.000 dolardır. Proje 2019-2021 yılları arasında gerçekleştirilecektir.

Küresel Toprak Paydaşlığı Kapsamında Tarımsal Alt Yapı Hizmetlerinin Güçlendirilmesi Projesi: ise 163.000 dolar bütçeye sahip olup 2017-2019 tarihleri arasında yürütülmüştür. Proje ile tarımsal alt yapı hizmetleri kapsamında toprak kaynaklarının yönetimi ve bununla ilgili bilgi sistemleri altyapısının güçlendirilmesi amaçlanmış olup önemli sonuçlar elde edilmiştir.

Toprak, Bitki ve Sulama Suyu Analiz Çalışmaları

Türkiye genelinde Bakanlığımıza bağlı 209 adet aktif laboratuvar bulunmaktadır (Bakanlığımız il/ilçe:22, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü(TAGEM):22, Ziraat Odaları:38, Ticaret Borsaları:17, Üniversite/Lise:24, Büyükşehir belediyeleri/İl Özel idareleri:9, Özel Laboratuvarlar:77 adet). Bakanlığımıza bağlı laboratuvarların denetimleri Bakanlığımıza bağlı komisyonlar tarafından yapılmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılında toplam 2.229 adet denetim yapılmıştır. Yine bahse konu laboratuvarlarda 2019 yılı dâhil toplam 3.356.023 adet toprak analizi yapılmıştır. Ayaş ilçesinde yürütülen Arazi Kullanım Planı Projesinde 1.950 adet toprak numunesinin analizi yapılmıştır

Sulama Sistemleri Ve Tarımsal Altyapı Hizmetleri

Ülkemizde su tasarrufu sağlayan modern sulama sistemlerinin Kırsal Kalkınma yatırımlarını destekleme programı (KKYDP) ile desteklenmesi çalışmalarına 2006 yılından beri devam edilmektedir. Tarla içi sulama sistemlerine modernizasyon yapmak isteyen çiftçilere % 50 Hibe Desteği verilen yatırım konuları; tarla içi sulama (damla sulama, yağmurlama sulama, mikro yağmurlama sulama, yüzey altı damla sulama), Lineer veya Center Pivot sulama, tamburlu sulama ve güneş enerjili sulama sistemleridir.

Tarla içi modern sulama sistemleri kurulması hibe desteği kapsamında 2006-2018 yılları arasında 217.000 ha alanda kurulan modern sulama tesisi için hibe desteği verilmiştir. Bununla birlikte tarla içi sulama sistemlerinin modernizasyonu amacıyla Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifleri tarafından da verilen kredilerin faizleri sübvansede edilmektedir. Böylece; 2006-2018 yılları arasında 978.000 ha alana hizmet eden sulama tesisleri desteklenmiştir. Sadece 2019 yılında KKYDP desteklemeleri kapsamında başvuruda bulunan çiftçilerimize toplam 9.016 adet proje için hibe desteği verilmiş ve 969.520 da alanın modern sulama sistemleri ile modernizasyonu sağlanmıştır.

Tarım Arazileri Yönetimi (Miras ve Alım-Satım)

Tarım arazilerin miras ve satış yolu ile bölünmesinin önüne geçmek amacıyla hazırlanan ve 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda değişiklik yapan 6537 sayılı Kanun 15.05.2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Kanun değişikliği ile; Tarımsal arazilerin mülkiyetinin devri konusunda mirasçılardan mirasın açılmasından sonra bir yıl içerisinde anlaşabilmeleri, düzenlenmiştir. Mirasçılardan tarımsal arazilerin mülkiyeti ile ilgili olarak; üzerinde anlaşma sağlanan mirasçıya devri, aile malları

ortaklığı veya limited şirket kurulması ile ortak kullanım veya tarım arazilerinin üçüncü şahıslara satılması şeklinde, anlaşabilmeleri düzenlenmiştir. Mirası devir işlemlerinin, mirasın açılmasından itibaren bir yıl içinde tamamlanmaması durumunda, tarafların sulh hukuk mahkemesinde dava açabilmeleri veya dava açmaması durumunda Bakanlığın taraflara üç ay süre vermesi sonrasında dava açabileceği, düzenlenmiştir. Mirasçılar arasında anlaşma sağlanamaması durumunda, taşınmazın hangi mirasçıya devredileceğinin sulh hâkimi tarafından belirlenmesi düzenlenmiştir. Bu durumda; tarımsal arazilerin sulh hâkimi tarafından belirlenen ehil mirasçıya tarımsal gelir değeri üzerinden devri, ehil mirasçı bulunmaması halinde en yüksek teklifi veren istekli mirasçıya devri, ehil ve istekli mirasçı olmaması durumunda ise satışının sağlanması, düzenlenmiştir.

Kanun Kapsamında Yapılan Çalışmalar; Tarım arazilerinin miras yolu ile intikal işlemlerine ilişkin olarak Bakanlığımız il ve ilçe müdürlüklerine gelen talepler değerlendirilerek sonuçlandırılmaktadır. Kanun uygulamalarında 2019 yılı sonuna kadar 750.957 hektar tarım alanının satış yolu ile bölünmesi ve hisselendirilmesi önlenmiştir. Kanun uygulamaları kapsamında miras ve satış yolu ile bölünmesi ve hisselendirilmesi önlenen alan büyüklüğü yaklaşık 1,5 milyon hektar olarak gerçekleşmiştir. Kanunun yayımı tarihinden itibaren 31 Aralık 2019 tarihine kadar geçen süre içinde ülkemizde 2.103.542 kişi vefat etmiş, bunlardan 897.832 muris üzerinde tarımsal arazi varlığı tespit edilerek Bakanlığımız tarafından takibe alınmıştır. Ülkemizde bir yıl içinde vefat eden kişilerden tarımsal araziye malik olanların oranı %43 olarak gerçekleşmiştir. Kanunun yayımı tarihinden sonra vefat eden ve üzerinde tarımsal arazi mülkiyeti bulunmasına rağmen bir yıl içinde devir işlemlerini tamamlamayan 116.311 murisin 586.380 mirasçısına tebligat gönderilerek 3 ay içinde intikallerin tamamlanması talep edilmiştir. Tebligat sonrasında, 56.070 murisin üzerindeki tarımsal arazilerin intikalleri mirasçıları tarafından gerçekleştirilmiştir. 6537 sayılı Kanunla değiştirilen 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu ve Tarımsal Arazilerin Mülkiyetinin Devrine İlişkin Yönetmelik uygulamaları kapsamında; tarım arazilerinin mülkiyet devirlerinin Kanuna uygun ve hızlı bir şekilde online olarak yapılabilmesi amacı ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ile birlikte hazırlanan Tarım Arazileri Yönetimi otomasyonun çalışmaları tamamlanmıştır. Tarım Arazileri Yönetimi Portal Sistemi, önce Ankara ilinde daha sonra ise Kırıkkale, Konya, Kırşehir, Bolu ve Çankırı illerinde pilot olarak uygulamaya alınmış, 2020 yılının Şubat ayı başından itibaren 81 İl Müdürlüğü ve 99 ilçe müdürlüğü olmak üzere toplam 180 adet müdürlüğümüzde kullanıma açılmıştır. Sistemin 2020 yılı Haziran ayı sonuna kadar tüm ilçe müdürlüklerinin kullanımına açılması planlanmıştır. Tarım Arazileri Yönetimi Portal sisteminin kullanıma açılabilmesi amacı ile il müdürlüklerinde görevli ilgili şube müdürleri ve teknik personele eğitim sağlanmıştır. Bununla birlikte, sistemin ilçe müdürlüklerinde doğru bir şekilde kullanılabilmesi amacıyla ilçe müdürleri ile ilgili teknik personele eğitim sağlamak üzere 12 bölgede eğitim organizasyonları yapılmıştır. İlçe müdürlüklerine ilişkin eğitimler 2020 yılı Ocak ayında başlatılmış olup, 2020 yılının Nisan ayı sonuna kadar tamamlanması hedeflenmiştir. İl ve ilçe müdürlükleri için planlan eğitimler kapsamında yaklaşık 2500 ile 3000 arasında personelin eğitilmesi hedeflenmiştir.

Arazi Edindirme ve Değerleme

6537 sayılı Kanun ile 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ve Türk Medeni Kanunu'nda yapılan değişikliklerle; mülkiyetten kaynaklanan ihtilafların ya da sahiplerince ekonomik olarak işletilmesi mümkün olmayacak şekilde parçalanmış, hisselenmiş ya da üretim dışında tutulan tarım arazilerinin değerlendirilmesi ve yeter gelirli arazi büyüklüğüne çıkarılması amaçlanmıştır. Bu konuda bir pilot proje yürütülmektedir. Projede pilot olarak belirlenen 15 ilde toplulaştırması yapılan 17 köyü içine alan 35.053 adet parsel ve 25.335 ha tarım arazisinde, tarım arazilerinin edindirme ve değerlemesine ait saha ve büro çalışmaları tamamlanmıştır. Arazi değerlendirme çalışmaları kapsamında; arazi nevelerine (kuru, sulu, meyve bahçesi ve meyvesiz ağaçlıklar gibi) göre değerlerinin bilimsel esaslar çerçevesinde belirlenmesi ve saha kontrollerinin yapılması çalışmaları tamamlanmıştır. Tarım arazilerinin değerlerinin belirlenmesinde kullanılacak kapitalizasyon oranları ile arazilerde yetiştirilen ürünlere ait münavebe sistemleri belirlenmiştir. Arazi değerine etki edecek faktörlerin çıkarılması işlemlerine başlanılmıştır. Böylece tarım arazilerinin gelir değerlerinin yanı sıra

piyasa değerlerinin de saha çalışmaları ve kontrolleri yapılmış olacaktır. Bu arada tarım arazilerinin yaygın münavebe sistemleri de dikkate alınarak parsel düzeyinde yıllık ortalama net gelirlerinin hesaplanması çalışmaları tamamlanmıştır. Meyve bahçelerinin yaşlarına göre yıllık ortalama net gelirleri ile meyvesiz ağaçların değerleri hesaplanmıştır. Pilot olarak belirlenen köylerde tarım arazilerinin parsel düzeyinde yıllık ortalama net gelirleri ile kapitalizasyon oranlarının ve değerlerinin hesaplanması çalışmaları 2019 yılında tamamlanmıştır. Ülkemizde tarım arazilerinin değerleri için bir veri tabanı oluşturulması planlanmaktadır. 2020 yılında, proje kapsamında yer alan yazılım; tarım arazilerinin değerlerinin, belirli parametreler girilmesini müteakip hesaplanabilir olacak şekilde planlanarak çalışmalara devam edilecektir. Geliştirilecek yazılım ile arazi edindirme kapsamında alıcı ve satıcılar ile kiracılık, ortakçılık ve yarıcılık faaliyetleri yapacakların listelerinin oluşturulması ve kayıt altına alınması sağlanacak olup, ilgili yasalar çerçevesinde tarım arazilerinin edindirilmesine yönelik çalışmalar yapılmaya devam edilecektir. Böylece ilk defa kamu düzeyinde tarım arazilerinin değerleri için bir veri tabanı oluşturulmuş olabilecektir.

Arazi Dağıtım Çalışmaları: Hazine arazilerinin topraksız ve az topraklı çiftçi ailelerine dağıtım çalışmaları kapsamında, bu güne kadar Aksaray, Ankara, Eskişehir, Çankırı, Aydın, Edirne, Tekirdağ, Kırklareli, Konya, Karaman, Mersin, Şanlıurfa, Yozgat, Kayseri ve Iğdır illerinde olmak üzere Toplam 199 köyde, 16.151 çiftçi ailesine, 1.043.620 dekar hazine arazisinin dağıtımını yapılmıştır. 2019 yılında toplam 2 ilde (Konya, Edirne), 4 köyde, 200 çiftçiye, 15.838 da hazine arazisi dağıtılmıştır. 2020 yılında toplam 7 ilde (Konya, Edirne, Aksaray, Eskişehir, Karaman, Mersin, Şanlıurfa), 10 ilçe ve 28 köyde, 253.032 dekar hazine arazisinin dağıtılması hedeflenmektedir.

Atıl Tarım Arazileri ve Arazi Bankacılığı: Dünya ve özellikle AB Ülkelerinde uygulanan modeller incelenmiş, Fransa ülke uygulamasının incelemesi yerinde yapılmış, bununla birlikte İspanya Galicia, Hollanda, Almanya ve diğer AB ülkelerinde yapısal anlamda oluşturdukları Arazi Bankacılığı modelleri de irdelenmiştir. Altyapı çalışmaları kapsamında bilişim/yazılım altyapısına yönelik hazırlık çalışmalarına başlanmış, 7 Bölgesel Çalıştay (Van, Antalya, Trabzon, Bursa, Çorum, İzmir ve Şanlıurfa) ve Ankara'da Merkez çalıştay düzenlenmiştir. Bu çalıştaylara 20 Üniversite, çok sayıda STK, Kamu Kurum ve Kuruluşlarından da yoğun şekilde (ülke genelinde konu uzamanı 600 katılımcı) katılım sağlamıştır. Ayrıca Arazi Bankacılığı sisteminin yol haritası niteliğinde olan Çalıştay Sonuç Raporu 2019 yılı içinde basılmış ve tüm paydaşlar ile paylaşılmıştır. Bununla birlikte, ülkemizde atıl kalan arazi miktarının tespiti ve üretime kazandırılması ile ilgili 81 ilimizde gerekli çalışmalar yapılmıştır. Bu kapsamda ülkemizde; 2018 yılı Atıl Tarım Arazileri tespitleri yapılmış olup, 2019 yılı Atıl Tarım Arazileri tespit çalışmalarının güncellenmesine devam edilmektedir. Atıl tarım arazilerinin üretime kazandırılması amacıyla tarım arazilerinin satış ve/veya kiralanmasına yönelik uygulamaları düzenleyen Tarımsal Arazi Edindirme İş ve İşlemleri İle İlgili Teknik Talimatı hazırlanmıştır. Ayrıca İl Müdürlüklerimizden 200 personele eğitim verilmiştir. Diğer yandan tarım arazilerinin alımı ve satımında aracılık yapılması ile kiracılık ve ortakçılık gibi üretim organizasyonlarının düzenlenmesi konularını içeren Arazi Bankacılığının kurumsal ve hukuki yapısının oluşturulması yönelik çalışmalara devam edilmektedir.

Arazi Kiralama Çalışmaları: 3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanununa göre Uygulama alanı ilan edilerek Bakanlığımız tasarrufuna geçen hazine arazileri, topraksız ve az topraklı çiftçileri topraklandırma, kamu kurumlarına tahsis, değiştirme, iskân gibi işlemlerle birlikte bu işler tamamlanana kadar dağıtımda hak sahiplerinde aranacak şartlara sahip çiftçilere, çiftçilik yapmak şartıyla kiralanmaktadır. 2000-2019 yılları arasında 220.154 çiftçi ailesine 11.084.230 da arazi kiraya verilmiştir. Bu kiralama işlemleriyle hem hazineye gelir kaydedilmiş hem de tarım toprağı korunarak üretime kazandırılmıştır. 2019 yılında 4 ilde (Şanlıurfa, Ankara, Konya, Mardin), 10.902 çiftçi ailesine, 572.024 da hazine arazisi 18.884.682,00 bedel karşılığında kiralanmıştır.

Bakanlığımıza Tahsisli İşletmeler: Bakanlığımıza Tahsisli İşletmeler; 2019 yılında, toplam 9 İl Tarım ve Orman Müdürlüğü ile koordinasyon sağlanmış olup yerinde gerekli kontroller yapılmış ve görülen eksiklikler rapor halinde Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığına, Milli

Emlak Genel Müdürlüğüne bildirilmek üzere gönderilmiştir. Genel Müdürlüğümüzce İşletmelerin tümü yerinde denetlenmiştir. Yerinde denetimi yapılan İşletmelerden Eskişehir Yenisofça Atçılık Üretim İstasyonu, Hatay Kırıkhan Kurtluoğuksu Meyvecilik Üretim İstasyonu, Kayseri-Güneşli Yem Bitkileri Üretim İstasyonu, Kayseri-Yahyalı Hayvancılık Üretim İstasyonunun atıl olduğu, üretime kazandırılması için ivedilikle kiralanmasının gerektiği Milli Emlak Genel Müdürlüğüne bildirilmiştir.

Arazi İadesi: 3083 sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu'nun geçici 5. Maddesi ile; Mülga 1757 sayılı Toprak ve Tarım Reformu Kanunu hükümlerine göre yapılan uygulamalar nedeniyle kamulaştırılan ancak kamulaştırma bedelleri maliklerine ödenmeyen arazilerin iadesi çalışmalarında; bugüne kadar 91 eski malik adına 82.609 da hazine arazisinin iade işlemleri tamamlanarak tescilleri sağlanmıştır. Geriye kalan maliklerle ilgili çalışmalar halen devam etmektedir.

Yabancıların Arazi Edinimi: Tarım arazisinin yabancı kişilerce ediniminde öncelikle Bakanlığımızın uygun görüşü aranmakta, edinilen tarım arazisi için tescil tarihinden itibaren yabancılar tarafından 2 yıl içerisinde Bakanlığımıza tarımsal proje sunulması gerekmektedir. Süresi içinde tarımsal proje sunulmaması, Bakanlıkça uygun görülen projenin gerçekleşmemesi ya da edinilen arazinin amaç dışı kullanılması halinde, ilgili tapu müdürlüklerine bildirimde bulunularak, yabancıların arazisi Maliye Bakanlığınca tasfiye edilmektedir. Tapu Kanunu'ndaki değişikliğin yürürlüğe girdiği 03/05/2012 tarihinden itibaren edinim izni kapsamında 45 yabancı ülkeden 289 yabancı uyruklu kişi, 33 ilde 8.055 da tarımsal arazi edinmişlerdir. Süresi içinde tarımsal proje getirmeyen 15 ilde 16 ülkeden 54 yabancıların 732 dekarlık tarımsal arazisinin tasfiyesi için ilgili tapu müdürlüklerine bildirimde bulunulmuştur. 2019 yılında edinim izni kapsamında; 29 yabancı ülkeden 94 yabancı uyruklu kişi, 15 ilde 3.673 dekar tarımsal arazi edinimi için izinlendirme işlemi yapılmıştır.

Tarımsal Çevre ve Doğal Kaynakları Koruma

Tarımsal Kirliliğin Kontrolü ve Yönetimi: Türkiye'de nitrat direktifi uygulamalarını geliştirmek ve devamlılığını sağlamak amacıyla Sularda Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Kirliliğin Kontrolü Projesi çerçevesinde tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliğinin izlenmesi ve önlenmesine yönelik çalışmalar yürütülmektedir. 2019 yılında tarım alanları içerisinde yüzey ve yeraltı sularında numune alma noktaları ülke genelini temsil edecek şekilde artırılmıştır. Kirlenmiş ya da kirlenme tehdidi altındaki suların belirlenmesi amacıyla 4785 su numune alma noktası izleme ağına alınmıştır. Tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğinin tespiti amacıyla yapılan izleme çalışmalarının 20 ilde 20 adet mobil laboratuvar ve 61 ilde mobil kullanıma uygun laboratuvar cihazları ile yerinde izlemesi yapılmıştır. 2019 yılında 4.786 istasyonda toplam 29.750 adet su numunesi üzerinde 119.318 adet farklı analiz yapılarak Nitrat Bilgi Sistemine işlenmiştir. Laboratuvar altyapısını güçlendirmek ve mobil laboratuvarların iş yükünü azaltmak amacıyla İzmir, Mersin, Kırşehir, Bolu, Isparta, Denizli, Amasya, Batman, Kırklareli, Bayburt, Bilecik, Kilis, Osmaniye, Nevşehir, Karaman, Elazığ, Siirt, Ordu, Adıyaman ve Bitlis illerinde kullanılmak üzere 20 adet spektrofotometre ve 21 adet multiparametre ölçer alınmıştır. İzleme sonuçlarına bağlı olarak belirlenen taslak nitrata hassas bölgelerin nihai hale getirilmesi çalışmalarına devam edilmiştir. Tarımsal kaynaklı nitrat kirliliğinin izlenmesi, değerlendirilmesi ve kirliliği önlemeye yönelik tedbirlerin takibi amacı ile geliştirilen Nitrat Bilgi Sistemi (NİBİS)'nin etkin şekilde kullanımı ve diğer bilgi sistemleri ile entegrasyon çalışmaları yürütülmüştür. Nitrat Bilgi Sisteminde izleme verileri kullanılarak nitrata hassas bölgeler belirlenerek online olarak izlenecek ve sularda nitrat kirliliğinin önlenmesine yönelik uygulanan tarımsal eylem planlarının etkinliği değerlendirilmektedir. NİBİS'de oluşturulan numune takip sistemi ile su numunelerinin doğru zamanda, doğru yerden alınması ve analizlerin zamanında yapılması kontrol altına alınmıştır. Sularda Tarımsal Kaynaklı Kirliliğin Kontrolü ve Yönetimi konulu hizmet içi eğitim programı düzenlenmiştir. Eğitim, Bakanlığımız İl Müdürlükleri Arazi Toplulaştırma ve Tarımsal Altyapı Şube Müdürleri ile sularda tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliğinin kontrolü konusunda çalışan 250 personelin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

Nitrat Kirliliğinin Kontrolü Eğitimi: Tarımsal yayım faaliyetleri kapsamında İl Müdürlükleri

tarafından çiftçi ve kamuoyunun farkındalığının artırılması ile ilgili olarak 8.496 kişiye eğitim verilmiştir. 25 nehir havzasında nitrata hassas bölgelerin yönetilebilir en küçük idari birimler bazında belirlenmesi tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan nitrat kirliliğinin önlenmesi için gerekli tedbirleri içeren hassas bölgeye özgü tarımsal eylem planlarının hazırlanması ile karar verme sürecine ve oluşturulacak destekleme modellerine katkı sağlamak amacıyla uygulanacak tedbirlerin fayda maliyetinin belirlenmesi için Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, Marmara Araştırma Merkezi ile çalışmalara 2018 yılında başlanmış olup çalışmalar 2022 yılında tamamlanacaktır. 2019 yılı içerisinde pilot havza olarak belirlenen Gediz havzasında nitrata hassas bölgeler belirlenmiştir. Havzada uygulanacak üzere eylem planı hazırlanmış ve eylem planının fayda maliyet analizi yapılmıştır. Bu çalışma ile nitrata hassas bölgelerin belirlenmesinde ve eylem planlarının hazırlanmasında diğer havzalarda da uygulanacak metodoloji belirlenmiştir.

Yürütülen Projeler

Sularda Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Kirliliğin Kontrolü Projesi (2015-2023) Yatırım Programı

Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi (2019-2020)- IPA II

Nitrat Eylem Planları İçin İzleme ve Raporlama Metodolojisi Kurulmasıyla Suların Tarımsal Kirlenmeye Karşı Korunması Projesi (IPA II)

İklim Değişikliğine Uyum Çalışmaları: 2019 yılı içerisinde ise Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi kapsamında SB 50 Bonn ve COP 25 Madrid toplantılarına katılım sağlanmıştır. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı (OECD) tarafından üye ülkelerin çevre sektöründe kaydettiği gelişmeleri ortaya koymak amacıyla periyodik olarak çevresel performans inceleme çalışmaları gerçekleştirilerek ülke raporları hazırlanmaktadır. Ülkemiz için de düzenlenen bu raporların üçüncüsü 2017 yılı itibari ile hazırlanmaya başlanmış ve 2018 yılı içerisinde tamamlanmıştır. 2019 yılı ilk çeyreğinde raporu yayımlanmıştır. 2020 yılı Tarım Sektörü İle ilgili veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilmiş olup, raporun hazırlık çalışmaları devam etmektedir. Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağı (EIONET) kapsamında yapılan çalışmalar Çevre Şehircilik Bakanlığı ile koordineli olarak yürütülmüştür. Bu kapsamda Belçika'da düzenlenen "AÇA Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık Tüzüğünü Destekleme Amacıyla Kopernik Arazi İzleme Hizmetleri'nin Kullanımı Çalıştayı"na katılım sağlanmıştır. İklim değişikliği çerçevesinde Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormancılık (AKAKDO) kapsamında sera gazı emisyon hesapları yıllar itibariyle yapılmakta ve raporlanmaktadır. AKAKDO çalışmalarda IPCC kılavuzuna göre 6 temel arazi kullanım kategorisi belirlenmiştir. Bu doğrultuda; orman alanları dışındaki tarım arazileri, meralar ve otlaklar, sulak alanlar, yerleşim alanları ve diğer alanlar hesaplanmakta ve raporlanmaktadır. Bu bağlamda 2019 yılı Ulusal Seragazi Emisyon Envanteri kapsamında AKAKDO sektörü için emisyon ve yutak hesaplamaları yapılarak TÜİK'e iletilmiştir. Ülkemizde yaşanması muhtemel tarımsal kuraklıkla ilgili olarak 2018-2022 Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. 2018-2022 dönemi Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanarak yürürlüğe girmiştir. 81 İl Müdürlüğünde yeni İl Kuraklık Eylem Planları hazırlanmıştır ve Tarımsal Kuraklık İl Kriz merkezleri oluşturulmuştur. 81 İl Müdürlüğünde toplantılar yapılmıştır. 'İzleme' , 'Erken Uyarı ve Tahmin Komitesi' ve 'Risk Değerlendirme Komitesi' oluşturulmuştur. 2019 yılı Eylem Planı Çıktılarında; Komite üyelerinin gözlem ve değerlendirmelerine göre genel olarak 2019 yılı aralık ayı yağışlarının ülke genelinde birkaç bölge hariç yeterli olduğu görülmüş olup, hububat ekili alanlarda çıkış ve çimlenme yönünde bir sıkıntının olmadığı kanaatine varılmıştır. Ancak bölgelere göre değişimle birlikte hububat ekili alanlarda ilkbahar (Mart, Nisan, Mayıs) yağışlarının belirleyici olacağı ve yağışların beklenilmesi görüşüne varılarak toplantı tamamlanmıştır. 2018-2022 Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında 25- 26 Nisan 2019 tarihinde Bakanlığımıza bağlı kurum ve kuruluşların katılımı ile İzmir-Menemen Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezinde Tarımsal Kuraklık Çalıştayı

yapılmıştır. Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Koordinasyon Kurulu içerisinde yer alan İzleme, Erken Uyarı Tahmin Komitesi ile Risk Değerlendirme Komiteleri ve Tarımsal Kuraklık İl Kriz Merkezi mevcuttur. Her ay düzenli olarak bu Komitelere ilişkin toplantılar yapılarak olabilecek tarımsal kuraklıklarla ilgili izleme çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca Bakanlığımız İl Müdürlüklerince hazırlanan 2018-2022 dönemini kapsayan 5 yıllık İl Kuraklık Eylem Planları çerçevesinde faaliyetler sürdürülmektedir.

Çevre ile ilgili Yürütülen Projeler:

Arazi Kullanımı, Arazi Kullanım Değişikliği ve Ormanlık (AKAKDO)Sektörü İçin Analitik Temel Geliştirme Projesi: (2017-2019) Avrupa Birliği tarafından finanse edilen iki yıl süreli (2017-2019) toplam bütçesi 2 milyon Euro olan, yürütücülüğünü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın yaptığı Bakanlığımızın paydaşı olduğu proje ile; Bakanlığımız merkez ve taşrada görev yapan ilgili teknik personellere AKAKDO sektörü hakkında ve IPCC rehberinin nasıl kullanılacağı hakkında çalıştaylar ve teknik eğitim düzenlenmiş, uluslararası düzeyde uzmanlar yetiştirilmiştir. AKAKDO sektöründen kaynaklı Sera Gazı emisyon ve salımları tahmini ve raporlanmasına ilişkin olarak Türkiye'nin kapasite artırımı sağlanmıştır. AKAKDO Sektörü yıllık çalışma planı hazırlanmıştır. 1990-2015 yıllarını kapsayan AKAKDO sektörüne ilişkin Türkiye Arazi Kullanım Matrisi hazırlanmıştır. Arazi kullanım, Arazi kullanım değişiminin izlenmesi ve raporlama için sistem kurulmuş, bu sistem sayesinde işlemlerin doğru, şeffaf, karşılaştırılabilir, bütün ve tutarlı bir şekilde yapılması sağlanmıştır.

Düşük Karbon Salımı İçin Çözümsel Tabanlı Strateji ve Eylem Geliştirilmesi Projesi: (2017-2020) Avrupa Birliği tarafından finanse edilen toplam bütçesi 4.5 milyon Euro olan, yürütücülüğünü Çevre ve Şehircilik Bakanlığı yaptığı, Bakanlığımızın paydaşı olduğu projedir. Proje kapsamında bina, ulaştırma, tarım ve atık sektörleri için belirlenen 16 adet sera gazı azaltım eyleminin sera gazı azaltım potansiyeli ve maliyeti belirlenmiştir. Seragazı azaltım potansiyeli ve maliyetinin değerlendirilmesi çalışmasının baz yılı 2015 ve hedef yılı 2050 olarak belirlenmiştir. Proje kapsamında seragazı azaltım potansiyeli ve maliyetinin değerlendirilmesi amacıyla TIMES model çerçevesi kullanılmıştır. Oluşturulan sektörel TIMES model yapısı, temel senaryo projeksiyonu için kullanılan veri ve varsayımlar/kabuller ile ilgili paydaş istişare toplantıları düzenlenerek ilgili paydaşların bilgilendirilmesi ve görüş alış verişinde bulunulması sağlanmıştır. Seragazı azaltım senaryo modellemesi amacıyla da TIMES model çerçevesi kullanılmaktadır. Sektörel düşük, orta ve yüksek azimli seragazı azaltım senaryo tasarımları gerçekleştirilmiş ve TIMES modellemesinin ilk sonuçları paydaşların görüşüne sunulmuştur. Model çalışmasının sonuçları "Seragazı azaltım senaryoları" raporu ile Şubat/Mart 2020 döneminde paydaşların kullanımına sunulacaktır.

Bozkır Ekosistemlerinde İklim Değişikliğine Ekosistem Tabanlı Uyum (Eko Sistem Tabanlı Uyum) için Tarım Uygulamaları Projesi: 2018 yılında kapanışı yapılan projenin temel çıktıları, Anadolu Bozkır Ekosistemleri haritası ve hassasiyet haritaları, IPCC'nin 4 senaryosuna göre düzenlenmiş olup 2020, 2050 ve 2080 yıllarına ait kuraklık projeksiyon haritaları ile Tarımsal Ekolojik Zon haritaları ve Anadolu Bozkır Ekosistemleri İçin İklim Değişikliğine Ekosistem Tabanlı Uyum Stratejisidir. 2019 yılı içerisinde bozkır haritaları ve hassasiyet haritaları İklim Değişikliği Bilgi Sistemi oluşturularak TARBİL'e entegrasyonu gerçekleştirilmiştir.

Sürdürülebilir Arazi Yönetimi ve İklim Dostu Tarım Uygulamaları (GEF) Projesi: Proje bozulmuş orman ve meraların rehabilitasyonu, iklim dostu tarım, sürdürülebilir arazi yönetimi ve kolaylaştırıcı ortamın kolaylaştırılması konularında faaliyet yürütmektedir. İklim Dostu Tarım Uygulamaları kapsamında özel çiftliklerde koruyucu tarım demonstrasyonları için modeller geliştirilmesi tarımsal atıklardan metan alınması ve elektrik üretimi için biyolojik çürütücülere pilot ölçekte yatırım yapılması, bu anlamda 2 adet Konya 2 adet Karaman da olmak üzere 4 adet hayvancılık işletmesi biyogaz tesisi kurulmuş olup, 2019 yılsonu itibarı ile işletmeye hazır hale getirilmiştir. Koruyucu tarım uygulamalarına yönelik toprak altı damla sulama sistemleri kullanılarak proje sahası Konya ve Karaman illerinde elma bahçesi, şekerpancarı ve mısır için toplam 39 parsel (14 parsel şekerpancarı, 14 parsel mısır ve 11 parsel elma bahçesi) 840 dekar alanda demonstrasyon uygulamaları yapılmıştır. Şekerpancarı ve mısır için demonstrasyon uygulamaları tamamlanmış olup, elma bahçeleri

ile ilgili uygulamalara 2020 yılında da devam edilecektir. Sürdürülebilir arazi yönetimi için kolaylaştırıcı ortamın güçlendirilmesi bileşeni içerisinde üretimin geliştirilmesi, ekosistem bütünlüğünün sürdürülmesi risklerin azaltılması konularında çiftçi ve çiftlik sahiplerinin güçlendirilmesi amacıyla oluşturulacak çiftçi tarla okulu modelinde kamu personeli ile çiftçiler arasında öğrenme hizmetinin devamı sağlamak amacıyla farkındalık eğitiminin verilmesi hedeflenmiştir. Bu kapsamda 7 bölgede 3 pilot alanda 31 adet çiftçi tarla okulu kurulması planlanmıştır. 2019 yılsonu itibariyle 24 adet çiftçi tarla okulu kurulmuştur. 7 adet çiftçi tarla okulu ise 2020 yılsonuna kadar kurulacaktır. Ayrıca Bozulmuş Orman ve Meraların rehabilitasyonu başlığı altında 40 ha mera ve otlak alanını rehabilite edilmesi planlanmıştır. Bu kapsamda lokasyon olarak İl Mera Komisyon Kararı ile Konya İli Cihanbeyli İlçesi Böğürdelik köyü mera alanı belirlenmiştir. Bu alandaki islah çalışmalarına 2019 yılı itibariyle başlanmıştır olup, 2020 yılı içerisinde devam edilecektir.

TRC1 (Gaziantep, Adıyaman, Kilis) Bölgesi'nde Tarımın İklim Değişikliğine Uyum Kapasitesinin Artırılması Projesi: (2019-2021) İpekyolu Kalkınma Ajansı 2019 yılı Çalışma Programında yer alan, Doğa Koruma Merkezi (DKM) işbirliğindeki projeye 2019 yılında başlanmıştır. Yarı kurak bir iklime sahip TRC1 Bölgesi'nde, iklimsel veri setlerinin yanı sıra alana dair tarım ile alakalı coğrafi bilgiler de kullanılarak bölgenin zamansal tarımsal iklim değişikliği kırılganlık haritaları oluşturulmuştur. Adıyaman, Gaziantep ve Kilis'te gerçekleştirilen toplantılarda, katılımcılar ile tarımsal iklim kırılganlığı fazla olan alanlar değerlendirilmiş ve öncelikli olarak uyum çalışması yapılacak alanlar belirlenmiştir. Daha sonra yapılan saha çalışmaları ve çiftçi görüşmeleri sonucunda hassas bölgeler için sosyolojik, ekonomik ve ekolojik olarak en uygun iklim ve doğa dostu tarım uygulamaları tespit edilmiştir. 2020 yılı için TRC1 Bölgesi tarımsal üretiminin iklim değişikliğine karşı hassasiyetinin analiz edilmesi ve bu konuda sosyo-ekonomik değerlendirmelerin yapılması, bölgede iklim dostu tarım konusunda farkındalık oluşturulması ve kapasitenin artırılması, iklim değişikliğine karşı hassas alanların ve müdahale adımlarının belirlenmesi ve görünürlük çalışmalarının yapılması planlanmaktadır.

Ekosistem Odaklı Gıda Üretimini" Teşvik Ederek Tarımsal Ekolojik Yönetim Sisteminin Geliştirilmesi Projesi: Küçük ölçekli tarımsal işletmeleri güçlendirirken, tarımsal faaliyetlerden kaynaklı yer altı ve yer üstü su kütlesinin, tarım topraklarının kirliliğinin önlenmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması ve karbon yutak kapasitesinin artırılmasına yönelik örnek bir üretim modeli oluşturulacaktır. 12 Milyon TL bütçeye sahip Proje; Türkiye GEF Odak Noktası ve Roma GEF tarafından 2019 tarihinde kabul edilmiş olup, 2020 yılında çalışmalarına başlanılacaktır.

5.19.2. Kırsal Kalkınma

Ulusal Kaynaklı Kırsal Kalkınma Projeleri

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı: Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) 2006 yılından beri uygulanmaktadır. Bu program ile tarım sanayi entegrasyonuna katkı sağlanması hedeflenmekte ve ekonomik yatırımlar kapsamında Tarımsal ürünlerin işlenmesi, paketlenmesi ve depolanması tesisleri ile tarımsal üretime yönelik sabit yatırımlar ve makine ekipmanlara % 50 hibe desteği verilmektedir. 2019 yılında 1.599 adet tarıma dayalı ekonomik yatırım tamamlanarak hibe ödemesi yapılmıştır. Ayrıca 2014 yılı sonuna kadar program kapsamında 261.147 adet makine ekipman desteği verilmiştir. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında yürütülen bireysel basınçlı sulama sistemleri yatırımları için 2019 yılı sonu itibariyle toplamda 35.082 adet yatırım gerçekleştirilmiştir. KKYDP 22/2/2016 tarihli ve 2016/8541 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile 2020 yılı sonuna kadar devam edecektir. Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programına ilişkin yatırım tabloda gösterilmektedir.

Tablo 41: 2006 - 2019 Ekonomik Yatırımlar (Biten + Devam eden)

	Proje sayısı (Adet)
<i>Ekonomik Yatırımlar Biten</i>	10.445
<i>Ekonomik Yatırımlar Devam Eden</i>	315
<i>Toplu Basıncılı Sulama</i>	630
Toplam	11.390

Tablo 42: 2006 – 2019 Bireysel Basıncılı Sulama Sistemleri ve Makine Ekipman Yatırımları

	Proje sayısı (Adet)
<i>Bireysel Basıncılı Sulama Sistemleri</i>	35.082
<i>Makine Ekipman</i>	261.147
Toplam	296.229

Kooperatif Kredileri Takip Faaliyetleri: 6736 sayılı Kanun'dan faydalanarak borçlarını yeniden yapılandıran kooperatif ortağı sayısı 13.784 adettir. 7020 sayılı Kanun'dan faydalanarak borçlarını yeniden yapılandıran kooperatif ortağı sayısı 1.917 adettir. Yeniden yapılandırılan borç sahiplerinden 1.472 ortakta tahsilat gerçekleştirilmiştir.

Lisanslı Depoculuk Desteklemeleri: Bakanlığımızca Lisanslı Depolara 2014 yılından itibaren Ürün Depolama Kira Desteği verilmektedir. Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanıp onaylanan icmaller üzerinden Lisanslı depoculuk kira desteği ödemesi yapılmıştır. Ayrıca ÇKS kaydı olan üretici ve üretici örgütlerine ilave kira, nakliye ve analiz ücreti desteği yapılmıştır. 3-6 Aralık 2019 tarihinde Lisanslı Depolarda Ürün Depolama Kira Desteği ile ilgili İl Müdürlüklerinden çağırılan personelimizin katılımıyla Ankara Kızılcahamam İlçesinde mevzuat ve değerlendirme toplantısı yapılmıştır. Uygulama Tebliğinin hukuki dayanağı olan 30.9.2014 tarihli ve 2014/6849 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, 16.10.2019 tarihi itibarıyla yürürlükten kalktığından lisanslı depolarda muhafaza edilen ürünlere ilişkin verilen tarımsal desteklerin devamına yönelik Cumhurbaşkanlığı Kararı 24 Aralık 2019 tarih ve 30988 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Tebliğ çalışmaları devam etmektedir.

Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesi: Genç çiftçi projesinden sonra pilot olarak 4 ilimizde Kırsal Kalkınmada Uzman Eller Projesi başlatılmıştır. Bu kapsamda, 17 Aralık 2019 tarih ve 30981 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Tebliğ gereği 24 Aralık 2019 tarihinde başvurular başlamıştır. İlgili Tebliğ kapsamında başvuruların alınması devam etmekte olup, uygulamaya esas teşkil etmek üzere uygulama esasları, hibe sözleşmesi ve diğer dokümanlar hazırlanıp yayınlanmıştır.

Kırmızı Et üretim ve İşlenmesinde İşbirliği Süreçleri Analiz Projesi (2017-2023): Projenin amacı gıda sektörünün (yağ, un, meyve-sebze, su ürünleri, şeker, süt) başta kırmızı et üretimini geliştirmekle birlikte işleme sektöründe işbirliği süreçlerini araştırmak, mevcut potansiyeli etüt etmek, uygun destek stratejisi ortaya çıkarıp, destekleme modeli geliştirmektir. Bu kapsamda ülke geneli için uygulanabilir örnek model hazırlanması amacıyla Erzurum ve çevresinde (Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Bingöl, Erzincan, Kars illerinde) çalışmalar yürütülmüştür. 2019 yılı içerisinde 2020 yılı Küme Eylem Planı'nın hazırlanması, Erzurum Kırmızı Et ve Süt Kümelenmesi'nin izleme, değerlendirme ve koordinasyon faaliyetleri ile Tarım/Gıda/Hayvancılık Kümelerinin kurulmasını ve gelişmesini hızlandırmak için web sayfası kurulmuştur. 2020 yılında çalışılan illerde izleme ve değerlendirme çalışmalarını gerçekleştirmek, çalışma sürecinde belirlenen tarım, gıda ve hayvancılık konularında kümelenme bilgi portalının geliştirilerek faydalanıcılara sunmak, örnek köy projelerini hayata geçirmek ve 3 hedef ilde kümelenme faaliyetlerinin artırılması çalışması planlanmıştır.

Dış Kaynaklı Kırsal Kalkınma Projeleri

Finansmanı ikraz anlaşması ile Uluslararası Tarımsal Kalkınma Fonu Japonya Uluslararası İşbirliği Ajansı ve Dünya Bankası gibi uluslararası finansman kuruluşlarından karşılanan ve bölgesel olarak yürütülen kırsal kalkınma projeleridir.

Göksu Taşeli Havzası Kalkınma Projesi (2016-2023): Proje; Konya ve Karaman illerinin 11 ilçesinin 238 dağlık köylerinde uygulanmaktadır. Proje bütçesi toplam 22.270.000 TL'dir. Proje kapsamında; Konya ve Karaman illerinde yürütülen faaliyetler;

Antraknoza Dayanıklı Sertifikalı Nohut Tohumu Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması: Antraknoza dayanıklı nohut üretimini yaygınlaştırmak için tamamı projeden karşılanmak üzere çiftçilere 2018-2019 yıllarında tohum verilmiştir. Konya'da 58 ton antraknoza dayanıklı nohut tohumu 489 çiftçiye dağıtımı yapılarak 5.616 da alanda ekimi yaptırılmıştır. Karaman'da 48,6 ton antraknoza dayanıklı nohut tohumu 502 çiftçiye dağıtımı yapılmış ve 7.416 da alanda ekimi yaptırılmıştır. İzleme kapsamında yapılan anketlerden olumlu bildirimler alınmıştır.

Macar Fiği Üretiminin Yaygınlaştırılması: Macar Fiği üretimini yaygınlaştırmak amacıyla tamamı projeden karşılanmak üzere çiftçilere 2018 yılında tohum verilmiştir. Konya'da 15,7 ton Macar Fiği tohumu 339 çiftçiye dağıtımı yapılmış ve 1.530 da alanda ekimi yaptırılmıştır. Karaman'da 14,5 ton Macar Fiği tohumu 126 çiftçiye dağıtımı yapılmış ve 1.998 da alanda ekimi yaptırılmıştır.

Meyveciliğin Yaygınlaştırılması: Meyvecilik üretiminin yaygınlaştırılmak amacıyla tamamı projeden karşılanmak üzere 511 çiftçiye 11.408 adet ceviz, 9.851 adet badem fidanı verilmiş, 1.042 da arazi ağaçlandırılmıştır. Yaygınlaştırılması planlanan faaliyetler konusunda demonstrasyonlar kurulmuştur. Mevcut bağların iyileştirilmesi, çilek bahçesi kurulumu, sebze serası kurulumu ve solar sulama sistemlerinin kurulumu konularında demonstrasyonların kurulması için satın alma süreçleri devam etmektedir. 2019 yılı hibe programı kapsamında Konya'da 6 konuda 173 sözleşme; Karaman'da 8 konuda, 153 sözleşme imzalanmıştır.

Teknik Eğitim ve Geziler: 2018 yılında Karaman ili için 21 teknik elemanın katıldığı bir teknik eleman eğitimi düzenlenmiştir. 2019 yılında her iki il faaliyetleri için 30 teknik elemanın katıldığı iki yurtdışı çalışma gezisi düzenlenmiştir. Konya gerçekleştirilen sebze ve mantar seracılığı konularında 17 teknik eleman ve 80 çiftçinin katıldığı 4 çalışma turu düzenlenmiştir. 2019 yılında; Çilek Yetiştiriciliği ve Bağcılık ve mantar konusunda çalışma turu düzenlenmiş, 13 teknik eleman ve 50 çiftçi katılmıştır. Karaman'da çilek yetiştiriciliği, bağcılık faaliyetlerini ve kadın kooperatiflerini geliştirmek için 3 çiftçi çalışma turu düzenlenmiştir. Bu tura, 15 teknik eleman ve 56 çiftçi katılmıştır. Örtüaltı sebze yetiştiriciliği ve tarımsal örgütlenme ve pazarlama konularında ise 4 çiftçi çalışma turu düzenlenmiştir. Proje çalışanlarının tamamının katılımı ile Proje Döngüsü Eğitimi yapılmıştır. Proje çalışanlarının özellikle çiftçi destek ekiplerinin katılımı ile toplumsal cinsiyet eğitimi verilmiştir. Yıllık çalışma plan ve bütçe hazırlık çalışmayı yapılmıştır. Mevcut durum araştırma kapsamında proje illeri, ilçeleri ve köylerindeki durumun tespit amacı ile mevcut durum analiz çalışması yapılmıştır. Bu çalışmayı sahada yapacak personeller için anketör eğitimi düzenlenmiştir. Stratejik yatırım planlarını hazırlamak üzere danışmanlık hizmeti alınmış, bölgede çalışmalar devam etmektedir. İyi Tarım Uygulamaları için planlanan yatırımlar tamamlanmıştır. Kırsal Turizm raporu ve Toplumsal Cinsiyet Ön Çalışma Raporu onaylanmıştır. IFAD Bölge çalıştayına katılım sağlanmıştır. IFAD projeleri için 2020-2022 Finans Tabloları oluşturulmuştur. IFAD Proje Orta Dönem Değerlendirmesi tamamlanmıştır. Bu değerlendirme raporu sonuçlarına göre proje uygulamalarında eksik olan faaliyetler ve teknik destek ekibindeki eksikliklerin giderilmesine yönelik tedbirlerin alınmasına yönelik çalışma başlatılmıştır.

Altyapı Yatırımları: Sulama, Hayvan içme suları, Gölgelekler, Koruma çitleri: Karaman'da altyapı yatırımları (Karaman Merkez, Ermenek, Başyayla, Sarıveliler) İl Özel İdaresi ile imzalanan bir protokol ile Özel İdare tarafından ihale edilerek yapılmaktadır. Konya'da Akören güneş enerjili sisteme dönüştürme uygulama planı onaylanmış olup izin ve ruhsatların tamamlanmasına müteakip UNDP tarafından ihaleye çıkılacaktır.

Sonuç olarak; İl Proje Yönetim Birimleri personel yönünden güçlendirilmiştir. Eğitimler gerçekleştirilmiştir. Konya ilinde sözleşmeli personelden oluşan teknik ekip oluşturulmuştur. (İnşaat Mühendisi, Satınalma Asistanı)

Kırsal Dezavantajlı Alanlar Kalkınma Projesi: Proje ile yüksek kesimlerde yaşayan küçük ölçekli çiftçilerin refahının ve direncinin artırılması hedeflenmekte olup proje bütçesi 52.050.000 Avrodur. Proje; Doğu Akdeniz Kırsal Kalkınma Projesi (Adana, Mersin, Osmaniye ve daha sonra dâhil edilmek üzere K. Maraş) ve Batı Karadeniz Kırsal Kalkınma Projesi (Sinop, Bartın, Kastamonu ve daha sonra dahil edilmek üzere Çankırı) 2 alt Projeyi kapsamaktadır. Proje 8 yıllık bir süre boyunca finanse edilecektir. Proje 2017'de ilk fizibilite saha çalışması ve fizibilite raporu hazırlanarak Kalkınma Bakanlığı'na sunulmuş, 2018 yılı

yatırım programına alınması için olumlu görüş alınmıştır. Kredi Garanti Fonu ile protokol imzalanması yönünde taslak protokol çalışması tamamlanmıştır. Proje uygulama rehberi ve tanıtım filmi hazırlanmıştır. Proje yönetim birimleri oluşturularak çok paydaşlı platformlar kurulmuştur. Mevcut durum analizi, Stratejik yatırım planları (22 adet) 2019 sonu itibariyle tamamlanmıştır. UNDP ile satın alma ve finans anlaşması sözleşme aşamasına gelmiştir. 2020 Yıllık Çalışma Planı Bütçe Çalışmayı Aralık 2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir. UNDP ile satın alma ve finans anlaşması üzerinde çalışıldı ve sözleşme aşamasına gelinmiştir.

Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi (2012-2019): Çoruh nehri havzasında 13 mikro havzada, entegre havza rehabilitasyonu sağlanması, kırsal kesimde yaşam koşullarının iyileştirilmesi, toprağın korunması, bozuk ormanların rehabilitasyonu, doğal afetlerin önlenmesi gibi faaliyetler temel proje amacını oluşturmaktadır. 2019 yılında Erzurum ilinde gerçekleştirilmiş faaliyetlere ilişkin kalan son ödeme işlemleri tamamlanmıştır. Erzurum ilindeki proje süreci kapsamında; 12.449 hektar alanda orman dışı mera rehabilitasyonuna ilişkin faaliyetler, 24.413 dekar alanda yem bitkileri üretiminin artırılması faaliyeti, 63 dekar alanda kapama meyve bahçesi tesisi, 67.200 adet meyve fidanı dağıtımı, 572.000 sebze fidesi dağıtımı, 620 ahırda, ahır şartlarını iyileştirme çalışmaları gerçekleştirilmiştir.

AB Yapısal Uyum ve IPARD Yönetim Otoritesi

IPARD Programının hazırlanması ve gerektiği durumlarda değişikliklerin yapılması, tanıtımı, IPARD İzleme komitesinin sekretaryası, yıllık uygulama raporu, izleme değerlendirme ve raporlama, IPA Danışmanlık Projesi, Kırsal Turizm Konsepti ve Ulusal Kırsal Kalkınma alanlarında faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

2019 yılında AB Komisyonu ve ilgili paydaşlar ile iki adet izleme komitesi toplantısı yapılmıştır. (Mardin, Trabzon) İzleme komiteleri sonrası, 2 adet program değişikliği yapılmıştır. 7 Kasım 2019 tarihli İzleme Komitesi sonrası Komite üyeleri tarafından onaylanan program değişikliği maddeleri 16 Aralık 2019 tarihinde resmi başvuru ile Komisyona iletilmiştir. 2019 yılı boyunca toplamda 3 adet İzleme Raporu hazırlanmıştır. Türkçe ve İngilizce olarak IPARD II 1.Yıllık Uygulama Raporu hazırlanmış, AB Komisyonu'na sunulmak üzere AB Başkanlığı'na sunulmuştur. Tarım-Çevre, İklim ve Organik Tarım Tedbiri kapsamında Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) tarafından 7 Eylül 2018'de 4.Başvuru Çağrı İlanına çıkılmıştır. Başvurular 01-31 Ocak 2019 tarihleri arasında alınmış ve gelen talep doğrultusunda başvuru süresi Bakanlığımız ve TKDK ortak kararıyla 05 Şubat 2019 tarihine kadar uzatılmıştır. Başvuru süresi sonunda desteklenmek üzere seçilen başvurular listesi TKDK tarafından hazırlanmış ve 92 kişi ile sözleşme imzalanmıştır. Tedbir kapsamında çiftçilerin alması zorunlu olan eğitimleri gerçekleştirmek amacıyla Bakanlık ve Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu uzmanlarınca Beypazarı'nda 27 Mart 2019'da faydalanıcılar için eğitim gerçekleştirilmiştir.

Ayrıca Tarım-Çevre Tedbiri altındaki biyoçeşitlilik alt tedbirinin revizyonu ve uygulamalarına ilişkin çalışmaları yapmak için 2018'de gerçekleştirilen teknik destek projesi kapsamında oluşturulan görsel materyaller (leaflet, broşür, video, poster) Polatlı'ya (29 Nisan 2019) yapılan saha ziyaretiyle toy kuşu popülasyonunun yoğun olduğu Yüzükbaşı, Uzunbeyli, Yağcıoğlu ve İner köylerinde dağıtılmıştır. Biyoçeşitlilik alt tedbirinin revizyonu ve uygulamalarına ilişkin çalışmaları yapmak için 2019 yılının ikinci yarısında yeni bir teknik destek projesi hazırlanmıştır. Bu kapsamda pilot bölge olarak eklenmesi düşünülen Sarayönü ilçesine 06.12.2019 tarihinde saha ziyareti düzenlenmiştir. Ayrıca düşünülen pilot bölge içinde bulunan ve toy kuşunun bulunduğu köylerin muhtarları, ilçe müdürlüğü ve TİGEM personelinin de katılımıyla Ankara'da (19.12.2019) bir çalıştay düzenlenmiştir.

LEADER tedbiri kapsamında Komisyon ve AB Türkiye delegasyonu temsilcilerinin katılımıyla değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir. Yerel Eylem Grupları tarafından istişare toplantıları, odak grup çalışmaları, anketler ve ziyaretler düzenlenmiştir. Her bir Yerel Eylem Grupları bölgesinde yaklaşık 1.000 kişiye ulaşılmıştır. Kurulmuş olan potansiyel Yerel Eylem Gruplarının Yerel Kalkınma Stratejisi hazırlık sürecinin desteklenmesine yönelik Teknik Destek projesi, Şubat 2019 tarihinde tamamlanmıştır. LEADER tedbiri için AB Komisyonu'yla müzakere süreci Aralık 2018'de tamamlanmış, LEADER tedbiri çağrı ön duyurusu 12 Nisan 2019'da TKDK ve TRGM web sayfasında yayınlanmıştır. 22 Ağustos 2019 tarihinde

LEADER Lansman toplantısı gerçekleştirilmiştir. LEADER Başvuru Çağrı ilanı 12 Eylül 2019 tarihinde yayınlanmış olup çağrı 19 Aralık 2019 tarihinde sona ermiştir. 21-22 Kasım 2019 tarihleri arasında potansiyel Yerel Eylem Grupları temsilcilerine yönelik 2 günlük bilgilendirme ve eğitim semineri gerçekleştirilmiştir. Seminere 38 Potansiyel Yerel Eylem Grupları'dan yaklaşık 80 temsilci katılım sağlamıştır.

Ulusal Kırsal Ağ Kongresine Yönelik hazırlık amacıyla, 8 tematik hazırlık toplantısı gerçekleştirilmiştir. LEADER, Kırsal Turizm, Kırsal Alan Tanımı, Kısa Tedarik Zinciri, Kırsal Altyapı, İnnovasyon, Küçük Çiftçilerin Desteklenmesi, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler konusunda tematik toplantıları gerçekleştirilmiştir. Komisyon ve AB Türkiye delegasyonu temsilcilerinin katılımıyla Ulusal Kırsal Ağ Kurulumu değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir. Avrupa Kırsal Kalkınma Ağı European Network for Rural Development, Network Faaliyetine Katılım: European Network for Rural Development tarafından 11-12 Nisan 2019 tarihleri arasında Brüksel'de "NetworX- İlham Verici Kırsal Avrupa" etkinliğine katılım sağlanmıştır. Etkinlikte yerel ürünlerimiz fuarda sergilenmiş ve sahne gösterisi ile yerel kültürümüz tanıtılmıştır.

Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi (2014-2020) çerçevesinde hazırlanan Kırsal Kalkınma Eylem Planı'nın (2015-2018) 2018 yılı sonu itibarıyla süresinin dolması nedeniyle, bahsi geçen Eylem Planı 2019-2020 dönemini kapsayacak şekilde yeniden hazırlanmış ve Yüksek Planlama Kurulu Sekreteryası'na gönderilmiştir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmiştir. Sisteme ilişkin düzenlemeler kapsamında 2.07.2018 tarihinde çıkarılan 703 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurul, komisyon ve komiteler kaldırıldığından Yüksek Planlama Kurulunca Eylem Planı'nın onay süreci tamamlanamamıştır. Bu sebeple 11. Kısıl Kalkınma Planı İzleme Komite Toplantısında, 2019-2020 dönemini kapsayan Taslak Kırsal Kalkınma Eylem Planının onay süreci tamamlanıncaya kadar askıya alınmasına karar verilmiştir. 2019 yılında bir kez Kırsal Kalkınma Planı İzleme Komite Toplantısı gerçekleştirilmiştir. Süresi dolan 2015-2018 Dönemi Kırsal Kalkınma Eylem Planı'nın, Dönem Sonu Değerlendirme Raporu Taslağı çalışmaları yapılmıştır.

Yürütülen Projeler

IPARD II Programı Danışmanlık Hizmetleri Tedbiri İçin Kapasite Oluşturma Projesi: 1.025.100 Avro bütçelidir. Bu projeye 42 IPARD ilinden kamu, Ziraat Odaları ve ilgili STK'lardaki tarım danışmanlarına iki modüllü eğitim verilmiştir. Antalya'da düzenlenen 1. modül eğitime 445 kişi, Ankara'da düzenlenen ikinci modül eğitime ise 480 kişi katılım sağlamıştır. Yine projenin çıktılarında danışmanlık durum analizi raporu, ihtiyaç analizi raporu hazırlanmış, AB ülkelerine(Hırvatistan-Slovenya, Polonya ve Avusturya) 3 çalışma ziyareti gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de Kırsal Turizm Örneklerinin İncelenmesi Teknik Destek Projesi: 2019 yılında IPARD Programı Teknik Destek Eylem Planı kapsamında IPARD II Programı çerçevesinde yürütülen kırsal turizm desteği konseptinin gözden geçirilerek geliştirilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Ülkemiz örneklerini incelemek amacıyla yapılan bu projede saha ziyaretleri iki faz olarak planlanmıştır. (Muğla-Antalya, Bolu-Kocaeli)

Kırsal Turizm Konseptinin Revizyonu Teknik Destek Projesi: IPARD II Programı kapsamında yer alan proje ile ise IPARD Programındaki mevcut kırsal turizm tedbirinin revize edilmesi ve AB ülkelerindeki iyi uygulama örneklerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu proje kapsamında İtalya'ya (2-6 Eylül 2019) bir çalışma ziyareti yapılmıştır. Ankara'da (8-9 Ekim 2019) ilgili paydaşların ve AB uzmanlarının katılımıyla iki günlük bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Bilgilendirme kitapçıkları hazırlanmıştır.

IPARD Programı Kapsamında Kolektif Yapı Başvurularının Değerlendirilmesi için Teknik Destek Projesi: Kırsal Kalkınma Programlarının kalite ve etkinliğini sürekli iyileştirmek ve kolektif yapılar tarafından yapılacak başvuruların sayısını arttırmak için veri sağlamak, kolektif başvuruların başarı ve başarısızlığına neden olan/ katkı yapan faktörlerin belirlenmesi, gelecek programların tasarımında kullanmak üzere alınan dersler ve iyi uygulamaların ortaya konulması amaçlanmıştır.

GÜLANTA Projesi: Isparta ilinde tıbbi aromatik bitkiler değer zincirine yönelik Gülanta Projesi faaliyetleri devam etmektedir. 16-17 Aralık 2019 tarihinde Isparta ilinde FAO ile işbirliğinde yürütülen Tıbbi aromatik bitkiler üretim ve değer zincirinin güçlendirilmesine yönelik bir çalıştay yapılmıştır. Çalıştayda sahada yapılan paydaş analizleri aktarılmış ve yol haritasına yönelik adımlar atılmıştır.

5.19.3. Teşkilatlanma

1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu kapsamında, konu bazında, tarım, çay, ormancılık, hayvancılık, sulama ve su ürünlerinde faaliyet gösteren 101 adet kooperatif bölge birliği ile Köy Kalkınma ve Diğer Tarımsal Amaçlı Kooperatif Birlikleri (çok amaçlı) olarak 14 adet ve Pancar Ekicileri Kooperatifler Birliği (1 adet) olmak üzere toplam 116 adet Kooperatif Bölge Birliği bulunmaktadır. Söz konusu kooperatif birliklerine kayıtlı ortak kooperatif sayısı ise 5.631'dir. Ulusal düzeyde kurulan 8 adet Kooperatif Merkez Birliği mevcuttur. 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanunu kapsamında; 9 adet üretici merkez birliği bulunmakta olup, bu üretici merkez birliklerine 601 üretici birliği üyedir. Bu birliklerdeki üye sayısı ise 277.017'dir. 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında; her ilde aynı türden 1 adet olmak üzere, 5 türde 277 adet Islah Amaçlı Yetiştirici İl Birliği ile 4 türde de ulusal düzeyde Islah Amaçlı Yetiştirici Merkez Birliği bulunmaktadır.

Tablo 43: Bakanlığımıza Bağlı Tarımsal Örgütler

Kanun No	Kanunun Adı ve İlgili Örgütler	Örgüt Sayısı	Ortak/Üye sayısı
1163	Kooperatifler Kanunu	9.866	2.456.729
	Tarımsal Kalkınma Kooperatifleri	6.821	745.409
	Sulama Kooperatifleri	2.451	298.331
	Su Ürünleri Kooperatifleri	563	30.362
	Pancar Ekicileri Kooperatifleri	31	1.382.627
1581	Tarım Kredi Kooperatifleri ve Bir Kanun	1625	830.188
	Tarım Kredi Kooperatifler		
5200	Üretici Birlikleri Kanunu	876	691.406
	Hayvansal Ürün Üretici Birlikleri	572	665.554
	Bitkisel Ürün Üretici Birlikleri	243	22.200
	Su Ürünleri Üretici Birlikleri	31	1.214
	Organik Ürün Üretici Birlikleri	30	2.438
5996	Vet.Hiz, Bit.Sağ, Gıda ve Yem Kanunu	277	571.705
	Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	81	240.314
	Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği	80	249.409
	Damızlık Manda Yetiştiricileri Birliği	30	8.898
	Arı Yetiştiricileri Birliği	80	72.325
	Tavuk Yetiştiricileri Birliği	6	759
6964	Türkiye Ziraat Odaları ve Birliği Kanunu	765	4.914.811
	Ziraat Odaları		

Tarımsal Örgütlenme Durumu (31.12.2019)

2019 Yılı Faaliyetleri: 1163 sayılı Kanun kapsamında Bakanlık İl Müdürlüklerince toplam 143 birim kooperatifin kuruluşu işlemleri tamamlanmıştır. 5200 sayılı Kanun kapsamında; hayvansal üretim ile ilgili ürün ve ürün grubu bazında 7 üretici birliği, bitkisel ürün grubunda 9 üretici birliği ve su ürünleri ürün grubunda 1 üretici birliği olmak üzere toplamda 17 üretici birliği kurulmuş olup bunların toplam üye sayısı 614'dür. 5996 sayılı Kanun kapsamında Bakanlığımız Eskişehir İl Müdürlüğünce 1 adet Damızlık Manda Yetiştiricileri Birliğinin kuruluşu gerçekleştirilmiştir.

Fesih İşlemleri: 1163 sayılı Kanun kapsamında; gerek Kooperatif Genel Kurul Kararıyla, gerekse münfesiş duruma düştüğü tespit edilen 111 birim kooperatifin fesih ve tasfiyesi tamamlanarak, Ticaret Sicilinden kaydı silinmek suretiyle tüzel kişiliği sonlandırılmıştır. 5200 sayılı Kanun kapsamında, ürün ve ürün gruplarında; genel kurullarında fesih kararı almaları ve/veya kanunen münfesiş duruma düşmeleri nedeniyle ilgili mahkemece feshine karar verilmesi sonucu, 24 adet üretici birliğinin fesih işlemleri tamamlanmıştır.

Üretici Örgütlerinin Genel Kurul İşlemleri: 1163 Sayılı Kanun kapsamındaki Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği (1 adet), Tarımsal Amaçlı Kooperatif Merkez Birlikleri (5 adet) ile 5200 Sayılı Kanun kapsamındaki Üretici Merkez Birliklerine (9 adet) olağan genel kurullarına Bakanlık temsilcisi görevlendirilmesi ile ilgili iş ve işlemler yürütülmüştür.

Üretici Örgütleri Veri Tabanı Çalışması: 2019 yılı içerisinde, Bakanlık İl Müdürlüklerinden istenen Tarımsal Amaçlı Kooperatifler ve diğer çiftçi organizasyonlarına ait bilgilerle Üretici Örgütleri Veri Tabanının güncellenmesi çalışmaları yapılmıştır. Tarım Bilgi Sisteminde yer alacak üretici örgütleri ve üst kuruluşlarından, birim tarımsal amaçlı kooperatifler, tarımsal üretici birlikleri, ıslah amaçlı yetiştirici birliklerine ait verilerin kayıt sistemine girilme işlemleri tamamlanmış olup, bu üretici örgütlerinin ortak/üyeleri ile ilgili bilgilerin kayıt işlemleri ise devam etmektedir.

Üretici Örgütleri ile ilgili Yürütülen Projeler

Su Ürünleri Üretici Örgütleri ile Bakanlık İl Müdürlüklerinin Ortak Piyasa Düzeni İle Uyumlu Olarak Kapasitesinin Geliştirilmesi AB Eşleştirme Projesi: Avrupa Birliği Katılım Öncesi Aracı-IPA II kapsamında 2016 yılında programa alınmıştır. Proje, Eşleştirme ve Teknik Yardım olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Projenin bütçesi 1.600.000 Avro'dur. Proje Faaliyetleri 28 kıyı ilinde (Akdeniz Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Marmara Bölgesi ve Ege Bölgesi) ve 5 pilot ildeki (İstanbul, Samsun, Muğla, İzmir) Bakanlık İl Müdürlükleri ile merkezde yürütülmektedir. Projenin Teknik Yardım Bileşeninin İş Tanımı hazırlanmış ve ilgili kurumlar tarafından onaylanmış olup, değerlendirme komitesi çalışmaları devam etmektedir.

5.19.4. Tarım Teknolojileri ve Entegre İdare ve Kontrol Sistemi

Tarım Bilgi Sistemleri ve Entegre İdare ve Kontrol Sistemi

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Kurulması:

Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Yazılımının Geliştirilmesi ve Yerinde Kontroller ile Risk Analizi Eğitimi Projesi: Bakanlığımız Tarım Bilgi Sistemlerinin analiz raporu hazırlanmıştır. Uygulanan destek programlarının detaylı analizi ve değerlendirmesi yapılmıştır. Bakanlık bünyesinde ve taşra teşkilatında destekleme konusunda görev yapan personele bilgilendirme toplantıları yapılmıştır. Entegre İdare ve Kontrol Sistemi (IACS) yazılımı için Arazi Parsel Tanımlama Sistemi (Land Parcel Identification System), Mekânsal Destek Başvurusu, Kontroller, Doküman Yönetimi ve Alan İzleme modülleri geliştirilmiştir. IACS Fizibilite raporları hazırlanmıştır. IACS uygulamaları için gerekli olan Hayvan Kayıt Sistemi, ÇKS, Fındık Kayıt Sistemi, Örtüaltı Kayıt Sistemi web servisleri hazırlanmıştır. IACS yazılımı, yönetmelik/mevzuat oluşturulması çalışmaları devam etmekte olup Kurum görüş ve önerileri alınarak son haline getirilecektir. Kapasite oluşturma çerçevesinde 105 eğitimcinin eğitimi tamamlanarak 3.600 Bakanlığımız personeline risk değerlendirme ve yerinde kontroller eğitimi verilmiştir. Torbalı (İzmir) ve Beypazarı (Ankara) ilçelerinde yazılımın pilot çalışmaları yapılmıştır. Yurt dışı çalışma ziyaretleri gerçekleştirilmiştir. Çapraz uyum kurallarının işlerliğinin sağlanabilmesi amacıyla Düzenleyici Etki Analizi ekibi tarafından konu ile ilgili örnek bir etki değerlendirme çalışması gerçekleştirilmiştir. Çapraz uyum kurallarının işlerliği, etki değerlendirme çalışmaları ve işletme danışmanlık sisteminin güçlendirilme çalışmaları devam etmektedir. Mekânsal Destek Başvuru Uygulaması Kılavuzu ve Yerinde Kontroller Kılavuzları hazırlanmış olup IACS wiki web sayfasında yayınlanmıştır. IACS yazılımının kullanılmasının kolaylaştıracak tüm kullanım kılavuzlarına ulaşılabilecek bir web sitesi oluşturulmuş ve kullanıma açılmıştır. Alan izleme çalışması kapsamında Adana ve Tekirdağ illerinde pilot çalışmalar gerçekleştirilmiştir. IACS prosedürleri hazırlanmıştır. IACS yazılımının genel değerlendirmesinin yapılması, Mekânsal Destek Başvuru ve Alan İzleme modüllerinin kullanımları ile ilgili Bakanlık personeline yönelik bilgilendirme toplantıları ve eğitimleri düzenlenmiştir.

Çiftlik Danışmanlık Sisteminin Kurulması Projesi: Çapraz Uyum Kurallarının çiftçiler tarafından anlaşılması ve uygulanabilmesi için AB üye ülkelerinde kullanılan "Çiftlik Danışmanlık Sistemi"nin ülkemizde de kurulması için hazırlanan AB projesi 23 Kasım 2017 tarihinde başlamış ve 22 Mayıs 2019 tarihinde tamamlanmıştır. Projenin bütçesi 2 milyon Avro olup proje kapsamında; çiftlik danışmanlık sistemine ilişkin farkındalık çalışmaları (seminer, çalıştay, bilgilendirme toplantıları) yapılmıştır. Mevcut danışmanlık sistemi ile AB danışmanlık sistemi karşılaştırılıp boşluk analizi yapılmıştır. Çapraz uyum kurallarının uygulanabilmesi için Türkiye genelinde 12 farklı bölgede planlanan eğitimlerle Bakanlık personeli, STK katılımcıları ve çiftçilerden oluşan konu ile ilgili yaklaşık 800 kişiye eğitimler

verilmiştir. Çiftlik Danışmanlık Sistemi web sitesi geliştirilmiş ve kullanıma açılmıştır. 8 farklı eğitim modülünden oluşan e-öğrenme portalı geliştirilmiştir. Çiftlik Danışmanlık Sistemi Koordinasyon Merkezi'nin tasarımı, IACS bölümünün görev ve faaliyetleri analiz edilmiştir.

Çiftlik Muhasebe Veri Ağı (ÇMVA): Çiftlik Muhasebe Veri Ağı çalışmaları kapsamında 2019 yılında 81 ilde 6.000 işletme ile veri toplama çalışmalarına devam edilmiştir. ÇMVA sistemine dâhil olan tarımsal işletmelere Katılım Desteği Ödemesi Yapılmasına Dair Tebliğ kapsamında; 5.828 adet işletmeye destekleme ödemesi gerçekleştirilmiştir. 2019 yılında Brüksel'de düzenlenen 1 No'lu Tarım ve Balıkçılık Alt Komitesine katılım sağlanarak Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sistemi (ÇMVA) kapsamında yürütülmekte olan çalışmalar hakkında bilgi verilmiştir.

ÇMVA Hedef 2020 Projesi: ÇMVA Sisteminin gerek veri kalitesinin gerekse veri kullanımının geliştirilmesinin amaçlandığı, veri toplama metodolojisinin analiz yoluyla değerlendirilerek taslak bir yasal altyapı oluşturulmasının hedeflendiği ve 18 ay sürecek olan bu AB projesinin ihale süreci tamamlanmıştır.

Tarım Bilgi Sistemleri: Tarım Bilgi Sistemleri çalışmaları kapsamında mevcut 52 adet modülün işletimi 40 binin üzerinde Bakanlık personelinin kesintisiz olarak kullanımına hizmet verecek şekilde yürütülmüştür. Ayrıca mevcut yazılımların hem teknoloji hem de fonksiyonel olarak yenileme çalışmaları devam etmiş ve ihtiyaç duyulan yeni yazılım talepleri geliştirilerek devreye alınmıştır. Yeni yazılım geliştirme çalışmaları kapsamında Bakanlığımız birimlerinde kullanılmak üzere, İç Denetim Başkanlığı Bilgi Sistemi, Pancar Kayıt Sistemi, Çiftçi Portalı, HBS kapsamındaki bazı modüller, TBS kapsamında bazı modüller ve Hayvansal Ürünler İthalat İhracat Modülü yazılımları geliştirilmiştir. Bu yazılımların bakımı, güncellenmesi ve yenilenmesi faaliyetleri yürütülmüştür. Tarım Bilgi Sistemi ve Hayvan Bilgi Sisteminde ihtiyaç duyulan bilgileri sağlayan karar destek sistemleri ve raporların alınabilmesine yönelik çalışmalar devam etmiş ve bu kapsamda veri ambarları oluşturulmuştur. 2019 yılında çok sayıda dış paydaşla (Kamu, Özel) web servis yöntemi ile veri paylaşımı çalışmaları başarıyla yürütülmüştür. Yapılan çalışmalar veri güvenliği ve bilgi güvenliği kriterleri gözetilerek yapılmaktadır. Kalite Yönetimi-ISO 27001 standartlarına uygun yazılım geliştirme faaliyetleri ve bu faaliyetlere bağlı çalışmalar yapılmaktadır. Tüm çalışmalar ve toplantılar kayıt altına alınarak erişilebilir şekilde dokümanite edilerek paylaşılmaktadır.

E-Devlet ve Yalınlaştırma

E-devlet çalışmaları kapsamında, 2019 sonu itibari ile Bakanlığımıza ait hizmetlerden 272 tanesi devreye alınıp www.turkiye.gov.tr ortamında vatandaşlarımızın kullanımına açılmıştır. Bakanlığımızın vermiş olduğu tüm hizmetlerin e-devlet ortamında sunumu için çalışmalarımız hızla devam etmektedir. Bürokrasinin Azaltılması ve Dijital Türkiye Çalışmaları Kapsamında yapılan yalınlaştırma çalışmalarında ise 2019 yılı içerisinde Bakanlığımıza ait hizmetlerden 416 adedinde yalınlaştırma çalışmasına başlanmıştır. Bu kapsamda; Kurum dışı yazılım entegrasyonu ile talep edilen belge sayısı 1.022 adet, Kurum içi yazılım entegrasyonu talep edilen belge sayısı 381 adet ve mevzuatla doğrudan kaldırılacak belge sayısı ise 50 adettir. Islak imza, yerinde tespit, belediye veya birlik vs. ile protokol yapılamaması ve denetim, analiz gerekçeleriyle yazılım entegrasyonu yapılamayan fiziki belge sayısı ise 152 adettir. Yalınlaştırma çalışması kapsamına alınmış hizmetlerden kalan 160 adedi için yalınlaştırma çalışmalarına devam edilecektir.

Coğrafi Bilgi Sistemi: Tarım Parselleri Sayısallaştırılması kapsamında kadastro parsel sınırları içerisinde kalan ve salt tarım amaçlı kullanılan tarım parselleri ile ileride tarım parseli olabilecek ham topraklar tarım parseli olarak tanımlanmış ve sayısallaştırılmıştır. İl/İlçe Müdürlüğü personellerimizce Bakanlığımızca geliştirilen web tabanlı CBS arayüzü üzerinden kontrol ve güncelleme çalışmaları devam etmektedir. Tarım parsellerinin il ve ilçelerde aktif olarak kullanılması, kontrolü ve güncellenmesi çalışması için Açık Kaynak Kodlu Web Tabanlı bir CBS Yazılımı geliştirilmiştir. İl ve İlçe Müdürlüklerimiz de 8.925'i düzenleme yetkisine sahip olmak üzere toplamda 15.425 Bakanlığımız personeli sistemi aktif olarak kullanmaktadır. Modül aracılığı ile kadastro parsel sınırları içerisinde kalan ve tarımsal üretim yapılan alanlar tarım parseli olarak sayısallaştırılmakta, düzenli olarak kontrol ve güncelleştirme çalışmaları yapılmaktadır. Uygulama parsel bölme, birleştirme, taşıma, düzenleme, otomatik alan kapatma gibi temel güncellenme fonksiyonlarına sahiptir.

Uygulama içerisinde birçok katmana ilişkin verilerde öznitelik bilgileri bulunmakta, destekleme kalemleri için ihtiyaç duyulan parsel bazında analizler otomatik olarak yapılabilmektedir. ÇKS'den destek alan parseller ürün bazında gösterilmektedir. Ürün lejantı da uygulama üzerinden görüntülenebilmektedir. Tarım Parsellerine verim atanmasına yönelik çalışma kapsamında belirlenen verim katsayılarının güncellenmesi çalışmalarına devam edilmektedir. Açık Kaynak Kodlu Web Tabanlı CBS Yazılımı üzerinden ihtiyaç duyulan yeni tarım parsellerinin verim katsayıları otomatik olarak hesaplanmıştır. 2019 yılı itibari ile Avrupa Uzay Ajansı tarafından işletilen ve tamamen ücretsiz olarak temin edilen 5 günde bir çekim sıklığı ve 10 metre mekânsal çözünürlüğe sahip 13 bandlı Sentinel-2 görüntüleri de sistem üzerinden İl ve İlçe Müdürlüğü personelinin kullanımına sunulmuştur. Proje kapsamında kurulan yardım masası ekibi illerden gelen sorunları çözmeye yönelik olan çalışmalarına devam etmektedirler.

Tarım Teknolojileri ve Mekanizasyon

Tarımsal Sulamada Kullanılan Elektrik Tüketim Bedelinin Desteklenmesi: Bazı illerde Tarımsal Sulamada Kullanılan Elektrik Tüketim Bedelinin Desteklenmesine İlişkin karar kapsamında Şanlıurfa, Mardin, Diyarbakır, Şırnak, Batman ve Siirt illerinde tarımsal sulamada kullanılan elektrik tüketimleri için destekleme ödemeleri yapılmıştır.

Tarımsal Mekanizasyon Faaliyetleri: Bakanlığımız tarafından 2000/37 sayılı "Tarımsal Mekanizasyon Araçlarının Kredili Satışına Esas Deney ve Denetimleriyle İlgili Tebliğ" hükümleri uyarınca tarım alet ve makinalarına ilişkin yetkilendirilmiş deney kurumlarına deney sevkleri yapılmaktadır. Yetkilendirilmiş deney kurumları tarafından yapılan deneyler sonucunda elde edilen deney raporlarına dayanılarak Bakanlığımızca "Zirai Kredilendirme Belgeleri" düzenlenmektedir. 2019 yılında tarımsal mekanizasyon araçları için yetkilendirilmiş deney kurumlarına havale edilen deney sevk sayısı 463 adettir. Bu sevklerin içerisinde yer alan tarım alet ve makine sayısı ise 948 adettir. Deneyler sonucunda elde edilen deney raporu sayısı 948 adet, deney raporlarına dayanarak düzenlenen "Zirai Kredilendirme Belge" sayısı ise 861 adettir.

5.19.5. Tarımsal Desteklemeler

Tarımsal desteklerin 2019 yılında yapılabilmesi için Cumhurbaşkanı Kararı çıkarılmıştır. 2020 yılına ait yapılacak tarımsal desteklemeler için de Cumhurbaşkanı Kararına yönelik çalışmalara başlanmıştır. Tarımsal Desteklemelerle ilgili her ay Hazine ve Maliye Bakanlığında düzenlenen nakit akış toplantılarına Bakanlığımızı temsilen katılım sağlanmıştır. Bu toplantılarda Bakanlığımız ilgili birimleri ile görüşülerek oluşturulan ödeme planları Hazine ve Maliye Bakanlığı, Strateji Bütçe Başkanlığı yetkilileri ile görüşülerek aylık nakit ve serbest programları oluşturulmuştur. Oluşturulan bu programlar neticesinde ilgili birimler ve banka ile görüşülerek ödeme sürecinin etkin bir şekilde yürütülmesi sağlanmıştır. Üreticilerimize yönelik 2019 yılında destekleme ödemesi gerçekleştirilmiştir. Çiftçi Kayıt Sistemi'ne (ÇKS) bağlı olarak destekleme ödemesi konular; Yurtiçi Sertifikalı Tohum Kullanımı, Yurtiçi Sertifikalı Tohum Üretimi, Yurtiçi Sertifikalı Fidan/Çilek Fidesi ve Standart Fidan Kullanımı, Bazı Ürünlere Fark Ödemeleri (Yağlı tohumlu bitkiler; kütlü pamuk, yağlık ayçiçeği, soya fasulyesi, kanola, aspir, zeytinyağı, dane mısır, hububat-baklagil pirimi; buğday, arpa, çavdar, tritikale, yulaf, çeltik, kuru fasulye, nohut ve mercimek), Mazot, Kimyevi Gübre ve Toprak Analizi, Yem Bitkileri Üretiminin Geliştirilmesi, ÇATAK, Organik Tarım, Doğal Afet Yönelik Borç Erteleme, Biyolojik Mücadele, Patates Siğili, Fındık Alan Bazlı, Fındık Alternatif Ürün-Söküm uygulamalarıdır. Destekler ile ilgili modüllerin hazırlanması sağlanarak, veri girişi için İl/İlçe Müdürlüklerine yetki tanımlaması her yıl yapılmaktadır. Ödemeye esas icmaller oluşturulmaktadır. Mevzuat gereği ÇKS'de derlenen bilgileri kullanan kurum ve kuruluşlara web servis hizmeti verilmektedir. Bakanlığımız tarafından tarımsal destekleme ödemelerine ilişkin il, ürün ve yıl bazlı olarak istatistiki veriler tutulmaktadır.

5.19.6. Organize Tarım ve Hayvancılık Bölgeleri

Tarım ve sanayi sektörünün entegrasyonuna katkı sağlanması amacıyla, tarıma dayalı

sanayi girdisini oluşturan bitkisel ve hayvansal üretim yapan işletmelerin ve bu ürünlerin işlenmesine yönelik sanayi tesislerinin yer aldığı mal ve hizmet bölgesi olan Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerinin kurulması çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca konu ile ilgili mevzuat çalışmaları yürütülmektedir. Yatırımı tamamlanan TDİOSB sayısı 8'dir. 2020 yılında 1 TDİOSB (Kars Besi-TDİOSB) tamamlanacaktır. İmar planı ve altyapı proje çalışmaları devam eden TDİOSB projeleri 11'dir. Yer seçimi ve tüzel kişilikleri onaylanacak yeni TDİOSB projeleri ise 19'dur.

2019 Yılı Yatırım Programında Bulunan TDİOSB Projeleri

Denizli Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB: 72 ha alanda kurulan bölgede jeotermal kaynakla ısıtılan 12 adet sera işletmesi faaliyet gösterecektir. Altyapı inşaatları 2019 Haziran ayında tamamlanmıştır. Altyapı imalatları (yol, kullanma suyu şebekesi, elektrik şebekesi ve kanalizasyon şebekesi) ve jeotermal kaynak ısıtma sistemleri test edilmiş ve onaylanmıştır. Denizli TDİOSB Yönetim Kurulu tarafından sera işletme parsellerinin yatırımcılara tahsis işlemleri gerçekleştirilmiştir. Yatırımcılar tarafından sera üst yapılarına başlanacaktır.

Şanlıurfa Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: 855 ha alanda altyapı inşaatları 2018 yılsonunda tamamlanmış ve geçici kabul işlemleri yapılmıştır. Şanlıurfa TDİOSB Yönetim Kurulu tarafından 532 adet besi işletme ve sera işletme parsellerinin yatırımcılara tahsis işlemlerine başlanmıştır. Tahsis işlemleri tamamlanan 15 yatırımcı tarafından besi işletmelerine ait inşaatlara başlanmış ve 3 adet işletme faaliyete geçmiştir.

Kars Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: 147 ha alanda 115 adet besi işletmesi faaliyet gösterecektir. Altyapı inşaatları devam etmekte olup 2020 yılında tamamlanması planlanmaktadır.

Yalova Tarıma Dayalı İhtisas Çiçekçilik OSB: Genel yerleşim, imar ve parselasyon planları ile altyapı proje çalışmalarına başlanmıştır.

Hatay-Altınözü Tarıma Dayalı İhtisas (Süt) OSB: Genel yerleşim, imar ve parselasyon planları ile altyapı proje çalışmalarına başlanmıştır.

Samsun-Bafra Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB: 119,4 ha alanda kurulacak 53 adet sera işletmesi faaliyet gösterecektir. Projeye ait genel yerleşim, imar ve parselasyon planları ile altyapı inşaat projeleri hazırlanmış olup ihale aşamasına gelinmiştir.

Ağrı-Diyadin Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB: 129,7 ha alanda kurulan bölgede jeotermal kaynakla ısıtılan 36 adet sera işletmesi faaliyet gösterebilmesi için altyapı yapım işine ait projeler hazırlanmıştır. Altyapı yapım işinin (altyapı inşaat, ısıtma ve elektrik şebekesi yapım işi) ihalesi hazırlanmış olup İhalesi 2020 yılında yapılacaktır.

Zonguldak-Çaycuma Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB: 52,5 ha alanda kurulacak olup bölgede 30 adet sera işletmesi faaliyet gösterecektir. Yer seçimi kesinleştirilmiş ve tüzel kişilik kazanmıştır. 2019 yılı yatırım programına alınan projenin genel yerleşim planı, üstyapı modül projeleri, imar ve parselasyon planları ile altyapı inşaat projeleri hazırlanmaktadır.

Bakanlığımızca Yatırımı Tamamlanan TDİOSB Projeleri

Eskişehir-Beylikova Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: Altyapı inşaatları tamamlanmış ve altyapı inşaatlarının geçici ve kesin kabul işlemleri yapılmıştır. Besi işletmeleri yatırımcılara tahsis edilmektedir.

Diyarbakır Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: Besi işletmeleri yatırımcılara tahsis edilmiş ve tahsis yapılan üreticilerden 55'i ahırlarını tamamlamış ve üretime geçmiştir. Bölgede işletmelerin hayvan kapasiteleri toplam 8.000 civarındadır. Biyogaz tesisi tamamlanmıştır. Sanayi bölgesinde yaklaşık 500 kişi istihdam edilmektedir.

Amasya-Suluova Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: Besi parsellerinin tamamı yatırımcılara tahsis edilmiştir. Yatırımcılar işletmelerini tamamlamış olup 5.000 civarında besi hayvanı kapasitesi bulunmaktadır. Et entegre tesisi ve biyogaz tesisi de faaliyette olup yaklaşık 600 kişi istihdam edilmektedir.

Ankara-Çubuk Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: Besi işletmeleri, et entegre ve biyogaz parselleri yatırımcılara tahsis edilmekte olup, üst yapılara başlanmıştır.

Yeni Tarıma Dayalı İhtisas OSB Projeleri

Malatya-Yazihan Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: 312,8 ha alanda kurulacak ve 165 adet besi işletmesi faaliyet gösterecektir. Bu kapsamda yer seçimi kesinleştirilmiş ve tüzel kişilik kazanmış, fizibilite çalışmaları tamamlanmıştır. 2020 yılı yatırım programına alınmak üzere teklif edilmiştir.

Erzincan Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: Yer seçimi kesinleştirilmiş ve tüzel kişilik kazanmıştır. Projenin yılı yatırım programına alınması için fizibilite çalışmaları yapılmaktadır.

İzmir-Dikili Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB: Yer seçimi kesinleştirilmiş ve tüzel kişilik kazanmıştır. Projenin yılı yatırım programına alınması için fizibilite çalışmaları yapılmaktadır.

Balıkesir-Edremit Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB: Yer seçimi kesinleştirilmiş ve tüzel kişilik kazanmıştır. Projenin yılı yatırım programına alınması için fizibilite çalışmaları yapılmaktadır.

Gümüşhane-Kelkit Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: Yer seçimi kesinleştirilmiş ve tüzel kişilik kazanmıştır. Projenin yılı yatırım programına alınması için fizibilite çalışmaları yapılmaktadır.

Adana-Karataş Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB: 306 ha alanda kurulacak ve 85 adet sera işletmesi faaliyet gösterecektir. Projede yer seçimi kesinleştirilmiş ve tüzel kişilik kazanmıştır. Genel yerleşim planı, üstyapı modül projeleri, imar ve parselasyon planları ile altyapı inşaat projeleri hazırlanmaktadır.

Adana-Karataş Tarıma Dayalı İhtisas Su Ürünleri OSB: 635 ha alanda kurulacak ve 25 dekarlık 215 adet havuzda tatlı ve tuzlu suda çeşitli balık yetiştiriciliği ve karides yetiştiriciliği ve bunların işleneceği sanayi tesisleri ile yeni türlerin geliştirilmesi için teknokent kurulacaktır.

Sivas-Şarkışla Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB: 227 ha alanda kurulacak bölgede 140 adet besi işletmesi faaliyet gösterecek olup yer seçimi kesinleştirilmiştir.

Ayrıca; Afyonkarahisar, Çorum-Alaca, Kahramanmaraş-Elbistan, Elazığ, Niğde, Van, İzmir-Bergama, Kastamonu, Yozgat, Kastamonu Tarıma Dayalı İhtisas Besi OSB projelerinin, yer seçiminin kesinleştirilmesi için çalışmalar devam etmektedir. Yer seçimlerinin kesinleştirilmesi, tüzel kişiliklerinin onaylanması ve proje çalışmalarına başlanması planlanmaktadır. Konya, Uşak, Malatya, Aydın-Efeler, İzmir-Bayındır ve Kiraz Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB projeleri hazırlanmakta ve başvuru dosyalarının incelenmesi ve değerlendirilmesi devam etmektedir. Yer seçim çalışmaları yapılmaktadır. Jeotermal Enerji kaynağı ile ısıtılan Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB'lerin yaygınlaştırılması amacıyla İzmir, Manisa ve Aydın illerinde proje çalışmalarına başlanmıştır. İzmir'in Dikili ilçesinde, Aydın'ın merkez ilçe Kadıköy-Efeler'de ve Manisa'nın Alaşehir ilçesinde jeotermal seracılık TDİOSB kurulacak alanlar belirlenmiş ve yer seçimi tamamlanmıştır. Proje ve fizibilite çalışmaları yapılmaktadır. İzmir'in Menderes ilçesinde süs bitkileri üretimi yapılması planlanan Tarıma Dayalı İhtisas Sera OSB kurulması amacıyla alan belirlenmiş ve yer seçimi tamamlanmıştır. Proje ve fizibilite çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca İzmir'in Bayındır, Tire, Torbalı, Ödemiş ve diğer ilçelerinde de hayvansal ve bitkisel üretime yönelik Tarıma Dayalı İhtisas OSB kurulması amacıyla çalışmalar devam etmektedir.

Diğer Projeler:

Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri İhtiyaç Analizi Projesi: Bu proje ile öncelikli olarak Ülkemiz genelinde mevcut tarımsal kapasitenin tespit edilmesi, Tarıma Dayalı İhtisas OSB'lerin mekânsal analizleri, ihtiyaç ve kaynak planlaması yapılarak, Bitkisel ve Hayvansal üretim potansiyeli olan bölgelerin belirlenmesi sağlanacaktır. Proje kapsamında TÜBİTAK ve çeşitli üniversiteler ile görüşmeler yapılarak bilgi alış verişinde bulunulmuştur. Bu kapsamda projeye ilişkin teknik şartname ve sözleşme hazırlanmıştır. 2020 yılında proje çalışmalarına başlanması planlanmaktadır.

Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri Bilgi Portalı Yazılım Projesi: Proje konu ile ilgili sektör, kurum, kuruluş, STK'lar, üretici ve yatırımcılara ve destek verdiğimiz Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgelerine daha hızlı ve doğru bilgi verilmesi amacıyla bir portal geliştirilmiştir (tdiosb.tarbil.gov.tr). Ayrıca TDİOSB Portalı ile birlikte sisteme mevcut TDİOSB'lerin bilgilerini, is akışlarını, ödeme ve yapım işi bilgileri yüklenerek Organize Tarım ve Hayvancılık Bölgeleri Çalışmalarının süreç takibi kolaylaşmaktadır.

5.19.7. Tarım Sigortaları ve Doğal Afetler

Tarım Sigortaları

Tarım Sigortaları Havuzu Tarafından 2019 Yılında Kapsama Alınacak Riskler, Ürünler ve Bölgeler ile Prim Desteği Oranlarına İlişkin 26/11/2018 tarih ve 380 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile;

- Bitkisel ürünler için dolu ana riski ile birlikte fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, sel ve su baskını ek riskleri dolu paketi halinde;
- Bu sayılan risklere ilave olarak, isteğe bağlı olmak üzere;
- Açık alanda yetiştirilen meyveler için don riski, meyve bahçeleri ile bağlarda dolu ağı, örtü ve destek (telli terbiye) sistemleri ile bu sistemlerin altında bulunan ürünler, meyve ağaçları, asmalar ve fidanlar için dolu ağırlığı ve taşıt çarpması riskleri,
- Kiraz, incir ve üzüm ürünlerinde yağmur riski,
- Yaban domuzunun tarla ürünlerine, sebzelere ve çilek ürününe verdiği zararlar,
- Meyve ağaçları ve asmaların kendileri ile fidanlarında, paket halinde; dolu, fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, taşıt çarpması, kar ağırlığı, sel ve su baskını riskleri ile yaban domuzunun sadece fidanlara verdiği zararlar,
- İlçe bazlı kuraklık verim sigortasıyla, kuru tarım alanlarında yetiştirilen buğday, arpa, çavdar, yulaf tritikale, nohut, kırmızı mercimek ve yeşil mercimek ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumluklarında, dolu paketi dışındaki; kuraklık, don, sıcak rüzgar, sıcak hava dalgası, aşırı nem, aşırı yağış risklerinden kaynaklı verim azalışları,
- Seralar için dolu ana riski ile birlikte; fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, sel ve su baskını ile taşıt çarpması, kar ve dolu ağırlığı ek riskleri paket halinde,
- Büyükbaş hayvanlar için ölüm riski ve ek olarak isteğe bağlı olmak üzere hırsızlık ve terör riskleri,
- Küçükbaş hayvanlar için ölüm riski ve ek olarak isteğe bağlı olmak üzere hırsızlık riski,
- Kapalı sistemde üretim yapılan, bio-güvenlik ve hijyen tedbirleri alınmış tesislerde yetiştirilen kümes hayvanları ile açık ve yarı açık sistemde yetiştirilen kümes hayvanları için ölüm riski,
- Denizlerde ve iç sularda yetiştirilen su ürünleri için ölüm riski ile kafes ve ağlar için kazalar, predatör saldırısı, fırtına, hortum, deprem, sel ve su baskını riskleri,
- Aktif (arılı) ve plakalı kovanlar için; fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, sel ve su baskını, taşıt çarpması, nakliye ile vahşi hayvan saldırısı riskleri; ilgili genel şartlar ile tarife ve talimatlar kapsamında; Çiftçi Kayıt Sistemine ve Bakanlığımızın diğer kayıt sistemlerine kayıtlı çiftçilerin, mevcut arazi, sera, ürün, tesis, işletme, özlük ve yetiştiricilik bilgileri dikkate alınarak,

Tarım Sigortaları Havuzu tarafından teminat altına alınmıştır.

2018 yılı devlet destekli tarım sigortaları uygulamalarına ek olarak 2019 yılında; bitkisel ürün sigortasında; dolu ana riski ile birlikte; fırtına, hortum, yangın, heyelan, deprem, sel ve su baskını ek risklerine ilave olarak, incir ve üzüm ürünlerinde “yağmur riskinin” verdiği zararlar teminat kapsamına alınmıştır. Elma, armut ve ayva ürünlerinde teminat başlangıcı “pembe/beyaz tomurcuk dönemine” çekilmiştir. Salamuralık asma yaprağı teminat başlangıç ve bitiş tarihi dönemlerinde düzenleme yapılmıştır. Üzüm ürününde isteğe bağlı olarak ek prim ile “hasat tarihinin uzatılması” sağlanmıştır. “Sel ve su baskını” riski tanımında yenileme yapılmıştır. Meyve bahçeleri ile bağlarda destek (telli terbiye) sistemleri ile bu sistemlerin altında bulunan ürünler, meyve ağaçları, asmalar ve fidanlar için dolu ağırlığı ve taşıt çarpması risklerine “ kar ağırlığı riski” de dâhil edilmiştir.

Daha önce sigorta kapsamında olmayan; sumak, gojiberi, şeker otu, oğul otu, adaçayı, kenevir ürünleri ile sertifikalı tohumluk olarak yetiştirilen domates, biber, patlıcan, hıyar, kavun, karpuz, kabak, rezene, kenevir, keten ürünleri ve yeşil ot olarak yetiştiriciliği yapılan arpa, buğday, çavdar, yulaf, tritikale gibi yeni ürünler, üretici talepleri dikkate alınarak sigorta kapsamına alınmıştır. İlçe bazlı kuraklık verim sigortasında, “nohut, kırmızı mercimek ve yeşil mercimek” ürünleri ile bu ürünlerin sertifikalı tohumlukları teminat kapsamına alınmıştır.

Sera sigortalarında, Örtü Altı Kayıt Sistemine kayıtlı “alçak tüneller” ve “saksılı süs bitkileri”

teminat kapsamına alınmıştır. Büyükbaş hayvan hayat sigortasında; “terör” riski teminat kapsamına alınmıştır. Küçükbaş hayvan hayat sigortasında; “yavru atma” riski teminat kapsamına alınmıştır. Arıcılık (arılı kovan) hayat sigortasında; sigorta bedelinin tazminat oranları yeniden belirlenerek; “arılı kovan sigorta bedelinin; % 45’i kovani, % 40’ı arı kolonisini, % 15’i bal’ı” teşkil edecek şekilde teminat kapsamına alınmıştır.

Tarım sigortası branşlarında muafiyet-müşterek sigorta oranları ile tarife fiyat düzenlemelerine gidilerek, üretici lehine iyileştirmeler yapılmıştır. Devlet prim desteği oranı; tüm risklerde % 50 oranında uygulanmış, ayrıca; açık alanda yetiştirilen meyvelerde; çiçeklenme evresindeki don riski için verilen prim desteğine ilave olarak, sadece don riski primine 1/3 oranında ek prim desteği, ilçe bazlı kuraklık verim sigortasında; sigorta priminin % 60’ı oranında prim desteği sağlanmıştır.

2019 yılı içerisinde 81 ilde; kapsam dâhilindeki tüm branşlarda toplam 2.087.860 adet Devlet destekli tarım sigortası poliçesi kesilmiş, kesilen poliçeler karşılığında prim desteği ödemesi ve hasar tazminatı ödemesi yapılmıştır. 2019 yılında sigortalanan alan 26,1 milyon dekara, hayvan sayısı ise yaklaşık 5,1 milyon başa ulaşmıştır.

Doğal Afetler

Ülkemizde meydana gelen doğal afetler; il ve ilçe Hasar Tespit Komisyonları aracılığı ile izlenmektedir. Karaman ilinde, 2019 yılı içerisinde meydana gelen don afetinden etkilenen 4 çiftçi ailesine, 2090 sayılı Tabii Afetlerden Zarar Gören Çiftçilere Yapılacak Yardımlar Hakkında Kanun kapsamında zararlarının karşılığı nakdi yardım yapılmıştır.

5.19.8. Tarımsal Örgütlerin Denetlenmesi

Genel Müdürlüğümüz; Tarımsal Amaçlı Kooperatifler, Yetiştirici Birlikleri, Odalar, Üretici Birlikleri ve Merkez Birlikleri ile bunların İştiraklerini, idari, mali ve hukuki yönden denetlemek, bunların eylem ve işlemlerinin hukuka uygun olarak sonuçlandırılması için gerekli tedbirleri almak vb. görevleri yapmak ile yetkili ve görevlidirler. 2019 yılında tarımsal örgütlerde yapılan inceleme ve soruşturma denetimleri toplam 97 adet tarımsal örgütün denetimi yapılmak suretiyle, 36 adet inceleme raporu ile 61 adet soruşturma raporu düzenlenerek işleme konulmuştur.

5.20. TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR

5.20.1. Tarla Bitkileri Araştırmaları

Çeşit Geliştirme

2019 yılında ıslah, yetiştirme tekniği ve teknoloji geliştirme projeleri faaliyetlerine devam edilmiştir. Bu kapsamda proje değerlendirme toplantısında toplam 460 adet tarla bitkileri projesi görüşülmüş ve toplantıya yaklaşık 501 kişi katılım sağlamıştır. Yapılan toplantıda endüstri bitkileri çalışma grubunda 134 adet, serin iklim tahılları grubunda 139 adet, yemlik tane baklagiller grubunda 50 adet, tıbbi ve aromatik bitkiler grubunda 55 adet, çayır mera ve yem bitkileri grubunda 43 tane, sıcak iklim tahılları grubunda 39 adet proje görüşülmüş ve değerlendirilmiştir. 2019 yılında araştırma enstitülerinde tarla bitkileri türlerinde toplam 64 çeşit tescil ettirilmiş, 7 çeşit aday içinde üretim izni alınmıştır.

Tablo 44: Tescil Edilen Tarla Bitkileri Grubuna Ait Çeşit Sayıları

<i>Serin İklim Tahılları</i>	21 (9 ekmeklik buğday, 3 makarnalık buğday, 8 arpa, 1 yulaf)
<i>Sıcak İklim Tahılları</i>	9 (6 çeltik, 2 silajlık sorgum, 1 silajlık mısır)
<i>Endüstri Bitkileri</i>	19 (3 soya, 3 aspir, 4 Pamuk, 2 Patates, 7 Ayçiçeği)
<i>Çayır Mera ve Yem Bitkileri</i>	7 (1 italyan çimi, 2 yem bezelyesi, 1 çayır üçgülü, 3 fiğ)
<i>Yemlik Tane Baklagiller</i>	8 nohut

2019 yılında Tarla Bitkileri alanında tarımsal verimi arttırmak için; IML grubu herbisitlere dayanıklı ürün geliştirme, son ürün eldesine yönelik tıbbi ve aromatik bitki çalışmaları, doğal boyar maddelerden boya elde edilmesine yönelik araştırmalar, bitkisel ve mikrobiyal aktif madde tespit, sentez ve üretimi, yemlik tane baklagillerinde yerli çeşit ve hatların gelişmesi, yağlı tohumlu ve yem bitkilerinde yerli çeşitlerin geliştirilmesi ve üretime kazandırılması konularında proje teklif çağrısına çıkmıştır. Yapılan müracaatların değerlendirilmesi sonucunda; Defne (*Laurus nobilis L.*) Meyve ve Yapraklarından Yüksek Katma Değerli, Standardize, Hammaddeler ve Ürün Elde Edilmesi ve Marköre Dayalı Seleksiyon Yöntemiyle Şeker Pancarında (*Beta vulgaris var. saccharifera*) O- Tip ve Şeker Pancarı Nekrotik Sarı Damar Virüsüne (BNYVV-Rhizomania) Dayanıklı Ebeveyn Hatların Geliştirilmesi projelerine başlanmıştır.

2019 yılında, önceki yıllarda desteklenen 10 adet Özel Sektör Ar-Ge projesi sonuçlanmıştır. Bunlardan bazıları; Ekonomik Öneme Sahip Sideritis Türlerinden (*S. condensata*, *S. congesta*, *S. stricta*) Katma Değeri Yüksek Gıda Takviyelerinin Üretimi projesi, Karadeniz Bölgesinde Yetişen Isırgan Otundan Ticari Doğal Tekstil, Kozmetik Ve Gıda Boyası ile Lif Elde Edilmesi Ve Elde Edilen Ürünlerin Antibakteriyal Aktivitelerinin Araştırılması projesi, Sakız ağacı'ndan (*Pistacia lentiscus L.*) Katma Değeri Yüksek Tıbbi ve Aromatik Uçucu Yağ Elde Edilmesi projesi, Orta Kızılırmak Vadisi Yerel Kuru Fasulye Popülasyonlarının Morfolojik ve Moleküler Karakterizasyonu ile Kök Lezyon Nematoduna Karşı Dayanıklı Genotiplerin Belirlenmesi projesi, Arapgir Mor Reyhanının Kurutma Parametrelerinin Optimize Edilmesi Ve Katma Değeri Yüksek Ürünler (çay, sinek kovucu sprey, krem vs) Elde Edilmesi projesidir.

Ekonomik önemi yüksek olan bitki türlerinde yapılan bitki ıslah çalışmaları ile sektörün talepleri doğrultusunda yeni hat çeşitler geliştirilme çalışmalarına 2019 yılında da devam edilmiştir. Özellikle tarla bitkileri türlerinde yoğunlaşan çalışmalar yüksek verim, kalite, biyotik ve abiyotik stres faktörleri birlikte ele alınarak yürütülmektedir.

2019 yılında tescil ettirilen 2 patates çeşidi ile toplam 10 adet yerli ve milli patates çeşidi ülke tarımına kazandırılmıştır. Türkiye'de ilk olarak renkli yerli ve milli patates cipsleri geliştirilmiştir. 2019 yılı Ocak ayında Kıbrıs Lefkoşe'de Niğde Patates Araştırma Enstitüsü tarafından geliştirilen bölgeye uygun verimli çeşitler ile demonstrasyon dikimleri gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmalar neticesinde 864.000 patates melez tohumluğuna ulaşılmış, bu sayede patates genetik tabanının geliştirilmesi sağlanmıştır.

Karadeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ve Ondokuz Mayıs Üniversitesi iş birliğinde Tübitak Projesi kapsamında Orta Karadeniz Bölgesindeki üreticilerden alınan köy popülasyonlarının ve Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı Ege Tarımsal Araştırma

Enstitüsündeki Gen Bankasından temin edilen genotiplerden geliştirilen iki adet kenevir çeşit adayının tescil başvurusunu 2019 yılı Ocak ayında tamamlanmıştır. İlk yerli ve milli kenevir çeşitleri ülke tarımına kazandırılması amaçlanmaktadır. Saplarından Lif Elde Edilen Bitkilerde (Keten- Kenevir-Isırgan) Tarım Teknikleri Ve Mekanizasyonunun Geliştirilmesi, Üretim Ve İşleme Maliyetlerinin Düşürülmesi AR-GE destek programı çerçevesinde özel sektör iş birliği ile yürütülmekte olan proje ile ilk prototip kenevir sap soyma makinesi geliştirilmiş Vezirköprü ilimiz Narlısaray köyünde deneme çalışmalarına başlanmıştır. Doğu Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü tarafından “Sarı Gelin” ve “Gelincik” adlarıyla geliştirilen iki adet doğal renkli pamuk çeşitleri özel bir firma ile yapılan görüşmeler neticesinde 2019 yılında her iki çeşitten 25 dekarlık bir alanda kütlü üretimi yapılarak elde edilen doğal renkli lif pamuğun pilot olarak kumaş üretiminde kullanılması konusunda mutabakata varılmıştır.

Kurumsal Kapasitesinin Geliştirilmesi

Niğde Patates Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünde tarımsal Ar-Ge amaçlı bina, laboratuvar, soğuk hava deposu, depo inşaatı tamamlanarak geçici kabul işlemleri başlatılmıştır. Hububatta fiziksel analizlerden başlayarak kimyasal, fizikokimyasal, reolojik ve son üründe tekstürel analizlere kadar olan tüm süreçlerde akredite olmuş, güvenilir, doğru ve tekrarlanabilir sonuçlar üreten hububatta referans materyal hazırlayacak bir merkezin kurulması amacıyla çalışmalara 2019 yılında devam edilmiştir. Hububat Referans Materyal Merkezi inşaat kısmının geçici kabulü 17.12.2019 tarihinde yapılmıştır.

Uluslararası Projeler

Birleşmiş Milletler Küresel Çevre Fonu (GEF) Projeleri: Kullanılmayan tarımsal atıklar ve artıkların biyoenerji dönüşümünün sağlanarak ekonomiye kazandırılması amacıyla Türkiye'nin ekonomisinin yeşil büyümeye doğru gelişmesine yardımcı olmak için biyolojik kütlelerin sürdürülebilir kullanımı projesinin Uluslararası (GEF) işbirliğini UNIDO ajansı, Türkiye işbirliğini ise Bakanlığımız üstlenmiştir. Projede tedarik ve enerji tesisi başlıklarında ayrı ayrı sektör çağrılarında çıkmıştır. Yapılan müracaatların değerlendirilmesi devam etmektedir.

Avrupa Birliği Projeleri: ERA-NET Cofund -Sürdürülebilir Bitkisel Üretim Projesi Horizon 2020, beş yıllıktır. Proje, 2018'de başlamış olup 2022 yılları arasında bitirilmesi öngörülmektedir. Bakanlığımız ve TÜBİTAK ülkemizden katılan fonlayıcı paydaş kuruluşlardır. Projenin yürütücüsü ve ülkesel odak noktası görevleri, Bakanlığımız tarafından yapılmaktadır.

Azerbaycan İşbirliği Projeleri: Bakanlığımız ile Azerbaycan Cumhuriyeti Tarım Bakanlığı arasında Azerbaycan'da pamuk üretiminin ve pamukçuluğunun geliştirilmesi konularında Ar-Ge Projesinin yürütülmesine ilişkin iş birliği protokolü hazırlanmıştır.

KKTC ile Yürütülen İşbirliği Projeleri: Bakanlığımız ve KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı arasında Tarımsal Araştırma alanında imzalanan protokol (2009) çerçevesinde; KKTC'ye uygun yerli patates çeşitlerinin denenmesi ile çiftçi ve teknik eleman eğitimlerinin verilmesi amaçlanmaktadır. 2019 yılı Ocak ayında Kıbrıs Lefkoşe'de Niğde Patates Araştırma Enstitüsü tarafından geliştirilen bölgeye uygun verimli çeşitlerin demonstrasyon dikimleri gerçekleştirilmiştir.

Uluslararası Kışlık Buğday Geliştirme Programı (IWWIP): Türkiye-ICARDA-CIMMYT ortaklığında Orta, Batı Asya ve Kuzey Afrika bölgesi ve talep eden diğer ülkelere ıslah materyali temin etmek amacıyla devam eden IWWIP programı kapsamında 2019 yıl sonuna kadar 88 çeşit geliştirilmiş olup bunun 35 tanesi ülkemiz için geliştirilen çeşitlerdir. Programda Türkiye'nin ve ilişkili olduğu ülkelerin agroekolojik farklılıklarından ve özelliklerinden faydalanılmakta olup, program içerisinde 12 Enstitü yer almakta ve programa destek vermektedir. Örneğin hastalığa dayanıklılık çalışmaları hastalığın doğal olarak yoğun olduğu yerlerde (Ankara, Konya, İzmir, Sakarya, Edirne, Samsun) yapılmaktadır. Kurağa dayanıklılık çalışmaları Konya'da, soğuğa tolerans çalışmaları Erzurum'da, tuzluluğa tolerans çalışmaları Özbekistan'da, Ug99 karapas ırkına dayanıklılık çalışmaları ise Kenya'da yapılmaktadır.

2019 yılında gerçekleştirilen faaliyetler; Tıbbi ve aromatik bitkilerde sorunlar ve çözüm önerileri çalıştayı Mart ayında Ankara'da düzenlendi. Mısır Tohumculuğunun Dünü Bugünü Yarını Sektör toplantısı yapıldı. Batı Akdeniz Kalkınma Ajansı ve Eğirdir Meyvecilik Araştırma Enstitüsü tarafından ortak olarak düzenlenen Parfüm Bitkileri Çalıştayı Eylül ayında Isparta'da düzenlendi. Biyoteknoloji Çalıştayı Nisan ayında Ankara'da, Sinop Keten Çalıştayı Ekim ayında Sinop'ta düzenlendi. Aralık ayında; Avustralya'da düzenlenen Uluslararası Pamuk İstişare Komitesi 78. Genel Kurul Toplantısına ve Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Teşkilatı tarafından düzenlenen az gelişmiş/gelişmekte olan ülkelerde temiz enerjiye geçişte biyoenerjinin rolü konulu toplantıya katılım sağlandı. Bakanlığımız ve Tohum Sanayicileri ve Üreticileri Alt Birliği arasında İşbirliği Protokolü imzalandı (12.12.2019).

5.20.2. Bahçe Bitkileri Araştırmaları

Çeşit Geliştirme

Araştırma enstitülerimizde meyvecilikte 2019 yılında sürdürülen ıslah çalışmaları sonucunda 8 farklı meyve türünde 13 adet yeni meyve çeşidi geliştirilmiş ve tescil ettirilmiştir. Geliştirilen çeşitler Kozdere, Zengibar, Yivlik77 ceviz çeşitleri, Arsel zeytin çeşidi, Alata Azman muz çeşidi, Sarıtat, Ağustos Yıldızı şeftali çeşitleri, Miray nektarin çeşidi, Akçağül 77 elma çeşidi, Divrek Kara, Sarı Zeybek, Abbas incir çeşitleri, Macit 55 Kestane çeşididir. 2023 yılında kendi çeşitlerimizin sayılarını artırmak hedeflenmektedir. Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsünde yürütülen kivi ıslah çalışmaları kapsamında "Kemalbey" tozlayıcı kivi çeşidi 2019 yılında tescil edilmiştir. Kemalbey tozlayıcı kivi çeşidi ülkemizin ilk yerli kivi çeşidi olarak tescil edilen İlkaltın ile aynı zamanda çiçek açmakta olup, tozlayıcısı olarak kullanılabilir. Bağcılıkta 2019 yılında devam eden ıslah çalışmaları sonucunda 3 adet üzüm çeşidi (Köhnü, Banazkara ve Kureyş) Kayısı Araştırma Enstitüsü tarafından geliştirilerek tescil ettirilmiştir. Araştırma Enstitülerimiz tarafından sebzeler ve süs bitkilerinde biyotik (hastalık ve zararlılar) ve abiyotik (yüksek/düşük sıcaklık, kuraklık, tuzluluk vb. gibi) stress koşullarına dayanıklılık, sanayiye uygunluk, süs bitkileri sektöründe kullanılmaya uygunluk gibi farklı amaçlara yönelik olarak yürütülmekte olan 2019 yılı ıslah çalışmaları kapsamında; 8 adet yeni sebze çeşidi (biber, patlıcan, domates, karpuz, kavun, kabak) ile 6 süs bitkisi çeşidi (şakayık, iris ve zambak) tescil edilmiştir. Süs bitkilerinde devam eden ıslah çalışmaları sonucunda geliştirilen Türkiye'nin ilk yerli karanfil çeşidi LİKYA KAYA 2019 yılı Nisan ayında özel sektöre satış yoluyla devri yapılmıştır.

Kurumsal Kapasitesinin Geliştirilmesi

Üzüm ve Teknolojileri Araştırma, Geliştirme ve Uygulama Merkezi projesinde Manisa Bağcılık Araştırma Enstitü Müdürlüğü'nün proje kapsamında bulunan hizmet binası yapım işinin geçici kabulü 25.06.2019 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü Merkezi Laboratuvar ve Eğitim Kompleksi projesinde Laboratuvar ve Eğitim Kompleksi binasının kaba inşaatı tamamlanmış, iç tesisat faaliyetlerine devam edilmektedir. Türkiye Geofit Bahçesi projesinde 2019 yılı ekim ayı itibarıyla Geofit Araştırma Merkezi Eğitim Tesisi için ihaleye çıkmıştır. Adıyaman Sert Kabuklu Meyveler Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Merkezi ve Laboratuvar binası yapımında 2019 yılında Avan proje hazırlanmış, proje yapım sözleşmesi hazırlıklarına başlanmıştır. Hatay Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Merkezi ve Laboratuvar Binası Yapımında; Hizmet binalarının yapılacağı yer tespit çalışmalarına ve sofralık zeytin, zeytinyağı işletmeleri, seralar, sundurma, tarımsal amaçlı depoların mimari projeleri tamamlanmış olup, yapım ihalesinin yapılması için Hatay Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Daire Başkanlığı ile gerekli yazışmalar yapılmıştır. Fındık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Alt Yapı Geliştirme projesinde; Enstitü'nün alt yapı eksikleri tamamlanarak, üreticiye daha iyi ve kaliteli hizmet verileceği, ar-ge çalışmalarının ve eğitim/yayım faaliyetlerinin daha etkin yapılacağı hizmet binası tamamlanmıştır. 3. Dünya Zeytin Koleksiyon Bahçesi açılmış olup

bahçe tesisi kapsamındaki faaliyetlere devam edilmiş, araziye 184 yeni çeşidin dikimi yapılmıştır. Türkiye Milli Botanik Bahçesi resmi olarak teşekkül ettirilmiş, idareci ve kurucu çalışanların istihdamına başlanmıştır. 4. etapta gerçekleştirilmesi gereken Bitki Sarayı ihale süreci tamamlanmış ve yapımına yönelik yer teslimi yükleniciye yapılmıştır. Firma, yapım işlerine başlamıştır. Ancak bazı gerekçeleri ileri sürerek tasfiye talebinde bulunmuş ve bu talebi kabul edilmiştir. Firma, Bitki Sarayı yapım işinin kaba inşaatını tamamladıktan sonra şantiye alanından çıkacaktır. Alanda personelin hizmet vereceği yapılar (Hizmet binaları, toplantı salonları, üretim işletme yapıları vs) faaliyete geçirilmiştir. Küçük, tematik ve kontrollü ziyaretçi grupları kabul edilmeye başlanmıştır. Ankara Valiliği Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı tarafından Türkiye Milli Botanik Bahçesi tamamlama işi, adı altında yeni bir ihale sözleşmesi yapılmıştır. İhale kapsamında altyapı ve peyzaj işleri büyük oranda tamamlanmıştır. 3. Etap (ARGE Kompleksi ve Genel Peyzaj İşleri) ihalesi kapsamında geçici kabul sürecine girilmiştir.

Toplantılar

Her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen proje değerlendirme toplantıları, 11-15 Şubat 2019 tarihlerinde bahçe bitkileri projelerinin görüşülmesi amacıyla Antalya'da gerçekleştirilmiştir. İki adet çalışma grubu toplantısı gerçekleştirilmiştir. İki yılda bir düzenli olarak yapılmakta olan Ulusal Kiraz-Vişne Çalışma Grubu XXI. Toplantısı (24-25 Haziran 2019, Tokat) ve Ulusal Ceviz Çalışma Grubunun 17. Toplantısı (7-8 Ekim 2019, Yalova) gerçekleştirilmiştir. İzmir'de, Türkiye'de Biyoçeşitlilik Özel Etkinliği gerçekleştirilmiştir (29 Nisan 2019). Büyük oranda dışa bağımlı olduğumuz kışlık sebze tohumculuğunda (soğan, havuç, marul, kırmızı baş lahanalar ve brokolide) yerli tohum kullanım oranını orta vadede %30'lara, uzun vadede ise % 50'nin üzerine çıkarmak üzere Kışlık Sebze Yetiştiriciliğinde Hat ve/veya Çeşit Geliştirme projesinin lansmanı 21 Ekim 2019 tarihinde Sayın Bakanımız Dr. Bekir PAKDEMİRLİ'nin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. TAGEM ve TİGEM işbirliği ile yürütülmekte olan Yerli Sebze Tohumculuğunun Geliştirilmesi projesi kapsamında; Enstitülerimiz tarafından geliştirilerek tescil edilmiş olan domates, biber, patlıcan, hıyar ve kavun çeşitlerinde 2019 yılında toplam 60 kg tohumluk üretimi yapılmıştır. Bu tohumlar projeye özel hazırlanan tohum paketlerinde TİGEM tarafından üreticilerin kullanımına sunulmuştur.

Uluslararası Projeler

Akdeniz Ülkelerinde Tarımsal Araştırmanın Koordinasyonu: ARIMNet2 projesi: AB 7. Çerçeve Programı kapsamındaki ERANET projesi kapsamında 2015, 2016 ve 2017 yıllarında açılan çağrılarda desteklenen araştırma projelerindeki gelişmelerin değerlendirildiği 18-20 Haziran 2019 tarihlerinde Fransa'da yapılan The ARIMNet2 Conference-Mediterranean Agricultural Research: where do we stand, where do we go? Uluslararası Araştırmalar Konferansına ve Proje Yönetim Kurulu toplantılarına katılım sağlanmıştır. ARIMNet2 projesi 2017 çağrısında desteklenmesi kabul edilen PYRODIGEST araştırma projesinin 25-26 Nisan 2019 tarihinde Türkiye'de yapılan proje çalıştayına katılım sağlanmıştır.

Avrupa Uluslararası Organik Gıda ve Tarım Sistemleri Araştırmalarının Koordinasyonu CORE ORGANIC COFUND projesi: Horizon 2020 Programı tarafından desteklenmektedir. Araştırma semineri ve Yönetim Kurulu toplantıları, 29-30 Ocak 2019 tarihlerinde İtalya'nın Bari kentinde gerçekleşmiş ve toplantılara Türkiye adına katılım sağlanmıştır. 2019 yılında SUSFOOD2 ve CORE ORGANIC COFUND projeleri için ortak çağrıya çıkılmıştır. Çağrı değerlendirme çalışmaları 2019 yılı sürecinde devam etmiştir. 10-11 Aralık 2019 tarihlerinde Almanya'nın Bonn kentinde proje ön değerlendirme çalışmaları ve Yönetim Kurulu toplantılarına katılım sağlanmıştır.

TAGEM Projeleri

2019 yılı Proje Değerlendirme Toplantısında 53 adet bağcılık projesi, 95 adet sebzeçilik ve süs bitkileri projesi, 89 adet subtropik meyveler projesi ve 103 adet ılıman iklim meyveleri, 80 adet biyoçeşitlilik ve genetik kaynaklar projesi olmak üzere toplam 420 proje

görülmüştür. Bağcılık grubunda 8 adet, sebzeçilik ve süs bitkileri grubunda 27 adet, ılıman iklim meyveleri grubunda 18 adet ve subtropik meyveler grubunda 19 adet, biyoçeşitlilik ve genetik kaynaklar grubunda 31 adet olmak üzere toplam 103 adet yeni teklif proje desteklenmiştir.

AR-GE Projeleri

Tarım ve Orman Bakanlığı Ar-Ge Destek Programı 15. Çağrı kapsamında bahçe bitkileri araştırmaları alanında Erkenci, Soğuklama Gereksinimi Düşük, Kendiyle Uyuşur ve Örtü Altı Yetiştiriciliğe Uygun Yeni Kayısı Çeşitlerinin Geliştirilmesi başlıklı 1 adet proje desteklenerek faaliyetlere başlanmıştır. 16 adet proje de çalışmalara devam edilmektedir.

KKTC Projeleri

2019 yılında Bakanlığımız ve KKTC Tarım ve Doğal Kaynaklar Bakanlığı arasında Araştırmalar Alanında İşbirliği Protokolü kapsamında; bahçe bitkileri altında bağcılık (KKTC asma genetik kaynakları ve yetiştirilen verigo üzüm çeşidinde klon seleksiyonu çalışmaları), süs bitkileri (KKTC florasında bulunan potansiyel süs bitkilerinin saptanması, tanımlanması, muhafaza edilmesi, kültüre alınması ve etkin değerlendirilmesi) ve subtropik meyveler gruplarında (KKTC koşullarında, bazı zeytin çeşitlerinin adaptasyon durumlarının araştırılması ve yerli zeytin genotiplerinin karakterizasyonu, yabancı zeytin (*O. Europaea* L. Subsp. *Oleaster*) popülasyonlarından seleksiyon yolu ile yeni çeşit geliştirilmesi, farklı turunçgil anaçlarının performanslarının belirlenmesi, turunçgillerde virüslerden arındırma ve çeşit geliştirme projesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde incir *Ficus carica* L. seleksiyonu ve muhafazası) projelerine devam edilmektedir. Söz konusu projelere Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü, Manisa Bağcılık Araştırma Enstitüsü, Bornova Zeytincilik Araştırma Enstitüsü ve Erbeyli İncir Araştırma Enstitüsü Müdürlüklerinden konu uzmanları tarafından teknik destek verilmektedir.

Genetik Kaynaklar

İki Tohum Gen Bankası ve vegetatif materyalin muhafaza edildiği Arazi Gen Bankası ile *ex-situ* koruma faaliyetleri sürdürülmektedir. Ulusal Tohum Gen Bankasında 2019 yılı sonu itibari ile yaklaşık 3.339 türe ait 55.372 tohum örneği, Türkiye Tohum Gen Bankasında 917 türe ait 52.105 tohum örneği muhafaza altındadır. Tohum olarak saklanması mümkün olmayan meyve ve asma gen kaynakları, arazi gen bankalarında muhafaza edilmektedir. Araştırma Enstitülerimiz bünyesinde yer alan 18 adet Arazi Gen Bankasında 107 türe ait 9.500 canlı örnek mevcut olup, 6 Araştırma Enstitümüzde de 1.000 türde 100.000 soğanlı ve yumru lu doğal süs bitkisi (*geofit*) muhafaza ve kayıt altına alınmıştır.

Yerel Tohum Buluşmaları kapsamında çiftçilerimizin elinde bulunan ve yerel tohum olduğu beyan edilen tohumların, TİGEM-TAGEM işbirliği ile yürütülen Yerel (Ata) Tohum Projesi kapsamında toplanması, yerel çeşit olup olmadığının araştırma Enstitülerindeki konu uzmanlarınca teyit edilerek tescile hazır hale getirilmesi ve sonrasında kayıt altına alınan Ata tohumlarının TİGEM tarafından çoğaltılarak, üreticilere ulaştırılması amaçlanmıştır. TİGEM tarafından çoğaltılan çeşitler ile ilk defa 2019 yılında ekilecek yerel çeşitlere ait tohumlar hem TİGEM işletmelerindeki hem de TAGEM'e bağlı araştırma enstitülerindeki arazilere ekilmiş, çoğaltma ve çeşit tespit çalışmaları devam etmektedir.

Genetik Kaynakları Veri Tabanı ve İş Süreçleri Yönetim Sistemi projesinde TAGEM Enstitüleri tarafından çalışılan genetik kaynaklar bilgileri veri tabanında birleştirilmesi başlamıştır. Bu kapsamda veri tabanına bitki, evcil hayvan, sucul, mikroorganizma ve omurgasız genetik kaynaklarında veri girişleri devam etmektedir.

Türkiye'nin Biyoçeşitliliği, Genetik Kaynakların Sürdürülebilir Tarım ve Gıda Sistemlerine Katkısı isimli eserin basımı tamamlanmıştır.

5.20.3. Bitki Sağlığı Araştırmaları

Bitki Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Araştırmaları Projesi

11-16 Şubat 2019 tarihlerinde Bitki Sağlığı Araştırmaları Proje Değerlendirme toplantıları yapılmıştır. Bitki zararlıları araştırmaları değerlendirme toplantısında 104 adet, bitki hastalıkları araştırmaları değerlendirme toplantısında 104 adet, ilaç alet, toksikoloji ve yabancı ot araştırmaları değerlendirme toplantısında 41 adet proje olmak üzere toplam 249 adet proje görüşülmüştür. Zararlı organizmalara karşı yürütülen faaliyetlerde esas alınan ve araştırma sonuçlarına göre 10 adet Zirai Mücadele Teknik Talimatı hazırlama ve zararlı organizmaların mücadelesinde kullanılacak bitki koruma ürünlerinin ruhsatlandırılması aşamasında yapılması zorunlu olan denemeler için oluşturulan 13 adet Standart İlaç Deneme Metodu hazırlama çalışmaları devam etmektedir. Ankara Zirai Mücadele Merkez Araştırma Enstitüsünde, Diyarbakır Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsünde, Bornova Zirai Mücadele Araştırma Enstitüsünde Bakanlığımıza ait projelerin izleme ve denetimleri gerçekleştirilmiştir. Zirai mücadele ve biyolojik mücadele konularından sorumlu Enstitü Müdürlüklerince araştırmalar haricinde yürütülen faaliyetlerin bazılarının konusu ve sayısı, salımı yapılan biyolojik etmenlere ait veriler de aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 45: Bitki Sağlığı Faaliyetleri

Faaliyetin Konusu	Sayısı
<i>Bitki Sağlığı Kliniği Analizler</i>	Fitoklinik: 5075 Sertifikasyon: 6385
<i>Bitki Koruma Ürünleri Analizleri</i>	2780
<i>Hizmet İçi Eğitim</i>	46
<i>Yan Etki Denemeleri</i>	66
<i>Sertifikasyon, ithalat, ihracat, özel istek analizi, sürvey</i>	21.500

Tablo 46: 2019 Yılı Salımı Yapılan Biyolojik Mücadele Etmenlerine Ait Bazı Bilgiler

Üretim Yeri	Biyolojik Mücadele Etmeni	Salım Miktarı	Neve Karşı Kullanıldığı	
<i>Batı Akdeniz Tarımsal Araştırma Enstitüsü - Antalya</i>	<i>Cryptolaemus montrouzieri</i> (Predatör)	1.119.625	Turunçgil Unlubiti (<i>Planococcus citri</i>)	
	<i>Leptomastix dactylopii</i> (Parazitoit)	1.839.250	Turunçgil Unlubiti (<i>Planococcus citri</i>)	
<i>Biyolojik Mücadele Araştırma Enstitüsü-Adana</i>	<i>Trichogramma evanescens</i> (Parazitoit)	11.850.000	Elma ve Cevizde İçkurdu (<i>Cydia pomonella</i>)	
	<i>Trissolcus semistriatus</i> (Parazitoit)	484.840	Süne (<i>Eurygaster</i> spp.)	
	<i>Bracon hebetor</i> (Parazitoit)	15.900	Genel predatör	
	<i>Aphydius colemani</i> (Parazitoit)	800	Yaprakbitine	
	<i>Orius laevigatus</i> (Predatör)	6.600	Thrips	
	<i>Oenopia conglobata</i> (Predatör)	600	Antepfıstığı psillidi	
	<i>Chilocorus bipustulatus</i> (Predatör)	8.500	Yan etki denemesinde ve Turuncgilde Kırmızı kabuklubite	
	TOPLAM		15.326.115	

Ar-Ge Projeleri

Tarım ve Orman Bakanlığı Ar-Ge Destek Programı 13. Çağrı kapsamında 2019 yılında Bitki Sağlığı Araştırma alanında 4 adet proje desteklenmiş, 3 adet proje de sonuçlanmıştır.

2019 Yılında Desteklenen Ar-Ge Projeleri: Tarım ilaçlarının toksikolojik testlerinin GLP şartlarında yapılabilirliğinin araştırılması; Tarım ilaçlarında GLP standartlarında toksisite araştırılması, yerel tarımsal kaynaklardan biyoteknolojik ürünlerin geliştirilmesi; Elma, bağ ve ceviz alanlarında ana zararlılara karşı yerli biyolojik mücadele etmenleri *Trichogramma evanescens* ve *Bracon hebetor*'un ekonomik kitle üretim teknolojisinin geliştirilmesi ve entegre mücadele kapsamında kullanılmasıdır.

2019 Yılında Sonuçlanan Ar-Ge Projeleri: Tohumla taşınan bitki patojenleriyle mücadelede

yeni bir antimikrobiyal tohum yüzey kaplama formülasyonu geliştirilmesi; Ricania simulans (Hemiptera: Ricaniidae) ile mücadelede prototip mikoinsektisit üretilmesi; Görüntü işleme teknolojisi ile çalışan akıllı bahçe pülverizatörü tasarımıdır.

Toplantılar

Tokat İlinde Ulusal Kiraz-Visne Çalışma Grubu 21.Toplantısına; Isparta ilinde Göller Bölgesinde Meyve Bahçelerinde Bitki Koruma Yöntemi Sorunlar ve Çözümler konulu panele ve Şeftali Çalıştayını katılım sağlandı. Trabzon İlinde Tarım İlaçlarında GLP Standartlarında Toksikite Araştırılması projesinin açılış toplantısına katılım sağlandı. Rize ili ve ilçelerinde Ricania sp.'ye karşı Biyoteknik Mücadele Yöntemlerinin Araştırılması projesinin biyoteknik mücadele amaçlı tuzak denemelerinin kurulumu çalışmalarına; İzmir ilinde Ege Bölgesi Bağlarında Ana Zararlı Salkım Güvesi'ne Karşı Trichogramma euproctidis Etkinliğinin Belirlenmesi projesinin tarla gününe katılım sağlandı. Ayçiçeğinin önemli hastalığı olan Ayçiçeği Mildiyosu (Plasmopara halsitedii) hakkında görüşmelerde bulunmak amacıyla İspanya'da yapılan toplantıya katılım sağlanmıştır. Lviv/Ukrayna'da yapılan International Biological, Agricultural & Life Science Congress'e katılım sağlandı.

5.20.4. Hayvancılık ve Su Ürünleri Araştırmaları

Kurumsal Kapasitesinin Geliştirilmesi

Eskişehir Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü; Damızlık Etçi Tavuk Geliştirme Merkezi'nin büyük kısmı kurulmuş olup, söz konusu merkezi tamamlama çalışmaları devam etmektedir. Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi; İhale işlemi gerçekleştirilmiş olup eski binaların yıkımı gerçekleştirilmiştir. Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü; Türkiye Su Ürünleri Gen Bankası ve Biyoteknoloji Merkezi projesinin %80'i 2019 yılında tamamlanmıştır. Antalya Beymelek Su Ürünleri İleri Araştırma ve Geliştirme Merkezi; Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü kendi imkanları ile alt yapı çalışmalarını tamamlamış, hizmet binası ve laboratuvarlar için ihale aşamasına gelmiştir. Eğirdir Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü; Isparta, Eğirdir'de kurulacak olan Limnolojik Araştırmalar Merkezinin kurulumu 2019 yılında iz proje olarak yürütülmeye başlanmıştır. Trabzon Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü; Araştırma faaliyetlerinde kullanılan Sürat Araştırma-1 gemisi 2019 yılında dört ayrı deniz seferi düzenlemiş, 2019 yılında iz proje olarak yatırım kapsamında modern donanımlı 45 m uzunluğunda yeni bir gemi alımı için proje fizibilitesi hazırlanarak Cumhurbaşkanlığı'na sunulmuştur. Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Üretme ve Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü; 2014 yılında denize indirilen ve 2017 yılında deniz kazası geçiren araştırma gemisi yeniden kazağa çekilmiş, bütün donanımı yenilenerek Şubat 2019'da Akdeniz Araştırma 1 (eski adı Arama-1) ismi ile yeniden faaliyete geçirilmiş; 32 m boyundaki araştırma gemisinin yenileme sonrası Türk Loydu uyarınca tüm kalite testleri tamamlanmıştır. 2019 yılında toplam bütçesi 38 milyon TL olan 4 adet yatırım projesi (Ülkesel Su Ürünleri Yetiştiricilik Alanlarının Belirlenmesi Projesi, Ticari Balık Stokları İzlenmesi Programı, Su Ürünleri İslah Programları İle Ürün Çeşitliliğinin Geliştirilmesi Projesi, Su Ürünleri Genetik Kaynaklar Programı için proje fizibiliteleri hazırlanarak Cumhurbaşkanlığı'na sunulmuştur.

Anadolu Alacası Geliştirme Projesi Embriyo Transferi

Projede kullanılacak donör ve dondurulmuş sperma üretiminde aday boğa temini amacıyla sürüde taze embriyo transferi çalışmalarına devam edilmiştir. Aday boğa işletmesine ari işletme belgesi alınmıştır. İşletmede 32 baş aday boğa mevcuttur. 2019 yılında 44 adet dondurulmuş ticari embriyo üretilmiştir. Sürü içerisinde gerekli suni tohumlamalar yapılmıştır. 51 baş hayvan gebe bırakılmıştır. Donör temin etmek amacıyla 30 işletme ve firma ile bağlantı kurulmuş olup, uygun olan 10 işletmeden toplam 358 hayvandan kan alınarak analizleri yapıldı. Taşıyıcı olarak kullanılmak üzere 12 adet gebe ve 23 boş düve alınmıştır. Aday boğalardan doku örnekleri alınarak enstitü bünyesindeki laboratuvarında muhafaza edilmiştir. 14.03.2019 tarihinde 5 adet hayvan için embriyo üretim izni, toplamda 15 baş donör için ticari embriyo üretim izni alınmıştır. Proje kapsamındaki hayvanlarla ilgili

tüm bilgiler (Kimlik, Gelişim, Hastalık, Aşım, Doğum, Laktasyon ve Operasyon kayıtları) ile proje kapsamındaki embriyo transfer çalışmaları bilgisayar ortamında kayıt altına alınmış ve sistematik olarak takip edilmiştir. Taşıyıcı olarak kullanılmak üzere 12 adet gebe ve 23 boş düve alınmıştır. Sürü ve hayvan sağlığını koruma çalışmaları, aşı programları düzenli olarak yapılmıştır. Sürü veri girişleri (Haybis, e-İslah, Sürü yönetim prog.) düzenli olarak yapılmaktadır. Altı aylık periyotlarda IBR, BVD, BT, BL, Leptospirosis ve Brucellosis taraması, yıllık Tüberkülozis taraması ve LEPTOSPIROZİS aşısı, periyodik olarak iç parazit, insektisit ve fare mücadelesi, dört aylık periyotta ŞAP aşısı, altı aylık periyotta IBR marker ve ÇİÇEK (LSD) aşısı yapılmıştır. 28 günde bir olmak üzere donör hayvanlara Mavi dil yönünden sağlık taraması yapılmıştır.

Hayvansal Üretim Araştırmaları Projeleri

Karacabey Merinosu: Toplam sürü mevcudu 2019 yılında 1496 baş elit ve 405 baş taban sürü olmak üzere toplam (1417 baş dişi ve 484 baş erkek) 1901 baştır, ayrıca 151 baş kuzu doğumu gerçekleşmiştir, doğumlar devam etmektedir. Proje sürü mevcudundan 2019 yılında satışı gerçekleştirilmek üzere 305 baş erkek toklu ile 120 baş dişi toklu toplam 425 baş damızlık seçimi yapılmıştır.

Orta Anadolu Merinosu: Toplam sürü mevcudu 315 baş elit ve 450 taban sürü olmak üzere (765 baş dişi ve 32 baş erkek) 797 baştır, ayrıca 2019 doğum sezonunda 1047 baş kuzu doğumu gerçekleşmiştir. 2019 yılın da doğan kuzulardan 246 baş erkek ve 224 baş dişi materyal 470 baş damızlık olarak seçilerek Proje sürü mevcuduna dahil edilmiştir. 2019 yılında içinde toplamda 235 erkek ve 21 dişi materyal damızlık olarak satışı gerçekleştirilmiştir.

Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesi: 2019 yılında 58 ilde, 176 alt proje yürütülmüş olup, 5801 yetiştirici elinde yaklaşık 1.015.000 baş hayvanda verim kaydı alınmış ve yetiştiricilere destekleme ödemesi yapılmıştır.

Halk Elinde Anadolu Mandasının Islahı Projesi: Mandaların Islahı ile mandacılıktan elde edilen gelirin artırılması, üstün damızlık manda boğası yetiştirilmesi amacı ile yürütülen proje kapsamında 2019 yılında 18 ilde, 3200 manda yetiştiricisine ait verim kaydı alınmış 28.300 manda ve 7.850 baş damızlığa seçilmek üzere ayrılan manda yavrusu için, yetiştiricilere destekleme ödemesi yapılmıştır.

Anadolu Mandasının Islahı Projesi: Balıkesir Bandırma Koyunculuk Araştırma Enstitüsünde yürütülen proje kapsamında yetiştirilen 114 damızlık dişi mandadan 2019 yılı içerisinde 91 baş doğum gerçekleşmiştir. Doğumlar; mevsime bağlı olmaksızın, yıl boyunca devam etmektedir. Söz konusu projede 2017 yılında 10 baş, 2018 yılında 21 baş ve 2019 yılında 8 baş olmak üzere toplam 39 baş murana malak elde edilmiştir. 2019 yılı Aralık ayı itibarıyla projede yer alan 39 başlık murana sürüsünden, 5 baş dişi, 4 baş erkek manda damızlık olarak belirlenmiştir.

UHAEM: malağın büyüme verileri ve anasının süt verimine göre Damızlık olarak seçilen 2 baş boğadan sperma üretilmeye başlanmış ve ticari olarak satışa sunulmuştur.

Evcil Hayvan Genetik Kaynaklarının Korunması ve Tescil

Enstitüde Koruma: 4 sığır, 4 koyun, 1 keçi, 2 tavuk ve 1 arı ırkı ile 2 ipekböceği hattı koruma altına alınmıştır ve tanımlama çalışmaları sürdürülmektedir.

Halk Elinde Koruma: 2019 yılında; sığır, koyun, keçi ve arı türlerinde toplam 21 ırkta, 12.517 baş hayvan ile 9972 arı kolonisi 25 ilde 776 yetiştirici elinde koruma yapılmıştır. Bu amaçla destekleme ödemesi yapılmıştır.

Gen Bankasında Koruma: Lalahan UHAEM ve TÜBİTAK-MAM GMBE de olmak üzere iki adet gen bankası oluşturulmuştur. 18 küçükbaş, 7 büyükbaş, 5 at ve 2 tavuk ırkına ait DNA, hücre, doku, embriyo ve sperma dondurularak muhafaza altına alınmış ve moleküler düzeyde ön tanımlamalar yapılmıştır.

Türkiye Patentli Büyük Ebeveyn ve Ebeveyn Geliştirme Projeleri

Yumurtacı Damızlık Geliştirme Projesi: Islah çalışmaları sonunda geliştirilerek Atabey, Atak, Atak-S ismi verilen yerli yumurtacı damızlıkların enstitüdeki sayısı artırılarak, sektöre

sunulan yerli yumurtacı ebeveyn ve hibrit miktarının artırılması ve hibritlerin kullanımının yaygınlaştırılması sağlanmıştır. Bu kapsamda; 2019'da 96.430 adet ebeveyn civciv, 71.000 adet hibrit civciv ve 3.616.750 adet yemeklik yumurta satılmıştır. Süreklilik arz eden ıslah çalışmalarına devam edilmiştir.

Etçi Damızlık Geliştirme Projesi: Eskişehir Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsünde yürütülen proje kapsamında; piyasaya verilecek damızlık ebeveyn materyalinin üretimi için mevcut test kümeslerinin damızlık kümesi olarak revize edilmesi, Pedigri kümeslerinin kapasite artırımı ve 3 adet yeni damızlık kümesi ile 1 adet kafesli büyütme kümesi yapımı işlerinin ihale süreçleri tamamlanarak inşaata 2019 yılı içerisinde başlandı. Eskişehir Valiliği YİKOB üzerinden aile bölmelerinin alımı yapılmış, yeni kümeslerde kullanmak üzere 3 adet otomatik folluk sistemi alımı yapılmıştır. İşletme içerisinde kullanmak üzere 1 adet Forklift alınmıştır. Proje kapsamında Yem, gaz, aşı, ilaç, dezenfektan, temizlik malzemesi, kağıt ürünleri, Laboratuvar araç gereçleri ve sarf malzemeleri ile işletmede kullanılacak diğer alet ve ekipmanlar satın alınmıştır. Anadolu-T adını verdiğimiz ilk yerli etçi damızlığın genetik tescil işlemleri için TAGEM' e başvurulmuştur. Yurt dışından getirilen hayvan materyali ile ıslah çalışmaları 2019 yılında da devam etmiş olup 6. Generasyon çalışmaları sürdürülmüştür. Anadolu-T adını verdiğimiz ilk yerli etçi damızlığımızı elde edilmiş, Türk Patent Enstitüsü tarafından marka tescili yapılmıştır. Projedeki saf hatların yedeklemesi için KONYA' da 5000 yetişkin hayvan kapasiteli yedekleme kümesi yapıldı ve 5. generasyondan üretilen yaklaşık 7000 civciv yedekleme amacı ile KONYA' ya gönderilmiştir.

Arı ve İpek Böceği Alt Yapı Geliştirme Projesi

Kurulacak olan tesis ile ilgili inşaat çalışmaları için hazırlıklar yapılmış, makine teçhizat alımı için firmalarla görüşmeler yapılmıştır. Dut bahçesinde tutmayan fideler yerine yenilerinin alımı yapıp dikimleri gerçekleştirilmiştir.

Arıcılık Araştırma, Geliştirme ve İnovasyon Merkezi

Arıcılık faaliyetlerinin bilimsel yaklaşım ve araştırmalarla dünya standartlarına ulaştırmak, arı ürünleri üretimini ve bu ürünlerin tanımlanmasına katkı sağlamak amacıyla yürütülen projede inşaat işleri ve laboratuvar ile ilgili makine teçhizat alımlarının büyük bir kısmı bitmiş olup tesisi faaliyete geçip araştırma ve uygulamalarda kullanılmaktadır.

Su Ürünleri Araştırma Kapasitesinin Desteklenmesi Projesi

Su ürünleri araştırmaları beş farklı program altında yürütülmektedir. 2019 yılı içinde, biri güdümlü 8 adet yeni proje başlatılmıştır. Balıkçılık Yönetimi Programı kapsamında 18 adet, Su Ürünleri Islah ve Yetiştiriciliği Programı kapsamında 14 adet, Su Ürünleri Genetik Kaynakları Programı kapsamında 2 adet, Kaynak Yönetimi ve Çevre programı kapsamında 5 adet, olmak üzere toplam 39 adet proje devam etmektedir. 2019 yılında 18 adet proje sonuçlanmıştır.

Su Ürünleri Islah ve Yetiştiriciliği Programı: Ticari değeri yüksek yeni türlerin üretimi ve ıslah hatları oluşturulmasını sağlamak, denizlerde potansiyel su ürünleri yetiştiricilik alanlarının belirlenmesi ve yetiştiricilik işletmelerinin çevresel etkilerinin belirlenmesi gibi konular çalışılmaktadır. Bu kapsamda Mersin Balığı, Deniz Alabalığı, Avrupa Yılan Balığı, Siraz, Yağ Balığı ve Kefal gibi türler üzerine alt projeler yürütülmeye devam etmektedir. Moleküler destekli çalışmalarla soğukta hızlı büyüyen pullu sazan (Cyprinus carpio) ıslahı ve balıklandırmanın sazan türüne genetik etkisi konusunda araştırmalar başlatılmıştır. Ticari üretimi yapılan türlerde ve yeni kültür çalışması yapılan türlerin beslenme özelliklerinin belirlenmesi ve türe özgü yem rasyonu oluşturulması için bir dizi çalışma yürütülmüştür. Yoğun balık yetiştiriciliği yapılan bölgelerde çevreye etkinin belirlenmesi ve taşıma kapasiteleri konusunda çalışmalar yapılmıştır.

Balıkçılık Yönetimi Programı: Deniz ve içsularında yapılan balıkçılık yönetimi, stok çalışmaları ve çevresel izleme konularında alt proje çalışmaları yürütülmüştür. Bu projelerle denizlerimizde ve iç sularımızdaki ekonomik demersal ve pelajik balık türlerinin popülasyon

yapısı ve stok büyüklüklerinin tahmini çalışmaları yapılmıştır. Gırgır avcılığıyla yakalanan pelajik türlerin (Hamsi, çaça, istavrit, palamut, lüfer/çinekop) temel popülasyon parametreleri (boy-frekans dağılımı, boy-ağırlık-cinsiyet-yaş vb.) ve karaya çıkarılan avın özellikleri (birim av gücü, avcılık hareketleri, avın dağılımı, göç vb.) ile balıkçı filosuna ait bilgilerin toplanarak uzun süreli veri seti oluşturulması çalışmaları devam etmiştir. Karadeniz'de ticari öneme sahip pelajik balık stoklarının izlenmesi Sürat Araştırma –I ve ODTÜ Deniz Bilimleri BİLİM Gemisi ile akustik olarak izlenmektedir. 2019 yılında üç dönem deniz sörveyi yürütülmüştür. Dip balıkları (Demersal: mezzit, barbunya, kalkan vb) balık stoklarının izlenmesi amacıyla Akdeniz ve Doğu Karadeniz'de sörvey çalışmaları devam etmekte olup, Akdeniz ve Marmara Denizinde üç yıl süreli çalışmalar sonuçlandırılmıştır. Akdeniz için yürütülen çalışmaların sürekli izleme çalışmaları olarak yürütülmesine karar verilmiştir. İçsulara ticari su ürünleri stoklarının izlenmesi kapsamında Van Gölü İnci Kefali stokları akustik olarak izlenmiş, İç ve Batı Anadolu'da bulunan göl ve baraj göllerinde stokların izlenmesi amacıyla güdümlü projeler 2019 yılında devam etmiştir. Ayrıca son yıllarda Ege ve Akdeniz kıyılarında yayılım gösteren ve Kızıl Deniz kökenli istilacı yabancı tür olan Balon Balığı ve Aslan Balığının ülkemiz kıyılarında yayılım alanlarının belirlenmesi, olası mücadele yöntemlerinin araştırılması konusunda da bir proje yürütülmektedir.

Su Ürünleri Genetik Kaynakları Programı: Bakanlığa bağlı su ürünleri araştırma enstitüleri tarafından ülke genelinde su ürünleri genetik kaynaklarımızın envanteri çıkarılmaya başlanmıştır. Önemli ticari balık türleri ile nesli tehlike altında olan türler Bakanlık adına tescil edilmektedir. Bu proje balık gen kaynaklarımızı koruma altına alacak "Ulusal Su Ürünleri Gen Bankası" için materyal oluşturulmasını, türlerimizin karakterize edilerek tescil çalışmalarında yararlanılmasını, elde edilecek veri/bilgi/materyalin bütünleştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını hedeflemektedir. Diğer alt projelerde ise kerevit, barbun, kalkan ve sazan balığının genetik özellikleri ile eDNA kullanılarak balık popülasyon büyüklüğü tahmini konusunda çalışmalar 2019 yılında tamamlanmıştır.

Kaynak Yönetimi ve Çevre Programı: denizlerimiz ve iç sularda stok izleme projeleri ve kirlilik çalışmaları ile ilgili faaliyetler uzun soluklu çalışmalar olduğu için devam etmektedir.

Su Ürünleri Teknoloji Programı: 2019 yılında yeni proje yürütülmemiştir.

Bakanlık Ar-Ge Destekleri: Araştırma enstitülerinin, üniversitelerin, özel sektörün ve sivil toplum kuruluşlarının yürüttüğü araştırma-geliştirme çalışmalarına destek sağlanmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılında su ürünleri konusunda 4 proje çalışması sonuçlandırılmıştır.

Su Ürünleri Genetik Kaynakları Tescil Çalışmaları: Su Ürünleri Tescil Ulusal Komitesi Olağan Toplantısında ticari değeri yüksek olan lüfer, levrek, çipura, kefal, kırlangıç ve Çaça türleri ile ülkemiz için endemik olan Siraz Balığı (Sarı Balık),Antalya Siraz Balığı, Beni Balığı, Yağ Balığı ile Sudak Balığı türlerinin tescili için çalışma tamamlanmış olup Resmi Gazetede yayınlanmak üzere gönderilmesine karar verilmiştir (18.12.2019).

Uluslararası Projeler:

Balıkçılık Faaliyetlerinde Stok Değerlendirme Uygulamaları (IFish) projesi: 5 Şubat 2019 tarihinde başlamıştır. AB IPA 2 kapsamında desteklenen 6.290.000 Avro bütçeli proje, teknik yardım ve tedarik bileşeni olarak 2 kısımdan oluşmaktadır. Teknik yardım bileşeni kapsamında, Bakanlık personel alt yapısını desteklemek, Bakanlık ile Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve diğer kurumlarla işbirliğini artırmak, balıkçılık veri tabanı ve stok değerlendirme programı oluşturmak hedeflenmiştir. 2019 yılı nisan ayında başlatılmış bu proje ile teknik yardım bileşeninde planlanan 12 eğitim çalışmasından 5'i Haziran-Kasım 2019 döneminde tamamlanmıştır. Tedarik bileşeni kapsamında ise, denizlerde 6 noktaya yerleştirilecek şamandıra sistemi ve 2 adet otonom su altı aracı ile denizlerin fiziko-kimyasal verileri, sonarlar vasıtası ile balık hareketleri ve göç yolları belirlenecek su altı kamera sistemleri vasıtasıyla balık tür çeşitliliği belirlenecektir. Projenin tedarik bileşeni kapsamında kurulacak olan deniz izleme sistemleri için ihale süreci tamamlanmış, ilk şamandıra sistemleri Bandırma ve Çanakkale'ye Aralık 2019'da yerleştirilmiştir. Bu cihazlardan gelen bilgiler ışığında UBSİBİM (Ulusal Balık Stoklarını İzleme Merkezi) oluşturulacak, burada çevrimiçi olarak denizlerimize kurulacak sistemlerden veri akışı sağlanacaktır.

Blue Growth-Hope Initiative/Mavi Umut İnsiyatifi: FAO tarafından geliştirilen proje 3 ülkenin

(Türkiye, Tunus, Cezayir) taraf olduğu uluslararası bir projeye dönüştürülmüş ve 2019 yılında çalışmalar devam etmiştir.

Deniz Koruculuğu ve İzleme Projesi: Akdeniz Koruma Derneği tarafından Gökova Körfezindeki balıkçılığa kapalı alanlarda yürütülmüş ve olumlu sonuçlar alınmıştır. Yasadışı, kural dışı ve kayıt dışı balıkçılığın önlenmesi ve koruma alanlarındaki koruma etkinliğinin artırılması yanında projenin önemli faaliyetlerinden birisi olan izleme çalışmaları kapsamında avcılık verileri sürekli takip edilmektedir.

SUMAE: FAO-GFCM'in Avrupa'daki iki Akuakültür Demonstrasyon Merkezinden (ADC) biri 2019 yılında bünyesinde kurulmuş ve şimdiye kadar bu merkezde iki eğitim çalışması düzenlenmiştir.

5.20.5. Tarımsal Ekonomi ve Proje Yönetimi

Tarım Ekonomisi Araştırmaları, Sektör Politika Belgeleri ve Ürün Raporları

Tarım Ekonomisi alanında Enstitülerimizden gelen proje başvuruları (TAGEM Projeleri) Program Değerlendirme Toplantıları ve sonrasında yapılan Araştırma Yönetim Komitesi toplantısı sonucuna göre değerlendirmeye alınmakta ve desteklenecek projeler belirlenmektedir. Bakanlığımız uygulayıcı birimleri tarafından araştırılması talep edilen konularda da Enstitülerdeki araştırmacılar ve araştırmayı talep eden Genel Müdürlük uzmanları ile koordinasyon halinde GÜDÜMLÜ Projeler yürütmekte ve proje sonuçları ilgili birimlerle paylaşılarak makama arz edilmektedir. Bu kapsamda 2019 yılı içerisinde 10 adet TAGEM projesi, 2 adet GÜDÜMLÜ Proje sonuçlanmış olup proje sonuçları Bakanlığımızın ilgili birimlerine sunulmak ve makama arz edilmek üzere raporlanmıştır.

2019 yılında sonuçlanan TAGEM projeleri; Aydın İlinde Farklı Yükseltelerde Faaliyet Gösteren Kurutmalık İncir İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Analizi, Türkiye'de Süs Balıkları Üretimi Gerçekleştiren İşletmelerin Sosyo-ekonomik Yapısının İncelenmesi, Tr 63 Bölgesinde Dane Mısır Üretimine Rekabet Gücünün Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma, Türkiye'de Hastalıktan Ari İşletme Desteklerinin Etkilerinin Değerlendirilmesi, Türkiye'de Ticari Potansiyeli Olan Egzotik ve Yenilebilir Doğal Mantarların Sektör Analizi, TR5 Batı Anadolu Bölgesinde Süt ve Süt Ürünleri İşletmelerinde Lojistik Yönetimi, Küçükbaş Hayvan İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Analizi ve Etkinliği: Batı Akdeniz Bölgesi Örneği, Türkiye'de Yürütülen Bağcılığı Geliştirme Projelerinin Çıktılarının Değerlendirilmesi, Türkiye'de Organik Arıcılık İşletmelerinin Sosyo-Ekonomik Yapısının İncelenmesi, Orta Anadolu Tarım Havzasında Farklı İşletme Tiplerinin ve Bu İşletmelerde Üretilen Bitkisel Ürünlerin Rekabet Üstünlüklerinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma.

2019 yılında sonuçlanan güdümlü projeler; Su Ürünleri Desteklemelerinin Etki Analizi, Damla Sulama Desteklemelerinin Etki Analizi.

2019 yılı içerisinde Baklagil ve Su Ürünleri alt sektörlerine ilişkin 2 adet Sektör Politika Belgesi hazırlanmış ve her bir sektör politika belgesi için ayrı ayrı düzenlenen çalıştaylarda tüm sektör paydaşlarının görüşleri alınarak nihai rapor oluşturulmuştur. Ulusal E-Tarım Stratejisinin Geliştirilmesinin Desteklenmesi isimli FAO projesi kapsamında bir çalıştay gerçekleştirilmiştir. Çalıştay kapsamında üç adet panel düzenlenmiştir.

Ar-Ge Destek Programı Projeleri

Ar-Ge Destek Programı kapsamında 2019 yılı içerisinde 15. proje çağrısına çıkılmış ve yeni teklif proje kabulleri yapılmıştır. Program kapsamında 192 yeni proje teklifi alınmış olup; Sekreteryaya, Daire Başkanlığı, Uzman ve Değerlendirme Kurulu tarafından uygun görülen 20 proje ile sözleşme yapılmıştır. Program kapsamında önceki yıllarda kabul edilmiş projelerden 2019 yılı içerisinde 46 proje sonuçlanmıştır. Hali hazırda ise 102 proje devam etmektedir. Bakanlık Ar-Ge Destek Programı projelerine 2019 yılında destekleme ödemesi yapılmıştır.

İç Kaynaklı Projeler

Projelerin elektronik olarak yönetilmesi için Proje Takip Sistemi uygulanmaya devam etmekte olup Enstitü Projeleri müracaatları bu sistem üzerinden alınmıştır. Böylece proje

arşivi elektronik olarak oluşturulmaktadır. Projelerin takibi bu sistem üzerinden yapılmaktadır. Böylece benzer projelerin tekrar yapılması engellenmekte ve kaynak israfı önlenmektedir. TÜBİTAK kapsamında Bakanlığımızın ihtiyaç analiz dokümanının oluşturulması çalışmaları ve projelerin Sekretarya hizmetleri yapılmaktadır. 2019 yılı için; tüm öncelikli alanlarda yürürlükte olan, (1001, 1002, 1003, 1007, 3001, 3501) Enstitülerimizin proje bütçesi; 40 proje için toplam 5.35 milyon TL'dir. Bakanlığımızın Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu Sekretarya hizmetleri de yürütülmektedir.

Uluslararası Projeler

Uluslararası düzeyde üyeliği ve işbirliği bulunan kuruluşlar ile katılım sağladığı programlar Uluslararası İlişkiler ve Projeler Çalışma Grubu tarafından takip ve koordine edilmektedir. Uluslararası Kuruluşlar ile işbirliği yapılmaktadır. 2019 yılı içinde TAGEM bünyesinde 8 AB, 2 CGIAR, 3 FAO, 1 IDB, 1 TİKA ve 2 ülkeler arası işbirliği programları kapsamında toplam 17 uluslararası projeye dahil olunmuştur. 17 projenin toplam bütçesi 949.266,19 dolar'dır CGIAR Batı Asya ve Kuzey Afrika (WANA) Bölge Temsilciliği Süreci: Uluslararası Tarımsal Araştırmalar Danışma Grubu olarak bilinen CGIAR, informal bir kamu-özel sektör ağı olup uluslararası tarımsal araştırmanın yaygınlaştırılması ve gelişmekte olan ülkelerde tarımsal gelişmenin desteklenmesini amaçlamaktadır. Ülkemiz, 2016 yılında gerçekleştirilen müzakereler neticesinde, 2018 Temmuz ayına kadar CGIAR Sistem Konseyi nezdinde Batı Asya ve Kuzey Afrika bölgesi üye ülkelerini (Mısır, İran, Lübnan, Libya, Fas, Suriye ve Türkiye) temsil etmektedir. 2019 yılı içinde 2020 yılı ve sonrası bölge temsilciliği değişimi için gerekli çalışmalar yürütülmüştür.

CGIAR Enstitüleri ile İşbirliğinin İlerletilmesi: CGIAR'a bağlı Araştırma Merkezleri ile ülkemiz arasında işbirliğini arttırmak arzusu ile 2016 yılının başında çalışmalar başlatılmıştır. Ülkemiz ile CGIAR'a bağlı 15 Araştırma Merkezi arasında kapsamlı işbirliğine olanak tanınması, ayrıca ülkemizde halihazırda yerleşik Merkezlerin ofisleri ile işbirliğinin derinleştirilmesini sağlamak amacıyla gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde, CGIAR Ofisi tarafından bir Ev Sahibi Ülke Anlaşması taslak metni hazırlanmış olup, söz konusu metne son şeklinin verilmesi amacıyla çalışmalar devam etmektedir. CGIAR'ın en büyük donörü olan Bill ve Melinda Gates Vakfı ile ülkemiz arasında işbirliğinin tesisi amacıyla Dışişleri Bakanlığı himayesinde görüşmeler 2019 Mart ayında başlamış olup halen devam etmektedir. Gerçekleştirilen istişareler kapsamında Vakıf ile ortak çalışma alanları değerlendirilerek bu kapsamda CGIAR bünyesinde yürütülen ve yıllık bütçesi 30milyon dolar olan AVISA (Afrika İçin Hızlandırılmış Çeşit Geliştirme Ve Tohum Sistemleri) programı potansiyel çalışma konusu olarak belirlenmiştir. Projenin Türkiye katkısı ile nohut ve mercimek konuları kapsamında genişletilmesi amaçlanmakta olup teknik değerlendirmeler halen devam etmektedir.

Milletlerarası Akdeniz Yüksek Ziraî Etütler Merkezi (MAYZEM): Dört üye ülkede yer alan bağlı Enstitüleri aracılığı ile eğitim, araştırma ve bölgesel işbirliği faaliyetlerini yürütmektedir. Bu Enstitüler; Fransa-Montpellier (IAMM), İtalya-Bari (IAMB), İspanya-Zaragoza (IAMZ) ve Yunanistan-Hanya'dır (IAMC). MAYZEM'in Türkiye adına Yönetim Kurulu Üyesi Dr. Nihat PAKDİL'dir. Bu kapsamda, Temmuz ve Aralık 2019 tarihlerinde gerçekleştirilen 143. ve 144. Yönetim Kurulu Toplantılarında ülkemiz temsil edilmiştir. Toplantılar kapsamında araştırmacılar için proje teklif çağrıları takip edilerek konuyla ilgili duyuru yapılmıştır.

Tarımsal Sera Gazları Hakkında Küresel Araştırma İttifakı: Sera gazı emisyonlarını arttırmadan daha fazla gıda üretmenin yollarını bulmak için ülkeleri bir araya getiren, tarımsal sera gazı emisyonları ve bunların iklim değişikliği ve gıda güvenliği üzerindeki etkileri ile ilgilenen bir yönetim ağıdır. GRA, ülkelerin gönüllü ve işbirlikçi çabaları üzerine kuruludur. Düzenlenen bir dizi etkinlik sonucunda GRA sekretaryası ülkemizi üyeliği davet etmiştir. Bakanlığımız Dış İşleri Bakanlığı ile gerekli istişarelerin yapılması neticesinde 2019 yılında ülkemiz GRA'ye üye olmuştur.

Tarımsal Araştırmalar Daimi Komitesi (SCAR): Ülkemizin SCAR'a üye olması, araştırmada öncelikli konularımızın SCAR aracılığıyla çalışma programlarına dahil edilmesi ve böylelikle programdan projeler aracılığıyla daha fazla kaynak elde edebilmek amacıyla SCAR

tarafından yürütülen faaliyetlerin yakından takip edilmesi önem arz etmektedir. Bu kapsamda Genel Müdür düzeyinde Haziran 2019'da SCAR Genel Kurul Toplantısında ülkemiz temsil edilmiştir. 2019 yılında ayrıca SCAR biyoekonomi grubu çalışmaları referans alınarak ülkesel biyoekonomi stratejimizin hazırlanması adına Bakanlığımız farklı Genel Müdürlükleri ve diğer ilgili Bakanlık temsilcilerinin katılımı ile bir çalışma grubu kurulmuştur. Çalışma grubunun nihai hedefi ülkesel biyoekonomi stratejisinin hazırlanmasıdır.

5.20.6. Toprak ve Su Kaynakları Araştırmaları

Tarımsal Sulama ve Arazi Islahı Araştırmaları

Tarımda Suyun Etkin Kullanımı

Tarımda suyun etkin kullanımı ve verimliliğinin artırılması kapsamında Sulama Alt Yapılarının İyileştirilmesi ve Modernizasyonu projesi 2019 yılında da devam etmiş, Enstitülerin sulama alt yapıları hizmetlerinin büyük bir kısmı tamamlanmıştır. Yenilenebilir enerji kaynaklarının basınçlı sulama sistemleriyle entegrasyonu kapsamında Mobil Güneş Pillerinin Tarımsal Sulamada Kullanımı ve yaygınlaştırılması çalışmaları devam etmektedir. Sistem tüm sulama sezonunda Şanlıurfa'da yağmurlama ve yüzeyaltı damla sulama sistemlerinde kullanılmıştır. Türkiye'de Sulanan Bitkilerin Bitki Su Tüketim Rehberi ve Türkiye'de Sulanan Bitkilerin Sulama Teknikleri Rehberi kamu kurum ve kuruluşları üniversite ve özel sektör tarafından kullanılmaktadır. Bu kapsamda 2019 yılında ilgili rehber Su Yönetimi Genel Müdürlüğü Su Tahsisleri Projelerinde (Seyhan, Akarçay, Konya, Gediz ve Küçük Menderes Havzaları Su Tahsisleri) ve havza bazlı çalışmalarında kullanılmıştır. Rehberin daha etkin kullanılabilmesi için web ara yüz ve dijitalleşmesi çalışmaları başlamıştır.

Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Yöntemlerinin Geliştirilmesi

Kısıtlı Su Koşullarında Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Yöntemlerine Göre Bitki Sulama Programlarının Oluşturulması projesi: 13 proje devam etmekte, 4 proje 2019 yılı itibariyle sonuçlandırılmıştır. Bu çalışmalar neticesinde elde edilen sonuçlara dayandırılarak Yüzeyaltı damla sulama destekleme programı Bakanlığımızca yayınlanmakta olan 2016 – 2020 Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Bireysel Sulama Sistemlerinin Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (TEBLİĞ NO: 2017/48) içerisinde yer almıştır. Ayrıca ilgili tebliğ Uygulama Rehberinde Tarla içi yüzeyaltı damla sulama sistemi kurulması başvurularında dikkate alınacak hususlar Ar-Ge çalışmaları sonuçlarından faydalanılarak hazırlanmıştır. 11. Kalkınma Planı altında da süreç devam etmektedir.

Çeltikte Damla Sulama Sistemlerinin Kullanım Olanaklarının Araştırılması projesi: Türkiye'de çeltik üretimi yapılan farklı bölgelerde; Trakya Bölgesi-Kırklareli, Ege Menemen Ovası, Akdeniz Bölgesi Tarsus ve Karadeniz Bölgesi Bafra Ovasında Ar-Ge Projeleri 2019 yılı itibariyle yürütülmüş ilk yıl sonuçları alınmıştır.

Havzalarda Sulama Suyu İhtiyacının Tespit Edilmesi

Havzalarda Optimum Bitki Deseni ve Sulama Suyu İhtiyaçlarının Belirlenerek Stratejik Politik Karar Destek Araçlarının Oluşturulması projesi: 2019 yılı itibariyle başlatılmıştır. Havzalar bazında optimum bitki deseni çalışmaları yapılarak, ele alınacak havzalardaki bir tarım işletmesi için maksimum işletme gelirini sağlayacak ürün ve sulama suyu miktarı belirlenecektir. Proje Batı Akdeniz Havzası örneğinde Seydikemer Pilot alanda devam etmektedir.

Basınçlı Sulama Sistemleri Destekleme Politikalarının Etkinliği ve İzlenebilirliği

Türkiye'de Kullanılan Damla Sulama Sistemlerinin Teknik Performanslarının Belirlenmesi ve Damla Sulama Desteklerinin Etki Analizi projesi: Proje tamamlanmıştır. Türkiye'nin farklı bölgelerinde ve farklı ürün gruplarında damla sulamanın performansını belirlemek üzere hazırlanan proje çıktıları ile uygulanmakta olan damla sulama sistemlerinin, amaca ne ölçüde hizmet ettiği veya ilk proje değerlerinin uygunluğu/doğruluğu saptanmıştır. Bu durumun, ulusal ekonomiye ve bağlı olarak toplumsal refaha katkılar sağlarken, devlet

tarafından yapılan destekleme programlarına da yön vermesi öngörülmektedir.

Sulama Suyu Kalitesi ve Drenaj ve Arazi Islahı Ar-Ge Çalışmaları

Trakya Bölgesi Su Kaynakları Kalitesinin ve Tarımsal Açından Kullanılabilirliğinin Belirlenmesi Bölgesel Projesi: Proje tamamlanmıştır. Proje çıktıları ile sulama suyu kalitesi parametrelerinin belirlenmesi, tarımsal kaynaklı kirliliğin önlenmesine katkı sağlanması beklenmektedir. 2019 yılı itibarıyla tematik haritalandırma tamamlanmıştır. Ülkemiz tarım arazilerinde yanlış sulamayla başlayan çoraklık veya tuzluluk sorunlarına çözüm aramak, yüksek taban suyu soruna sahip tarım arazilerinin iyileştirilmesi ve tuzlulaşmanın önlenmesi için drenaj alt yapılarının hidrolik parametrelerini belirlemek ve sorunlu alanları tarım topraklarına kazandırmak üzere Ar-Ge çalışmaları yürütülmüştür.

Aşağı Seyhan Ovası (ASO) Sulama Proje Alanı Kapalı Drenaj Sistemlerinde Boru ve Zarf Malzemeleri Etkinliğinin Belirlenmesi projesi: 2019 yılında başlamıştır.

Akıllı Sulama Dağıtım Otomasyon Sistemi(ASDOS): TAGEM, Özel sektör, Üniversite işbirliğinde Özel Sektör Ar-Ge projesidir. 2019 yılı itibarıyla başlamıştır.

Eğitim ve Yayım

Tarımda etkin su kullanımını sağlayan araç ve tekniklerin yaygınlaştırılması amacıyla ülke genelinde AR-GE çalışmalarını yürütmekte, sonuçları uygulayıcı birimler ile paylaşılmaktadır. Doğrudan çiftçi uygulamalarına dönük projeler seçilerek Tarımsal Yeniliklerin Yaygınlaştırılması Yayım Projesi olarak 2-3 yıllık projelere dönüştürülmektedir. Bu kapsamda gündüz-gece eğitimleri, çiftçi toplantıları ve tarla günü ile yayımı yapılarak çiftçiye daha kolay ulaşabilmekte ve farkındalık yaratabilmektedir. Bu kapsamda Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü ve Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezinde Tarımsal sulamada modern basınçlı sulama tekniklerinin kullanımı ve yaygınlaştırılması kapsamında yayım projeleri yürütülmüştür. 5-9 Ağustos 2019 tarihlerinde "6. Uluslararası Sürdürülebilir Tarımsal Su yönetimi Eğitimi" UTAEM Menemen-İZMİR 'de düzenlenmiştir. Eğitime Afganistan, Bahreyn, Bosna-Hersek, Fas, Hindistan, İran, Makedonya, Mısır, Nijerya, Pakistan, Sudan, Ukrayna olmak üzere 12 ülkeden 17 araştırmacı katılmıştır.

Toprak Yönetimi Ve Bitki Besleme Araştırmaları

Ülkesel Coğrafi Toprak Verimliliği Bilgi Yönetim Sistemi

Tarım topraklarımızın sürdürülebilir kullanımı için Toprak Veri Tabanı oluşturulmuştur. Tarım ve mera topraklarının verimliliği etkileyen başta organik karbon olmak üzere tüm toprak özelliklerini kapsayan veriler TRGM ile paylaşılmıştır. Aynı kapsamda, toprak verilerinin örnek sayısı artırılarak daha doğru sonuca ulaşması amacıyla, 17 Araştırma Enstitümüz tarafından, 50.000 adet toprak örneğinin alınıp analiz edildiği Toprak Veri Tabanının Oluşturulması ve Haritalanması Ülkesel Projesi çalışmaları sürdürülmektedir. Bu projelerin verileri birleştirilerek, tarım topraklarının verileri yerel, bölgesel ve ulusal düzeyde güncellenebilir ve sorgulanabilir nitelikte 1/100000 ölçekli Toprak Haritaları elde edilecek ve yeni noktasal veriler mevcut sisteme dahil edilecektir. Hazırlanan toprak bilgi yönetim sistemi ve üretilen veriler, toprak bozulmasının önlenmesi, iklim değişikliğine adaptasyon ve bölgesel eylem planlarının etkin olarak yürütülmesine ayrıca katkı sağlaması söz konusudur. Bu Ülkesel Proje kapsamında toplam 22 adet alt proje programa alınmış ve şimdiye kadar 9 adet bölgesel proje sonuçlanmış ve diğer projeler devam etmektedir. Sonuçlanan projelerin verileri toprak bilgi sistemine aktarılmış ve haritalama çalışmaları illere göre hazırlanmıştır.

Biyolojik Gübrelerin Geliştirilmesi

Biyolojik Gübrelerin Geliştirilmesi Ve Kullanımının Yaygınlaştırılması projesi: Biyolojik gübrelerin gübrelerin üretilmesi için yerel kaynaklarımızdan izolasyonları, etkinliklerinin saptanması ve geliştirilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma projeleri yürütülmektedir. Projede azotobakter, mikoriza ve fosfor çözücü bakterilerle çalışılmaktadır. Ülkemiz topraklarından

izole edilen izolatlar belirlenmiş, gübre materyallerinden RHİZOBİUM GEN BANKASI oluşturulmuştur. Nohut, mercimek, fiğ ve bezelyeye özel gübreler (AZOTEK-1, AZOTEK-2 ve AZOTEK-3) tescillenmiştir.

Son on yılda ülkemizde biyolojik gübre (Rhizobium spp) üretiminin yapılabildiği tek Merkez olan Bakanlığımıza bağlı Toprak Gübre ve Su Kaynakları Merkez Araştırma Enstitüsü tarafından 34 bin kg biyolojik gübre üretilerek yaklaşık 340 bin dekar tarla aşılanmış, baklagil üretiminde yaklaşık 10 bin ton azotlu gübreden tasarruf edilmiştir. Baklagil ekim alanlarında (yaklaşık 800 bin ha.) bakteri kültürü kullanıldığı takdirde kimyevi gübreden sağlanacak ekonomik kazanç 85 milyon TL civarındadır.

Çeşitli bakteri ve mantarlarla ilgili olarak laboratuvar, sera ve tarla koşullarında araştırma projeleri devam etmektedir. Biyolojik gübrelerin çiftçilere benimsetilmesi kapsamında demonstrasyon çalışmaları, tarla günleri ve eğitimler devam etmektedir. Proje sonunda gübre üretimi için "Biyolojik Gübre Gen Bankası" oluşacak, gübre üreticilerine başlangıç kültürü sağlanacaktır. Yerel kaynaklarımızdan üretilen mikrobiyal gübreler ile gübre ithalini azaltılırken, toprak verimliliği artırıcı ve çevre dostu sağlıklı üretim sağlanmaktadır.

Biyolojik gübrelerin geliştirilmesi kapsamında Araştırma Enstitülerimiz tarafından yürütülen projelerden 4 adet sonuçlanmış, 8 adet devam eden ve 1 adet yeni proje olmak üzere toplam 13 proje yürütülmektedir. Araştırma Enstitülerimizin çalışmalarına ilaveten 2019 yılı Ar-Ge Destek programı kapsamında Üniversite-Özel Sektör-Kamu işbirliği ile 5 proje devam etmekte ve 1 yeni proje programa alınmıştır. Bu kapsamda 2019 yılında "Yerel Kaynaklardan Organik ve Mikrobiyal Gübrelerin Geliştirilmesi" çağrı başlığında Ankara Üniversitesi Özel Sektör işbirliği ile proje çalışmaları başlatılmıştır.

Gübre Sektörlerin sorunlarının ve çözüm önerilerinin görüşüldüğü Mart 2019 tarihinde "Gübre Çalıştayı" gerçekleştirilmiştir.

Stratejik Önemdeki Doğal Kaynak Borun Tarımda Kullanılması

Tarım sektöründe girdi ithalatını azaltmak, bor gibi stratejik öneme sahip doğal kaynakları tarımda kullanmak amacıyla müşteri odaklı araştırma programları devam etmektedir. Bu kapsamda, tarımda bor kullanımına yönelik araştırma projeleri Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü işbirliğinde devam etmektedir. Bu projeler kapsamında toprak ve bitki örneklemeleri ile survey çalışmaları da yapılmaktadır. Bu verilerin ve diğer Ülkesel Projede üretilen toprak verilerinin veri tabanına yüklenmesi sonucunda "Türkiye Toprakları Bor Haritası" toplam 33.000 adet toprak verileri ile güncellenmiştir. Haritaya göre bor eksikliği görülen alanlarda Tarımda Bor Araştırma Projeleri devam etmektedir. Bu kapsamda 14 proje tamamlanmış ve 2 proje devam etmekte olup araştırma desteği sağlanmıştır. Araştırma sonuçları 20 Nisan 2019 tarihinde düzenlenen Ulusal Bor Araştırma Enstitüsü tarafından düzenlenen Uluslararası Bor Sempozyumu (BORON2019) ile proje sonuçları tarım sektöründeki temsilcilerle paylaşılmıştır.

Organik Atık ve Artık Yönetimi: Organik atık ve artıkların tarım alanlarında toprak sağlığını artırmak ve korumak amacıyla kullanımını yaygınlaştırmak için proje yürütülmektedir. Bu kapsamda çeşitli atık ve artıkların değerlendirilmesi, kompostlama teknikleri, çeşitli tesislerden çıkan organik materyallerin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Böylece yerel kaynakların kullanılması, ucuz organik gübre üretimi ile kimyasal gübre kullanımının azaltılması, atık ve artıkların değerlendirilmesi ve çevre dostu üretim sağlanacaktır. Toprakta karbon bütçesinin artırılması konusunda organik artıkların biyokömürlere çevrilerek toprağa kazandırılması araştırmaları başlatılmıştır.

Atıkların çevre kirliliği yaratmaması amacıyla atık bertarafı ile enerji ve gübre üreten Biyogaz Tesislerinin sektör sorunları ve yapılacak çalışmalar konusunda 28 Haziran 2019 tarihinde "Biyogaz Çalıştayı" düzenlenmiştir. Sonuç bildirgesi hazırlanmıştır. Yapılan değerlendirme toplantılarında sıvı fermente ürünün değerlendirilmesi kapsamında ilgili kuruluşlarla işbirliği halinde çalışmalar devam etmiştir. Ayrıca diğer önemli bir atık olan zeytin karasuyu ve prinanın değerlendirilmesi konusunda da çalışmalar 2019 yılında devam etmiştir.

6.Uluslararası Katılımlı Toprak ve Su Kaynakları Kongresi

Bakanlığımız destek ve katkıları, ülkemizde konu ile ilgili çalışma yürüten üniversitelerin ve kurumların katılımları ile 12-14 Kasım 2019 tarihleri arasında Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi, Menemen, İzmir'de gerçekleştirilmiştir. Kongrede; Toprak ve Bitki Besleme, Tarımsal Sulama ve Arazi Islahı, İklim değişikliği ve Tarımsal Ekoloji, Tarımsal Mekanizasyon ve Bilişim Teknolojileri ve Doğal Kaynaklar Ekonomisi başlıklarında toplam 139 sözlü ve 33 poster bildiri sunulmuştur.

İklim Değişikliği Ve Tarımsal Ekoloji Araştırmaları

İklim Değişikliğinin Tarımsal Üretime Etkileri

Bakanlığımız Stratejik Plan (2013-2017) ve Ulusal İklim Değişikliği Eylem Planı (2011-2023) çerçevesinde; Küresel iklim değişikliğinin ülkemizde tarım üzerindeki etkilerini ortaya koymak, sürdürülebilir tarımsal üretim için iklim değişikliğine uyum ve öneriler ortaya koyan projeler ile tarımsal kaynaklı atmosfere salınan sera gazı miktarını belirlemek, izlemek ve salımı azaltmak amaçlı bölgesel ve ülkesel projeler yürütülmektedir.

İklim Değişikliğinin Tarım Üzerine Etkileri projesi: Küresel iklim değişikliğinin tarım ekosistemleri üzerindeki etkilerini izlemek üzere buğday, ayçiçeği, arpa incir, mısır, zeytin gibi katma değeri yüksek olan ürünlerde iklim değişkenliğinin olumlu/olumsuz etkileri iklim-atmosferik modeller ve farklı iklim senaryoları kullanılarak Trakya ve Ege bölgelerinde çalışmalar yapılmaktadır. İç Anadolu Bölgesinde kiraz, elma ve buğday ürünlerinde iklim değişkenliği ile hasar tespitlerinin ilişkilendirilmesi çalışmaları 2019 yılında devam etmiştir. Proje sonucunda ürünlerin bölgesel risk haritalarının üretilmesi öngörülmektedir.

İklim Değişikliğinin Bazı Önemli Tarım Ürünleri Uygunluk Alanları Üzerine Etkilerinin Belirlenmesi projesi: 2019 yılında programa alınmıştır. Proje ile; iklim değişikliği projeksiyonları ve IPCC iklim senaryoları kullanılarak ülkemizde yetiştirilmekte olan incir, kiraz, portakal, limon, muz, ceviz ve kayısı ürünlerinde iklim değişikliğinin etkisi ile olası yeni uygunluk alanlarının haritalarının çıkarılması ve uygunluk alanlarına göre üretim planlama ve fayda risk konuları üzerinde çalışmalar yürütülmektedir.

Tarımsal faaliyetlerden kaynaklanan ve atmosfere salınan sera gazlarını (karbondioksit ve metan) ölçmek, izlemek ve azaltmak için tedbirleri belirlemek adına buğday, mısır ve pamuk da bitkili ve bitkisiz topraktan kaynaklanan sera gazı salımı ölçme ve izleme çalışmaları Güneydoğu Anadolu Bölgesinde, buğday bitkisinde farklı toprak işleme faaliyetlerinden kaynaklanan sera gazı ölçüm ve izleme çalışmaları ise Ege Bölgesinde yürütülmektedir. İç Anadolu Bölgesinde buğday farklı dozlarda gübre kullanımından kaynaklanan nitroz oksit, karbondioksit ve metan ve tarımsal sulamadan kaynaklanan karbondioksit ölçüm ve izleme çalışmalarına devam edilmiştir. İç Anadolu bölgesindeki bazı işletmelerde hayvansal üretim kaynaklı salımların ve gübre yönetiminin üretim sistemleri ve çevresel etkilerini belirlemek üzere bir çalışma 2019 yılında başlatılmıştır. Ayrıca insansız hava araçları ve uzaktan algılama kullanılarak bazı ürünlerde verim tahmin ve hasar tespit çalışmaları yapay zeka teknikleri ile çalışmaya başlanılmıştır. Elde edilen veriler ülkesel sera gazı bütçesinin hesaplanmasında kullanılacaktır.

Tarımsal Kuraklık Belirleme Ve İzleme

Bakanlığımız Tarımsal Kuraklıkla Mücadele Strateji ve Eylem Planı (2018-2022) çerçevesinde; sürdürülebilir tarım ve verimin korunması amacıyla kuraklık indisleri kullanılarak tarımsal kuraklığın belirlenmesi ve izlenmesi çalışmaları bölgesel devam etmektedir. Sürdürülebilir tarım ve verimin korunması amacıyla önemli kuraklık indisleri kullanılarak tarımsal kuraklığın belirlenmesi ve izlenmesi çalışmalar, tarımsal kuraklığa hassas olan alanların belirlenmesi ve risk haritalarının oluşturulması; mekânsal ve zamansal çözümlüklü toprak nem tahmini, yağış ve diğer meteorolojik parametreleri (kar, yağış, vs) tarımsal kuraklığın izlenmesi projeleri Ege, İç Anadolu ve Trakya Bölgelerinde yürütülmektedir. İç Anadolu Bölgesinin kuraklığa hassas alanları belirlenmiş ve haritaları çıkarılmıştır. Trakya Bölgesinde Edirne, Tekirdağ, Kırklareli illerini kapsayacak şekilde tarımsal kuraklığın tahmin edilmesi ve izlenmesi için gerekli ölçüm istasyonları kurulmuş,

toprak örnekleri alınmış ve veri analizleri ile kuraklık indisleri belirlenerek 2019 yılı için bölge için yağış, toprak nemi haritaları oluşturulmuştur. Trakya bölgesi için aynı zamanda Yapay Sinir Ağları Teknikleri ile Kuraklık tahmin ve haritalandırılması projesi 2019 yılı programına alınmıştır. Tarımsal kuraklık izleme çalışmalarımız ayrıca; Coğrafi Bilgi Sistemleri, Uzaktan Algılama yöntemleri ve bitki gelişim indisleri ile (NDVI) iklim şartlarının bitki örtüsü üzerindeki etkisi belirlenerek aylık NDVI ve anamoli haritaları hazırlanmaktadır. Üretilen bu haritalar 2019 yılında aylık olarak web sayfasında ve dergide yayınlanmıştır. Bu çalışmalardan elde edilen veriler Türkiye Tarımsal Kuraklık Eylem Planlarında Risk yönetim ve Erken Uyarı gruplarının çalışmalarında kullanılmıştır.

Kuraklıkla Mücadelede Su Hasadı Teknikleri

Kurak ve yarı kurak bölgelerde suyun kısıtlı olduğu bölgelerde tarımsal üretimin sağlanması için yağmur suyunun yönetimi ve toprakta nemin tutulması amacıyla başlatılan; bölgelerin ekonomik olarak önem kazanmış ürünleri dikkate alınarak hazırlanan ve ekonomik analizlerle desteklenen Su Hasadı Projeleri yürütülmektedir. Bu kapsamda başta GAP Bölgesi olmak üzere, Ege Bölgesi ile İç Anadolu Bölgelerinde antepfıstığı, zeytin ve kavun gibi ürünlerde yürütülen 5 adet su hasadı araştırma projesi 2019 yılında devam etmiştir. Ege bölgesinde yürütülmekte olan zeytinde su hasadı teknikleri araştırma enstitüsü ve İl Müdürlüğü işbirliği ile yöre yetiştiricilerine eğitimler verilerek yaygınlaştırılmış ve su tasarrufu sağlanmıştır.

Arazi Bozulumu Ve Erozyon

Konya- Karapınar bölgesinde tarım ve mera topraklarında rüzgar erozyonu, Akdeniz, Ege ve İç Anadolu ile Karadeniz Geçit Bölgelerinde tarım topraklarında arazi korunumu ve erozyonu önleyici toprak işleme ve koruyucu örtü projeleri ile farklı arazi kullanımlarında arazi bozulumu eğilimleri- bitki örtüsü değişimleri, rüzgar erozyonun etkilerini içeren 11 adet proje 2019 yılı programında yürütülmüştür. Rüzgar erozyonu etkisindeki Manisa Akselendi Ovasında; diğer kullanım alanlarıyla birlikte özellikle tarım ve mera alanlarındaki arazi bozulumu, değişim, etkileri ve çevresel değerlendirilmesi detaylı bir şekilde yapılmış ve raporu 2019 yayınlanmıştır. Havza ölçeğinde erozyon riskinin belirlenmesiyle birlikte aynı zamanda topraktan olan karbon kayıplarının belirleneceği yeni bir çalışma da Ege Bölgesi için programa alınmıştır.

Ürün Verim Tahmin Ve İzleme

Ülkesel Ürün Verim Tahmin ve İzleme Projesi: Ülkemiz için önemli olan buğday, ayçiçeği ve mısır için agrometeorolojik modeller ve uzaktan algılama yöntemleri kullanılarak izleme ve verim-rekolte tahmin geliştirilmesi için 2016 yılında başlatılmış ve 2019 yılında 8 enstitüde ve yukarıda belirtilen üç adet üründe olmak üzere yürütülmekte olup ileride ürün miktarı geliştirilerek yaygınlaştırılması planlanmıştır. Ülkesel proje ile ülkemiz tarımı için önemli olan buğday, mısır, ayçiçeği gibi ana tarımsal ürünler için Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Uzaktan Algılama (UA) teknikleri ile bitki gelişimindeki farklılıkların izlenmesi, tarımsal üretim alanlarının belirlenmesi ve verim öngörü modellerinin oluşturulması hedeflenmiştir. Ege, İç Anadolu, Trakya, Güneydoğu ve Akdeniz Bölgelerinde yürütülmekte olan bu projede arazi ve modellerde kullanım süreci devam etmektedir. Bu çalışma ile hasattan önce verim tahmin öngörülerini ile tarımsal politika ve planlamaların oluşturulmasına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Uluslararası Projeler, Çalışmalar ve Toplantılar

Era Gas projelerinin odak noktası TAGEM'dir. ERA GAS 'ın da paydaş olduğu Hayvansal Üretim Sistemlerinin Sera Gazı Yoğunluğunu Azaltmak İçin Yeni Teknolojiler, Çözümler ve Sistemler başlıklı çağrıya 2019 yılında çıkmış ve TAGEM'e bağlı Araştırma Enstitüsünün hazırladığı Grass to Gas başlıklı ve konsorsiyum ortaklı proje kabul edilmiştir. FAO nun koordinasyonunda yürütülecek olan Arazi Tahribatının Dengelenmesi (ATD) Yukarı Sakarya Havzası GEF projesinde çalışmanın yürütüleceği Bölgedeki enstitüleriyle birlikte TAGEM paydaş olarak yer almıştır.

Uluslararası Eğitim ve Tarımsal Araştırma Merkezinde (UTAEM) İklim Değişikliği ve Tarıma Etkileri konulu Uluslararası bir haftalık eğitim programı düzenlenmiş ilgili enstitülerden konu uzmanları tarafından yurt dışından katılımcılara eğitim verilmiştir.

İspanya'da 2019 yılında gerçekleştirilen Birleşmiş Milletler İklim değişikliği Müzakerelerine TAGEM İklim Değişikliği ve Tarımsal Ekoloji Grubu Koordinatörü ve uzmanlarınca tarım başlığındaki oturumlara katılım sağlanmış ve sunum yapılmıştır.

Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklı sera gazlarının ölçüm ve izlenmesi projeleri kapsamında Adana'da Çukurova Üniversitesinde öğretim görevlileri ve karbon konusunda proje hazırlayan uzmanların katıldığı Toprakta Karbon Bütçesi toplantısı gerçekleştirilmiştir.

İki yılda bir yapılmakta olan Uluslararası Katılımlı Toprak Su Kongresi 2019 yılında Menemen de UTAEM' de gerçekleştirilmiştir.

Tarımsal Mekanizasyon ve Bilişim Teknolojileri Araştırmaları

Tarımsal Mekanizasyon Alt Yapı Geliştirme

TAGEM'e bağlı Araştırma Enstitüsü Müdürlüklerinde tarımsal mekanizasyon düzeyinde dünya teknolojilerini yakalamak, seviyeyi yükseltmek, edinilen teknolojik bilgiyle yeniden üretebilme/tasarımlama yeteneğini kazanmak için, 2 Araştırma Enstitü Müdürlüğü'nün tarım makinaları konusunda uzmanlaşması planlanmıştır. Kalkınma Bakanlığı tarafından desteklenen proje toplam bütçesi 3 yıl için 5.000.000 TL olan projenin amacı; biyolojik malzeme ve tasarlanan makina – ekipman testlerinin yapılarak doğruluğunu bilimsel olarak kanıtlamak, çevre dostu ve enerji tasarrufu sağlayıcı teknolojilerde araştırmalar yapmak, tarım makinaları ve teknolojileri konusunda eğitim kapasitesinin artırılması planlanmakta, Enstitülerde gerekli olan makina–teçhizat iyileştirilmesi için bakım onarım, iş ve işlemlerinin gerçekleştirilmesidir.

Koruyucu Toprak İşleme Araştırmaları

Geleneksel toprak işlemeye alternatif olabilecek koruyucu toprak işleme ve doğrudan ekim sistemlerinin araştırılması ve bunlara uygun alet ve makinelerin belirlenmesi amacıyla Koruyucu toprak işleme (azaltılmış toprak işleme, doğrudan ekim, sırta ekim) çalışmaları devam etmektedir. 2019 da devam eden projeler tablodaki gibidir.

Tablo 47: Projede Yer Alan Enstitüler ve Çalışacakları Bitkiler

Enstitü	Çalışılacak Bitki	Proje İsmi
<i>Bağcılık Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü</i>	Papazkarası Üzüm	Tekirdağ Yöresi Papazkarası Üzüm Çeşidinde Farklı Toprak İşleme Uygulamalarının Toprak Özellikleri, Verim ve Kaliteye Etkileri
<i>Atatürk Bahçe Kültürleri Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü</i>	Elma	Koruyucu Toprak İşleme Kapsamında Yalova Yöresi Elma Bahçelerinde Sıra Üzeri Yabancı Ot Mücadele Yöntemlerinin Karşılaştırılması
<i>Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü</i>	Soya	Farklı Toprak İşleme ve Sulama Düzeylerinin Soya Bitkisinin Verim ve Verim Kriterleri Üzerine Etkisinin Belirlenmesi
<i>Doğu Anadolu Tarımsal Araştırma Enstitüsü</i>	Buğday	İğdır yöresi Tuzlu–Alkali Tarım Alanlarında Farklı Toprak İşleme–Ekim Yöntemlerinin Toprak Özellikleri ve Buğday Verimine Etkileri
<i>Orta Karadeniz Geçit Kuşağı Tarımsal Araştırma Enstitüsü</i>	Arpa+Fiğ – II.Ürün Silajlık Mısır Buğday – II.Ürün Silajlık Mısır	Tokat Yöresi'nde Koruyucu Toprak İşleme ve Doğrudan Ekim Araştırmaları, Uygulamaları ve Yaygınlaştırılması
<i>GAP Tarımsal Araştırma Enstitüsü</i>	Buğday – Mısır	Geleneksel Toprak İşleme Sistemine Alternatif Olarak Doğrudan Anıza Ekim Sisteminin Uygulanabilirliğinin Araştırılması (Şanlıurfa Örneği)

Hassas Tarım Teknolojileri Araştırmaları

Bitkisel Üretimde Hassas Tarım Uygulamalarının Planlanması, Geliştirilmesi ve Yaygınlaştırılması Entegre Projesi: Tarımsal girdinin etkin kullanımı ve verimliliği artırmak, gübre kullanımında yaklaşık % 30 tasarruf sağlayan çevre dostu Hassas Tarım Teknolojileri konusunu enstitü ve üniversite işbirliği ile yaygınlaştırılması amacıyla

hazırlanmıştır. Bu proje 2 enstitüde yürütülmektedir. 2019 yılı itibariyle Tarla Bitkileri Merkez Araştırma Enstitüsü ve Bahri Dağdaş Uluslararası Tarımsal Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü- Toprak Su ve Çölleşme ile Mücadele Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü olmak üzere Ankara ve Konya illerinde yürütülmektedir. Bu çalışma sonucunda tarımsal mekanizasyon konusunda uzmanlaşacak enstitüler ile birlikte arazi büyüklüğü ve makine alt yapısı yeterli olan Aydın/Söke Zirai Üretim İşletmesi Tarımsal Yayım ve Hizmetiçi Eğitim Merkezi Müdürlüğü de Hassas tarım projesinin yaygınlaşması için önemli bir aşamadır.

Elektrikli Traktör Prototipinin Geliştirilmesi

Tarım ve Orman Bakanlığı, TAGEM, Özel Sektör ve Üniversite işbirliği ile Türkiye'nin ilk Yerli ve Milli Elektrikli Traktörü geliştirilmiş ve ülkemizin ilk yerli ve milli tarla sınıfı diye anılan 105 BG gücünde, 4 teker tahrikli (4x4) manevra ve dümenleme kabiliyeti sınıfındaki traktörlere göre iyileştirilmiş Milli Elektrikli Traktör Prototipi ortaya çıkmıştır. Milli Elektrikli Traktör Prototipi 236 adet prizmatik LiPO4 (Lityum İyon Batarya) seri bağlanarak bir araya getirilmesi ile 53kWh batarya kapasitesine ulaşmıştır. Toplamda 84 Kw / 112 BG motor gücüne kadar çıkabilen elektrikli traktör, sürekli torku 380 Nm %30 rezerv ile 494 Nm torka ulaşarak tarladaki en zor işlerin bile üstesinden gelmektedir. Üretilen prototipin en büyük avantajı ise üzerinde bulunan şarj grubu ile 50kW gücündeki platform dışı şarj istasyonlarında, %10'dan - %90'a şarj süresi 45 - 65 dakikadır. Elektrikli traktör prototipinin atölye çalışmaları başarı ile tamamlandıktan ve asfalt (yol) durumunda uzunca süre test edildikten sonra saha denemeleri kısmına geçilmiştir. Saha denemelerinde güç, tork ve çeki eğrileri ölçümleri ile kabin içi, kabin dışı ve pullukla sürüm sırasında ortaya çıkan gürültü seviyeleri ölçümü, çeki kuvveti değerleri ve çeki gücü ölçümleri yapılmıştır.

Otonom İlaçlama Robotu Geliştirilmesi

Otonom ilaçlama robotu ile değişken oranlı ilaç uygulama projesi başlatılmıştır. Projeye ait ilk deneysel çalışmaları buğday pas hastalıklarında karşı uygulanacak, ilerleyen dönemlerde ise farklı tür bitkilerde çalışmalar sürdürülecektir. Hastalık bulaşmış alanların ve hastalık şiddetinin tespiti, insansız hava aracına (İHA) takılacak multispektral kameralar ile belirlenmesi ve tarla yüzeyi için ilaçlama programı oluşturulması amacıyla proje başlatılmıştır. İlaçlama robotu, koordinatları öğretilmiş alanlarda GPS ve navigasyon sistemleri ile sürücüsüz olarak verilen programında ilaçlama yapacaktır. Otonom ilaçlama robotu ile ilgili teknik tasarım, imalat ve yazılım çalışmaları 2019 yılı itibariyle başlamıştır.

Buğday Hasadında Dane Kayıplarının İzlenmesi Ve Takibine Yönelik Sistemin Geliştirilmesi

Biçerdövere monte edilen sensörler ve GPS sistemi ile bir ana modüle bağlı GSM/GPRS sistemi üzerinden uzaktan izleme merkezine veri aktarımı gerçekleştirilmiştir. Sistem internet tabanlı uygulaması olacak şekilde, entegre olarak veri iletişimi ve veri tabanı uygulaması bir merkezden hizmet verecek şekilde hazırlanmıştır. Tamamlanan bu projenin ardından devamı niteliğinde olan "Bulut Tabanlı Verim Görüntüleme, Haritalama ve Takip Sisteminin (Ülkemizde Kullanılan Biçerdöverler için) Geliştirilmesi Projesi" yürütülmektedir. Akıllı Tarım Çalışmaları kapsamında konsorsiyumuna dahil olduğumuz ICT AGRI Projesi: Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Tarımda Uygulanması adlı AB 7. Çerçeve Programı ERA-NET Projesi 01.05.2009 tarihi itibariyle başlamıştır.

Hayvancılıkta Mekanizasyon

Gezen Hibrit Sağımıcı: Küçükbaş hayvan sağımında çiğ süt kalitesini artırmak, sağım işini kolaylaştırmak, aynı makine ile birçok üreticiye hizmet etmek, önemli oranda yenilenebilir enerji destekli olmasıyla da işletme giderlerinin azaltılması, sistemdeki soğutma ünitesiyle sütün sağım yerlerinden süt işleme merkezlerine taşınmasına olanak sağlayarak üreticinin daha yüksek gelir elde etmesi amaçlanmıştır. 1x24 üniteli sağım sisteminin üretimi tamamlanmış ve Aydın'da bulunan Vodafone Akıllı Köy projesi kapsamında saha denemelerini yapmak üzere bölgeye nakli gerçekleştirilmiş. Aydın Kasaplar köyünde küçükbaş hayvancılık yapan üreticiler arasında ortak makina kullanımı söz konusu makina

ile hayata geçmiş olacaktır. 1x12 üniteli hibrit sağım makinası bitirilerek, sağım denemeleri başarıyla yapılmış ve proje tamamlanmıştır.

Fotovoltaik Pili Destekli Küçükbaş Mobil Süt Sağım Makinası: Yayla ve mera'da elle yapılan sağımlarda sütün % 75 - 85'nin memede kaldığı, ekonomiyi kazandırılmadığı tespit edilmiştir ve Güneydoğu Anadolu bölgesindeki küçükbaş süt hayvancılığı ile uğraşan göçerlerin sağım sorunlarını çözmeye ve sütün ekonomiyi kazandırılmasına yönelik yayla veya konar-göçerlerce çayır-mera'da otlatılan küçükbaş hayvanlar için depolanmış solar enerji ile çalışan mobil süt sağım makinası prototipi oluşturulmuş ve denemeleri yapılarak proje tamamlanmıştır.

Küçükbaş Hayvan Islahına Yönelik Akıllı Ölçüm Platformu Prototipinin Geliştirilmesi: Küçükbaş hayvanların kimliklendirilerek izlenmesi, ağırlık ve vücut ölçüleri gibi hayvan ıslahına yönelik verilerin bir kayıt sistemi oluşturularak toplanması amacı doğrultusunda tamamen yerli akıllı ölçüm platformu prototipi geliştirilecektir. Geliştirilecek sistemde, hayvanların en az irritasyonla ve güvenilir olarak özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklerin kayıt altına alınması hedeflenmiştir. Yapılan çalışmalar ile hayvancılıkta mekanizasyon seviyesini arttırarak yerli ve milli yazılım sistemleri ile hayvancılıkta akıllı tarım uygulamalarına geçiş sağlanması hedeflenmektedir.

Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Tarımda Etkin Kullanımı

Güneş Pili Sulama Kanalı Pilot Projesi: GAPTAEM Koruklu İşletmenin tüm tarımsal sulamadaki elektrik ihtiyacının güneş pili sistemiyle karşılanmasıyla GAP Bölgesinde uygulamaya dönük ilk solar tarımsal işletme kurulması çalışmaları başlamıştır. Yaklaşık 2.5 da alana kurulu olan 160 kW gücündeki güneş pilleri ile şebekeye elektrik aktara bilecek ve elektrik kesildiğinde ise istasyonda bulunan derin kuyu ve santrifüj 2 adet pompayı çalıştıracaktır. Proje ile yaklaşık 500 da alandaki bulunan tarla ve bahçeleri; yağmurlama, damlama, yeraltı damlama ve mini sprink yağmurlama sistemleri gibi modern sulama sistemleriyle sulanması sağlanacaktır. 2019 yılında proje çalışmaları devam etmiştir.

Güneş Pili Center Pivot Sulama Sistemi: Proje kapsamında mevcut olan center pivota güneş pilleri entegre edilmesi amaçlanmıştır. Burada güneş pilinin varlığı birim alana harcanan enerji maliyetini azaltacak ve tarımda alternatif enerji kaynaklarının kullanımı konularından güneş pili destekli sulama konusu islenmiş olacaktır. Sistemin tarlaya kurulmasıyla güneş enerjisinin şebekeden bağımsız ve akü olmadan kullanımında en büyük örnek tesislerden biri olması beklenmektedir. Ayrıca güneş pili sisteminin modern sulama sistemlerinden biri olan Center pivot sistemine adapte edilmesiyle bir ilk gerçekleştirilecektir. 2019 yılında proje çalışmaları devam etmiştir.

Sulama Pompalarında Enerji Verimliliğinin Arttırılması Pilot Projesi: Proje ile alınacak çıktılar araştırma yapılan bölgedeki pompaj sistemlerinin mevcut verimliliğini ortaya koyarken verimliliği nasıl artırılacağına dair önerilerde ortaya çıkacaktır. Bu bilgiler ışığında bölge şartlarına en uygun yöntemler belirlenerek pompaj sistemlerindeki gerekli değişikliklerin başlatılmasını sağlamak ve gereken önemi vurgulamak için bir örnek oluşturulacaktır. 2019 yılında proje çalışmaları devam etmiştir.

Toplantılar

TAGEM- Akademi kapsamında tarımsal teknoloji kullanımına yönelik 81 İl Müdürlüğünde görevli teknik personelin katılımı ile bir konferans düzenlenmiştir.

5.20.7. Hayvan Sağlığı, Gıda ve Yem Araştırmaları

Tarımsal Araştırma Master Planında belirtilen hayvan sağlığı araştırma programlarına ait olan araştırma projeleri desteklenmektedir. Projeler Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü, Ankara Şap Enstitüsü, İstanbul -Pendik, İzmir – Bornova, Adana, Elazığ, Erzurum, Konya ve Samsun Veteriner Kontrol Enstitülerinde ve Su Ürünleri Merkez Araştırma Enstitüsü, Ordu Arıcılık Araştırma Enstitüsü, Akdeniz Su Ürünleri Araştırma Enstitülerinin hayvan sağlığı bölümlerinde yürütülmektedir. Proje kapsamında Şubat 2019'da gerçekleştirilen hayvan sağlığı araştırmaları proje değerlendirme toplantısında görüşülen projelerden, 14 araştırma projesinin sonuç raporunun kabulüne, 37 araştırma

projesinin devamına ve yeni teklif edilen 16 araştırma projesinin desteklenmesine, Araştırma Yönetim Komitesinde karar verilmiştir.

Tarımsal Araştırma Master Planında belirlenen öncelikler çerçevesinde; araştırmalar üç ana başlık altında yürütülmektedir. Bahsi geçen başlıklar; epidemiyolojik araştırmalar, teşhis metotları, aşı ve biyolojik ürünler araştırmalarıdır. Araştırmalar ile programlı aşılamalarda kullanılan aşuların etkinliklerinin artırılması, ortaya çıkan hastalıklarının teşhisinde hızlı ve güvenilir metotların geliştirilmesi ve epidemiyolojik araştırmalar ile hastalıklarla mücadele stratejilerinin geliştirilmesi planlanmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde programlı olarak kullanılan Şap, Koyun Keçi Vebası, Mavi Dil gibi aşuların etkinliklerinin artırılması, balık hastalıklarının hızlı teşhisi ve hastalık epidemiyolojilerine yönelik araştırmalar sonuçlandırılmıştır.

TAGEM tarafından desteklenen ve Şap Enstitüsü tarafından yürütülen araştırma projeleri ile geliştirilen şap aşısı, ülkemizi şap aşısında ithalatçı konumdan ihracatçı konuma getirmiştir.

Ülkemizde üretimi yapılmayan kanatlı ve balık aşularının geliştirilmesi amacıyla hazırlanan; Kanatlı Hastalıkları Biyolojik Ürün Araştırma ve Geliştirme Merkezi ve Balık Hastalıkları Biyolojik Ürün Araştırma ve Geliştirme Merkezi Altyapı Projeleri Cumhurbaşkanlığı Bütçe ve Strateji Başkanlığı'na sunulmuştur.

Ülkesel Gıda ve Yem Araştırmaları Programı

Söz konusu program kapsamında Araştırma Enstitüleri ile araştırma yetkisine sahip İl Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüklerinde Tarımsal Araştırma Master Planında belirlenen gıda ve yem konularında araştırma projeleri yapılmakta olup; 2019 yılı içerisinde 25 adet sonuçlanan araştırma projesinin yayınlanmasına, 91 adet projenin ise devamına karar verilmiştir. Ayrıca 34 adet gıda ve yem konulu projenin başlatılması kararlaştırılmıştır. Devam eden ve başlatılacak projeler ile gıda ve yemlerin fiziksel ve kimyasal özelliklerinin belirlenmesi, kalite ve gıda güvenirliliğinin sağlanması, geleneksel gıdaların korunması devamlılığının sağlanması ve geleceğe taşınması, yeni üretim teknolojileri ve ürün geliştirilmesi, gıda ve yem sanayi atık ve artıklarının değerlendirilerek ülke ekonomisine kazandırılması hedeflenmektedir.

Biyogüvenlik Araştırma Geliştirme Alt Yapı Projesi

Ülkemizin Modern Biyoteknolojinin getirdiği imkânların kullanımından doğabilecek zararların en aza indirilmesi, insan, hayvan ve çevre sağlığı yanında sahip olduğumuz biyolojik çeşitliliğinde sürdürülebilir kullanımının sağlanması ve uluslararası anlaşmalardan doğacak yükümlülüklerimizin yerine getirilmesi için kurulması gereken Biyogüvenlik Araştırma ve Takip Sisteminin alt yapısının oluşturulması, eleman yetiştirilmesi ve araştırma projelerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. 2001 yılında başlayan proje devam etmektedir.

Güdümlü Projeler

Ulusal Veteriner Antibiyotik Direnç İzleme Projesi: Proje kapsamında ülkemizde gıda değeri olan hayvanlarda ve gıdalarda ulusal ölçekte antimikrobiyal direncin boyutları belirlenerek sürdürülebilir bir izleme programının oluşturulması hedeflenmektedir.

Türkiye'de Önemli Vektör Kaynaklı Viral Hayvan Hastalıklarının (Mavi dil- BT, Epizootik Hemorajik Ateş-EHD, Üç Gün Hastalığı-BEF ve AKABANE) Teşhisi, Vektörlerin Tespiti ve Erken Uyarı Sisteminin Oluşturulması Projesi: Söz konusu hastalıklar için erken uyarı sisteminin oluşturulması hedefi ile planlanan proje devam etmektedir.

Türkiye'de Bal Arıları ve Bazı Yabani Arılarda Ölümlere Neden Olan Hastalıkların ve Toksikolojik Etkenlerin Araştırılması projesi: Ülkemizde arı kolonilerinde kayıplara neden olan, aynı zamanda arıcılık sektörünü büyük oranda etkileyen arı hastalıkları varlığının, infeksiyon oranlarının ve dağılımının araştırılması hedeflenen proje halen devam etmektedir.

Türkiye'de Üretilen Çam Balının Fiziksel, Kimyasal ve Mineral Madde Profili Projesi: Ülkemizde üretilen çam balının kimyasal, fiziksel ve mineral madde içeriği ile ilgili bilgilere

ve Türk Gıda Kodeksi Bal Tebliğinde bulunan C4 değeri ile ilgili tereddütlerin ortadan kalkması ya da yeniden değerlendirilmesi çalışmalarına katkı sağlanması amacıyla yürütülmüştür. Elde edilen analiz sonuçları Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü ile paylaşılmıştır. Araştırma sonuçları göz önünde bulundurularak Türk Gıda Kodeksi Bal Alt Komisyonu tarafından Salgı Ballarında Sakkaroz miktarının 10 g/100g'dan 5 g/100g'a düşürülmesi yönünde karar alınmıştır. Yine proje sonuçları doğrultusunda Salgı Ballarında protein ve ham bal delta C13 değerleri arasındaki fark ve C4 parametrelerinin Bal Tebliğinden kaldırılması yönünde karar verilmiştir. Proje 2019 yılı itibarıyla tamamlanmıştır. *Ülkemizde Farklı Bölgelerde Yetiştirilen Zeytinlerden Elde Edilen Zeytinyağlarının İklimsel Koşullara Göre Değişen Kalite ve Sağlık Özelliklerinin Belirlenmesi Projesi:* Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nün ihtiyacı doğrultusunda zeytinyağı ile ilgili ulusal verilerin oluşturulması amaçlanmıştır. Proje kapsamında ülkemizde zeytinyağı üretiminin yoğun olarak yapıldığı Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinden zeytin örnekleri, belirlenen 13 il ve 39 bahçeden toplandıktan sonra Bornova Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü'nde zeytinyağları elde edilerek bu zeytinyağlarının kalite ve sağlık kriterleri analizleri projede yer alan laboratuvarlarda gerçekleştirilmektedir. Projenin ilk yılında (2018/19) Ayvalık, Memecik, Gemlik, Kilis Yağlık ve Nizip Yağlık zeytin çeşitlerinden zeytin hasadı yapılarak zeytinyağları elde edilmiş, kalite ve sağlık kriterleri projede yer alan laboratuvarlarda belirlenmiş ve ilgili paydaşlara raporlanmıştır. Projenin ikinci yılı olan 2019/20 yılında zeytin hasadı yapılarak zeytinyağları elde edilmiş olup analiz için ilgili laboratuvarlara gönderilme aşamasındadır. Proje planlandığı şekilde devam etmektedir.

Uluslararası Projeler

Sürdürülebilir Gıda Üretimi ve Tüketimi Projesi: AB Horizon 2020 programı kapsamında yürütülen bir Era-Net Cofund projesidir. 2017-2021 yılları arasında yürütülmesi planlanan projede 16 ülkeden 25 fonlayıcı kuruluş yer almaktadır. Projede Yürütme Kurulu Üyeliği ve İş Paketi Lider Yardımcılığı görevleri bulunmaktadır. Proje kapsamında çağrıya çıkmış ve değerlendirmeler sonucunda 12 projenin destek kapsamına alınarak ortak fonlama modeli ile desteklenmesine karar verilmiştir. Söz konusu projelerden birinde Gıda ve Yem Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü de proje ortağı olarak yer almaktadır. Proje devam etmektedir.

Gıda Zincirindeki Hasat Sonrası Kayıpları Azaltmak İçin Yenilikçi Yaklaşımlar Projesi: AB Erasmus+ Stratejik Ortaklıklar Programı kapsamında desteklenmektedir. Koordinatörlüğünü Gıda ve Yem Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü'nün yaptığı projede ülkemizden TAGEM, Gaziantep Üniversitesi, Bursa Büyükşehir Belediyesi (TARIM AŞ), Bursa Ticaret Borsası; yurtdışından ise Gıda ve Konservelik Ulusal Teknoloji Merkezi (CTC, İspanya), Dunarea De Jos Üniversitesi (UDJ, Romanya) ve ISEKI Gıda Derneği (IFA, Avusturya) yer almaktadır. Bursa'da gerçekleşen Açılış Konferansı ile başlayan ve 24 ay sürmesi planlanan proje kapsamında bahçecilik ürünlerinin kalite, emniyet ve pazarlanabilirliğini arttırmak için hasat sonrası sektörlerde (gıda tedarik zinciri) mesleki eğitim gereksinimlerini karşılayacak bir eğitim paketi geliştirilerek hasat sonrası kayıplarının azaltılması amaçlanmaktadır. Proje partnerleri tarafından hazırlanan söz konusu eğitim materyallerine <http://www.postharvestproject.com/> internet sitesi üzerinden ulaşmak mümkündür. Proje 31.12.2019 tarihinde sonuçlandırılmıştır.

Beslenme ve Gıda için Biyoçeşitlilik Projesi: Gıda ve beslenme için uygun biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir kullanımını sağlayarak; hedef kullanıcıların refahını arttırmak ve gıda güvenliğinin iyileştirilmesine katkıda bulunmak amaçlanmaktadır. Küresel Çevre Fonu'ndan sağlanan hibe desteği ile Nisan 2012 yılında başlamış olup, proje Aralık 2019 yılında tamamlanmıştır. Küresel koordinasyonu Bioversity International tarafından yapılan proje, Türkiye, Brezilya, Kenya, Sri-Lanka'da yürütülmüş, Birleşmiş Milletler Çevre Programı ve Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü tarafından desteklenmiştir. 3 pilot alanda (Karadeniz, Akdeniz ve Ege Bölgesi'nden toplam 10 il) yürütülen projede; seçilen bölgelerde, yenilebilir doğal bitkiler, doğa mantarları ve yöresel beslenmede öne çıkan siyez buğdayı, börülce ve göleveze gibi yerel çeşitler olmak üzere 43 tür üzerinde çalışılmıştır. Bu türlere ait mevcut veriler, anket yöntemi ile elde edilerek, besin değerlerini belirlemek

amacıyla da gıda analizleri yapılmıştır. Elde edilen bilgiler ışığında gerekli politika ve mevzuat hazırlıkları yapılarak, paydaşlarla birlikte farkındalığı artırma faaliyetleri gerçekleştirilmiş ve sürdürülebilir kullanımını güçlendirecek çalışmalar yürütülmüştür.

Biyogüvenlik Takas Mekanizmasına Etkin Katılım İçin Sürdürülebilir Kapasite Geliştirme Projesi: Gelişmekte olan yetmiş altı ülkeyi ve geçiş ekonomisine sahip olan ülkeleri hedefleyen bir Küresel Proje ve Küresel Çevre Fonu tarafından finanse edilmektedir. (BCH III) Üçüncü aşaması başlamış olup, ülkemiz bu projede yer almaktadır. Proje süresi 18 ay olup, Kasım 2018 –Nisan 2020 yılları arasında yürütülmesi öngörülmektedir. BCH III projesinin hedefleri arasında, ortak bir platform olan ve Cartagena Biyogüvenlik Protokolü'nün 20. Maddesi uyarınca kurulan “Biyogüvenlik Takas Mekanizması”nı kullanarak genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) ile ilgili bir bilgi stratejisinin geliştirilmesi yer almaktadır. Söz konusu strateji, genetiği değiştirilmiş organizmalar hakkındaki bilgilerin Biyogüvenlik Takas Mekanizması'nın Küresel Portalına akışı için kabul edilen ulusal mekanizma ve prosedürleri temel alacaktır. Bu kapsamda projenin Birinci Ulusal Çalıştayı 22-24 Haziran 2019 tarihleri arasında ve İkinci Ulusal Çalıştayı 10-11 Aralık 2019 tarihleri arasında Kızılcahamam/Ankara'da gerçekleştirilmiştir. Çalıştaya kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, akademisyenler, araştırmacılar, meslek örgütleri, gıda ve yem şirketlerinden oluşan temsilciler katılım sağlamıştır.

TÜBİTAK Projeleri

TÜBİTAK Kamu Araştırmaları Destek Grubu 1007 Programı: Yerli ürün kaynaklarından (yoğurt, beyaz peynir ve kaşar peyniri) seçilen bakteriler ile ticarileşebilir, yerli starter kültürlerin ve üretim teknolojilerinin bir Türk firması tarafından geliştirilmesi amacıyla “Ülkemize Özgü Yoğurt, Peynir Kültürü Geliştirilmesi ve Pilot Ölçekte Üretimi” isimli proje başlatılmıştır. Yürütücülüğünü Pak Gıda Üretim ve Pazarlama A.Ş.'nin yaptığı projede Gıda ve Yem Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü, Yıldız Teknik Üniversitesi Gıda Mühendisliği Bölümü ve TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Gıda Enstitüsü proje ortağı olarak yer almaktadır. Proje starter kültür konusunda yaşanan döviz ve ürün kayıplarının önlenmesi, ihracat ve istihdamın artırılması, akademik ve teknik elemanların yetiştirilmesi ve standart, yüksek kaliteli yoğurt ve peynir üretimlerinin sağlanması anlamında önem arz etmektedir. Proje kapsamında yerli starter kültürler kullanılarak yoğurt üretimi gerçekleştirilmiştir.

Diğer

Dünya Sağlık Örgütü ve Türkiye Sağlık Enstitüleri Başkanlığı işbirliği ile gerçekleştirilen “Kanıtla Dayalı Politika Belgesinin Oluşturulma Projesi: Türkiye’ de Trans Yağ Tüketiminin ve Sağlık Üzerindeki Olumsuz Etkilerinin Azaltılması” isimli projede Tarım ve Orman Bakanlığını temsilen TAGEM görev almaktadır.

5.21. TÜTÜN VE ALKOL

5.21.1. Tütün

Tütün Üretimi

2019 ürünü üretici tütünlerinin yazılı sözleşme esasına göre alım-satımında kullanılmak üzere firma talepleri doğrultusunda toplam 65.000 adet Tütün Üretim ve Alım-Satım Sözleşmesi bastırılarak 62.043 adet bedeli mukabilinde alıcılara dağıtılmıştır.

Firmalar, üreticilerle akdettikleri sözleşmelerin birer nüshasını 15/05/2019 tarihine kadar Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına göndermiş olup, bildirimlerin tetkiki neticesinde toplam 20 firmanın 50.040 üretici ile 920.515 dekar alanda 79.727.330 kg tütün üretirmek için sözleşme yaptığı tespit edilmiştir. 2019 ürün yılında öngörülen üretim miktarının %67,60'ı ve üretici sayısının da %65,84'ü Ege Bölgesindedir.

Türkiye'de sözleşmeli tütün üretimine 2002 yılında başlanmıştır. Bu kapsamda üretilen tütünlerin fiyatları, tütün mamulleri üreticileri ve/veya alıcıları ile üreticiler ve/veya temsilcileri arasında varılan mutabakata göre belirlenmektedir. 2019 ürün yılında sözleşmeli olarak üretilen tütünlerin alımlarına 2020 yılının Ocak ayında başlanacaktır.

İzne Tabi Üretim:Alıcı firmalar, ülkemizde üretilmeyen veya üretimi az olup ihtiyaç duyulan bazı menşe tütünlerin, farklı mahallerde üretimini yapmak için Bakanlığımızdan izin almaktadırlar.

Bu kapsamda, 5 firmaya; 9 üretim merkezindeki, 528 köyde, 7.748 üretici ile 142.269 dekar alanda ve 9.400.750 kg öngörülen üretim miktarı ile faaliyette bulunmak üzere 12 adet üretim izni verilmiştir.

Türkiye'de Virginia ve Burley Tipi Tütün Üretimi:Türkiye'de yılda yaklaşık 45-50 milyon kg Virginia ve Burley tipi tütün ithal edilerek sigara harmanlarında kullanılmaktadır. 2019 yılında 107.422 ton tütün 541.788.751 dolar bedel karşılığında ithal edilerek sigara harmanlarında kullanılmıştır. Virginia ve Burley tipi tütün üretiminin artırılması hedeflenmelidir. 2018 ürün yılında ülkemizde üretilen yabancı menşeli tütünler, toplam üretimin yaklaşık %5'ini oluşturmaktadır. 2018 yılında 2.104.531 kg olan Virginia ve Burley Tipi Tütün Üretim 2019 yılı için 2.832.200 kg olarak öngörülmüştür.

Tütün Alımı

2018 ürünü tütünler 2019 yılında TTYB sahibi 17 firma tarafından satın alınmıştır. Alımlara ait bilgiler Tablo 8'de gösterilmiştir. Alımı gerçekleştirilen tütünlerin miktar olarak %65,04'ü Ege ve %16,69'u Karadeniz Bölgesinde üretilen tütünler olup 23 il, 96 ilçe ve 1.814 köy/mahallede üretilen tütünlerden oluşmaktadır.

Tablo 48: Türkiye Genelinde 2018 Ürünü Tütünlerin Alım Durumu

Bölge	Üretici(adet)	Miktar(kg)	Bedel(TL)
Ege	32.458	42.590.860	872.070.685
Karadeniz	7.933	10.931.029	221.014.811
Marmara	1.589	1.622.012	33.143.207
Doğu	47	201.518	1.938.264
Güneydoğu	5.258	8.583.445	106.743.093
Akdeniz	1.326	1.554.435	22.458.890
TOPLAM	48.611	65.483.299	1.257.368.950

2018 ürün yılı tütün alımında, bir önceki yıla oranla; miktar olarak %21,23, üretici sayısında %12,99 ve üreticilere ödenen toplam bedel de ise %6,86 oranında bir azalma olduğu görülmüştür. 2018 ürün yılında toplam tütün üretiminin %95'i Türk tütünlerinden oluşmaktadır. Türk tütünlerinde üretici başına düşen toplam üretim miktarının 1.330 kg olduğu görülmüştür.

Anlaşmazlıkların Çözümü:Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Anlaşmazlıkların Çözümü" başlıklı 12 nci maddesi uyarınca, 2018 Ürün Yılı Üretici İtirazları Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından 2 uzman, 5 üretim bölgesinin 3 ilinde, 5 işgünü çalışarak 6 üreticinin itirazını sonuçlandırmış olup itiraz eden üreticilerin %33'ünün itirazı haklı bulunmuştur.

Stok ve İşleme

Tütünlerin Depolanması:Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca alıcı firmalar tütün koymuş oldukları depoları Bakanlığa bildirmiş olup Türkiye genelinde özel sektörün 1.286.894 m² alanlı, 293.963 ton kapasiteli 93 deposu bulunmaktadır.

Tütün İşleme Tesisleri:Tütün Üretimi, İşlenmesi, İç ve Dış Ticareti İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 20 nci maddesi gereğince Türkiye'de üretilen tütünlerin Türkiye'de işlenmesi şarttır. Türkiye'de, TTYB sahibi firmalara ait birisi homojenize tütün tesisi olmak üzere toplam 7 adet tütün işleme tesisi bulunmaktadır. Söz konusu tesislerin günlük işleme kapasiteleri tek vardiyada 517 ton olup, bu tesislerde 1.230 kişi çalışmaktadır. Tütün Ticareti Yetki Belgesine sahip gerçek ve tüzel kişilere ait 6 firmanın 7 adet işleme tesisi bulunmaktadır. Söz konusu işlemlerde çalışanların yaklaşık %14'ü daimi ve %86'sı ise geçici personel statüsünde çalışmaktadır.

Tütün Stokları:Alıcılar, tütün stoklarını her yıl haziran ve aralık ayları sonu itibariyle, takip eden ayın onbeşinci gününe kadar Bakanlığa bildirmek zorundadır. 2018 yılsonu itibariyle 51.710 ton olan ülke tütün stokları 2019 yılsonu itibariyle %6,43 oranında azalarak 48.386 tona düşmüştür. Tütün stokları ile ilgili ayrıntılı bilgiler tabloda yer almaktadır.

Tablo 49: Türkiye Tütün Stokları

ORIENTAL		DİĞER		TOPLAM
İşlenmemiş	İşlenmiş	İşlenmemiş	İşlenmiş	
9.114.704	35.301.927	193.662	3.775.956	48.386.249

2019 yılı tütün stokları henüz kesinleşmemiştir. 31.12.2019

Tütün Ticareti

Tütün Ticareti Yetki Belgesi (TTYB): Tütün ticareti yapabilmek için Bakanlığımızdan Tütün Ticareti Yetki Belgesi almak gerekmektedir. 2019 yılında 18 firmaya TTYB verilmiş, vizesini güncellemeyen 2 firmanın TTYB'si ise iptal edilmiş olup 2019 yılı sonu itibari ile TTYB'ne sahip gerçek ve tüzel kişi 107 adede ulaşmıştır.

Tütün İhracatı: Tütün ihraç etmek isteyen firmalar Bakanlığımızdan "İhracat Uygunluk Belgesi" almak zorundadır. Bu kapsamda, TTYB sahibi 19 firma tarafından yapılan 1.254 başvuru üzerine İzmir ve Trabzon mahallerinde yapılan ekspertiz muayeneleri sonrası düzenlenen ekspertiz raporlarına dayanılarak 1.254 adet İhracat Uygunluk Belgesi verilmiştir. İhracat Uygunluk Belgeleri dikkate alınarak derlenen verilere göre; 2019 yılında 49 ülkeye 250.476.886 dolar Serbest Dolaşıma Giriş Rejimi (S.D.G.R.) ve 2.940.799 dolar Dahilde İşleme Rejimi kapsamında olmak üzere, toplam 253.417.685 dolar'lık ihracat gerçekleştirilmiştir. Toplam ihracatın değer bazında yaklaşık %0,02'si kamuya, %99,98'i ise özel sektöre aittir.

Tablo 50: S.D.G.R. Kapsamında Yapılan İhracatın Sektöre Göre Dağılımı

Sektör	Miktar (kg)	Değer (dolar)
Kamu	91.930	43.699
Özel	46.423.190	253.373.986
Toplam	46.515.120	253.417.685

(*) 2019 yılı ihracatı henüz kesinleşmemiştir.

Tablo 51: D.İ.R. Kapsamında Yapılan İhracatın Sektöre Göre Dağılımı

Sektör	Miktar (kg)	Değer (dolar)
Kamu	0	0
Özel	2.198.360	2.940.799
Toplam	2.198.360	2.940.799

Tablo 52: Toplam İhracatın Sektöre Göre Dağılımı

Sektör	Miktar (kg)	Değer (dolar)
Kamu	91.930	43.699
Özel	46.423.190	253.373.986
Toplam	46.515.120	253.417.685

2019 yılı tütün ihracatı bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında, miktar bazında %25,93 ve değer bazında ise %35,17 oranında bir azalışın olduğu belirlenmiştir.

2019 yılı ihracatı ülkelere göre değer bazında değerlendirildiğinde, ilk sırada ABD'nin yer aldığı ve ABD'yi; Belçika, Endonezya, Rusya ve Almanya'nın takip ettiği görülmektedir. Bu beş ülkeye yapılan ihracat toplam ihracatın %61,3'üne tekabül etmektedir.

Tütün İthalatı: Firmaların tütün ithalatı başvuru formu ile Bakanlığımıza müracaatlarını takiben, Bakanlık uzmanlarınca yapılan kontrol ve ekspertiz muayeneleri sonucu tütün ithalatı uygunluk belgesi verilmektedir. Bu kapsamda, 2019 yılı içinde 50 firmaya 18.679 adet Tütün İthalatı Uygunluk Belgesi verilmiştir. Bu doğrultuda, 2019 yılında toplam 50 firma tarafından; S.D.G.R. kapsamında 355.273.456 dolar, D.İ.R. kapsamında 186.008.799 ve Gümrük Kontrolü Altında İşleme Rejimi (G.K.A.İ.R.) olmak üzere toplam 541.788.751 dolar bedelle tütün ithalatı gerçekleştirilmiştir. Bu verilere ilişkin ayrıntılı bilgiler Tabloda gösterilmiştir. Toplam ithalatın değer bazında; %65,57'si S.D.G.R., %34,33'ü D.İ.R. ve %0,1'i ise G.K.A.İ.R kapsamında gerçekleştirilmiştir. 2019 yılı tütün ithalatı bir önceki yıl ile karşılaştırıldığında, miktar bazında %2,86 ve değer bazında ise %8,21 oranında bir azalışın söz konusu olduğu saptanmıştır.

Tablo 53: 2019 Yılı Tütün İthalatının Rejim Bazında Dağılımı

Rejim adı	Firma adedi	Miktar (kg)	Değer (Dolar)
S.D.G.R.	44	68.857.840	355.273.456
D.İ.R.	21	38.045.935	186.008.799
G.K.A.İ.R.	1	518.400	506.496
Toplam		107.422.175	541.788.751

(*) 2019 yılı ithalatı henüz kesinleşmemiştir.

2019 yılı ithalatını menşe ülkesi ve değer bazında değerlendirdiğimizde sırasıyla; Brezilya, Hollanda, Almanya, Mozambik, Hindistan, Arjantin, Tanzanya, Rusya, İngiltere ve Çin'in ilk 10'da yer aldığı görülmektedir. Bu ilk 10 ülkenin toplamı %78,22'ye tekabül etmektedir. İlk sırada yer alan Brezilya %21,9'luk bir paya sahiptir. 2019 yılı tütün ithalatı tip ve nevilere göre değer bazında değerlendirildiğinde sırasıyla; Virginia tipi tütün, Şişirilmiş tütün, Burley tipi tütün, Harmanlanmış Burley tipi tütün, homojenize tütün ve tütün damarının ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir. Bu nevilerin toplam içerisindeki payları %99,50'ye tekabül etmektedir. Bu toplamda Virginia tipi tütün %42,19'luk payı ile ilk sırada yer almaktadır.

Tütün Tohumu İthalatı:Tütün tohumu ithalatı, Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığının uygun görüşü alındıktan sonra Bakanlığımızın izni ile yapılmaktadır. Tütün Ticareti Yetki Belgesine sahip 8 alıcı firmaya 2019 ürün yılında 342,23 kg ve 2.100.000 adet kaplanmış tohum ithalatı için 23 adet tohum ithal izni verilmiştir.

Verilen İzinler/Belgeler, Temdit/Tadilat

Tesis Kurma İzni: Tütün mamulü üretim tesisi kurmak isteyenlere tesis kurma izni, 04/11/2010 tarihli ve 27749 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren "Tütün Mamullerinin Üretim ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (Üretim ve Ticaret Yönetmeliği) kapsamında verilmekte olup, izin verilenlere bu işlemleri yürütmesi için Tesis Kurma Uygunluk Belgesi düzenlenerek verilmektedir. 2019 yılı içinde 14 şirkete Tesis Kurma Uygunluk Belgesi verilmiştir.

Makaron üretim tesisi kurmak isteyenlere tesis kurma izni, 28/06/2014 tarihli ve 29044 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak 26/09/2014 tarihinde yürürlüğe giren "Makaron Üretimi ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" kapsamında verilmekte olup, izin verilenlere bu işlemleri yürütmesi için Tesis Kurma Uygunluk Belgesi verilmektedir. 2019 yılı içinde 2 şirkete Tesis Kurma Uygunluk Belgesi verilmiştir.

Yaprak Sigara Kağıdı üretim tesisi kurmak isteyenlere tesis kurma izni, 25/10/2016 tarihli ve 29868 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan "Yaprak Sigara Kağıdı Üretimi ve Ticaretine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik" kapsamında verilmekte olup, izin verilenlere bu işlemleri yürütmesi için Tesis Kurma Uygunluk Belgesi verilmektedir. 2019 yılı içinde Tesis Kurma Uygunluk Belgesi verilmemiştir.

Üretim ve Faaliyet İzni: Tütün mamulü üretimi için tesis kurma izni alan ve projesini gerçekleştirerek işletmesini üretime hazır hale getiren şirketlere, Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin Üretim ve Faaliyet İzni başlıklı 7 nci maddesi kapsamında Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmektedir. Tütün mamulü üretimi için 2019 yılı içinde 16 firmaya Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmiştir.

Makaron üretimi için tesis kurma izni alan ve projesini gerçekleştirerek işletmesini üretime hazır hale getiren firmalara, Makaron Yönetmeliğinin "Üretim ve faaliyet izni" başlıklı 7 nci maddesi kapsamında Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmektedir. Makaron üretimi için 2019 yılı içinde Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmemiştir.

Yaprak sigara kağıdı üretimi için tesis kurma izni alan ve projesini gerçekleştirerek işletmesini üretime hazır hale getiren firmalara, Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin "Üretim ve faaliyet izni" başlıklı 7 nci maddesi kapsamında Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmektedir. 2019 yılı içinde yaprak sigara kağıdı üretimi için Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi verilmemiştir.

Üretim ve Faaliyet İzni Temdidi: Tütün Mamulü tesisi kurma izni ve üretim ve faaliyet izni almak suretiyle faaliyetine devam eden ve yapılan incelemeler ve denetimler neticesinde şartlarını sağlamaya devam ettiği belirlenen firmaların Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgeleri 5 yıllık süre sonunda, Üretim ve Ticaret Yönetmeliği kapsamında temdit edilmektedir. 2019 yılı içinde 5 firma için 5 adet Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi temdit işlemi gerçekleştirilmiştir.

Makaron tesisi kurma izni ve üretim ve faaliyet izni almak suretiyle faaliyetine devam eden ve yapılan incelemeler ve denetimler neticesinde şartlarını sağlamaya devam ettiği belirlenen firmaların Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgeleri 5 yıllık süre sonunda, Makaron Yönetmeliği kapsamında temdit edilmektedir. 2019 yılı içinde 1 firma için 1 adet Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgesi temdit işlemi gerçekleştirilmiştir.

Yaprak Sigara Kağıdı tesisi kurma izni ve üretim ve faaliyet izni almak suretiyle faaliyetine devam eden ve yapılan incelemeler ve denetimler neticesinde şartlarını sağlamaya devam ettiği belirlenen firmaların Üretim ve Faaliyet Uygunluk Belgeleri 5 yıllık süre sonunda, Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliği kapsamında temdit edilmektedir. 2019 yılı içinde yaprak sigara kağıdı üretimi için temdit işlemi gerçekleştirilmemiştir.

Proje Tadilat İşlemleri: Tütün Mamulüyle ilgili proje tadilat izinleri veya bildirim işleri Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 9 uncu maddesi kapsamında gerçekleştirilmektedir. Üretim kapasitesi artışı olan proje tadilatı işlemlerine, izin verilmesi halinde bu işlemlerin yürütülmesi için Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi verilmektedir. 2019 yılı içinde 1 firmaya 4 adet Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi verilmiştir. 2019 yılı içinde 5 firmaya Proje Tadilatı kapsamında 7 adet izin verilmiştir.

Makaronla ilgili Proje tadilat izinleri veya bildirim işleri Makaron Yönetmeliğinin 9 uncu maddesi kapsamında yürütülmektedir. Üretim kapasitesi artışı olan proje tadilatı işlemlerine, izin verilmesi halinde bu işlemlerin yürütülmesi için Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi verilmekte olup 2019 yılı içinde Proje Tadilatı kapsamında izin verilmemiştir.

Yaprak Sigara Kağıdı proje tadilat izinleri veya bildirim işleri Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin 9 uncu maddesi kapsamında yürütülmektedir. Üretim kapasitesi artışı olan proje tadilatı işlemlerine, izin verilmesi halinde bu işlemlerin yürütülmesi için Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi verilmekte olup 2019 yılı içinde 1 firmaya 1 adet Proje Tadilatı Uygunluk Belgesi verilmiştir.

İthalat İzni

İlgili yönetmelikler uyarınca verilmekte olan Tütün Mamulleri İthalatı Uygunluk Belgesi, Makaron İthalatı Uygunluk Belgesi, Yaprak Sigara Kağıdı İthalatı Uygunluk Belgesi 2019 yılı için düzenlenmemiştir.

İhracat İşlemleri

Tütün mamulü ihracatına ilişkin işlemler, Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmektedir. Ülkemizde tütün mamulleri ihracatı, az miktarda İhracat Rejimi kapsamında, çoğunluğu ise Dahilde İşleme Rejimi kapsamında gerçekleştirilmektedir.

Dahilde İşleme Rejimi çerçevesinde ihraç edilecek kıyılmış tütün ve tütün mamulü için

Dahilde İşleme İzin Belgesinin bir örneği, hammadde sarfiyat tablosu, tütün kullanım oranları tablosu, tütün mamulüne ilişkin üretim kodlaması veya benzeri işaretleme bilgisi ile marka bilgisi, ihraç edilecek ülke isimleri ile firma tarafından Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına başvurulması ve uygunluk belgesi alınması zorunludur. Uygunluk Belgesi başvurusu, Başkanlığa beyan edilen bilgi ve belgeler, tesisin üretim kapasitesi de dikkate alınarak değerlendirilir ve uygun bulunanlara uygunluk belgesi verilir. Kıyılmış tütün ve/veya tütün mamullerinin ihracatı, sadece üretimini gerçekleştiren firma tarafından yapılabilir. Başkanlık, ihraç edilecek kıyılmış tütün ve/veya tütün mamulleri için; ithalat, üretim ve ihracat aşamalarında, numune almak dahil her türlü teknik denetim ve analizleri yapmaya veya yaptırmaya yetkilidir. Dahilde İşleme İzin Belgesinin kapatılmasına esas teşkil eden ekspertiz raporu Başkanlık tarafından düzenlenir. Bu raporun hazırlanması için, ithalat, üretim ve ihracat işlemlerinin bitirilmesi ve belge süresi bitiminden en az otuz gün önce Başkanlığa müracaat edilmesi gerekmektedir. 2019 yılında DİR kapsamında 20 firmaya 24 adet uygunluk belgesi verilmiştir.

Makaron ihracatı ile ilgili işlemler, Makaron Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmekte olup 2019 yılında DİR kapsamında uygunluk belgesi düzenlenmemiştir.

Yaprak Sigara Kağıdı ihracatı ile ilgili işlemler Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin 14 üncü maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmekte olup 2019 yılında DİR kapsamında uygunluk belgesi düzenlenmemiştir.

Piyasaya Arz İzni

Tütün Mamulünü piyasaya arz izni ile ilgili işlemler, Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 12 nci maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmektedir. 2019 yılında yapılan Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi sayısı 409 dur.

Makaronun piyasaya arz izni ile ilgili işlemler, Makaron Yönetmeliğinin 12 nci maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmektedir. Sektörde faaliyet gösteren firmalara ait 2019 yılında yapılan Piyasaya Arz izni güncelleme sayısı 4 tür.

Yaprak Sigara Kağıdının piyasaya arz izni ile ilgili işlemler, Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin 12 nci maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmekte olup sektörde faaliyet gösteren firmalara ait 2019 yılında yapılan Piyasaya Arz Uygunluk Belge sayısı 5 tir.

Piyasaya Arz İzni Güncellemeleri

Tütün Mamulünün piyasaya arz izni güncellemesi ile ilgili işlemler, Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmekte olup sektörde faaliyet gösteren firmalara ait 2019 yılında yapılan piyasaya arz izni güncelleme sayısı 252 dir.

Makaronun piyasaya arz izni güncellemesi ile ilgili işlemler, Makaron Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmekte olup 2019 yılında makaron üretimi için piyasaya arz izni güncellemesi yapılmamıştır.

Yaprak Sigara Kağıdının piyasaya arz izni güncellemesi ile ilgili işlemler, Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin 13 üncü maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde yürütülmekte olup 2019 yılında yaprak sigara kağıdı üretimi için piyasaya arz izni güncellemesi yapılmamıştır.

Tesis Kuruluş Yeri Değişikliği ve Devir

Tütün Mamulü için, Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin; 17 nci maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde tesisin kuruluş yeri değişikliği, 18 inci maddesinde yer alan hükümler çerçevesinde devir ile ilgili işlemler gerçekleştirilmektedir. Anılan maddeler çerçevesinde 2019 yılı içinde 5 firmaya Tesis Kuruluş Yeri Değişikliği kapsamında izin verilmiştir.

2019 yılı içinde makaron ve yaprak sigara kağıdı ile ilgili yönetmelikler kapsamında herhangi bir tesis kuruluş yeri değişikliği izni ile tesis devir izni verilmemiştir.

Tesis Faaliyetlerinin Sona Erdirilmesi ve Kapatılması

Tütün mamulleri tesis kapatma izni, makaron üretim tesislerine ilişkin yönetmelikler kapsamındaki 2019 yılı içinde herhangi bir tesis kapatma izni verilmemiştir.

Yaprak sigara kağıdı üretim tesislerine ilişkin tesis kapatma izni, Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin "Tesisin faaliyetinin sona erdirilmesi ve/veya kapatılması" başlıklı 19 uncu

maddesi kapsamında verilmekte olup 2019 yılı içinde 1 firmaya 1 adet Tesis Kapatma İzni verilmiştir.

İmha-geri kazanım

Bandrol Hesaplarının Takibi ve İmhası

Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 16 ncı maddesi, Makaron Yönetmeliğinin 16 ncı maddesi ve Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin 16 ncı maddesi hükümleri çerçevesinde tütün mamulleri, makaron ve yaprak sigara kağıdı piyasasında bandrol hesapları, bedellerinin tahsili ve imhası işlemleri Tütün ve Tütün Mamulleri Daire Başkanlığınca takip edilmektedir.

Aylık raporlarda belirtilen üretim miktarları üzerinden, üretilen tütün mamulleri, makaron ve yaprak sigara kağıdı birim ambalajı üzerinde kullanılan bandrole ilişkin olarak bandrol başına alınacak satış hizmet bedeli; firmalarca, müteakip ayın son gününe kadar Bakanlık hesabına yatırılmakta, belirtilen süre içinde yatırılmayan satış hizmet bedeli kanuni faizi ile birlikte tahsil edilmektedir. İthal edilen tütün mamullerinde kullanılacak bandrol başına alınacak satış hizmet bedeli ise ithal edilen mamulün gümrükte yapılacak ekspertiz muayenesinden önce Bakanlık hesabına yatırılmakta ve satış hizmet bedelinin yatırılmasını müteakip ekspertiz işlemleri yapılmaktadır.

Bandrol imha işlemleri, 23/12/2008 tarih ve 27089 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 5 Seri No'lu Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerde Bandrollü Ürün İzleme Sistemi Genel Tebliği hükümleri uyarınca, Gelir İdaresi Başkanlığı, Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı, yetkili firma ve üretici firma personelinin katılımı ile oluşturulacak komisyon tarafından, Tebliğ ekinde yer verilen EK-I.B Tütün Mamullerinde Fire Bandrolü Tespit ve İmha Tutanağı'nın düzenlenmesi suretiyle tespit edildikten sonra komisyon tarafından uygun görüldüğü şekilde imha edilmektedir.

2019 yılı içinde Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından 4 personel, 18 gün süresince 50.518.058 adet bandrolün tespiti ve imhası işlemlerine nezaret etmiştir.

Tütün ve Tütün Mamullerinin İmhası ile Tütünlerin Geri Kazanım İşlemleri

Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 24 üncü maddesi gereğince tütün ve tütün mamullerinin imhası ile tütünlerin geri kazanım işlemleri Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığının izni ve gerektiğinde nezaretinde veya Başkanlığın tespiti sonrasında Çevre Kanunu ve diğer ilgili mevzuatına göre yapılmaktadır.

2019 yılında;

- 15 personel 15 gün süresince 46.924.253 adet sigaranın tespiti ve açımı işlemlerine,
- 7 personel 21 gün 3.705.961 adet sigaranın tespiti ve imhası işlemlerine,
- 28 personel 76 gün 1.040.469,80 kg tütün ve tütün tozu tespiti ve imhası işlemlerine,
- 1 personel 2 gün 17.100.000 adet makaron tespiti ve imhası işlemlerine nezaret etmiştir.

Denetimler ve İncelemeler

Teknik Denetimler

Yapılan denetimler, Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 22 nci maddesi, Makaron Yönetmeliğinin 22 nci maddesi ve Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin 22 nci maddesi hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Üretim tesislerinde 16 personel 6 gün süresince teknik denetim işlemi gerçekleştirmiştir. Ayrıca; 2019 yılında üretim tesislerinden, 187 sigara, 425 nargilelik tütün mamulü, 46 sarmalık kıyılmış tütün mamulü, 66 puro ve sigarillo ile 3 makaron numuneleri alınarak bağımsız ve akredite laboratuvarlarda analiz ettirilmiş olup, 120 nargilelik tütün mamulü ile 6 puro ve sigarilloda teknik düzenlemelere uygun olmayan ürün tespiti yapılmıştır.

Tütün mamulleri üretim tesislerinde 50 personel 55 gün süresince, üretim ve faaliyet izni ile temdit işlemi incelemelerini gerçekleştirmiştir.

Tütün mamulleri üretim tesislerinde 8 firmada, 17 personel ile 15 adet proje tadilatı İncelemesi gerçekleştirilmiştir.

Tütün mamulleri üretim tesislerinde 40 personel 76 gün süresince DİR Denetimleri gerçekleştirmiştir.

Yaptırımlar

İdari yaptırımlar; 4733 sayılı Kanununun 8 inci maddesi, 4207 sayılı Tütün Ürünlerinin

Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun hükümleri, 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun hükümleri kapsamında uygulanmaktadır. 2019 yılı içinde 11 kişi/ firmaya idari yaptırım uygulanmıştır.

İstatistik Verilerin Derlenmesi ve Paylaşımı

Türkiye’de tütün mamulleri üretimi ve ithalatıyla ilgili olarak faaliyet gösteren firmaların Üretim ve Ticaret Yönetmeliğinin 20 nci maddesi, makaron üretimi ve ithalatı ile ilgili olarak faaliyet gösteren firmaların Makaron Yönetmeliğinin 20 nci maddesi ve yaprak sigara kağıdı üretimi ve ithalatı ile ilgili olarak faaliyet gösteren firmaların Yaprak Sigara Kağıdı Yönetmeliğinin 20 nci maddesi çerçevesinde tutmaları zorunlu olan kayıtlar bulunmaktadır.

Firmalar; aylık olarak, dahilde işleme rejimi kapsamında ve haricinde gerçekleştirilen üretim bilgilerini, üretimden ambarlara sevk edilen mamuller ile ambarlardan yapılan satışları, pazarlama firmaları tarafından toptan satıcılara yapılan satışları, il bazında satış miktarlarını, bandrol hareketlerini, üçer aylık dönemlerde, hammadde stok hareketlerini, hammadde fabrikasyon hareketlerini, ithalat Rejimi, ithalat ülkesi ve menşe ülkesi bazında gerçekleştirdikleri ithalat miktarlarını, menşe ve bölgesel bazda tütün kullanım miktarlarını, sektörel bilgi formlarını Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına bildirmektedir.

Firmalardan gelen bilgiler kayıtların takibi ve istatistik veri tabanı tutulması amacıyla aylık olarak Tütün ve Tütün Mamulleri Daire Başkanlığınca derlenmektedir.

Bu bilgiler aynı zamanda sektörel analiz çalışmalarında değerlendirilmekte olup, paylaşılması uygun görülen bilgiler talep halinde gerçek ve tüzel kişiler, kamu kurum ve kuruluşları ile paylaşılmakta olup,

Düzenli olarak, Cumhurbaşkanlığı, Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Plan ve Programlar Genel Müdürlüğüne, Sağlık Bakanlığı, Halk Sağlığı Genel Müdürlüğüne, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir İdaresi Başkanlığına, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Gelir Düzenlemeleri Genel Müdürlüğüne, Hazine ve Maliye Bakanlığı, Kamu Finansmanı Genel Müdürlüğüne, Türkiye İstatistik Kurumuna, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına iletilmektedir.

Puro ve Sigarillo

2019 yılı içinde 2 adet yeni Puro ve Sigarillo İthalatı Yetki Belgesi verilmiştir. Anılan Bakanlar Kurulu Kararının 6 ıncı maddesi çerçevesinde ise 2019 yılı içinde 10 firmanın Puro ve Sigarillo İthalatı Yetki Belgesi süre uzatımı yapılmıştır. 2019 yılında, ithalatçı firmalar adına 42 farklı çeşit için toplamda 132 adet Puro ve Sigarillo İthalatı Uygunluk Belgesi, 36 adet yeni Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi, 1 adet güncellenmiş Piyasaya Arz Uygunluk Belgesi düzenlenmiştir.

Girdilerin Derlenmesi ve İfşası ile Yapılan Diğer Çalışmalar

06/01/2005 tarihli ve 25692 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Mülga Tütün Mamullerinin Zararlarından Korumaya Yönelik Üretim Şekline, Etiketlenmesine ve Denetlenmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 8 inci maddesinin birinci fıkrası gereği firmalar tarafından beyan edilen Yıllık Girdi Bildirim tablolarında yer alan girdiler icmal hale getirilmiş ve Bakanlık internet sitesi ile karşılaştırılmıştır. Bir firmaya yanıtıcı beyan nedeniyle 105.205 TL (yüzbeşbin ikiyüzbeş TL) idari para cezası verilmiştir.

Yasadışı Ticaretin Önlenmesine İlişkin Yapılan Çalışmalar

Değerlendirme Raporu Düzenlenmesi

213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin verdiği yetki uyarınca kullanılma zorunluluğu getirilen özel etiketi veya işareti olmayan ÖTV’ye tabi malların bulundurulduğunun tespit edilmesi halinde, malların tespit tarihindeki emsal bedeli veya miktarı üzerinden Kanunun 11 inci maddesindeki esaslara göre ÖTV res’en tarh edilmesi ve bu tarihyata ayrıca vergi ziyai cezası uygulanmasına başlanmıştır.

Bu değişiklik ile, sigaraların tespit edilmesi halinde, yakalama/el koyma işlemini gerçekleştiren ilgili kolluk birimleri tarafından; yakalama/el koyma işlemine ilişkin olarak düzenlenen tutanağın bir örneği ile yakalanan/el konulan tüm mallardan alınan yeterli sayıda numune, söz konusu malların hangi ithalatçı ya da imalatçıya ait olduğunun tespiti için Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına gönderilmektedir.

Tütün ve Tütün Mamulleri Daire Başkanlığında görev yapan Tütün Eksperti unvanını haiz uzmanlar ve tütün teknolojisi mühendisleri tarafından, numuneler üzerinde yapılan analiz

sonucunda sigaraların emsal bedellerini, malların ithalatçı veya imalatçı bazında ayırımını içeren bir değerlendirme raporu düzenleyerek yakalamanın/el koymanın gerçekleştiği yerdeki Vergi Dairesi Başkanlığına (bulunmayan yerlerde Defterdarlığa) gönderilmekte, değerlendirme raporları ile ilgili olarak elde edilen veriler elektronik ortamda Gelir İdaresi Başkanlığı ile paylaşılmaktadır.

Özel Tüketim Vergisi Genel Tebliği Seri No: 1'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 27) kapsamında 2014 yılı mart ayından itibaren Değerlendirme Raporları düzenlenmeye başlanmış olup, 2019 yılı içerisinde toplam 6.043 adet Değerlendirme Raporu düzenlenmiştir.

Ekspertiz Raporu Düzenlenmesi

Kolluk kuvvetleri tarafından kaçak ve sahte zannı ile yakalanan tütün ve tütün mamulleri, sarmalık kıyılmış tütün, makaron ve yaprak sigara kağıdı, Tütün Mamulleri Piyasası Daire Başkanlığında görev yapan Tütün Eksperti unvanını haiz uzmanlar ve tütün teknolojisi mühendisleri tarafından yapılan ekspertiz muayenesi sonucunda hazırlanan raporlar Cumhuriyet Başsavcılıkları ve Mahkemelere gönderilmektedir. 2019 yılı içinde Kurum merkezine tütün mamulleri, sarmalık kıyılmış tütün, makaron ve yaprak sigara kağıdı için toplam 3.804 adet Ekspertiz Raporu düzenlenmiştir.

Kurum Aleyhine Açılan Davalar

2018-2019 yılı içerisinde Tütün ve Tütün Mamulleri Piyasası Daire Başkanlığının görev alanına giren işlemler nedeniyle Kurum aleyhine açılan 3 davaya görüş bildirilmiştir.

Diğer

2019 yılında uygulanacak hizmet bedellerini belirleyen 2019/2 numaralı Tebliğ, 09/01/2019 tarihli ve 30650 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Katılım Sağlanan Önemli Toplantılar

Tütün, tütün mamulleri ve alkollü içkilerin yasadışı ticaretinin önlenmesi, kaçakçılıkla mücadele ve mevzuatın uygulanmasına ilişkin; 02 Mayıs 2019 ve 10 Aralık 2019 tarihlerinde Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığınca Jandarma Genel Komutanlığı Kaçakçılık ve Organize Suçlarla Mücadele Daire Başkanlığı'nda 2 adet eğitim semineri verilmiştir.

27/02/2019 tarihinde, Piyasa Gözetimi, Denetimi ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu Toplantısına bir uzmanın katılımı sağlanmıştır.

17/04/2019 tarihinde Ankara'da düzenlenen IPA II Denetim Kapasitesinin Güçlendirilmesi ve Kurumlar Arası Veri Paylaşımının Artırılması AB Projesi kapsamında Bandrollü Ürün İzleme Sisteminin geliştirilmesi ve tütün ve tütün mamulleri sektöründe kayıt dışılığa sebep olan sorunlar konulu çalışmaya 5 personel katılım sağlamıştır.

10/06/2019 tarihinde Bafra'da düzenlenen Tütün Çalıştayı'na katılım sağlanmıştır.

25/06/2019, 12/09/2019, 24/09/2019, 15/11/2019 ve 11/12/2019 tarihlerinde gerçekleştirilen Bağımlılık İle Mücadele Teknik Çalışma Grubu Toplantılarına katılım sağlanmıştır.

03-04/07/2019 tarihlerinde Ticaret Bakanlığında gerçekleştirilen Gümrük Birliği Ortak Komitesi Hazırlık Toplantısına katılım sağlanmıştır.

08-09/07/2019 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen Gümrük Birliği Ortak Komitesi Toplantısına katılım sağlanmıştır.

07-08/10/2019 tarihlerinde Hatay'da düzenlenen IPA II Denetim Kapasitesinin Güçlendirilmesi ve Kurumlar Arası Veri Paylaşımının Artırılması AB Projesi kapsamında Bandrollü Ürün İzleme Sisteminin geliştirilmesi ve tütün ve tütün mamulleri sektöründe kayıt dışılığa sebep olan sorunlar konulu çalışmaya 4 personel katılım sağlamıştır.

11/10/2019 ve 12/12/2019 tarihlerinde gerçekleştirilen Bağımlılık İle Mücadele Kurulu Toplantılarına katılım sağlanmıştır.

24/10/2019 tarihinde, 2020 yılı mevzuat hazırlık çalışmaları çerçevesinde 2018/19 sayılı Ürün Güvenliği ve Denetimi Tebliğlerinin revize edilmesi çalışması toplantısına bir uzmanın katılımı sağlanmıştır.

24/10/2019 tarihinde, Bakanlığımız ve Ticaret Bakanlığı arasında veri paylaşımını düzenlemek amacıyla yapılması öngörülen protokole ilişkin çalışmalar kapsamında gerçekleştirilen toplantıya bir uzman katılımı sağlanmıştır.

13/11/2019 tarihinde Sanayi Ve Teknoloji Bakanlığı Metroloji ve Standardizasyon Genel Müdürlüğü'nde Hazır Ambalaj Teknik Komitesi 22 nci toplantısına katılım sağlanmıştır.

25-26/11/2019 ve 28-29/11/2019 tarihlerinde gerçekleştirilen Bağımlılık İle Mücadele kapsamında düzenlenen Uyuşturucu ile Mücadelede Merkezdeki Çalışmaların Yerele Yaygınlaştırılması ve İller Arası Bilgi Paylaşımı Toplantısına katılım sağlanmıştır.

04/12/2019 tarihinde gerçekleştirilen E-Piyasa Gözetim Denetim Uygulamaları toplantısına katılım sağlanmıştır.

02-10/12/2019 tarihleri arasında Tarım İl ve İlçe Müdürlüklerinde görevli Tütün Teknolojisi Mühendislerine tütün mamullerinin ekspertizi ile düz ve standart paket uygulaması konularında eğitim verilmiştir.

Türkiye İstatistik Kurumu tarafından 24-25/12/2019 tarihlerinde gerçekleştirilen "Resmi İstatistikler Eğitim ve Değerlendirme Toplantısı"na katılım sağlanmıştır.

5.21.2. Alkol ve Alkollü İçkiler

Alkollü İçkiler

Alkollü İçki Üreticisi ve İthalatçısı Firma Bilgileri

2019 yılı Dağıtım Yetki Belgesini haiz alkollü içki üretici ve ithalatçısı firma bilgileri Tabloda özetlenmiştir.

Tablo 54: 2019 yılı Dağıtım Yetki Belgesini Haiz Üretici ve İthalatçı Firma Sayısı

Yıl	Üretici				İthalatçı				Üretici-İthalatçı				Toplam Firma
	DAİ*	FAİ*	DFAİ*	Toplam Üretici	DAİ*	FAİ*	DFAİ*	Toplam İthalatçı	DAİ*	FAİ*	DFAİ*	Toplam Üretici-İthalatçı	
2019	12	168	2	182	21	33	22	76	0	4	2	6	264

*DAİ : Distile Alkollü İçki FAİ: Fermente Alkollü İçki DFAİ: Distile ve Fermente Alkollü İçki

Belgelendirme

Üretime Yönelik Belgelendirmeler

Üretim Yönetmeliği gereğince, Alkollü içki sektörüne yeni üretici olarak girecek, mevcut üretimini farklı kategoride bir alkollü içki üretimine dönüştürecek veya farklı kategoride bir alkollü içki ekleyecek gerçek ve tüzel kişilerin Tesis Kurma İzin Belgesi almaları, tesis kurma iznini alarak projesini gerçekleştiren ve deneme üretiminin olumlu sonuçlanan firmaların ürünlerini şişeleyip piyasaya arz edebilmeleri için Üretim İzin Belgesi almaları, mevcut üretimine başka alkollü içki veya yarı mamul ekleyecek veya çıkaracak, mevcut kapasitesini artıracak veya aynı ürünü elde etmek üzere proses değişikliği getiren makine değişimi yapacak firmaların Proje Tadilat İzni almaları, 5 yıl geçerli olan Üretim İzin Belgelerini süre bitiminde yenilemek için başvuruda bulunmaları gerekmektedir. Bu çerçevede, 2019 yılı üretime yönelik belgelendirme ve izin çalışmaları tabloda özetlenmiştir.

Tablo 55: 2019 yılı Üretime Yönelik Belgelendirme ve İzinler

Yıl	Tesis Kurma İzin Belgesi	Üretim İzin Belgesi	Proje Tadilat İzni Verilen Tesis Sayısı	Toplam
2019	16	9	44	69

Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından Tesis Kurma İznini alarak projesini gerçekleştiren ve işletmesini üretime hazır hale getiren firmalar yazılı bildirimde bulunarak deneme üretime başlamakta, deneme üretimi sırasında Başkanlık tarafından izleme ve bilgi aktarımı amacıyla uzman görevlendirilmekte ve yerinde yapılan bu çalışmalar ile deneme üretiminin olumlu sonuçlanması durumunda üretim izni verilmektedir. Ayrıca; Proje Tadilat İzni alarak izin kapsamındaki işlemleri yapan firmalara ait tesislerde de yerinde tespit ve inceleme yapılmaktadır. 2019 yılı kategori bazında alkollü içki üretim tesisleri ile ilgili sayı ve kapasite bilgileri aşağıdaki tablolarda özetlenmiştir.

Tablo 56: 2019 yılı Alkollü İçki Üretim Tesisleri Sayıları (adet)

Yıl	Tesis sayısı (adet)								Genel toplam
	Bira	Şarap ve diğer fermente alkollü içkiler	Distile alkollü içkiler					Distile alkollü içkiler toplamı	
			Cin	Likör	Votka	Rakı	Diğer distile alkollü içkiler		
2019	19	214 (*)	6	7	8	12	2	16	249

(*) Alt üretim tesisleri dahil

Tablo 57: 2019 yılı Alkollü İçki Üretim Tesisleri Kapasiteleri (litre)

Yıl	Kapasite (litre)									
	Bira	Şarap ve diğer fermente alkollü içkiler	Distile alkollü içki							Sakızlı anasonlu distile alkollü içki
			Cin	Likör	Votka	Rakı	Viski	Kanyak, Brendi		
2019	1.639.910.052	182.519.787	8.604.104	15.519.200	27.292.000	94.879.438	0	0	2.200.528	148.495.270

İthalata Yönelik İşlemler

Alkollü içki ithal etmek isteyen Dağıtım Yetki Belgesini haiz firmaların alkollü içki bildirimleri Alkol ve Alkollü İçkiler Daire Başkanlığınca incelenmekte, bildirimi uygun bulunan alkollü içkiler ile ilgili bilgiler kayıt altına alınmaktadır.

Maliye Bakanlığı'nca 07/11/2009 tarihli ve 27399 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren, "Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerde Bandrollü Ürün İzleme Sistemi (ÜİS) Genel Tebliği" uyarınca ithalatçı firmaların bandrol taleplerinde Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığının onayı aranmaktadır. Bu kapsamda ithalatçı firmaların bandrol talepleri, alkollü içki bildirimleri esas alınarak ve firmanın aldığı bandrol miktarı ve Başkanlığa bildirilen satış miktarı gibi bilgiler çerçevesinde değerlendirilmekte, uygun bulunan bandrol talepleri onaylanarak Yetkili Firma ve ithalatçı firmaya bildirilmektedir.

Dağıtıma Yönelik Belgelendirmeler

Ticaret Yönetmeliği gereğince; ürettikleri ve/veya ithal ettikleri alkollü içkilerin dağıtımını yapacak üretici ve/veya ithalatçı firmaların, Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından Dağıtım Yetki Belgesi almaları, 2 yıl geçerli olan Dağıtım Yetki Belgelerini süre bitiminde yenilemek için başvuruda bulunmaları gerekmektedir.

Bu kapsamda 2019 yılında da alkollü içki sektöründe faaliyet göstermekte olan veya yeni faaliyete başlayacak olan üretici ve/veya ithalatçı firmalar için "Dağıtım Yetki Belgesi" düzenlenmesi uygulamasına ve yetkilendirilmiş üretici/ithalatçı firmalara ait listesinin Bakanlığımızın web sayfasında yayımlanması uygulamasına devam edilmiştir. 2019 yılında 11 adet yeni Dağıtım Yetki Belgesi verilmiş, 138 adet belge de ise yenileme ve güncelleme yapılmıştır.

Piyasaya Arz Bilgileri

2019 yılına ait, piyasaya arz edilen alkollü içki miktarları tabloda verilmiştir. Bu bilgiler, Ticaret Yönetmeliği'nin 15. maddesine göre dağıtım yetki belgesini haiz firmalarca Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına beyan edilen aylık satış raporu verilerinin derlenmesiyle hazırlanmıştır.

Tablo 58: Piyasa Arz Bilgileri

	Bira (2203)	Bira hariç fermente alkollü içkiler							
		Köpüren Şarap (2204.10)	Şarap (2204.21-29)	Vermut (2205)	Diğer (2206.00)				
Üretimden iç piyasaya (litre)	789.796.379	941.477	62.168.639	2.555	7.192.728				
İthalattan iç piyasaya arz (litre)	9.001.143	394.403	1.543.147	207.000	395.394				
İhracat (litre)	62.588.478	29.918	3.013.456	380	74.984				
Üretimden iç piyasaya arz (litre mA*)	40.850.792	111.587	7.685.941	460	899.678				
İthalattan iç piyasaya arz (litre mA*)	440.462	44.684	190.199	35.640	43.245				
İhracat (litre mA*)	3.441.052	3.633	404.657	68	7.720				
	Distile alkollü içkiler								
	Kanyak, brendi (2208.20)	Viski (2208.30)	Rom (2208.40)	Cin (2208.50)	Votka (2208.60)	Likör (2208.70)	Rakı (2208.90.48-71)	Diğer (2208.90)	
Üretimden iç piyasaya (litre)	0	0	0	1.027.613	8.292.774	1.557.358	23.310.419	0	
İthalattan iç piyasaya arz (litre)	256.629	8.494.694	650.687	908.402	2.604.974	1.075.432	0	801.579	
İhracat (litre)	0	0	0	0	101.720	0	3.096.435	0	
Üretimden iç piyasaya arz (litre mA*)	0	0	0	385.405	3.114.090	476.015	10.475.421	0	
İthalattan iç piyasaya arz (litre mA*)	95.411	3.400.946	248.325	357.797	1.005.532	241.413	0	291.874	
İhracat (litre mA*)	0	0	0	0	38.145	0	1.394.980	0	

* mA: Mutlak alkol (saf alkol)

Etil Alkol ve Metanol Piyasasına İlişkin Bilgiler ve Piyasa Faaliyetlerinin Düzenlenmesi Belgelendirme

Üretime Yönelik Belgelendirmeler

Alkol piyasasına yeni üretici olarak girecek, proje tadilatı yapacak veya üretim tesislerini tasfiye edecek gerçek ve tüzel kişilerin Kurumumuzdan Tesis Kurma İzni, Üretim ve Faaliyet İzni, Proje Tadilat İzni ile tasfiye usulüne ilişkin izin alması gerekmektedir. Bu çerçevede, 2019 yılında üretime yönelik belgelendirme çalışmaları 1'er adet tesis kurma izni, üretim ve faaliyet izni olmak üzere iki izin belgesi verilmiştir.

2019 yılında üretici ve/veya ithalatçı ve işlemeci olarak Kurumumuza kayıtlı firma sayıları tabloda verilmiştir.

Tablo 59: 2019 Yılında Piyasada Faaliyet Gösteren Firma Sayısı

Ürün Ana Kategorisi	Üretici	İthalatçı	İşleme	Toplam
Etil Alkol	13	36	-	49
Metanol	-	20	2	22
Etil Alkol ve Metanol	-	16	8	24
Alkollü Karışım	-	1	-	1
Toplam	13	73	10	96

Dağıtım Uygunluk Belgesi

2019 yılı etil alkol ve metanol ile ilgili 1.079 ithalat ön değerlendirme, 2.037 ithalata uygunluk ve 61 dağıtım uygunluk belgesi olmak üzere toplam 3.177 belge düzenlenmiştir.

Denatüre Edilmemiş Etil Alkolün İzlenmesine Yönelik Tahsis İzin Belgesi

Alkol sektöründe, sanayi girdisi alkol kullanıcılarının faaliyetlerinin izlenmesine yönelik çalışmalar da yapılmaktadır. Denatüre edilmemiş olarak içki ve gıda sanayiine teslim edilecek etil alkol, kullanıcı firmanın Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığından alacağı yıllık tahsis üzerinden takip edilerek satılmaktadır. 2019 yılında 55 adet tahsis izin belgesi düzenlenmiştir.

Üretim Verileri

Ülkemizde 13 firmaya ait 14 tesiste etil alkol üretimi gerçekleştirilmektedir. Toplam yıllık üretim kapasitesi 237.811.000 litredir. Ülkemizde metanol üretim tesisi bulunmamaktadır

Piyasaya Arz Bilgileri

Yurtiçinde üretilen veya ithal edilen ürünler, adına dağıtım uygunluk belgesi düzenlenen üreticiler veya ithalatçılar tarafından piyasaya arz edilir. Piyasaya arz edilen alkol miktarı,

Tabloda verilmiştir. Bu bilgiler, dağıtım uygunluk belgesini haiz firmaların Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına ilettikleri aylık satış raporu bildirimlerinden derlenmiştir.

Tablo 60: Etil Alkolün Piyasaya Arz Verileri (mA litre)

ETİL ALKOL (mA litre)	2018			2019*		
	Üretim	İthalat	İhracat	Üretimden	İthalattan	İhracat
Ambalajlı	1.365.255	7.616.093	149.222	2.577.229	9.088.445	66.761
Dökme	109.165.206	86.641.865	331.031	108.004.728	79.199.800	1.883.271
Toplam	110.530.461	94.257.958	480.253	110.581.957	88.288.245	1.950.032
GENEL TOPLAM	205.268.672			200.820.234		

*11 aylık geçici verilerdir.

Tablo 61: Metanolün Piyasaya Arz Verileri (litre)

METANOL (lt)	2018			2019**		
	Üretimden*	İthalattan	İhracat	Üretimden*	İthalattan	İhracat
Ambalajlı	80.010	322.901	17.586	197.772	569.385	2.743
Dökme	65.860	710.340.763	134.764	0	588.192.605	1.087.089
Toplam	145.870	710.663.644	152.350	197.772	588.761.990	1.089.832
GENEL TOPLAM	710.961.864			590.049.594		

* Yan ürün olarak elde edilmektedir.

**11 aylık geçici veridir

5.21.3. Piyasa Düzenleme ve Kontrol

Satış Belgesi İşlemleri

Ülke çapında faaliyette bulunan satıcıların 31.12.2019 tarihi itibarıyla 264.966 adet olan perakende, toptan, açık içki satış belgeleri ile nargilelik tütün mamulü sunum uygunluk belgelerinin basım işlemleri, yeni belge başvurularının kabulü, belgeli satıcıların belgelerinin yenilenmesi, süre uzatımı işlemleri, süre uzatımı yapmayan belgeli satıcıların belgelerinin tasfiye sürecine tabi tutulması ve süresi sonunda iptal edilmesi işlemleri, belgesiz satıcılar ile ilgili idari işlemlerin tekemmül ettirilmesi ve sürekli takibi işleri yapılmıştır.

Satış belgesi başvurularının internet ağı üzerinden iletilmesi, belgelerin başvuru noktasında düzenlenerek başvuru sahibine verilmesi, işlemler hakkında sektörde faaliyet gösteren firmaların ve diğer ilgililerin de anında bilgi sahibi olmasını sağlayan Satış Belgesi Sistemi (TADB-SBS), 2019 yılı sonu itibarıyla Türkiye genelinde 81 ili kapsayacak şekilde 936 merkezde açılmış olup kullanımına devam edilmektedir.

Satıcı gruplarının 31.12.2019 tarihi itibarıyla satış belgesi sayıları; perakende satış belgesi sayısı 229.667, açık içki satış belgesi sayısı 29.160, toptan satış belgesi sayısı 2.660, nargilelik tütün mamulü sunum uygunluk belgesi sayısı 3.479 olmak üzere toplam belge sayısı 264.966'dır.

Satış belgesi işlemlerine ilişkin son beş yıllık veriler dikkate alındığında, her yıl yaklaşık 40.000 kişiden yeni başvuru alınmakta ve Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te belirtilen işlemlerin satıcılar tarafından gerçekleştirilmemesi nedeniyle aynı sayıya yakın satış belgesi ise geçerliliğini yitirmektedir. Tütün ürünleri ve alkollü içkiler piyasasına giriş ve çıkışlar yönünden özellikle perakende alanda dinamik bir yapı bulunmakla birlikte, süre uzatım işlemlerini yaptırmayan kitlenin büyüklüğü dikkate alınarak gerekli önlemler alınmaktadır.

Diğer taraftan, 07/01/2011 tarihinde yayımlanan "Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkilerin Satışına ve Sunumuna İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte, tütün mamulü ve/veya alkollü içki perakende satış belgesi düzenlenecek olan işyerleri sınırlandırılmıştır. Buna göre, perakende satış belgesi alabilecek yerler; hipermarket, süpermarket, market, bakkal, büfe, kuruyemişçi, kamu veya özel ayırımı yapılmaksızın sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerler hariç olmak üzere, kamu kurum ve kuruluşları ile askeri tesisler bünyesinde kantin, büfe, satış kooperatifi vb. diğer satış yerleri, münhasır tütün mamulü ve/veya alkollü içki satıcılığı, açık içki satış belgesine haiz işyerleri" olarak sayılmıştır. Bu çerçevede, yukarıdaki alanlarda faaliyette bulunan perakende satıcılar ile açık alkollü içki satıcılarından satış belgesi almayanların tespiti amacıyla tüm Belediyelerden ve Kültür ve Turizm Bakanlığında bilgi alınmasına yönelik bilgi akışı sağlanmış olup satış belgeli satıcı

sayılarının daha gerçekçi sayılara ulaşması hedeflenmektedir.

Satıcılara Uygulanan Yaptırımlar

Makam Oluru ile 2019 yılında satış belgesi iptal edilen 140, uyarılan 19 ve erişim engeli kararı verilen 43 olmak üzere toplam 202 kayıtlı satıcıya yaptırım uygulanmıştır. Makam tarafından hakkında idari para cezası uygulanan gerçek ve/veya tüzel kişi sayısı 2.427'dir. İdari para cezası 111.606.000 TL'dir.

Tütün Ürünleri ve Alkollü İçkileri Teşvik Edici, Özendirici Nitelikteki Uygulamalar ile Reklamlara İlişkin Önlemler:

- Tüketicinin ve rekabetin korunmasına yönelik olmak ve tüketici sağlığı korunmak üzere, sahte ve kaçak mamulat satışları ile belgesiz olarak yapılan satışlar hakkında Mülki Amirlikler, Belediyeler, İçişleri Bakanlığı nezdinde gerekli yazışmalar yapılarak, kolluk güçleri ve adli mekanizma harekete geçirilmek suretiyle piyasa denetimleri yapılması sağlanmış ve Bakanlığımız mevzuatı doğrultusunda idari işlemler yapılarak, adli işlemlerin başlatılması temin edilmiş ve bu şekilde kamu sağlığına ve tüketicinin piyasadan güvenli ürün temin edebilmesine yönelik çalışmalar sürdürülmüştür.
- Tüketicilere verilen teşvik edici ve özendirici promosyon vb. kazanımların engellenmesine yönelik çalışmalar yapılmıştır.
- Otomatik sigara satış makineleriyle ilgili olarak intikal eden olaylarda adli sürecin başlatılması için gerekli işlemler yapılmıştır.
- Stand ve dolapların ışıklı olmamaları sağlanmış; satış noktalarındaki tütün mamulü ve alkollü içki markalarına ilişkin uygulamalara yönelik idari işlemler yapılmıştır.
- Tüm tütün mamulleri ve alkollü içkilerin reklam ve tanıtımına getirilen kapsamlı yasaklar konusunda intikal ettirilen tespitler kapsamında idari yaptırımlar uygulanmıştır.
- Firmalarca satış noktalarında herhangi bir firmanın ürünlerini ön plana çıkaracak veya firmaya üstünlük sağlayacak uygulamaların önüne geçilerek rekabete aykırı eylemlerin engellenmesi yönünde çalışmalar yapılmıştır.
- Yasadışı tütün mamulü ve alkollü içkilere yönelik kolluk kuvvetleri tarafından intikal ettirilen dosyalar kapsamında sorumlular hakkında 4733 sayılı Kanun çerçevesinde idari yaptırımlar uygulanmıştır.
- Tütün mamulü ve alkollü içkilerin satışa sunulduğu noktalarda reklam ve tanıtım faaliyetlerini önlemek amacıyla denetim yapılması sağlanmıştır.

Tütün Ürünleri ve Alkollü İçkilerin Arzının Azaltılmasına Yönelik Önlemler

- Ürünlerin dağıtım zincirinde yer alan aktörlerin tanımlanması ve lisanslandırılmaları çalışmalarına önem verilmiş ve çalışmaların sonuçları izlenmiş ve izlenmektedir.
- Küçük yaştaki kişilere tütün ürünü ve alkollü içkilerin satışının engellenmesi konusuna hassasiyet gösterilmiş ve bu konuda yasal hükümlerin hızla işletilmesine çalışılmıştır, küçük yaştakilere tütün ürünü satışına ilişkin tespitler, adli sürecin başlatılması için Hukuk Müşavirliğine intikal ettirilmiştir.
- Küçük yaştaki kişilere tütün ürünü satışının engellenmesi konusunda satış noktalarına bu yönde uyarılar koyulması, gerektiğinde satın alan kişiye kimlik sorulmasının sağlanması konusunda çalışmalara katılmış ve bu konuda önemli katkılar sağlanmıştır.
- Ülke çapında 81 il müdürlüğüne "18 yaşını doldurmayanlara tütün mamulü satışı yapılmaması hususuna ilişkin" bilgilendirme yazıları gönderilmiş olup; 2019 yılı süre uzatım işlemi başvurusu için il/ilçe müdürlüklerine gelen tüm satıcılara söz konusu bilgilendirme yazısının tebliğ edilmesi sağlanmıştır.
- Ulaşılabilirliği arttıracak şekilde küçük paketler halinde ya da tek tek satışa izin verilmemesi konusu üzerinde hassasiyetle durulmuş ve gerekli idari yaptırımların uygulanması için Mülki Amirliklere gerekli bildirimlerde bulunulmuştur.
- 4733 sayılı Kanun doğrultusunda; tütün mamulleri veya alkollü içkilerin tüketicilere satışını internet, televizyon, faks ve telefon gibi elektronik ticaret araçları ya da posta ile sipariş yöntemi kullanarak yapmak üzere satış sistemi kuran veya faaliyette bulunanlara yönelik idari yaptırım uygulanmasının yanı sıra satışın internet ortamında yapılması halinde ayrıca "Erişimin Engellenmesi" de sağlanmaktadır.

- 4250 sayılı Kanunla belirlenen alkollü içkilerin 22:00 ila 06:00 saatleri arasında perakende olarak satılamayacağı hükmü doğrultusunda; 2019 yılında intikal eden 2.200 adet evrak ile 2018 yılından işlemleri devam eden dosyalara istinaden 2019 yılında ilgili gerçek ve tüzel kişilere 2.322 adet ve toplam 106.744.791 TL idari para cezası uygulanmıştır. Bunun yanı sıra; toplamda 265 adet tespit tutanağına ilişkin idari para cezası uygulanmaması yönünde Makam Olur'u alınmıştır.
- İl ve ilçelerde düzenlenen çeşitli festival, şenlik, fuar gibi etkinliklerde, tütün mamulü ve/veya alkollü içkilerin satış ve sunumunun yapılması 4733 sayılı Kanun uyarınca yasak olduğundan; İçişleri Bakanlığı'na da konuyla ilgili bilgi verilerek il ve ilçelerde düzenlenen etkinliklerin denetimi gerçekleştirilmiştir.

Tüketicilere Yönelik Faaliyetler

Tüketici şikayetleri değerlendirilerek sorunların çözümlenmesi amacıyla, ilgili kuruluşlara, üretici ve ithalatçı firmalara konunun intikali sağlandığı gibi perakende satıcıların mevzuatımıza uygun taleplerine çözüm getirilmek üzere ilgili firmalar nezdinde girişimler sürdürülmüştür. Tüketiciler ile sektörün bilgilendirilmesi TADB web sayfasından sağlanmıştır. Tüketicilerden gelen kaçak/sahte ürün ya da belgesiz satış yapan işyerleri ile ilgili veya rekabet ya da reklama ilişkin şikayetler üzerine; gerekli adli ve idari işlemler başlatılmış diğer yandan ilgili Valiliklere ve Kaymakamlıklara konu iletilerek gerekli denetimlerin yaptırılması sağlanmış ve denetim sonucuna göre idari ve adli işlem tekemmül ettirilmiştir.

Kamu Kurum ve Kuruluşları ile Bilgi Edinmeye Yönelik Faaliyetler

Cumhuriyet Başsavcılıkları ile mahkemelerden gelen, mevzuatımıza ilişkin hususlardaki müzekkerelere, gerekli bilgi ve belgeler sunularak hızla cevap verilmiştir. 4733 sayılı Kanun uygulamaları konusunda, özellikle Mülki Amirliklerin yetkisinde bulunan idari yaptırımlar konusunda gereken bilgiler doğru ve açık, anlaşılır ve hızlı bir şekilde muhatabı olan Mülki Amirliklere iletilmiştir. Bu açıdan, kamu hizmetinde duraksamaların ve aynı nitelikteki işlemlere ilişkin mükerrer nitelikteki yazışmaların önüne geçilmesi amacıyla, bazı mülki amirliklere yönelik olarak idari yaptırımlardaki yetki ve sorumluluklar anlatan genel yazılar da gönderilmiştir. Tarım ve Orman Bakanlığı il ve ilçe müdürlüklerinden intikal ettirilen satış belgesi verilmesi için gerekli adli sicil kayıtlarının tetkik edilerek kişilerin belge almasına engel durumu bulunup bulunmadığının kontrolü sağlanmıştır. Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde mevzuat ve uygulamalarını ilgilendiren bilgi amaçlı sorulara yönelik olarak, taleplere hızla cevap verilmiştir. Bürokrasinin azaltılmasına yönelik kamu kurum ve kuruluşlarıyla çalışmalar yapılarak vatandaşlardan talep edilen belgelerin bir kısmının elektronik ortamda teminine imkan sağlanmış olup; bu kapsamdaki çalışmalara halen devam edilmektedir. Nargile sunumu yapılan işletmelere yönelik İçişleri Bakanlığı'na gönderilen yazı ile; Bakanlığımızdan "Nargilelik Tütün Mamulü Sunum Uygunluk Belgesi" almak isteyen kişilerin belediyeden temin edecekleri "Uygunluk Yazısı" nın 19/02/2013 tarihli ve 28564 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Nargileye ilişkin Tebliğ'in 4. maddesinde belirtilen tüm şartları ihtiva etmesi ve yine Belediyelerce düzenlenen "Mesafe Uygunluk Yazı"larının ilgili Tebliğ'e uygunluğunun sağlanması hususlarında gerekli önlemlerin alınması ile varsa bu hususları ihtiva etmeyen işyerlerinin Mülki Amirliklerce tespit edilerek Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına gönderilmesi sağlanmış ve böylelikle mevzuata aykırı faaliyet gösteren işletmelere ait satış belgeleri iptal edilmiştir.

Elde Edilen Hizmet Bedeli:

Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı verilerine göre; 31.12.2019 tarihi itibarıyla mevcut 264.966 adet satış belgesinin ilk kez düzenlenmesi ya da 2019 yılı süre uzatım işleminin yapılması neticesinde hizmet bedelinin tahsil edilmiştir.

Geçerliliğini Yitiren Belgeler:

2019 yılında kayıtlı bulunan satıcılardan terk işlemi yapılan 2.969 belge ile süre uzatım işlemi yapılmayan belge sayısı 38.612 olmak üzere 41.581'dir.

6. YÖNETİM VE İÇ KONTROL SİSTEMİ

- Bakanlığımız 2020-2021 yıllarını kapsayan İç Kontrol Sistemi Uyum Eylem Planı revize edilmiştir.
- Mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığınca yürütülen İç Kontrol Sistemi ile Süreç ve Risk Yönetimi kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerin uyumlaştırılmasına ilişkin çalışmalar yürütülmüştür.
- Bakanlığımız merkez ve taşra birimleri tarafından altışar aylık dönemler halinde gönderilen İzleme Formları aracılığı ile İç Kontrol Sistemine ilişkin izleme çalışmaları yürütülmüştür.
- Bakanlığımız Süreç Yönetimi çalışmaları kapsamında Süreç Rehberi hazırlanmıştır.
- Bakanlığımız İç Kontrol Sistemi kurulum çalışmaları kapsamında pilot birim olarak seçilen Hayvancılık Genel Müdürlüğüne ait süreç çalışması tamamlanmış olup süreçlerin taşra teşkilatında yer alan kısımlarının çıkarılmasına ilişkin çalışmalar devam etmektedir.
- Mülga Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile Mülga Orman ve Su İşleri Bakanlığına ait Risk Yönergeleri birleştirilerek Tarım ve Orman Bakanlığı Risk Yönergesi hazırlanmıştır.
- Bakanlığımız İç Kontrol Sisteminin Mevcut durumunun tespitine ilişkin merkez ve taşra birimlerimizde analiz çalışması yapılmıştır.
- Bu çerçevede; merkez ve taşra birimlerinde İç Kontrol Sisteminin kurulması ve uygulanmasına dönük çalışmalar Üst Yöneticinin gözetiminde, Strateji Geliştirme Başkanlığının teknik ve danışmanlık desteği ve koordinatörlüğünde, harcama birimlerinin bizzat katılımı ve uygulamalarıyla ve İç Denetim Biriminin önerileri doğrultusunda devam etmektedir.

D. DİĞER HUSUSLAR

İÇ VE DIŞ DENETİM SONUÇLARI

Tarım ve Orman Bakanlığına ait, Sayıştay Başkanlığı'nın 2019 yılında 2018 yılı hesap dönemine ait gerçekleştirdiği "2018 yılı Sayıştay Denetim Raporu" nda yer alan bulgulardan; 43 adet Genel Bütçe, 11 adet Döner Sermaye olmak üzere 54 adet düzenlilik denetimi, 2018 yılında izlemeye alınan Kamu İdarelerine Bildirilecek Hususlara ait (16 adet Genel Bütçe, 9 adet Döner Sermaye) 25 adet bulgu olup, söz konusu denetim sonucunda tespit edilen bulgulara ilişkin olarak Bakanlık birimlerinde gerekli çalışmalar ile izlemesi yapılmaktadır. Performans denetim bulgusu bulunmamaktadır.

II) AMAÇ VE HEDEFLER

A. İDARENİN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Bakanlığımız 2019-2023 stratejik planında yer alan amaç ve hedefler :

- 1. Kırsal alanda refahı yükseltmek, tarımsal üretimde verim ve kaliteyi artırarak istikrarlı gıda arzını sağlamak**
 - 1.1. Bitkisel ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni çeşit, metot ve teknoloji geliştirmek
 - 1.2. Hayvansal ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni ırk, metot ve teknoloji geliştirmek
 - 1.3. Rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörü için uygun politika araçlarını geliştirmek
 - 1.4. Üreticilere ve tüketicilere yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sistemi geliştirmek
 - 1.5. Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarını artırmak, kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek
- 2. Üretimden tüketime kadar gıda, yem güvenilirliğini sağlamak, bitki, hayvan sağlığı ve refahına yönelik gerekli tedbirleri almak**
 - 2.1. Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliğini artırmak
 - 2.2. Gıda güvenilirliğine ilişkin doğru ve güncel bilgi sunmak, gıda güvenilirliğine yönelik uygulamaları geliştirmek
 - 2.3. Bitkisel üretimde çevreye duyarlı bitki sağlığı tedbirleri almak
 - 2.4. Hayvan hastalık ve zararlıları ile ilgili mücadele hizmetlerini geliştirmek, hayvan refahını korumak
 - 2.5. Hayvan hastalıkları ile mücadelede kullanılan veteriner sağlık ürünlerinin kalite ve etkinliklerini artırmak
- 3. Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını korumak, sürdürülebilir işletimini sağlamak**
 - 3.1. Su ürünleri türlerinin stok durumlarını izlemek ve yönetim planlarını hazırlamak
 - 3.2. Su ürünlerini ve kaynaklarını korumak için kontrol ve denetimlerin etkinliğini artırmak
 - 3.3. Su ürünleri üretimini artırmak
- 4. Toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini sağlamak**
 - 4.1. Toprak ve su kaynaklarının korunmasını ve verimli kullanılmasını sağlamak
 - 4.2. Taşkın ve kuraklığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak maksadıyla yönetim planlarını hazırlamak
 - 4.3. Yerüstü sularının kalite sınıflarını ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarını belirlemek
 - 4.4. Suyun miktar ve kalite olarak korunması ve kullanılması için AB mevzuatı ile uyumlu bütüncül planlamalar yapmak
- 5. İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla etkin mücadele etmek**
 - 5.1. Çölleşme ve erozyonla mücadele kapasitesini artırmak,
 - 5.2. Çölleşme/Arazi tahribatı ve erozyona maruz bölgelerin izleme değerlendirme alt yapısını oluşturmak
 - 5.3. Çölleşme/Arazi tahribatı ve erozyonla mücadelede plan ve projeler hazırlamak
 - 5.4. İklim değişikliğinin tarım üzerine olası etkilerini ölçmek ve tedbir almaya yönelik öneriler geliştirmek
- 6. Biyolojik çeşitliliği korumak ve sürdürülebilir yönetimini sağlamak**
 - 6.1. Genetik kaynakları korumak, sürdürülebilir kullanımını sağlamak
 - 6.2. 2873 sayılı Milli Parklar Kanununa tabi korunan alanlarda etkin yönetimi sağlamak ve tabiat turizmini geliştirmek
 - 6.3. Doğal, tarihi ve kültürel kaynak değerlere sahip alanları tespit ederek korunan alan olarak ilan etmek, sürdürülebilir yönetimini sağlamak
 - 6.4. Biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve devamlılığını sağlamak, bilinçlendirme çalışmaları yapmak
 - 6.5. Yaban hayatı ve av yönetiminde sürdürülebilirliği sağlamak
- 7. Kurumsal kapasiteyi geliştirmek**
 - 7.1. Uluslararası alanda daha etkin bir şekilde yer almak ve uluslararası örgütlerin karar süreçlerine dahil olmak
 - 7.2. Bilgi sistemlerini geliştirmek ve bilgi güvenliğini sağlamak
 - 7.3. Kurumsal yönetim sistemini etkin hale getirmek
 - 7.4. Ar-Ge kapasitesini geliştirmek ve sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını sağlamak

B. TEMEL POLİTİKALAR VE ÖNCELİKLER

Temel değerlerimiz; erişilebilirlik, kurumsal dürüstlük, özverili çalışma ve gelişime açıklık, duyarlılık, kalite, uzmanlık, toplumsal sorumluluk, paydaş odaklılık, bilimsellik, sonuç odaklılıktır.

Tarım ve orman politikalarının öncelikleri;

- Tarımsal üretimde verimlilik, ürün çeşitliliği, kalite ve rekabet gücünün yükseltilmesi
- Yeterli ve güvenilir gıda arzının sağlanması
- Tarımsal işletmelerin altyapılarının geliştirilmesi
- Tarımsal faaliyetlerde bilgi ve modern teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması
- Tarımsal girdi ve ürün piyasalarının geliştirilmesi ve üretim-pazar entegrasyonunun sağlanması
 - Tarımsal üretim-pazar ve tarım-sanayi entegrasyonunu sağlayacak şekilde yönlendirilmesi
 - Tarım sektörünün kredi ve finansman ihtiyacının karşılanmasına ilişkin düzenlemeler yapılması
 - Pazarlama ve markalaşma
 - Tarladan sofraya dijital dönüşüm
 - Doğa koruma ve milli parklar
 - Biyolojik çeşitliliğin korunması ve sürdürülebilir yönetimi
 - Biyogüvenliğin sağlanması
 - Ormanların sürdürülebilir yönetimi
 - Destekleme ve yönlendirme tedbirlerinin alınması,
 - Doğal afetler ve hayvan hastalıklarına karşı risk yönetimi mekanizmalarının geliştirilmesi
 - Kırsal hayatın sosyo-ekonomik açıdan geliştirilmesi ve istihdam artırılması
 - Üretici örgütlenmesinin geliştirilmesi
 - Tarım bilgi sistemlerinin kurulması ve kullanılması
 - Tarımsal AR-GE ve inovasyona önem verilmesi
 - Arazi kullanım planının yapılması ve ekonomik büyüklükteki tarım işletmelerinin oluşturulması
 - Su yönetimi
 - Toprak ve su kaynaklarının geliştirilmesi ve rasyonel kullanımı
 - Çölleşme ve erozyonla mücadele
 - Yabancı ülkeler ve uluslararası kuruluşlar ile ilgili ilişkilerin yürütülmesi
 - Avrupa Birliğine uyum sürecinde ortak piyasa düzenlerinin öngördüğü, idarî ve hukukî düzenlemelerin yapılması

Onbirinci Kalkınma Planı (2019-2023)

Bakanlığımız sorumluluğundaki politikalar:

244.Gıda fiyatlarının enflasyon üzerindeki baskısını azaltmaya yönelik olarak lojistik ve depolama alanlarında gerekli düzenlemeler yapılacak ve tarımda bölge ve ürün bazında bir planlamanın kurumsal altyapısı hayata geçirilecektir.

261.Teşvik, destek ve sosyal yardım uygulamaları gözden geçirilerek etkin olmayan uygulamalar kaldırılacak, Plan öncelikleri çerçevesinde yapısal düzenlemeler yapılacaktır.

403.Makro ve mikro düzeyde doğru ve güvenilir veri temin edilerek, tohumdan sofraya uzanan tüm zincir tam olarak kayıt altına alınacak, yıllık izleme ve değerlendirme çalışmaları kurumsal hale getirilecek, tarımsal bilgi sistemleri tamamlanarak etkin kullanımı sağlanacaktır.

404.Tarımsal desteklerin etkinliği artırılabilecektir.

405.Tarım arazilerinin korunması, etkin kullanımı ve yönetimi sağlanacaktır.

406.Sulama alanlarının genişletilmesi amacıyla yatırımlar önceliklendirilerek sürdürülecek, suyun kalite ve miktar olarak korunması ve etkin kullanımına yönelik çalışmalara devam edilecektir.

407.Bitkisel üretim artırılabacaktır.

408.Hayvancılık geliştirilecektir.

409.Su ürünleri yetiştiriciliğinde üretim ve ihracatın artırılması sağlanacaktır.

410.Gıda güvenilirliğini teminen denetimler etkinleştirilecek, bitki ve hayvan hastalık ve zararlıları ile mücadele hizmetleri geliştirilecektir.

411.Gıda güvenliğini teminen etkin stok yönetimi, arz zincirinde kayıpların azaltılması, israfın önlenmesi, piyasaların düzenlenmesine yönelik kural ve kapasitelerin geliştirilmesi sağlanacaktır.

412.Tarımsal üretimde yerel hayvan ırkı ve tohum alanında biyolojik çeşitliliğimiz korunacak ve sürdürülebilir hale getirilmesi sağlanacaktır.

413.Tarım ürünlerinin pazarlanmasında dağıtım zincirindeki aracılarn sayısının azaltılması, tüketicinin makul fiyatlardan ürüne erişimi, üretici ile tüketici arasında doğrudan bağlantı kurulması yönünde kooperatiflerin ve üretici birliklerinin sistemde etkin olarak yer alması sağlanacaktır.

414.Yerel ve bölgesel düzeyde üretimi yapılan tarımsal ürünleri hak ettiği katma değere erişirecek mekanizmalar oluşturulacaktır.

415.Sürdürülebilir orman yönetimiyle ormanların ekonomiyeye katkısı artırılabacaktır.

416.Tarımsal araştırma faaliyetlerinde kamu, üniversite, özel sektör ve sanayi kesimi arasındaki koordinasyon ve işbirliği geliştirilerek tarımsal Ar-Ge çalışmalarının etkinliği ve niteliği artırılabacaktır.

417.Tarımda üreticilerin gelirini korumaya yönelik faaliyetler desteklenecektir.

418.Tarımsal eğitim ve yayım faaliyetlerinin etkinliği artırılabacak ve yaygınlaştırılacaktır.

461.Geleneksel, bölgesel ve yerel ürünlerimizin ulusal ve uluslararası ölçekte rekabet gücünün artırılmasına yönelik coğrafi işaret tescil ve kullanımını desteklenecektir.

528.Ticaret erbabı ve yolcuların iş ve işlemlerinde gümrük mevzuatına uyumunun artırılması kapsamında, mükelleflerin ihtiyaç duydukları bilgi ve belgelerin güncel, doğru, anlaşılır ve kolay erişilebilir şekilde yayımlanması sağlanacaktır.

529.Gümrük kontrollerinde ve kaçakçılıkla mücadelede etkinlik artırılabacaktır.

587.Tedarik zincirinin etkinliğini ve sürdürülebilirliğini sağlamak için uçtan uca yönetim yapısı oluşturulacaktır.

600.Haklar konusunda kadın-erkek fırsat eşitliğini güçlendirecek şekilde kadınların ekonomik, sosyal, kültürel hayata ve karar alma mekanizmalarının her düzeyine aktif katılımı özellikle yerelden başlayarak teşvik edilecektir.

697.Su kaynaklarının korunması, geliştirilmesi ve sürdürülebilir kullanımı kapsamında havza bazında yapılan plan, strateji ve eylem planları bir bütünlük içinde uygulamaya konulacaktır.

707.Kırsal kalkınma destekleri, çiftçi ve çevre odaklı programlanacak; desteklerin yürütülmesinde mevcut çok başlılığı giderecek düzenlemeler yapılacak, uygulamada tamamlayıcılık ve etkinlik sağlanacaktır.

709.Kırsal toplumun beşeri sermayesinin geliştirilmesi ve yoksulluğun azaltılması kapsamında köylerde yoksullukla mücadele çalışmaları üretim ve istihdam odaklı sürdürülecektir.

710.Kırsaldaki üretim ve yaşam biçimlerinin sürdürülebilirliğinin sağlanmasına yönelik kırsal

mirasın yaşatılması, tabiat ve kültür varlıklarının korunması sağlanacaktır.

716.Biyolojik çeşitliliğin ve genetik kaynakların tespiti, tescili, korunması, sürdürülebilir kullanımı, geliştirilmesi, izlenmesi ve kaçakçılığının önlenmesi sağlanacak, genetik kaynaklardan ve bağlantılı geleneksel bilgilerden elde edilen faydalar ülkemize kazandırılacaktır.

843.SKA'lar ulusal öncelikler ve koşullar doğrultusunda sektörel ve tematik politika belgelerine yansıtılacaktır.

C. DİĞER HUSUSLAR

Tarım ve orman sektöründe uzun yıllardır süregelen yapısal sorunlara yönelik etkin yaklaşımlar ve uzun vadeli politikalarla bu sorunların çözümlenme süreci büyük bir ivme kazanmıştır. Bu kapsamda özellikle sektörde teknoloji kullanımının artması, eğitim düzeyinin yükselmesi, sektöre yönelik teşvik ve desteklerin artması ve çeşitlendirilmesi, planlı üretime yönelik projelerin hayata geçirilmesi bu çözümlenme sürecine katkı sağlayan önemli faktörlerdir.

Kamu yönetimi alanındaki yeni gelişmeler ve eğilimler, kamu idarelerinin geleceklerini kurumsal bir stratejik plana dayalı olarak tasarlamalarını gerektirmektedir. Ulusal hedeflerimiz doğrultusunda ilerleyebilmek, kaynaklarımızı etkili ve etkin bir biçimde kullanmak, kurumsal kapasitemizi geliştirerek sektörde her zaman yönetici ve yönlendirici olabilmek amacıyla Bakanlığımız faaliyetlerinin planlanması büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda faaliyetlerini stratejik planlama anlayışıyla sürdüren Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Plan döneminde bir önceki plan dönemi de dikkate alınarak vizyoner hedefler anlamında Bakanlığı ileriye taşıyacak ve Türkiye’de tarımsal üretim ve ormancılığın gelişmesi açısından stratejik görülen yeni faaliyet alanları da eklenerek temel faaliyet alanları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

- Kırsal alanda refahı yükseltmek, tarımsal üretimde verim ve kaliteyi artırarak istikrarlı gıda arzını sağlamak
- Üretimden tüketime kadar gıda, yem güvenilirliğini sağlamak, bitki, hayvan sağlığı ve refahına yönelik gerekli tedbirleri almak
- Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını korumak, sürdürülebilir işletimini sağlamak
- Toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini sağlamak
- İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla etkin mücadele etmek
- Biyolojik çeşitliliği korumak ve sürdürülebilir yönetimini sağlamak
- Kurumsal kapasiteyi geliştirmek

olarak belirlenmiştir.

Bu amaçların her biri ülkelerin özel planlamalar yaptığı ve uzun vadeli stratejiler geliştirdiği alanlardır. Tarım ve ormancılıkta verimliliğin artırılması, gıda güvenliğinin teminat altına alınması, yenilikçi ürün ve bilişim uygulamalarının hayata geçirilmesi, markalaşmanın ve pazar payının genişletilmesi, biyolojik çeşitliliğin korunması, toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimi için kurumsal sorumluluk bilinciyle uzun vadeli politikalar üretmektir.

III) FAALİYETE İLİŞKİN BİLGİ VE DEĞERLENDİRMELER

A. MALİ BİLGİLER

1. BÜTÇE UYGULAMA SONUÇLARI

2018 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda 21.676.673.000 TL olan Bakanlığımız bütçesi 2019 yılında % 55,7 artarak 33.743.778.000 TL olmuştur. Yıl içinde 4.898.845.331 TL eklenen ve 1.693.144.635 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 36.949.478.696 TL'dir. Buna göre Bakanlığımıza tahsis edilen ödenekten yılsonunda 36.096.254.847 TL harcanmıştır. Harcama oranı ise % 98'dir. (2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödeneğin 292.986.873,25 TL'si 2020 yılına devredilmiştir)

Tablo 62: 2018-2019 Yılları Bakanlığımız Bütçesi (TL)

Eko. Kod	Açıklama	2018		2019		
		KBÖ	Bütçe İçindeki Oranı	KBÖ	Bütçe İçindeki Oranı	Artış Oranı
01	PERSONEL GİDERLERİ	3.781.216.000	17,4	5.234.143.000	15,5	38,4
02	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	663.273.000	3,1	920.326.000	2,7	38,8
03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	412.873.000	1,9	258.794.000	0,8	-37,3
05	CARİ TRANSFERLER	14.904.698.000	68,8	19.412.925.000	57,5	30,2
06	SERMAYE GİDERLERİ	1.713.805.000	7,9	593.460.000	1,8	-65,4
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	184.000.000	0,8	7.312.364.000	21,7	3.874,1
08	BORÇ VERME	16.808.000	0,1	11.766.000	0,0	-30,0
TOPLAM		21.676.673.000	100,0	33.743.778.000	100,0	55,7

Tablo 63: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik Sınıflandırma (TL)

Eko. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
01	PERSONEL GİDERLERİ	5.234.143.000	5.240.923.800	5.148.523.773	98
02	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	920.326.000	913.545.200	881.129.690	96
03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	258.794.000	286.492.900	273.396.985	95
05	CARİ TRANSFERLER	19.412.925.000	20.466.289.100	20.300.117.092	99
06	SERMAYE GİDERLERİ	593.460.000	954.500.671	638.209.586	67
	YİKOB ÖDENEKLERİ		375.929.943	82.977.095	22
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	7.312.364.000	9.076.147.025	8.843.445.604	97
	YİKOB ÖDENEKLERİ		34.025	0	0
08	BORÇ VERME	11.766.000	11.580.000	11.432.116	99
TOPLAM		33.743.778.000	36.949.478.696	36.096.254.847	98

(2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan "06 Sermaye Giderleri"nden 292.952.848,25 TL ve "07 Sermaye Transferleri"nden 34.025 TL olmak üzere toplam 292.986.873,25 TL ödenek 2020 yılına devredilmiştir.)

Tablo 64: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Ekonomik İkinci Düzey Sınıflandırma (TL)

Eko. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili	Revize	Harcama	Harcama
		Başlangıç	Ödenek		Oranı
		Ödeneği (KBÖ)			(%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
01	PERSONEL GİDERLERİ	5.234.143.000	5.240.923.800	5.148.523.773	98
1	MEMURLAR	3.576.658.000	3.585.353.800	3.564.018.857	99
2	SÖZLEŞMELİ PERSONEL	414.543.000	415.231.000	401.524.490	97
3	İŞÇİLER	1.234.383.000	1.234.383.000	1.177.841.874	95
4	GEÇİCİ PERSONEL	5.760.000	5.757.000	5.097.194	89
5	DİĞER PERSONEL	2.799.000	199.000	41.358	21
02	SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINA DEVLET PRİMİ GİDERLERİ	920.326.000	913.545.200	881.129.690	96
1	MEMURLAR	608.546.000	602.396.200	596.039.154	99
2	SÖZLEŞMELİ PERSONEL	68.309.000	67.675.000	63.000.192	93
3	İŞÇİLER	243.102.000	243.102.000	221.862.162	91
4	GEÇİCİ PERSONEL	369.000	372.000	228.182	61
03	MAL VE HİZMET ALIM GİDERLERİ	258.794.000	286.492.900	273.396.985	95
1	ÜRETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	7.143.000	7.623.000	7.567.963	99
2	TÜKETİME YÖNELİK MAL VE MALZEME ALIMLARI	100.164.000	118.577.400	116.818.562	99
3	YOLLUKLAR	46.001.000	48.653.700	46.312.318	95
4	GÖREV GİDERLERİ	2.583.000	10.750.800	10.114.744	94
5	HİZMET ALIMLARI	83.081.000	80.871.700	73.766.246	91
6	TEMSİL VE TANITMA GİDERLERİ	2.644.000	1.886.500	1.614.812	86
7	MENKUL MAL,GAYRİMADDİ HAK ALIM, BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	13.134.000	13.840.400	13.231.592	96
8	GAYRİMENKUL MAL BAKIM VE ONARIM GİDERLERİ	4.044.000	4.289.400	3.970.747	93
05	CARİ TRANSFERLER	19.412.925.000	20.466.289.100	20.300.117.092	99
2	HAZİNE YARDIMLARI	3.228.428.000	3.398.898.000	3.241.641.000	95
3	KAR AMACI GÜTMİYEN KURULUŞLARA YAPILAN TRANSFERLER	11.222.000	11.942.000	11.416.033	96
4	HANE HALKINA YAPILAN TRANSFERLER	16.090.290.000	16.972.804.500	16.965.202.434	100
6	YURTDIŞINA YAPILAN TRANSFERLER	82.985.000	82.644.600	81.857.625	99
06	SERMAYE GİDERLERİ	593.460.000	954.500.671	638.209.586	67
1	MAMUL MAL ALIMLARI	85.798.000	185.791.574	83.920.452	45
2	MENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ	158.810.000	196.370.424	161.803.435	82
3	GAYRİ MADDİ HAK ALIMLARI	9.830.000	10.546.339	8.168.540	77
4	GAYRİMENKUL ALIMLARI VE KAMULAŞTIRMASI	125.000	133.000	24.697	19
5	GAYRİMENKUL SERMAYE ÜRETİM GİDERLERİ	243.652.000	435.690.343	286.785.373	66
6	MENKUL MALLARIN BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ	29.649.000	39.081.000	38.566.703	99
7	GAYRİMENKUL BÜYÜK ONARIM GİDERLERİ	29.111.000	53.408.832	28.555.953	53

9	DİĞER SERMAYE GİDERLERİ	36.485.000	33.479.160	30.384.434	91
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	7.312.364.000	9.076.147.025	8.843.445.604	97
1	YURTİÇİ SERMAYE TRANSFERLERİ	7.312.364.000	9.076.147.025	8.843.445.604	97
08	BORÇ VERME	11.766.000	11.580.000	11.432.116	99
1	YURTİÇİ BORÇ VERME	11.766.000	11.580.000	11.432.116	99
TOPLAM		33.743.778.000	36.949.478.696	36.096.254.847	98

(2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödeneğin 292.986.873,25 TL'si 2020 yılına devredilmiştir.)

Tablo 65: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Fonksiyonel Sınıflandırma (TL)

Fonk. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
01	GENEL KAMU HİZMETLERİ	10.294.754.000	12.264.463.700	11.858.182.148	97
04	EKONOMİK İŞLER VE HİZMETLER	23.116.316.000	24.360.780.796	23.921.055.771	98
	YİKOB ÖDENEKLERİ		375.963.968	82.977.095	22
05	ÇEVRE KORUMA HİZMETLERİ	139.135.000	153.750.500	152.548.340	99
07	SAĞLIK HİZMETLERİ	119.900.000	108.164.200	104.751.053	97
09	EĞİTİM HİZMETLERİ	55.423.000	61.555.000	59.428.161	97
10	SOSYAL GÜVENLİK VE SOSYAL YARDIM HİZMETLERİ	18.250.000	764.500	289.374	38
TOPLAM		33.743.778.000	36.949.478.696	36.096.254.847	98

(2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödeneğin 292.986.873,25 TL'si 2020 yılına devredilmiştir.)

Tablo 66: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Finansal Sınıflandırma (TL)

Fin. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
1	Genel Bütçeli İdareler	33.738.556.000	36.940.756.696	36.088.623.184	98
7	Dış Proje Kredileri	5.222.000	8.722.000	7.631.664	87
TOPLAM		33.743.778.000	36.949.478.696	36.096.254.847	98

(2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödeneğin 292.986.873,25 TL'si 2020 yılına devredilmiştir.)

Tablo 67: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Kurumsal Sınıflandırma (TL)

Kurumsal Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
30.00.00.02	ÖZEL KALEM MÜDÜRLÜĞÜ	36.280.000	13.879.400	12.622.175	91
30.00.00.20	REHBERLİK VE TEFTİŞ BAŞKANLIĞI	23.476.000	28.008.600	27.704.279	99
30.01.00.04	DESTEK HİZMETLERİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI	253.358.000	245.763.700	227.892.027	93
30.01.00.05	PERSONEL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	12.870.000	15.727.000	15.566.349	99
30.01.00.07	EĞİTİM VE YAYIN DAİRESİ BAŞKANLIĞI	91.045.000	64.198.855	46.386.516	72
	YİKOB ÖDENEKLERİ		17.046.255	507.400	3
30.01.00.10	BİLGİ İŞLEM DAİRESİ BAŞKANLIĞI	25.504.000	55.893.129	39.478.021	71
	YİKOB ÖDENEKLERİ		15.499.529	3.156.500	20
30.01.00.23	STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI	10.057.601.000	12.004.619.032	11.614.808.175	97
30.01.00.24	HUKUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	7.297.000	9.830.000	9.763.210	99
30.01.00.25	BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER MÜŞAVİRLİĞİ	1.159.000	1.520.500	1.438.521	95
30.01.00.62	İL MÜDÜRLÜKLERİ	6.101.994.000	6.414.230.123	6.143.063.653	96
	YİKOB ÖDENEKLERİ		201.988.738	55.547.777	28

Kurumsal Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
30.01.00.63	DIŞ TEMSİLCİLİK	417.000	7.000	0	0
30.01.30.00	GIDA VE KONTROL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	269.298.000	251.270.600	249.386.707	99
30.01.31.00	BİTKİSEL ÜRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	9.047.744.000	10.423.105.400	10.421.570.131	100
30.01.32.00	HAYVANCILIK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.560.643.000	3.628.909.000	3.628.539.883	100
30.01.33.00	BALIKÇILIK VE SU ÜRÜNLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	169.884.000	89.396.000	89.299.122	100
30.01.34.00	TARIM REFORMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	3.650.823.000	3.190.337.168	3.157.466.392	99
	YİKOB ÖDENEKLERİ		19.000.000	0	0
30.01.35.00	TARIMSAL ARAŞTIRMALAR VE POLİTİKALAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	138.137.000	296.770.302	198.897.126	67
	YİKOB ÖDENEKLERİ		120.586.542	23.095.252	19
30.01.36.00	AVRUPA BİRLİĞİ VE DIŞ İLİŞKİLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	71.861.000	80.674.700	80.173.563	99
30.01.37.00	TÜTÜN VE ALKOL DAİRESİ BAŞKANLIĞI	30.079.000	16.489.000	15.740.622	95
30.01.38.00	ŞEKER DAİRESİ BAŞKANLIĞI	5.967.000	5.876.000	5.755.994	98
30.01.39.00	ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	24.552.000	26.071.394	25.425.539	98
	YİKOB ÖDENEKLERİ		670.166	670.166	100
30.01.40.00	DOĞA KORUMA VE MİLLİ PARKLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	116.018.000	30.518.794	29.065.262	95
	YİKOB ÖDENEKLERİ		1.172.739	0	0
30.01.41.00	SU YÖNETİMİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	47.771.000	56.383.000	56.211.581	100
TOPLAM		33.743.778.000	36.949.478.696	36.096.254.847	98

(2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödeneklerden, 30.01.00.07 kurumsal kodundan 16.538.855,09 TL, 30.01.00.10 kurumsal kodundan 12.343.028,50 TL, 30.01.00.62 kurumsal kodundan 146.440.960,44 TL, 30.01.34.00 kurumsal kodundan 19.000.000 TL, 30.01.35.00 kurumsal kodundan 97.491.290,39 TL, 30.01.40.00 kurumsal kodundan 1.172.738,83 TL olmak üzere toplam 292.986.873,25 TL ödenek 2020 yılına devredilmiştir.)

Tablo 68: 2019 Yılı Bütçe Uygulama Sonuçları, Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşlara Yapılan Transferler (TL)

Eko. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
05.3.1.05	Memurların Öğle Yemeğine Yardım	11.072.000	11.072.000	11.366.543	103
05.3.1.10	Mesleki Yeterlilik Kurumuna Yapılacak Ödemeler	150.000	150.000	49.490	33
TOPLAM		11.222.000	11.222.000	11.416.033	102

Tablo 69: 2019 Yılı Yatırım Ödenekleri (TL)

Eko. Kod/Fin. Kod	Bütçe Giderleri	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
		(1)	(2)	(3)	(3/2)
06	SERMAYE GİDERLERİ	593.460.000	954.500.671	638.209.586	67
1	Genel Bütçeli İdareler	590.038.000	947.578.671	632.323.099	67
7	Dış Proje Kredileri	3.422.000	6.922.000	5.886.487	85
07	SERMAYE TRANSFERLERİ	7.312.364.000	9.076.147.025	8.843.445.604	97
1	Genel Bütçeli İdareler	7.310.564.000	9.074.347.025	8.841.700.428	97
7	Dış Proje Kredileri	1.800.000	1.800.000	1.745.176	97
08	BORÇ VERME	11.766.000	11.580.000	11.432.116	99
1	Genel Bütçeli İdareler	11.766.000	11.580.000	11.432.116	99
TOPLAM		7.917.590.000	10.042.227.696	9.493.087.307	95

(2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan 292.952.848,25 TL ödenek 2020 yılına devredilmiştir.)

Tablo 70: 2019 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Hariç) (TL)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
MERKEZ VE TAŞRA TEŞKİLATI MODERNİZASYON PROJESİ	115.264.000	110.874.400	108.356.088	98
Tarım Makineleri Deney ve Test Stantlarının Geliştirilmesi Projesi	2.500.000	551.000	463.997	84
GÖKÇEADA VE BOZCAADA TARIMSAL KALKINMA VE İSKAN PROJESİ	1.000.000	1.000.000	981.905	98
TÜRKİYE PATENTLİ BÜYÜK EBEVEYN VE EBEVEYN GELİŞTİRME PROJESİ	6.825.000	6.505.000	6.145.753	94
Yumurtacı Damızlık Geliştirme Projesi	1.900.000	2.312.000	2.095.215	91
Etçi Damızlık Geliştirme Projesi	4.925.000	4.193.000	4.050.539	97
HAYVAN HASTALIK VE ZARARLILARI İLE MÜCADELE PROJESİ	48.459.000	33.051.000	32.701.321	99
HAYVAN HASTALIK VE ZARARLILARI İLE MÜCADELE PROJESİ	45.444.000	32.915.000	32.585.681	99
Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlükleri İnşaatı ve Modernizasyonu Projesi	5.000	5.000	0	0
Aşı Suş Bankası	5.000	126.000	115.640	92
Hayvan Hareket Kontrol Noktaları Projesi	5.000	5.000	0	0
Buzağı Ölümünün Önlenmesi İçin E. Coli'ye Karşı Aşılama Projesi	3.000.000	0	0	0
KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.341.291	89
GIDA GÜVENLİĞİ VE KONTROL SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	21.838.000	20.038.000	19.100.558	95
Diğerleri	20.238.000	20.033.000	19.100.558	95
Tekirdağ İl Kontrol Laboratuvarı	1.000.000	0	0	0
Taşıt Alımı	600.000	5.000	0	0
BİTKİ SAĞLIĞI UYGULAMALARI VE KONTROLÜ PROJESİ	13.630.000	13.610.000	13.275.301	98
BİTKİ SAĞLIĞI UYGULAMALARI VE KONTROLÜ PROJESİ	11.629.000	11.609.000	11.301.488	97
Ruhsatlı Pestisitlerin Biyolojik Etkinliklerinin Değerlendirilmesi Prj.	1.000	1.000	0	0
Hasat Öncesi Pestisit Denetiminin Geliştirilmesi Projesi	1.000.000	1.000.000	976.749	98
Mersin İlinde Akdeniz Meyve Sineği İle Biyoteknik Mücadele Projesi	1.000.000	1.000.000	997.064	100
TARIMSAL KAPASİTENİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	800.000	800.000	700.575	88
Tarımsal Örgütlerin Pazarlama Kabiliyetlerinin Geliştirilmesi Projesi	300.000	300.000	264.142	88
Coğrafi İşaretlerde Farkındalığın Artırılması Projesi	500.000	500.000	436.433	87
BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ	16.249.000	18.864.600	18.482.128	98
ÇEVRE AMAÇLI TARIMSAL ALANLARIN KORUNMASI PROJESİ	500.000	500.000	487.579	98
Bitkisel Üretim Geliştirilmesi Projesi	4.000.000	7.781.600	7.730.554	99
Tohumculuğun Geliştirilmesi Projesi	2.500.000	2.221.000	2.111.726	95
ÇAYIR MERA YEM BİTKİLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	4.000.000	3.810.000	3.746.427	98
TÜRKİYE TARIM HAVZALARI GELİŞTİRME PROJESİ	500.000	202.000	169.193	84
İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi	1.000.000	875.000	835.912	96
Organik Tarımın Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi	1.749.000	1.640.000	1.607.207	98
İtri ve Tıbbi Bitkiler İle Boya Bitkileri Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	1.000.000	880.000	850.233	97
Doğal Çiçek Soğanlı Bitkileri Koruma Projesi	500.000	455.000	446.300	98
Alternatif Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi Projesi	500.000	500.000	496.997	99
HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME PROJESİ	6.400.000	6.250.000	6.019.983	96
HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME PROJESİ	5.700.000	4.475.000	4.284.225	96

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
Damızlık Değer Tespiti Projesi	500.000	1.725.000	1.725.000	100
Ardahan Kafkas Arısı Gen Mer. Islah, Üret. Eğit., Lab. Alt Yap. İyileştirilmesi Prj.	200.000	50.000	10.758	22
SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE KAYNAK YÖNETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	2.350.000	2.375.000	2.232.796	94
Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi	1.700.000	1.773.000	1.636.105	92
İdari Kapasitesinin Geliştirilmesi	650.000	602.000	596.691	99
ÇORUH NEHRİ HAVZA REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP) (DOKAP)	300.000	300.000	288.318	96
POTANSİYEL AĞAÇLANDIRMA SAHALARI VERİ TABANI İLE HAVZA BAZLI İZLEME SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ PRJ	350.000	952.000	566.013	59
HAVZA İZL. VE REFERANS NOKTALARI BELİRLEME (AB)	2.354.000	2.854.000	2.848.859	100
SULAK ALAN YÖNETİM PLANI HAZIR. VE İZLEME	600.000	570.000	329.070	58
MİLLİ BOTANİK BAHÇESİ	46.096.000	46.096.000	41.038.402	89
TARIMSAL YAYIM EĞİTİM VE YAYINI GELİŞTİRME PROJESİ	10.810.000	9.398.000	8.094.625	86
Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi	2.310.000	2.265.000	2.189.234	97
Tarımsal Eğitim ve Yayın Hizmetlerinin Desteklenmesi Projesi	5.500.000	4.179.000	3.254.181	78
Tarımsal Yayım Hizmetleri Projesi	3.000.000	2.954.000	2.651.211	90
BİTKİSEL ÜRETİM VE BİTKİ HASTALIKLARI ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ PROJESİ	50.955.000	44.867.000	44.565.424	99
TOPRAK VE SU KAYNAKLARI ARAŞTIRMA PROJESİ	8.000.000	8.000.000	7.851.986	98
TARIMSAL EKONOMİ ARAŞTIRMA PROJESİ	4.000.000	3.478.000	3.431.082	99
Bitki Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Araştırmaları Projesi	5.000.000	5.014.000	4.987.222	99
TAGEM Araştırma Enstitülerinin Sulama Alt Yapılarının İyileştirilmesi ve Modernizasyonu Projesi	3.000.000	1.000.000	988.140	99
Bahçe Bitkileri Araştırmaları Desteklenmesi Projesi	5.000.000	5.104.000	5.054.587	99
Tarla Bitkileri Araştırmaları Desteklenmesi Projesi	4.500.000	4.580.000	4.562.315	100
Osmaniye Yağlı Tohumlar Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü	5.000.000	5.000.000	4.999.799	100
Batem Merkezi Laboratuar Ve Eğitim Kompleksi	7.000.000	0	0	
Bitkisel Çeşitlilik Ve Genetik Kaynakları Kordinasyon Ve Üretim Yenileme Merkezi	1.000.000	1.000.000	999.997	100
Fındık Araştırma Enstitü Müdürlüğü Alt Yapı Geliştirme Projesi	3.455.000	4.455.000	4.454.973	100
Tarla Bitkileri Araştırmaları Altyapı Modernizasyon Projesi	4.000.000	4.050.000	4.049.322	100
Tarım Makinaları ve Teknolojileri Ar-Ge ve İnovasyon Altyap. İyileştirilmesi ve Modernizasyonu	1.000.000	3.186.000	3.186.000	100
TARIMSAL İZLEME VE BİLGİ SİSTEMİ PROJESİ	5.000.000	3.842.000	2.690.897	70
HAYVANCILIK YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI	500.000	500.000	359.425	72
HAYVANSAL ÜRETİM VE HAYVAN HASTALIKLARI ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ PROJESİ	8.900.000	9.490.500	8.803.375	93
Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Araştırmaları Projesi	2.500.000	3.100.000	2.478.288	80
Hayvansal Üretim Araştırmaları Projesi	5.000.000	5.000.000	4.935.098	99
Aricılık Araştırma, Geliştirme Ve İnovasyon Merkezi	1.400.000	1.390.500	1.389.989	100
SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ	4.740.000	4.740.000	4.735.473	100
SU KAYNAKLARININ KALİTE KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİ VE İYİLEŞTİRİLMESİ PROJESİ	4.558.000	5.796.000	5.723.221	99
ULUSAL SU BİLGİ SİSTEMİ	2.205.000	2.961.000	2.960.384	100
TAŞKIN RİSK YÖNETİM PLANLARININ	10.250.000	15.112.000	15.112.000	100

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
HAZIRLANMASI PROJESİ				
BİLİŞİM ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.475.483	98
MURAT NEHRİ HAVZASI REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP)	272.000	272.000	251.162	92
KURAK DÖNEM YÖNETİM VE EYLEM PLANLARI HAZIRLANMASI	2.580.000	3.463.000	3.458.167	100
HAVZA YÖNETİM PROJELERİ	3.920.000	4.020.000	4.018.372	100
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN SU KAYNAKLARINA ETKİSİ	1.316.000	1.762.000	1.761.150	100
ULUSAL BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK ENVANTER VE İZLEME PRJ.	1.218.000	1.333.000	1.332.708	100
ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI PROJESİ	10.000.000	6.983.000	5.753.805	82
AŞI ÜRETİM MERKEZİ KURULMASI PROJESİ	5.000	5.000	0	0
ULUSAL SU ÜRÜNLERİ GEN BANKASI (DOKAP)	1.000.000	200.000	200.000	100
DENİZLERİN TERKEDİLMİŞ AV ARAÇLARINDAN TEMİZLENMESİ	25.000	25.000	14.598	58
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	1.659.000	1.659.000	1.534.746	93
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	1.084.000	1.084.000	983.580	91
<i>Yapay Resif Oluşturulması ve İzlenmesi Projesi</i>	25.000	25.000	23.645	95
<i>Su Kaynaklarının Balıklandırılması Projesi</i>	550.000	550.000	527.521	96
ULUSAL GIDA STARTER KÜLTÜR GEN BANKASI	1.037.000	1.037.000	1.008.628	97
TARIMA DAYALI İHTİSAS OSB UYGULAMA PROJESİ	97.000	283.000	239.494	85
SARIKAMIŞ HAREKATI KAFKAS CEPHESİ TANITIM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (DAP)	10.000.000	16.000.000	16.000.000	100
ENTEĞRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ PROJESİ	30.500.000	27.556.000	27.447.774	100
<i>ÇİFTLİK MUHASEBE VERİ AĞI SİSTEMİ PROJESİ</i>	1.000.000	900.000	881.985	98
ARAZİ PARSELİ TANIMLAMA SİSTEMİ PROJESİ	6.000.000	6.000.000	6.000.000	100
ENTEĞRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ PROJESİ	22.500.000	20.430.000	20.340.421	100
<i>Tarımsal Desteklemelerin İzleme ve Değerlendirilmesi Projesi</i>	1.000.000	226.000	225.368	100
SULARDA TARIMSAL FAALİYETLERDEN KAYNAKLANAN KİRLİLİĞİN KONTROLÜ PROJESİ	3.582.000	4.382.000	3.630.498	83
<i>AB Yeşil Tarım Uygulamalarının Uyulaştırılması Projesi</i>	282.000	282.000	0	0
TARIMSAL BİLGİ ALTYAPISI VE BULUT BİLİŞİM SİSTEMİ KURULMASI PROJESİ	2.820.000	11.705.000	11.573.137	99
GÖKSU-TAŞELİ HAVZASI KALKINMA PROJESİ (KOP)	2.550.000	9.537.000	8.046.156	84
BÜYÜKBAŞ HAYVANLARIN ISLAHI VE ADAPTASYONU PROJESİ	9.900.000	1.900.000	1.899.326	100
<i>Anadolu Alacası Geliştirme Projesi</i>	1.890.000	1.890.000	1.889.326	100
<i>Anadolu Esmeri Geliştirme Projesi</i>	5.000	5.000	5.000	100
<i>Uluslararası Hayvancılık Araştırma Eğitim Merkezi</i>	5.000.000	0	0	
ÜLKESEL MERİNOS GELİŞTİRME PROJESİ (KOP)	3.000.000	0	0	
<i>Anadolu Mandası Islah ve Geliştirme Merkezi</i>	5.000	5.000	5.000	100
ÜLKESEL GIDA VE YEM ARAŞTIRMALARI PROGRAMI	2.000.000	2.000.000	1.990.001	100
TARIMA DAYALI İHTİSAS OSB İHTİYAÇ ANALİZİ PROJESİ	700.000	700.000	57.230	8
KORUNAN ALANLARDA ALTYAPI VE TESİS UYGULAMALARI (DAP, DOKAP, GAP, KOP)	14.250.000	11.310.000	11.304.807	100
ETÜT PROJE ÇALIŞMALARI	1.000.000	1.000.000	935.752	94
BİTKİSEL BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VE KORUNMASI PROJESİ	1.000.000	1.000.000	965.998	97
BİYOGÜVENLİK AR-GE PROJESİ	1.360.000	1.360.000	1.358.684	100
TARIM ARAZİLERİ EDİNDİRME VE YÖNETİMİ PROJESİ	7.500.000	2.893.000	2.147.089	74

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
TARIM ARAZİLERİ EDİNDİRME VE YÖNETİMİ PROJESİ	2.250.000	1.543.000	1.399.484	91
Tarım Arazilerinin Devir Ve Takip Sistemi Projesi	5.000.000	1.100.000	669.226	61
Arazi Dağıtım Projesi	250.000	250.000	78.379	31
AB ORTAK PIYASA DÜZENLERİNE UYUM STRATEJİSİ HAZIRLANMASI PROJESİ (Ortak Piyasa Düzenleri Stratejisi Hazırlıkları Kapsamında Kur.Kap.Güçl.Prj.)	138.000	168.000	167.716	100
SU ÜRÜNLERİ İLERİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME MERKEZİ	1.005.000	1.005.000	1.000.000	100
LİMNOLJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ	5.000	5.000	0	0
SU ÜRÜNLERİ İLERİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME MERKEZİ	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE PROJESİ	2.278.000	1.935.228	1.893.641	98
İL KONTROL LABORATUVARLARI YAPIMI	14.002.000	14.002.000	13.166.227	94
Afyonkarahisar Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	3.500.000	3.500.000	3.465.354	99
Denizli Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	3.500.000	3.500.000	2.727.466	78
Elazığ Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü (DAP)	3.500.000	3.500.000	3.473.408	99
Erzurum Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü (DAP)	3.500.000	3.500.000	3.500.000	100
İstanbul Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	1.000	1.000	0	0
Edirne Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	1.000	1.000	0	0
SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI	1.000	1.000	986	99
CEHENNEM DERESİ YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHASI	800.000	800.000	799.797	100
HUBUBAT REFERANS MATERYAL MERKEZİ	4.000.000	0	0	
İnşaat (Hub.Ref.Mat.Mer.)	5.000	0	0	
Diğer (Hub.Ref.Mat.Mer.)	3.995.000	0	0	
MUHTELİF PROJE ETÜTLERİ	3.241.000	1.921.000	1.443.594	75
Kırmızı Et Üretim Ve İşlenmesinde İşbirliği Süreçlerinin Analizi	1.000.000	980.000	825.690	84
Tarımsal İstatistikler Veri Toplama Süreç. İyil. ve Değ. Kap.Artırılması Prj.	1.800.000	500.000	179.147	36
Uluslararası Tarımsal Diplomasi Akademisi Kurulması Projesi	441.000	441.000	438.757	99
KIRSAL DEZAVANTAJLI ALANLAR KALKINMA PROJESİ I	1.300.000	40.000	37.670	94
KARADENİZDE BALIK STOKLARI YÖNETİMİ (DOKAP)	5.000	5.000	0	0
SU ÜRÜNLERİNDE STOK TESPİTİ UYGULAMA PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.500.000	100
TOPRAK ORGANİK KARBONU PROJESİ	300.000	20.000	19.664	98
KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI PROJESİ	2.000.000	2.000.000	1.995.294	100
ULUDAĞ MİLLİ PARKI YÖNETİM MERKEZİ	1.000	1.001.000	1.001.000	100
ÇUKUROVA BİYOÇEŞİTLİLİK MÜZESİ	4.300.000	4.300.000	4.300.000	100
IPARD II PROGRAMI DANIŞMANLIK HİZMETLERİ PROJESİ	216.000	216.000	8.653	4
YABAN HAYATI KURTARMA VE REHABİLİTASYON MERKEZİ (GAP, KOP)	2.655.000	2.685.000	2.683.210	100
BÜYÜK MENDERES HAVZASI PEYZAJ ATLASI HAZIRLANMASI PROJESİ	400.000	400.000	362.614	91
BÜYÜK KARNİVORLARIN YÖNETİMİ PRJ. (DOKAP)	702.000	702.000	702.000	100
BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞE DAYALI GELENEKSEL BİLGİNİN KAYIT ALTINA ALINMASI PROJESİ	1.000.000	1.000.000	891.928	89
TAŞIT ALIM PROJESİ	1.170.000	150.000	0	0
VETERİNER HİZMETLERİ ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	10.000	10.000	5.000	50
ULUSAL VETERİNER ANTİBİYOTİK DİRENÇ İZLEME PROJESİ	5.000	5.000	5.000	100
VETERİNER BİYOLOJİK ÜRÜNLERİ VE SOĞUK ZİNCİR KOŞULLARININ İZLENMESİ PROJESİ	5.000	5.000	0	0

Proje Adı	Kesintili Başlangıç	Revize	Harcama	Harcama
	Ödeneği (KBÖ)	Ödenek		Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
KUDUZ HASTALIĞINA KARŞI ORAL AŞILAMA PROJESİ	1.000.000	130.000	129.970	100
LSD HASTALIĞININ KONTROLÜ VE ÖNLENMESİ PROJESİ	1.000.000	3.870.000	3.870.000	100
SU ÜRÜNLERİ ÖRGÜTLERİ İLE İL MÜD. KAP. GEL. PRJ.	100.000	100.000	52.083	52
LAGÜNLERDE SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	1.500.000	1.500.000	1.499.072	100
ULUSAL ARAZİ ÖRTÜSÜ PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.379.244	92
ARAZİ TAHRİBATININ DENGELENMESİ PROJESİ	200.000	200.000	160.692	80
ISIRLIK TABİAT PARKI PROJESİ (DOKAP)	1.789.000	2.429.000	2.429.000	100
TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI GELİŞTİRME PROJESİ	2.000.000	2.000.000	2.000.000	100
ACARLAR GÖLÜ LONGOZ ORMANI EKOTURİZM PROJESİ	1.000	1.000	0	0
HERSEK LAGÜNÜ SULAK ALANI GELİŞTİRME PROJESİ	4.700.000	5.000.000	4.912.251	98
RİZE İLİ İDARİ BİNALARI (DOKAP)	8.000.000	10.000.000	9.999.799	100
MALAZGİRT MİLLİ PARKI PROJESİ (DAP)	16.001.000	17.701.000	17.701.000	100
KAMULAŞTIRMA	125.000	125.000	24.697	20
SERACILIK ALTYAPISI GELİŞTİRME PROJESİ	0	3.126.000	3.126.000	100
MUHTELİF İŞLER PROJESİ (TURİZM)	14.000.000	14.000.000	13.833.262	99
LOJMAN ONARIMI	3.796.000	3.796.000	3.671.324	97
MUHTELİF İŞLER (EĞİTİM)	3.000.000	3.000.000	2.607.152	87
2019 Yılı Sermaye Giderleri: TOPLAMI	593.460.000	578.570.728	555.232.491	96

Tablo 71: 2019 Yılı Sermaye Giderleri (YİKOB Dahil) (TL)

Proje Adı	Kesintili	Revize	Harcama	Harcama
	Başlangıç	Ödenek		Oranı (%)
	Ödeneği (KBÖ)		(3)	(3/2)
	(1)	(2)		
MERKEZ VE TAŞRA TEŞKİLATI MODERNİZASYON PROJESİ	115.264.000	112.827.013	108.356.088	96
Tarım Makineleri Deney ve Test Stantlarının Geliştirilmesi Projesi	2.500.000	551.000	463.997	84
GÖKÇEADA VE BOZCAADA TARIMSAL KALKINMA VE İSKAN PROJESİ	1.000.000	1.000.000	981.905	98
TÜRKİYE PATENTLİ BÜYÜK EBEVEYN VE EBEVEYN GELİŞTİRME PROJESİ	6.825.000	18.542.645	9.526.146	51
Yumurtacı Damızlık Geliştirme Projesi	1.900.000	2.313.680	2.095.215	91
Etçi Damızlık Geliştirme Projesi	4.925.000	16.228.965	7.430.931	46
HAYVAN HASTALIK VE ZARARLILARI İLE MÜCADELE PROJESİ	48.459.000	44.716.125	38.371.243	86
HAYVAN HASTALIK VE ZARARLILARI İLE MÜCADELE PROJESİ	45.444.000	41.951.549	36.158.485	86
Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlükleri İnşaatı ve Modernizasyonu Projesi	5.000	2.633.576	2.097.118	80
Aşı Suş Bankası	5.000	126.000	115.640	92
Hayvan Hareket Kontrol Noktaları Projesi	5.000	5.000	0	0
Buzağı Ölümünün Önlenmesi İçin E. Coli'ye Karşı Aşılama Projesi	3.000.000	0	0	0
KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.341.291	89
GAP ARAZİ TOPLULAŞTIRMA VE TİGH PROJESİ	0	40.405	0	0
GIDA GÜVENLİĞİ VE KONTROL SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	21.838.000	22.928.947	20.547.959	90
Diğerleri	20.238.000	21.476.201	19.100.558	89
Tekirdağ İl Kontrol Laboratuvarı	1.000.000	1.447.401	1.447.401	100
Taahhüt Alımı	600.000	5.345	0	0
BİTKİ SAĞLIĞI UYGULAMALARI VE KONTROLÜ	13.630.000	13.610.005	13.275.301	98

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
PROJESİ				
BİTKİ SAĞLIĞI UYGULAMALARI VE KONTROLÜ PROJESİ	11.629.000	11.609.005	11.301.488	97
Ruhsatlı Pestisitlerin Biyolojik Etkinliklerinin Değerlendirilmesi Prj.	1.000	1.000	0	0
Hasat Öncesi Pestisit Denetiminin Geliştirilmesi Projesi	1.000.000	1.000.000	976.749	98
Mersin İlinde Akdeniz Meyve Sineği İle Biyoteknik Mücadele Projesi	1.000.000	1.000.000	997.064	100
TARIMSAL KAPASİTENİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	800.000	800.000	700.575	88
Tarımsal Örgütlerin Pazarlama Kabiliyetlerinin Geliştirilmesi Projesi	300.000	300.000	264.142	88
Coğrafi İşaretlerde Farkındalığın Artırılması Projesi	500.000	500.000	436.433	87
BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ	16.249.000	18.882.024	18.497.881	98
ÇEVRE AMAÇLI TARIMSAL ALANLARIN KORUNMASI PROJESİ	500.000	500.000	487.579	98
Bitkisel Üretimin Geliştirilmesi Projesi	4.000.000	7.782.825	7.730.554	99
Tohumculuğun Geliştirilmesi Projesi	2.500.000	2.237.199	2.127.479	95
ÇAYIR MERA YEM BİTKİLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	4.000.000	3.810.000	3.746.427	98
TÜRKİYE TARIM HAVZALARI GELİŞTİRME PROJESİ	500.000	202.000	169.193	84
İyi Tarım Uygulamalarının Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi	1.000.000	875.000	835.912	96
Organik Tarımın Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi	1.749.000	1.640.000	1.607.207	98
İtri ve Tıbbi Bitkiler İle Boya Bitkileri Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi	1.000.000	880.000	850.233	97
Doğal Çiçek Soğanlı Bitkileri Koruma Projesi	500.000	455.000	446.300	98
Alternatif Üretim Yöntemlerinin Geliştirilmesi Projesi	500.000	500.000	496.997	99
ARAZİ TOPLULAŞTIRMA VE TİGH PROJESİ (Arazi Toplulaştırma ve TİGH Projesi - Devam Eden İşler)	0	9.290	0	0
HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME PROJESİ	6.400.000	6.322.651	6.019.983	95
HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME PROJESİ	5.700.000	4.547.651	4.284.225	94
Damızlık Değer Tespiti Projesi	500.000	1.725.000	1.725.000	100
Ardahan Kafkas Arısı Gen Mer. İslah, Üret. Eğit., Lab. Alt Yap. İyileştirilmesi Prj.	200.000	50.000	10.758	22
SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE KAYNAK YÖNETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	2.350.000	7.565.556	4.073.476	54
Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi	1.700.000	6.453.556	3.184.435	49
İdari Kapasitesinin Geliştirilmesi	650.000	1.112.000	889.041	80
MEYVE-ASMA BAZ MATERYALLERİ AR-GE MERKEZİ	0	98.638	0	0
ÇORUH NEHRİ HAVZA REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP) (DOKAP)	300.000	300.000	288.318	96
POTANSİYEL AĞAÇLANDIRMA SAHALARI VERİ TABANI İLE HAVZA BAZLI İZLEME SİSTEMİNİN GELİŞTİRİLMESİ PRJ	350.000	952.000	566.013	59
HAVZA İZL. VE REFERANS NOKTALARI BELİRLEME (AB)	2.354.000	2.854.000	2.848.859	100
SULAK ALAN YÖNETİM PLANI HAZIR. VE İZLEME	600.000	594.000	329.070	55
MİLLİ BOTANİK BAHÇESİ	46.096.000	166.682.542	64.133.654	38
TARIMSAL YAYIM EĞİTİM VE YAYINI GELİŞTİRME PROJESİ	10.810.000	39.915.213	9.453.767	24
Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi	2.310.000	2.575.038	2.257.344	88
Tarımsal Eğitim ve Yayın Hizmetlerinin Desteklenmesi Projesi	5.500.000	32.303.755	3.761.581	12
Tarımsal Yayım Hizmetleri Projesi	3.000.000	5.036.420	3.434.843	68
BİTKİSEL ÜRETİM VE BİTKİ HASTALIKLARI ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ PROJESİ	50.955.000	96.645.183	61.659.563	64
TOPRAK VE SU KAYNAKLARI ARAŞTIRMA PROJESİ	8.000.000	8.000.000	7.851.986	98
TARIMSAL EKONOMİ ARAŞTIRMA PROJESİ	4.000.000	3.478.000	3.431.082	99

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
Bitki Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Araştırmaları Projesi	5.000.000	5.014.000	4.987.222	99
Biyolojik Mücadele Araştırma Merkezi Projesi	0	70.623	0	0
TAGEM Araştırma Enstitülerinin Sulama Alt Yapılarının İyileştirilmesi ve Modernizasyonu Projesi	3.000.000	1.000.000	988.140	99
Bahçe Bitkileri Araştırmaları Desteklenmesi Projesi	5.000.000	6.563.077	5.756.608	88
Tarla Bitkileri Araştırmaları Desteklenmesi Projesi	4.500.000	4.963.745	4.562.315	92
Biyoteknik Mücadele ve Pestisit Uygulama Teknikleri Merkezi Projesi	0	2.042.947	1.397.134	68
Osmaniye Yağlı Tohumlar Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü	5.000.000	5.000.000	4.999.799	100
Hatay Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Merkezi Ve Laboratuvar Binası Yapımı	0	9.931.360	0	0
Üzüm Ve Teknolojileri Araştırma, Geliştirme Ve Uygulama Merkezi	0	3.165.177	0	0
Batem Merkezi Laboratuvar Ve Eğitim Kompleksi	7.000.000	18.897.654	14.994.984	79
Bitkisel Çeşitlilik Ve Genetik Kaynakları Koordinasyon Ve Üretim Yenileme Merkezi	1.000.000	3.360.000	999.997	30
Fındık Araştırma Enstitü Müdürlüğü Alt Yapı Geliştirme Projesi	3.455.000	4.455.000	4.454.973	100
Tarla Bitkileri Araştırmaları Altyapı Modernizasyon Projesi	4.000.000	4.050.000	4.049.322	100
Ülkesel Mısır Islah Teknolojileri Araştırma Merkezi	0	6.840.000	0	0
Tahıl Pas Hastalıkları Araştırma Merkezi	0	840.000	0	0
Toprak Kökenli Hastalıklara Dayanıklılık Test Merkezi	0	1.000.000	0	0
Bitki Sağlığı Araştırmaları Merkez Laboratuvarı Projesi	0	4.787.600	0	0
Tarım Makinaları ve Teknolojileri Ar-Ge ve İnovasyon Altyap. İyileştirilmesi ve Modernizasyonu	1.000.000	3.186.000	3.186.000	100
TARIMSAL İZLEME VE BİLGİ SİSTEMİ PROJESİ	5.000.000	22.842.000	2.690.897	12
HAYVANCILIK YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI	500.000	500.000	359.425	72
HAYVANSAL ÜRETİM VE HAYVAN HASTALIKLARI ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ PROJESİ	8.900.000	12.256.030	9.200.962	75
Hayvan Hastalık ve Zararlıları ile Mücadele Araştırmaları Projesi	2.500.000	3.100.000	2.478.288	80
Hayvansal Üretim Araştırmaları Projesi	5.000.000	5.020.000	4.935.098	98
Arıcılık Araştırma, Geliştirme Ve İnovasyon Merkezi	1.400.000	1.788.170	1.787.576	100
SU ÜRÜNLERİ ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ	4.740.000	4.740.000	4.735.473	100
SU KAYNAKLARININ KALİTE KRİTERLERİNİN BELİRLENMESİ VE İYİLEŞTİRİLMESİ PROJESİ	4.558.000	5.796.000	5.723.221	99
ULUSAL SU BİLGİ SİSTEMİ	2.205.000	2.961.000	2.960.384	100
TAŞKIN RİSK YÖNETİM PLANLARININ HAZIRLANMASI PROJESİ	10.250.000	15.112.000	15.112.000	100
BİLİŞİM ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.475.483	98
MURAT NEHRİ HAVZASI REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP)	272.000	272.000	251.162	92
KURAK DÖNEM YÖNETİM VE EYLEM PLANLARI HAZIRLANMASI	2.580.000	3.463.000	3.458.167	100
HAVZA YÖNETİM PROJELERİ	3.920.000	4.020.000	4.018.372	100
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİNİN SU KAYNAKLARINA ETKİSİ	1.316.000	1.762.000	1.761.150	100
ULUSAL BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK ENVANTER VE İZLEME PRJ.	1.218.000	1.333.000	1.332.708	100
ARAZİ KULLANIM PLANLAMASI PROJESİ	10.000.000	6.983.000	5.753.805	82
AŞI ÜRETİM MERKEZİ KURULMASI PROJESİ	5.000	5.000	0	0
ULUSAL SU ÜRÜNLERİ GEN BANKASI (DOKAP)	1.000.000	21.218.627	19.610.623	92
DENİZLERİN TERKEDİLMİŞ AV ARAÇLARINDAN TEMİZLENMESİ	25.000	25.000	14.598	58
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	1.659.000	3.749.461	1.534.746	41
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	1.084.000	3.174.461	983.580	31
Yapay Resif Oluşturulması ve İzlenmesi Projesi	25.000	25.000	23.645	95

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
Su Kaynaklarının Balıklandırılması Projesi	550.000	550.000	527.521	96
ULUSAL GIDA STARTER KÜLTÜR GEN BANKASI	1.037.000	1.138.018	1.008.628	89
TARIMA DAYALI İHTİSAS OSB UYGULAMA PROJESİ	97.000	283.000	239.494	85
SARIKAMIŞ HAREKATI KAFKAS CEPHESİ TANITIM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ (DAP)	10.000.000	16.000.000	16.000.000	100
ENTEĞRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ PROJESİ	30.500.000	27.556.000	27.447.774	100
ÇİFTLİK MUHASEBE VERİ AĞI SİSTEMİ PROJESİ	1.000.000	900.000	881.985	98
ARAZİ PARSELİ TANIMLAMA SİSTEMİ PROJESİ	6.000.000	6.000.000	6.000.000	100
ENTEĞRE İDARE VE KONTROL SİSTEMİ PROJESİ	22.500.000	20.430.000	20.340.421	100
Tarımsal Desteklemelerin İzleme ve Değerlendirilmesi Projesi	1.000.000	226.000	225.368	100
SULARDA TARIMSAL FAALİYETLERDEN KAYNAKLANAN KİRLİLİĞİN KONTROLÜ PROJESİ	3.582.000	4.382.000	3.630.498	83
AB Yeşil Tarım Uygulamalarının Uyumlaştırılması Projesi	282.000	282.000	0	0
TARIMSAL BİLGİ ALTYAPISI VE BULUT BİLİŞİM SİSTEMİ KURULMASI PROJESİ	2.820.000	26.904.071	14.729.637	55
GÖKSU-TAŞELİ HAVZASI KALKINMA PROJESİ (KOP)	2.550.000	9.537.000	8.046.156	84
BÜYÜKBAŞ HAYVANLARIN ISLAHI VE ADAPTASYONU PROJESİ	9.900.000	63.150.663	2.014.966	3
Anadolu Alacası Geliştirme Projesi	1.890.000	1.890.000	1.889.326	100
Anadolu Esmeri Geliştirme Projesi	5.000	12.110.440	5.000	0
Uluslararası Hayvancılık Araştırma Eğitim Merkezi	5.000.000	36.459.156	0	0
ÜLKESEL MERİNOŞ GELİŞTİRME PROJESİ (KOP)	3.000.000	8.325.868	81.420	1
Anadolu Mandası Islah ve Geliştirme Merkezi	5.000	4.365.199	39.220	1
ÜLKESEL GIDA VE YEM ARAŞTIRMALARI PROGRAMI	2.000.000	2.000.000	1.990.001	100
TARIMA DAYALI İHTİSAS OSB İHTİYAÇ ANALİZİ PROJESİ	700.000	700.000	57.230	8
KORUNAN ALANLARDA ALTYAPI VE TESİS UYGULAMALARI (DAP, DOKAP, GAP, KOP)	14.250.000	11.310.000	11.304.807	100
ETÜT PROJE ÇALIŞMALARI	1.000.000	1.028.680	935.752	91
SOKAK HAYVANLARININ REHABİLİTASYONU PROJESİ (07) (SOKAK HAYVANLARININ REHABİLİTASYONU PROJESİ (06))	0	64.000	63.404	99
BİTKİSEL BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK VE KORUNMASI PROJESİ	1.000.000	1.000.000	965.998	97
BİYOĞÜVENLİK AR-GE PROJESİ	1.360.000	1.360.000	1.358.684	100
TARIM ARAZİLERİ EDİNDİRME VE YÖNETİMİ PROJESİ	7.500.000	2.893.000	2.147.089	74
TARIM ARAZİLERİ EDİNDİRME VE YÖNETİMİ PROJESİ	2.250.000	1.543.000	1.399.484	91
Tarım Arazilerinin Devir Ve Takip Sistemi Projesi	5.000.000	1.100.000	669.226	61
Arazi Dağıtım Projesi	250.000	250.000	78.379	31
AB ORTAK PİYASA DÜZENLERİNE UYUM STRATEJİSİ HAZIRLANMASI PROJESİ (Ortak Piyasa Düzenleri Stratejisi Hazırlıkları Kapsamında Kur.Kap.Güçl.Prj.)	138.000	168.000	167.716	100
SU ÜRÜNLERİ İLERİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME MERKEZİ	1.005.000	1.005.000	1.000.000	100
LİMNOLÖJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ	5.000	5.000	0	0
SU ÜRÜNLERİ İLERİ ARAŞTIRMA VE GELİŞTİRME MERKEZİ	1.000.000	1.000.000	1.000.000	100
ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE PROJESİ	2.278.000	2.605.394	2.563.807	98
İL KONTROL LABORATUVARLARI YAPIMI	14.002.000	14.002.000	13.166.227	94
Afyonkarahisar Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	3.500.000	3.500.000	3.465.354	99
Denizli Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	3.500.000	3.500.000	2.727.466	78
Elazığ Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü (DAP)	3.500.000	3.500.000	3.473.408	99
Erzurum Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü (DAP)	3.500.000	3.500.000	3.500.000	100
İstanbul Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	1.000	1.000	0	0

Proje Adı	Kesintili	Revize	Harcama	Harcama
	Başlangıç	Ödenek		Oranı
	Ödeneği (KBÖ)			(%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
Edirne Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü	1.000	1.000	0	0
SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI	1.000	3.083.413	340.826	11
CEHENNEM DERESİ YABAN HAYATI GELİŞTİRME SAHASI	800.000	800.000	799.797	100
HUBUBAT REFERANS MATERYAL MERKEZİ	4.000.000	8.218.043	4.920.654	60
İnşaat (Hub.Ref.Mat.Mer.)	5.000	7.372.043	4.920.654	67
Diğer (Hub.Ref.Mat.Mer.)	3.995.000	846.000	0	0
MUHTELİF PROJE ETÜTLERİ	3.241.000	1.921.000	1.443.594	75
Kırmızı Et Üretim Ve İşlenmesinde İşbirliği Süreçlerinin Analizi	1.000.000	980.000	825.690	84
Tarımsal İstatistikler Veri Toplama Süreç. İyil. ve Değ. Kap.Artırılması Prj.	1.800.000	500.000	179.147	36
Uluslararası Tarımsal Diplomasi Akademisi Kurulması Projesi	441.000	441.000	438.757	99
KIRSAL DEZAVANTAJLI ALANLAR KALKINMA PROJESİ I	1.300.000	40.000	37.670	94
KARADENİZDE BALIK STOKLARI YÖNETİMİ (DOKAP)	5.000	1.105.000	0	0
SU ÜRÜNLERİNDE STOK TESPİTİ UYGULAMA PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.500.000	100
TOPRAK ORGANİK KARBONU PROJESİ	300.000	20.000	19.664	98
KÜRE DAĞLARI MİLLİ PARKI PROJESİ	2.000.000	2.000.000	1.995.294	100
ULUDAĞ MİLLİ PARKI YÖNETİM MERKEZİ	1.000	1.001.000	1.001.000	100
ÇUKUROVA BİYOÇEŞİTLİLİK MÜZESİ	4.300.000	4.300.000	4.300.000	100
IPARD II PROGRAMI DANIŞMANLIK HİZMETLERİ PROJESİ	216.000	216.000	8.653	4
YABAN HAYATI KURTARMA VE REHABİLİTASYON MERKEZİ (GAP, KOP)	2.655.000	2.685.000	2.683.210	100
BÜYÜK MENDERES HAVZASI PEYZAJ ATLASI HAZIRLANMASI PROJESİ	400.000	400.000	362.614	91
BÜYÜK KARNİVORLARIN YÖNETİMİ PRJ. (DOKAP)	702.000	702.000	702.000	100
BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞE DAYALI GELENEKSEL BİLGİNİN KAYIT ALTINA ALINMASI PROJESİ	1.000.000	1.000.000	891.928	89
TAŞIT ALIM PROJESİ	1.170.000	150.000	0	0
VETERİNER HİZMETLERİ ALTYAPISININ GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ	10.000	10.000	5.000	50
ULUSAL VETERİNER ANTİBİYOTİK DİRENÇ İZLEME PROJESİ	5.000	5.000	5.000	100
VETERİNER BİYOLOJİK ÜRÜNLERİ VE SOĞUK ZİNCİR KOŞULLARININ İZLENMESİ PROJESİ	5.000	5.000	0	0
KUDUZ HASTALIĞINA KARŞI ORAL AŞILAMA PROJESİ	1.000.000	130.000	129.970	100
LSD HASTALIĞININ KONTROLÜ VE ÖNLENMESİ PROJESİ	1.000.000	3.870.000	3.870.000	100
SU ÜRÜNLERİ ÖRGÜTLERİ İLE İL MÜD. KAP. GEL. PRJ.	100.000	100.000	52.083	52
LAGÜNLERDE SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	1.500.000	1.500.000	1.499.072	100
ULUSAL ARAZİ ÖRTÜSÜ PROJESİ	1.500.000	1.500.000	1.379.244	92
ARAZİ TAHRİBATININ DENGELENMESİ PROJESİ	200.000	200.000	160.692	80
ISIRLIK TABİAT PARKI PROJESİ (DOKAP)	1.789.000	2.429.000	2.429.000	100
TROYA TARİHİ MİLLİ PARKI GELİŞTİRME PROJESİ	2.000.000	2.000.000	2.000.000	100
ACARLAR GÖLÜ LONGOZ ORMANI EKOTURİZM PROJESİ	1.000	1.000	0	0
HERSEK LAGÜNÜ SULAK ALANI GELİŞTİRME PROJESİ	4.700.000	5.000.000	4.912.251	98
RİZE İLİ İDARİ BİNALARI (DOKAP)	8.000.000	10.000.000	9.999.799	100
MALAZGİRT MİLLİ PARKI PROJESİ (DAP)	16.001.000	17.701.000	17.701.000	100
KAMULAŞTIRMA	125.000	125.000	24.697	20
SERACILIK ALTYAPISI GELİŞTİRME PROJESİ	0	6.500.000	3.126.000	48
MUHTELİF İŞLER PROJESİ (TURİZM)	14.000.000	15.086.034	13.833.262	92

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
LOJMAN ONARIMI	3.796.000	3.796.000	3.671.324	97
MUHTELİF İŞLER (EĞİTİM)	3.000.000	3.000.000	2.607.152	87
2019 Yılı Sermaye Giderleri: TOPLAMI	593.460.000	954.500.671	638.209.586	67

NOTLAR:

1- 2018 yılından 2019 yılına İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için devredilen 243.588.073,36 TL ödenek 2019 yılı sermaye giderlerine eklenmiştir.

2- Bakanlığımızın muhtelif projelerinden; Çevre ve Şehircilik Bakanlığına (Yapı İşleri Genel Müdürlüğü) aktarılan 14.050.000 TL ödenek Tablo:9-b'deki toplam ödenek ve harcamaya dahil edilmemiştir.

4- Borç vermeden, sermaye giderlerine 186.000 TL ödenek aktarılmıştır.

5- Sermaye giderlerine 30.970.000 TL ek ödenek tahsis edilmiştir.

6- 2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan ödeneğin 292.952.848,25 TL'si 2020 yılına devredilmiştir.

Tablo 72: 2019 Yılı YİKOB Ödenekleri (TL)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
MERKEZ VE TAŞRA TEŞKİLATI MODERNİZASYON PROJESİ	0	1.952.613	0	0
TÜRKİYE PATENTLİ BÜYÜK EBEVEYN VE EBEVEYN GELİŞTİRME PROJESİ	0	12.037.645	3.380.393	28
Yumurtacı Damızlık Geliştirme Projesi	0	1.680	0	0
Etçi Damızlık Geliştirme Projesi	0	12.035.965	3.380.393	28
HAYVAN HASTALIK VE ZARARLILARI İLE MÜCADELE PROJESİ	0	11.665.125	5.669.922	49
HAYVAN HASTALIK VE ZARARLILARI İLE MÜCADELE PROJESİ	0	9.036.549	3.572.804	40
Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlükleri İnşaatı ve Modernizasyonu Projesi	0	2.628.576	2.097.118	80
GAP ARAZİ TOPLULAŞTIRMA VE TİGH PROJESİ	0	40.405	0	0
GIDA GÜVENLİĞİ VE KONTROL SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ	0	2.890.947	1.447.401	50
Diğerleri	0	1.443.201	0	0
Tekirdağ İl Kontrol Laboratuvarı	0	1.447.401	1.447.401	100
Taşıtlı Alımı	0	345	0	0
BİTKİ SAĞLIĞI UYGULAMALARI VE KONTROLÜ PROJESİ	0	5	0	0
BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ	0	17.424	15.753	90
Bitkisel Üretimin Geliştirilmesi Projesi	0	1.225	0	0
Tohumculuğun Geliştirilmesi Projesi	0	16.199	15.753	97
ARAZİ TOPLULAŞTIRMA VE TİGH PROJESİ	0	9.290	0	0
HAYVANCILIĞI GELİŞTİRME PROJESİ	0	72.651	0	0
SU ÜRÜNLERİ SEKTÖRÜNDE KAYNAK YÖNETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	0	5.190.556	1.840.680	35
Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi	0	4.680.556	1.548.330	33
İdari Kapasitesinin Geliştirilmesi	0	510.000	292.350	57
MEYVE-ASMA BAZ MATERYALLERİ AR-GE MERKEZİ	0	98.638	0	0
SULAK ALAN YÖNETİM PLANI HAZIR. VE İZLEME MİLLİ BOTANİK BAHÇESİ	0	24.000	0	0
TARIMSAL YAYIM EĞİTİM VE YAYINI GELİŞTİRME PROJESİ	0	30.517.213	1.359.142	4
Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi	0	310.038	68.110	22
Tarımsal Eğitim ve Yayın Hizmetlerinin Desteklenmesi Projesi	0	28.124.755	507.400	2
Tarımsal Yayım Hizmetleri Projesi	0	2.082.420	783.632	38
BİTKİSEL ÜRETİM VE BİTKİ HASTALIKLARI ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ PROJESİ	0	51.778.183	17.094.139	33
Biyolojik Mücadele Araştırma Merkezi Projesi	0	70.623	0	0
Bahçe Bitkileri Araştırmaları Desteklenmesi Projesi	0	1.459.077	702.021	48
Tarla Bitkileri Araştırmaları Desteklenmesi Projesi	0	383.745	0	0
Biyoteknik Mücadele ve Pestisit Uygulama Teknikleri Merkezi Projesi	0	2.042.947	1.397.134	68
Hatay Zeytincilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Merkezi	0	9.931.360	0	0

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
Ve Laboratuvar Binası Yapımı				
Üzüm Ve Teknolojileri Araştırma, Geliştirme Ve Uygulama Merkezi	0	3.165.177	0	0
Batem Merkezi Laboratuvar Ve Eğitim Kompleksi	0	18.897.654	14.994.984	79
Bitkisel Çeşitlilik Ve Genetik Kaynakları Koordinasyon Ve Üretim Yenileme Merkezi	0	2.360.000	0	0
Ülkesel Mısır Islah Teknolojileri Araştırma Merkezi	0	6.840.000	0	0
Tahıl Pas Hastalıkları Araştırma Merkezi	0	840.000	0	0
Toprak Kökenli Hastalıklara Dayanıklılık Test Merkezi	0	1.000.000	0	0
Bitki Sağlığı Araştırmaları Merkez Laboratuvarı Projesi	0	4.787.600	0	0
TARIMSAL İZLEME VE BİLGİ SİSTEMİ PROJESİ	0	19.000.000	0	0
HAYVANSAL ÜRETİM VE HAYVAN HASTALIKLARI ARAŞTIRMA KAPASİTESİNİN DESTEKLENMESİ PROJESİ	0	2.765.530	397.587	14
Hayvansal Üretim Araştırmaları Projesi	0	20.000	0	0
Arcılık Araştırma, Geliştirme Ve İnovasyon Merkezi	0	397.670	397.587	100
ULUSAL SU ÜRÜNLERİ GEN BANKASI (DOKAP)	0	21.018.627	19.410.623	92
SU ÜRÜNLERİ ÜRETİMİNİN GELİŞTİRİLMESİ	0	2.090.461	0	0
ULUSAL GIDA STARTER KÜLTÜR GEN BANKASI	0	101.018	0	0
TARIMSAL BİLGİ ALTYAPISI VE BULUT BİLİŞİM SİSTEMİ KURULMASI PROJESİ	0	15.199.071	3.156.500	21
BÜYÜKBAŞ HAYVANLARIN ISLAHI VE ADAPTASYONU PROJESİ	0	61.250.663	115.640	0
Anadolu Esmeri Geliştirme Projesi	0	12.105.440	0	0
Uluslararası Hayvancılık Araştırma Eğitim Merkezi	0	36.459.156	0	0
ÜLKESEL MERİDOS GELİŞTİRME PROJESİ (KOP)	0	8.325.868	81.420	1
Anadolu Mandası Islah ve Geliştirme Merkezi	0	4.360.199	34.220	1
ETÜT PROJE ÇALIŞMALARI	0	28.680	0	0
SOKAK HAYVANLARININ REHABİLİTASYONU PROJESİ (07) (SOKAK HAYVANLARININ REHABİLİTASYONU PROJESİ (06))	0	64.000	63.404	99
ÇÖLLEŞME VE EROZYONLA MÜCADELE PROJESİ	0	670.166	670.166	100
SAKARYA MEYDAN MUHAREBESİ TARİHİ MİLLİ PARKI	0	3.082.413	339.840	11
HUBUBAT REFERANS MATERYAL MERKEZİ	0	8.218.043	4.920.654	60
İnşaat (Hub.Ref.Mat.Mer.)	0	7.372.043	4.920.654	67
Diğer (Hub.Ref.Mat.Mer.)	0	846.000	0	0
KARADENİZDE BALIK STOKLARI YÖNETİMİ (DOKAP)	0	1.100.000	0	0
SERACILIK ALTYAPISI GELİŞTİRME PROJESİ	0	3.374.000	0	0
MUHTELİF İŞLER PROJESİ (TURİZM)	0	1.086.034	0	0
2019 Yılı Sermaye Giderleri: TOPLAMI	0	375.929.943	82.977.095	22

Tablo 73: 2019 Yılı Sermaye Giderleri, Dış Proje Kredileri (TL)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
ÇORUH NEHRİ HAVZA REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP) (DOKAP)	200.000	200.000	200.000	100
MURAT NEHRİ HAVZASI REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP)	172.000	172.000	167.009	97
GÖKSU-TAŞELİ HAVZASI KALKINMA PROJESİ (KOP)	2.250.000	6.550.000	5.519.478	84
KIRSAL DEZAVANTAJLI ALANLAR KALKINMA PROJESİ I	800.000	0	0	
2019 Yılı Sermaye Giderleri, Dış Proje Kredileri: TOPLAMI	3.422.000	6.922.000	5.886.487	85

Tablo 74: 2019 Yılı Sermaye Transferleri (TL)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROJESİ	43.000.000	43.000.000	42.939.731	100
Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Projesi (TKDK)	1.500.000	1.500.000	1.500.000	100
Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı	41.500.000	41.500.000	41.439.731	100
BİTKİSEL ÜRETİMİ GELİŞTİRME PROJESİ (Nadas Alanlarının Azaltılmasının Desteklenmesi-Sermaye Transferi)	5.000.000	5.000.000	4.282.063	86
ÇORUH NEHRİ HAVZA REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP) (DOKAP)	2.000.000	2.000.000	1.938.540	97
HAYVANCILIK YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI (Bölgesel Projeler (GAP,KOP,DAP,DOKAP))	75.000.000	75.000.000	75.000.000	100
TÜRKİYE'DE YERALTI SUYU YÖN. KAPASİTESİNİN GELİŞT. (AB)	750.000	0	0	
HAVZA YÖNETİM PLANLARI EKONOMİK ANALİZ VE SU VERİMLİLİĞİ ÇALIŞMASI (AB) (07)	664.000	1.084.000	1.079.977	100
SOKAK HAYVANLARININ REHABİLİTASYONU PROJESİ (07)	10.000.000	10.034.025	9.849.945	98
YİKOB ÖDENEĞİ		34.025	0	0
İSTİLAÇI YABANCI TÜRLERİN OLUŞ.TEHDİTLERİ DEĞERL. (07)	358.000	608.000	595.549	98
NESLİ TEHLİKE ALTINDA TÜRLER İÇİN EYLEM PLANLARI (07)	357.000	107.000	0	0
BAĞLI KURULUŞLAR	7.175.235.000	8.939.314.000	8.707.759.800	97
2019 Yılı Sermaye Transferleri: TOPLAMI	7.312.364.000	9.076.147.025	8.843.445.604	97

1- 2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan 34.025,00 TL ödenek 2020 yılına devredilmiştir.

Tablo 75: 2019 Yılı Sermaye Transferleri, Dış Proje Kredileri (TL)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
ÇORUH NEHRİ HAVZA REHABİLİTASYON PROJESİ (DAP) (DOKAP)	1.800.000	1.800.000	1.745.176	97
2019 Yılı Sermaye Transferleri, Dış Proje Kredileri: TOPLAMI	1.800.000	1.800.000	1.745.176	97

Tablo 76: 2019 Yılı Borç Verme (TL)

Proje Adı	Kesintili Başlangıç Ödeneği (KBÖ)	Revize Ödenek	Harcama	Harcama Oranı (%)
	(1)	(2)	(3)	(3/2)
TARIMA DAYALI İHTİSAS OSB PROJESİ	11.580.000	11.580.000	11.432.116	99
(GAP) Tarıma Dayalı İhtisas OSB	10.000	10.000	0	0
(DAP) Tarıma Dayalı İhtisas OSB	5.000.000	9.839.000	9.835.901	100
(DİĞER) Tarıma Dayalı İhtisas OSB	4.800.000	1.730.000	1.596.215	92
(DOKAP) Tarıma Dayalı İhtisas OSB	1.770.000	1.000	0	0
TDİ OSB KAMULAŞTIRMA PROJESİ	186.000	0	0	
2019 Yılı Borç Verme: TOPLAMI	11.766.000	11.580.000	11.432.116	99

2. TEMEL MALİ TABLOLARA İLİŞKİN AÇIKLAMALAR

Bakanlığımız personelinin maaş ve özlük haklarına ilişkin giderlerinde kullanılmak üzere “01 Personel Giderleri” için 5.234.143.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 54.593.300 TL eklenen, 47.812.500 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 5.240.923.800 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 5.148.523.773 TL’si (% 98) harcanmıştır.

“02 Sosyal Güvenlik Kurumlarına Devlet Primi Giderleri” için 920.326.000 TL tahsis edilmiştir. Yıl içinde 7.899.500 TL eklenen, 14.680.300 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 913.545.200 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 881.129.690 TL’si (% 96) harcanmıştır.

Bakanlığımız üretime ve tüketime yönelik mal ve hizmet alımları, yolluklar, görev giderleri, hizmet alımları, temsil tanıtma giderleri, menkul mal, gayrimaddi hak alım, bakım ve onarım giderleri, gayrimenkul mal bakım ve onarım giderleri ve cenaze hizmetlerini içeren “03 Mal Ve Hizmet Alım Giderleri” için 258.794.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 42.778.500 TL eklenen, 15.079.600 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 286.492.900 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 273.396.985 TL’si (% 95) harcanmıştır.

Kar amacı gütmeyen kuruluşlara yapılan transferleri, hane halkına yapılan transferleri, yurtdışına yapılan transferleri içeren “05 Cari Transferler” için 19.412.925.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 2.443.521.000 TL eklenen, 1.390.156.900 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 20.466.289.100 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 20.300.117.092 TL’si (% 99) harcanmıştır.

Mamul mal alımları, menkul sermaye üretim giderleri, gayri maddi hak alımları, gayrimenkul alımları ve kamulaştırması, gayrimenkul sermaye üretim giderleri, menkul malların büyük onarım giderleri, gayrimenkul büyük onarım giderleri, stok alımlarını içeren “06 Sermaye Giderleri” için 593.460.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 576.256.061 TL eklenen, 215.215.390 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 954.500.671 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 638.209.586 TL’si (% 67) harcanmıştır. (2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan 292.952.848,25 TL ödenek 2020 yılına devredilmiştir. YİKOB ödeneği hariç harcama oranı % 96’dır)

“07 Sermaye Transferleri” için 7.312.364.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 1.773.796.970 TL eklenen, 10.013.945 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 9.076.147.025 TL olarak gerçekleşmiştir. Bunun 8.843.445.604 TL’si (% 97) harcanmıştır. (2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan 34.025,00 TL ödenek 2020 yılına devredilmiştir.)

“08 Borç Verme” için 11.766.000 TL ödenek tahsis edilmiştir. Yıl içinde 186.000 TL ödenek düşülerek toplam ödenek 11.580.000 TL olmuştur. Bunun 11.432.116 TL’si (% 99) harcanmıştır.

Bütçede Meydana Gelen Sapmanın Nedeni

2018 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanununda 21.676.673.000 TL olan Bakanlığımız bütçesi 2019 yılında % 56 artarak 33.743.778.000 TL olmuştur. Yıl içinde 4.898.845.331 TL eklenen ve 1.693.144.635 TL düşülen ödenek sonucu, toplam ödenek 36.949.478.696 TL’dir. Buna göre Bakanlığımıza tahsis edilen ödenekten yıl sonunda 36.096.254.847 TL harcanmıştır. Harcama oranı ise % 98’dir.

(2019 yılında İçişleri Bakanlığı (YİKOB) için aktarılan “06 Sermaye Giderleri”nden 292.952.848,25 TL ve “07 Sermaye Transferleri”nden 34.025 TL olmak üzere toplam 292.986.873,25 TL ödenek 2020 yılına devredilmiştir.)

NOT: Rakamsal veriler Bakanlığımız SGB.net sisteminden 28.02.2020 tarihinde alınmıştır.

3. MALİ DENETİM SONUÇLARI

Tarım ve Orman Bakanlığına ait, Sayıştay Başkanlığı’nın 2019 yılında 2018 yılı hesap dönemine ait gerçekleştirdiği 2018 yılı Sayıştay Denetim Raporunda yer alan bulgulardan; 43 adet Genel Bütçe, 11 adet Döner Sermaye olmak üzere 54 adet düzenlilik denetimi, 2018 yılında izlemeye alınan Kamu İdarelerine Bildirecek Hususlara ait (16 adet Genel Bütçe, 9 adet Döner Sermaye) 25 adet bulgu olup, söz konusu denetim sonucunda tespit edilen bulgulara ilişkin olarak Bakanlık birimlerinde gerekli çalışmalar ile izlemesi yapılmaktadır. Performans denetim bulgusu bulunmamaktadır.

B. PERFORMANS BİLGİLERİ

1. FAALİYET VE PROJE BİLGİLERİ

Tablo 77: Faaliyet ve Projeler

PHNo	Hedef ve Faaliyet Açıklamaları	Yatırım Programında Yer Alan Projeler
1	Bitkisel ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni çeşit, metot ve teknoloji geliştirmek	
1	Bitkisel ürünlerde arz güvencesinin sağlanması	Kuru Üzüm Programı Bitkisel Üretim Geliştirilmesi Projesi Çayır Mera Yem Bitkileri Üretim Geliştirilmesi Projesi Gökçeada ve Bozcaada Tarımsal Kalkınma ve İskan Projesi Organik Tarımın Yaygınlaştırılması ve Kontrolü Projesi Çevre Amaçlı Tarımsal Alanların Korunması Projesi Türkiye Tarım Havzaları Geliştirme Projesi Çay Bahçelerinin Yenilenmesi Projesi Tohum Sertifikasyon Test Müdürlüğü ve Lab. Binası (GAP) Desteklemeler (BÜGEM) - Bitkisel Üretim Geliştirme Nadas Alanlarının Azaltılmasının Desteklenmesi (Sermaye Transferi) Bitkisel Üretim Araştırmaları Prj. (GAP devam eden inşaat) Biyogüvenlik Araştırma ve Geliştirme Projesi Meyve-Asma Baz Materyalleri Ar-Ge Merkezi Hububat Referans Materyal Merkezi (YİKOB) Biyolojik Mücadele Araştırma Merkezi Projesi
2	Hayvansal ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni ırk, metot ve teknoloji geliştirmek	
2	Hayvansal ürünlerde arz güvencesinin sağlanması	Okul Sütü Programı Hayvancılığı Geliştirme Projesi Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Desteklemeler (HAYGEM) - Hayvancılığı Geliştirme Bölgesel Projeler (GAP,KOP,DAP,DOKAP)-Ser.Transferi Damızlık Düve Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi-Ser.Transferi Alternatif Hayvancılık Faaliyetlerinin Gel.Prj.-Ser.Transferi Manda Üretimini Geliştirme Prj.-Ser.Transferi Kaz Yetiştiriciliğini Geliştirme Prj.-Ser.Transferi İpekböceği Üretimini Geliştirme Prj.-Ser.Transferi Hindi Yetiştiriciliğini Geliştirme Prj.-Ser.Transferi Arıcılığı Geliştirme Ve Arı Ürünlerinin Üretimini Yaygınlaştırma Prj.-Ser.Transferi Damızlık Koç Teke Yetiştiriciliğinin Geliştirilmesi Projesi-Ser.Transferi Hayvan Hastalık ve Zararlıları İle Mücadele Araştırmaları Projesi Yumurtacı Damızlık Geliştirme Projesi Etçi Damızlık Geliştirme Projesi Taşıt Alımı-Türkiye Patentli Büyük Ebeveyn Ve Ebeveyn Geliştirme Projesi Uluslararası Hayvancılık Araştırma Eğitim Merkezi Anadolu Mandası İslah Ve Geliştirme Merkezi (YİKOB) Hayvansal Üretim Araştırmaları Projesi (YİKOB) Arı ve İpekböcekçiliği Altyap.Gel.Prj.

PHNo	Hedef ve Faaliyet Açıklamaları	Yatırım Programında Yer Alan Projeler
		(YİKOB) Arıcılık Araştırma, Geliştirme ve İnovasyon Merkezi
3	Rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörü için uygun politika araçlarını geliştirmek	
3	Sürdürülebilir bir tarım sektörü için politika oluşturma	Çiftlik Muhasebe Veri Ağı Sistemi Projesi Tarımsal Üretici Örgütlerinin Rekabet Gücünün Geliştirilmesi Projesi Tarımsal Örgütlerin Pazarlama Kabiliyetlerinin Geliştirilmesi Projesi Coğrafi İşaretlerde Farkındalığın Artırılması Projesi Su Ürünleri Üretici Örgütleri Kurumsal Kapasite Geliştirme Projesi Tarıma Dayalı İhtisas Osb Uygulama Projesi Tarıma Dayalı İhtisas Osb İhtiyaç Analizi Projesi Entegre İdare Ve Kontrol Sistemi Projesi Tarım Makineleri Deney ve Test Stantlarının Geliştirilmesi Projesi Tarımsal İstatistikler Veri Toplama Süreç. İyil. ve Değ. Kap. artırılması Prj. Su Ürünleri Örgütleri ile İl Müd. Kap. Gel. Prj. Afet Ödemeleri Desteklemeler (TRGM) - Tarım Sigortaları ve Uygulamaları Tarıma Dayalı İhtisas Osb (Diğer) Tdi Osb Kamulaştırma Projesi Tarımsal Ekonomi Araştırma Projesi Tarım Makinaları ve Teknolojileri Ar-Ge ve İnovasyon Altyap. İyileştirilmesi ve Modernizasyonu Ülkesel Gıda ve Yem Araştırmaları Programı
4	Üreticilere ve tüketicilere yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sistemi geliştirmek	
4	Eğitim, yayım ve danışmanlık faaliyetlerinin geliştirilmesi	Tarımsal Eğitim ve Yayın Hizmetlerinin Desteklenmesi Projesi Tarım Danışmanlığı (YAYIN)
5	Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarını artırmak, kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek	
5	Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarının artırılması	Eğitim Merkezleri Kursları Kadın Çiftçiler Tarımsal Yayım Projesi Muhtelif İşler (Eğitim Merkezleri) Ardahan-Kars-Artvin Kalkınma Projesi Çoruh Nehri Havza Rehabilitasyon Projesi (DAP) (DOKAP) Tarımsal Desteklemelerin İzleme ve Değerlendirilmesi Projesi Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Projesi Yerel Kalkınma Strat. Haz. Uyg. Kapasite Geliş. Prj. Güney-Güney Ulusl. İşb.Kap. Gel. Projesi Göksu - Taşeli Havzası Kalkınma Projesi Rize, Bayburt, Gümüşhane Kalkınma Projesi Tarımsal Desteklemelerin İzleme Ve Değerlendirilmesi Projesi Göksu-Taşeli Havzası Kalkınma Projesi (KOP) Kırmızı Et Üretim ve İşlenmesinde İşbirliği Süreçlerinin Analizi Çay Bahçelerinin Yenilenmesi Projesi Kırsal Kalkınma Proje Etütleri İpard II Programı Danışmanlık Hizmetleri Projesi Kırsal Dezavantajlı Alanlar Kalkınma Projesi

PHNo	Hedef ve Faaliyet Açıklamaları	Yatırım Programında Yer Alan Projeler
		Kırsal Kalkınma Destekleri Ödemeleri İpard Ulusal Eş Finansman Katkı Payı Ödemeleri Genç Çiftçilere Proje Desteği Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Projesi (TKDK) Seracılık Kooperatiflerine Borç Verme Merkezi Sağım Ün. Dam. Sığ. Yet. Koop. Prj Damızlık Koyun Yetiştiriciliği Koop. Prj. Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Koop. Prj.
6	Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliğini artırmak	
6	Gıda ve yem güvenilirliğine yönelik denetim ve kontrol hizmetleri	Hasat Öncesi Pestisit Denetiminin Geliştirilmesi Projesi Gıda Denetim Hizmetleri Gıda ve Yem Numunesi Alma Hizmetlerinin Geliştirilmesi Etüd-Proje İl Kontrol Laboratuvarları Yapımı (YİKOB) İl Kontrol Lab. Altyapısının Gel. Taahhüt Alımı (Gıda Ve Yem Numunesi Alma Hizmetlerinin Geliştirilmesi)
7	Gıda güvenilirliğine ilişkin doğru ve güncel bilgi sunmak, gıda güvenilirliğine yönelik uygulamaları geliştirmek	
7	Güvenilir gıda konusunda bilgi düzeyinin artırılması, gıda güvenilirliği faaliyetlerinin etkinleştirilmesi	Hayvansal Ürünlerde İzleme Sisteminin Güçlendirilmesi Resmi Kontroller, Risk Değerlendirme ve Hayvansal Yan Ürün Yönetimine İlişkin Kap.Gel.
8	Bitkisel üretimde çevreye duyarlı bitki sağlığı tedbirleri almak	
8	Entegre, biyolojik ve biyoteknik mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması	Bitki Sağlığı Uyg. Kont. Prj. - Bitkisel Üretim Karantina Hizmetleri Desteklemeler (GKGM)-Bitki Koruma Hizmetleri
9	Hayvan hastalık ve zararlıları ile ilgili mücadele hizmetlerini geliştirmek, hayvan refahını korumak	
9	Hayvan sağlığı hizmetlerinin etkinleştirilmesi ve hayvan refahının korunması	Hayvan Hastalık ve Zararlıları İle Mücadele Projesi Türkiyede Kuduz Hastalığına Karşı Oral Aşılama Projesi Koyun-Keçilerin Elektronik Kimliklendirilmesi ve Kaydı Projesi Türkiyede Kuduz Hastalığına Karşı Oral Aşılama Projesi Kuduz Hastalığına Karşı Oral Aşılama Projesi Lsd Hastalığının Kontrolü Ve Önlenmesi Projesi Desteklemeler (GKGM)-Hayvan Hastalık Zararlıları İle Mücadele (YİKOB) Veteriner Sınır Kontrol Noktası Müdürlükleri İnşaatı ve Modernizasyonu Projesi
10	Hayvan hastalıkları ile mücadelede kullanılan veteriner sağlık ürünlerinin kalite ve etkinliklerini artırmak	
10	Veteriner sağlık ürünlerinin kontrollerinin sağlanması	Aşı Üretim Merkezi Kurulması Projesi Veteriner Hizmetleri Altyapısının Geliştirilmesi Projesi Aşı Desteği Ödemeleri
11	Su ürünleri türlerinin stok durumlarını izlemek ve yönetim planlarını hazırlamak	
11	Su ürünleri yönetim planlarının hazırlanması	İdari Kapasitesinin Geliştirilmesi Projesi Yapay Resif Oluşturulması ve İzlenmesi Projesi Su Ürünleri Araştırma Kapasitesinin Desteklenmesi Projesi Su Ürünleri İleri Araştırma ve Geliştirme Merkezi Projesi Limnolojik Araştırmalar Merkezi Projesi

PHNo	Hedef ve Faaliyet Açıklamaları	Yatırım Programında Yer Alan Projeler
		Karadeniz'de Balık Stokları Yönetimi Projesi
		Su Ürünlerinde Stok Tespiti Uygulama Projesi
12	Su ürünlerini ve kaynaklarını korumak için kontrol ve denetimlerin etkinliğini artırmak	
12	Su ürünlerini ve kaynaklarını korumaya yönelik denetimlerin yapılması	Kontrol Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projesi
		Kontrol Teknesi Alımı
		Denizlerin Terkedilmiş Av Araçlarından Temizlenmesi Prj.
13	Su ürünleri üretimini artırmak	
13	Su ürünleri üretiminin artırılması	Su Ürünleri Üretimini Geliştirilmesi Projesi
		Desteklemeler (Su Ürünleri ve Balıkçılık)
14	Toprak ve su kaynaklarının korunmasını ve verimli kullanılmasını sağlamak	
14	Toprak ve su kaynaklarının korunması ve rasyonel kullanılması	Arazi Parseli Tanımlama Sistemi Projesi
		Sorunlu Tarım Alanlarının Tespiti ve İyileştirilmesi Projesi
		Arazi Dağıtım Projesi
		Arazi Kullanım Planlaması Projesi
		Arazi Toplulaştırma Ve Tigh Projesi - Devam Eden İşler
		Dap İlleri Arazi Toplulaştırma Projesi - Devam Eden İşler
		Gap Arazi Toplulaştırma ve Tigh Projesi
		Kop İlleri Arazi Toplulaştırma Ve Tigh Projesi - Devam Eden İşler
		Merzifon ve Suluova Arazi Toplulaştırma ve Tigh Projesi
		Dokap İlleri Arazi Toplulaştırma Projesi
		Arazi Parseli Tanımlama Sistemi Projesi
		Sularda Tarımsal Faaliyetlerden Kaynaklanan Kirliliğin Kontrolü Projesi
		Tarım Arazileri Edindirme ve Yönetimi Projesi
		Tarla İçi Drenaj ve Arazi Islahı Projesi
		Muhtelif Proje Etütleri
		Arazi Toplulaştırması Etüt ve Projelendirme Projesi
		Tarımsal Sulama Elektrik Desteği
		Toprak ve Su Kaynakları Araştırma Projesi
		Tagem Araştırma Enstitülerinin Sulama Alt Yapılarının İyileştirilmesi ve Modernizasyonu Projesi
15	Taşkın ve kuraklığın havza ölçeğinde yönetimini sağlamak	
15	İklim değişikliği çalışmaları, taşkın ve kuraklık yönetim planlarının hazırlanması	Taşkın Risk Yönetim Planlarının Hazırlanması Projesi
		Kurak Dönem Yönetim ve Eylem Planları Hazırlanması
		İklim Değişikliğinin Su Kaynaklarına Etkisi
16	Su kalitesini korumak ve iyileştirilmesini sağlamak	
16	Su kaynaklarının kalitesinin ve miktarının tespiti, izlenmesi, korunması ve iyileştirilmesi çalışmaları	Havza İzl. ve Referans Noktaları Belirleme (AB)
		Su Kaynaklarının Kalite Kriterlerinin Belirlenmesi ve İyileştirilmesi Projesi
		Ulusal Su Bilgi Sistemi
		Türkiye'de Yeraltı Suyu Yön. Kapasitesinin Gelişt. (AB)
17	AB mevzuatıyla uyumlu bütüncül planlar yapmak, su kaynaklarından maksimum fayda sağlamak	

PHNo	Hedef ve Faaliyet Açıklamaları	Yatırım Programında Yer Alan Projeler
17	İçmesuyu havzası koruma planları, su tahsis planları ve nehir havza yönetim planlarının hazırlanması	Havza Yönetim Projeleri
		Havza Yönetim Planları Ekonomik Analiz ve Su Verimliliği Çalışması (AB)
18	Çölleşme ve erozyonla mücadele kapasitesini artırmak	
18	Çölleşme ve erozyonla mücadele konusunda eğitim, tanıtım, işbirliği ve raporlama çalışmaları	Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Projesi
19	Çölleşme/Arazi tahribatı ve erozyona maruz bölgelerin izleme değerlendirme alt yapısını oluşturmak	
19	Fizibilite, etüt, araştırma, izleme ve raporlama çalışmalarının yapılması	Potansiyel Ağaçlandırma Sahaları Veri Tabanı İle Havza Bazlı İzleme Sisteminin Geliştirilmesi Projesi
		Murat Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesi (DAP)
		Araştırma-Geliştirme Faaliyetleri
		Toprak Organik Karbonu Projesi
		Ulusal Arazi Örtüsü Projesi
		Arazi Tahribatının Dengelenmesi Projesi
20	Çölleşme, arazi tahribatı ve erozyonla mücadelede plan ve projeler hazırlamak	
20	Çölleşme ve erozyonla mücadele, heyelan, çığ ve sel kontrolü ve entegre havza rehabilitasyon uygulama projelerinin yapılması, model projelerin uygulanması	Plan Proje Yapımı
		Proje ve Uygulamaları
21	İklim değişikliğinin tarım üzerine olası etkilerini ölçmek ve tedbir almaya yönelik öneriler geliştirmek	
21	İklim değişikliğinin tarıma etkilerinin araştırılması	Bozkır Ekosistemlerinin İklim Değişikliğine Uyumu İçin Tarımsal Uygulamalar Projesi
		Tarımsal İzleme ve Bilgi Sistemi Projesi
		Ülkesel Serin İklim Tahıllarında Soğuğa Dayanıklılık Test Merkezi Kurulması
		Bitkisel Biyolojik Çeşitlilik ve Korunması Projesi
22	Genetik kaynakları korumak, sürdürülebilir kullanımını sağlamak	
22	Genetik kaynakların muhafaza edilmesi	Genetik Kaynakların Ex-Situ Korunması Projesi
		Türkiye Geofit Bahçesi Projesi
		Bitkisel Çeşitlilik Ve Genetik Kaynakları Koordinasyon ve Üretim Yenileme Merkezi
		Bandırma Biyoteknoloji Merkezinin Kurulması Projesi
		Milli Botanik Bahçesi
		Taşıt Alımı-Milli Botanik Bahçesi
		Ulusal Su Ürünleri Gen Bankası (DOKAP)
		Ulusal Gıda Starter Kültür Gen Bankası
		Anadolu Alacası Geliştirme Projesi
		Anadolu Esmeri Geliştirme Projesi
		Ülkesel Merinos Geliştirme Projesi
		Desteklemeler (TAGEM) - Genetik Kaynakların Korunması
23	Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçlerini etkin olarak yürütmek, tabiat turizmi uygulamalarını gerçekleştirmek	
23	Korunan alanlarda planlama, projelendirme, proje uygulama ve yönetim etkinliğinin izlenmesi ile tabiat turizmi çalışmaları	Muhtelif İşler (TARIM ORMANCILIK)
		Sarımsık Harekatı Kafkas Cephesi Tanıtım Ve Araştırma Merkezi (DAP)
		Korunan Alanlarda Altyapı Ve Tesis Uygulamaları (DAP, DOKAP, GAP, KOP)

PHNo	Hedef ve Faaliyet Açıklamaları	Yatırım Programında Yer Alan Projeler
		Etüt Proje Çalışmaları
		Lagünlerde Su Ürünleri Üretiminin Geliştirilmesi
		Isırlık Tabiat Parkı Projesi (DOKAP)
		Troya Tarihi Milli Parkı Geliştirme Projesi
		Malazgirt Milli Parkı Projesi (DAP)
		Muhtelif İşler Projesi (TURİZM)
		Uludağ Milli Parkı Yönetim Merkezi
		Küre Dağları Milli Parkı Projesi
		Sakarya Meydan Muharebesi Tarihi Milli Parkı
24	Korunan alan sayısını artırmak ve sulak alanların etkin yönetimini sağlamak	
24	Hassas alanlarda etüt-envanter, ilan, yönetim planı ve alt-üst yapı tesis çalışmaları ile uluslararası projelerin yürütülmesi	Sulak Alan Yönetim Planı Hazır. ve İzleme
		Büyük Menderes Havzası Peyzaj Atlası Hazırlanması Projesi
		Acarlar Gölü Longoz Ormanı Ekoturizm Projesi
		Hersek Lagünü Sulak Alanı Geliştirme Projesi
		İstilacı Yabancı Türlerin Oluşt. Tehditleri Değerl.
25	Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliğini belirlemek ve izlemek, farkındalığı artırmak, farklı sektörlerdeki uygulamalara yön vermek	
25	Biyolojik çeşitliliğin envanteri-izlemesi, geleneksel bilginin kayıt altına alınması, doğa korumanın sektörel entegrasyonunun sağlanması ile bilinçlendirme çalışmaları	Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Prj.
		Biyolojik Çeşitliliğe Dayalı Geleneksel Bilginin Kayıt Altına Alınması Projesi
26	Sürdürülebilir yaban hayatı ve av yönetimi ile sokak hayvanlarının rehabilitasyonunu sağlamak	
26	Yaban hayatı ve av yönetiminin etkin yönetimi ile sokak hayvanlarının rehabilitasyonuna yönelik çalışmalar	Cehennem Deresi Yaban Hayatı Geliştirme Sahası
		Çukurova Biyoçeşitlilik Müzesi
		Yaban Hayatı Kurtarma Ve Rehabilitasyon Merkezi (GAP, KOP)
		Büyük Karnivorların Yönetimi Prj. (DOKAP)
		Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu Projesi (07)
		Nesli Tehlike Altında Türler İçin Eylem Planları
27	Uluslararası alanda daha etkin bir şekilde yer almak ve uluslararası örgütlerin karar süreçlerine dahil olmak	
27	Ulusal ve uluslararası kurumlarla etkin işbirliğinin sağlanması	Avrupa Birliği Eğitimleri
		AB Ortak Piyasa Düzenlerine Uyum Stratejisi Hazırlanması Projesi
		Uluslararası Tarımsal Diploması Akademisi Kurulması Projesi
28	Bilgi sistemlerini geliştirmek ve bilgi güvenliğini sağlamak	
28	Bilgi ve iletişim teknolojileri yönetimi	Merkez Ve Taşra Teşkilatı Modernizasyon Prj. (BİD)
		Tarımsal Bilgi Altyapısı Ve Bulut Bilişim Sistemi Kurulması Projesi
		Bilişim Altyapısının Geliştirilmesi Projesi (orman)
29	Kurumsal yönetim sistemini etkin hale getirmek	
29	Kurumsal yönetim sisteminin etkin hale getirilmesi	Destek Hizmetleri Eğitimleri
		Kamulaştırma
		Merkez ve Taşra Teşkilatı Modernizasyon Projesi (DESTEK HİZ.)

PHNo	Hedef ve Faaliyet Açıklamaları	Yatırım Programında Yer Alan Projeler
		Lojman Onarımı
		Taşıt Alımı Projesi-Merkez Ve Taşra Teşkilatı Modernizasyon Projesi
		Aşı Üretim Merkezi Kurulması Projesi
		Taşıt Alımı Projesi (İmalat Gıda)-Gıda Güvenliği ve Kontrol Sisteminin Güçlendirilmesi
		Hizmet Binası Bakım Onarımı (TURİZM)
		Lojman Onarımı (ORMAN)
		Bina Yapımı (ORMAN)
		Rize İli İdari Binaları (DOKAP)
		Personel Eğitimleri
		Yayın Personelinin Altyapısının Dest.Prj.
		Stratejik Yönetim Eğitimi
		İç Kontrol Eğitimi
		Merkez ve Taşra Teşkilatı Modernizasyon Projesi (SGB-BÜTÇE)
		Balıkçılık ve Su Ürünleri Eğitimleri
		Tarım Reformu Eğitimleri (CARI)
30	Ar - Ge kapasitesini geliştirmek ve sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını sağlamak	
	30 Tarımsal yeniliklerin ve Ar-Ge sonuçlarının uygulamaya aktarılması	Tarımsal Yayın Hizmetleri Projesi
		Dünya Zeytin Koleksiyonunun Kurulması, Korunması ve Yönetimi
		Desteklemeler (TAGEM) - Araştırma ve Geliştirme
		Ar-Ge Destekleri Ödemeleri

a) İdare Toplam Kaynak İhtiyacı

Tablo 78: İdare Toplam Kaynak İhtiyacı (2019)

Performans Hedefi	Faaliyet	Açıklama	2019					
			Bütçe İçi		Bütçe Dışı		Toplam	
			(TL)	Pay (%)	(TL)	Pay (%)	(TL)	Pay (%)
1		Bitkisel ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni çeşit, metot ve teknoloji geliştirmek	9.073.262.000	26,89	4.000.000	0,45	9.077.262.000	26,21
	1	Bitkisel ürünlerde arz güvencesinin sağlanması	9.073.262.000	26,89	4.000.000	0,45	9.077.262.000	26,21
2		Hayvansal ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni ırk, metot ve teknoloji geliştirmek	3.571.220.000	10,58	0	0,00	3.571.220.000	10,31
	2	Hayvansal ürünlerde arz güvencesinin sağlanması	3.571.220.000	10,58	0	0,00	3.571.220.000	10,31
3		Rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörü için uygun politika araçlarını geliştirmek	1.129.107.000	3,35	0	0,00	1.129.107.000	3,26
	3	Sürdürülebilir bir tarım sektörü için politika oluşturma	1.129.107.000	3,35	0	0,00	1.129.107.000	3,26
4		Üreticilere ve tüketicilere yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sistemi geliştirmek	69.820.000	0,21	0	0,00	69.820.000	0,20
	4	Eğitim, yayım ve danışmanlık faaliyetlerinin geliştirilmesi	69.820.000	0,21	0	0,00	69.820.000	0,20
5		Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarını artırmak, kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek	1.358.047.000	4,02	0	0,00	1.358.047.000	3,92
	5	Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarının artırılması	1.358.047.000	4,02	0	0,00	1.358.047.000	3,92
6		Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliğini artırmak	36.340.000	0,11	0	0,00	36.340.000	0,10
	6	Gıda ve yem güvenilirliğine yönelik denetim ve kontrol hizmetleri	36.340.000	0,11	0	0,00	36.340.000	0,10
7		Gıda güvenilirliğine ilişkin doğru ve güncel bilgi sunmak, gıda güvenilirliğine yönelik uygulamaları geliştirmek	500.000	0,00	0	0,00	500.000	0,00
	7	Güvenilir gıda konusunda bilgi düzeyinin artırılması, gıda güvenilirliği faaliyetlerinin etkinleştirilmesi	500.000	0,00	0	0,00	500.000	0,00
8		Bitkisel üretimde çevreye duyarlı bitki sağlığı tedbirleri almak	32.264.000	0,10	0	0,00	32.264.000	0,09
	8	Entegre, biyolojik ve biyoteknik mücadele uygulamalarının yaygınlaştırılması	32.264.000	0,10	0	0,00	32.264.000	0,09
9		Hayvan hastalık ve zararlıları ile ilgili mücadele hizmetlerini geliştirmek, hayvan refahını korumak	219.159.000	0,65	0	0,00	219.159.000	0,63
	9	Hayvan sağlığı hizmetlerinin etkinleştirilmesi ve hayvan refahının korunması	219.159.000	0,65	0	0,00	219.159.000	0,63
10		Hayvan hastalıkları ile mücadelede kullanılan veteriner sağlık ürünlerinin kalite ve etkinliklerini artırmak	6.414.000	0,02	0	0,00	6.414.000	0,02
	10	Veteriner sağlık ürünlerinin kontrollerinin sağlanması	6.414.000	0,02	0	0,00	6.414.000	0,02
11		Su ürünleri türlerinin stok durumlarını izlemek ve yönetim planlarını hazırlamak	7.925.000	0,02	0	0,00	7.925.000	0,02
	11	Su ürünleri yönetim planlarının hazırlanması	7.925.000	0,02	0	0,00	7.925.000	0,02
12		Su ürünlerini ve kaynaklarını	1.725.000	0,01	0	0,00	1.725.000	0,00

Performans Hedefi	Faaliyet	Açıklama	2019						
			Bütçe İçi		Bütçe Dışı		Toplam		
			(TL)	Pay (%)	(TL)	Pay (%)	(TL)	Pay (%)	
		korumak için kontrol ve denetimlerin etkinliğini artırmak							
	12	Su ürünlerini ve kaynaklarını korumaya yönelik denetimlerin yapılması	1.725.000	0,01	0	0,00	1.725.000	0,00	
13		Su ürünleri üretimini artırmak	149.225.000	0,44	0	0,00	149.225.000	0,43	
	13	Su ürünleri üretiminin artırılması	149.225.000	0,44	0	0,00	149.225.000	0,43	
14		Toprak ve su kaynaklarının korunmasını ve verimli kullanılmasını sağlamak	748.082.000	2,22	0	0,00	748.082.000	2,16	
	14	Toprak ve su kaynaklarının korunması ve rasyonel kullanılması	748.082.000	2,22	0	0,00	748.082.000	2,16	
15		Taşkın ve kuraklığın havza ölçeğinde yönetimini sağlamak	14.146.000	0,04	0	0,00	14.146.000	0,04	
	15	İklim değişikliği çalışmaları, taşkın ve kuraklık yönetim planlarının hazırlanması	14.146.000	0,04	0	0,00	14.146.000	0,04	
16		Su kalitesini korumak ve iyileştirilmesini sağlamak	9.867.000	0,03	3.500.000	0,40	13.367.000	0,04	
	16	Su kaynaklarının kalitesinin ve miktarının tespiti, izlenmesi, korunması ve iyileştirilmesi çalışmaları	9.867.000	0,03	3.500.000	0,40	13.367.000	0,04	
17		AB mevzuatıyla uyumlu bütüncül planlar yapmak, su kaynaklarından maksimum fayda sağlamak	4.584.000	0,01	2.700.000	0,31	7.284.000	0,02	
	17	İçmesuyu havzası koruma planları, su tahsis planları ve nehir havza yönetim planlarının hazırlanması	4.584.000	0,01	2.700.000	0,31	7.284.000	0,02	
18		Çölleşme ve erozyonla mücadele kapasitesini artırmak	9.796.000	0,03	0	0	9.796.000	0,03	
	18	Çölleşme ve erozyonla mücadele konusunda eğitim, tanıtım, işbirliği ve raporlama çalışmaları	9.796.000	0,03	0	0	9.796.000	0,03	
19		Çölleşme/Arazi tahribatı ve erozyonla maruz bölgelerin izleme değerlendirme alt yapısını oluşturmak	2.622.000	0,01	0	0	2.622.000	0,01	
	19	Fizibilite, etüt, araştırma, izleme ve raporlama çalışmalarının yapılması	2.622.000	0,01	0	0	2.622.000	0,01	
20		Çölleşme, arazi tahribatı ve erozyonla mücadelede plan ve projeler hazırlamak	768.000	0,00	0	0	768.000	0,00	
	20	Çölleşme ve erozyonla mücadele, heyelan, çığ ve sel kontrolü ve entegre havza rehabilitasyon uygulama projelerinin yapılması, model projelerin uygulanması	768.000	0,00	0	0	768.000	0,00	
21		İklim değişikliğinin tarım üzerine olası etkilerini ölçmek ve tedbir almaya yönelik öneriler geliştirmek	6.000.000	0,02	5.000.000	0,57	11.000.000	0,03	
	21	İklim değişikliğinin tarıma etkilerinin araştırılması	6.000.000	0,02	5.000.000	0,57	11.000.000	0,03	
22		Genetik kaynakları korumak, sürdürülebilir kullanımını sağlamak	147.748.000	0,44	5.000.000	0,57	152.748.000	0,44	
	22	Genetik kaynakların muhafaza edilmesi	147.748.000	0,44	5.000.000	0,57	152.748.000	0,44	
23		Korunan alanlarda planlama, proje uygulama ve izleme süreçlerini etkin olarak yürütmek, tabiat turizmi uygulamalarını gerçekleştirmek	62.542.000	0,19	16.100.000	1,82	78.642.000	0,23	

Performans Hedefi	Faaliyet	Açıklama	2019					
			Bütçe İçi		Bütçe Dışı		Toplam	
			(TL)	Pay (%)	(TL)	Pay (%)	(TL)	Pay (%)
	23	Korunan alanlarda planlama, projelendirme, proje uygulama ve yönetim etkinliğinin izlenmesi ile tabiat turizmi çalışmaları	62.542.000	0,19	16.100.000	1,82	78.642.000	0,23
24		Korunan alan sayısını artırmak ve sulak alanların etkin yönetimini sağlamak	8.964.000	0,03	5.355.000	0,61	14.319.000	0,04
	24	Hassas alanlarda etüt-envanter, ilan, yönetim planı ve alt-üst yapı tesis çalışmaları ile uluslararası projelerin yürütülmesi	8.964.000	0,03	5.355.000	0,61	14.319.000	0,04
25		Ülkemizin zengin biyolojik çeşitliliğini belirlemek ve izlemek, farkındalığı artırmak, farklı sektörlerdeki uygulamalara yön vermek	2.218.000	0,01	0	0,00	2.218.000	0,01
	25	Biyolojik çeşitliliğin envanteri-izlemesi, geleneksel bilginin kayıt altına alınması, doğa korumanın sektörel entegrasyonunun sağlanması ile bilinçlendirme çalışmaları	2.218.000	0,01	0	0,00	2.218.000	0,01
26		Sürdürülebilir yaban hayatı ve av yönetimi ile sokak hayvanlarının rehabilitasyonunu sağlamak	18.814.000	0,06	11.320.000	1,28	30.134.000	0,09
	26	Yaban hayatı ve av yönetiminin etkin yönetimi ile sokak hayvanlarının rehabilitasyonuna yönelik çalışmalar	18.814.000	0,06	11.320.000	1,28	30.134.000	0,09
27		Uluslararası alanda daha etkin bir şekilde yer almak ve uluslararası örgütlerin karar süreçlerine dahil olmak	55.933.000	0,17	0	0,00	55.933.000	0,16
	27	Ulusal ve uluslararası kurumlarla etkin işbirliğinin sağlanması	55.933.000	0,17	0	0,00	55.933.000	0,16
28		Bilgi sistemlerini geliştirmek ve bilgi güvenliğini sağlamak	4.320.000	0,01	0	0,00	4.320.000	0,01
	28	Bilgi ve iletişim teknolojileri yönetimi	4.320.000	0,01	0	0,00	4.320.000	0,01
29		Kurumsal yönetim sistemini etkin hale getirmek	125.855.000	0,37	0	0,00	125.855.000	0,36
	29	Kurumsal yönetim sisteminin etkin hale getirilmesi	125.855.000	0,37	0	0,00	125.855.000	0,36
30		Ar - Ge kapasitesini geliştirmek ve sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını sağlamak	22.170.000	0,07	0	0,00	22.170.000	0,06
	30	Tarımsal yeniliklerin ve Ar-Ge sonuçlarının uygulamaya aktarılması	22.170.000	0,07	0	0,00	22.170.000	0,06
Performans Hedefleri Maliyetleri Toplamı			16.899.437.000	50,08	52.975.000	6,00	16.952.412.000	48,96
Genel Yönetim Giderleri			6.812.458.000	20,19	830.378.120	94,00	7.642.836.120	22,07
Diğer İdarelere Transfer Edilecek Kaynaklar Toplamı			10.031.883.000	29,73	0	0,00	10.031.883.000	28,97
GENEL TOPLAM			33.743.778.000	100,00	883.353.120	100,00	34.627.131.120	100,00

2. PERFORMANS SONUÇLARI

Tablo 79: Performans Sonuçları ve Açıklamaları

		PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Amaç (A1) Kırsal alanda refahı, yükseltmek, tarımsal üretimde verim ve kaliteyi artırarak istikrarlı grda arzını sağlamak	Hedef (H1.1) Bitkisel ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni çeşit, metot ve teknoloji geliştirmek	1	Kayıt altına alınan yeni bitki çeşidi sayısı	BÜGEM	Sayı	1.470,00	1.277,00	87	Tohumculuk alanında faaliyet gösteren özel sektör kuruluşları tarafından tescil ve üretim izni başvurularında azalma olması, Yeni Bitki Çeşitlerine Ait İslahçı Haklarının Korunması Dair Yönetmelikteki revizyon çalışmasından dolayı İslahçı hakları başvuru toplantısının 1 kere yapılabilmiş olmasına bağlı olarak sapma oluşmuştur. Yönetmelik revizyonu 2020 yılında tamamlanacağı için hedefe ulaşılması beklenmektedir.
		2	Mera İslah ve amenajman alanı (Kümülatif)	BÜGEM	Deka	10.000.000,00	10.080.609,00	116	Hedef aşılmıştır. İslah edilen mera yaylak ve kışaklarda ot verimi üç katına kadar artmakta ve bu verimliliğini beş yıl süreyle muhafaza etmektedir.
		3	Yıllık yağlı tohumlu bitkiler üretim miktarı	BÜGEM	Ton	4.278.185,00	3.986.000,00	93	İklim şartlarına bağlı olarak yağlı tohumlu bitkiler üretim miktarında az miktarda düşüş yaşanmıştır. İklim ve çevresel faktörlere dayanıklı çeşit, metot ve teknoloji geliştirme çalışmalarına gerekli hassasiyet gösterilecektir.
		4	Bitkisel üretim için geliştirilecek çeşit sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	147,00	165,00	123	Yürütülen bitki İslahı çalışmalarında ümitvar hat ve çeşit adaylarının beklenenin üstünde performans göstermesi sonucu geliştirilen çeşit sayısında artış olmuştur.
		5	Bitki sağlığında geliştirilen biyolojik ve/veya biyoteknik mücadele ürünü ve metodu sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	6,00	6,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Amaç (A1) Kırsal alanda refahı, yükseltmek, tarımsal üretimde verim ve kaliteyi artırarak istikrarlı grda arzını sağlamak	Hedef (H1.2) Hayvansal ürünlerde arz güvencesini sağlamak, yeni ırk, metot ve teknoloji geliştirmek	1	Sanayiye giden yıllık süt miktarı	HAYGEM	Ton	9.307.000,00	9.560.354,00	103	Hedefe ulaşılmıştır. Çiğ süte verilen destekleme ile sanayiye giden sütün kayıt altına alınması ve üretimde sürdürülebilirliğin sağlanması amaçlanmaktadır
		2	Yıllık kırmızı et üretim miktarı	HAYGEM	Ton	1.250.000,00	1.201.469,00	96	Hedefe büyük ölçüde ulaşılmıştır. Hayvancılık destekleri ve düşük faizli hayvancılık kredileri ile üretimin artırılmasına çalışılmaktadır.
		3	Sığır varlığı içinde kültür ırkı oranı	HAYGEM	Yüzde	50,00	48,39	97	Hedefe büyük ölçüde ulaşılmış olup yapılacak suni tohumlamalar ile üç jenerasyon sonrası saf kültür ırklarına dönüşeceği değerlendirilmiştir. Buzağı desteklemesinde soy kütüğü ilave desteği uygulaması ve melez sığır ırklarının kültür ırklarıyla suni tohumlanması suretiyle kültür ırklarının oranında artış sağlanacaktır.
		4	Geliştirilen biyolojik ürün, teşhis metodu ve epidemiyolojisi tespit edilen hastalıkların sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	10,00	10,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		5	Enstitülerde hayvan İslahına yönelik yürütülen yıllık proje sayısı	TAGEM	Sayı	10,00	10,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Hedef (H1.3) Rekabet gücü yüksek, sürdürülebilir bir tarım sektörü için uygun politika araçlarını geliştirmek	1	Faaliyete geçen TDİOSB sayısı (Kümülatif)	TRGM	Sayı	6,00	6,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Tarım sigortası yıllık poliçe sayısı	TRGM	Adet	1.850.000,00	2.087.860,00	113	Devlet destekli tarım sigortaları risk kapsamının genişlemesiyle orantılı olarak talep dağılım alanı genişlediğinden belirlenen hedefe göre pozitif yönde artış gerçekleşmiştir. Sonraki yıllara ait hedefler belirlenirken sapma gözönünde bulundurulacaktır.
	3	Fiyat takibi yapılan tarımsal ürün sayısı (Kümülatif)	SGB	Sayı	75,00	70,00	0	Yazılımdan kaynaklanan teknik problemlerden dolayı takibi yapılacak ürünler sisteme eklenemediğinden hedeflenen değere ulaşamamıştır. TÜFİS sistem yazılımı yeniden oluşturulmuş olup Şubat 2020 tarihi itibarıyla uygulamaya konulacaktır. Yeni sisteme fiyat takibi yapılması ihtiyacı doğan tüm ürünler eklenebilecektir.
	4	Pazarlama, tanıtım ve coğrafi işaretler konusunda farkındalık geliştirme ve güçlendirme çalışmaları yapılan üretici örgütü sayısı (Kümülatif)	SGB	Sayı	93,00	93,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	5	Alt sektörler için hazırlanan orta ve uzun vadeli politika raporu sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Adet	8,00	7,00	67	Baklagil Sektör Raporu ve Su ürünleri Sektör Raporu hazırlanmış ancak planlanan bir rapor tamamlanamamıştır.
Hedef (H1.4) Üreticilere ve tüketicilere yönelik eğitim stratejileri ve danışmanlık sistemi geliştirmek	1	Eğitilmelere katılan tarım danışmanı sayısı (Kümülatif)	EYDB	Sayı	330,00	452,00	153	2019 yılında toplam 452 tarım danışmanına eğitim verilmiştir. Üretici örgütleriyle yapılan protokol kapsamında eğitim talebinin beklenenden fazla olması ve IPARD II Kapasite Oluşturma Teknik Destek Projesine yoğun ilgi nedeniyle hedef aşılmıştır. Sapmaya sebep olan etkenlerden olan teknik destek projesi tamamlanmış olup diğer etkene karşı önlem olarak üretici örgütleri ile eğitim programı yapılması planlanmaktadır.
	2	Tarımsal danışmanlık hizmeti alan yıllık işletme sayısı	EYDB	Sayı	59.445,00	59.445,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	3	Tarımsal içerikli TV program sayısı (Kümülatif)	EYDB	Sayı	405,00	405,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	4	Tarımsal ve ev ekonomisi konularında her yıl eğitilen kadın sayısı	EYDB	Sayı	135.000,00	140.480,00	104	81 ilde ev ekonomisi, tarımsal üretim eğitim ve yayım çalışmaları yürütülmektedir. Ayrıca kadın çiftçiler tarımsal yeniliklerle buluşuyor programı ve "il özel projeler" kapsamında eğitimler yapılmıştır "Tarımda kadın girişimciliğinin güçlendirilmesi programı" kapsamında da illerde İşkur desteğiyle eğitimler tamamlanmıştır.
	5	Eğitimler sonucu verilen yıllık sertifika/belge sayısı	EYDB	Sayı	26.050,00	30.987,00	119	Eğitim taleplerinin artması nedeniyle program dışı gerçekleşen eğitimler sapmaya neden olmuştur. Eğitimlere olan ilginin dönemsel olarak artması olumlu olarak değerlendirilmektedir. Eğitim taleplerinin karşılanabilmesi nedeniyle önlem alınmamıştır.

		PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
	Hedef (H1.5) Kırsalda gelir ve istihdam olanaklarını artırmak, kırsal ekonomiyi çeşitlendirmek	1	Ekonomik ve sosyal alt yapı faaliyetlerinden faydalanan işletme sayısı (Kümülatif)	TRGM	Sayı	11.500,00	11.210,00	63	Alt yapı yatırımlarını yapacak kooperatiflerin yasal prosedürlerini tamamlamamaları nedeniyle gerçekleşme beklenenin altında olmuştur. Yasal prosedürlerin çözümü üzerinde çalışılacaktır.
		2	Eş finansman verilen işletme sayısı (Kümülatif)	TRGM	Sayı	900,00	1.230,00	283	Çoruh Nehri Havzası Rehabilitasyon Projesinin uygulanmasında son yıl olduğu için yararlanıcı başvurusu sayısı yükselmiş ve pozitif yönde sapma gerçekleşmiştir.
		3	Ekonomik yatırımlar kapsamında desteklenen tarıma dayalı sanayi işletme sayısı (Kümülatif)	TRGM	Sayı	2.200,00	2.443,00	144	Resmi Gazetede çıkan Tebliğe göre 11. etabın proje tamamlanma tarihinin süre uzatımından dolayı desteklemeler 2019 yılında da devam etmiştir. Bu nedenle hedef aşılmıştır.
		4	El sanatları eğitim merkezi müdürlüklerinde yıllık açılan kurs sayısı	EYDB	Sayı	115,00	116,00	101	Eğitim merkezlerince çeşitli konularda (ahşap, taş işleme, dokuma, tekstil, dekorasyon, aşçılık, sıhhi tesisat ve kuyumculuk v.b) düzenlenen kurslara devam edilmektedir. Hedefe ulaşılmıştır.
		5	Kadın çiftçilere yönelik gerçekleştirilen toplam proje sayısı (Kümülatif)	EYDB	Sayı	90,00	90,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Amaç (A2) Üretimden tüketime kadar gıda, yem güvenliliğini sağlamak, bitki, hayvan sağlığı ve refahına yönelik gerekli tedbirleri almak	Hedef (H2.1) Gıda ve yem resmi kontrol hizmetlerinin etkinliğini artırmak	1	Hasat öncesi pestisit denetimi yapılan üretim yeri sayısı (Kümülatif)	GKGM	Sayı	35.000,00	36.206,00	107	2019 yılında 18.170 üretim yerinde risk esasına göre hasat öncesi dönemde pestisit denetim programı yürütülmüş olup, olumsuzluk tespit edilen üreticiler için cezai işlem uygulanmış ve ürünler piyasaya gönderilmeden gerekli tedbirler alınmıştır.
		2	Doğrudan tüketime arz edilen hayvan ve hayvansal birincil ürünlerde ilaç kalıntısının tespiti için gerçekleştirilen numune sayısının planlanan numune sayısına oranı	GKGM	Yüzde	97,00	94,00	97	Hedefe büyük ölçüde ulaşılmıştır. Hedeften sapma plan kapsamında alınan numunelerin laboratuvara ulaştırılması aşamasında yaşanan uygunsuzluklar nedeniyle reddedilmesinden kaynaklanmakta olup aksaklıkların düzeltilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.
		3	Gıda işletmelerinde yapılan yıllık resmi kontrol sayısı	GKGM	Sayı	1.200.000,00	1.215.996,00	101	Hedefe ulaşılmıştır.
		4	Yem işletmelerinde yapılan kontrol sayısı (Kümülatif)	GKGM	Sayı	40.500,00	50.777,00	150	Yem güvenliliğine ilişkin belirebilecek yeni riskler ile CIMER, Alo174 vb. kanallar vasıtasıyla gelen şikayet ve talepler nedeniyle yapılan ilave kontroller göstergeyi etkileyebilmektedir. Gösterge planlanırken stratejik hedefler ve önceki yıllar sonuçları dikkate alınmaktadır. 2020 yılı planlamalarında 2019 yılı gerçekleşme sayısı ve söz konusu artış değerlendirilecektir.

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Hedef (H2.2) Gıda güvenliğine ilişkin doğru ve güncel bilgi sunmak, gıda güvenliğine yönelik uygulamaları geliştirmek	5	İller arasında işletmelerin yıl bazında çapraz resmi kontrolleri ve resmi kontrollerin denetimlerinin sayısı	GKGM	Sayı	5.000,00	5.131,00	103	Hedefe ulaşılmıştır..
	1	Risk değerlendirme sonrasında oluşturulan toplam bilimsel görüş sayısı (Kümülatif)	GKGM	Sayı	30,00	24,00	60	2019 yılı ikinci altı aylık dönemde Bilimsel Komisyon toplantıları gerçekleştirilemediğinden performans göstergesinde sapma gerçekleşmiştir. Çalışmalar devam etmektedir. Bilimsel Komisyonların aktif şekilde çalışması sağlanacaktır.
	2	Gıda güvenliği konusunda her yıl eğitilen kişi sayısı	GKGM	Sayı	110.000,00	206.640,00	188	Eğitimin gerçekleştirildiği okulların ve okullardaki sınıf mevcutlarının değişkenlik göstermesi nedeniyle eğilen kişi sayısı hedefin üzerinde gerçekleşmiştir. Eğitimlerde planlama doğrultusunda hareket edilmesi için gerekli çalışmalar yapılacak ve il müdürlükleri bilgilendirilecektir.
	3	Gıda işletmelerinde resmi kontrol yapan ve eğitim alan kontrol görevlisi sayısının toplam kontrol görevlisi sayısına oranı	GKGM	Yüzde	20,00	20,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	4	Validasyonu /verifikasyonu tamamlanarak uygulanabilir hale getirilen metot sayısı (Kümülatif)	GKGM	Sayı	250,00	250,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	5	Süt ve sağım hijyeni konulu eğitimler sonucu verilen yıllık sertifika/belge sayısı	EYDB	Sayı	1.750,00	2.186,00	125	İş olanağı ya da yeni desteklemelerden faydalanma beklentisi, üreticinin bilinçlenmesi vb. nedenlerle süt arzında yer alan kişilerin belge sahibi olmak istemesi eğitimlere talebin artmasına sebep olmuştur. Eğitim taleplerine olan ilginin artması ve eğitim ihtiyaçlarının karşılanabiliyor olması nedenleriyle önlem alınmamaktadır.
Hedef (H2.3) Bitkisel üretimde çevreye duyarlı biki sağlığı tedbirleri almak	1	Biyolojik ve biyoteknik mücadele uygulama alanı (Kümülatif)	GKGM	Deka r	630.000,00	561.274,00	78	Örtüaltı biyolojik ve biyoteknik mücadele destekleme ödemesi 2020 Mart ayında tamamlanacak ve hedefe ilişkin nihai gerçekleşme 31.03.2020 tarihinden itibaren kesinleşecektir. Nihai gerçekleşmeler ile hedefe ulaşılacağı öngörülmektedir.
	2	Entegre mücadele prensipleri ile üretim yapılan alanın toplam üretim alanına oranı	GKGM	Yüzde	46,00	46,60	101	Hedefe ulaşılmıştır. Entegre Mücadele prensiplerinin uygulandığı ürünlerde alanların genişletilmesi ve çevreye duyarlı uygulamaların yaygınlaştırılması çalışmaları etkin bir şekilde yürütülmektedir.

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
	3	Denetlenen bitki koruma ürünleri sayısının piyasada bulunan bitki koruma ürünleri sayısına oranı (Kümülatif)	GKGM	Yüzde	30,00	30,80	108	Piyasada bulunan bitki koruma ürünleri sayısı 1500, denetlenen bitki koruma ürünleri sayısı 462'dir. Çalışmalar devam etmektedir.
	4	Denetlenen bitki koruma ürünü üretim yerlerinin toplam üretim yeri sayısına oranı (Kümülatif)	GKGM	Yüzde	30,00	32,00	122	56 adet bitki koruma ürünü üretim yeri bulunmaktadır ve bunun 18 adeti denetlenmiştir. 2018 yılında 67 olan bitki koruma ürünü üretim yerleri sayısı 56'ya düşmüştür. 2019 yılında 11 adet üretim yerinin üretim izinleri şartlara uymadığından dolayı Bakanlığımızca iptal edilmiştir. Çalışmalar devam etmektedir.
	5	Denetlenen zirai mücadele alet ve makinaları işletme sayısının toplam işletme sayısına oranı (Kümülatif)	GKGM	Yüzde	30,00	30,90	109	Zirai mücadele alet ve ekipmanları işletme sayısı 149 adettir. Bunların 46 adeti denetlenmiştir. Çalışmalar devam etmektedir.
Hedef (H2.4) Hayvan hastalık ve zararlıları ile ilgili mücadele hizmetlerini geliştirmek, hayvan refahını korumak	1	Programlı büyükbaş şap aşılama gerçekleştirme oranı	GKGM	Yüzde	85,00	90,00	106	2019 yılı için ilkbahar döneminde 16,708,231, sonbahar döneminde ise 16,708,231 büyükbaş hayvan şap hastalığına karşı aşılama programına alınmış ve 30.885.911 doz aşı uygulanmıştır. Yüksek aşılama oranı istenilen bir durum olması nedeniyle herhangi bir önlem alınmamıştır.
	2	Hastalıktan arı işletme sayısı (Kümülatif)	GKGM	Sayı	1.300,00	1.090,00	28	Ülkemizde Brusella ve Tüberküloz hastalığının yaygınlığı ve buzağı desteklemesinin arı işletme desteklemelerine tercih edilmesi nedenleri ile sapma oluşmuştur. Trakya Bölgesinde Brusella arilik çalışmalarının başlatılması, Anadolu'da mihrak sayısının yüksek olduğu illerde aşılama oranının artırılması, aşı üretim merkezi kurularak Brusella abortus aşılmasının üretim kapasitesinin ve raf ömrü süresinin artırılması ve saklama koşullarının diğer aşılama seviyesine çekilmesi, hayvan hastalık tazminatlarının ödenmesine ilişkin kararın dörder yıllık dönemler için belirlenmesi ve işletme odaklı koruyucu veteriner hekimlik sistemine geçilmesi ile hedeflenen değerlere ulaşılabileceği değerlendirilmektedir.
	3	Faaliyete giren dinlendirme istasyonları sayısı (Kümülatif)	GKGM	Sayı	1,00	0,00	0	2019 yılı içerisinde Sivas ili Zara ilçesinde dinlendirme istasyonu yapılması planlanmıştır. Dinlendirme istasyonları için gerekli olan arazilerin tahsisi işlemlerinde Millî Emlak süreçlerinin tamamlanamaması ve ödenek yetersizliği nedenleriyle gösterge gerçekleştirilememiştir. Arazi tahsisi ve ihale aşamasındaki işlemlerin uzun olması gösterge gerçekleşmesini etkilemekte olup bu kapsamda gerekli çalışmalar yürütülecektir.
Hedef (H2.5) Hayvan hastalıkları ile mücadelede kullanılan veteriner sağlık ürünlerinin kalite ve etkinliğini artırmak	1	Denetlenen veteriner ilaçları sayısının piyasada bulunan veteriner ilaçları sayısına oranı	GKGM	Yüzde	5,00	5,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Yıllık denetlenen veteriner tıbbi ürün üretim yerlerinin sayısı	GKGM	Sayı	35,00	37,00	106	2019 yılı sonu hedefi gerçekleşmiştir. Toplam 37 tesisin İyi Üretim Uygulamaları Sertifikası (GMP) denetimi yapılmıştır. 2019 hedefinde kayda değer bir sapma olmadığından alınabilecek önlem bulunmamaktadır.

		PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
		3	Denetlenen tıbbi olmayan veteriner sağlık ürünleri sayısının piyasada bulunan ürün sayısına oranı	GKGM	Yüzde	5,00	5,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		4	Akılcı ilaç kullanımı ve Elektronik Reçete Sistemi ile ilgili eğitime katılan veteriner hekimlerin toplam veteriner hekimlere oranı	GKGM	Yüzde	20,00	20,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		5	Biyolojik ürünlerin soğuk zincir ortamının izlenmesi sistemi ile ilgili eğitim alan veteriner hekim sayısının toplam veteriner hekim sayısına oranı	GKGM	Yüzde	10,00	10,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Amaç (A3) Balıkçılık ve su ürünleri kaynaklarını korumak, sürdürülebilir işletimini sağlamak	Hedef (H3.1) Su ürünleri türlerinin stok durumlarını izlemek ve yönetim planlarını hazırlamak	1	Yönetim planı hazırlanan ve izlenen tür sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	2,00	2,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		2	Biyolojik verisi toplanan tür sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	3,00	3,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		3	Üretim planı hazırlanan lagün sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	2,00	2,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		4	Yıllık stokları belirlenen ticari olarak avcılığı yapılan balık türü sayısı	TAGEM	Sayı	5,00	5,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	Hedef (H3.2) Su ürünlerini ve kaynaklarını korumak için kontrol ve denetimlerin etkinliğini artırmak	1	Su ürünleri avcılık kontrol ve denetim sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	173.000,00	195.339,00	126	2019 yılı denetim ve kontrol çalışmaları tamamlanmış olup 109.339 adet denetim yapılarak hedef aşılmıştır. Bakanlığımıza CİMER, Tarım ve Orman Bakanlığı İletişim Merkezi, telefon ve e-mail vb. ihbar ve şikayetlerdeki artışlar nedeniyle sapma meydana gelmiştir. 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 01 Ocak 2020'de yürürlüğe girmesi ile su ürünleri denetim ve kontrollerinin hız kazanmasından dolayı 2020-2023 yıllarına ait denetim ve kontrol sayısının artırılması planlanmış ve 2020 Performans Programında hedefler revize edilmiştir.

		PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Amaç (A4) Toprak ve su kaynaklarının sürdürülebilir yönetimini sağlamak	Hedef (H3.3) Su ürünleri üretimini artırmak	2	Su ürünleri yetiştiricilik tesislerinde yapılan denetim sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	10.500,00	10.500,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		3	Yeni yapılan balıkçılık idari bina sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	54,00	53,00	67	Kocaeli İli, Kandıra İlçesi, Bağıranlı Balıkçılık İdari Binası ihale sürecinin uzaması sebebiyle bitirilememiş olup, 2020 yılı ilk çeyreğinde bitirilmesi öngörülmektedir.
		1	Denizlerde/iç sularda taşıma kapasitesi belirlenen yetiştiricilik alan sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	30,00	30,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		2	Su kaynakların a bırakılan balık sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	12.100.000,00	12.284.000,00	103	Proje kapsamında sazan balığı üretimi yapan Su Ürünleri Araştırma Enstitüsü'nün verimli bir üretim dönemi gerçekleştirmesi ve bununla birlikte üretim zor bir tür olan yayın balığının üretiminin yapılarak balıklandırmada kullanılması, ayrıca levrek, çipura, granyöz ve lahoz gibi türlerin de balıklandırma kapsamında üretilerek su kaynaklarımıza bırakılması sebebiyle hedeflenen balıklandırma miktarı aşılmıştır.
		3	İşbirliği yapılan uluslararası proje sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	2,00	2,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		4	Uluslararası kurum kuruluşlarla balıkçılık ve su ürünleri konusunda gerçekleştirilen etkinlik sayısı (Kümülatif)	BSGM	Sayı	42,00	42,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	Hedef (H4.1) Toprak ve su kaynaklarının korunmasını ve verimli kullanılmasını sağlamak	1	Arazi kullanım planlaması yapılan alan (hektar)(Kümülatif)	TRGM	Hektar	163.878,00	163.878,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		2	Detaylı toprak etüdü yapılan alan (hektar) (Kümülatif)	TRGM	Hektar	288.000,00	237.543,00	0	Ankara İli Ayaş ilçesinde Arazi Kullanım Planlaması Projesi çalışmasına altık teşkil etmek üzere 113.955 ha alanda arazi çalışmaları tamamlanmıştır. Fakat laboratuvar ve haritalama çalışmaları henüz devam etmekte olup paftalanması ve onaylanması 2020 yılına kalmıştır. Arazi çalışmalarının iklime bağlı olarak uzaması nedeniyle çalışmalar yılı içerisinde tamamlanamamıştır. Çalışmaların iklim şartlarına bağlı olduğundan alınabilecek önlem bulunmamaktadır.
		3	Nitrata hassas bölge belirlenen ve eylem planı hazırlanan nehir havzası sayısı (Kümülatif)	TRGM	Sayı	3,00	2,00	67	İki havzada (Gediz ve Kuzey Ege) NHB'ler belirlenmiş ve eylem planları hazırlanmıştır. İki havzada (Akarçay ve Burdur) ise taslak çalışmaları tamamlanmış olup, pilot havza çalışmasının uzun sürmesi nedeni ile eylem planları tamamlanamadığından hedef değerlere ulaşılamamıştır.

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
	4	Yerüstü ve yeraltı sularında nitrat izlemesi yapılan istasyonlarda analizlerin gerçekleştirilme oranı	TRGM	Yüzde	90,00	93,00	103	Hedefe büyük ölçüde ulaşılmıştır. 2020 yılında çalışmalar devam ettirilecektir.
	5	Başınçlı sulama, etkin ve verimli sulama sistemleri eğitimleri sonucu verilen sertifika/belge sayısı (Kümülatif)	EYD	Sayı	2.100,00	1.727,00	66	Ödenekleri nedeniyle eğitimlerin uygulanabildiği dönemlerin, çiftçilerin eğitime katılmayı istedikleri dönemler (arazi işlerinin olmadığı) ile örtüşmemesi, İŞKUR ile MEB işbirliği içerisinde planlanan eğitimlerde mevzuattan kaynaklanan sorunların yaşanması, sulama kooperatifleri ve sulama birliklerine üye çiftçilerin eğitimlere katılım oranlarının yeterli olmaması sapma nedenleridir. Mevzuattan kaynaklanan sorunların çözülmesi ve eğitimlerin planlamanın altına düştüğü illerle iletişim halinde hedef değerlere ulaşılması için çalışmalar yürütülmektedir.
Hedef (H4.2) Taşkın ve kuraklığın olumsuz etkilerini kontrol altına almak maksadıyla yönetim planlarını hazırlamak	1	Taşkın yönetim planı tamamlanan havza sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	16,00	16,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Kuraklık yönetim planı tamamlanan havza sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	15,00	15,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Hedef (H4.3) Yerüstü suların kalite sınıflarını ve yeraltı sularının kalite ve miktar durumlarını belirlemek	1	Su kalitesinin iyileştirilmesine yönelik hazırlanan eylem planı sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	9,00	9,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Yeraltı suyu kütlerinin kalite ve miktar durumu belirlenen havza sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	6,00	6,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	3	Revize edilen havza izleme programı sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	15,00	15,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.

		PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Hedef (H4.4) Suyun miktar ve kalite olarak korunması ve kullanılmasını için AB mevzuatı ile uyumlu bütüncül planlamalar yapmak	1		Koruma planı yapılan içme suyu havza sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	16,00	16,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2		Sektörel su tahsis planı yapılan havza sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	5,00	5,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	3		Nehir havza yönetim planı yapılan havza sayısı (Kümülatif)	SYGM	Sayı	8,00	7,00	67	Küçük Menderes ve Kuzey Ege Nehir Havza Yönetim Planları hazırlanmıştır. Burdur Nehir Havza Yönetim Planı Hazırlanması Projesi kapsamında kullanılacak olan verilerin bir kısmının temini gecikeceğinden, süre uzatımı alınmış olup 2020 yılı 2. çeyreğinde tamamlanacaktır.
Amaç (A5) İklim değişikliği, çölleşme ve erozyonla etkin mücadele etmek	Hedef (H5.1) Çölleşme ve erozyonla mücadele kapasitesini artırmak	1	Çölleşme ile mücadele kapsamında yürütülen ulusal ve uluslararası proje sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	6,00	6,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		2	Çölleşme ile mücadele sözleşmesi kapsamında hazırlanacak rapor sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	11,00	11,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		3	Çölleşme ile mücadele kapsamında eğitim verilen yabancı uzman sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	860,00	839,00	55	Davet edilen uzmanların kendi ülkeleriyle yaşadıkları vize problemi nedeniyle hedefte sapma olmuştur. Erken planlama ile hedefe ulaşılması sağlanacaktır.
		4	Çölleşme ile mücadele kapsamında düzenlenen etkinlik sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	39,00	41,00	140	17 Haziran "Dünya Çölleşme ve Kuraklık Mücadele Sözleşmesi" ile Birleşmiş Milletler Çölleşme ile Mücadele Sözleşmesi'nin kabulünün 25. Yılı organizasyonları çerçevesinde planlanandan fazla etkinlik gerçekleştirilmiştir.
Hedef (H5.2) Çölleşme/Arazi tahribatı ve erozyona maruz bölgelerin izleme değerlendirme alt yapısını oluşturmak	1		Havza izleme sistemlerinin tamamlanma oranı (Kümülatif)	ÇEM	Yüzde	70,00	70,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2		Dinamik su ve rüzgâr erozyonu izleme sistemleri güncellenme ve geliştirme oranı (Kümülatif)	ÇEM	Yüzde	60,00	60,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
	3	Ulusal arazi örtüsü izleme sisteminin tamamlanma oranı (Kümülatif)	ÇEM	Yüzde	20,00	20,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	4	Sonuçlanan araştırma proje sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	4,00	4,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	1	Entegre mikrohavza rehabilitasyon uygulama proje sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	18,00	18,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Ağaçlandırma, erozyon kontrolü, sel, çığ, heyelan vb uygulama projeleri sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	140,00	140,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Hedef (H5.3) Çölleşme/Arazi tahribatı ve erozyonla mücadelede plan ve projeler hazırlamak	3	Uygulanan model proje sayısı (Kümülatif)	ÇEM	Sayı	4,00	4,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Hedef (H5.4) İklim değişikliğinin tarım üzerine olası etkilerini ölçmek ve tedbir almaya yönelik öneriler geliştirmek	1	İklim değişikliğine uyum ve tarımsal kuraklık proje sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	13,00	13,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Emisyonları ölçme, izleme ve azaltım proje sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	5,00	5,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	3	Tarım ve mera topraklarında erozyonu belirlemek ve önlemek için yapılan proje sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	12,00	12,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	4	Arazi kullanımı, arazi kullanım değişikliği ve ormancılık sektöründe kaynaklı seragazi emisyonu ve yutak raporu sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	1,00	1,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem	
Amaç (A6) Biyolojik çeşitliliği korumak ve sürdürülebilir yönetimini sağlamak	Hedef (H6.1) Genetik kaynakları korumak, sürdürülebilir kullanımını sağlamak	1	Halk elinde ve Araştırma Enstitülerinde canlı olarak korunan hayvan ırkı sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	25,00	25,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		2	Arazi ve tohum gen bankalarında korunan bitki örneğindeki artış oranı	TAGEM	Yüzde	0,50	3,36	672	Enstitülerimizde araştırmacıların toplama programları planlanmakta ancak ne kadar bitki toplanabileceği bilinmemekte, diğer kurum ve kuruluşlardan gelecek materyal sayısı da tahmin edilememektedir. Gen kaynaklarımızın farklı sebeplerle yok olması söz konusu iken gen bankalarına alınan materyal sayısının artışı ülkemiz lehine olduğundan herhangi bir önlem alınmamaktadır.
		3	Gıda endüstrisinde kullanılan yerli starter kültürlerin geliştirilmesi ne yönelik yapılan proje sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	2,00	2,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Hedef (H6.2) 2873 sayılı Milli Parklar Kanununa tabi korunan alanlarda etkin yönetimi sağlamak ve tabiat turizmini geliştirmek	1	Korunan alan plan sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	269,00	297,00	193	2019 yılında Milli Park, Tabiat Parkı ve Tabiat Anıtları için 58 adet uzun devreli gelişme planı, gelişme planı ve yönetim planı hazırlanmıştır. 2018 yılında hazırlık çalışmaları tamamlanarak onay aşamasına gelen planların bir kısmının 2019 yılı içerisinde onaylanması ve 11 adet ağaç niteliğinde olan Tabiat Anıtının tek bir planda onaylanması nedeniyle hedefte pozitif sapma meydana gelmiştir. Sapmaya karşı önümüzdeki dönemlerde yıl hedefleri esas alınarak yapılacak planların kendi yılı içerisinde tamamlanmasına önem verilecektir.	
	2	Ziyaretçilere yönelik alt ve/veya üst yapı tesisi yapılan korunan alan sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	449,00	443,00	93	Hedefe büyük ölçüde ulaşılmıştır. 84 korunan alanda alt-üst yapı hizmet tesisleri ile destek üniteleri çalışmaları tamamlanmıştır. Yatırım programı ödeneklerinde düşüş olmasına bağlı olarak hedeflenen değerlere ulaşılamamıştır.	
	3	Korunan Alan Yönetim Etkinliğinin İzlenmesi rapor sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	292,00	292,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.	
	4	Tabiat Turizmi Eylem Planı kapsamında düzenlenen faaliyet sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	380,00	580,00	233	Doğa turizmine olan ilginin artması, doğa koruma politikalarının etkin yürütülebilmesi ve gelen taleplerin değerlendirilmesi maksadıyla 2019 yılı içerisinde toplamda 350 adet faaliyet gerçekleştirilmiş ve hedefte pozitif yönde sapma meydana gelmiştir. Bölge Müdürlüklerimize gelen çok sayıda doğa turizmi faaliyet talebi dış kaynaklı olduğundan önlem öngörülememektedir.	

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Hedef (H6.3) Doğal, tarihi ve kültürel kaynak değerlere sahip alanları tespit ederek korunan alan olarak ilan etmek, sürdürülebilir yönetimini sağlamak	5	Korunan alanlarda hazırlanan proje sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	324,00	324,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	1	Gerçekleştirilen etüt envanter sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	90,00	90,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	İlan edilen korunan alan sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	593,00	601,00	167	2019 yılı içerisinde 20 sahanın ilan çalışması tamamlanmıştır. İlan süreçlerinin kısılması, Bölge Müdürlüklerimiz kanalıyla gelen ve önceki yıllardan etüt çalışması yapılarak birikmiş olan sulak alanların fazla olması sebebiyle pozitif sapma meydana gelmiştir. İlan süreçlerin kısılması ve birikmiş alanların sayısı dikkate alınarak çalışmalar yürütülecektir.
	3	Sulak alanlarda yapılan yönetim planı sayısı (revize dahil) (Kümülatif)	DKMP	Sayı	58,00	58,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	4	Sulak alanlarda, alt yapı ve üst yapı tesislerinin yapılacağı alan sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	48,00	48,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	5	Hazırlanan dış kaynaklı proje sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	7,00	7,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Hedef (H6.4) Biyolojik çeşitliliğin korunmasını ve devamlılığını sağlamak, bilinçlendirme çalışmaları yapmak	1	Biyolojik çeşitliliğe dayalı geleneksel bilgilerin belirlendiği il sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	12,00	12,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Biyolojik çeşitlilik konusunda okullarda düzenlenen eğitim sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	6.295,00	6.302,00	101	Hedefe ulaşılmıştır.
	3	Av ve avcılık konusunda eğitim verilen kişi sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	138.000,00	149.000,00	210	2019 Yılında 917 avcı eğitim kursu açılmış ve bu kurslarda başarılı olan 20.924 avcı adayına avcı eğitim sertifikası verilmiştir. İlgili yönetmeliklerde avcı eğitim kurs açma yeter sayısının düşürülmesi ve kayıt dışı avcılığın önlenmesine yönelik etkin av koruma kontrol faaliyetlerinin artırılması, eğitim ve bilinçlendirme faaliyetleri neticesinde eğitimlere olan talebin artması ile hedefte pozitif yönde sapma meydana gelmiştir. Talepler dış kaynaklı olduğu için önlem öngörülememektedir.

		PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
		4	Sektörlere özgü doğa korumaya yönelik etki ve değerlendirme rapor sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	700,00	750,00	117	2019 yılı içerisinde toplamda 350 adet rapor değerlendirilmiştir. Enerji ve madencilik sektörlerinde başvuruların fazlalığı ve söz konusu faaliyetlerin doğaya olan etkilerinin değerlendirilmesi gerekliliği sebebiyle hedefte sapma meydana gelmiştir. Talepler dış kaynaklı (Çevre ve Şehircilik, Özel sektör vb.) olduğu için önlem öngörülememektedir.
	Hedef (H6.5) Yaban hayatı ve av yönetiminde sürdürülebilirliği sağlamak	1	Yaban hayatının izleneceği alan sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	417,00	417,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		2	Üretimi yapılan nesli tehlike altındaki yaban hayvanı sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	1.238,00	1.246,00	104	Bakanlığımız bünyesinde yer alan nesli tehlike altındaki türlerin üretildiği 12 memeli üretme istasyonunda 183 ve 1 kelaynak üretme istasyonunda 25 olmak üzere toplam 208 yavru üretimi gerçekleştirilmiş olup hedefe ulaşılmıştır.
		3	Bakanlığımı zca tahsis edilen ödenek ile kısırlaştırılan sahihsiz hayvan sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	187.000,00	189.000,00	102	Hedefe ulaşılmıştır. Sokak Hayvanlarının Rehabilitasyonu Projesi kapsamında; yerel yönetimlere sahihsiz hayvanların kısırlaştırılması faaliyetine mali destek sağlanmıştır.
		4	Orman içi sulara salımı yapılan doğal alabalık sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	20.863.000,00	20.863.000,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
		5	Üretimi yapılan kanatlı av hayvanı sayısı (Kümülatif)	DKMP	Sayı	655.000,00	655.000,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
			1	Uluslararası kurum/kuruluşlarla ve AB'ye uyum kapsamında gerçekleştirilen etkinlik sayısı (Kümülatif)	ABDİGM	Sayı	99,00	104,00	109
Amaç (A7) Kurumsal kapasiteyi geliştirmek	Hedef (H7.1) Uluslararası alanda daha etkin bir şekilde yer almak ve uluslararası örgütlerin karar süreçlerine dahil olmak	2	İmzalanan anlaşma, işbirliği, protokol, niyet beyanı, mutabakat zaptı vb. sayısı (Kümülatif)	ABDİGM	Sayı	25,00	24,00	92	Hedefe büyük ölçüde ulaşılmıştır. Bu kapsamda 2019 yılında toplam 12 adet faaliyet yürütülmüştür.
		3	İkili ilişkiler kapsamında yürütülen üst düzey toplantı sayısı (Kümülatif)	ABDİGM	Sayı	199,00	202,00	103	Hedefe ulaşılmıştır. 2019 yılında toplam 102 adet etkinlik gerçekleştirilmiştir.
		4	Üretilen ve yayımlanan sürdürülebilir kalkınma göstergesi sayısı (Kümülatif)	SGB	Sayı	3,00	3,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.

		PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Hedef (H7.2) Bilgi sistemlerini geliştirmek ve bilgi güvenliğini sağlamak	1		Vatandaşa E-devlet uygulaması üzerinden sunulan hizmet sayısı (Kümülatif)	BİD	Sayı	331,00	331,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2		Bilgi Güvenliği Farkındalık Eğitimleri verilen Bakanlık birimlerinin oranı	BİD	Yüzde	20,00	20,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	3		Bakanlık veri merkezi sistemlerinin felaket kurtarma merkezinde yedeklenme oranı	BİD	Yüzde	20,00	20,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	4		Bakanlık veri merkezinin kapasite gelişim oranı	BİD	Yüzde	10,00	10,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
Hedef (H7.3) Kurumsal yönetim sistemini etkin hale getirmek	1		İnsan kaynakları hizmetlerinden yararlanan personelin memnuniyet oranı	PERGEM	Yüzde	75,00	75,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2		Hizmet içi eğitimler kapsamında yabancı dil eğitimine katılan Ar-Ge personeli sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	113,00	113,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	3		Yeni yapılan hizmet binası sayısı (Kümülatif)	DHDB	Sayı	28,00	21,00	53	Tasarruf tedbirlerinden kaynaklı ödenek yetersizliğinden dolayı hedefe ulaşılamamıştır. Sonraki dönemlerde hedefler belirlenirken mevcut durum dikkate alınacaktır.
	4		Yıllık planlanan hizmetiçi eğitim sayısı	EYD	Sayı	581,00	435,00	75	Eğitim Merkezi Müdürlüklerince planlanan eğitimlerin başvuru yetersizliği, Bakanlık Merkez Hizmet Birimlerince planlanan eğitimlerin de tasarruf tedbirleri kapsamında iptal edilmesi sebebiyle hedefe ulaşılamamıştır. Hedefe ulaşılması amacıyla Bakanlık merkez birimleri ve eğitim merkezleri ile yazışma yapılarak belirlenen programa uyulması sağlanacaktır.
	5		Hizmetiçi eğitimlere yıllık katılması planlanan personel sayısı	EYD	Sayı	26.000,00	18.047,00	69	Eğitim Merkezi Müdürlüklerince planlanan eğitimlerin başvuru yetersizliği, Bakanlık Merkez Hizmet Birimlerince planlanan eğitimlerin de tasarruf tedbirleri kapsamında iptal edilmesi sebebiyle hedefe ulaşılamamıştır. Hedefe ulaşılması amacıyla Bakanlık merkez birimleri ve eğitim merkezleri ile yazışma yapılarak belirlenen programa uyulması sağlanacaktır.

	PG	Performans Göstergesi	Sorumlu Birim	Ölçü Birimi	Hedeflenen	Gerçekleşen	Gerçekleşme Oranı (%)	Sapma Açıklaması ve Önlem
Hedef (H7.4) Ar - Ge kapasitesini geliştirmek ve sonuçlarının uygulamaya aktarılmasını sağlamak	1	"Tarımsal Yeniliklerin Yaygınlaştırılması Yayın Projeleri ve Tarımsal Yayın Projeleri" kapsamında işbirliği yapılarak uygulanmış ve uygulanmakta olan proje sayısı (Kümülatif)	EYD	Sayı	148,00	148,00	100	Hedefe ulaşılmıştır.
	2	Ar-Ge destek programı ve Kamu – Özel sektör işbirliği kapsamında yapılan proje sayısı (Kümülatif)	TAGEM	Sayı	82,00	102,00	167	2019 yılı içerisinde özel sektör kamu işbirliği çerçevesinde 30, Ar-Ge Destek Programı kapsamında ise 20 adet proje desteklenmiştir. Özel sektörün işbirliği kapsamında kaç proje başvurusunda bulunacağı öngörülememektedir. Ar-Ge destek programı projelerinde ise başvurusu alınan projeler Sekreteryaya, Daire Başkanlığı, Uzman ve Değerlendirme Kurulu olmak üzere 4 aşamalı bir değerlendirme sürecinden geçirilmekte ve başvurusu alınan projelerin çoğu değerlendirme süreçlerinde elenebilmektedir. 2019 yılı içerisinde 192 Ar-Ge proje başvurusunda bulunulmuş, ancak 20 proje ile sözleşme imzalanmış ve destekleme kapsamına alınmıştır. Söz konusu nedenlerden dolayı yıllık olarak proje başvurularında ve proje sayısında sapsmalar meydana gelebilmektedir.

3. PERFORMANS SONUÇLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Performans programı, beş yıl için hazırlanan stratejik planın yıllık uygulama dilimlerini oluşturur. Kamu idareleri, performans programlarını stratejik planlarına uygun olarak Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde hazırlamaktadır.

Bakanlığımızın toplam bütçesinin %48,96'lık kısmı performans hedefleri ile bağlantılı tüm faaliyetlerle ilişkilendirilmiştir.

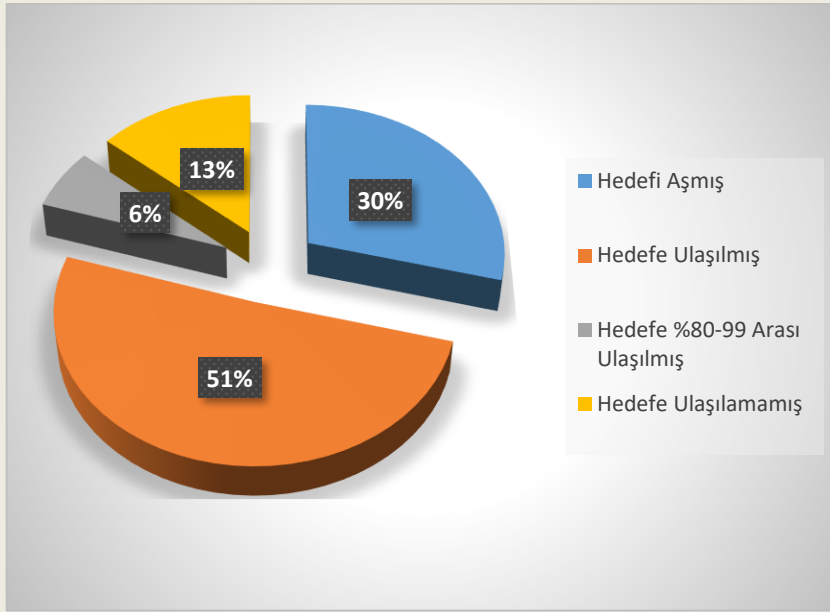
Performans göstergesi, belirlenen performans hedefine ulaşıp ulaşılmadığını veya ne kadar ulaşıldığını ölçmek, izlemek ve değerlendirmek için kullanılır ve sayısal olarak ifade edilir.

Bakanlığımızda performans hedef ve göstergeleri altı aylık dönemler halinde SGB.net sisteminde izlenmiştir. Yılsonu gerçekleştirmeleri ile elde edilen çıktılar, amaç ve hedeflere ulaşmada ne ölçüde başarı sağlandığını göstermektedir.

2019 Yılı Performans Programı'nda uygulamaya konulan ve bütçeyle ilişkilendirilen 30 Stratejik Hedefe ait performans göstergeleri belirlenmiştir. 2019 yılı sonunda bu göstergelerden % 30'u belirlenen hedef değerlerini aşmış, % 51'i hedef değerlerine tam olarak ulaşmış, %6'sı belirlenen hedef değerlerine % 80-99 oranında ulaşmış ve % 13'ü hedef değerlerinin altında kalmıştır.

2019 yılı performans göstergelerine ait gerçekleştirme sonuçları grafik şeklinde gösterilmiştir. Hedefi aşan, hedef değerlere tam olarak ulaşan ve hedefe % 80-99 oranında ulaşan göstergelerin toplamının, performans göstergelerinin toplamına oranı %87'dir.

Şekil 2: 2019 Yılı Performans Sonuçları

4. PERFORMANS BİLGİ SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, mali yönetim ve kontrol sistemini, mali saydamlık ve hesap verebilirlik ilkeleri çerçevesinde kaynakların etkili, ekonomik ve verimli kullanımının sağlanması amacıyla performans yönetimi anlayışını getirmektedir. Performans yönetimi; stratejik planlama, performans esaslı bütçeleme, performans değerlendirmesi ve faaliyet raporlarının birbirini takip ettiği döngüsel bir yönetim şeklidir. Performans yönetiminin en önemli bileşenlerinden birisi performans değerlendirmesidir. Performans değerlendirmesi yoluyla kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılıp kullanılmadığı incelenerek saydamlık ve hesap verilebilirliğin sağlanması amaçlanmaktadır.

Performans değerlendirmesi, kamu idarelerinin belirledikleri stratejik amaç ve hedeflere ulaşmak için izledikleri yolun, performans hedeflerine ulaşmak üzere kullanılan yöntemler ile yürütülen faaliyet ve projelerin ve bunların sonucunda elde edilen çıktı ve sonuçların değerlendirilmesidir. Performans değerlendirmesi, yürütülen faaliyet ve projelerin etkinliğinin araştırıldığı bir geri bildirim mekanizmasıdır.

Performans bilgi sistemi de, idarelerin performansını ölçmek üzere bilginin düzenli olarak toplanması, analiz edilmesi, değerlendirilmesi ve raporlanmasına yönelik kurulan sistemdir.

Bu amaçla Performans Programında yer alan hedef, faaliyet ve göstergelerden sorumlu merkez birimler dönemler halinde SGB.net ve e-bütçe Sistemlerine bu gösterge değerlerini girmekte ve yılsonunda da performans değerlendirmesine esas teşkil edecek nakdi ve fiziki gerçekleştirmeler ortaya konulmaktadır.

Kamu idareleri belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, Stratejik Planın izleme ve değerlendirme çalışmalarını yapmak ve yine performans programlarını da bu stratejik planlarına uygun olarak hazırlanmakla yükümlüdürler. Performans programı, beş yıl için hazırlanan stratejik planın yıllık uygulama dilimlerini oluşturur. Bu kapsamda 2019 Yılı Performans Programı yayınlanmış, uygulanması izlenmiş ve raporlanmıştır. Stratejik Planın 2019 yılı değerlendirme raporunun hazırlanması için çalışmalar devam etmekte olup hazırlanacak rapor Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığına gönderilecektir.

IV) KURUMSAL KABİLİYET ve KAPASİTENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

A. ÜSTÜNLÜKLER

- Güçlü teşkilat yapısı
- Tarımsal üretim, gıda denetimi, orman ve su kaynaklarının yönetiminde sahip olduğu yetki
- Uluslararası kuruluşlarla olan güçlü bağlar
- Tarımsal üretime verilen destekler
- Büyük ovaların tarımsal sit alanı olarak belirlenmesi
- Bakanlığın araştırma ve geliştirme kapasitesi
- Farklı disiplinlerde uzman insan kaynağına sahip olması
- Kurum çalışanlarının memnuniyeti
- Eğitim ve yayım faaliyetleri
- Teknolojik altyapısının güçlü olması
- Tabii kaynakların ekonomik değerinin belirlenmesi çalışmaları
- Gıda güvenilirliği ve uluslararası normlara uyum için düzenlemeler
- Su ürünleri üretimine uygun deniz ve içsu kaynaklarının varlığı
- Su ürünlerinde dış pazar avantajı
- Sektöre yönelik pazar talebinin sürekliliği
- Stratejik coğrafi konumu (iklim, olası pazarlar, lojistik)
- Verimli toprak yapısı ve doğal kaynaklardaki çeşitlilik
- Ulusal toprak veri tabanının oluşturulacak olması
- İlaç ve kozmetik sektöründe doğal ürünlere talebin artması
- Su ile alakalı konuların dünya gündeminin üst sıralarında yer alması
- Teknolojide yaşanan ilerlemeler
- Tarım sanayi entegrasyonu
- Yenilenebilir enerjinin tarımda kullanım olanakları
- Marka olabilecek yöresel ürün çeşitliliği

B. ZAYIFLIKLAR

- Verilere ulaşmada yaşanan güçlükler
- Personel dağılımının ve/veya sayısının yetersizliği
- Biyokaçakçılık konusunda yaşanan problemler
- Tarımsal pazarlamadaki aksaklıklar
- Kooperatifleşme ve örgütlenme eksiklikleri
- Uzun vadeli tarım politikalarındaki eksiklikler
- Sosyal imkanlardaki eksiklikler

C. DEĞERLENDİRME

Türkiye’de Tarım Sektörü 2019 yılsonu itibariyle;

- Tarım sektörümüz, 2018 yılını %1,9 büyüme oranı ile tamamladı. 2019 yılında üçüncü 3 aylık dönemde ise %3,8 büyüme göstermiştir.
- Tarım ve gıda ürünleri ihracatımız 17 Milyar 958 Milyon dolar, İthalatımız ise 12 Milyar 653 Milyon dolar, dış ticaret dengesi ise 5 Milyar 305 Milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.
- Üreticilerimizce 17,2 Milyar TL nakit hibe tarımsal destek sağlandı. 2003-2019 döneminde ise 132,7 Milyar TL nakit tarımsal destek ödendi.
- 2020 yılında ise üreticilerimize 22 Milyar TL tarımsal destek sağlanması planlanmaktadır.
- Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince üreticilerimize faiz oranı sıfır ila %8,25 aralığında olmak üzere 50,2 Milyar TL kredi kullandırıldı.
- Ziraat Bankasınca kullanılan tarımsal kredilerin geri dönüş oranı %98’e, Tarım Kredi Kooperatiflerince kullanılan tarımsal kredilerin geri dönüş oranı %92’ye yükseldi.
- Tarım Sigortası uygulaması kapsamında; 179 Milyon TL prim desteği sağlanarak 28,6 Milyon TL hasar tazminatı ödendi. 2006-2019 döneminde ise toplam 5,7 Milyar TL Prim desteği sağlanarak, 5,9 Milyar TL hasar tazminatı ödendi.

2019 yılında bitkisel üretimde; (TÜİK)

- 121,4 Milyon ton tarla, 22,3 Milyon ton meyve ve 31,1 Milyon ton sebze üretimi gerçekleşti.
- Buğday üretimimiz 19 Milyon ton,
- Mısır üretimimiz 6 Milyon ton,
- Çeltik üretimimiz 1 Milyon ton,
- Ayçiçeği üretimimiz 2,1 Milyon ton olarak gerçekleşti.

2019 yılında canlı hayvan sayıları; (TÜİK)

- 17,9 Milyon büyükbaş
- 48,5 Milyon küçükbaş
- Et Tavuğu sayısı 221 Milyon 842 Bin,
- Yumurta Tavuğu sayısı 120 milyon 725 Bin olarak gerçekleşti.

2019 yılında Hayvansal üretimde; (TÜİK)

- Süt üretimimiz 22 Milyon 960 Bin ton,
- Bal üretimimiz 109 Bin ton olarak gerçekleşti.
- Kırmızı Et üretimimiz toplam 1 Milyon 202 ton,
- Tavuk Eti üretimimiz 2 Milyon 138 Bin ton,
- Yumurta üretimimiz 19 Milyar 898 milyon 126 bin adet,

- 2019 Yılında Gıda üretim, satış ve toplu tüketim yerlerine toplam 1 Milyon 216 Bin denetim yapıldı.

Tarımdaki diğer gelişmeler;

- Tarım Sektörü son 17 yılın 14'ünde büyüme göstererek ülke ekonomisine önemli katkı sağlamıştır.
- Türk çiftçisine ödediğimiz nakdi karşılıksız hibe desteği toplamda yaklaşık 132,7 Milyar TL'ye ulaştı.
- Tarım–sanayi entegrasyonunun sağlanması için 2006 yılında başlatılan ulusal kaynaklı %50 hibe destekleri (KKYDP) ile 11.075 yeni tarımsal sanayi tesisi tamamlandı. Faaliyete geçen bu tesislere 2,9 Milyar TL hibe verildi.
- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunca (TKDK) Kırsal Kalkınma Programı-IPARD I ve IPARD II kapsamında Avrupa Birliği ve ulusal katkı ile birlikte Ülkemize 3,7 Milyar Avro hibe sağlandı. Bugüne kadar toplam 10,8 Milyar TL'lik yatırım yapıldı, 4,1 Milyar TL hibe ödenerek, yaklaşık 66 Bin kişiye istihdam sağlandı.
- İklim, toprak, topoğrafya, su kısıtı, ekim nöbeti göz önüne alınarak tarımsal faaliyet yapılan her ilçe bir tarım havzası olarak kabul edildi.
- Yerli tohumculuğu ve fidancılığı geliştirmek için Sertifikalı tohum ve fidan kullanan üreticilere 1,8 Milyar TL, Sertifikalı tohum ve fidan üreticilerine ise 545 Milyon TL destek verildi.
- 2019 yılsonu itibariyle konu bazında uzmanlaşmış 24 adet Araştırma ve Eğitim Merkezleri kurulmuştur. 17 adet Ar-Ge ve İnovasyon Merkezinin kurulmasına yönelik çalışmalar ise devam etmektedir.
- Güvenilir gıda ve sağlıklı beslenmeye yönelik önemli düzenlemeler yapıldı.
- Bugüne kadar sağlığa zararlı gıda üreten, taklit veya tağşiş yapan 1.512 firmanın 3.202 farklı parti ürünü kamuoyuna ifşa edilmiştir.
- Ülkemizde Organik Tarım üretimi, 213 ürün çeşidine ulaşmış olup, 627 Bin hektar alanda 2,4 Milyon ton olarak gerçekleşmiştir.
- İyi Tarım Uygulaması yapılan alan 8,2 Milyon hektara, üretim miktarı ise yaklaşık 8,2 Milyon tona çıkarılmıştır.
- Mera Kanunu'nun yürürlüğe girdiği 1998 yılından bugüne kadar; 11,7 Milyon hektar alanda tespit, 8 Milyon hektar alanda tahdit, 4,9 Milyon hektar alanda tahsis çalışması yapılmış olup 1.685 proje kapsamında toplam 10 Milyon dekar alanda mera ıslah çalışması tamamlanmıştır.

V) ÖNERİ VE TEDBİRLER

III. Tarım ve Orman Şurası Eylem Planında tarım ve orman sektörünün geliştirilmesine yönelik 2020 yılında planlanan faaliyetler:

- Tohumdan sofraya dijital değer zinciri kurulacak arz – talep dengesi ve gıda güvenirliliği sağlanacaktır.
- Sözleşmeli üretim - alternatif destekleme modelinin oluşturulması ve uygulanması ile çiftçi 1 yıl önceden ne üreteceğini bilecek, tahmini gelirini hesaplayacaktır. Böylece kamu kaynaklarının etkin ve verimli kullanılması sağlanacak, birim alana daha az masraf yapılarak, daha çok ürün elde edilebilecektir.
- Gıda kayıp ve israfının önlenmesine yönelik alt yapının oluşturulması kapsamında farkındalık oluşturmak için yapılacak çalışmalarla birlikte, gıda kaybının önlenmesi ve özellikle ekmekte israfın azaltılması için kampanyalar düzenlenecektir.
- Gıdada taklit ve tağşiş cezalarının caydırıcılığı için mevzuat düzenlemesi yapılması ve uygulamaya konulması ile taklit ve tağşişte adli ve idari cezalar ağırlaştırılarak caydırıcılık sağlanacaktır.
- Gıdada bilgi kirliliğinin önlenmesi, gıda okuryazarlığının artırılması için doğru, güvenilir kaynaklardan bilgi akışının sağlanması, yazılı, görsel basın ve sosyal medyada etkin bir iletişim birimi kurulacaktır.
- Tarım orman ürünlerinde markalaşma - altyapı çalışmalarının tamamlanması ve küresel ölçekli marka oluşturulması temel hedeflerimizdendir. Hedef pazarların belirlenerek, markalaşma konusunda bakanlıklar ile ortak çalışma yapılacak ve birincil tarım ürünlerinde katma değer artırılabilecektir.
- Orman ve orman ürünlerinin teşvik edilmesi, odun dışı orman ürünlerinin çeşitlendirilmesi ile hızlı gelişen teknolojilerle endüstriyel plantasyon türleri kurulması amaçlanmaktadır. Doğal ormanlar üzerindeki baskı en aza indirilerek, ormanlar korunacaktır.
- Orman yangınlarına erken müdahale için erken uyarı sistemi geliştirilerek ve orman yangınlarını engelleyecek tedbirler alınacaktır. Yapay zeka destekli yerli ve milli teknolojiler kullanımıyla müdahale süresinin 10 dakikaya indirilmesi amaçlanmaktadır.
- Damızlık düve üretim merkezlerinin kurulması ile düve merkezi sayısının 32'ye çıkarılması, merkezlerde yetiştirilip tohumlanan damızlık düvelerin iç ve dış pazara sunulması ve damızlık ihraç eden bir ülke olunması amaçlanmaktadır.
- Uluslararası kuruluşlarla işbirliği ile bakanlığın uluslararası proje geliştirme kapasitesi artırılacak, uluslararası fonlardan yararlanabilmesi için çok uluslu projelerde daha etkin yer alınması sağlanacaktır.
- Başka ülkelerle yapılacak ikili işbirlikleriyle tarımsal alanda işbirliğinin artırılması, tarıma dayalı sanayi ile hammadde tedarikinin garanti altına alınması, üretim alanının artırılması ve ticaret ağının genişletilmesi planlanmaktadır.
- Kamu, özel sektör ve üniversite işbirliğinin geliştirilmesi sağlanacak, Ar-Ge ve inovasyon ile tarım sektörünün sorunlarına çözüm olabilecek projeler geliştirilecektir.
- Tarım Ormancılıkta meteorolojik bilginin, üretimin her aşamasında kullanılması, verilere göre üretim, ürün planlaması ve izlenebilirlik amaçlanmaktadır.
- Suyun tek elden, havza esasında yönetilmesi, tasarruflu ve verimli kullanılması ve su kaynaklarının kirlenmeye karşı korunması amacı ile ulusal bir su planı hazırlanacaktır. Ulusal Su Bilgi Sistemi ile su kaynaklarına ilişkin her türlü bilgi tek bir sistem altında toplanacaktır.
- Lifli Bitkiler sanayisi ile işletmelerin gelişmesi için lifli bitkiler üretimini artırmak, endüstriyel amaçlı lifli bitkilerin ıslah çalışmalarını yaparak tohumluk tescil etmek ve alternatif bitki üretimleri ile çiftçi gelirini artırmak amaçlanmaktadır.
- Mera, yaylak, otlakların büyükşehir belediyelerine geçmesinin ardından tarımsal sulama yatırımları ve arazi toplulaştırma çalışmaları Bakanlık uhdesinden çıktığı için olumsuz etkilenilmiştir. Bu kapsamda problemlerin tespiti ve tam çözüme kavuşması ve köy tüzel kişiliği yapısının korunması adına mevzuatta bir düzenleme yapılması ve büyükşehir belediyelerinde mahallelerin kırsal ve kentsel olarak yeniden tanımlanması amaçlanmaktadır.

EKLER

EK 1

MALİ HİZMETLER BİRİM YÖNETİCİSİNİN BEYANI

Strateji Geliştirme Başkanı olarak yetkim dâhilinde;

Bu idarede, faaliyetlerin mali yönetim ve kontrol mevzuatı ile diğer mevzuata uygun olarak yürütüldüğünü, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde kullanılmasını temin etmek üzere iç kontrol süreçlerinin işletildiğini, izlendiğini ve gerekli tedbirlerin alınması için düşünce ve önerilerimin zamanında üst yöneticiye raporlandığını beyan ederim.

İdaremizin 2019 Yılı Faaliyet Raporunun "III/A- Mali Bilgiler" bölümünde yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu teyit ederim. (Ankara – 25/02/2020)

Ersin TOPÇUOĞLU
Başkan V.

EK 2

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara – 25/02/2020)

Fatih METİN
Bakan Yardımcısı

EK 3

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

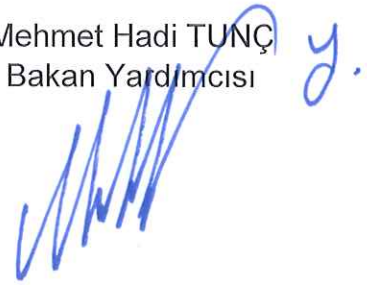
Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara – 20/02/2020)

Mehmet Hadi TUNÇ
Bakan Yardımcısı

EK 4

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara – 20/02/2020)

Mustafa AKSU
Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara – 20/02/2020)

Akif ÖZKALDI
Bakan Yardımcısı

İÇ KONTROL GÜVENCE BEYANI

Üst yönetici olarak yetkim dahilinde;

Bu raporda yer alan bilgilerin güvenilir, tam ve doğru olduğunu beyan ederim.

Bu raporda açıklanan faaliyetler için bütçe ile tahsis edilmiş kaynakların, planlanmış amaçlar doğrultusunda ve iyi mali yönetim ilkelerine uygun olarak kullanıldığını ve iç kontrol sisteminin işlemlerin yasallık ve düzenliliğine ilişkin yeterli güvenceyi sağladığını bildiririm.

Bu güvence, üst yönetici olarak sahip olduğum bilgi ve değerlendirmeler, iç kontroller, iç denetçi raporları ile Sayıştay raporları gibi bilgim dahilindeki hususlara dayanmaktadır.

Burada raporlanmayan, idarenin menfaatlerine zarar veren herhangi bir husus hakkında bilgim olmadığını beyan ederim. (Ankara – 26/02/2020)

Dr. Bekir PAKDEMİRLİ
Bakan